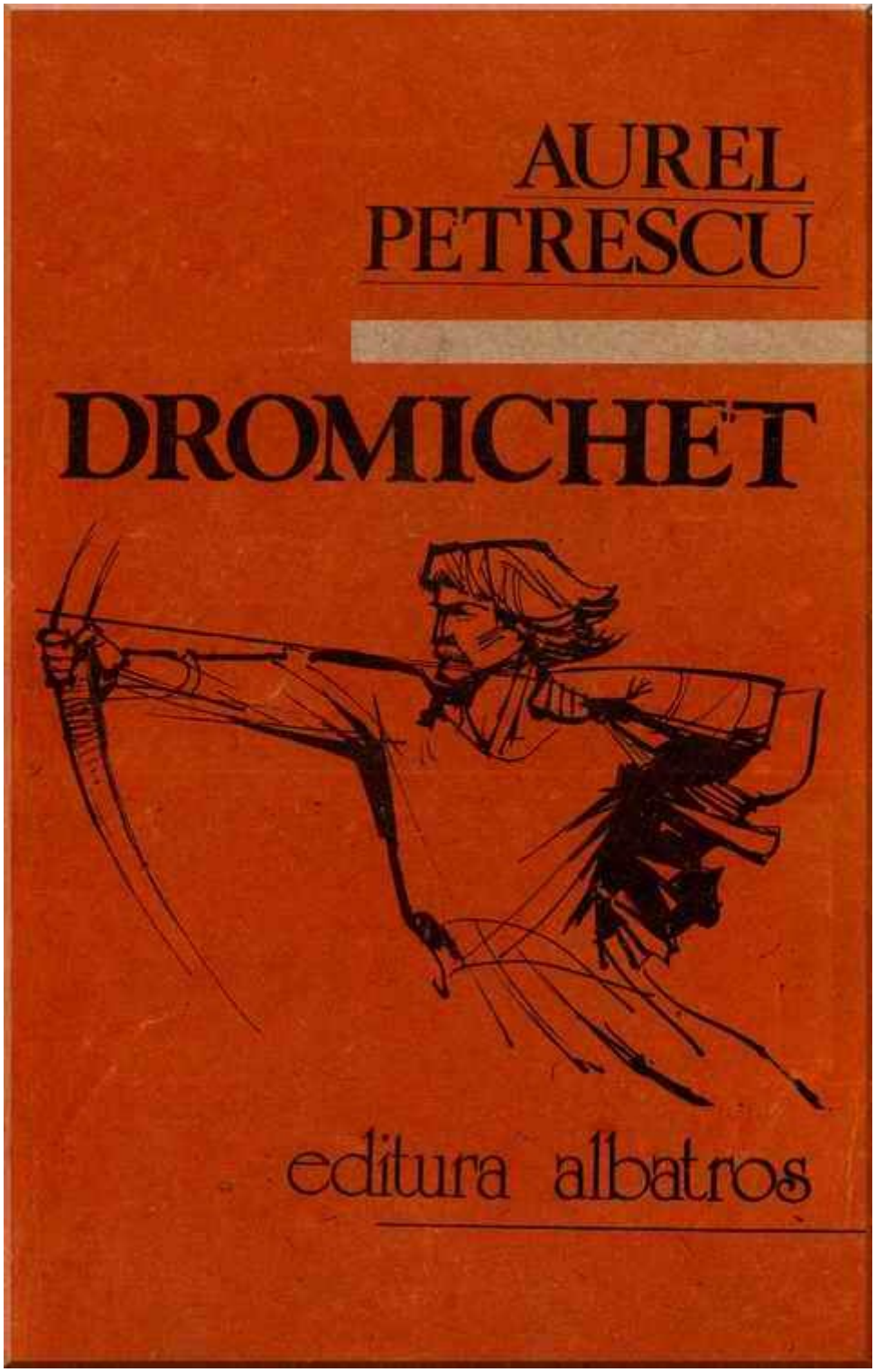

AUREL PETRESCU
DROMICHET
SEMNUL NEMURIRII
ROMAN
Coperta de GHEORGHE MARINESCU
E-book realizat dupa romanul aparut la
EDITURA ALBATROS
BUCUREŞTI, 1988

Articol I. Cartea întîi

Articol II. ODRID

Secţiune 2.01 1.

Secţiune 2.02 DINCOLO DE ISTRU

Un pîlc de călăreţi cărora vîntul le flutura coamele brune se avînta pe armăsarii înviorați de trecerea vijelioasă-a Istrului. Erau primii sau poate ultimii, căci cine putea şti să îi distingă dintre atîtea triburi care trăiau la nordul apei într-o eternă hăituire cu cei din sud. În fruntea lor un tarabostes purta un steag cu cap de lup şi corpul de dragon prin care vîntul urla asemeni fiarelor flămînde coborîtoare iarna din codrii-ntunecaţi ai munţilor. Pulberea nisipoasă lăsa în urma lor un nour alb pînă intrau în văile-nverzite, şi îi făcea pe dată nevăzuţi, pierduţi în neguri. Ajunşi însă în umbra unor cetini pe-un vîrf de deal se văzu primul dintre ei str.unindu-şi armăsarul. Şi la un semn al lui descălecară toţi. Rămase singur el cu ochii-n zare, mai mult gîndind decît privind. Descăleca legîndu-şi calul lîngă o tarla cu iarbă grasă. Apoi pilcul se strînse tăcut şi tainic în jurul tarabostelui, ce le rosti laconic, vorbind parcă cu sine:

— Vreau să-l găsesc pe Odrid!

— Odrid? Cel care ne-a prădat turmele albe? Spuse cu o mînie reţinută unul din cei în vîrstă.

— Nu el! Nu el! accentua tarabostele.

— Atuncea moesii, prietenii lor.

— Nici ei. Sînt de mult paşnici. Îşi fac lucrul pămîntu-lui şi meşteşugul trandafirilor. Au ce le trebuie şi chiar mai mult. Doar aur n-au şi încă nu-i cunosc prea bine gustul. Cu grecii fac un fel de trampă. Dau miere şi ulei de flori.

— Hî, hî, se scaldă grecii-n apă parfumată!

— Nobilii greci, ce-au luat cu timpul obiceiuri femeieşti. Ei nu mai sînt ce-au fost odată Achile şi Ulysse. Despre eroii lor ei înşişi cred că-i o poveste. În schimb, ei au ajuns departe ca oameni paşnici.

— Dar bine taraboste, atuncea de ce vin spre noi, de ce ne pradă ca tîlharii?

— Nu sînt ei cei care ne pradă, cu toate că de-ar fi pe-aproape ar face-o cînd şi cînd.

— Dar furii-aceştia nu sînt greci? Vorbesc piţigăiat ca ci, dacă-ţi aduci aminte, cel prins la oi, vorbea ca noi şi semăna cu chipul Machedonului din tetradrahme.

Cuvîntul acesta avu însă menirea să-ntoarcă gîndul tarabostelui spre amintiri. Atunci, mîinile lui cătă de grabă în chimirul înflorat ceva. Era o tetradrahmă în care degete bătătorite cereau să desluşească-un chip. Şi-l desluşi. Deschise-n faţa tuturor palma şi aurul fanatic îşi ridica aripa-n soare. Chipul lui Machedon zîmbea. Îl aruncase ele plăcere-n sus în baia de lumină. O

clipă luă foc arzînd privirile, şi-n aerul ce tremura trandafiriu pică pe palmele-nălţate.

— Oh, ce tînăr e! grăi admirativ şi melancolic, ca pentru sine cel bătrîn.

— A murit la 33 de ani. A îndrăznit să moară la această vîrstă pentru-a rămîne mereu tînăr.

— Noi nu avut-am fericirea-aceasta!

— Şi dacă-ai fi avut-o ai fi rămas un Machedon? îi i eplică cu vocea jumătate unul din pilc.

— Aicea nu, răspunse tarabostele cu fruntea sus. Dar dincolo... după ce vom muri luptînd pentru pămînt şi ţară, vom fi ca el... primiţi în nesfîrşitele grădini cu braţele deschise de Zalmo... Şi dealul se cutremură sub ei, iar zările jucau ca valurile-n orizontul mării. Săriră în picioare-nfriguraţi. Aveau cu toţii ochii umezi şi cerul li se apropia privindu-l în curcubeu multicolor.

— Zalmoxis! Zalmoxis! strigară-nsufleţiţi şi-apoi primiră ca o veste bună ecoul lui îndepărtat:

—...almoxis... oxis.

Caii păreau o clipă aşteptînd, ciulind urechile, izbind pămîntul cu copita ritmic. Şi se-aşternea o linişte de rugăciuni păgîne, iar vîntul aducea din depărtatele dumbrăvi mireazma paradisului ceresc.

Mulţi dintre călăreţi încălecară obişnuiţi cu jurămintele războiului şi începutul luptei, dar tarabostele rămase calm şi gînditor, părînd un uriaş în prelungirea umbrei lui.

— Aş vrea să mă-ntîlnesc cu Odrid!

— Odrid este-un tîlhar, tună un glas răzbunător de-alături.

— Toţi sîntem nişte tîlhari! se auzi răspunsul tarabos-telui în murmurul întrebător al călăreţilor. Un anumit oracol a îndemnat pe cei flămînzi la pradă.

— Ca lupii? Ca odrizii?

— Ca lupii, dar nu asupra oamenilor şi nici asupra lupilor. Îngăduit ne este a prăda tainele gliei.

— Dar cum?

— Oracolul vorbeşte-n pilde. N-au înţeles înţelepciunea lui. Noi înşine n-am înţeles prea mult şi ne-am luat ca steag flămînda şi nesătula gură a lupului.

— Şi ce-ar fi trebuit să înţelegem, taraboste?

— Ştiu eu? Străbunii ne-au lăsat legenda că noi marca familie-nvrăjbită a tracilor ivitu-ne-am pe lume dintr-un lup şi-o principesă. Şi tarabostele tăcu, apoi privi pe cei din jur nedezlipiţi cu gîndul la Zalmoxis şi nu voi ca să-i despartă de-acest gînd.

— Vreau să vorbesc cu Odrid!

— Odrid este un lup. Nu vei putea vorbi cu el. Întregul trib alăturea lui şi-a tălmăcit oracolul. S-au transformat în lupi.

— Se poate, dar... sîntem cu toţii traci. Noi, dacii şi ei odrizii. Cu toate acestea sîntem între noi duşmani. Ne batem şi învinge cel mai tare dintre lupi.

Numai atunci cînd ne auzim limba, numai atunci ne amintim că vorba ne e aceeaşi, că sîntem una, marea familie a lupilor.

— Dar, taraboste, nu numai neamul tracilor e împărţit în lume. Cei care vin din sud, spuse bătrînul, ne aduc veşti că înşişi grecii sînt împărţiţi în patru ţări bătîndu-se-ntre ei. De la războiul Troiei, chiar zeii au intrat în luptă.

— Aşa este, bătrîne! Ei însă se unesc în faţa duşmanului comun! Şi tresăriră toţi gîndindu-se la perşi.

— Nu este trib să nu dorească supunerea celor din jur, să nu viseze chiar împărăţia împinsă pînă-n cele patru colţuri ale lumii! A face o împărăţie cu un neam, cum este cel al tracilor, înseamnă a uni întîi neamul acesta învrăjbit. Şi Machedon a reuşit-o. Acuma însă împărăţia lui s-a destrămat. Dacă nainte de-a pleca spre Babilon el nu uita că este trac, unindu-ne, imperiul lui ar fi rămas. Dar pentru un erou a fost destul cît a făcut.

— Cine-ar putea ca să urmeze acest vis? Cînd încă nu ştim bine de unde pînă unde se întind tracii, care sînt triburile lor, deşi vorbim aceeaşi limbă şi poate credem în acelaşi zeu. Şi-atuncea, taraboste, ne-ntrebăm care-i acel bărbat, care să reuşească unirea tracilor şi să devină rege peste regii tracilor?

— Noi, dacii, vajnicii daos, sîntem cei mai puternici, şi cei ce-am înţeles mai mult misterul de-a fi daos. Venim de dincolo de munţi şi-am coborît pe ape pîn-la Istru.

— Dar geţii V

— Geţii sînt daos ca şi noi. Sînt dacii din cîmpie. Statornicirea lor acolo nu i-a înstrăinat de noi. Avem aceiaşi preoţi ce din altarul lor deschis spre soare privesc în stînga şi în dreapta munţilor. Sîntem, cum ni se spune geto-daci. Iată un început.

— Şi totuşi între geţi se mai dau lupte.

— Aşa e. Vor înceta cînd peste regi va fi un singur rege. Împărăţia noastră neamestecată, ca să rămînem ceea ce sîntem...

În timpul acesta unul din arcaşi clipi nedumerit în zare. Apoi îşi puse umbră manile. Voi să strige sugrumat.

— Ce e? Se întrebară toţi sărind pe cai, privind într-acolo unde mîna se întinsese mută.

— Staţi! Îi opri tarabostele. Intîi să ştim încotro merge şi cine ar putea să fie, cu cît ei numără mai mult ca noi.

— Se-ndreaptă către Istru mergînd spre şerpuirea văii.

— Nu sînt cumva ai noştri?

— Nu! Nu poartă steagurile noastre şi năvălesc lipsiţi de ordine ca nişte lupi.

— Dar sînt cu mult mai numeroşi ca noi. Ce ziceţi, ne-avîntăm în luptă?

— Pentru ce luptă? întrebă tarabostele.

— Niciodată nu s-au întîlnit două oşti fără luptă. De nu vrem noi, o vor ei.

— Nu trebuie să căutăm cu dinadinsul lupta, putem să ne ascundem.

— Dar uite, taraboste, ei vor să treacă Istrul. Şi dincolo de apa sfîntă e doar pămîntul nostru. Cum să-i lăsăm? Şi tarabostele căzu o clipă în descumpănire.

— Vor să ne prade. Vor să ne prade. Să le ieşim în cale. Se-nfierbîntară toţi.

— Da! Vor să ne prade. Au năvălit ca lupii peste oi, îşi spunea singur tarabostele, în timp ce ochii lui priveau la văile ascunse sau la colinele acoperite de păduri, gîndind distanţele şi-nchipuind un plan. Apoi li se rosti în grabă:

— Să vă împărţiţi în trei cete şi mergeţi după mine culcaţi pe cai. Vrem neştiuţi să le cădem în spate, chiar în apropierea apei, naintea căreia cu caii osteniţi vor poposi, căci uite-i cum aleargă.

Într-adevăr, coloana aceea aluneca nebună în văi ca apele din munte.

— Îi vom împinge-n Istru şi îi vom săgeta neîntrerupt. Acoperiţi-vă cu scutul, căci ştiu a trage cu arcul înapoi. La primul fluierat ne resfirăm în trei. apoi ne năpustim spre ei. Zalmoxis! rosti ca pe un ordin şi tarabostele cu pilcul lui se mistuiră-n negura din văi.

— Nu-i mai vedem! Nu-i mai vedem! Se auziră glasuri dintre ei. Veni însă îndată pe şoptite vorbă, din om în om, să meargă în tăcere după taraboste. Din măgură trecură-ntr-o pădure şi aşteptară cu sufletul la gură ascunşi să-şi vadă-n vale protivnicii. Trecu un timp şi începură a se-ndoi de planul tarabostelui, cînd din împrejurimi se auzi nechezuri şi-o larmă înspăimîntătoare de urlete şi ţipete.

— Ce sînt aceştia, lupi sau oameni? Se întrebau privind uimiţi în vale.

— Sînt lupi, sînt lupi ce muşcă din spinarea cailor.

— Lupi cu două picioare. Şi temători să nu necheze armăsarii, tarabostele îi abătu cît mai departe. Apoi cînd iureşul trecu, se mistuiră şi ei în văi, păstrîndu-se în margini de păduri şi-n umbră de coline. Se-apropiau acum. Departe se vedeau lucind solzii do diamant ai Istrului. Se subţia pădurea şi-şi spălăcea culorile în colbăitul cenuşiu şi-apoi în pulberi albicioase. În capătul acela do pădure se strînse întreg pilcul. N-avură încă timp a măsura cu ochiul distanţa pîn-la Istru şi de a hotărî ca să le cadă lupilor în spate pe şesul care cobora-n terase către apă, că şi reapărură lupii în lungi convoaie strîmtoraţi în văi, şi-acuma răsfiraţi în voie. Venind de sus unii se năpusteau în alţii.

— Să ieşim din desiş! porunci tarabostele şi să-i urmăm din spate. Cînd vor băga de scamă se vor grăbi spre apă. De nu, vom trece peste ei. Oricum, să fiţi atenţi la fluier. Din stînga şi din dreapta îi vom învălui. Cu toţii vor sări în apă. Şi-acolo se vor pierde. Gata. Plecăm.

Norul de praf se înălţa şi se lăţea. Caii zvîcniră într-acolo. Pulberea lipicioasă făcură pe toţi albi. Unii se-amestecară în devălmăşia lupilor şi alergau spre Istru. Se auzi deasupra vălmăşagului semnalul tarabostelui. Abia atunci au presimţit primejdia. Trei stoluri se desprinderi din norul alb. Stolul din mijloc

stătu pe loc. Şi ploaia de săgeţi venea din toate părţile. Caii se îndemnau la apă. Arcaşii lupilor voind să se întoarcă primeau refuzul animalelor, care-i zvîrleau în valuri. În locul lor alţii soseau şi cei căzuţi piereau sub ropotul copitelor. Se aruncară toţi cu cai sau fără în şuvoiul Istrului. Ceata din mijloc îi adîncea în apă purtîndu-i către vale, unde îi aştepta arcaşii lovindu-i drept în faţă. Şuvoiul îi purta la vale îneeîndu-i. Cei care reuşeau să-l treacă aveau spinările însîngerate. Unii mai atîrnau pe şei, purtînd săgeţile înfipte-n carnea cu sîngele spălat de valuri în care caii lor simţind zadarnica povară îi azvîrleau, sau dacă reuşeau s-ajungă dincolo în pulberea nălbită, în calea lor ieşeau atuncea disperaţii. Unii mureau sub lovitura de copite, iar ultimii ce mai scăpau din apă fugeau mărunt spre orizontul înşelător al stepei.

Soarele era încă sus privind unda senină-a apei. Valul număra clipa şi clipa număra valul. Sprijinit de cal, tarabostele asculta în apa cea sfîntă izvoarele lumii, cuvintele zeilor.

În Istru se-ntuneca Hadesul şi strălucea Apollo.

În apele Istrului şi în stepa cea mare a geţilor nu se mai zărea nimeni. Caii căutau smocuri de iarbă pe-aproape. Numărul lor era acum mult mai mare. Îi adunară pe toţi prinzîndu-i de-ai lor de căpestre. Încălecară din nou şi agale porniră spre ţara odrizilor.

— Trebuie să-mi duc gîndul la capăt, spuse cel mare. L-am cunoscut pe Odrid. Nu ne-am încrucişat armele. Pare ca toţi dintre noi şi graiu-i la fel. El, poate e singurul care cunoaşte istoria lupilor, misterul ce-nvăluie neamul acesta.

— Şi cu jaful de oi cum rămîne?

— Ne vor da caii în loc. Dar mai mult decît asta ne-nvoim să păstrăm prietenie, să ridicăm peste Istru o punte-a frăţiei din monoxile sute şi sute. Noi le vom da oi, fără pradă, iar ei caii, vinul lor dulce şi uleiul lor gras de măsline. Poate vom reuşi să nc-apropiem şi pe moesi. În ultima vreme odrizii şi moesii n-au mai dus lupte.

Trecură de-a dreptul spre dealul înalt, mergînd în tăcere. Opriră din nou în poienile mari priponind caii în iarba cea fragedă. Priviră cu teamă pămîntul plin de misterele al odrizilor. Se aşezară-n poiană pe paturi de iarbă şi muşchi privind cerul. Bolta lui Apollo. clopotul cel de azur ce picură-n aer lumina. Petreceau norii cei albi cu privirea de la un capăt la altu-al pămîntului. Lumea şi-o-nchipuiau ca o jumătate de măr sau harbuz. Nu-nţelegeau cum norii ajunşi la zenit se-njumătăţesc şi dispar. Acolo-ncepea marginea lumii, iar totul părea că trece în moarte. Poarta cea mare din Hades stătea totdeauna deschisă. Soare şi cer născînd şi murind în fiece zi. Vezi, îşi ziceau unii, soarele suie şi norii coboară, toate se schimbă, numai zeii rămîn. Şi-atuncea, apropierea de zei, pe lîngă clipa frumoasă a vieţii, ce trece, e totul. O zeu, o zeu, închide poarta cea neagră din Hades şi lasă-mi cerul albastru...

Şi sub cerul albastru, deasupra pădurilor negre apăru maiestuos acvila munţilor. Mai mulţi dintre daos săriră. Cătară săgeţile-n tolbă, le puseră în arc şi ţintiră. Acvila străpunsă coti larg privind cerul albastru în care murea soarele roşu al sîngelui.

— De ce-aţi vînat acvila? înti-ebă tarabostele.

— E-un semn către zei. Sacrificiul zilei acestea. Hecatomba de lupi împrăştie fumul pe-altare în Hades.

— O zei, o zei, gîndim la voi în timp de nevoie şi-atunci cînd se-mbată frumoasa alcătuire a mâinilor voastre, îşi spunea tarabostele şoptit, mîngîiat de aromele ierbii pe faţă. Simţea mersul domol şi troscotul plin de lapte în gurile cailor. Pocneau cînd şi cînd cu copita.

— Li-e sete la cai! Li-e sete la cai! Se ridicară cu toţii.

— Şi nouă ni-e sete şi foame.

— Să prînzim ce avem, apă vom găsi la izvoare. Vom căuta drumuri apoi şi loc de popas pentru noapte.

Fiecare se duse şi căutară la şei desage de în şi de cînepă. Se strînseră în cerc. Netezeau iarba. Întindeau cîte un petec de pînză albită. Şi apoi pe covorul cel verde înflorea galben tortul de mei. Custuri lucitoare tăiau în pătrate caşul de oi şi curăţau ceapa. Niciodată nu li se părură mai bun prînzul acesta. Mulţumiră deci zeilor. Lipsea însă apa. Se pregătiră de drum. Trimiseră nainte iscoade să descopere urme de om şi s-adulmece prospeţimea izvoarelor. Dar nu primeau nici o veste. Oricum, drumul lor trebuia să ducă de la apa cea sfîntă a Istrului mereu către sud. Ieşeau din umbrare şi se aşezau în loc însorit, lăsînd să le cadă lumina pe mîna cea dreaptă, semn că merg către sud. Parcurgeau dealuri cu fineţe bogate, neintrînd în păduri. Terenul urca şi prin pomi zburau păsări. Sperioase săltau veveriţe privind din vîrf de copaci. Oştenii simţeau din ce în ce nevoia de apă. Caii băteau cu copita în piatră. În faţă aveau dealuri şi spre înălţimile lor plecară din nou călăreţi, care dădură imediat semnale de-alarmă:

— Se văd oameni! Se văd oameni! aduseră veste coborînd spre convoi protejaţi de coama de deal. Intra-ră-n desiş şi priviră de-acolo.

— Sînt oamenii noştri care vin ca furtuna. Opriţi-vă să primim veşti.

De departe mişcarea sporită a cailor iuţi înviora zarea. Petece albe fluturate în vînt anunţau c-au găsit apă. Fluturară şi ei cu pînzele albe de în, iar caii fură lăsaţi slobozi încetinind mersul. Tarabostele grăbi într-acolo, pînă ce armăsarii simţindu-l nechezară cu toţii.

— Au găsit apa! Caii ciuliră urechile.

Apa izvoarelor din care departe şerpuie rîul.

— Mergem pe el, hotărî tarabostele. Acum, la izvoare! Iscoadele-i duse ţinîndu-se-n grabă lîngă păduri şi-n locuri, unde umbra lor naltă rămînea nevăzută. Descăle-cară cu toţii lăsînd caii la apă. Apa cea rece le gîdila nara prăfoasă. Coame-aurii se-nvolburau de plăcere şi-alunecau peste ochii cuminţi

revărsîndu-se-n oglinzile apei. Nechezau mulţumiţi. Urmau oamenii răbdători şi tăcuţi. Luară cu pumnul. Se aşezară-apoi lungi pe lespezi cu muşchi, bînd cu obrajii, cu fruntea, cu ochii.

— Bună e apa aici, dar mai bună-i la Babe şi la Muntele Coloanelor.

— Din apa aceea îşi fac zeii nectarul. Acolo după ce-o beam ne spălam pe mîini şi pe frunte şi parcă deveneam şi noi zei.

Mulţi dintre ei o porniră la vale, cînd cei rămaşi ultimii chiuiră de-şi sparse ecoul în munţi.

— Ce este? Ce este? Se întreba fiecare pe caii aplecaţi înainte în coborîşul abrupt.

— Urme de cerbi şi de capre. Aici vin şi se-adapă.

Un fior şi un freamăt îi cuprinse pe toţi, amintiri din străbuni strecurate în sînge şi suflet. Dar nimenea nu rostea cuvîntul tabu. Toţi gîndeau vînătoarea. Cuvintul rostit ar fi destrămat vraja. Pregătiri se făceau în tăcere. Topoare cădeau despicînd puieţii înalţi. Se ciopleau repede vîrfuri. Urmau ţepele mici de lemn tare. Unii se aşezară pe brînci pleeîndu-se cu faţa în tină, mirosind urma strivită sub copita de cal. Mergeau în patru picioare ca la-nccputuri de lumi, adulmecînd drumul cel tainic al fiarei. Se ridicau cînd şi cînd ameţiţi de-atîtea milenii trecute şi priveau uşuraţi împrejur, spălîndu-şi figura în soare. Văzură apoi pe unde vin caprele. Se învoiră-n tăcere să ducă armăsarii departe. Strînseră cu grijă bălegarul de cai. Ridicară mîinile-n aer să simtă-adierea. Se strecurară printre stînci în partea bătută de vînt. Socotiră distanţele, şi-şi aflară locuri de ţintă. Cele mai multe se opreau la izvor. Altele aşteptau ciuta întoarsă de frică s-o săgeteze în piept. Lăsau gol numai locul prăpastiei. Apoi, cînd paznicii aveau grijă departe de cai, cînd toţi îşi luaseră locul, după-amiaza respira liniştită şi caldă. Nu se rostea nici-o vorbă. Din adîncuri atunci răsuna depărtat o rostogolire de stînci. Norii din vale se izbeau zgomotos. O pulbere neagră bătută de vînt înspre ei începu a cerni ploaie. Norii trecură şi se risipiră în văi înţepaţi de săgeţile dacilor şi zeul luminii apăru din nou zîmbitor pe bolta cerească. Ploaia ştersese urma de oameni şi cai. Ziua cea scurtă, şi după-ntunericul ploii chema bucuria izvorului, setea pă-trunsă-n rărunchi. Îngrijorată de norii răzleţi şi de nopţile ploii, turma de capre suia minată din spate de vîntul din nord. Aerul viu în care nu se-adulmecau urmele omului, răscolea sîngele cald amintind de răcoarea izvoarelor spre care grăbea zvelta copită a caprei. Vînătorii simţiră în adierea de vînt mirosul de ciută şi respirară adînc pînă ce sîngele lor li se părură sînge de capră. Unii lăsară arc şi săgeţi şi nebuni năzăreau s-ajungă în turma străbună. Dar ceilalţi îi traseră cu iuţeală înapoi lipindu-i de stînci. Se-apropiau caprele. Intrară-n cărarea îngustă. Se risipiră pe multe şuvoaie. Ascultau vîntul care le tremura în urechi nelinişti de plaiuri şi cînt de zefir. Cerul părea o oglindă albastră, un lac răsturnat izbucnit, în izvoare. Şi-şi aplecau botul sorbind lacom. Atunci cerul de sus se spărgea în mii

de oglinzi. Sîngele cald picura pe piatra cea rece, şi moartea-ngheţa ochii deschişi de marea-ntrebare a lumii.

Căzură destule. Multe fugiră cu dorul picăturii de apă în sînge. Cele din urmă se aruncară-n prăpăstii.

li

— Zalmoxis! Zalmoxis! izbucniră ca unul aruncînd arcele-n sus. Doar tarabostele rămase drept strivind sub pleoape o lacrimă.

Strînsera caprele, aduseră caii ce le erau de prisos. Puseră pe spatele lor povara cea moale din care licărea sîngele cald. Ieşiră din grohotişul de piatră şi se-aşezară la drum. Dar tarabostele făcu semn să oprească.

— Trebuie s-alegem un loc pentru noapte. Aproape de apă, închis între dealuri. Undeva cu vreascuri destule şi unde putem să încingem un rug. Fumul de jertfă să se spulbere-n zare, cît încă soarele-i sus.

— Să grăbim atunci, taraboste.

— Da, să grăbim.

Porniră, din nou alegînd calea spre sud. Văile se-adunau toate spre apă. Dogoarea-ncetase, iar soarele începu să toarne aramă în aur topit. Verdele ierbii devenea arămiu şi stîncile albe căpătau lumini viorii sub cerul adormit în curcubee spălate de vînt.

Tarabostele privea locurile şi nu găsea culcuşul dorit pentru noapte. Privea apoi soarele, pasul lui spre zenit. Mergea înainte. Trecură un dîmb ce-acoperea privirea spre zare, cînd la picioarele lor se deschideau plaiuri înalte, de unde vedeau şerpuitele căi ale apei vărsîndu-se-n ceţuri albastre.

— Aici, strigă tarabostele. Apa ne este aproape. Adăpost avem dealul din spate. Teama ne vine din partea deschisă. Dar de va fi noapte cu lună, putem bănui pe oricine s-apropie. Păşune destulă. Duceţi din nou caii la apă. Puneţi-vă-n şea cînd veniţi cît mai multe pietroaie. Luaţi şi-un burduf.

Descălecară povara vînatului şi coborîră malul abrupt intrînd cu caii în apă. Zvîrliră de pe ei hainele şi s-adînciră în unda cea rece. Spălară-apoi caii, aleseră pietroaie şi veniră la vatră. Unii potriveau temelia să ridice altarul de jertfă, alţii aduceau trunchiuri de pom. Curăţiră terenul. Se aşezară de jur împrejurul altarului cu ochii privind către rug. La rîndu-le alţii înconjurară altarul. Se-aduseră vreascuri.

— Nu daţi foc. S-alegem întîi jertfă zeului cele mai mari şi frumoase din capre. Şi aleseră îndată.

— Apropiaţi-le de vatră, dar nu le aşezaţi pe rug. Priviţi acum împreună cu mine soarele şi rostiţi fiecare în gînd numele zeului nostru.

Priviră spre soare. Soarele poposea în locul în care-ajunsese, răsucindu-şi lumina în mari cercuri de foc.

— Ridicaţi braţele sus şi-aduceţi lumina în vatră. Braţele coborîte apucară amnarele scăpărînd foc şi-aprinzînd vreascurile. Un chiot sălbatic cutremură dealul căci focul se-aprinse în mari vîlvătăi urcînd spre focul din soare.

— Răşina... răşina... Aduceţi răşina.

Şi tarabostele aruncă în focul cel lacom lipicioasa răşină. Valuri de fum ridicau pîn-la cer balsamul tămîiei. Focul se-ncinse mai tare. Se aruncau trunchiuri şi bîrnele groase-ale rugului încenură-a trozni. Cîte doi, şase oameni aşezară pe ruguri frumoasele capre, care vor bea din izvoarele sfinte în paradisuri zeeşti. Liniştea acoperea munţii, cînd din vatra de foc vulcanul de fum izbucni cu mirosul de corn. Dionis se simţea pe alături ascuns în poiene şi mustind în pofte păgîne. Focul pătrundea carnea cea dulce şi proaspătă suind către ceruri deliciul suprem. Un fel de beţie cuprindea pe oameni şi zei, beţia venită din carnea cea proaspătă în care-a-mboldit primăvara cu mugurii fragezi. Şi focul mistuia în grabă fărîma de viaţă a caprei. Şi primăvara aceea din sînge şi carne stîrnit-a foame de lup, arzînd preaplinul din om. Le sclipesc tuturor ochii de-o foame barbară.

În fine, ultimul duh al cărnii ce-a ars se risipise în vînt, şi zeii primeau marea jertfă de sînge scăldînd cerul apusului în culoare de purpură.

Veni acum şi rîndul ospăţului. Îndemînatele mîini curăţă preţiosul vînat protejînd blana cea nobilă. Trei dintre capre sînt puse deoparte pentru-a fi arse în zori. Urmează ospăţul. Jarul încins a copt sub pieliţa fragedă muşchii păstrîndu-i sevele dulci. Fiecare rupe hartanul pătruns de dogoare şi trage-n şuviţe carnea care musteşte de viaţă. O, zei! Golul din sînge dispare. Furtuna răbdării ce le vîjîia în urechi, cînta acum pe lira zefirului. Cîte mistere nu-nchide carnea vînatului! Viaţa rîvnită de zei. Se bea apoi apa de munte bolocită-n burdufe. Şi ultima foame e potolită cu carne scrumită. De azi pînă azi omul poate fi zeu.

Cerul uitat stă deasupra senin. Zeul luminii a ajuns sub baldachinele serii. Călăreţii lungiţi pe pajiştea moale cată-n apus focul zilei cel stins. Vatra mocneşte. Sub spuză trăieşte focul cel sacru. Caii smulg iarba simţin du-i dulceţilo. Polonul din ea dă nărilor nărăvite de fumul amar nectarul zeiesc. E scară cu aer molcom. Şuviţe de vînt poartă miroase de brazi. În jur, iarba pocneşte cres-cînd. Se-aduc caii pe-aproape. Sătui, au adormit unii-n picioare, apoi s-au aşternut pe iarba cea moale nechezînd de plăcere. Oamenii s-au strîns în jurul spuzei din vatră vorbind pe-ndelete. Cineva scormoneşte în foc şi peste ochi de lumină aruncă găteje. Stelele strălucesc şi din ierburi se-aude cîntec de greier.

— Noptim aici, spuse tarabostele. Şi cine îşi putea închipui? Eu socotisem că-n apus de soare s-ajung la regele Odrid. Dar călăreţii, lupii aceia ne-nfrînaţi, acuma vînătoarea, frumoasa jertfă şi ospăţul nu sînt puţine lucruri pentru-o zi. Şi au sfîrşit cu toate bine. De sus, Zalmoxis ne-a privit.

— De-ar trece şi această noapte... se auzi din margini.

— Zalmoxis este pretutindeni şi oricînd. Oriunde e rostit în zi şi noapte. E zeul nopţii şi-al luminii. E respectat de Proserpina. Hadesul nu l-a putut reţine. A coborît acolo şi a ieşit triumfător cu chipul soarelui. Tot ceea ce-i la noi

urmează-ndeaproape firea lui. Întîi plăcerea de-a trăi, pe care înainte de-a fi zeu, el, omul a avut-o. Trăind el devenea erou. Erou fiind, a reuşit să pătrundă în mistere. Vedeţi cît e de simplă şi frumoasă povestea lui, căci ea ne spune că-ntre zei şi oameni nu e prăpastie de netrecut. În fiecare dintre noi trăieşte-un zeu şi totul e să îl descoperim.

— O, taraboste, zise cel mai bătrîn, Zalmoxis e-o zeitate nouă. Zeii bătrîni, deşi-s nemuritori, îmbătrînirea lor e ca o moarte.

— Dacă-i aşa de ce zeul bătrîn nu osîndeşte pe cel tînăr?

— Nu s-a-ntîmplat aşa? Ce-au fost titanii? Nişte zei mai tineri, pe care zeiţe mai în vîrstă i-au răzgîiat!

— Ha, ha. Aşa e taraboste?

— E-adevărat. Dar tot atît de-adevărat a fost că zeul nostru trac, Zalmoxis, născut în munţii noştri, erou fiind şi apoi zeu, el nu s-a-mpotrivit niciuneia dintre zeităţi.

— Atunci, puţini-s oamenii ce pot s-ajungă zei. Căci îmi închipui dacă ar fi mulţi, s-ar confunda cu lumea.

— Poate un zeu la un mileniu.

— Cinstite taraboste, m-am întrebat întruna, ce-i trebuie unui erou ca să devină zeu?

— Vrei să fii zeu? Se auzi o voce.

— Ha, ha, ha, ha!

— Cum am mai spus, el trebuie să fie un erou. Şi-aceasta prin vitejia-i neasemuită ca să devină îndrăgit de zei.

— Ş-apoi?

— Este acel ceva, ce mie însumi nu-mi este clar. Aş zice că greşesc spunîndu-v-o. E-acea putere de-a pătrunde misterele şi nu numai atît, nu numai simpla lor cunoaştere, ci mînuirea lor.

— E vorba deci de o mînuire a secretelor pe care lumea e clădită.

— Eu însumi sînt adesea turburat. Şi dacă vreţi chiar existenţa mea aici e rezultatul frămintării-acestui gînd.

— Am bănuit-o, taraboste, spuse cel mai bătrîn dintre ei.

— Odrid e trac. Şi cred că ar putea avea secrete. Oamenii mei, puţin veţi crede voi că este pentr-un neam un om care s-a ridicat din acel neam? Zeul acela nu îşi uită neamul. Fără Zalmoxis, noi, tracii ne-am fi risipit de mult. E-adevărat că fiecare neam trăieşte un destin. Grecii îi spun acestuia moira. Destinul dat o dată omului şi neamului cu-atîta mai vîrtos, nu poate fi schimbat.

— Atunci?

— Mulţi rătăcesc în jurul propriului destin, iar alţii sar dincolo de şeaua şi calul lor. În toate este-o cuminţenie a firii. A bănui zeul din noi cu gîndul de-a fi zei e-o nerozie. Cu toţii trebuie să visăm eroul. Şi cînd am devenit aceasta, putem visa la zei. Aş zice că e bine să nu visăm nici chiar atunci.

— He, he, he, he! Se auzi un rîs aprobativ.

— Dar ce-i cu nemurirea?

— Oamenii mei, să ştiţi că eu nu sînt Oracolul din Delfi.

— De ce mergem noi acum la Odrid şi nu la Delfi?

— Întimplarea face ca Delfi să fie mai la sud de satul lui Odrid. Deci ca s-ajungi la Delfi trebuie să treci prin satul lui Odrid.

— He, he, he, he!

— Vedeţi, îmi este greu să găsesc vorba ce să întruchipeze gîndul. A fi erou înseamnă a muri luptînd. Dar nu cum au murit lupii de azi, căci moartea lor n-a Însemnat nimic. De la-nceputul lumii pîn-acum, lumea tot moare. Eroi sînt doar cîţiva.

— Şi dacă eu muream nclăsind lupii peste Istru, muream degeaba?

— Nu! Mergeai în paradisul lui Zalmoxis. Erai alăturea de el erou, dar într-o altă viaţă. În paradisul lui Zalmoxis nu mai poţi merge înainte şi nici înapoi.

— Dar un erou aici, cum au fost grecii de la Troia?

— E un erou şi dincolo, cu bucuria de-a fi zeu.

— Mi-ar fi de-ajuns să fiu în paradisul lui Zalmoxis! Ai putea fi acolo o floare ce gîndeşte, şi-atît?

— Nici măcar om? Nu asta-i important. Zalmoxis al nostru i-a uluit pe greci. El a dat omenirii un adevăr ce râmăsese-ascuns. Mai bine zis, ce nu-l descoperise lumea.

— Care? Care?

— Nemurirea.

— E nemurire-n Hades?

— Da, este.

— Şi la ce poate să-i folosească omului?

— Ca să devină altul.

— Mai poate fi erou un condamnat în Hades?

— Desigur. În mii şi mii de ani, noi toţi, cu siguranţă vom ajunge zei.

— Ha? He, he, he. he. he!

— A fi nemuritor înseamnă a muri.

— Cum asta?

— Aşa cum a făcut-o chiar Zalmoxis, la rîndu-i invăţind din pilda lui Orfeu. Pentru-a da viaţă trebuie să mori.

— Grecii stimează morţii.

— Şi tracii, nu? Dar asta îmi aduce-aminte că astăzi am uitat ceva. De-ar fi murit din rîndurile noastre cineva, n-am fi uitat să-l îngropăm, să-l ardem. Cu cei căzuţi din rîndul lupilor noi am făcut-o?

— Au murit mulţi şi pe uscat nu numa-n apă, dar trupurile lor nu s-au văzut. Eu însumi am crezut că cei ce s-au salvat au luat cu ei şi pe cei morţi.

— Vom afla multe la Odrid. Şi la întoarcere ne vom alege acelaşi vad. Atunci vom şti, chiar dacă păsările vor ciuguli din ei. Vor mai rămine oasele. De nu, ..

Secţiune 2.03 2.

Secţiune 2.04 CALUL SĂLBATIC

De după dealuri apăruse luna lăsînd în văile tăcute puzderie de licurici. Pădurile se subţiau, iar pomii singuratici se alungeau în sus cu siluete vaporoase. Şuvoaiele de apă li se păreau un cositor topit sau argint viu ce-aluneca pe prunduri translucide, iar aerul aburea fereastra de lumină-a stelelor. Dar oamenii păreau cei care-au fost, întîrziind s-adoarmă sau molcomind în ceaţa unui gînd. Vatra le dogorea plăcut şi cineva păstra cărbunii vii sub spuză. Ca o pasăre, în văi umbrite de păduri îndepărtate cîntau cocoşii sau visau păsările-n ramuri pe aproape. Lipseau gîzele nopţii respinse de căldura vetrei ca şi de fumul gros. Se auzea, în schimb, spre apă un cîntec amorţit de brotăcei, puzderia mărgelelor sonore zvîrlite-n-noapte. Şi-n liniştea aceasta un cal părea că a simţit, cum simte-un ciine, ceva străin, şi ar fi vrut să necheze. Trecu iar cîtva timp în care caii nu dădură semne. Oamenii obosiţi vălătuciră iarba făcîndu-şi astfel perini. Ziua fusese grea. E-adevărat, sfîrşită prin ofranda zeilor şi-ospăţul cu vînat. Acolo, neadăpostiţi, unii-ar fi voit să doarmă cu ochi deschişi. Luna căzuse între dealuri şi aprinsese vîrfurile-n cetini. Îndepărtarea ei mai liniştise oamenii, stelele însă li se păreau atît de jos încît lumina lor le-ademenea privirea şi-apoi se revărsa în suflet. Sub ceaţa oboselii simţeau că-ncepe o existenţă stranie, pe care-ar fi voit să o destrame în aburii uşori ai somnului. Dar pînă-atunci se ghemuiau neîmpăcaţi pe patul tare al pămîntului. Firească rămînea doar lovitura de copită în solul ce suna înăbuşit ca un instinct ce doarme. Deodată însă copita aceasta liniştită se auzi multiplicată în ropote de cîte patru. Părea o fugă care avea ceva de fur. Şi după cîteva tîrcoale urma o pauză înşelătoare ştergînd memoria-ncîlcită-a somnu lui. Ropotul de copile se auzi însă din nou, aproape sau departe întocmai ca un dans aerian, din care cobora doar să se-nalte printr-o izbire delicată. Şi în prielnica natura-a nopţii, jocul acesla-al viselor fu sfîşiat deodată de un nechez pătrunzător şi scurt. Cîţiva dintre oşteni se deşteptară. Priviră buimăciţi cîteva clipe şi aţipiră iar. O geană de lumină se mai putea vedea dinspre pădurile de după care luna apunea. Totul se-acoperea de umbre. Adevărata noapte începea. Se auzea tîrziu şi obosit un greier. Dar nu gustară mult dulcele somn, c-acelaşi nechezat se auzi prelung şi repetat ca un avertisment sau ca o recunoaştere nocturnă.

— Ce-i asta? Săriră-n sus cîţiva ca apucaţi de iele.

— Nu-s armăsarii noştri, ci caii lupilor. Au dor de lună.

— Ce-nseamnă „dor de lună”? Se auzi glasul tarabostelui.

— Un fel de nebunie!

— Sînt lupii morţi ce-i întărită. Îi cheamă către rîpe să se rostogolească-n moarte. Cel mort chemîndu-şi calul trece înot cu el, fără să mai asculte de luntraşul Caron ce duce sufletele-n Hades peste Acheron.

— Ai văzut tu Hadesul?

— Nu! Dar cine dintre cei vii l-a văzut?

— Puţini sînt cei ce-l văd aievea. Unii doar îl visează. Calul nu-i o făptură-a Hadesului. Apollo mînă caii soarelui. Ei aparţin bătrînului Uranos.

— Taraboste! Taraboste! Se auzi atunci din noapte unul dintre oameni. M-am deşteptat văzînd în negurile nopţii două lumini de ochi jucînd.

— Poate ţi s-a părut. Sînt năluciri de noapte. Arată-mi-le mie.

— Uite! Uite! Şi îşi întinse mîna spre pădurile întunecate.

— Măi oameni buni, ochii de cal sclipesc ca ochii lupilor?

— E carevasăzică lup. E un lup pe aproape. D-aia nechează caii. Şi dintr-acolo se auzi măruntul tropot de copite.

— E lup, e lup!

— Cum lup? Lup cu copite? O fi rămas vreun armăsar al lupilor, care îşi caută pierduta herghelie.

— Să numărăm caii.

— Nu se numără caii noaptea, se auzi o voce tre-murîndă.

— Atunci ce să facem?

— Nu facem nimic. De-i armăsar va trage încoace.

— Dar dacă fuge herghelia după el?

— Doar nu-i vrăjit. Nici nu rosti bine cuvîntul, că între armăsarii priponiţi şi începu dihonia. Îşi rupeau pripoanele, nechezau, săreau unul peste altul şi se muşcau.

— Săriţi la cai! strigă tarabostele.

Oamenii puseră mîna pe topoare şi se îndreptară spre cai. Mulţi dintre ei veniră cu vreascuri pentru foc şi îşi aprinseră feştile din cojile de pom. Îşi luară caii care tremurau şi-i neteziră pe frunte şi pe ochi. Lîngă aceştia veniră şi caii lupilor.

— Căutaţi cu lumina dihania care s-a strecurat între armăsari. Şarpe, arici, sau şobolani de cîmp.

Feştilele se aprinseră din ce în ce mai mult şi nu rămase nici o palmă de loc necercetată.

— Întinde ţi cercul şi mai mult!

Oamenii minaţi de curiozitate căutau şi nu găseau nimic.

— Atunci, călare, toată lumea. Nu îndemnaţi caii nicăieri. Lâsaţi-i nestruniţi, ca să vedem încotro merg. Însă fiţi cu luare-aminte. De o iau razna, struniţi-i.

Focul ardea acum cu vîlvătăi în noaptea devenită vînătă, proiectînd umbre mari, din care apăreau o clipă năluci spre a dispare-apoi în beznă. Tarabostele cu făclia ridicată observa jtocul siluetelor, caii nărăviţi cabrînd şi;zbindu-se-ntre ei şi înţelese că ispitele din noapte le răscoliseră instinctele mai vechi. Caii sălbatici, cunoştea din spusele celor bătrîni, atrăgeau hergheliile-n cîmp pierzîn-du-se în stepele îndepărtate.

— Ţineţi-vă caii bine, struniţi-i şi întoarceţi-i cu ochii spre vatră. Jucaţi-i pe loc. A venit prin apropiere armăsarul sălbatic. Unul sălbăticeşte o herghelie întreagă. Le strecoară în sînge un fel de otravă. Dorul de stepă. Tare mi-e teamă să n-ajungeţi în stepă, mulţi dintre voi lepădaţi în tina din drum. Ţineţi-vă calul deci. Îndepăr-taţi-i ispita. Să vie cu mine patru voinici, care cred în puterea ce-o au asupra calului lor, şi alţi trei să se-nşire pe drum.

Ieşiră în faţă şapte năluci cu cai liniştiţi.

— Aşteptaţi-ne-aici şi fiţi gata de este nevoie, Cei şapte veniţi după mine! Tarabostele-ndemnă armăsarul pornind spre ochii de lup.

— Din cei trei să rămîneţi pe drum cîte unul. să păstrăm legătura cu vatra.

Şi o porni înainte. Ochii de lup străluceau şi mai tare dansînd în beznele nopţii. Se-apropiară mai mult. Văzură cu toţii un armăsar roşu cu-o coamă turbată în vînt, cu buzele trase pe dinţi. Necheză.

— Am uitat laţul. Să fugă unul din voi înapoi şi să-nnoade curele de şei cît un laţ. Unul sau două. Veniţi însă ca gîndul. Armăsarul sălbatic e un cal foarte rar. Fină vă-nloarceţi va trebui să-l momim.

— Cum? întrebară cei trei.

— Care din voi călăreşte pe-o iapă? întrebă inspirat tarabostele.

— Eu! răspunse unul dintre ei.

— Să nu-ţi fie teamă, du-te cu iapa pe-aproape de el.

— He, he, ha, ha! Şi-şi mină iepuşoara cu-ndemnuri blajine, ducînd-o în dreapta, în stînga, uneori ocolindu-l.

— Aşa, aşa! Se amuza tarabostele, învaţă iepuşca să-i facă de drag!

— He, he, ha, ha! răspunse împătimit cel cu iepuşca. Armăsarul sălbatic îşi unduia corpul dansînd. Văzîndu-l cel cu iepuşca ridică iapa-n două picioare trăgînd de zăbală.

— Nu. nu. Mai las-o. Mai întărîtă-l puţin. N-a sosit încă laţul. Fă-te că fugi. Să vedem ce va face. Iepu-şoara-mboldită o luă razna o clipă şi armăsarul sălbatic rănit necheză dureros urmînd-o în salturi feline.

— Opreşte! Opreşte! strigă tarabostele. Vino napoi. Şi veni, urmat de aproape de armăsarul sălbatic.

* – Să-ncercăm acum alta. Păstraţi-vă distanţa de mine. Urmăriţi armăsarul sălbatic cu ochii. Am să m-apropii de iapă cu armăsarul meu alb. Şi se duse. Din spate se-auzi un:

— Ha, ha, he, he!

Armăsarul sălbatic îşi zbîrli coama şi-şi răsuci coada. Rîcîi cu copita pămîntul şi cu gîtul întins se lansă într-un salt spre iepuşca. Dinţii lui scrijeliră pulpa calului alb.

— Ha, ha, ha, he! Se auzi cel de pe iepuşca, mişcîn-du-se încoace şi-ncolo, purtînd după el ca un mînz, armăsarul sălbatic.

— A venit latul, a venit laţul! strigară din beznă cei ce veniră. Erau două laţuri.

— Să vie cine ştie să tragă cu laţul! Şi aduceţi încă un cal. Faceţi şi-o botniţă din curele de şa.

Luară pe-ascuns căpăstrul. Şi aşteptară mereu cu momeală armăsarul sălbatic. Cînd veni calul, cel de pe iepuşca lăsă iapa liberă plesnind-o cu biciul. Nărăvit, armăsarul sălbatic veni către iapă. Atunci, tarabostele aruncă laţul, şi-i cuprinse îndată grumazul. Nainte însă de-al strînge spre gît, armăsarul sălbatic sări o dată în sus şi-şi furişă capul prin baieră. Apoi se pierdu în noaptea albastră. Vestea se dusp la vatră. Tarabostele căzuse pe gînduri. Nu renunţă însă la vicleşugul cu iapa. O prinse îndată şi-o priponi de un pom. Apoi plecară cu toţii la vatră. În fugă făcură din căpestre de cînepă laţuri mai multe şi plănuiră cu toţii să-nvăluiască armăsarul sălbatic, dacă văzîndu-i plecaţi se va-ntoarce la iapa lăsată zălog.

Din neagră noaptea devenea plumburie şi în marginile ei se ţesea o lumină albastră. Bănuiau toţi că iapa păştea liniştită. Şi aşa şi era. Se auzi însă departe un nechez ascuţit.

— A nechezat armăsarul sălbatic sau mi s-a părut? întrebă tarabostele.

Se auzi apoi la scurt timp nechezatul de iapă.

— I-a răspuns iapa.

— E momentul să-i prindem în nuntă, rosti tarabostele.

— Este! Ha, ha, he, he!

Călăreţii luară poziţii alese cu tîlc privind mereu animalele. Făcură un cerc după ce observară în zori de pe vîrful înalt cum se-apropie furul de iapă.

— Îi va roade cureaua cu care-am legat-o de pom, dar cineva pe aproape va trebui năvălind să-i azvîrle laţul de gît. Chiar dacă nu-l prinde, cercul de foc pe care noi îl vom strînge, aruncînd laţ după laţ nu-i va fi uşor de trecut. Cei mai pricepuţi dintre noi vor părăsi cercul cău-tînd dintr-o parte şi alta armăsarul fugit. Cei care nu avem laţ îi tăiem calea sau îi luăm din avînt. Fugărin-du-l din spate şi ieşindu-i nainte. Se va găsi atunci cineva să-i tragă repede laţul. S-avem însă grijă că, dacă îl prindem, să-i arunce şi al doilea laţ. Tras dintr-o parte şi alta îl vom supune mai lesne.

— Taraboste, ne străduim să-l prindem, dar ce vom face pîn-la urmă şi cu dihania aceasta?

— Să mă întrebi după ce îl vom prinde. Acum, haideţi la treabă! Şi călăreţii se îmbrăţişară făcînd ocolul arborelui, acolo, unde de departe doi cai, o iapă blîndă şi un armăsar sălbatic se vedeau mici ca doi mînji.

— Uite-i! exclamară toţi.

— Daţi pinteni cailor!

Cînd cercul se strînse, şi se strîngea mereu, unde erau îndesiţi prea mulţi, zvîcneau spre depărtata siluetă a celor două animale.

— Să nu uităm că armăsarul dacă a ajuns la cerc, l-a şi sărit. El trebuie încolţit mult mai nainte.

Se luminase bine. Aerul era încărcat de toate miresmele pădurii. Armăsarii zburau. Şarjele repezi dintr-o parte şi alta deveneau înşelătoare pentru calul sălbatic, care acum muşca în stînga şi-n dreapta. Alegea apoi spaţiile goale lăsînd în urmă pe hăitaşi, pînă ce întîlnea alte siluete baricadîndu-i calea. Cercul nu se mai strînse şi se-aştepta zvîrlirea laţului, care întîrzia. Hăitaşii însă forţau sălbăticiunea să treacă prin apropierea copacului, unde mai era încă priponită iapa. Şi reuşiră, îndepărtîn-du-se. O clipă armăsarul rămase la nechezul iepii, şi-aceasta era totul, căci tarabostele ascuns în ramurile pomului azvîrli în voie laţul prinzînd armăsarul. În timp ce se zbătea cătînd a rupe cînepa căpestrelor, veniră şi ceilalţi care-aruncară încă două laţuri. Spre-a-l linişti se mai aduse o iapă şi-l aşezară între ele. Zvîrlea acum din copite mai rar. Unul din călăreţii mai destoinici sări atunci pe armăsar şi-n timp ce laţurile trăgeau de-o parte şi de alta, îi puse un căluş şi-o botniţă. Pentru a fi siguri, îi aşezară de-o parte şi de alta a iepelor cîte un armăsar, legat doar de căpestre. În faţă şi în spate îi pre-văzură cîte un călăreţ, şi-i se lăsară mai departe prinse de gît laţurile.

Instinctele cedară şi armăsarul cel sălbatic părea un cal de rînd.

Grupul făcea drumul întors spre pîlcul care aştepta la vatră, în care soarele privea. Se-ncinse repede un foc şi se-aruncă răşină-n flăcări. Se-aduse rugul pregătit şi caprele oprite pentru ofranda zeilor. Fumul se ridică mai întîi negru, apoi în valuri albe şi albastre, aromind dimineaţa. Din burduful cu apă îşi turnă fiecare în corn, bînd, şi privind fumul ce se suia la cer, apoi cu restul de apă îşi lustrau ochii şi părul. Şi li se părea atunci cerul aproape, mîngîindu-le fruntea cu zăpezile lui. Se primenea sufletul în dimineaţa curată de aur. Cînd toată jertfa arsese, restul de carne era pus la fript. Masă bogată. Apoi se strînseră toţi să privească armăsarul sălbatic. Acesta păştea între iepe priponit de un pom gros. Necheză ascuţit şi-şi arătă dinţii. Era fumuriu. Sprîncenele, coama şi coada de un negru aprins. Urechi ascuţite şi drepte, fruntea scobită. Ochii te fulgerau cu-ntrebări. Era mai mult decît cal. Botul se prelungea lunguieţ şi sălbatic, iar nările largi suflau aer fierbinte. Privea cu buzele trase pe dinţi nechezînd încet şi mărunt. Gîtul se păstra ager transmiţînd coamei furorile gîndului. Ca nişte şerpi negri, şuviţele coamei îşi ridicau capete-n sus. Coama se prelungea lung pe spinare în jucăuşe culori între negru şi gri. Mulţi cătară să-i vadă arcuirile coapsei şi muşchii ce suie pe piept. Erau plămădiţi din şuviţe elastice şi strînşi în pielea-mblănită gata să crape. Se-adunase acolo toate voluptăţile fugii, natura atletică. Genunchii încheiau triumfal siguranţa mişcării. Apoi osul piciorului cobora delicat şi sculptat cu fineţe în copita înaltă şi mare bă-tută-n metalele firii.

Se-apropie şi bătrînul privindu-l cu ochii miraţi, cîn-tînd prelungit:

— Ehe, eheeeee!

Se mutară în lături privindu-i burta ascunsă în muş-chii-alungiţi către fese. Coada stufoasă şi lungă cu vîr-furi de peri ascuţite n-o ţinea ridicată în sus, aplecată pe spate, sau nătîngă în jos. Stătea mereu dreaptă, prelungind şira spinală. De unde şi teama că mereu stă pe fugă. Picioarele dinapoi păreau mai puternice, căci armăsarul se ridica adesea în două picioare, dominînd adversarul şi privind pînă-n zări. Se auzi din nou admirativul „eheeee” al bătrînului:

— Au ştiut ei zeii ce fac în natură!

— Asta-i fugit din herghelia lui Apollo. O fi tras pe făeasele cerului carul cu soare.

— Eheeeee!

— Ce ne facem cu dihania asta, taraboste? Cum mergem cu ea?

— Foarte bine. L-am prins, nu mai vede el stepa. Nu ne-ncărcăm noi cu el, deşi în gîndul lui n-ar fi vrut să

2n spună aceasta, dacă nu ne-ar sta împotrivă atrăgîndu-ne caii. Prins aici într-ai noştri, merge cu gloata.

— Ce-o să-i dăm de mîncare şi bere?

— Asta mănîncă şi lemne uscate. Bea roua în aer.

— Şi dacă vrea iapă?

— Om vedea noi. Dar n-avem acum timp de nuntă.

— Cine-ar avea curaj să-ncalece dihania-aceasta?

— Asta e mîndru, nu ţine pe nimeni în spate.

— O să-l ţinem noi, taraboste.

— Asta e bun de prăsită.

— Ahaaaaa! făcu bătrînul.

— Mînjii lui vor putea fi călăriţi, învăţaţi de cu mici şi mereu aproape de om, dar cu sînge fierbinte de fiară. Dacă-l vom aduce cu noi la triburile noastre îl împere-chem cu iepuştele. Trei, patru, cinci neamuri.

— Şi-apoi?

— Apoi îi dăm drumul să fugă ca lupii. De rămîne îl ţinem, îl lăsăm liber.

Terminară ospăţul. Strînseră focul din vatră. Se rîn-dui fiecare şi porniră la drum spre împărăţia lui Odrid.

Odrid... Odrid... îşi repeta fiecare în gînd. Numele lui crescînd neîntrerupt, luînd chipuri gigantice. Faraonice ginduri croindu-i înfăţişare de sfinx şi în depărtate ţinuturi aşteptînd la răspîntii. Cînd şi cînd îşi aruncau privirea spre armăsarul ţepos care trăgea după el herghelia de cai, nechezînd. Treceau peste văi, dealuri înalte, atingeau lizieri de păduri şi se opreau doar la ape. Descălecau toţi să-l vadă cum bea. Nu bea din apa cea mică. Trăgea spre şuvoi şi-şi băga capul pînă la urechi în unda cea mare şi rece. Cînd se sătura de băut îşi scotea capul îm-proşcînd cu trîmbe de apă pe oameni. Astfel, oştenii privindu-l îşi lăsau caii să pască stînd la taifas. După odihnă îşi reluau drumul. Trecuse de amiază şi trebuiau să aibă soarele-n dreapta, dar constatară că au

soarele-n spate. Cotiră astfel înspre dreapta. Tarabostele îşi amintea de acum locurile pe unde mai trecuse. Ştia că se deschide o ţară largă, unde înfloresc pînă iarna trandafirii. De mirosul lor, acum cînd ajunseră acolo, caii sforăiau. Sălbaticul insă cu capul lui lunguieţ alerga ţinînd botul în sus. Şi pilcul se aşternu întins la drumul care li se părea lung. Tarabostele voia să fie în plină lumină cînd va ajunge la curtea lui Odrid. Dar soarele era încă mult deasupra cînd calul lui atingea pămîntul podişului, de unde se vedeau aşezări omeneşti. Opriră cu toţii privind valea aceea frumoasă în care creşteau trandafirii. Călăreţilor din primele rînduri li se dădea un steag alb şi tarabostele le-atrase atenţia că după ce vor fi întîmpinaţi de o iscoadă a oştilor lui Odrid să se-oprească o dată cu şirul de săgeţi care se va înfige în pămînt nu mult în faţa lor.

Coborîră în vale. Plantaţiile de trandafiri lăsau loc unei privelişti largi. Uitară de săgeţi, dar cum le spusese tarabostele săgeţile se-nfipseseră în linie la douăzeci do paşi naintea călăreţului care purta drapelul cel alb. Caii fură struniţi. Întregul pîlc se buluci strîns cot la cot în jurul tarabostelui.

— Să aşteptăm, zise el. Ei vor trimite mai întîi, pe tot atîta cîţi sîntem aici, un pîlc, să recunoască cine sîntem şi ce vrem. Noi vom trimite călăreţul cu steagul alb. Ei ni-l vor lua zălog şi vor trimite-n schimb un sol al lor.

Scena se petrecu destul de repede, iar ceea ce urma nu şi-o puteau închipui. Tarabostele se aşeză pe linia săgeţilor şi n-o trecu decît atunci cînd apărură trimişii lui Odrid. Dintre aceştia se desprinse un sol cu care în urale porniră înspre pilcul gazdelor. Apoi, un călăreţ odrid se îndreptă spre oaspeţi rostindu-le în limba cea de obşte-a tracilor.

— Hai fraţilor!

Pilcurile se amestecară. Oamenii se băteau pe umeri gesticulînd cu bucurie.

— Ne era teamă că vin sciţii. Cînd am văzut că vă opriţi la linia săgeţilor, am bănuit că sînteţi voi. Să dăm de veste lui Odrid că aţi sosit cu bine. Un călăreţ se rupse dintre rînduri şi dispăru, iar după el cu toţii mergeau agale şi gălăgioşi.

— A presimţit Odrid ceva şi a adus din ţara grecilor un vin cu-arome şi neamestecat. Vom face, fraţilor, nişte ospeţe, ca să ne ţineţi minte toată viaţa.

— Şi pentru zei? întrebă tarabostele.

— Zeii, de cîtva timp nu vor să guste decît nectarul lor. Ne lasă-n pace. Aici la noi, ne este mai aproape Dio-nisos. Belşug şi bună voie.

Se-apropiase mult de sat şi merseră pe malul unui eleşteu cu apa cristalină. Nerăbdători, caii intrară-n apă şi băură. De-acolo, un drum lung ducea către un cîmp cu o păşune neatinsă, unde în capăt se vedea un grajd deschis, îşi duseră deci caii, şi li se puse după gît desagi cu orz, iar armăsarului sălbatic după ce fu băgat între os-treţe, i se vîrî şi lui cu o prăjină lungă un săcotei mai larg. Oamenii erau poftiţi să facă-o baie-n iaz. Cînd terminară, îi

aştepta pe iarba crudă cămăşi de cînepă şi în albite. Le îmbrăcară cu plăcere, şi se-ndreptară către sat. Casele erau mici, împrejmuite, pierdute în verdeaţa iederei şi-a trandafirilor sălbatici. Odrid, ca toţi, îşi avea casa lui, dar locuia în altă parte şi înţeleseră că locuieşte în ceea ce numeau ei Casa tribului, unde îi aştepta acum. Mergînd spre ea nu le trecu neobservat dispunerea uliţelor, care cu case mici şi-aliniate duceau din toate părţile strîngîndu-se asemeni unui evantai către un deal, iar drumul pe cît se-apropia de acest deal urca pe trepte mai întîi săpate-n piatră apoi în lespezi albe. Scările suiau necontenit şi începuse-a se vedea împrejurimile. Şiruri de dealuri şi de munţi pierdute-n ceaţă. Ogoare-nsemă-nate cu mei ce-şi aureau spicul în soare, îşi reflectau lumina pe verdele închis al oleandrilor, care-n vecinătate-a-veau pădurile de portocali, de unde vîntul îmbia arome. Viţa de vie deschidea soarelui mari pete viorii, ciorchinii în care se-ndulcea mustul cel negru. Şi undeva departe se ghemuia sub orizont codrul întunecat însă cu smălţuiri de aur. Cu fiecare treaptă ce urcau, oamenii tarabostelui primeau un fel de forţă pe care-o resimţeau asemeni unui zbor. Ciudată aşezare, îşi spuneau.

— Aicea urcă doar Odrid? Se întrebau.

— Nu numai el. Oricine vrea. Poţi să şi dormi acolo sus.

— Şi dacă-ar merge-acolo oamenii ce locuiesc în acest sat?

— N-ar fi nimic, răspunse unul din odrizi. Acolo facem marile ospeţe.

— Şi dacă năvălesc, cum se întîmplă, alte triburi?

— De sus, de-acolo, vedem în toate părţile. Îi aşteptăm la scări.

— La sat nu vă dă foc?

— A ars de multe ori. Dar bogăţia noastră se află toată în muntele acesta.

Şi cineva bătu mai tare cu opinca, voind parcă să-n-cerce cum sună muntele-năuntru.

Porniră şi mai sus. Se-nchipuiau nişte furnici.

— Vezi, ce făcut-au ei? Unde să faci la noi, de-a lungul şi de-a latul stepei. Aş fi însă nedrept, căci totuşi

2fl zeii ne-au lăsat nu numai o jucărie ca aceasta, ci nişte munţi coloşi. Eu i-am trecut de-atîtea ori. Se spune că acolo locuit-au zeii şi titanii.

Dar oamenii nu luau aceasta decît ca o închipuire a tarabostelui pornită din mîndria de-a fi mai sus decît Odrid. Urcară ultimele trepte şi-ajunseră pe un podiş. Se simţea soarele-n apus şi-acolo sus vîntul părea mai răcoros. Lumina asfinţitului spărgea pe lespezi albe mărgele de aur şi nevăzute naiuri cîntînd pulverizau multicolor curcubee. Hulubii gîngureau prinşi într-un vis diurn.

— Cine cîntă? Cine cîntă? Li se păru că-ntreabă cineva.

— Nimeni. Vîntul.

Văzură-n faţă un palat. Aşa numise tarabostele această casă mare, ce era îmbrăcată-n marmură. Şi fiecare rînd de scări care venea din jos avea cîte-o alee care ducea-n refugiile casei, ce nu-ncepea şi nu se termina prin forma ei de cerc. Coloanele dădeau impresia de templu. Şi toţi voiau să vadă statuile de

zei şi-altarele cu trepiedul sacrificiului. Nu era nimeni. Părea întreg palatul, o casă moartă, Pantheon cu crisalida zeilor în piatră. Şi călăreţii tarabostelui gustau amărăciunea celor înşelaţi. Acolo, va fi locuit un zeu. Şi zeu-acela le strecura-n urechi o muzică pe care nu o-nţelegeau. Gîndul le-aluneca atunci printr-o ispită-a comparaţiei spre regele Odrid, pe care şi-l închipuiau un fel de umbră care n-a coborît în Hades. Se aşezară pe banchetele de marmură, cum se-aşezau pe şei, întregul munte fiindu-le un armăsar sălbatic c-un mers lunar, ca o alunecare pe bolţi fără făgaş în nesfîr.şitele ţinuturi ale cerului. Şi cineva păru că le rostise că iazu-n care s-au scăldat e fermecat şi că Odrid e-un vrăjitor.

— Ce tot gîndiţi? îi întrebă cu teamă tarabostele. Odrid e fiecare dintre noi. Eu, tu, noi.

— Cum adică? De cînd am devenit odrizi? Şi oare-aici e satul nostru?

— Nu. Desigur, nu. Ne-a cam luat soarele întreaga zi. Gîndim, vedem şi spunem nerozii. Ne-ar trebui ceva cle-ale mîncării şi un somn bun, în nişte grajduri un-de-i fîn.

— Bine, ş-apoi?

— Apoi, gîndim altfel. O văd prea bine că nu vă îm păcaţi pe-această insulă în aer. Aveţi aşa parcă-un vîrtej în creier! Şi vi se pare că încă vii aţi poposit pe un Olimp.

— Eheeee! cîntă bătrînul şlefuind vorba cu sideful marmurei pe care-o netezea cu mîna.

— De ce stăm aici, taraboste? Fu întrebat din nou.

— Cum, de ce stăm? Aici nu-i ca la noi: „Bă, ăla, te-ai sculat, vino-ncoa!” Odrid e ca şi noi, un trac, dar dincoace de Istru, unde-i ocîrmuirea unui general, un mare general din oastea ne-nfricată a lui Machedon...

— N-a fost doar o poveste cu Machedon acela?

— Poveste-adevărată! împărăţia lui acum e împărţită la patru generali. Tracii din dreapta apei sfinte sînt sub comanda generalului.

— Deci nu Odrid e cel mai mare.

— E cel mai mare în tribul său.

Tarabostele privea cu interes casa în alb a tribului şi înţelese că de fapt ea nu era decît un grandios ceasornic, în care soarele îşi trimitea lumina rînd pe rînd în fiecare hală, care se termina cu-o uşă în tăinuitele refugii. Era un fel de fagure. Nu observase că de jos, luminile şi umbrele în care se-ncadrează templul acesta alb, dădeau cu siguranţă ora lui. Acum era pustiu, cînd soarele îşi spălăcea razele sale-ntîrziate. Şi ocoli palatul. Acelaşi, peste tot, tăcut. Aceleaşi colonade, aceleaşi uşi închise, îl bătu gîndul să coboare pe scările căzute-n umbră. Se-ntoarse către pîlc mai plin de taină şi se decise-a ciocăni la una dintre uşi. Bătu, şi de departe se auzeau ecouri ca dintr-o peşteră uitată. Oamenii se mişcau încolo şi încoace, cînd deodată auzi:

— Cine-i acolo? Cine bate?

Glasul nu venea însă dinăuntru, ci de afară. Întreba unul dintre oameni. Se-ntoarse cu un fel de ciudă. Nedumeriţi, oamenii tarabostelui se priveau între ei. Ceva li se părea că li se-ntîmplă, cînd dintre-aceiaşi oameni, unul, poate tot cel care întrebase, căci semăna aidoma cu toţi, purtînd cămaşă albă, iţari fumurii şi în picioare strînsele opinci.

— Nu mă recunoşti, taraboste? De cînd aştept aicea printre voi!

Oamenii priviră buimăciţi. Doar tarabostele, ce nu părea uimit, deschise braţele.

— Odrid! Odrid! Cum răsărişi din pilcul meu? De cînd eşti printre noi? Cum nu te-am observat?

— Ne-am scăldat împreună în iaz, am urcat scările aproape şi am vorbit despre Odrid.

— Sînt doi Odrid? întrebară oamenii năuciţi.

— Odrid e unul singur. Eu. Odrizii sînt toţi din tribul meu.

— Odrid eşti binecuvîntat de zei, care îţi dau atîtea chipuri, şi mai ales putere către oameni.

— E-adevărat, taraboste, însă puterea-aceasta îmi lip-seşte-n luptă.

Oamenii toţi împreună cu tarabostele erau de-acuma copleşiţi de gînduri. Trecuseră doar prin atîtea întîmplări, .şi căutau o dezlegare în vorbele misteriosului Odrid. Cei cloi bărbaţi se-apropiară. Şi unul altuia îşi strînseră cu bucurie umerii, pe care se băteau cu palmele înveselind mulţimea. Semănau foarte mult, păreau ca fraţi, ca doi fraţi gemeni, ceea ce tulbură din nou mulţimea de-ntre-bări care trecea prin capul fiecărui. Se văzu atunci unul dintre ei spunînd cu braţele deschise:

— El este regele Odrid, fratele nostru trac.

— Trăiască, trăiască, trăiască, Odrid, regele trac!

— Fraţilor traci, vă zic bine-aţi venit! Vă binecuvîn-teze zeii. Este o sărbătoare astăzi. Şi-o vom cinsti.

Îi invită spre uşa care se deschise singură. Lumina de afară tăia în întunericul acelui început de catacombă felii adînci. Pilcul pătrunse tot şi repede se mistui în noaptea dinăuntru.

— Unde sîntem? Se întrebau nu fără grijă şi în taină călăreţii.

— Nu ştim! Nu ştim! Le era însă sigur că merg către un punct, singurul de lumină în bezna în care se lăsară prinşi. Punctul acela se mărea cu cît înaintau. Unii simţeau ciudat că-naintînd stăteau pe loc şi doar lumina se apropie. Treptat, acel ţinut al nopţii se rarefia şi-albastrul încleştat se dilata într-o lumină movurie. Nimeni nu încerca să vadă ce este-n jur. O singură realitate rămăsese, ce-i absorbea, lumina, care îndată se mută şi-n loc lăsă o pulbere de-argint topit întocmai ca o dimineaţă magică în pragul unei zile eterne.

Secţiune 2.05 3.

Secţiune 2.06 MUNTELE MAGIC

În jurul lor de-abia atunci văzură cum cresc lucrurile, cum iau fiinţă dintr-un gol, purtînd patina începutului de lume. Distingeau bogate panoplii cu arme, statui, tronuri înalte şi înstelate baldachine. Cupe de aur şi talere de-argint. Şi nu era întîia oară cînd ei vedeau aceste lucruri. Dar ceea ce-i mira era un ce pe care nu puteau să-l definească. Toate vorbeau într-un limbaj tăcut şi încifrat, şi-aveau, trăind, ciudata fericire de-a exista. Şi oamenii-ncepură a intra ei înşişi într-o narcoză sfîntă. Şi orice vorbă, orice gest, oricare întîmplare avea ceva de vis. Cuvintele îi dominau cu-o muzică a lor, rostite peste veacuri de marele aed ce povestit-a lupta de la Troia. Intrau în sînge cu alcooluri tari şi-aveau un săniuş ce se pierdea în stele. Deasupra văzură cerul înstelat, deşi pluteau în largul zilei. Departe munţi înzăpeziţi îşi viscoleau ninsorile şi lîngă ei se pîrguiau smochinele şi portocalele. Pe mesele de alabastru ramuri de pomi crescuţi din piatră îşi lăsau fructele în vaze de argint. Pe-aproape curgea eleşteul în care se scăldase. Se auzi atunci un rîs de bunăvoie ce bubui-n pereţii peşterii.

— Fraţi oaspeţi, să-ncepem sărbătoarea!

Sălile se lărgiră înaintînd în spaţii încă nevăzute. Nu.ştia nimeni de sînt într-un castel sau nu, care şi-a năruit pereţii spre împărăţia cu tărîm de vis.

— Aşezaţi-vă dar!

Se aşezară şi se treziră faţă-n faţă cu grupul de arcaşi, ce-acum sosise pe marginile iazului. Pentru ostaşii tarabostelui masa cu scaunele ei purtînd spătare era aproape nefirească, stînjenitoare. Ca prin minune, cu toţii părăsiră masa ce le părea împărătească şi se-aşezară pe-o pajişte a eleşteului ce se lăţea privind-o. Se aşternură

3 – Diomichet aşadar în voie. Arcaşii scoaseră peştele din iaz, şi-l fripseră cu-ndemînare. Se tăvăleau pe ierburi, apoi îşi sloboziră picioarele în şanţuri. Peştele gras mustea o proaspătă smîntîna ce ungea mustăţile oamenilor. Rupseră din pomi lămîi zemoase bîndu-le sucul turnat din pînte-cele peştelui spuzit. Mîncau şi nu se saturau. Simţeau nedesluşit cum cresc într-o putere dulce, lărgindu-le vederea, şi minţii dînd avînt.

— Ce început de sărbătoare mare! Se auzi rostind unul dintre ci. Şi se trezi că au în faţă ciortanele de miei înfăşurate-n foi de viţă şi de sub care aburinzii nori stîrniră foamea călăreţilor. Hartanele de miel topeau mirosul mirodeniilor înăbuşite-adînc şi răspîndeau mirosuri de mujdei. Simţeau că sînt cuprinşi de oboseli plăcute, cînd se trezeau cu cupe mari de vin în care se rostogoleau aromele pămîntului. Dar cupele de aur erau turnate în cornuri ferecate şi toţi arcaşii se dădeau pe spate pentru-a le mîntui. Cupe de aur zăceau trîntite, inutile în seînteierea lor fanatică. Cornul era ţinut cu toată mina. Şi se simţea răcoarea vinului în palme. Curgea apoi barbar pe gît cu o savoare blîndă. Era ca sîngele de porumbel şi bîndu-l îţi da aripi. Zborul părea nebun. Unii bînd cornul pînă-n fund, căzînd pe spate, aveau plăcerea de-a nu se ridica. Arcaşii treji îi sprijineau cu silă. Odrid şi tarabostele aveau în faţă cîte-o cupă din care abia gustară. Erau cu toţii minunaţi cum lîngă ei crescuse între

timp un boabab ferindu-i de căldura soarelui. Discret se desfăcu o scorbură din el şi apărură dansatoarele. Ro-tiră-n jurul căpeteniilor. Văzîndu-i însă treji, îşi desfăcură lanţul. Se prinseră-ntr-un joc barbar. Încolăcite una-n alta făcură-un şarpe care veni tîrîndu-se spre-a bea din cupe şi din cornuri. Şarpele nainta cu grijă încolăcindu-se după grumazul mai întîi al unuia pînă îl sufoca. Arcaşul cădea, şi în căderea lui lanţul femeilor reptile se rupea. Una din ele rămînea lipită întocmai ca o lipitoare de corpul arcaşului căzut. Scena se repeta căci fiecăruia i se dăduse o lipitoare. Şi dansatoarele cu părul lung îşi despletiră pletele în voie. Luîndu-şi victima, şuviţele de păr se transformau în şerpi sugînd în voie sîngele oşteanului.

Cei doi bărbaţi stăteau de vorbă ingînduraţi, atît de îngînduraţi încît priveau ca printr-o ceaţă indiferenţi pe ostaşii lor. Dar tarabostele îşi aruncă privirea surprins de liniştea ce coborisc. Sări ca ars în faţa lui Odrid.

— Ce faci cu oamenii, Odrid? $i-şi luă cu repezeală cupa sa de vin şi-o aruncă în iaz. Soarele-ncet se stinse. Şi-ntreaga vegetaţie se transformă în scrum. Lumina alunecă în iazuri nevăzute, pulberea de argint aduse o ninsoare de cenuşă şi totul era strîns de-acum în străveziul nastur de lumină. Arcaşii aveau feţele albastre, privirea aspră şi ochii-ntunecaţi. Se îndreptară spre coridoarele nocturne şi se simţiră proiectaţi pe lespezile albe ale refugiilor de-afară. Se aşezară pe pătulele de iarbă cu ochii către stelele adevărate.

Odrid şi tarabostele îşi ocoliră templul şi se opriră-n voie ca şi arcaşii lor pe un tăpşan de iarbă. Trecu un timp făr-a-şi vorbi.

— Odrid, începu tarabostele, ai o putere-aparte asupra oamenilor. Eşti rege. Poţi deveni un zeu.

— Puterea-aceasta o am între cei vii, taraboste. Dincolo, cu siguranţă m-aştcaptă Aheronul.

— De ce, Odrid? Omul nu poate aspira şi dincolo de el?

— În asta îmi stă taina pe care nu pot să o pătrund.

— Te întreb ceva, Odrid. Puterea ta este-o putere a pă-mîntului?

— Da, taraboste, de unde ştii?

— Odrid, tu eşti mult mai puternic decît mine. Aş putea spune că-s în mîna ta, ca şi ceilalţi. E-adevărat că poate sînt mai tare decît oricare din arcaşi. Dar tu, puterea ta, întrece forţele umane.

— Nu e destul aceasta, taraboste. Eu însumi simt în mine un mare gol. Vrăjile mele n-au durată. Magia mea e ca o nucă seacă sau un măr putred. Chiar şi-n aceasta sînt alţii mai puternici.

— Cine te-ntrece, Odrid?

— Ţi-aş spune. Acum îmi este sufletul prea greu.

— Odrid, şi tu şi eu sîntem din marea familie a tracilor. Nu mi-amintesc să fi lucrat vreodată contra ta. Sîntem prieteni.

— Că sîntem traci este ceva, însă pe tot atîta de puţin poate să-nsemne. Tracii s-au bătut şi se vor bate între ei. Crezi c-aş putea cu paradisul meu să-i împac?

— Desigur, nu.

— Dincolo de muntele acesta sînt mai puţin decît ori-

3*

care din arcaşii mei. Tu nu ţi-a» da pe mine nici cel mai slab dintre ostaşi. Iată că ţi-am dezvăluit secretul meu.

— Odrid, ca să fiu drept, eu am venit la tine şi pentru acest lucru. Nu dintr-o curiozitate femeiască şi nici dintr-o dorinţă de-a fi şi eu ca tine.

— Atuncea ce?

— Sînt două lucruri, dacă nu trei, pe tot atît de importante. Nu te întreb de unde ai puterea-aceasta. Eşti rege mai întîi, şi doar apoi mi-eşti prieten. Şi chiar dacă aş şti, la ce mi-ar folosi?!

— Nu, nu este adevărat. Tu ai o minte mult mai ageră, însă aici greşeşti.

— De ce?

— Dacă din tracii prieteni, prieteni însă pîn-la moarte, ar avea mulţi puterea pe care eu o am, am stă-pîni poporul şi i-am da unitate.

— Aceasta am gîndit-o, Odrid. Ş-acesta este gîndul meu cel mare.

— Deci ne apropiem. De altfel prietenia noastră spune ceva.

— Da, Odrid.

— Aş vrea să îţi destăinuiesc tot un secret, care de-acum e al istoriei. Cum crezi că reuşit-a să cucerească lumea Machedon?

— Prin arme, Odrid!

— Şi eu mă-nchin acestui adevăr. Dar spune-mi, fără cei patru generali ar fi putut macedoneanul să intre-n Babilon?

— Eu ştiu?! Fără generali buni armata este destrămată.

— Ei, află, Machedon a fost un ostaş desăvîrşit, nu-i trebuia pe lîngă el atîţia generali. De altfel ei înşişi i-au dat moartea, otrăvindu-l.

— Şi cum i-a luat ca prieteni?

— Macedoneanul avea puterea şi daimonul luptei, dar nu avea magia către oameni.

— Iar generalii o aveau? – Da |

— Şi rezultatul?

— Cel pe care-l ştii.

— Generalii au făcut imperiul?

— Nu, Machedon.

— Atunci?

— Imperiul cere unitate şi stabilitate.

— Şi generalii nu i-au dat-o?

— Nu!

— Asta pentru că murise Machedon.

— Aş spune că motivul pentru care i-au dat moartea a fost dorinţa de-a împărţi puterea Machedonului. Şi... taraboste, cei patru generali sînt patru regi acum. Tracii de-aici alături de macedoneni sînt sub conducerea lui Lysimachos.

— Nu pot să cred. Tu singurul ai dreptul asupra tracilor. Iar Lysimachos asupra macedonilor. E o deosebire mare între noi şi ei.

— Nu, taraboste. Macedonenii sînt tot atîta traci, cum sîntem noi. Fiindcă-au fost şi sînt la graniţa cu grecii, lumea îi crede greci. Dar nu. Sînt traci din cei mai buni.

— Dar se deosebesc de noi!

Au început să se deosebească de cînd au pornit să ducă un mod de viaţă atenian. De cînd Aristoteles a scornit politikonul vîrîndu-i-l în cap învăţăcelului pe-atunci, fiul lui Filip Machedon, zeul războaielor.

Prietene taraboste, văzut-ai, trăit-ai puterile pămîn-tului ce dau. Ele-s închipuiri ce prind un fel de coajă a realităţii în urma căreia spulberă vîntul. Aceste închipuiri au prins de-a dreptul coajă, vîrtoasă coajă la atenieni şi la macedonenii noştri.

— Şi oamenii de-aici cum vă privesc magia?

— Ei nu ştiu ce-i magia. Şi cred că-i o putere-a zeilor, lucru adevărat în parte. Atît dau zeii. Se mulţumesc cu-atît. Cine înjură zeii, ştiu prea bine că sînt munciţi în Hades. Vezi taraboste, cînd toată lumea-i mulţumită, eu sînt un sclav nemulţumit. Eu n-am putut să mă-mbăt cu vinul de Corint al proprie-mi magii. Dorinţa de-a distruge limitele, a dus la alte limite.

— Atunci cei patru generali şi deci şi Lysimachos sînt forţe magice.

— Da, taraboste. Aproape toată lumea e condusă de forţe magice, cele mai multe conştiente. Puţine dintre ele inconştiente. Poate că doar latinii vor încerca de a înlocui puterea zeilor cu puterea minţii şi-a organizării.

— Şi pentru ce crezi, tu, Odrid, că Lysimachos îţi e suveran?

— El a pătruns cu Alexandru Machedon în Babilon, apoi a cunoscut misterele din Memphis. Le cunoscuse-ntîi pe cele de la Delphi.

— Oricine-a fost la Memphis devine rege?

— Aş vrea numai să-ţi spun că fericit este acela ce reuşeşte să traverseze misterele, căci va cunoaşte începutul şi sfîrşitul vieţii.

— Odrid, e foarte frumos şi poate că şi-adevărat, ceea ce spui. Dar cum vezi tu aceasta? Căutătorii de mistere sînt nemuritori, sînt zei fără să ştie?

— Nu, taraboste. Sînt două înţelesuri. Dar înainte de-a le preciza, vreau să-ţi mărturisesc că ai un fel de-a fi ce pare că vine...

— Oare nu au trecut pelasgii pe la noi?

— Dar uite, cum înţeleg misterele. Eu zic o dată c-a înţelege începutul şi sfîrşitul vieţii e a vedea acea moira, cum spun grecii, a omenirii. Zeii făcut-au omenirea, tot ei pot s-o distrugă. Apoi şi mai presus, a înţelege începutul şi sfîrşitul vieţii moirei tale. Cînd te-ai născut şi cînd vei înceta să te mai naşti.

— Cine nu se mai naşte rămîne între zei.

— Da, aşa gîndesc. Şi ceea ce nu ştiu şi pentru care am mereu sufletul greu, este acest secret.

— Odrid, taina aceasta este a lui Zeus. Pătrunderea misterelor ne dă o înţelegere în plus ce ţine de înţelesul morţii. Cu cît vom şti să dăm morţii înţeles, cu-atît ne-apropiem de ultima-ne moarte. Se spune că zeii înşişi mor, ca să renască mai strălucitori.

— Dar nu înseamn-aceasta sinucidere? Nu! N-a fost nici o sinucidere în lume să aibă rost. Totul e a muri c-un scop, acela-l sacrificiului. Murind creezi ceva. Aceasta este. cred, suprema înţelegere. Va trebui să renunţ la forţa mea.

— Nu! Nicidecum Odrid. Puterea peşterii care sălăş-luieşte-n tine e-un început. Magia paradiselor ca şi-a des-i'rîului este un pas gigantic înainte spre a te prăbuşi complet, sau de a merge spre înţelesul ultim.

— Şi ce va trebui să fac, ajută-mă!

— Odrid, prietenul meu, tu care eşti mult mai presus ca mine, învaţă-te să mori, aşa cum zeii înşişi mor. Ca să renaşti mai mare, pînă cînd lanţul de vieţi va fi sfîrşit.

— Iubite taraboste, eşti un trimis al zeilor. Dă-mi sfatul. Eu singur nu-l găsesc.

— Ascultă, Odrid. O poveste.

— Spune-mi-o-n vis. taraboste!

— Unele vise sînt înşelătoare. Eu o să-ţi spun povestea, aşa cum eu am înţeles-o. E o poveste de copii:

„Se zice că o dată o casă a luat foc. În ea părinţii lăsaseră un copil frumos. Oraculu-i spusese că dacă va salva acel copil, murind în locul lui, copilul va da lumii cele mai multe mîngîieri. Tatăl se aruncă în foc salvînd copilul şi-apoi muri. Copilul ajunse un profet.”

— Unde-i copilul şi unde-i viitorul meu profet, ca să m-arunc în foc?

Dar tarabostele tăcu, apoi adăugă:

— Ţi se va naşte-n suflet.

— Am început să cred că marile-ncercări. unde dospeşte suferinţa, ascund şi sensul devenirii noastre.

— Şi eu aş crede tot la fel, Odrid.

— Ştii ce ni s-a-ntîmplat?

— Nu! N-am avut de unde.

— O mare parte din arcaşii mei sînt morţi. Nu este casă neîndoliată. Vor arde rugurile zi şi noapte trupul atîtor morţi.

— Îmi plînge inima, Odrid. Ce s-a-ntîmplat?

— Au trecut sciţii. Arcaşii mei voiau să treacă Istrul. I-au aruncat în valuri.

— Erai acolo?

— Nu!

— Unde mergeau?

— Să prade, taraboste, să prade.

Cînd n-am să mai pronunţ acest cuvînt?!

— Şi cine scosu-i-a din Istru?

— Îmi este greu să-ţi spun.

— De ce? Căci prietenia noastră ne este legămînt pe viaţă.

Odrid tăcu. Îşi coborîse chipul între mîini şi suspinînd, plîngea.

— Ei, pentru mine au murit. Iar eu va trebui să mor de-atîtea ori.

— Nu fii copil, Odrid! Ei au murit, cum mor ostaşii pentru ţară.

— Nu. taraboste, puterea mea i-a împins spre Istru.

— Ei, şi?

— Umbrele lor de lupi căzut-au săgetate-acolo, iar ei murit-au în căminul lor.

— Odrid, nu înţeleg nimic.

— Ţi-am spus că este-o taină la mijloc. Satul acesta este-al lupilor Daos.

— Dar noi ne spunem între noi Daos, la nord de Istru.

— Vă spuneţi numai, dar nu sînteţi. La noi sînt toate frăţiile de lupi.

— Şi sciţii ce căutau la Istru?

— Acum nu pot să ştiu, căci cei căzuţi sînt muribunzi. Mergeau de altfel ca şi noi la pradă.

— Odrid, va trebui să ne-ajutăm. Nu însă înainte de-a înţelege tot.

— Vei înţelege, frate. Şi vei vedea cît vom avea de mult de ajutat. Hai după mine. Şi dispărură într-un refugiu. Trase zăvoaie grele şi se-adînciră în nişte catacombe.

— E tot magie, Odrid?

— Da, taraboste, puterea e magie. Cînd vom putea scăpa de ea?

— Odrid, magia e indiferentă. E forţa oarb-a zeului. Nu are nici o vină. Depinde încotro o îndreptăm.

— Hai, şi-ai să vezi!

Urcară şi coborîră scări pe care la distanţe mari pîl-pîiau feştilele pe murii înnegriţi. Aveau senzaţia că intră în sufletul pămîntului. Nu mai era magia paradisului cu iezere, cer înstelat şi vinuri de Corint. Era o atmosferă grea de infern. Din liniştea în care mucegaiul se-ncleia se auzea departe o mare hărmălaie. Un fel de abator de cîini. Unii urlau, alţii lătrau la lună. Schelălăiau ca după mursicări mortale. Duhnea miros de cîine cu blana-n-cinsă de sudoare, mirosuri de urină şi de murdării erau semnalul infernului canin.

— Nu-s cîini. Is lupi, îi spuse tarabostelui, Odrid.

— Cum i-aţi putut aduce-aici?

— Ai să-nţelegi îndată.

Din ce în ce vacarmul li s-apropie. Dădură colţul unei bolgii şi le-apăru în faţă un lup care făcea de strajă. Îşi arătase colţii şi tot se pregătea să sară.

— Eu sînt Odrid. Fereşte-te! Văzînd apoi pumnalul în mîna tarabostelui îi făcu semn să-l ducă la chimir. Dar dacul nu înţelegea cum fiara asculta codindu-se şi mis-tuindu-se apoi în sală. Odrid îi spuse la ureche să stea de-o

parte după stîlpi. Intrară-apoi neobservaţi pierzîn-du-se în umbra unor masive colonade.

— Vezi rafturile-acelea?

— Da.

— Mai e unul neîmbrăcat.

Aceasta însemna un om neîmbrăcat, pe care-o înţelese tarabostele.

— Şi ce va face?

— Priveşte bine!

Privi. Omul îşi scotea îmbrăcămintea pîn-la piele. Vreo cîţiva lupi îl miroseau. Se-ngrămădeau ca haitele mulţi alţii la miros şi se-ncingea o luptă aprigă. Pe jos curgeau şiroaiele de sînge. Cel gol îşi lua blana de lup, o încălţa şi-o îmbrăca. Îşi prindea copcile pe burtă, îşi punea capa, vîrîndu-şi nasul, bărbia, urechile în tigva lupului, pîn-nu se mai vedea. Se auzea un strănutat prelung.

— Deci nu sînt lupi, sînt oameni deghizaţi.

— Uite, îl vezi pe cel care s-a suit pe masă? E înlocuitorul meu, e un Berserkr, iar toţi aceştia sînt tinerii hamatsa. Acuma sînt cu totul liniştiţi, deşi se mai încaieră. Li se va da îndată de băut o băutură ce-i ajută să se transforme-n fiară. Priveşte!

Pe un perete era montat un jgheab de lemn în care Berserkerul, el însuşi lup, turna din foalele burdufului o băutură verde cu un miros pătrunzător de bălării spurcate. Lichidul acela părea o apă grea smulsă din bolgii infernale.

— Te-aş întreba de te-ai încumetat s-o guşti.

— Mi-este de-aj uns că de departe o miros.

Aşadar băutura cea verde era turnată în jgheaburi şi-n cîte o troacă de lemn. Lupii n-aşteptau invitaţii. Mer-gînd în patru labe, una dintre condiţii, se năpusteau cu sete introducîndu-şi boturile, sorbind şi plescăind. Înghi-ţeau băutura cu nesaţ pînă picau sub jgheab. Şi peste ei veneau din urmă alţii.

— Din ce e băutura aceasta puturoasă? întrebă tarabostele scîrbit.

— E un amestec de absint şi de lipan la care s-a adăugat mai multe filtre magice.

— Şi în ce scop?

— Ai să-nţelegi imediat.

În puţin timp, haitele toate se tăvăleau pe jos. Şi doar Berserkerul care băuse ultimul se tăvălea pe masă.

— Ascultă, Odrid, tu beai la fel amestecul acesta de absint şi de lipan, cu filtrele vrăjitoreşti cu tot?

— Da, taraboste, răspunse ruşinat.

— Şi ce plăcere încercai?

— Întîi îţi vine-un rău. Ai dori parcă să vomezi, dar nu poţi. Unii de rău-acesta se rostogolesc. Priveşte colo-n-dreapta. Şi-ntr-adevăr, în dreapta mai

mulţi din lupi erau făcuţi colac şi-alunecau de-a dura ca nişte piese în mişcare, acţionate de cineva ce nu se vede.

— Şi dup-aceasta ce urmează?

— Urmează un fel de linişte. Unii mai mor. Dar nu despre aceştia este vorba. O linişte eterică, am putea spune un vis rece, trezirea dulce din fantasmagorii. Pentr-un moment ai crede că-n tine s-a trezit ochiul cel ager al lui Charon şi-ţi vine-o poftă de-a distruge tot. Peste ruinele întregii lumi să fii doar tu. Însă rămîne doar un joc al minţii. Otrava verde după ocolu-n creieri coboară-n viscere. Şi din momentu-acesta cu toţii simt dorinţa de mişcare, îi vezi cum stau în letargie? Ai putea trece Istrul peste ei. Niciunul nu mai are conştiinţa proprie. În ei vorbeşte doar Berserkerul.

— Dar chiar acesta este beat!

— Dacă nu ar fi beat în toate-aceste haite ar cuvînta o conştiinţă trează şi pîn-la urmă frăţia lupilor de-aici ar înceta.

— Bine, Odrid. dar care este scopul?

— Scopul? Parcă ţi-am spus. Pe calea aceasta facem din om un lup. un lup înfometat, şi după cum o ştim lupul e-un mare vînător. La luptă, în război, vînează tot.

— Şi pentru fiece război voi îi chemaţi aici şi-aveţi asemeni lungi ceremonii?

— Nu totdeauna. Am reuşit ca doar prin îmbrăcarea blănilor de lup să-nlocuim efectul băuturii.

— Şi-acum de ce le-aţi dat lichidul verde?

— Acestea-s contingente noi.

— Şi cele vechi?

— Unul din ele a dispărut cum îţi spuneam în lupta lor cu sciţii de pe Istru.

Şi tarabostele a înţeles de care luptă era vorba.

— Ascultă. Odrid. la luptă cînd plecaţi, voi mergeţi costumaţi ca lupi?

— Aşa am început, şi-a trebuit să renunţăm.

— De ce?

— Caii cabrau. Nu suportau blana de lup şi n-ascultau comenzile.

— Şi are vreun efect lepădînd blănile?

— Da, căci înainte de-a pleca la luptă le-mbracă-o dată. Instinctele revin cu-aceeaşi forţă, recăpătînd memoria trecutului.

— Dar n-aţi avut surprize?

— Ba da! Cred că şi-aceasta, ultima.

— Şi morţii, ce-aţi făcut cu ei acolo? I-aţi ars? I-aţi azvîrlit în Istru?

Odrid stătu o clipă surprins.

— Nu, taraboste. E mult mai complicat decît tu ţi-o inchipui.

Şi începuseră să mişte haitele de jos.

— Priveşte-i, zise Odrid, acuma s-au înviorat. Să vezi cum îi apucă pofta pentru dans. Licoarea-a coborît în viscere. Simt o teribilă nevoie să se mişte şi să devină şarpe. Corpul să-şi unduiască. Îşi fac din braţe cercuri ri-ncearcă a sări prin ele.

— Cum asta, cînd nu-i permis decît în patru labe?

— Numai o clipă e permis. Mai toate patrupedele gustă plăcerea aceasta de o clipă, de-a fi chiar numa-atît ca omul. Dar trebuie imediat să coboare, căci le dispare forţa. Priveşte! începe dansul lupului. De-acum Berserkerul care înghite pe ascuns un leac devine din ce în ce mai treaz.

— Nu le transmite astfel, trezia lui?

— E prea tîrziu. Otrava le-a intrat în sînge. Nu mai poate fi scoasă înapoi.

Într-adevăr, Berserkerul era cu totul ieşit din transă, deşi dansa şi el, mai mult mimînd. Lua un bici din rafturi, şi-n timp ce se-nvîrtea făcînd mai multe piruete, troznea cu biciul. Şi trosniturile se înmulţeau într-o cascadă de ecouri. Aceasta plăcea haitelor. Otrava se întărită în viscere, şi începea de-a dreptul dansul lupului. Muzica, muzica, se întreba în sine tarabostele. Muzica? Fiecare mai întîi urla ca pentru sine, apoi urla şi pentru alţii. Urlau lupii bătrîni, apoi lupoaicele prelung şi ascuţit, deşi acolo nu veniseră femei. În jurul lor, celor care urlau ca şi lupoaicele se strîngeau lupii în cerc dîndu-le tîrcoale. Şi cercu-acesta se mişca mereu în stînga şi în dreapta. Doar cîte unul încerca să se apropie şi să miroasă. Berserkerul troznea din bici şi sfîrcul biciului rupea din blana celor care stăteau pe jos visînd. Aceste hore se învîrteau din ce în ce mai tare, iar cei căzuţi erau striviţi şi sîngele curgea pe jos.

— Odrid, şi pentru ce atît de mult ceremonia-aceasta?

— Sălbăticirea trebuie căutată pas cu pas. Regresiunea merge bine în acest fast.

— Din ce infern aţi învăţat-o, Odrid?

— N-o ştiu decît iniţiaţii.

— Voi consideraţi iniţiaţi pe cei care străbat mai bine şi mai repede drumul spre lup? Odrid, Odrid, întoarcerea-aceasta rămîne împietrită. Ajuns la lup, omul dispare.

— Dispare aparent. Apoi revine în condiţia de om. Avem, e-adevărat, cîteodată cazuri de duplicare. Un om şi-un lup. Omul rămîne-aici în transă şi lupul merge în război. Sau pentru-a călări – Omul – şi Omul lup.

— Şi dacă e lovit pe cîmpul de bătaie, cine moare?

— Moare cel de pe cîmp în corpul celui de acasă.

— Cum vine asta, Odrid?

— Atîta vreme cît dublul ţi-a murit, nu poţi spera în unitate.

— Şi cum apar aceste cazuri?

— Nimic deosebit. Cei morţi în luptă sînt morţi acasă, cu rănile primite-acolo.

— Bine, dar ei participă?

— Nu. Ei cad în transă, cînd dublul lor este în luptă.

— Tu, Odrid, ai fost în situaţia aceasta?

— Da. Şi de mai multe ori.

.. – Şi ai păstrat memoria acestora?

— După cum vezi şi după cum o spun.

— Şi ce-ai simţit?

. – Nimic deosebit faţă de omul ce-o trăieşte-aidoma.

— Aceasta-i nemaipomenit, Odrid! Spune-mi, te rog şi cazurile-acestea se datoresc tot vouă, magiei voastre?

— Tot nouă, dar ele-au fost întîi în formă naturală, aş vrea să spun, printr-o dispunere de sine însuşi a individului. Grecii au numit-o Lycantropos.

— Dar ceilalţi lupi?

— Ceilalţi lupi suportă o transformare-a lor în timp de luptă. Spre-a se salva preferă viclenia şi ferocitatea lupului. Spre a învinge pîn-la urmă.

Dragul meu taraboste, povestea asta nu-i de azi de ieri. Avem în sînge lupul. Să-ţi amintesc că grecii spun însuşi lui Apollo, Lycantropul. Aşa a fost să fie. Aceasta ca blestem sau ca salvare. Cei care vor rămîne din neamul, din neamul nostru trac peste milenii, vor şti ce-a fost, blestem sau posibilitate de salvare.

— Aţi avut cazuri, Odrid, cînd dintre cei veniţi, să fie unii care se sustrag acestui ceremonial?

— Nu. Puterea noastră e totală. Doar între ei se duc dispute, care ajung la tăvăleală şi uneori la moarte.

— De ce, Odrid?

— Ai să-ţi dai seama-acum.

Priviră deci din nou acel amestec de fiară şi de om.

Părea chiar Odrid prins de băutura verde şi de vertigiul nebuniei care domnea acolo.

Gloata era în debandadă. Întocmai ca un tartor de infern, Berserkerul sta peste toţi suit pe masă, trosnind din bici.

Un abur sufocant şi o sudoare rîncedă se-adăugară atmosferei de infern.

— Odrid! ţipă atuncea tarabostele, Odrid! De ce-njo-siţi atîta oamenii? Odrid! Şi-i apucă piepţii cămăşii, care se destrămară în mîna lui. Odrid, mi-eşti prieten, altfel te-aş omorî.

Şi mîinile i-alunecară ca nişte uriaşe braţe de rădaşcă, strîngîndu-se. Apoi îl proiectă în stîlpul în umbra căruia stăteau ascunşi.

— Scoate-mă-afară din bolgia aceasta! Infernu-i mai curat!

Odrid se îndreptă spre coridoarele întunecoase cu mers împleticit. Pe drum simţea nevoia să se sprijine de ziduri. Tăcuţi, ieşiră din infern, căzînd cu feţele în iarba din grădinile palatului. Puţin după aceea Odrid se ridică şi ruşinat îşi duse mîinile la ochi.

— Iertare, prietene... şi-şi ridică de umeri oaspetele.

— Există pe la voi apă curată? Neînvrăjbită? Vreau să-mi spăl mîinile şi ochii.

Îl duse spre un alt front de unde dintr-un zid îşi făcea loc bolborosind în taină un izvor, care-i umplu pe dată pumnii. Îşi spălă mîinile înaintînd spre coate şi pe umeri, îşi clăti gura, îşi spălă faţa şi-şi puse-apoi fruntea şi părul sub unda firavă-a izvorului. Stătu aşa cu faţa călre lună.

— Tu nu te speli, Odrid?

— Ba da. Şi se spălă şi el.

Părea mai uşurat. Spălîndu-şi însă faţa, nu îşi putu spăla memoria, cum ar fi vrut. Se aşeză din nou, sfîrşit pe una din banchetele de marmură.

— Odrid, vreau să las vorbă oamenilor să legumească ce-au adus de-acasă. Ei fără mine nu pun nimic în gură.

4”)

Odrid şi-acoperi din nou faţa cu mîinile.

— Din nou iertare, taraboste! învaţă-mă să scap şi din ruşine-aceasta. De vă invit la masă, oamenii tăi vor crede că îi hrănesc cu vrăji.

— Odrid, cînd ţi-este foame îs bune şi închipuirile! La care Odrid rîse.

— Aşa e!

Cînd tarabostele se-ntoarse, o parte dintre oameni erau pe drum. Sub clarul lunii îi bănuiau cum merg prin sat spre grajdurile cailor.

— Odrid, le-am spus că ai necazuri, c-o mare parte din arcaşi ţi i-ai pierdut în luptele cu sciţii. Ei nici nu bănuiesc că-ntreg banchetul oferit a fost truc magic.

— Şi ce impresie-au avut?

— Se simt ca după-un chef, unde-au băut prea mult şi-i doare capul.

— Atuncea, taraboste, să-i mai chemăm o dată.

— Aceasta nu se poate. Ne-o interzicem toţi. Eu nu ţi-am divulgat secretele. E bine să rămînă oameni simpli. Durerea lor de cap va trece. Probabil le e foame şi le e sete.

— Ruşine mi-e, taraboste. Ruşine! Spune-mi nu mergeţi cu mine jos în sat?

— Ştiu. Ţi-ai pierdut încrederea în mine. Greşeala e că nu ţi-am spus de la-nceput. Cum pot să îmi recapăt încrederea pe care mi-am pierdut-o în faţa ta?

— Odrid, prietene, eu am încredere în tine. Atît de multă, încît eu ţi-am vorbit deschis în propria ta ţară. M-ai fi făcut prizonierul tău. M-ai fi azvîrlit la lupi ca să mă sfîşie. Acuma aş fi fost fără ficaţi. Dar sîntem traci. Sîngele nostru e mai presus. Nu-i nici o vrajă-n lume care să schimbe puterea sîngelui de fraţi.

— De la această ultimă înfrîngere în faţa sciţilor, de erau sciţi, simt o dureroasă despărţire de voi.

Dar ascultîndu-l Odrid ce spune, nu fără de temei, gîndea că tarabostele a bănuit ceva. Şi-acum cu mare artă îl socoteşte un străin de neam. Pe de-altă

parte sentimentul înstrăinării pe care îl trăia avea un fond real. Sciţii veniseră cît mai adînc spre Istru, tăind în două lumea tracă.

— Odrid, ce crezi tu despre sciţi?

— Ca să-ţi spun drept nici nu-i cunosc prea bine. Ei vin din Nord şi Est. Noi înşine am coborît din Nord. din Nordul apropiat. Să ne-amintim: Nu a sosit de-acolo Borreas, primul rege-al tracilor. Smintiţii de greci cred c-a venit din ţările etern înzăpezite. Şi-acesta pentru că el s-a numit Borreas. Grecii, pe cît călătorit-au ei pe mare, au o închipuire foarte scurtă. Ei cred şi-acum că rătăcirile pe care le-a avut Ulysse, cel blestemat de zeu să nu ajungă în Itaca decît după vreo douăzeci de ani. s-au petrecut în marginile lumii. Ei cred şi-acum că-n marginile Istrului e un popor barbar care trăieşte-n grote. Cu cît te-apropii de munţii-mpăduriţi şi nalţi clima devine lot mai rece şi oamenii se pierd parcă în rîndul animalelor. Trăind în locuri calde, se tem do frig. Sciţii nu au nimic comun cu noi. Ca să ajungă pînă-n sud să cuce-rească-Atena, vor trebui să supună întreaga lume-a tracilor, pe care-acum ei vor s-o taie-n două. Grecii o ştiu aceasta. N-au nici o teamă. Dar noi?

Privind în vale, se vedeau oamenii urcînd cu traistele în spinare. Puţin după aceea arcaşii îi găsiră şi-i invitară stînjeniţi la masă.

— Frate Odrid, sînt bune şi lucrurile simple. Arcaşii mei au tortul lor de mei, bine-ndesat şi caş sărat sau dulce. Au pus şi ceapă verde. Om sta pe iarbă şi-om gusta şi noi.

Şi Odrid merse.

Se-nşiruiseră toate traistele ca un covor pe iarbă. Pe ele se aflau bucate puse după poftă. Se aşezară toţi pe burtă gustînd cum dorea. Lui Odrid îi plăcea.

— Sînt bune, taraboste. Afumaţi caşul.

— Îl afumăm să ţie. Şi este şi gustos.

— Şi meiul ăsta îl pregătiţi mai bine decît chiar mi-l închipuiam.

Arcaşii aduseră şi un burduf de apă turnînd în cornuri. Băură după ceapă din plin şi se înviorară. -- Bună-i şi apa, dar tot mai bună-i berea.

— Din ce o faceţi voi?

— Din mei. Şi o lăsăm să se-ntărească fierbînd a doua oară. Devine aspră. Dă chef de vorbă şi de luptă.

— De unde-i apa asta, oameni?

— E de pe drum de la izvoare.

Şi oamenii nu terminară cu tort de mei şi caşuri afumate. Ei începură-a scoate nu-ş de unde hartanele de căprioară. Crestară cu pumnale carnea cea friptă pe frigare. Odrid şi tarabostele aveau în faţă o pulpă din care îşi trăgeau şuviţe rînd după rînd.

— Aaaa! bună masă. Şi aceasta de la oaspeţi. Eu zic să o cinstim c-un vin grecesc. Aduceţi voi două burdufuri cu caii pîn-la scări? Mergeţi şi spuneţi din porunca mea să vă dea vinul cel adus în amfore.

Cînd terminară ciortanele de căprioară, urca şi vinul. Şi începură-a bea, de astădată, un vin adevărat, care sorbit din cornurile ferecate păstra dulceţile pămîntului şi îmbujora obrajii.

— Ce ziceţi? îi întrebă Odrid, care-i mai bun, cel de Corint, pe care îl băurăm înăuntru, sau cel de-acum?

— Acesta, acesta! Trăiască regele Odrid!

— Au gust oamenii tăi, îi spuse tarabostelui.

Vinul era băut cu apă, căci era dulce şi mult mai tare decît terasa, care împînzise aproape toate dealurile însorite din Tracia de nord. Odrid şi tarabostele beau vinul neamestecat cu apă. Legume trace şi vin grecesc. Nu-i rău deloc. Odrid făcu un semn discret la oameni să mai coboare-o dată scările şi să aducă de acasă vin şi de mîn-care. Voioşi ei coborîră. Burdufele le ridicară pe alte scări. Şi nu erau burdufe, ci amfore nedesfăcute. Alăturea de-a-cestea apăruseră vase cu măsline şi icre.

Bune măslinele şi icrele cu vin grecesc! Şi-apoi pilaful cald prin care curge sîngele dulceţilor de trandafir. După acestea, acelaşi vin negru şi gros, care părea mai tare şi mai aspru, ştergînd în aerul curat coşmarul grotelor.

— Rămînem toată noaptea-aici, Odrid?

— Rămînem.

Oamenii se răsfirară în largile tăpşane şi adormiră cu feţe mulţumite şi senine întoarse către lună. Lungiţi cu capul sprijinit în cot stăteau Odrid şi tarabostele. Din cînd în cînd cîte-un arcaş le umplea cornurile cu vin. Luna se coborîse în faţa dealului lustruind marmura pereţilor. Pe cer descoperise-un loc unde săpa culoarea unor ocruri fine şi incredibil întindea apoi un smalţ diamantin. Cei doi bărbaţi gustau din vinul dulce, care-şi păstra aroma în sideful cornului, privind la arabescurile lunii.

— Odrid, îi rosti numele în taină, tarabostele. Odrid, eu am un vis. Tăcu apoi ca să continue c-un glas îndepărtat, ca drumul lung ce se-ntindea spre stele. Ştii, viaţa noastră de muritori rămîne doar c-un singur vis! Priveşte luna. Ea îşi visează visul ei. Şi visul meu, Odrid, era sau este... Dar tăcu privind în văile închipuite ale gîndului. Să dăm vieţii noastre de fraţi traci un rost...

— Şi care-i rostu-acesta taraboste?

— Să fim ceea ce sîntem. Să ne unim ca traci o dată pentru totdeauna triburile. Noi nu avem nevoie de cuceriri. Noi doar avem nevoie să păstrăm ce-avem. Noi nu ne-asemănăm cu iedera, ci cu copacii prinşi adînc în sol, dacă furtuna nu ne-ndoaie şi trunchiul nu ne cade sub secure. Odrid, visul meu este să ne unim triburile. De-a-ceea am venit la tine, nu mai nainte de-a te gîndi ca prieten. Este-o dorinţă ce ţine de destinul tracilor. Spune-mi, cine-o s-o facă, grecii, sciţii, latinii? Nu zic că nu-i posibil să o facă ei, dar cînd vor face-o, vor face-o ca învingători. Noi sîntem însă între fraţi. Ştiu că în tine o să găsesc un sprijin. De-aceea-am şi venit. Trebuie mai întîi să-n-vingem discordia care există între regii tracilor. Să-i facem să-nţeleagă că vor rămîne regi, nu sclavi ai

celor ce-i vor cuceri, doar prin unirea triburilor. Ce zici Odrid, merită tracii acest vis?

— Dar taraboste, triburile de la voi, atîtea la cîm-pie şi la munte au înţelegere-ntre ele?

— O vom afla-o, Odrid. Ce este mult mai greu aicea este hotarul natural al Istrului, care ne rupe-n două. Dincolo, munţii sînt un obstacol mai uşor, căci tribul carpilor egal coboară către noi şi către dacii Sarmizegetusei. Alutul ne leagă. Din Argedava pînă-n Pontul Euxin stă-pînim noi. Vom face-o capitală şi acolo la Helis, cu drumul drept spre emporionul Tomis, aflat sub controlul cetăţilor Histria şi Callatis.

— Dar moesii?

— Dacă odrizii vor face pod de vase peste Istru către daci fii sigur tu, Odrid, că moesii vor veni singuri la noi. Întotdeauna oaia rătăcită vrea să-şi găsească turma.

— Şi cu macedonenii ce ne facem?

— Macedonenii, Odrid, sînt numai ce-i de-aici. Căsătoriile pe care Alexandru Machedon făcutu-le-a în India şi în Egipt n-au reuşit să facă o Machedonie mai mare. Căci i-ar fi trebuit vreo zece veacuri de căsătorii, ca să îşi întărească împărăţia pînă acolo. Pe noi nu ne interesează decît un singur general. Şi-acesta-i Lysimachos. Ascultă, Odrid, e grec sau trac-macedonean?

i

— După cît ştiu Machedon, care era certat cu grecii, căci şi pe el ca şi pe noi aceştia ne considerau barbari, nu îl primiră la jocurile olimpice, ruşinîndu-l. Nu este grec. Drept răzbunare Machedon i-a cucerit apoi.

— Dacă eram uniţi atunci toţi tracii cu Machedon formam împărăţia cea mai tare. Ţara hyperboreilor avea să ţină de la nord la sud. De la întinderea zăpezilor pîn-la talazurile calde din Cytera şi Creta.

— Ar fi fost o împărăţie macedonă, nu tracă.

— Oricum, ţara hyperboreilor nu a fost cucerită, căci Machedonul nu găsise nici un rost să-şi cucerească fraţii.

— Asta-i adevărat. Dar generalii săi s-au mulţumit să dea un nume „Tracia”, ca şi cînd Tracia s-ar fi redus numai la triburile care se-ntind pînă la Istru. Ca să-şi împartă după plac lumea ce-o cucerise, au rupt Siria de Egipt, iar Grecia şi azi este condusă alături de Macedonia, de-un singur general spre-a satisface un orgoliu ce mai nainte-a fost jignit. În gîndul acestor generali a stat credinţa că sînt două Tracii, de sud şi nord, sau că geţii şi dacii au încetat să fie traci. Iată un lucru monstruos ce n-ar fi fost sub o domnie a lui Alexandru. Pe de-altă parte, eu, Odrid, deşi văd ca şi tine, taraboste, o unitate a tracilor, mai repede gîndesc apropierea de fraţii de la nord, decît de cei din sud. Macedonia va trebui să uite vechea sa mîndrie, căci Grecia, deşi e cucerită, va greciza întreaga Macedonie. Noi, tracii de aici, vrem să rămînem traci. Grecii ne-au luat credinţa, nu ca să creadă-n ea, ci pentru a pune-o în filozofia lor.

— Da, Odrid, ei nu cred în Zalmoxis, dar cred acum în nemurirea omului. Şi adevărul acesta al nemuririi omului venea de la un zeu hyperboreu. Atît de mare este adevărul acesta, de care grecii înşişi s-au uimit, că veacurile viitoare vor trebui să vadă şi acolo lîngă Istru şi mai în sus, în munţi, un leagăn de omenie şi de înţelepciune. N-au vrut să-i zică acelui loc inima Traciei, vatra strămoşilor şi-a zeilor, i-au zis Ţara hyperboreilor. ca şi cînd lumea-ar fi uitat că Borreas e primul regc-al tracilor.

— Eu i-aş fi zis Ţara hyperboreilor din Tracia.

— Aşadar, „barbarii” traci descoperit-au nemurirea omului, iar basileii şi oamenii cetăţii ateniene au luat pe-ascunsul acest giuvaer.

— Chiar şi aceasta, taraboste, nu e puţin. Noi i-am făcut să gîndeaseă cum gîndim noi. Puţin interesează

50, .

pin-la la urmă cine-a descoperit zeul din om. Se va afla odată, poate, chiar un grec, care să spună adevărul.

— Ei vor arăta-o lumii întocmai ca o evoluţie a lor. Dovada însăşi a nemuririi. Ce crede despre asta Lysimachos? L-ai cunoscut?

— Da. El crede că este rege între regi. Cu toate-aces-tea triburile noastre se războiesc. N-ascultă nimeni de Tracia lui Lysimach.

— De unde are oşti, atunci?

— De la un trib al său.

— Şi cum a reuşit să-şi întărească şi să-şi menţină tribul, cînd el a fost plecat cu Alexandru în Babilon şi-n Indii?

— El s-a întors bogat, cu aur şi secrete. A cunoscut misterele din Memphis. Şi-a stăpînit cu o putere magică ostaşii. Le-a regăsit familiile, le-a dat un nume mare. El ce trăit-a în umbra Machectonului, la rîndu-le ostaşii trăiesc în umbra generalului lui Machedon. Orice magie are nevoie în secret de-un nume, şi-acesta-i Alexandru Machedon.

— Înţeleg dar că e puternic.

— Oricum, e mai puternic decît mine, deşi mijloacele de care ne susţinem sînt aceleaşi. Întocmai ca şi mine Lysimachos îşi recrutează în falangă tinerii hamatsa, şi-şi face lupi. Există însă o deosebire. Eu, trebuie să recunosc, am început să simt în asta răul. Şi simţindu-l voi căuta să-l îndepărtez. Pe cînd el nu-l simte.

— Cum îţi explici, Odrid?

— Fiind bogat, trăieşte-un mod de viaţă atenian. E basileu. Ca basileu e poligam. N-ar fi nimic. Însă a decretat poligamia în tribul său şi-n toată ţara. Chipul său umblă pe monete. Şi nici nu se putea altfel, la unul care împărţeşte vina cu ceilalţi generali de înaintea Mache-donului.

— Atunci Odrid, cum se împacă credinţa nemuririi cu felul de-a trăi şi a gîndi?

— Ca să răspund spre-a-l învinovăţi, ar trebui să-ncep cu mine. Şi-am început-o.

— Odrid, credinţa nemuririi e o credinţă a oamenilor liberi, dar tot atît de bine ea poate fi a sclavilor şi a stăpînilor de sclavi. Poţi să înduri sclavia fără să fii revoltat, cînd ştii că-ţi este sufletul etern. Stăpînul sclavilor cunoaşte-aceasta şi trage un folos din ea.

u

— Ei luat-au ca toţi grecii credinţa aceasta ca o teorie, pe lîngă altele. Ei rămînînd ce-au fost.

— E-adevărat, Odrid, căci ei nu pot să înţeleagă esenţa, care-i salvarea omului, a individului. În cea mai fericită împrejurare, ei înţeleg prin nemurire dorinţa de-a supravieţui cîtva în panteonul numelor. Să fii un basileu. un Machedon, un Achille, un Homer sau un Darius, cu toate că aceştia nu au gîndit întîi orgoliul supravieţuirii. Aş crede c-au înţeles pe dos ideea nemuririi, căci în esenţă aceasta e suma unor morţi. Pe cînd ei vor doar să trăiască.

— Îmi dau din ce în ce mai bine seama, taraboste, de adevărul credinţei în Zalmoxis. Dar nu-nţeleg ceva: Cum putem cere noi ostaşilor să practice ideea nemuririi? De-ar fi convinşi ar primi moartea din prima lor ciocnire cu duşmanul.

— Odrid... Odrid... Ideea de nemurire ne-a dat în oaste cei mai viteji arcaşi. Zalmoxis o răsplăteşte cu veşnicie, vitejia. Moartea în luptă ca o convingere, cum printre altele, de apărarea neamului. Dacă vreodată Lysimachos ne va ataca, sau dacă noi, asemeni, îi vom ataca, murind nu vom păşi spre nemurire. Zalmoxis nu e zeul războaielor nedrepte.

— Atuncea, taraboste, mă întreb încă de-s vinovaţi în faţa lui Zalmoxis tinerii hamatsa.

— Odrid... Odrid... De două ori sînt vinovaţi. Cu voi o dată, şi-a doua oară cu ei înşişi. Cu voi pentru că nu aveţi tăria să credeţi în puterea omului şi investiţi pe tineri cu puteri de fiare. Vreţi oare, Odrid, în faţa zeului, în loc de oameni s-aduceţi fiare, ca tinerii hamatsa? Zalmoxis a devenit un zeu al fiarelor? Ce vreţi, să faceţi un erou din fiară? Din fiară zeu? Ştiu bine prietene Odrid că voi o faceţi în scop de apărare. Vreţi să opuneţi fiarei, fiară. Dar nici aşa nu-i bine. Omul poate şi trebuie să-nvingă fiara, iar tinerii hamatsa sînt vinovaţi de-a accepta propria decădere. Odrid, infernul pe care l-am văzut nu-i demn de-un rege. Ţi-o spune-un prieten.

— Greşeala noastră, taraboste, a stat în neînţelegerea adevăratei nemuriri. Zalmoxis a fost şi este zeu al nemuririi.

— Nu uita, Odrid, peştera lui e un simbol ce poate însemna o treaptă. Ea poate să însemne moarte rituală, propria moarte din care să renaştem alţii mai luminoşi. O moarte creatoare. Ce creaţi voi în adîncimile acestui munte? Cum veţi renaşte voi de-aici? Unde vă este primăvara după o iarnă lungă? Care sînt ciclurile vieţii voastre? Care sînt ciclurile sufleteşti pe care-adevăratul om şi le

clădeşte? Cum aţi urcat spre zei? Odrid, Zalmoxis nu a rămas în grotă, geţii şi dacii l-au urmărit în soare. De ce vă puneţi lanţurile singuri într-o împărăţie a infernului? Daţi drumul tinerilor! Deschideţi porţile infernului ca să pătrundă soarele! Lăsaţi să intre aerul! în locurile îmbîcsite puneţi flori! Ardeţi răşină pe altarul zeilor!

— Taraboste, merit să fiu umilit, dar spune-mi, prietene, cum poţi convinge tinerii aceştia setoşi de sînge şi de pradă, care trăiesc mai mult prin simţuri?

— E greu, Odrid, deodată. Există însă-o cale sigură. Exemplul vostru. Îmbrăţişînd credinţa adevărată-a lui Zalmoxis va trebui să muriţi pe-altarul ei. Văzîndu-vă că v-aţi jertfit noii credinţe, vă vor urma şi ei.

Odrid îşi luase faţa între palme şi parcă suspina. Părea un sclav căruia i se taie capul. Dar tarabostele îl ridică de umeri şoptindu-i:

— Odrid, Zalmoxis a fost trac. Sufletul lui e-n fiecare dintre noi. Hai să-l aflăm. Tu, prin puterea ta, eşti mai presus ca mine. Cînd vei ieşi din grotă, tu vei fi călăuza în drumul care suie spre Zalmoxis. Acuma, înainte de plecare, două lucruri îţi cer. Fii lîngă tracii tăi din nordul Istrului şi află-l pe Zalmoxis în sufletu-ţi ca şi în cerul însorit sau înstelat.

Se ridică să plece. Făcu un semn arcaşului de strajă. Nedumerit, Odrid se ridică cu umeri grei ca un Atlas şi parcă spuse:

— Fratele meu, mai stai aici. Nebănuit de grea e cumpăna ce ai deschis în mine. Înclin-o către ce aveam mai scump, fiinţa tracilor.

— E-n ţara ta, Odrid. Poruncă dă-mi şi cu o mînă de arcaşi eu voi sări şi-n foc.

Cîntau cocoşii-n sat. În plămădirea cerului departe stelele visau. Luna vîslea pe valurile-nspumate ale norilor ce se tălăzuiau către necunoscut.

— E miezul nopţii, taraboste. Vreau să-ţi arăt ceva. Ceva cred eu, care-i o încercare, poate, de a ieşi din grotă. Vom coborî spre uşa la care se îndreaptă umbrele acelea. Le vezi? Şi-i arătă cu mîna. Şi tarabostele văzu întîi trei umbre. Cea din mijloc mergea greu. Neîncrezător. Cum duci un condamnat la moarte. Călca lunatic pe rotunzimea unor nori închipuiţi. Era ca dus de-o forţă din afara lui. Şi cele două umbre îl purtau de braţ. Mai bine zis, cu paşii lui înceţi le trăgea după sine. În urma lor se mai zăreau încovoiate două siluete ce purtau trena unui plîns. O bocitoare şi-o iubită. Se mai văzură cîteva momente şi-apoi sc mistuiră-n umbra-ntunecată a clădirii.

— Spune-mi, Odrid, îmi pare sau e adevărat? Se auzea un plînset. Cine-i şi de ce plînge?

— N-am să-ţi explic. Poate că ştii. Cultul cabirilor.

— Cabir, Cabira... La noi nu este acest cult. În ce constă?

— O să fim martori. Ne-ndesuim şi noi printre mulţimea invitată să petreacă, după deznodămînt. Am eu un loc secret de unde pot vedea

ceremonia fără-a ne observa. Ceremonia nu poate să devină publică decît după incinerare.

— Dar cine e incinerat? Odrid tăcu.

— Aveţi vreun condamnat la moarte? E vreun arcaş ce a trădat?

— Nu. Nicidecum!

— S-au împlinit cei patru ani şi după obicei trimiteţi mesagerul lui Zalmoxis?

— Nu încă.

— Atunci înseamnă că nu ştiu ce este cultul acesta al cabirilor. Du-mă! Sînt curios. Şi se-ndreptară spre o intrare, unde doar ei mergeau. Trecură prin coridoare lungi, unde Odrid aprinse cu amnarul nişte feştile moho-rîte şi îşi croiră loc sugîndu-şi burta să poată trece prin slrîmtoarea ce se zărea între conglomeratele gigantice.

— Ce e aicea, Odrid?

— Loc de refugiu, taraboste. De intră ostile străine aici le aşteptăm de după blocurile de piatră. Cum trece unul îl tăiem. Cînd s-au făcut grămadă leşurile, vin alţii să le care.

— Unde?

— Avem un catafalc gigantic. Lumea din sat nu ştie. Cînd fumul iese prin cotloane cred că e fumul de vulcani. Muntele-acesta e vulcanic. Dar n-a erupt de veacuri şi poate mii de ani. Cînd va erupe, puterea noastră s-a sfîrşit. Aşa mi s-a destăinuit Oracolul din Delphi.

— Deci nu-i vulcanu-aici?

— Nu! De altfel nici nu ştim unde-ar putea să fie. Urmează-mă îndeaproape. Şi vezi să nu te-mpiedici. Suim cîteva scări. Stingem feştilele şi-apoi ne uităm în voie printr-un crenel dintr-o firidă. Grota pe care o privim e luminată şi vei putea vedea totul în voie. Însă ai grijă să nu strănuţi. Stricăm ceremonia.

Ajunseră acolo. Protagoniştii dramei sosiră, dar aşteptau un semn al zeilor. Văzură bolta săpată-n stîncă. Doi stîlpi masivi îi dădeau siguranţă şi mărgineau, se pare, spaţiul sacru. Întreaga sală era luminată cu feştile prinse în sfeşnice de piatră. Stînca păstra culoarea albă a pietrei de calcar şi care în licărirea flăcăruilor mişca un doliu alb şi-un doliu negru. De sus din boltă, în faţa altarului, stinca scobită lăsase-n piatră un peşte alb, un fel de monstru în care dalta nu putuse să lustruiască solzii. Altarul înfăţişa un soare sferic cu razele tăiate adînc în umbră. În faţa lui ardea feştila cea mai mare. Lîngă feştilă, turnat în unul din metale sau într-o piatră neagră lustruită stătea un cerber cu gura-ntredeschisă. Placa de marmură mai mare, un fel de catafalc, părea că-i de curînd spălată. În stînga şi în dreapta ei cuţite şi pumnale, briciuri încovoiate, săbii. Zăriră-apoi tripodul.

— Ascultă, Odrid, îi spuse la ureche tarabostele. Nu e acesta un cult al frigienilor?

— Ba da!

— Nu este-aici un simulacru al lui Mithra?

— Înseamnă-atunci că ştii!

— Nu ştiu. Gîndesc doar ce cunosc. Şi-mi vine-n minte numele Cabira. Spune-mi, te rog, nu este în legătură cu credinţi mai vechi? Cabira fost-a soţia lui Hefaistos, zeiţa mamă a doi copii cabiri, Alcon şi Eurymedon pe care i-a jertfit pe-altarul zeului Mithra?

— Aşa e, taraboste! Credinţa-aceasta s-a păstrat.

— Şi sacrificiul e real?

— Aidoma ca în vechime!

— Înseamnă că lumea crede cu desăvîrşire. Şi-aceas-ta-i totul. Dar conversaţia lor şoptită încetă, căci apărură trei cabiri înveşmîntaţi în haine de femei. Îşi desfăcură lungile halate rămînînd goi. Erau trei tineri atleţi. Puteai jura c-au fost la jocurile din Olympia.

— Odrid, îmi amintesc că-mi povesteau bătrînii c-a-ceşti cabiri mureau striviţi de cai. Cel care se sacrifica era întins pe lespede. Deasupra lui stătea un cal. Şi animalul nobil ţinea copita sus să nu zdrobească corpul celui aşternut pe lespede. I se dădea atuncea biciul, un bici cu plumbi. O mînă ţinea frîul strîns şi alta biciul pregătit amarnic să lovească. Copita calului stătea încă în sus, umilă, protectoare, cînd din senin biciul cu plumbi cădea ca trăznetul peste spinarea armăsarului, ce era nevoit să calce. Atunci copita spărgea un rînd de coaste şi s-afunda în flascul inimii rupînd-o. Şi sîngele-ncepea să curgă. Văpaia lui se transforma-n lumină. Mythra, cel prins sălbatic în semnul sacru-al pietrii, trăia o clipă. Reînvia cu-o strălucire stranie. Toţi cei de faţă cădeau orbiţi. Şi cînd se ridicau păreau zeificaţi. Urma apoi incinerarea.

— Dar ritualu-acesta s-a pierdut de mult.

— Şi de ce oare?

— Taraboste, nu mai cred oamenii ca altădată. Mai repede-i cîştigi cu filtruri şi cu sălbăticirea-n lupi.

Urmă tăcerea pe care-o resimţeau şi ei ca rituală în sanctuar. Îi şopti totuşi la ureche:

— Se pare c-acest zeu e mort de mult de nu-şi aprinde-altarul. Şi oamenii vor să refacă timpurile de-a-atunci. Nu au încredere-n simboluri.

— Şi rezultatul, Odrid?

— Nu este-aicea, taraboste.

— Dar unde?

— Se află în alt plan.

— Pricepe lumea această înlocuire?

— Nu ştiu dac-o pricepe, dar crede-n ea.

În clipa-aceea se săvîrşise-o moarte. Cei doi cabiri luară prin înţelegere cu victima viaţa acesteia. Unul dintre pumnale pătrunse-n inima celui mai mic. Atletul se prăbuşi murind cu zîmbetul pe buze.

— Odrid, Odrid! E prea adevărat şi prea nedrept cultul acesta.

— De ce atîta paradoxie?

— E-adevărat, prin neobişnuita putere-a sacrificiului, şi tot atît nedrept. E-o moarte gratuită. Orice în lume poate să fie gratuit, dar moartea, nu.

— Şi totuşi, taraboste, dacă există, ce-i rău în ea? Nu vezi, e-atîta măreţie, că omul a întrecut pe zei.

— Nu, nu! Nu! Se-nverşună tarabostele.

— De ce nu eşti de-acord cu-acest sublim pe care îl conţine Cabirismul? De ce nu vrei să înţelegi, tu, care

5G

mi-ai vorbit de măreţia morţii în războaie – că a muri cabiric e înţelegerea superioară-a lumii?

Şi tarabostele era uimit de pledoaria care-l zdruncina în chiar temeiurile sufleteşti, şi ajungea, fără-a rosti-o să o îndreptăţească.

— Cum, taraboste, după ce sufletul mi l-ai deschis spre frumuseţea sacrificiului, de nemurirea pe care zeul nostru tutelar, Zalmoxis, a arătat-o lumii, acum tăgăduieşti toate acestea? De ce mă ispiteşti? De ce-mi deschizi în suflet primejdioasele prăpăstii? Sau poate că în noaptea-aceasta pe care am crezut-o la căpătîi de veacuri şi milenii, a fost doar o minciună. Îmi vine-a crede acum că-mi eşti în visu-mi o nălucă.

Alături se puteau vedea cei doi cabiri ce străluceau de fericire. Mintea şi sufletul păreau că le călătoresc dincolo de prezent. Rostogolirea-aceasta-n viitorul ce li se promitea, li se părea o garanţie a existenţei, un fel de nemurire.

— Priveşte-i, taraboste! Ei sînt cei care au dat moartea celui mai mic dintre fraţi, moarte-nţeleasă şi voită, sînt oare ei nişte netrebnici? Uite-i! Pe faţa lor luceşte lumina cea de dincolo, care le vine de la Mythra. Şi lumea înţelege această fericire!

— Şi de ce plînge tînăra fecioară de acolo?

— Aşa e obiceiul, taraboste.

— Dacă e obicei şi deci o înţelegere, de ce nu au trecut la o simbolizare a morţii?

— De ce atuncea în războaie moartea nu o simbolizaţi voi înşivă.

Şi tarabostele se amuză, dîndu-i dreptate. Bătîndu-şi prietenul pe umăr.

— Îmi place, Odrid. Începi să mi te-apropii. Şi nici nu se putea altfel, căci sîntem traci. Mă bucură.

— Priveşte, taraboste! Mythra a-nveselit pe toată lumea. Nu numai noi cei care căutăm un rost. Uite poporul!

Şi-ntr-adevăr, poporul da buzna. Rugul ardea corpul cabirului. Fumul şi aburul erau captate în hornuri cu tirajul mare. Cu toate-acestea se simţea mirosul de corn ars şi carne friptă ce-i amintea de jertfa căprioarelor.

— Priveşte, taraboste, lumea ce vine. Au tobe şi ţimbale, îşi pregătesc cimpoaiele. Au începui să joace. Ce zici? S-a adus peştele?

— Ce peşte?

— Nu cel de pe tripod, simbolul sacrificiului.

— Deci este vorba de-un simbol. Şi Odrid trebui să tacă.

— Acum se ospătează toţi cu peşte, semn că-s pătrunşi de înţelesul sacrificiului. Uite, sosesc şi amfore cu vin. Curînd tot satul o să afle şi-o să-nconjoare muntele dansînd. Noaptea cabirilor e-o noapte sacră, taraboste.

Odrid era înflăcărat. Privindu-l tarabostele era uimit cum se precipitase într-o atît de scurtă vreme atît de multă înţelegere. Dar tarabostele mai înţelese că toate-aceste forme ale credinţei lui Odrid, care era şi o credinţă-a tribului, coexistau în muntele acesta. Mai trebuia vulcanul care să rupă temelia vechilor credinţe şi să deschidă ochii spre cerul înstelat, aşa cum chiar Odrid o amintise reme-morînd o profeţie de la Delphi.

— Ce face tînăra care plînsese pe cabir?

— Nu se mai vede. Sînt două posibilităţi de-a se-m-păca cu lumea şi cu zeii. Întîi, de-a înţelege tot misterul şi a cînta şi a petrece cu lumea-n şir, apoteoza fericirii celui ce-a murit. Sau neîmpăcată îşi ia viaţa pe locul unde a îngropat cenuşa celui pe care l-a iubit.

— Şi cînd se termină petrecerea aceasta?

— În zori de zi.

— Aşadar, muntele acesta e-o gazdă pentru multe rituri.

— El îşi trăieşte viaţa lui prin noi.

— Mai sînt şi alte obiceiuri, credinţe sau mistere, Odrid?

— Nu! Poporul mai cultivă credinţi mărunte, dar care nu prezintă interes.

— Prietene şi frate Odrid, noi înşine la nord trecut-am prin toate formele acestea. Zalmoxis însuşi s-a ridicat din grotă. Un singur pas mai trebuie să faceţi să ne ajungeţi şi poate să ne-ntreceţi chiar. Cultul cabirilor este un semn spre bine, dar depăşit şi el.

— Explică-mi, taraboste!

— Am să-ţi spun ce îi lipseşte. În primul rînd, umanitatea. Ce-am face noi, Odrid, dacă nu toţi, ci numai o bună parte din arcaşii noştri ar accepta moartea cabirică? Ar rămînea ţara pustie, chiar dacă între timp s-ar naşte alţii mult mai luminaţi! Şi-apoi, cum am mai spus, prin sacrificiu Zalmoxis înţelege nu nemurirea ca teorie gre-cizată, ci sacrificiul creator în dublu plan. În cel al exis tentei unui neam, şi ca salvare individuală. Iar Cabirismul are, e-adevărat, salvarea individuală, dar n-are ceea ce ne trebuie mai ales nouă, ca traci. Noi trebuie s-avem credinţa noastră de traci cu rădăcinile în cultul pentru neam şi doar apoi în cultul individual ce-l face şi universal. Aşadar, dacă tu, trac, gîndeşti la soarta tracilor, şi-aceasta n-a lipsit nici zeului Zalmoxis, nu poţi să treci peste temeiurile neamurilor. Prin neam ne vine mîntuirea şi salvarea.

— Acum înţeleg tot. Credinţei i-a lipsit un scop. Rămîne să îndrept greşelile întîrzierii mele.

— Nu sînt greşeli, Odrid. Sînt numai trepte ale devenirii, poate şi-ale perfecţiunii noastre. Înţelepciunea stă în stăruinţa de-a le înţelege.

— Şi de-a le pune-n practică. Aici va fi mai greu. iubite frate. Şi greutatea e sporită cu cît cobor în jos. Ca-birii vor trece mai uşor la cultul lui Zalmoxis, dar haitele de lupi hamatsa vor trece greu.

— Odrid, tinerii hamatsa sînt în mîna ta. Îi modelezi cum vrei. Din lupi vei face ostaşi şi din ostaşi, eroi. A fi viteaz nu-nseamnă ticăloşia în care au căzut.

— Ce-ai face, taraboste, în locul meu?

— În locul tău aş pune foc acestor catacombe.

— Şi rămînînd fără oaste, aş deveni prizonierul sciţilor. Şi-aşa arcaşii sînt înjumătăţiţi.

— Pot să te-ajut, deşi sînt destul de departe.

— Năvălirile fulgerătoare ale sciţilor apar atunci cînd nu gîndeşti.

— Odrid, doar începutul va fi greu.

— Această generaţie hamatsa ar putea complota împotriva mea.

— Atuncea trebuie distrusă.

— Să-mi distrug oamenii? Accentua cu indignare.

— Îi mai trimiţi la Istru înc-o dată. Odrid tăcu bănuitor.

— E un pericol pentru întreaga lume tracă. Molipseşte pe cei tineri. Singuri ne pregătim sfîrşitul. Îi duci pe-aceştia-n lupte grele şi nu mai pregăteşti pe alţii. În schimb, poţi face din întreaga ţară o oaste. Crezi oare că cei ce-aşteaptă-acum în jurul muntelui, ca să ia parte la petrecerea cabirică, ar accepta să-şi vadă copiii şi rudele ia ceea ce numiţi iniţierea ostăşească? Hai, Odrid, să ieşim, să vedem lumea.

Ieşiră. Fură surprinşi. Muntele părea incendiat. Odrid avu un tremur. Îşi ridicase pe jumătate fruntea ca să strige:

— Ce este-aceasta? îl auzi răcnind.

— Sărbătoare Odrid, nu vezi? Lumea a aprins feştile.

— Pe cine-aşteaptă? Pe cine-aşteaptă?

— Ştiu eu? Văd că e paşnică. Se mişcă-ncoace şi încolo. Poate te-aşteaptă chiar pe tine să le vorbeşti!

— Cum le-aş putea vorbi ca să m-audă toţi din jurul muntelui?

— Suindu-te acolo sus. Sus pe palat. Acolo ar sta bine statuia ta.

Odrid zîmbi, dar nu putea înlătura un simţămînt de spaimă şi derută.

— Poate serbează, taraboste, venirea ta. Ar fi, desigur, ceva neaşteptat, plăcut.

— Şi dacă ies acum din grotă lupii, îi mai poţi stăpîni?

— Nu. De aceea-mi este teamă.

— Şi ce se poate întîmpla?

— Pot da năvală.

— Atunci cum îi puteţi în luptă stăpîni?

— Acolo nu-i mai stăpînim. Aicea însă trebuie. De nu i-ar fi scăpat din mînă Berserkerul.

Se-apropiară de cîţiva arcaşi, care urcară scările.

— De ce-a ieşit atîta lume? De ce se ard făclii? Unde ne sînt convoaiele de arcaşi?

Arcaşul se încovoie cu mult respect şi calm răspunse:

— Rege, lumea serbează moartea cabirică a celui mai mic fiu al preotului.

— Taraboste, spuse Odrid, gîndeşte ce înseamnă aceasta!

— Înseamnă, Odrid, că întreg poporul tău e cucerit de cabirism. E mult mai bine decît să fie lupi. Oamenii-aceş-tia îl vor înţelege bine pe Zalmoxis.

Odrid se-oprise privindu-l gînditor.

— Din ei vei face o oştire de-adevăraţi eroi.

Pentru moment părea însufleţit, gata de hotărîri, apoi cădea în sine. Vîrtejul atîtor lucruri noi cu care îl cuprinse tarabostele, îl ridica şi-l prăbuşea deodată, şi se simţea născut ca pentru fapte mari, dar în acelaşi timp el auzea în sine imensul grohotiş al unui munte ce se sfarmă. Gîndul lui nu încerca să se ridice deasupra. Un lest organic îi năclăia vigoarea sîngelui şi gîndul lui urca în goluri.

Nu îi mărturisea tarabostelui că pentru sine viitorul, chiar cel apropiat, îi este insondabil. Tot ce se petrecuse în viaţa lui nu îi venea din viitor. De aceea nici trecutul nu însemna ceva. Şi pentru taraboste care simţise-aceasta, Odrid era un fel de zeitate neîngrijită de viitor şi-ndepărtat de litera istoriei. De aceea, noile idei îl tulburau numai o clipă, cum tulbura lumina un cristal. De aceea tarabostele nu încerca să-i dea imaginea meandrelor istorice şi evita să îi prezinte credinţele în opoziţii dureroase. Chiar cînd vorbea despre idei mai îndrăzneţe lăsa să creadă că zămislesc acum, şi-acest acum interminabil le-ar aparţine, nedepăşind închipuirea lor. În gîndurile cele nerostite ale tarabostelui, Odrid era un fel de sferă sau de disc cu ochii-n fiecare punct al perimetrului. El era lumea. Lumea era cum dînsul o înţelegea. De aceea intuise frica de seisme. Omul credinţelor de grotă vedea-n seism o răzbunare-a zeului. Pămîntul care nu suportă pe cel aflat deasupra sau în sînul lui. Piatra străină şi rebelă. Oracolul din Delphi îi zdruncinase muntele din el. Grotele lui fuseseră sfărîmate în mîna unui uriaş. Închipuirea aceasta care purta pecetea zeilor, el o trecea în umbră. Pentru a fi, se înţelege, că trebuie să existi. Degetul acela al zeilor care se ridica spre viitor îi arăta în propria-i închipuire doar prezentul. Şi iată prezentul începu:

Tarabostele şi Odrid se retraseră lîngă arcaşi. Lumea din jurul muntelui se încinsese într-o horă cîntînd. Se auzeau cimpoaiele şi tobele. Mişcarea rotită a făcliilor, amestecul de umbre şi ritmul erau mai mult decît o sărbătoare şi întreceau obişnuinţa festinelor cabirice. Devenise un fel de delir ce se epuiza în dans. În tenebrele nopţii fantastice furnici luminoase păreau a spune ceva:

— Coborîm, Odrid?

— Nu! S-aşteptăm pînă dansul se sparge. Nebunia aceasta e ca o vîlvătaie de paie care se termină repede.

— Dacă nu-ncepe furtuna împrăştiind focul.

Văzduhul era nemişcat şi vîntul nu clătina nici o frunză. Multe feştile arzînd aprindeau altele. Toată lumea-aştepta. Ce putea aştepta? Prima lumină a zilei.

. – Vezi, Odrid, lumea aşteaptă să vadă cum zeul luminii îşi va deschide ochii spre ea. E un semn bun, Odrid. Lumea presimte ceva. Cînd va răsări soarele vor năvăli cu toţii în sus să-şi aprindă feştila din soare. Ştii, Odrid, ce-i asta? E semn trimis de Zalmoxis!

Bubuiturile se auzeau mai tari şi păreau a străbate de la poalele muntelui prin pereţii pietroşi traversînd catacombele, alergînd pe culoare şi scări, scoţind porţile din ţiţîne şi vuind pe lespezi spre ei. Întoarseră capul.

— Lupii! Ţipară. Lupii ieşeau în două şi patru picioare, urlînd şi scheunînd. Atraşi de vîrtejul feştilelor alunecară pe scări în dezordine.

— Ce? Ce e? Se-ntreba fără putere Odrid.

— Merg către vale aţîţaţi de lumină şi joc.

— Nu, nu-i aceasta! l-a scăpat din magie Berserkerul!

— l-a scăpat din magie? Şi Odrid o porni într-acolo.

— Opreşte-te, Odrid! Te calcă-n picioare. Şi-i prinse o mină la timp. Lasă-i să curgă în vale. Se vor prinde la joc.

— Nu vor aceştia jocul acum. Ei vor pradă şi carne.

— Le vor da pradă şi carne.

— l-a scăpat din putere Berserkerul, şi-acum sub fluxul magiei pornesc la război.

— Berserker! Berserker! ţipă cu disperare Odrid. Valuri de lupi se rostogoleau pe tăpşanele-nverzite urlînd.

— Odrid, ce facem? Rămînem aici să căutăm pe Berserker, sau mergem la vale?

— Zadarnic, pierzîndu-i din fluxul magiei, Berserke-ru-i mort. Coborim, taraboste!

Imediat arcaşii veniră, şi-ncepură coborîtul. În vale, hora-ncetă. Lupii-atacau femei şi copii. Muşcau şi sugeau singe. Bărbaţii se luară la trîntă cu ei. Văzduhul era plin de ţipete, urlet şi scîncet. Lumea fugea ascunzîndu-se în case. După ei veneau lupii, spărgînd uşa. Căutau pe-ntir-neric opaiţe, răscoleau în focul cel sacru, găseau feştile aprinzînd case cu oameni. Grajduri ardeau. Fîneţele se-aprindeau pălălaie în noapte. Înnebunite de foc alergau în neştire cirezile-ntregi. Oameni cădeau sub copite de cai, sau picau în ascuţişuri de coarne. Lupii mergeau călare pe boi sau pe cai. Blana şi mirosul de lupi înnebuneau vitele. Unele fugeau către foc, mistuindu-se-n el, altele se adîn-ceau în iazul vrăjit. Focul se-ntindea către caii arcaşilor. Ajunse la timp. Încălecară cu toţii.

— Ce facem, Odrid?

— Să-i ducem din nou către munte.

— Cum, Odrid? Cine-i mai vede acum care sînt lupi şi nelupi?

Începu mai întîi el, apoi puse ostaşii să strige: „Hamatsa, hamatsa, lupii hamatsa suiţi în grota din munte! V-aşteaptă daruri acolo! Vă dăm băutura cea verde şi dans!” Călări, cercul arcaşilor se strîngea nemilos, silin-du-i cu lovituri de cozi de topor să se-ndesuie-n munte. „Nu vrem acum să ne-ntoarcem acolo, răspundeau din blănuri de lup. Aduceţi băutura cea verde aici la răcoare”.

— Nu se poate! Nu se poate! Cei care sînt tare-nse-taţi o beau toată pe drum. Ajungeţi la timp. Altfel...

Unii fugeau disperaţi s-ajungă nainte. Alţii mîrîiau obosiţi cătînd să fugă la vale. Săgeţile se-nfigeau nemilos în aceştia. Haita de lupi urca obosită pe brînci. Cînd ajungeau sus se repezeau pe poarta zdrobită. Feştile încă aprinse licăreau în întunericul grotei. Se izbeau de pereţi şi se-azvîrleau spre jgheabul uscat. Lingeau urmele umede. Peste ei s-aruncau alţii şi alţii, grămezi. Ţipau şi mureau sufocaţi, larve în întunericul cald.

Arcaşii ajunseră cu caii la intrarea în grotă. Smulseră multe dale de marmură baricadînd uşa, apoi coboriră în grabă.

— Odrid, Odrid! strigă disperat tarabostele. Unde e Odrid? La rîndul lor arcaşii strigau:

— Regele Odrid! Regele Odrid! Nu răspundea nimeni.

— A murit Odrid? A murit Odrid? Ce este cu Odrid? Se-aprinseră torţe şi multe feştile căutîndu-l pe Odrid.

Călăreţii-mpînziră uliţele satului, urcară tăpşane şi scări. Şchiopătînd, regele căuta uşa intrării în grotă, căptuşită cu lespezi de marmură.

— Odrid! Ţipă tarabostele. Te calcă haita-n picioare.

— Unde e uşa? Unde e uşa? Se ruga plîngînd cu bra-ţeîe-n sus spre un zeu nevăzut.

— Uşa nu mai există. Berserkerul s-a zidit înăuntru.

— Nu cred!! Nu cred! Asta voiesc cu să o fac.

— Odrid, frate şi prieten, rege-al odrizilor, nu uita că eşti trac. Zalmoxis te-aşteaptă să murim în vîltorile luptei în aer curat. Să ducem cu noi în paradisul ceresc florile sîngelui nostru.

Un arcaş îl ajută să se urce pe cal.

— Haidem în vale. Caii mergeau în pieziş înfigind co-pitele-n iarbă. Stelele tremurau în întinderea cerului. Lu-na-ncerca să apună înlr-un nimb maro şi roşu. Păsări în vis se sfădeau pe crengile pomilor. Se-auzea plînset de mame. Păsări de noapte traversau umbrele muntelui. O buhă-şi rosti singuraticul cîntec de doliu pe piatra cea albă-a palatului. Pîcla de fum acoperi stelele. Morţii zăceau în pulberea satului.

— Odrid, tot răul vine c-un bine.

— Taraboste, am început să simt semnele zeilor. Poate că-i bine să spargem zidul ce-ngroapă de vii lupii din grotă.

— În schimb, vei muri tu zidit.

— E-o lege. Cînd puterea magiei-ncetează, e semn că-i aproape sfîrşitul. Ajută-mă să ajung acolo unde destinul mă cheamă. Vreau să eliberez lupii.

Se pregăteau să urce iar muntele. Potriveau şeaua pe cai. Armăsarii striveau cu furie piatra, adulmecînd cu nările largi şi ochii holbaţi pîclele nopţii, stînd gata de fugă. Se uitară-mprejur. Pe jos forfoiau cîteva cîrtiţi şi-n aer se-mpleticeau liliecii. Îndepărtară uşor caii, care-nce-pură să tremure.

— Să ştii c-a scăpat calul sălbatic, zise-un arcaş tarabostelui. A început dorul de stepă pe care li-l vîră în sînge chemările tainice. Uite, cum bate copita. Se mişcă pămîntul sub el. Caii-ncepură nechezuri aprinse. Odrid tăcea.

— Taraboste, se simte ceva, de-mi alunecă mie piciorul?

— Da, Odrid. Lupii aceia luat-au muntele-n spate, şi-ncearcă să fugă cu el. Priveşte spre cer. Stelele pică-n abis. Luna apune în foc.

— Se scutură muntele. Ţine frîul la cal. Dă-mi mîna şi mie. Apucă pomul de-alături.

— Ce vuieşte-n adînc?

— Proserpina!

— A trimis toţi luntraşii lui Caron care bat cu putere în apele Stixului.

— Muntele meu, muntele meu! Cu mîinile-ntinse spre el se ruga Odrid. Zeii pămîntului, zicea el, aveţi îndurare!

Muntele bubuia. Apele lui clocoteau înăuntru.

— Se mişcă pămîntul!

— Ne-ngroapă aici!

Căzură cu feţele-n tină. Sub ei pămintul devenise ca vatra, se-ncingea ca un rug. Îi fripse. Săriră-n picioare. Simţeau flăcări la tălpi.

— Odrid, hai să fugim. Să fugim mult la vale.

— Eu zic să mergem în sus.

— Nu e posibil, se prăvălesc caii.

— Fugiţi, fugiţi departe în văi! ţipă spre arcaşi. Şi-o porni cu Odrid după el.

— Priveşte, Odrid! Casa cea albă din munte e crăpată în două. Priveşte, Odrid! Ţipă spăimîntat, cad colonadele casei. Se năruie totul, Odrid. Au picat temeliile cerului, pe ruinele tale.

— Cum? Se năruie cerul? De ce mai fugim?

O zguduială le izbi ochii şi faţa, le supse viaţa din vintre. Se aplecară pe coama de cai. Mirosea a cenuşă. Ningea peste ei cu cenuşă fierbinte. Îmboldiră din nou caii. Fugeau ca fantomele în noapte, fără-a privi înapoi. Ninsoarea fierbinte era spulberată de vînt. Priveau cu ochii închişi. Vîntul aducea mirosul de jertfă căzută în adîncuri. Rărunchii pâmîntului zvîrleau focul etern. Între cer şi pământ suia o coloană de foc.

— Să fugim mai departe. Prin pulberea-albastră se simţeau urmăriţi. Armata strigoilor de-armăsari costelivi înota ostenit în mîluri de noapte.

— Arcaşii, arcaşii! Sînt oamenii noştri. Să poposim deci. Opriră. Încercară pămîntul cu mîna, cu faţa. Se-ncre-dinţau că există şi fericiţi pentru-aceasta ascultau cu urechea cum bate inima în sînul pămîntului.

— Odrid, vezi tu vulcanul acesta, pentru pămîntul întreg e ca şi cînd trandafirul cu ghimpele lui te-a-nţepat. A curs numai o picătură de sînge. Doar inima bate mai tare. Vino, şi-ascultă!

Odrid coborî la pămînt, şi-ascultă.

— Nu făceam noi aşa, Odrid, cînd copii umblam cu caii în stepă? Aminteşte-ţi, prietenul meu.

— Da, taraboste. Frumoasă a fost clipa de-atunci. Dar privind spre muntele roşu deasupra vetrii cu jar, îi lacrimă ochii,

— Să-ntoarcem clipa de-acum spre vremea-aurită.

— Oracolul din Delphi mi-a prezis vulcanul. Iată acum adevărul. Am pierdut totul.

— Nu ai pierdut nimic, Odrid.

— Cum n-am pierdut? întreaga aşezare e-acoperită cu lavă. Oamenii mei sînt morţi... Tezaurul topit.

— Odrid, nu ai pierdut nimic. Tracia e aceeaşi. Oamenii, uite-i! Priveşte-n urmă! Sosesc arcaşii tăi. Adevăraţii tăi arcaşi. Uite, şi satul! În zorii acestei dimineţi îmi pare

5 – Dromicfiet de necrezut. Aurul îl vei culege din lava îngheţată. Şi vei avea încă ceva. Un loc pentru sibile. Duhui cel dinăuntru care pe tine te-a robit, şi-a primit jertfele! El te va învăţa acum să vezi în viitor. Aşa-i că viitorul nu te-a interesat?

— Atît de mult mi-a fost indiferent că profeţia de la Delphi mi-a fost de tot uitată. Singur, eu aş fi mers sub lava de vulcan.

— Şi tot mai e ceva, Odrid, care-ar putea să-nsemne totul. Aceasta-i suferinţa. Omul se-apropie de zei doar suferind.

— Limbajul acesta, taraboste, nu l-am mai auzit!

— Zeii sînt mindri şi geloşi, dar nu dispreţuiesc la oameni suferinţa. Cu tine, Odrid, muntele acesta începe altă eră. Focul pămîntului a adus jertfă cerului. Şi închi-zîndu-şi grotele, l-a înălţat pe om. Şi dacă ne vom reîntoarce la vetre, ne vom clădi altarul sus. În loc de boitele pămîntului, boitele cerului. Nu e aşa că omul e mai liber şi prin aceasta mai puternic?

Soarele răsărea ca la-nceput de lume. Cerul era curat. Noaptea luase în horbota ei fumul, cenuşa şi gînduruV negre. Aflaţi în care sau pe cai oamenii-şi puneau drepî umbră mîinile la ochi ca să privească-n zare. Muntele lor încă mai era. În locul acelei case albe, care avea caverne înnegrite-n suflet, era un crater. Din el abia se mai' zărea ieşind o boare alburie. Vulcanul era stins.

— Ce ziceţi, mergem inapoi? Se auzi în faţa lumii glasul lui Odrid.

— Da, rege, muntele-i al nostru. Ne-ntoarcem. Şi-a-tuncea observară cît de-aproape e soarele de munte. Şi dimineaţa cînd ne-om deştepta privind la soare, noi vom privi şi muntele. Căci el a vrut să ne arate soarele.

Se-ntoarseră cu carele. Hălăduia în urma lor turma de vaci, de capre şi de oi. Ajunseră în satul troienit de o cenuşă verde. Închiseră fîntînile în care apa era caldă. Săpară altele. Un vînt puternic mătură cenuşa. Morţii rămaşi pe munte îi arsese lava.. Viaţa-ncepea din nou. Pămîntul se schimbase. Alcătuirea sufletească-a oamenilor părea şi ea schimbată, căci lupii.nu mai existau. Muntele, fără de care viaţa lor ar fi părut stingheră avea acum o altă înţelegere. Lava-i arsese măruntaiele-nvechîte şi bolnave. El arăta-năuntru ca şi ' afară. Tăpşanele de iarbă cu argilos pămînt luară-un chip, cel ârs de soare, al unui păcurar bătrîn al cărui păr albit din marmura topită şt cristalizată, cădea pe umerii voinici. Omul acesta din pămînt şi foc privea în fiecare dimineaţă soarele. Era un zeu ce s-a jertfit. Din satul lupilor-, cum se spunea, ieşiră oamenii. Şi oare e puţin aceasta? Lumea aflase cine-i tarabostele, un trac din nord, hyperboreu. Venirea Iul schimbase satul. Trecuse ca un fulger din inima pămîntului spre a urca în soare. Era profetul deghizat venit să vadă împlinirea legii. Odrid ar fi crezut la fel, de nu s-ar fi jucat odată copii în praful uliţei. Dar cine poate şti cum zeii alcătuiesc căile oamenilor-? Şi-l asculta smerit pe taraboste.

*

— Frate şi prietene Odrid, iată deci este timpul sa plecăm. Ne-aşteaptă ţara.Facem un legămînt? Ne juruim să ne-ajutăm pe cît trăim? Facem ca triburile noastre de dincoace şi dincolo de Istru, ca şi de munţi, unite-n veci să fie pentru un singur neam, cel trac?

Satul întreg era de faţă. Momentul devenise unic şi solemn.

— Ne juruim şi ne legăm sub bolta zeilor ca să păstrăm credinţa unui singur neam, neamul cel trac, cu zeul său Zalmoxis!

Se auzi atunci un bubuit în munte şi şuier de săgeţi. Arcaşii împrăştiară norii ce ascundeau chipul solar al zeului. Lumea striga:

— Trăiască tarabostele! Trăiască Odrid regele! Pilcul, se îndreptă spre nord cu-ntreaga herghelie. Un ca! stingher, cu coama-nvolburată, coada dreaptă şi ţepoasă i se putea vedea în urma acestei herghelii.

Articol III. Cartea a doua

Articol IV. LYSIMACH

Secţiune 4.01 1.

Secţiune 4.02 GHERILA ŞI STRATAGEMA

Ce era Perla din Macedonia la începutul domniei lui Filip II? Un orăşel aşezat, e-adevărat pitoresc pe lacul Mavroneri. Lumea-şi mai amintea cu o memorie evanescentă de anticul lor Lydias. Cel de al XV-lea rege din dinastia Temenidesilor, fiul lui Amintas şi Euridice, al doilea dintre Filipii macedoneni, din calcule mai mult militare, era autorul falangelor, şi îşi stabili capitala acolo.

Intîmplarea făcea să se fi născut tot acolo, în unul din cartierele umile ale oraşului, care se întindea departe, un copil cu numele unui sclav thesalian, care de la o vîrstă fragedă luptînd alături de falangele macedoneanului fu remarcat. Filip însuşi îl luă la curtea sa, cunoscîndu-l îndeaproape pe Alexandru, cuceritorul de mai tîrziu. După asasinarea regelui Filip II, tînărul, sub domnia lui Alexandru Machedon. devine, fiind consacrat falangelor, comandantul corpului de gardă. Acesta era Lysimach. Fiind îndieptăţit astfel, după o viaţă de ostaş, acum, cînd după cum spunea, începea prima vîrstă a senectuţii, să se-odihnească în însoţirea multor amintiri, la vila sa din Pella. Oraşu-n care s-a născut, slujind pe cel mai mare împărat al lumii.

Vila sa era în apropierea domeniilor imperiale, în rînd cu-acestea. Ferestrele şi largile terase dădeau spre lacul ale cărui ţărmuri, dincolo, nu se zăreau. Soarele-apunea alături. Dimineaţa putea privi răsăritul şi seara apusul. Cu ani în urmă, gîndea Lysimach, participase alături de marele cuceritor în toate bătăliile. Ajunsese şi-n ţara inzilor. Asistase la moartea împăratului în Babilon, cînd muribundul înmînase lui Perclicas inelul imperial; după moarte, generalii, şi între-aceştia se afla şi el, deciseră ca marele imperiu al lui Machedon să fie condus de ei. Nu îl nedreptăţise. Nu îl nedreptăţise cu nimic cînd i se dase Tracia, cînd Antipater lua Macedonia, Ptolemeu – Egiptul, Eumene – Capadochia, Antigon – Frigia Mare, Leo-nat – Frigia helespontică. Ştia ca militar că pacea stă doar în puterea de a birui şi cuceri. De-aceea îşi propusese multe planuri. Încurcătura cu diadohul Antipater, după a cărui moarte au fost atîtea lupte între pretendenţi, făcu din toate planurile, foarte puţine realizabile. Abia acum putea respira, după o stupidă, dar mare bătălie, cea de la Ipsos, cînd Antigon căzu. Firul memoriei sale.se întrerupse, fulgerat de un gînd. Venise la Pella cu un anumit scop. Căută inconştient cupa în care se afia absint. Simţi nevoia să o bea în întregime. Îşi aminti că băutura aceasta i-a plăcut mult lui Machedon. Frumoase au fost: cu el petrecerile. Şi nunţile. Din orient îşi adusese darurile pe care le primise şi prăzile. Tezaure întregi. Multe.din ele se aflau aici. Ştia oricine că Lysimach este din Pella şi că-n proprietatea sa se află acum domeniile Machedo-nului. Era adevărat că el, Lysimach, născut la Pella, putea fi sigur, ca-ntre ai săi. Cu toate acestea, îşi spunea că pentru cei ce vor să-l prade va fi uşor ca să pătrundă aici. De aceea se gîndise ca să trimită în Caliacra o armată pentru instrucţie. Clădind acolo vile şi un sanctuar, oştirea era ţinută într-un regim superior, şi-adesea inspectată de Agathocle, copilul său. Şi-aceasta pentru a adăposti tezaurul.

Se auzi bătînd în uşă. Un lăncier se închina în faţa-i şi-i anunţă venirea divinului său fiu.

— Agathocle! Agathocle! Vino să te văd! Se-mbrăţi-şară.

— E lung drumul din Caliacra pîn-aici. Tată, sînt tare obosit.

— Mergi de îndată în baia construită de meşterii romani. Te va reconforta. Şi Agathocle coborî. Totul era schimbat de cînd nu mai venise-n

Pella. Grădinile de.portocali împrospătau întruna atmosfera. Mirtul şi cipresul, măslinii cei sălbatici lîngă peluzele de trandafiri odihneau ochii. Aleile-ncadrate în mozaicuri albe sporeau lumina, care se estompa apoi în umbra deasă a dumbrăvilor. Nimfe ieşeau în frumuseţea goliciunii lor turnînd cu graţii apa în havuze. Între boschete se ascundeau fauni şi nimfe, cîntînd din nai, iar Dionisos venea cu strugurele-n gură din pîrguite vii..'.

Ti

Baia era clădită asemeni unui sanctuar pe locul cel mai ridicat. Aleile duceau la scări de marmură. Clădirea era circulară primind lumina de deasupra. Ferestrele aveau în loc firide în care Eros îşi scria biografia. Eros şi Anteros. Eros şi Psihe. Eros trăgînd cu arcul. Eros udat de ploaie...

Intră. Marmura-şi schimba culoarea. Intîi îi îmbia piciorul în sanda un verde crud de iarbă ce s-a eternizat în laptele de piatră. Trecea apoi pe-un roz ca sînii de fecioară, care lua treptat culoarea cerului. Şi nu ştiai unde începe apa în marele bazin. Jur-împrejur scările albe nu coborau în apă, ci într-un cer senin spre care ai fi voit să zbori, trecînd prin unda cristalină. Scările se mişcau în tremuratul apei ca într-un joc fantastic. Păreau că se dizolvă. În jurul lor, sirenele lăsau din vîrful degetelor ridicate deasupra capului să cadă curcubeele de apă, pulverizîndu-le. Şi lacom apa era suptă de vietăţi de mare, şi-apoi trecută în bazin de gurile tritonilor.

Din alte părţi, aleile cu iarbă adevărată, în care cădeau portocale, înaintau pînă-n bazin. De-acolo se putea vedea un lac al lebedelor şi o grădină cu păuni.

Cînd baia era terminată şi sclavele veneau să îl maseze cu uleiuri şi parfumuri se auzeau pe lespezile albe paşii unui ostaş. Acesta se oprea şi înclinîndu-şi suliţa rostea c-un glas îmbietor:

— Principe, regele v-aşteaptă în palat la masă.

Masa era servită pe o terasă lîngă lac. La ora aceea palatul o umbrea. Ghirlandele de flori se petreceau peste rigolele terasei căzînd cu graţie în gol. Deasupra lor console ridicau chipuri mitologice tăiate-n marmură de daltă. Jos erau pomii cu fructele lor coapte. Putea călca pe vîr-furile lor. Lacul aducea o briză care umfla perdelele-n ferestre. Masa îmbrăcată în brocarturi era înfloritâ cu fructe tropicale în care-o mînă meşteră ştiuse-a pune oranjul portocalelor lîngă dulceţile smochinei şi lacrimile negre ale ciorchinilor de struguri. Vesela se-aducea pe carusel. Tipsii de aur şi argint. Cupe de aur. Se auzi un flaut apoi două, din ce în ce mai multe. O liră şi un îndepărtat cimpoi. Se vedea citera şi cîntăreţii toţi erau copii, pe care-un maestru ştiuse-a-i costuma în mitologice vestminte. Semn al puterii, în faţa lor stătea copil Heracles, frumos ca un Amor cu păr de aur şi de soare, strîngînd de moarte cei doi şerpi. O gardă mică deschidea drumul către masă. Intîi regina Arsinoe, apoi Lysimach rege, principele Agathocle, generalii şi invitaţii casei. Masa se termina aşa cum începuse în plictiseală şi în suspiciune. Regina maşteră nu se simţea acasă în

faţa fiului său vitreg, acuma comandant de oşti, viteazul Agathocle. Era tăcută şi îndepărtată. Fiicele regelui ca şi nora sa Lysandra nu se aflau în Pella. Venise Agathocle. Şi regele crezu că e mai bine să se retragă lîngă fiul său. Merseră dar în sala tronului. Trăseră uşile mari spre-a nu fi auziţi şi începură-a discuta cu voce joasă.

— Mi-ai spus că vii din Caliacra.

— Da, tată.

— Explică-mi cum e şi ce-i acolo? Căci nu mai am încredere în nimeni.

— Oastea e bine. Şi e cu totul mulţumită. Ţinutul însă e arid. Nisip şi praf. Istru-i prea mic pentru stepa aceea. Şi Pontus Euxin nu-i prea aproape. Caii pe-alocuri sînt foarte buni.

— În fond, nu ne-ar interesa ţinutu-acela, deşi îl stă-pînim şi va rămîne-al nostru pentru deosebite calităţi. Acolo însă sînt eu sigur că neamurile de invadatori vor ocoli. Şi-apoi este-un ţinut la care nimeni nu rîvneşte.

— Este un loc strategic. Putem aglomera oştiri fără să dea de bănuit.

— Ca să fiu drept, de-abia acum gîndesc şi la aceasta. Am multe lucruri mai de preţ şi împreună-am vrea să tăi-nuim. Ca orice rege gîndesc să fac o dinastie. Şi drumul acestei dinastii tu poţi să îl croieşti. Tu eşti moştenitorul, singurul ce poţi să-mi duci dorinţa mai departe. Vreau, incepînd cu mine, să naştem un nou neam. Zeii-au făcut ca Machedon cel Mare să nu creeze-o dinastie. Aş putea face-o eu aceasta. De-aceea am stăruit pentru căsătoria ta cu-o fată a regelui Egiptului. E o politică mai veche de-ncrucişare-a neamurilor. Noi principii avem destulă libertate de la zei. Eugenia noastră a basileilor nu vine dintr-un neam, ci dintr-un aliaj de principi şi de basilei. Copiii tăi şi ai Lysandrei se vor căsători cu basilei sau fiice ale basileilor.

— Atuncea, cum vom ţine, tată, noi basileii neamul nostru – macedonean?

— Prin mine şi prin tine. Nu e de-ajuns?

— Dar dacă copilul meu va fi o fată?

. – Şi-atunci sîngele tău va dăinui în ea. E totuşi bine să ai mulţi copii spre-a nu rata moştenitorul. Această teamă m-a chinuit mereu pîn-ai venit pe lume. Pentru moment neliniştile mele au încetat, dar ele ar putea să vă cuprindă şi pe voi.

— N-am înţeles un lucru. tată. De ce această dinastie nu e înnobilată de neamul nostru însuşi.

— Ascultă, fiule, grecii-au avut dreptate. Sîntem barbari. Ba şi mai rău. Grecii nu ne consideră din neamul lor, deşi le vorbim limba. Tracii, ce n-au avut prilejul de a da lumii ceva egal cu elenismul, deşi sînt mai presus ca grecii în unele privinţe, ei, totuşi, sînt barbari. Ei cred că noi macedonenii sîntem traci! Şi că vecinătatea noastră cu elinii ne dă iluzia că sîntem greci.

:-; Sincer fiind, eu cred la fel. Tu ce crezi, tată?

— Eu sînt cu inima-mpărţită. Nimeni nu a ieşit curat. Sîntem amestecaţi.

— Atunci, de ce o dinastie a noastră, a macedonilor?

— Nu a macedonilor, ci dinastia mea întîi, ori din ce neam aş fi fost eu.

— Există, iartă-mă, tată, o ţară a Lysimachilor? Va exista o ţară a Agathocleşilor?

— De ce nu? Nu a pornit un neam poate şi-o ţară dintr-un singur nume, Pelasg? Aceştia nu au fost nici traci şi nici latini.

— Ce-au fost atunci?

— Pelasgi, cum noi vom fi Lysimachi. Nu lua în glumă ceea ce îţi spun. Ideea aceasta a trecut mai înainte prin capul unui trac, Odrid.

— Cine e rege acolo-acum, Seuthes?

— Da. Seuthes. Mi s-au dat veşti că-şi zice-acum nu rege al odrizilor, Seuthes, ci rege al odrizilor, Odrid. Lumii îi va rămîne în istorie neamul odrizilor de la Odrid. El întemeietor de neam şi poate că de dinastie. A preferat să-mi dea tribut şi să rămână rege sub ocrotirea mea. Oare-i puţin aceasta?

— Dar lumea noastră, tată, nici n-a ştiut prea bine ce-i istoria, şi poate nu va şti vreodată. Dorinţa aceasta de a rămîne în istorie, nu-i oare o himeră? N-au năs-coCit-o grecii ăştia care îşi scriu mereu pe piatră eroii? Au ăştia un dar de-a trece-n teorie orice e viu. Cît mă priveşte ca ostaş, izbînda sau înfrîngerea sînt ca oglinda mea în care mă privesc toţi oamenii de azi. Sînt ei pre zenţi şi după moarte să simtă laurii victoriei şi-amără-ciunea-înfrîngerii?

— Dacă ar fi aşa, noi n-am mai fi avut pe semizei şi zei. Uran şi Gea au făcut lumea. Şi Lysimach pe toţi urmaşii noştri!

Aceasta-i o problemă dragul meu. Orice ai crede, e bine să ai mulţi copii. Tatăl se simte minunat doar în urmaşi. Şi pentru-aceşti urmaşi eu le-am lăsat avere. Intîi averea mea de general. Vreau să îţi spun că eu n-am moştenit nimic. Bunicul tău a fost un sclav. Cu toate-acestea nemoştenind, vreau să las moştenire. Aceasta doar cu tine o discut. Arsinoc nu trebuie a şti nimic. Este destul că e regină şi le-am dezavuat pe celelalte. Ea simte că îmi eşti aproape. Mult mai aproape decît ea, eşti fiul meu, şi nu-ţi gîndeşte-a bine. Tu ţine-te departe. De te-o uita, n-o să-i duci dorul. De te va ţine minte nu are ce să-ţi facă. Şi dragul meu, cum îţi spusei, avere am pentru moştenitorii pe care îi aştepţi, şi-n aşteptarea lor trebuie să îngrijim averea aceasta. Eu am venit purtînd tezauruldin ţările unde am biruit. Tezaur de la Nil. Tezaur de la Babilon. Tezaurul din Tracia. Acum sînt rege. Mi se plătesc tributuri. Tracia-i a mea. N-aş vrea să spun atîtea căci mă invidiază zeii. Am lărgit Tracia ce se întinde-acum la sud de Istru, pînă în Marea Traciei a peninsulei Chal-cidice la nord de Propontida, pînă-n Zizantium şi Bosfor. De ce-aş putea să rîd spunînd acestei ţări, pe care eu o am făcut, că nu-i o Lysimachie. Am şi dat numele oraşului ele Lysimachia pe care eu l-am aşezat în Hellespont la nord de Troia şi la sud de Hariclea. Vei face acolo adevărata capitală. Am rezidit Troia. Şi-acum doresc să îmi aşez tezaurul în Caliacra. Nu mă feresc de tine. Tezaurul e al lău

şi al nepoţilor ce vor veni. Pentru cei care vor face dinastia noastră. Parte din el are şi tetradrahmele mele de aur.....' „ '

— Moneta ta, tată, circulă de la un capăt la altul. Şi scoase din buzunar una. Privind-o şi văzînd chipul zeificatului Machedon, purtînd cele două coarne întoarse ale lui Amon printre părul buclat ca o îngrămădire de şerpi, deasupra căruia stă diadema, îi spuse:

— Moneta-i a ta, dar ai pus pe o parte chipul zeificatului Machedon. Istoria va spune c7aţi bâtut-o-mpre.unã. Tu păstrînd doar numele tău, pe care Pallas Atheiaa îl dăruie lumii gravat în inscripţia ce-o poartă simbolul Victoriei.

— N-am greşit cu nimic, Aghatocle. Un zeu trebuia să poarte o faţă-a monetei. Fără Alexandru n-aş fi fost eu. Apoi e o magie a numelui, după cum e o magie a chipului său.

— Zeiţa Pallas Athena e-a grecilor, aşadar crezi în ea. E-adevărat că nu e puţin ca Pallas Athena s-ofere numele tău lumii, scris în strălucire de aur. Moneta aceasta eşti tu, tată.

Generalul vorbea regelui, cum vorbeşte copilul tatălui său.

— Eşti tu, tată, deschis unei credinţe uranice, de felul celei greceşti.

— Coarnele de berbec ale zeului egiptean Amon, într-adevăr amintesc că acest zeu a fost al luminii solare. De numele lui legîndu-se, cum e şi firesc, cultul misterelor, căci amen înseamnă în Egiptul prin care-am trecut, lucru ascuns sau mister. În acelaşi timp zeul solar (Amon râ) a întemeiat dinastia regilor egipteni.

— Sînt deci toate sugestiile. Moneta aceasta comprimă istoria.

— O consideri mai valoroasă decît obiectul de aur?

— Prin puterea simbolului, da. Cîntărind aurul, nu.

— Să le las deci în tezaur.

— Da. Atît cît viitorul nu le va pierde de urmă.

— Şi ce propui pentru tezaur?

— Din obiecte tot ceea ce simbolizează ceva, care întrece înţelesul obiectului dat.

— Şi lucrătura artistică?

— Atunci cînd ea depăşeşte stadiul decorativ.

— Mă gîndesc, aşadar, să o ducem secret. Transportăm mai întîi în furgoane material de război. Lănci, suliţi, scuturi, şi între caravanele oastei orînduim şi tezaurul. Le însoţeşti tu ca într-o expediţie lungă. Înapoi şi nainte punem oameni şi animale de schimb. Nu lăsăm aceleaşi falange.

— Dar ce facem acolo?

— Construim un templu-al luminii, un sanctuar pentru zeul Apollo. În părţile acelea aproape de Istria e marmură bună. Sub templu construim catacombe şi sub lespezi de piatră cetluim bogăţia.

— Nu trebuie să uităm, tată, că-n general sanctuarele, unde lumea aur jertfeşte, sînt prădate. Comorile sînt cău-tate-n adînc.

— Lăsăm acolo o oaste.

— Cum au păstrat cei vechi bogăţia?

— Au pus-o în templu. Prin aur admirau zeii.

— Dar Zeus Olimpicul, una din minunile lumii, statuia lucrată de Fidias în aur, fildeş şi abanos, a dispărut.

— Alţii le-au îngropat fără urmă. Au întors aurul din pămîntul din care-a ieşit. Sau l-a pus sub prunduri pe care au deviat apele.

— Mi-ar place aceasta din urmă.

— Buni păstrători sînt şi hoţii, hoţii care nu risipesc. Un adevărat tezaur e cel ce se păstrează întreg. Vom merge întîi în unul din pavilioanele lui Alexandru. Acolo străjuieşte un corp de lăncieri cu paza pregătită anume pentru tezaur.

— Tezaurul a fost îmbogăţit cu ceea ce a strîns din lumea cucerită?

— Nu! în Babilon tot ce a strîns am împărţit noi generalii după moartea sa. Tezaurul de-aici e cel pe care l-a primit drept moştenire. Vom şti acum cît de bogat şi mai cu seamă ce gusturi a avut Filip II.

Puţin după aceasta erau văzuţi alegînd drumul cel mai scurt spre pavilionul principal, într-o cvadrigă. Lăn-cierii deschideau larg porţile, apoi le închideau la loc, şi cei doi militari, tatăl şi fiul, de care asculta întreaga Tracie, se mistuiră în palatul ca şi părăsit. Nu acceptară nici o însoţire şi fură nevoiţi să deschidă singuri ferestrele. Aerul era mort. Părea de plumb. Lumina ce venea aproape roşiatică dintr-un apus de soare cu cerul pastelat vulcanic, nu reuşea să infuzeze vidul acela cenuşiu, rostogolindu-se ca-n ceaţa toamnelor tîrzii. Ici, colo, semnele de umezeală se aşezaseră ca nişte hărţi uitate şi bizare în care anemiaţi păianjeni ţesură ultima lor pînză. Urcară scările de marmură. Trecură pe sub boite mari ca arcuri de triumf, şi-ajunseră în sala tronului. Uşile scîrţîiră prelung, ca o dojana plînsă. Tronul era pustiu. Coroana cea de aur în care nestematele îşi încrustau fanatice lumini, părea coclită.. Doar nişte umbre tremurau ca zborul liliecilor.

— De ce-am venit aici? întrebă Agathocle.

— Nu ştiu, răspunse regele. Văzînd însă coroana nu îndrăznise să spună adevărul. O ridică şi aerul din ea i se păru că-l arde rece, că îi cbboară-n ' sînge ninsori şi gheţuri scitice. – „ "':

— Ce zici, nu greutatea-n aur, ci frumuseţea ei. Şi mai mult decît asta e o coroană de-mpărat. Adesea o coroană e cît întreg tezaurul. Poartă amprenta unui om. a unui gînd, a unui ideal. Şi îl citi în numele'ce. era scris îh tăietura florilegiilor.

— Poate că un barbar vă pune la topit alăturea cu plumbul coroana împăratului. Nu trebuie să rămînă-aici. Ea va dormi un somn adine în linişti de tezaur, pînă ce viitorul o va descoperi. O luăm.

Cătă apoi oglinda în care altădată se privise împăratul. Oglinda era metalică, de aur. Privi în ea şi se văzu că-zînd de pe un cal. Privirea-i se umbri şi înserarea pătrundea adînc în apele de aur din oglindă. I se păru c-a ameţit.

— Ia vezi, ţi-e mare coroana aceasta?

— Cu siguranţă, tată. De-âm pune-o amîndoi pe cap şi ne-ar fi mare. Chipul lui Machedon aflat încă-n gravurile palatului zîmbi.

— Se spune că inelele ca şi coroanele aduc noroc. Aşează-ţi-o, şi-apoi priveşte-te-n oglindă.

Şi Agathocle îşi aşează coroana! Cătă şi'el, şi-n seara care începuse se-mpiedică de rege, şi-ngenunche ca într-o luptă, rostogolind coroana ce-şi sfărîmă una din pietre de un picior al tronului. Se duse regele şi-o ridică. Noaptea ce cobora i se lăsa pe pleoape întocmai ca o presimţire grea.

— Hai, în tezaur. Nu uita Coroana. Feştila.o 'aprindem cînd coborîm.

Şi coborîră-adînc. pe trepte înguste şi răsucite. Făcu im cifru pe un lacăt şi se-auzi metalul umed trezindu-se dintr-un somn lung. Se desfăcură uşile metalice.'. Intrară într-un culoar lung. Se desfăcură.uşile grele în stînca în care se cioplise-adînc în firide. În prima, privirile căzură pe obiectele de bronz. Stăteau acolo-aruncate harnişuri, sfeşnice, aplice în diferite ornamente, securi, , vîrfuri.de lance, coifuri. Vîrîră feştilele aprinse în sufletul acestor lucruri moarte. Mureau definitiv în.ochii, lor. Trîntiră, uşile firidei care se-nchiseră cu zgomot surd.. Şi deschiseră pe;a doua. Acolo era o-ngrămădire mai măruntă. Părea. un., cuib de şerpi, dormind ca îhtr-o noapte de cavou, 'asemenea şerpilor care se văd hi apă:ăv'înd metalice articulaţii vii. Simţiră o repulsie, 1 însă lumină din'feştilă descoperea treplat, într-un amestec insolit, inele grele incrustate. Şi transluciditatea” diamantului dădea argintului hobleţi lunare. Lumina astrului simbolic părea că prinde forme murind în molecula rece. Arseră cu flacăra feştilei morbida-nchi-puire, şi le treceau prin mîini, fantastice broşe, cercei înaripaţi, brăţări care cereau nobleţea-aristocratică a mîi-nii, toate lucrate înflorit sau într-o geometrie complicată. Şi una peste alta se răsturnau, cupe, pahare şi cuţite. Din toate, tipsiile păreau că domină. În marea de argintării erau corăbii prinse între valuri, zburînd cu pînzeie umflate. Şi ca un zeu, regele scoase din marea de argint una dintre tipsii.

— Ia vezi tu, Agathocle, ce-au zgîriat aicea argintarii ăştia? Şi Agathocle descria închipuirea de pe taler.

— Tată, e un poem aici.

— Doar n-o fi Iliada.

. – Sînt aventurile de vînătoare petrecute într-o zi. Iată plecarea. Se pregăteşte calul. Drumul ce se deschide pe margine de ape prin văi şi munţi. Cînd nu departe de izvoare se vede cerbul. Şi vînătorul îşi încordează arcul. Săgeata a nimerit, dar încă cerbul nu-i vînat. Gravorul a mai tras o linie şi-a zgîriat frumos această urmărire-a cerbului. I-o arătă pe unul din detalii, dar regele nu se-obosi să vadă.

— Uite aCum şi moartea cerbului. Căzînd, el tot priveşte cerul.

— Şi chiar aşa e, Agathocle?

— Da. E un poem gravat. Urmează-acum surpriza. Dar încă nu. E mai întîi odihna şi jertfa pentru zei. Atras de mirosul cărnii, dintr-un copac se azvîrlă asupra vînă-torului un cimpanzeu.

— Cine a spus că lumea se sprijine pe două legi, a vînătorii.şi a iubirii? De. bună seamă că gravorul a vrut să amintească-aceasta..

— Deocamdată, vînătorul pare a fi el însuşi un vînat-Dar zeii. intervin, şi îl ridică-n sus pe vînător.

— Atuncea, vînătoru-i un şaman.

— De sus, răneşte cu săgeata cimpanzeul. Şi-n cele două ultime fragmente – moartea maimuţei şi-ntoarcerca victorioasă acasă a vînătorului.

— Agathocle, cîte se vor scrie în veacurile viitoare după tipsia aceasta! Dă-o la o parte, s-o punem în tezaur.

Deschiseră cea de a treia cămară în care obiectele păreau dintr-un argint care s-a logodit cu aurul.

— E mîna omului sau a naturii, tată?

— A omului. Aceasta este ceea ce numim electrum. Niciunul dintre părţile ce îl compun nu-i feminin. Natura l-a respins. Acest electrum e-un monstru, e-adevărat frumos. Văzut-ai gîzele urîte? Cu cît e mai urîtă-o gîză, de-i prinsă-n chihlimbar, devine-o ciudăţenie frumoasă.

— Şi numai pentru frumuseţe este folosit?

— El are şi un rol ocult. Există o magie a metalelor. Şi se opri. Vom lua de-aici cît ne va trebui.

Trecură-n ordine la regele metalelor. Se-amestecau podoabe feminine cu obiectele de cult religios, sau podoabele care ţineau de-un ritual al curţilor regale. Brăţări, inele, cercei alăturea stăteau de zei uitaţi, încremeniţi în aur. Adevărată arheologie mitică. Totemuri care încă mai durau în fibră dură şi strălucitoare. Deasupra zeilor sta aurul.

— Zeus Olimpicul, e-adevărat c-a dispărut?

— Da, căci era din aur.

— Şi ce s-o fi ales din el?

— Nimicuri femeieşti.

Deschise uşa larg şi obiectele se revărsară ca o lumină vie. Din multe mărunţişuri, era suficient doar unul dacă observa. Acela lua proporţii. În semiobscuritatea sălii, creştea. Prindea o siluetă. Avea o vrajă a lui, care părea pe rînd erotică, o demonie a mîndriei şi-a încântării, căci po-sedîndu-le, erai un posedat. Tot aurul e magic. Titanul mort, pămîntul, pe care Zeul l-a încremenit, şi-a pus sublimele păcate-n el. Poate că-n aur, în molecula lui, stă însuşi sufletul titanului. Şi sufletul acesta n-a murit.

— Şi ce zic zeii despre aur?

— După cît ştiu, ei spun ce spunem noi. Eu cred că soarele în care-ar locui Apollo e un pămînt ca şi al nostru, însă de aur. La el, acolo, o tanagra de pământ ar trebui să coste, cît costă aici una de aur. De vor simţi nevoia ei. Şi aurul din steaua pe care-o locuiesc ne luminează şi-n-călzeşte-aici. Aşa-i că aurul de-aici nu numai c-a făcut lumină, dar a şi încălzit această subterană?

— Uneori tot ceea ce ni se pare, e-adevărat.

— De pildă, mie mi se pare că luna-i din electrum. Luna e negativă, e un principiu negativ. Ca orişice, principiu negativ are atracţii mari. Chaldeii cred, că ei i se datoresc seismele. O ştiu din marile peregrinări alături de Alexandru Machedon.

— Unii, am auzit că nu-ncep lupta dacă nu-i lună nouă.

— E cunoscută aşteptarea lui Darius ce n-a ieşit la luptă din acest motiv.

— Şi care-i explicaţia?

— Nu-i doar o superstiţie. E o magie a lunii. Sub luna plină ierburile cresc.

— Ca şi sub soare.

— Unii, adesea, în Egipt, pe lună plină resimt căldura ei. Şi vor să stea la umbră.

— E aurul din lună. Îmi place coiful acela, tată!

— Ia-l. A fost coiful cu care petrecea-n războaie Filip.

— Este vreo superstiţie?

— Da. Coiful şi armele celui mort slujesc pe cel care le poartă. O să iţi meargă bine în lupta cu tracii de la nord de Istru. Vreau să îţi dau comanda de acolo.

— Şi ce vor geţii?

— Ei vor supremaţia. Ei cred că sînt adevăraţii traci, iar noi macedonenii, doar nişte traci ce ne-am pierdut obîrşia, de nu ne pierdem între timp regatul, care-i acum împărăţie şi nu ne-alăturăm acelei Uniuni tribale pe care Dromichete a iniţiat-o.

— De Dromichete ştiu. Deşi nu l-am văzut măcar o dată. Alţii îi spun tarabostele.

— Povestea-i lungă şi complicată. Pentru ce vor o Uniune proprie, cînd sîntem noi împărăţie cu numele de Tracia, e lesne de-nţeles. Vor să-l atragă pe Seuthes. Am auzit c-a fost în satul lupilor. Seuthes îmi plăteşte bir şi suveran îi sînt. Cu toate-acestea, Dromichete pregăteşte într-ascuns, la el, răscoale contra mea. Dacă nu pot făţiş să mă atace, lucrează-n taină. Iată ce fel de unitate tracă gîn-deşte Dromichet.

— Dar el a reuşit să facă la nord de Istru această uniune?

— În mare parte, da!

— Cum?

— Geţii sînt mulţi şi în războaie-s fioroşi. Au reuşit prin luptă. Unele triburi mici li s-au alăturat de teamă.

— Dar dacii?

— Dacii şi-au rînduit altare pe munţi unde se întîlnesc cu geţii. Marele preot de acolo i-a unit şi le-a profetizat o ţară unică.

— Şi ce crezi, tată, pot ei veni, trecînd nu fără greutate Istrul să ne ocupa ţara?

— Să ne ocupe, în acest gind nu cred şi nici posibil nu ar fi. Noi sîntem mult mai tari. Oştirea noastră a învăţat şi de la greci şi de la ei cîte ceva. De la atenieni au învăţat bine stratagema, iar de la geţi gherila. Noi însă am creat falangele. Şi dacă Machedonul mai trăia îi ocupam pe geţi şi sfărâmam mîndria lor de-a se considera hyperborei. Noi nu sîntem nici simpli traci, nici greci şi nici hyperborei.

— Dar ce-nţeleg acuma dacii şi cu geţii prin numele acesta care-i grecesc?

— Nu îi interesează, şi pe drept, originea cuvîntului. Ba mai vîrtos, văd în aceasta o recunoaştere din partea grecilor a existenţei lor, cu toţii desprinşi dintr-un strămoş comun, regele Borreas, legat de toată ţesătura mitică cu zeii. Istrul ce îi separă de neamul grecilor, e apă sfîntă. De nu ne aliem cu ei, noi sîntem nişte înegaţi.

Ştii, Agathocle, eu am un plan. Şi vicleşugul l-am învăţat tot de la greci. Îi cucerim, şi cucerindu-i noi o să stăm în fruntea tracilor, noi o să fim coborîtorii dintre zei.

— Şi în privinţa-aceasta, cum vezi tu, tată, lucrurile? – Prin modul de-a trăi de azi, nu cel al epocii eroice.

Eu sînt, cred, ca şi tine, mult mai apropiat de greci. N-aş zice că nu cred în zei, căci de n-aş crede, Hadesul m-ar aştepta.

— E o convingere din frică?

;- Da, şi nu neg. Însă dimensiunea omenească îmi pare mai firească. Grecii, inteligenţi, au pus pe om în centru. Au transferat puterile divine în teorie. În felul acesta s-au proiectat pe ei. Scoşi din strînsoarea unei legi morale au devenit mai liberi. O învăţase de ia Prometeu.

— Şi geto-dacii?

— Credinţa le dă un soi de altă libertate. Şi-au concentrat, fără să nege zeităţile mărunte, credinţa în Zalmoxis şi-n nemurire. În nemurirea celui ce cade ca erou. În felu-acesta ei devenit-au de neînvins.

Dacă mă-ntrebi ca fiu, pe mine tatăl tău, eu am să-ţi spun că nu-mi displace cu nimic credinţa-aceasta, şi-o trec astfel în teorie, pentru că sincer spun, eu n-aş putea s-o practic. Viaţa de-aici mi-i mult mai dulce. Sînt rege. Legea nu mă împiedică să-mi schimb reginele. În jocul şahului reginele se schimbă. Îmi piac vinurile greceşti, dulceaţa lor onirică, îmi place soarele şi baia, masajul cu parfum. La tinereţe îmi plăcea şi vitejia spre-a mă întoarce în triumf. Şi dacă fiecare om are nevoie de puţină viaţă pentru-a trăi, ca rege nu trebuie să mă bucur de aceasta? 'Dar fiul meu, nu-nseamnă că mi-am pierdut, aş zice, vigoarea de-a gîndi a unui comandant de oşti. ţinîndu-mi 'treaz

controlul asupra situaţiei. Ce vreau să spun? Aş spune că-n oştire mai repede aş fi pentru fanatica credinţă în Zalmoxis spre a fi sigur de ostaşi că luptă, şi aş îngădui doar nobililor modul de a trăi grecesc.

— Aceasta merge, tată, pînă la un punct. Şi acest punct este comanda personală-n luptă a regelui. Regele este-n luptă un ostaş.

„' '- Aşa e, dragul meu. Şi ar mai fi ceva. Nu ştiu de-ai observat. Ostaşii noştri au început să semene cu corrian-'danţîi.

': „- Cum, ei comandă regelui?

— 'Oho! Vor viaţa! Viaţa! Şi mai puţin moarte eroică. Şi spune-mi fiul meu, în cazul acesta cine cîştigă lupta-, viaţa sau fanatismul?

i >: – Fanatismul! Dar spune-mi, tată, Dromichet-aoesta de viaţă are?

<*->- E ca şi tine. Şi vezi să nu cumva să te influenţeze. Mulţi de la ei sînt pleistoi. „ – Ce-nseamnă-aceasta?

— Cum să îţi spun să fiu cît mai aproape de vocabularul grec. Sînt oameni care practică askesis.. Mănîncă miere, .biinză şi beau lapte. Trăiesc departe de femei.

— Şi 'nu merg la război?

— Ei sînt în frunte. Unii vorbesc că însuşi Di'omichet:ăr fi un ple'istoîVcare a dat politikon^ului un sens aparte... 'nearistotelic. În unitatea tracilor şi-n lupta pentru ea el 'ar vedea o cale şi'poate unica, pentru salvarea neamului şi^-'a'individului. Eu, unul. n-amestec credinţele şi neamul. 'Politikonu-i una, credinţa-i alta.:;

' * „Iată ce discutăm acum cînd ştim că avem aur.. ' -::' 'Şi „luădiritre atîtea giuvaieruri un lanţ. ll împleti pe mină ca pe un şarpe;-

' -1 Facem politikon încurajaţi de aur.

6*

— Aui'ul, fiule, e singurul dintre metale cu calitatea de a fi protopolitic.

— Ca lupul.

— Da! Auru-i lup sau leu. S-alegem pentru doamne cîte ceva. Şi pentru fiice. E pentru sora ta Lauce. Tu, pentru cea pe care o aştepţi pe lume. Dar nu fac profeţii. Poate-o să-ţi vină un moştenitor.

De-aici cred c-o să iau tezaurul întreg de aur. Şi să vedem ce-i dincolo. Deschise. Era adevărată fascinaţie-a culorilor, carc-amintea că numai florile şi nestematul colorat nu au adulterat culorile. Rubinele întîi, în care visul s-a limpezit, şi cîntă-n el aleanul sîngelui, safire şi smaralde, mărgăritar şi perle, sidefuri, îngălbenite chihlimba-ruri, ramuri fantaste de corali, camee, fildeş uri şi abano-suri, briantele şi diamantele. Toate rîdeau acuma deşteptate din anonimul somn, de paznicul de noapte al feştilei. Rîdeau ca nişte flori ce-aşteaptă dimineaţa.

— Să luăm şi din seminţele acestea cîte un pumn, spuse nu fără plictis regele. Şi luară punînd în buzunare.

Vezi, Agathocle, dintre toate, pietrele-acestea rezistă mai mult. Duşmanii lor sînt doar reptilele şi păsările, care trăiesc un fel de fascinaţie, mai mare ca a omului, de vreme ce acesta nu le-nghite.

Revenit la palat cu coroana lui Filip II şi cu buzunarele pline de nestemate, regele dădu un semn de alarmă tinerii sale soţii, Arsinoe. Într-un fel era măgulită de coroana pe care-o purtase tatăl marelui cuceritor, Alexandru. Dinastia de care-i vorbise Lysimach, începea să capete acum adevărate contururi. Cînd pe baldachinul reginei împrăştie pumnul de pietre scumpe, aceasta avea sentimentul, niciodată convingător pînă atunci, al puterii sale asupra monarhului. Venise la Pella într-un moment de odihnă, cînd regele se ocupa mai puţin de războaie. O luase cu sine şi pe Leuce, de-acuma o fată mlădie cu ochii senini, copila regelui cu cea de a treia regină, la care nu de mult renunţase. Se observaseră-n aproape una pe alta. Regele-şi iubea fata, această ultimă fată, compensînd prin paterna lui dragoste, viaţa lui atît de liber trăită. Arsinoe, regina, nu-i putea fi prin mica diferenţă de vîrstă, mamă. Era doar regina. Regina tatălui său. Cînd primise-n căuşele palmelor luminile-acelea fanatice, crezu că o frig. Le-nşiră repede pe fire de aur şi le-aşează după gît. Îndată acelor ochi clari în care doreai să priveşti adîncuri învăluite de vis, nestematele pietre păleau. Acestea-i dădeau însă frumuseţii ei de zeiţă mai întîi farmecul delicat al împlinirii umane. Însă între chipul ei de afară şi cel din lăuntru sta marea-ntrebare cu nedumeririle ei. Leuce avea un suflet candid. Bucuria ei calmă şi neştiutul surîs, sub ochii ei umezi, peste care lăsa visător genele negre, păreau pentru toţi un balsam. Cînta la o liră amintind de Orfeu. Dădea căprioarelor să mănînce din mînă. Chema porumbeii palatului. Călărea pe un mînz şi înota în apele lacului. Citea uneori. Îi plăcea să toarcă din fuioare de lînă. Să ţeasă-n război. Desfăcea firul subţire şi din sculele lui ţesea pînza de iie. O lucra cu fire de aur. Stofa Damascului era doar pentru fote. Cînd o-mbrăca avea opincuţe galbene, care-i strîngeau în inele de aur glezna cu luciri de sidef.

Regina purta hanteriile lungi garnisite cu blănuri, adesea samur, după moda de-atunci. Leuce era sălbăticiu-nea-îmblînzită, frumuseţea barbară dintr-o lume de traci. În grădinile ei adesea privea spre nordul ceţos.

— Ce este-ntr-acoîo, tată? Întreba ea arătînd cu braţul întins depărtat peste munţi şi izvoare.

— Tot Tracia este, fraţii noştri, spunea regele, ceva mai sălbatici.

— De ce i-aţi lăsat, cum au fost şi cum ziceţi sălbatici?

— Sînt atît de sălbatici că ne batem cu ei. Ades se-ntîlnesc săgeţile noastre pe Istru.

— Frumos este Istrul, tată!

— Da de unde ştii tu Istrul?

— Întîi l-am visat, tată. Apoi dacă-ţi aminteşti nu am fost noi în corăbii cu neguţători ce-aveau mirodenii şi aur, şi-am pătruns din apele Istrului în marea cea mare a Pontului Euxin?

— Erai încă mică atunci.

— Şi-acum sînt marc? Am auzit că dincolo de Istru, fete ca mine, părinţii le suie sus pe un munte, şi-acolo flăcăii vin şi le iau.

— Vrei şi tu să mergi pe-acel munte?

— Cînd vei crede tu, tată.

— Şi dacă barbarii te fură şi te vînd apoi ca o sclavă?

— Tată, dar ei nu sînt oameni! N-au suferit ca noi?

— Poate c-odată vor fi şi ei oameni.

— Ţi-aminteşti, tată. cum trecut-am din bărcile noastre în corăbiile cu pînze şi vîntul ne-a-mpins către Tomis? Cînd ajunsesem acolo începu marea să mugă. Cerul, deasupra albastru, dar marea deveni neagră. Cînd pus-am piciorul pe nisip era să mă-înec. Ne-a acoperit valul. Talazul fugea după noi să ne prindă. Ne-am adăpostit la pescari. Tu ai plătit cu banii de aur. Erau tetradrahniele tale. Pescarii neştiind că tu eşti regele, spuneau că vin să se bată cu Lysimach şi că-l vor prind e-n năvoade. Tu ai tăcut resemnat şi le-ai spus: „Lysimach e un rege din neamul cel tracic, e rege al Traciei. E sîngele vostru, împăcaţi-vă”. „Nu mai e de mult trac”, răspunseră ei. „Vinul cel dulce-al Corintului a devenit în vinele lui sînge de grec”. Tată, dar noi nu sîntem greci. Erai cît pe-aci să te dai de gol că eşti Lysimach regele. Bărboşii pescari ce-mi înţepau ochii cu barba lor mare şi aspră mă purtau de la unul la altul în braţe, spunîndu-ţi:, ”Nobile, dă-ne nOuă fetiţa. O facem regină; O creştem pentru regele nostru, tarabostele Dro...”. Şi vîntul dezlănţuit în furtună luă acoperişul de paie al casei pescarilor.

A doua zi, cînd deabia se iveau zorile, un furgon părăsea incinta palatului. Drumul pe care mergea ducea către Nord-Est. Treptat călăreţii cu scuturi şi platoşe, spade şi suliţi se-ndreptau tot într-acolo însoţind căruţe întregi cu săgeţi. Încadrară furgonul şi aleseră cel mai scurt drum către Istru. Caravana număra printre oamenii săi un distins militar, Agathocle.

. Dar la reşedinţa de vară a regelui, unde se credea a fi pace şi tihnă, lucrurile nu stăteau tocmai bine. Arsinoe, în scurtul răstimp şi aflase de strămutarea tezaurului. Vestea pe care-o avea în ascuns, şi mai ales nestematele răs-pîndite de rege ca flori de multe culori în însuşi, patul ei nupţial îi întăriră o convingere. Regina îngrijorată de răzbunarea celorlalte regine părăsite de rege, se temea de Leuce, fata aceasta că un scai în palat, după cum se temea şi de celelalte surori măritate cu principii cărol'a le-a cucerit ţara. La toate acestea se adăuga Agathocle, care cu toţii formau o armată mereu contra ei. La mijloc era însă regele. Ar fi putut să-l. separe de întreaga familie. de n-ăr fi fost atîtea probleme politice, care cereau unitate. Şi-acest Agathocle, fiul, şi generalul de-ncredere-al regelui era de o vîrstă cu ea.

Respectuos şi distant, f rămîntat de gînduri ascunse, venind şi plecând cu misiuni tainice. El, îşi zicea ea, şi-a convins tatăl luînd pentru sine tezaurul lui Filip II. Cu toţii lucrează pe-ascuns împotriva reginei. Va trebui să mă apăr, gîndea ca, şi-aceasta numai lovind. Luă nestematele aduse de rege, zvîrlindu-le-n colţuri. Cînd intră, regele scrîşnindu-şi botinele în diamantele dure, spuse:

. – Iată, prima regină a Traciei care a dispreţuit diamantele! Numele tău va rămîne-n istorie.

. – Rege, să ştii c-o regină nu se poate hrăni cu firimiturile ospeţelor altoi'a!

. Vorbele-acestea le primi Lysimach ca pe mai multe pumnale în plin. Orice cuvînt i se păru de prisos. Ar fi vrut să-i vină o veste din cele mai rele ca să dea peste cap afrontul primit. De nu i-ar fi stăpînit cugetul, de nu l-ar fi făcut sufleteşte un sclav, ar fi dezavuat-o acum. Ar fi fost cea de a patra regină trimisă-n exil.

Ceru slujitorilor să pregătească cvadriga şi plecă însoţit de Leuce. Se întoarse tîrziu. Arsinoe părea acum alta. Îşi înşirase pe fire de aur pietrele scumpe, purtîn-du-le salbă.

— Regină, spuse învingător Lysimach, „frimiturile”-acestea sînt nespus de frumoase... pentru că le porţi tu!

Regina era îneîntată şi-şi privea pe ascuns colierul. Uitase de ceartă, sau se făcea că uitase.

— Lysimach, am crezut că la Pella o să mă simt bine. Cîtva timp mi-a priit. Însă mă oboseşte acum plictiseala.

— Hai să plecăm la Atena.

— La Atena, regele Tracici va fi primit în triumf.

— Cînd poate barbarii aflînd vor ocupa şi prăda Tracia.

— Nu este Agathocle aici?

' – Pella este la apusul regatului nostru, iar Hellespon-tuî pe coasta cea estică, fiecare aproape de mare.

— Pînă soseşte înapoi îi trebuie timp.

— Cît aş vrea să plec la Atena! Mi-ar aminti răzbunarea cea mare, cînd Alexandru luat de greci în derîdere. a jurat să ocupe Atena. Ocupînd-o, ea era început de imperiu. Rîsul acela a fost un blestem pentru greci, căci şi acum un general diadoh din oastea-mpăratului conduce acolo.

— Regină, sîntem siliţi de hărţuiala aceasta cu tracii din nord, ce ţine de ani, să rămînem acasă. Plimbările noastre sînt numai acelea pe care ni le impune doar lupta. Aşa am fost în Babilon şi în Indii. Mulţi dintre regi în războaie şi-au luat regina cu ei. Cînd voi da lupte cu geţii, vei merge cu mine?

Nu prevăzuse nicicînd o întrebare ca asta şi nu ştia ce răspunde. Astfel că se grăbi să întrebe:

— Ce poate face o femeie pe cîmpul de luptă?

— Se bate la fel ca ostaşii. Sînt armate întregi de femei, aşezate pe Istru, care ştiu să tragă cu arcul şi să-mpungă cu suliţa. Sînt, dacă ai auzit, amazoanele, pricepute în arta torturii. Tu, regină a Traciei ai veghea la capul răniţilor. Ai rupe vîrful săgeţilor, şi-ai trage tija afară? Le-ai lega rănile?

Arsinoe rămase pe gînduri.

— Credeam că regina s-a născut spre a fi fericită.

— Iată, acum vin slujitorii în bărci echipate cu pînze. Vîntul bate spre mare. Traversăm lacul. Dincolo ne aşteaptă-o cvadrigă, care ne duce pe ţărmul Mării Adriatice. O luăm şi pe Leuce?

Regina tăcuse. Leuce se-afla însă pe-aproape. Se îmbarcară încadraţi de o gardă. Decum plecară, simţiră atmosfera sărată tăiată de-o briză care prinsă-ntre pînze le ducea cu iuţeală bărcile-n larg. Ţărmul rămase departe. Corabia luneca tăind neîncetat brazde adînci, lăsînd părelnice făgaşe în urmă. Alunecau ca în zbor spre ţărmul opus. Cîrmaciul schimbă direcţia pînzelor şi corabia se-aplecă pe o parte ca un pescăruş, care vine sau suie din apă. Descrise o curbă şi-apoi poposi pe nisipul cel paşnic. În faţă aveau natura sălbatică. Coborau lacome-n apă rădăcini uriaşe din malul rîpos. Surprinse, zburau gîştele albe. Simandicoşi pelicani priveau de departe spectacolul. Alese pe sub pomii cu cuiburi înalte în care se ridica hilar cîte-o barză, cărarea care ducea către stepă. Abia că vedeau cîte-un nor în orizontul pierdut. O rîîră-alburie se destrăma în abis, de unde venea cvadriga aşteptată. Părea de deDarte un car pentru zei ce străbătuse uranice văi înghiţind spaţiul şi spărgînd orizontul. Se simţea, cînd sosi mirozna de stepă, nolenul spulberat din florile cîmpului şi amarul balsam. Caii struniţi visau că aleargă. Nebunia cea dulce străbătea din fierbintele sînge.

— Aerul mării şi aromirea stepii dau cailor ceva pe care niciodată n-am să-l pot cunoaşte. Aceasta-i reţinuse atenţia nu mai puţin lui Machedon. Cînd ajungea în stepă şi lăsa frîul liber calului, se apleca în faţă punînd urechea lîngă coama armăsarului şi-i asculta, cum ne-o destăinuia, în gîlgîitul sîngelui, o muzică ce-l cucerea. Ce va fi fost în muzica aceea el niciodată nu găsea cuvinte a o spune, înţelegeam că armăsarul trăia în stepă ceva ciudat, ca o beţie. Beţia-aceasta împlinindu-se-n fugă. Atuncea, fuga lor părea un fel de zbor în care sîngele pulsînd avea un ritm de dans. M-ara întrebat adesea de unde-aveau în sînge alcoolul acela fin şi cum l-au strecurat. Calul rămîne pentru mine enigma cea nedezlegată. Doar Alexandru Machedon părea c-o ştie, şi se făcea că nu-nţelege faţă de noi. Caii de-aici şi cei de peste Istru au mai păstrat din prototipul armăsarului ceresc. Ei sînt uranici. Făpturi care-au rămas în cer. Charon n-a pus să tragă caii la legendara lui corabie ce duce sufletele morţilor. El singur trage la lopeţi. Pe cînd în drumul stelelor se mai aude pocnet de copită şi poate se mai văd făgaşe printre nori.

Se-ndesuiră în cvadrigă. Întoarseră armăsarii care adulmecau cu nările lărgite briza sărată-a lacului şi o porniră în galop. De la alunecarea pe drumul

fără de poteci al apei, zborul thanatologic fără de obstacole, la mersul în cvadrigă, şi cu cai repezi, era, li se părea, o coborîre în materia glodoasă. O cunoştinţă stranie cu-acei atomi de care vorbit-a Democrit, crescuţi fără de veste-n pulberea pe care roţile cvadrigei o călca. Dar întîlni-rea-aceasta dură avea şi ea farmecul ei. Le lovea sîngele şi nervii. Avea ceva milităros. Era ca un secret al regelui, care voia să dea pe viu reginei o pildă. Sau cum ar spune, drumul acela tare, alungă ceaţa plictiselii şi îţi aduce-a-minte că exişti. Şi nu făr-a lipsi şi acel dram de răutate şi-nchipuia urcarea munţilor cu grohotişuri de o regină cu piciorul gol. Inteligenţa toată şi cea care lucrează pentru răutăţi s-ar concentra în tălpile picioarelor. Ar netezi faţa la pietre, şi unde ar călca ferindu-se, ar fi un început de zbor.

Regele spunea reginei şi Leucei povestea-aceasta. pe care o lega de un destin al amazoanelor şi al femeii trace de la nord de Istru. Fetele ca Leuce aleargă la întreceri pe un teren cu bolovani. Bărbaţii tineri nu aruncă discul ca discobolii în jocurile olimpice. Presară un teren cu jar. Cine-l parcurge cu piciorul gol promite-a deveni erou. Am mai văzut aşa ceva în Indii. Privea atent. Gîndea. Pe cît privea, pe-atîta se pierdea în nişte gînduri triste care-l ducaau departe. Ştiu, cineva l-a întrebat dacă putea să-ncerce, cum spuneau inzii, ..şamanismul”. Mult timp tăcu, apoi răspunse: La Babilon şi la Atena nu am călcat pe jar? Cărbunii-aceştia-aprinşi au multe înţelesuri. Cvadrigă noastră merge ca pe vată. Aşa-i?

Stepa li se păru frumoasă în orizontul comparării. Apoi mirosul acela, care părea amar, gustat cu porii pielii, cine mai ştie ce elixir ducea în sînge. Un troscot proaspăt din care curgea sînge verde mînjea copita armăsarilor. Departe păpădia se spulbera în vînt, iară ciulinii care înfloreau bobocii violeţi sa auzeau pocnind.

— Ce se aude-aşa? Ne pică roţile de la cvadrigă?

— Nu, tată, zise regele, pocneşte floarea de ciulin.

— Poţi să-mi rupi în treacăt unul? Şi regele apucă din fuga cailor, însîngerîndu-şi mina. unul dintre ciulinii mai înalţi. Rupt din condiţia-i, sălbaticul ciulin, ar trebui să fie mult mai puţin decît era. Şi totuşi, le părură un monument ele frumuseţe. Tija îşi ridicase ţep după ţep printr-o strădanie milenară, ca să reziste. Iată voinţa lumii prezentă în ciulin. Cît a călcat bietul de el pe jar 1 Frunza lobată s-a ceruit. O transformare tainică este acolo sub luciul ei impenetrabil. Lobii s-au ascuţit ca vîrful acului. O frunză-nvinge vîntul. Ce zici, Leuce, îţi place desenul-acestci frunze, şi bărbăţia ei?

— Da, tată. Parcă-i o amazoană vegetală. Regina rîse.

— Să privim floarea. Aicea stă uimirea. Şi o priviră cu ochi iscoditori.

— N-ascunde nici o gîză. E o ambiţie a regnului de-a refuza pretenţia superioară. Ia pune mîna! Ce simţi? Adesea îl vedeam pe împărat luînd în mîini ciulinul!:Şi parcă îi vorbea ciulinului. Mă uitam bine. Deabia era boboc. Ciulinul înflorea sub ochii noştri, narcotic. Rîdeăm. Ne strîngeam toţi. Şi-acuma cred că

plantele ascultă' de comenzi umane. Să nu mă fac de rîs, rămîneam singur şi încercam ciulinul. Cătam să îl pătrund cu nevăzutele săgeţi ce-mi scăpărau din ochi. Zadarnic! Ciulinul n-asculta de generali. El asculta doar de voinţa împăratului. Am învăţat atunci s-ascult şi eu de împărat. Vreau să vă spun în treacăt că eu am fost un libertin. Eram alrnr omul de încredere-al lui Filip şi l-am ţinut pe împărat în braţe cînd era copil. Eram un sfetnic răzgîiat, dar niciodată.răzgîiala mea n-a dus la impostură. Cum creştea floarea sălbăticiunii-aceştiae pentru mine o taină fără dezlegare.

Am văzut altădată că împăratul înlătura cu degetul puful acela cenuşiu. Nici nu-mi trecea prin. gînd ce ar putea urma. La fel puful creştea. O clipă îl slăbeai din ochi şi puful revenea, nu ştiu de unde, mai frumos. Şi împăratul se înveselea. Ce ştia el?

Mi-aduc din nou aminte. Ne întorseserăm în Babilon. Pe cimp, ciulinul. Acelaşi joc cu puful. Şi scama a rămas dusă de vînt, ciulinul ofilindu-se. Am privit chipul Mace-donului. Părea un spectru. Mai multe umbre năvăleau j.ucînd pe faţă un dans nebun. Falange de ostaşi, atît de diferiţi, treceau în clipele acelea da la-nceputul lumii pin-i-la el. Cine erau. aceia? Şi ce voiau să spună? Ce le-spunea în gînd Macedoneanul? Nu ştiu. Şi. niciodată nu voi şti. Iată, cîte-amintiri păstrează o buruiană pe lîngă care a trecut un Machedon.

Leuce, ia strînge tu ciulinele acesta, ocrotindu-l! Spune-mi ce simţi!

Leuce îl obloji cu degetele sale.

— Înţeapă?

— Nu înţeapă! E ca şi puii de dropie care îşi umflă penele. Eu cînd îi văd încerc să îi desumflu.

— Cum?

— Cînd simt apropierea degetelor, mînia penelor a încetat. Ciulinele acesta-i dropie!

Regina rîse iară.. – Dar ai mînca asemenea dropie?

— Tu ştii prea bine că nu mănînc dropie.

, Atuncea floarea explodă. Leuce o scăpă din mină şi vîntul o luă. Virtejurile.de colb o mistuiră.

Începea să se vadă marea, întîi ca o părere, sălăşluind în dunga orizontului, apoi treptat suită-n cer.

— Marea, marea, ţipă Leuce.

Caii mergeau mai greu. Copitele şi roatele se înfundau într-un nisip pulverizat. Ajunseră pe malul mult'mile-nar al mării. Priviră-împrejurimile. Nimic. Pustietate goală, dar sublimă. Cu-o parte a sufletului aveau un tremur şi-oteamă negrăită faţă de un imens pe care ochiul nu-l cuprinde şi nu îl poate stăpîni. Le da un sentiment de părăsire: şi de jale. Cu altă parte-a sufletului creşteau în măreţia pe care zeii, zeii cei mari, care făcuseră lumea, o daseră omului. Fiinţele inferioare se plictisesc după puţină vreme în faţa mării. Alţii renasc din ea, văzînd-o.

— Vedeţi voi, zise regele, noi avem mare şi la răsărit şi la apus. Însă aici în vest, doar Pella-i mai aproape de tumultul mării, deşi cum aţi văzut-o separată de un lac sărat, care a fost odată golf al mării. Încolo, pustietate, în est avem cîteva porturi. Chiar şi oraşul ridicat de mine în Helîespont e tot un port, dar marea de acolo e ca un lac. De aceea am venit aici să simt din plin pulsaţia marină.

Şi coborîră toţi. Marea aruncase bancuri de nisip cu puzderii de scoici şi melci însidefaţi. Sandalele călcau pe mii de ani peste rostogoliri de vremuri. Marea mugea şi în adîncuri bubuia. Talazuri mari se ridicau ucigătoare, voind s-atingă cerul. Apoi se prăbuşeau neputincioase ca munţii în cataclisme geologice.

— Ia spune-mi, bărcuţele cu care-am mers pe lac ce-ar face aici? Tăcură.

— Ia uite, tată, ce vine! Şi-ntr-adevăr imense valuri se-apropiau cu o repeziciune înzecită şi prăbuşindu-se săpau în bancul plin de scoici, un golf.

— Ce-ar fi dacă un zeu, cum e Neptun, ar reuşi să-n-ţepenească marea, s-o încleşteze, sau s-o îngheţe. Aşa-i c-ar fi frumos?

— M-ar întrista, spuse Leuce. Ar fi împărăţia morţii în. care totul a murit, pînă şi moartea.

— Vorbeşte mai încet să nu audă Proserpina.

— Ei, şi? Ce dac-aude?

— Copilă neştiută, nu te juca cu zeii, dar mai cu seamă cu zeiţele. Şi îi făcu un semn să tacă.

— Tată, eu cred că marea e frumoasă, cînd se mişcă. Atunci e vie. O gîză care zboară e mai frumoasă decît o mare moartă.

— Şi-o mare agitată e mai frumoasă decît ce?

— N-aş putea spune. Aş zice, decît tot. Marea închi-de-n ea un suflet... de zeu.

Se strînseră aproape. Era ca la-nceputul lumii, cînd elementele se căutau.

— Mergem mai jos? întrebă regele.

— Nu, nu! întîi ne va orbi nisipul, apoi ne-ngroapă pe toţi trei bancul de scoici ce creşte şi dispare în fiecare clipă. Apoi ne va da mării morţi. Încearcă cineva? Se adresă ostaşilor.

— N-avem nici un îndemn care să vie de la zei. Iar regele are nevoie de ostaşi.

— Vrem să dăm jertfă mării ceva, s-o liniştim.

— Marea o vrea pe Antigona, rege.

Şi regele gîndea cum ar putea să fie Antigona. În orice caz, fecioară jertfită. Şi se cutremură la acest gînd.

— Noi nu vrem însă vînt favorabil corăbiilor. Căci nu le-avem aici. Zeul s-ar mulţumi cu alte jertfe. Aveţi pe-aproape un berbec?

— Nu. Nu ne-am dat seama să luăm.

— Dăm mării alte jertfe. Scoase inelul cel de preţ cu briliante încrustat şi-l azvîrli în mare. O clipă străluci în aer. Dar marea tot se ridica. Albastrul cerului păli. decolorînd cernelurile. Neguri îndepărtate cerneau funin-gei cenuşii şi-şi întindeau braţele lor din ce în ce mai lungi. Marea se-ntuneca şi ea. Spărgea în maluri valuri de cobalt. Şi se vedeau în zare munţi de apă cătînd ceva. Şi întîlnindu-se, ei ridicau în cer trombe de elefanţi gigantici ce-au despicat pămîntul în vadurile mării, şi-acum cu tromba lor agaţă cerul. Şi dacă cerul se va dizolva în apă, acolo sus ce-o să rămînă?

— Ce-o să rămînă, tată?

— Nu ştiu. Nu am luat parte la potop. Ceea ce ştiu Leuce, e ca-nceput furtuna. Şi cînd ea vine dinspre mare, e un dezastru. Ne va urma în stepă măturîndu-ne, sau ne va soarbe, cu valurile care cad supte-înapoi.

Regina avu un tremur. Îşi scoase colierul de la gît şi-l dădu regelui să îl azvîrle în mare. Dar regele o invită pe ea să îl azvîrle. Şi-l azvîrli. Răspunsul: O trombă uriaşă se aruncă în aer peste mal şi se rostogoli ca un balaur. Bice de apă îi pocniră în faţă amestecîndu-i cu nisipul. Cînd se sculară simţeau nisipu-n dinţi, şi o porniră toţi la fugă spre caii adăpostiţi după un dîmb, şi care nechezau întruna. Ostaşii întoarseră în grabă animalele să nu le vină praful în ochi. Se aşezară în cvadrigă şi plecară. Furtuna-i biciuia din spate înspăimîntînd de moarte caii. Odată ce-ncepuse ploaia, li se părea că marea-i fugăreşte spre a-i prinde. Mîinile ei apucau din mers pulpanele la haine, trăgîndu-i înapoi. Un întuneric des cădea din noaDtea ce se lăsa lichidă. Vedeau totuşi departe o lumină, îşi îndreptară caii spre acel liman, care nu putea fi decît uitatul lac. Ajunşi acolo săriră în corăbii. Traseră otgoanele la pînze şi ţărmul li se depărta. Norii se sparseră în timp ce pulberea de apă se proiecta către oraş. Cerul îşi descope-rise-un colţ de unde clipea soarele. Departe se vedea:un, curcubeu. Traseră la mal. unde îi aşteptau cu pelerine slujitorii. Intrară în palat. Seara se reîntîlniră, cina avea obligatoriu o supă caldă. Cînd toţi ai casei surîdeaude aventura lor, pe care regele-o numea un naufragiu într-un, pahar cu apă, lumea li se părea deosebită de cum era ceva mai înainte. Regina nu se mai plictisea. Leuce parei-crescuse. Era în viaţa ei mica furtuna într-un pahar-, cu.apâ... – Ce-am căutat acolo? Se întreba regina.

— Dar Alexandru ce-a căutat în Babilon?

— Am fugit toţi de frică. A rîs de noi zeul din apă.: Iată trei regi, l-am auzit că zice. I-am dat cu tifla, dar nu: m-a observat, căci repede un val l-a înălţat. Avea. veşmintele de apă şi un trident de foc.....

Atunci li se deschise însă uşa larg, şi comandantul' corpului ele gardă raportă:, ...

— Rege. ştafetele care ne informează dinspre. Istru, ne-spun că Dromichete a trimis ştafete peste apă..;

, – Comandante, ai ştire despre Agathocle?. -, ,

Ar fi-ntrebat mai mult, dar nu putea s-o facă ştînjenit vizibil de regină. Fu nevoit să se retragă în camera de sfat. Ajunşi acolo îl întrebă din nou, de astă dată în şoaptă, de nu cumva sciţii s-au întîlnit pe drum cu Agathocle.

— Trimitem într-acolo ştafete noi şi vom şti tot.. Lasă-mă acum să mă gîndesc, să văd ce fac.

Rămase singur. Umbla nervos prin încăpere.. Grosul oştirii se afla la răsărit, aproape de comenzile pe..care. capitala ie cerea. Prima mişcare, îşi zicea, era plecarea în Hellespont, adică traversarea de la vest.la eşt a Tracici.! în timpul acesta comandanţii de oşti, după convenţiile, făcute se vor opune năvălirii scite. Va trebui să reconfirme porunca aceasta prin ştafete. Ba chiar aflînd că Agathocle şi-a îndeplinit serviciul în Caliacra, îl va trimite cu oştirile pe Istru să pedepsească necugetările lui Dromichete. Iar el va sta cum este cazul, alături de armata care barează drumul sciţilor. Îl obsedau însă gherilele lui, Dromichete. Dar cu gherilele acestea, îşi spunea regele, noi ne-am bătut mereu, atît de mult, de-atîţia ani, încît nu le mai dăm vreo importanţă. Acum însă, Dromichete îmbină lupta de gherilă cu stratagema. Atacă atunci cînd este atacat din altă parte şi se retrage tactic, cînd. noi înaintăm, ca să ne-învăluie. Vom destrăma însă o dată pentru totdeauna, îşi zicea Lysimach, gherilele şi stratagema geţilor. Falangele pe care le-am organizat după modelul macedon, vor pune capăt gherilelor şi stratagemei. „' în fine, voi întări ştafetele, ca să ne-aducă veşti de la odrizi. Mi-e teamă de-o alăturare a gherilelor şi de-o trădare din partea lui Seuthes, după cum la fel mi-e teamă ca sciţii să nu fi pactizat cu grecii. Aceste două linii paralele unindu-se printr-o apropiere ar însemna nu mai puţin o nimicire a Traciei. Gîndit-a oare Dromichete această stratagemă? Pericolul ce îl prezintă sciţii pentru mine, e în acelaşi timp şi pentru geţi. Va trebui să ştim dac-au ajuns năvălitorii sciţi la unele acorduri cu Dromichete. Puţin aş crede-aceasta şi pentru faptul că tracii fie din sud sau nord, rămîn pînă la urmă traci, iar sciţii rămîn sciţi. Fie ca zeii să nu împingă neamul trac într-un război distrugător.

Mai trebuie să mă gîndesc la unele eventuale ajutoare de unde pot să le primesc, în cazul că vom duce lupte mari. Un ajutor îl vom primi din partea tatălui Lysandrei, apoi de la toţi ginerii. Dar ajutoarele-acestea, mai totdeauna sînt nesigure.

Chemă pe comandantul gărzii, şi-i spuse:

— Reţine, comandante: 1. Eu voi pleca în Hellespont probabil cu familia. Îmi trebuie o gardă mare. deşi voi alege-un drum în care n-a călcat picior de scit. şi unde încă nu pot să ajungă gherilele lui Dromichete. 2. Vreau şă, primesc pe drum veşti de la Agathocle. 3. Armata pusă în mişcare de la plecarea mea în Hellespont, să treacă-n acţiune contra sciţilor. 4. Armatele ce se găsesc la nord să controleze permanent zona dintre gherilele lui Dromichete şi sciţii năvăliţi. 5. Vreau să am informaţii ce se petrece în Odrizia.

' Aşadar, odihna regelui se terminase. Bilanţul: Trimiterea tezaurului şi naufragiul într-un pahar cu apă. Se-ntoarse în familie şi spuse:

— Regină, sînt sigur că plictiseala de la Pella e terminată. Ai auzit. Regele pleacă. Vrei să rămîi aici?

Nu. Mă-napoiez în Hellespont.

— Leuce îşi urmează tatăl. Mîine în zori de zi. plecăm. Nu cred că regii pot fi invidiaţi. Viaţa noastră are un singur sens, războiul. >.

Noaptea care trecu fu pentru toţi o noapte de coşmar. Un întuneric despicat de fulgere. O oboseală cruntă-i dobora. Mai mult o oboseală sufletească. Voiau s-ajungă-n Hellespont, şi îşi jurau că nu vor mai veni la Pella. Chiar zeii, îşi spuneau, îşi întorc faţa de la vest, căci dincolo de Adriatica este o altă lume şi cu alţi zei. Plecară. Drumul nu se putea sfîrşi cu bine decît mergînd fără-ntrerupere. Schimbau doar caii. Ştafetele aveau grijă ca să le iasă-n cale cu armăsarii odihniţi, şi să le-aducă \reşti. Una din ele suna aşa: „Gherilele lui Dromichete care-au pătruns adînc în Tracia şi au prădat, dar nu atît de mult cum se credea, au trecut Istrul înapoi, fără să-ntîmpine vreo luptă.”

— Ei, aţi văzut? Exclama Lysimach. Asta e stratagema lui Dromichet, crezi un moment că-ncepe lupta decisivă pe viaţă şi pe moarte, şi chiar atunci această luptă nu se ţine. Te încordezi în aşteptarea morţii, ca să-ţi dai seama că-i numai ominciună. Şi te trezeşti apoi cu el, cînd nu gîndeşti. O fi aflat că vreau o clipă de răgaz la Pella, şi o fi zis că nu o merit. Războiul-acesta de gherilă e un război al nervilor, o hărţuire neîntreruptă. Şi Dro-michete-acesta se luptă nu cu arme, ci cu ideile. În loc să strîngă suliţi şi săgeţi, chiteşte planuri şi cloceşte stratageme. Sau poate vrea, acum cînd toate ostile sînt în mişcare, scăpînd de el, noi să ne aruncăm asupra sciţilor, cu care sînt ei înşişi în conflict, şi să-i zdrobim. Şi nu e rea deloc nici stratagema-aceasta.

Mai poate fi încă ceva, acel ceva pe care nu îl ştim, pe care ei doar au aflat-o. Ca sciţii să fi pornit într-un alt front spre ei. Şi astfel şi-au retras gherilele din dreapta Istrului masîndu-le la Helis, noua lor capitală, într-un ţinut nu mult deosebit de cel al Hellespontului.

Mergeau fără-întrerupere. Ştafetele aduseră alte vesti: „Odrizii sînt calmi”. Şi geţii sînt calmi în luptă. „Caută aurul topit în muntele lor magic, unde atît în urmă a izbucnit vulcanul”.

Deci, cu odrizii n-aveam treabă. Ne concentrăm înspre nord-est. Pe sciţi, noi totdeauna i-am oprit. Însă acuma mă gîndesc să fac ceva. Le tai pofta să mai atace multă vreme în jurul Istrului.

— Pe sciţi, zise regina, nu-i va opri decît ieşirea din barbarie. Ei au nevoie de război nu numai pentru pradă. Războiul a fost întîi condiţie a vieţuirii. Acum, aceasta e o condiţie a războiului.

— Cea de a doua natură. Vezi cîte nuanţe a căpătat lumea de azi. La Dromichete, dubla salvare, a neamului şi a individului.

După o zi-lumină fără întrerupere, cu caii de schimb, ajunseră coborînd spre mare la Abdera, unde garnizoana le făcu primirea. Rămaseră deci noaptea, şi-n zori plecă, pentru-a ajunge în sfîrşit, la Hellespont. Chiar la plecarea din Abdera le ieşi în cale ştafeta care ancorase corabia în port. Caravana opri. Ştafeta însoţită de comandantul garnizoanei aducea ştiri din Caliacra. Ele sunau aşa: „Am reuşit s-ajung şi să organizez întreaga garnizoană'. Nu era vorba de nici o garnizoană. Limbajul cifrat al lui Agathocle prindea nespus de bine împrejurărilor în care fără intîrziere regina întrebă:

— Ce garnizoană şi unde o organizează?

— Garnizoanele de rezistenţă împotriva sciţilor, răspunse regele. De la Callatis pînă-n Hellespont.

Spunind aceasta îşi dăduse seama că din minciuna cu care-acoperea misterul^ în care Agathocle era implicat, ieşea pînă la urmă un mare adevăr, şi anume că întreaga coastă a Pontusului Euxin va trebui să devină un lung şir de garnizoane bine întărite, gata să taie calea sciţilor, care alunecă din nordul mării, ocolind Tomisul. şi impînzindu-se în sud pe teritoriul Traciei. Iar garnizoanele acestea putînd răspunde invaziei pe care sciţii ar face-o venind pe mare. Şi se gîndi. desigur, la Agathocle. Acea-sta-ar fi, îşi spunea Lysimach, una din liniile de apărare ale Traciei. Celelalte uimind fără-ndoială linia Istrului. Şi le imagină desfăşurînd în gînd harta strategică a Traciei, $i-ajunse la concluzia că cele două linii dacă ar fi străpunse, ele-ar putea să se unească în munţii Haemus, învăluind duşmanul.

Îşi frecă mîinile. Şi cei din jurul lui văzură, cum chipu-i se întinerea, avînd ceva din siguranţa Machedonu-lui şi o încredere nestrămutată în destin. Schiţă apoi reginei şi fiicei lui aceste planuri. Dar amintindu-şi de zilele trecute nu încerca să-şi mai imagineze măcar ceva din fe-îicirea de a fi ostaş învingător.

Parcurseră o bună cale şi constatau că drumurile nisipoase şi moi devin din ce în ce mai bune cu cît se-apropie de mare. După apusul soarelui, cînd ultima cortină de vermină a cerului cădea în întuneric, li se trimise ştafete de intîmpinare. Coborîră la scările palatului cu sentimen-

7 – Dromichet tul că în Hellespont e mult mai dulce aerul. Se întîlneau acolo curenţii calzi care veneau din continent cu briza amăruie şi sălbatică a Pontusului Euxin, la care se adăuga mireazma florilor de portocal din ţărmuri mediteranee. Lysimachia era întîi o reşedinţă a regelui. Oraşul şi portul, clădite în ultimii ani din piatră albă şi marmură, cu coloane dorice şi ionice, ar fi purtat iniţial numele fetei celei mai mici, Leuce. Consiliul regal ceruse însă a schimba numele oraşului, deoarece în Pontus Euxin, nu departe de gurile Istrului, s-ar afla insula Leuce, în care este mormîntul lui Achille. Şi propusese să-i dea numele regelui, puţini fiind aceia care întemeiaseră oraşe. Era într-aceasta ceva şi din mîndria celor care îl simpatizaseră pe Machedon, care la înfiinţarea oraşului, fondat de el, 5i dădură numele Alexandria. Regele fiind pînă la urmă înduplecat să accepte numele de Lysimachia. Şi această reşedinţă a lui putea fi

pe drept închipuită ca o reşedinţă a zeilor. Palatul era de o construcţie grea în marmură albă. Părea un Partenon, prin multele coloane. Dar în acelaşi timp, spiritului masculin, care venea din arhitectura greacă, i se plia un spirit feminin, care corespundea rafinamentului mai nou prin dantelura marmurei. Ochiul îl agrea de-aproape, aşa cum îl agrea şi de departe. Era apoi arhitectura scărilor, a căror marmură se pierdea infinit sub talazele mării. Scările acestea nu puteau fi decît masive, răspunzînd coloanelor grele şi de-o supremă majes-tate. Refugiile însă stilizau scările deschizînd evantaie de hulubi albi. Cînd marea izbea furioasă, izbea digurile protectoare mai întîi, iar marmurei lăsa numai mănuşa care-o mîngîie. Rămînea, aşadar, suverană în frumuseţea ei albă ce căta adîncimile. Adesea regele cobora în mare pe propriile-i scări. Ca un Neptun se ridica din apă în înroşitele apusuri. Marea statuie pe care-o construise zeului, era orientată către larg. Şi sculptorul văzuse în decadenţa lui, zeii, supremii zei, în faza lor crepusculară. Neptun, de fiecare dată, încremenit în bronz, îi oferea tridentul, regelui. La drept vorbind, oricui venea din mare urcînd pe scările de la palat. Apa ce mîngîia marmura se iriza de purpura apusului, dînd albului lăptos o ireala pulbere trandafirie. Atuncea regele-nceta să mai gîndească la războaie, privind spre cerul binecuvîntat de bunătatea zeilor. Erau pe mare nopţi cu lună. Puteai s-adormi cu capul pe fereastră privind la clipoceala apei în lumină.

Puteau să fie nopţi de smoală, cînd marea cobora într-un subsol al sufletului. Deasupra ei ţeseau întruna gîndurile. Şi regele se pomenea după aceste nopţi cu dimineţi albastre în care marea a brodat dantelării. Treptat, tumultul de afară pulveriza apa-n fereşti. Se anunţau la rege oaspeţi. Oaspeţi străini ce nu veneau pe mare. Şi aurite porţi se deschideau. Cvadrige cu cai albi soseau. Scările se deschi-deau-într-atîtea evantaie, încît păreau imense scoici dintr-un ocean titanic. Coroane scumpe se întîlneau pînă în stradă şi oaspeţii urcau trecînd printre cordoanele de suliţe-aurite. Palatul avea o sală mare în marmură. Placiditatea albă se estompa în purpura provocatoare a covoarelor. Din sala mare, unde scările se răsuceau graţios uşi mari de palisandru lăsau vederii să prindă spectacolul de-afară. Erai atras irezistibil. Albastra mare se frămînta-n fereşti şi transmitea în sînge o neodihnă vie şi plăcută. Acolo sosea regele. Acolo sosi şi o ştafetă, care credea că a ajuns la zei. Aducea veşti de prin apropierea Istrului. Iată stilul stîngaci al celor care scriau nu unui secretar de rege, ci însuşi regelui:

„Sîntem atacaţi de la nord. Dromichete a trimis peste Istru ca să ne ruşineze, femei.”

Cum vine asta? Se întreba regele. „Dromichete a trimis peste Istru ca să ne ruşineze”!? Şi continuă cu atenţie:

„Femei călăreţe, călare pe cai iuţi care-au trecut Istrul. Numărul şi vitejia lor îngrijorează. Se zice că sînt Amazoane. Avem nevoie de ajutoare.”

— E incredibil!! Ţipă regele. A ajuns Tracia să fie atacată pînă şi de femei. Este gluma sinistră, mai bine zis batjocură a geţilor. Ce este aceasta? Se adresă consilierilor, gherilă sau stratagemă? îşi bate joc Dromichet cumplit de noi. Voieşte a spune că nu ne mai putem lupta decît cu aceste gete amazoane. Vom pune capăt pentru totdeauna acestei înjosiri. Vom face pod de vase peste Istru şi trecem dincolo falangele! Să mi se-aducă veşti unde se află sciţii-acum! Pregătiţi repede trei ştafete, să ducă ordin una după alta lui Agathocle. Să lase sciţii să pătrundă adînc încoace, unde îi vom primi, chiar eu, iar el să treacă Istrul cu întreg grosul oştirilor din nord. Faceţi să se termine neamul Amazoanelor. Îngenuncheaţi întreaga Geţ.ie. Dacă oştirea de acolo nu poate ţine lupta, vă vom trimite ajutor armata de femei! Scrib, ai scris? Trimite ordinul! Şi ordinul plecă, cum plecă gîndul.

Se zbătea marea în ferestre şi-n tot palatul era zarvă. Regele-şi strînse apoi consilierii şi le înfăţişă întreaga situaţie.

*

Se zvonise mai de mult că la nord de Istru trăia un trib de Amazoane. Nimeni nu le ştia de unde au venit. Era ca o amintire aproape pierdută pentru Lysimach. Şi cînd gîndea la aceasta o punea în legătură cu întîmplările mitice ale Argonauţilor. Era deci Iason, care cu corabia lui Argos, a trecut peste stîncile strîmtorii unde se-nde-suia Oceanos Potamos. Ştia că grecii numiseră mult timp Istrul, Oceanos Potamos. Strîmtoarea care spărgea corăbiile, nu putea fi, credea el, decît trecerea Istrului printre masivele Haemus şi munţii rîpoşi, unde erau Carpii. Iason, al cărui destin stătea în atenţia zeilor, a fost singurul ce a putut trece, sprijinit de Junona, care-l iubea. Reţinea din vechea credinţă că Iason pătrunzînd printre munţi, unde azi Geţii şi Carpii se-apropie, adormi obosit. Ducea pentru acasă, unde focul lui sacru nu se stingea în cămin, o turmă de iepe luată lui Gerijon. Dar adormind Iason prin vrăji, cu care Echidna, şerpoaica, adormea muritorii în drum, pierdu iepele. Văzîndu-l Echidna că-i iese în cale, că se-ntristează de moarte, îşi făcu milă de el, spunea ea, divina cu inima neînfrînată. Ţi le-aduc eu, căci domnesc peste Sciţia-ntreagă. Însă rămîi lîngă mine. Jurămînt pentru mai mulţi ani. Sînt tînără şi voi fi totdeauna ca azi. Zeiţa din mine îmi păstrează etern chipul cel tînăr de fată. Rămîi deci!

Şi Iason rămase, mîngîiat de iepele lui, şi gîndul de-a-casă. Cînd anii trecură, alt jurămînt nu făcu. Îşi luă din grajd iepele sfinte şi pe-aici îi fu drumul. Echidna născu în peştera-ascunsă de lume, neamul femeilor cărora lumea le zicea Amazoane. Şi nu e de glumă cu farmecul lor cînd dau de bărbaţi...

Să fie acestea amazoanele de care se lasă învinşi ostaşii din garnizoanele Istrului? Se întreba Lysimach. Atunci, unde e forţa mea? Trecutul mă-nvinge. Mă înec irt mlaştina lui.

După puţine zile, regele pleca în zonă însoţit de o armată numeroasă şi garda sa personală. Făcînd marele ocol al curburii Pontului Euxin intra în

confluenţă cu sciţii. Dar ştafetele îi aduceau vestea că aceştia s-au retras luînd pradă în vite. Lysimach orienta ostile spre vest şi după o mărşăluire lungă se-apropie de Istru. Se aşezară pe o porţiune strategică. Erau acoperiţi de dealuri din fiecare parte. Supravegheaţi în timp de noapte şi de zi puteau să îşi păstreze o poziţie care-i favoriza în luptă. Apa era aproape. Caii aveau păşuni. Timpul era încă frumos. O toamnă aurie. Ostaşii se hrăneau din prăzile de animale, în citadela naturală în care se închiseră aduceau turme întregi de oi. Tăiau din ele cu cumpătare. Terenul era atîta de prielnic, că avea locuri de ieşire fără a fi văzuţi. În cazul că se anunţa retragerea. Observatorii stăteau ascunşi în arborii cei mai înalţi supraveghind. Iscoadele porneau mult mai nainte. Cu toţii aşteptau. Lysimach însuşi aştepta. Nimeni nu ştia ce-aşteaptă.

— Aşteptăm să vină!

— Cine? -- Nu ştim.

— Atunci nu aşteptaţi pe nimeni.

— Ba da! Odată şi odată tot o să vină.

— Cine bre?

— Cineva.

Nu te înţelegeai cu nimeni. Le plăcea tuturora această tînclăleală. Pînă-ntr-o zi, cînd o iscoadă veni în fuga mare, încît calul crăpă sub el.

— Rege, dinspre gurile Istrului oaste fără de număr s-abate către noi.

Cineva sună dintr-un corn semnele repezite, care aveau un fel de moarte-n ele. Atunci, se repeziră toţi la arme şi la cai. Se alegeau în pilcuri şi în cete. Şi se grupau în linii de atac. Trimiseră întîi un pîlc spre a face o şarjă în liniile vrăjmaşe. După acesta trimise un alt pîlc, care să atace neîncetat din interval în interval, pînă forţează o retragere. Apoi în urma lor tot frontul năpustindu-se. Din primul pîlc nu se întoarse nimeni. Urma să vină măcar unul din cel de-al doilea.

Regele era neliniştit.

— Au trădat. Se spunea. S-au dat dincolo! Dacă îi prindem îi tăiem.

Nu mai trimise pilcuri, ci doar iscoade, cu misiunea de-a se infiltra în grosul oştilor vrăşmaşe. Dar nu se-ntoarse nici una din iscoade. Una din ele totuşi venea agale.

— Grăbeşte-te că te ajung din urmă, ţipară cei din tabără.

— O fi rănit!

— N-aveţi voi grijă, răspundea iscoada. Şi se înfăţişă la Lysimach.

— Rege, soseşte cu armata-ntreagă generalul Agathocle.

— Soseşte Agathocle? Izbucni bucuros Lysimach, în-călecînd şi dînd de grabă pinteni calului, care zbură spre şirurile lungi ce şerpuiau în văi.

— Ce e cu tine, Agathocle?

— E bine, tată. Nu am cu cine să mă lupt. La geţi nu am trecut. Aştept numai un ordin personal.

— Tezaurul?

— L-am îngropat. Şi nu departe am pus să construiască un sanctuar. Peste tezaur pus-am piatră de piatră. Şi peste-acestea straturi bine bătătorite, argilă. Apa din ploi va curge-n stînga şi în dreapta. Vom trage-apoi o stîncă prăbuşită nu departe. După ce-i gata sanctuarul, şi-aducem şi un preot, vom încerca cu-atîţia oameni cîţi avem să adîncim un iaz, un fel de braţ al rîului, care să treacă peste stîncă. Iazul acela poate servi drept apă sfîntă pentru lustrarea credincioşilor, care se-abat din drumul lor la sanctuarul nostru. Iată deci planurile mele.

aj – i o

— Şi-acuma ce avem de gmd?

— Să ne retragem numai noi în cortul meu şi să gîndim la planuri.

— Ai toată oastea-acum cu tine?

— Nu. Jumătate e-n tabără, într-o poziţie strategică şi-n aşteptarea sciţilor. Dacă atacă şi-ai noştri pierd, eu mă voi deplasa uşor spre sud, iar tu uşor spre nord şi-i prindem într-un cerc. Atunci vom termina cu neamul sciţilor.

— Ai auzit, Agathocle, ostaşii din garnizoanele de nord s-au lăsat prinşi de Amazoane.

— Sînt mulţi?

— Probabil cîte Amazoane sînt.

— Ai dat tu ordin să recurgă la vicleşugul-acesta?

— Cum să dau ordinul acesta, Agathocle? Mi-ar compromite întreaga viaţă.

— De ce, tată? Am fi în stare să reeditǎm calul troian al grecilor. La urma urmelor cînd Alexandru Machedon făcea căsătorii în India şi în Egipt, nu era oare tot un vicleşug, un cal troian?

— Era, dar după ce întîi intra victorios, ca un erou. Pe cînd noi, ar înţelege lumea, nu trecem Istrul că nu putem decît cu ajutorul Amazoanelor.

— Ocupăm Geţia. Luăm pe fugari alăturea de Amazoane, şi îi supunem judecăţii publice. O ştii prea bine, tată, că pentru noi, această judecată e fără de iertare. Un rege care şi-a pierdut armata şi încă n-a murit, ajuns în faţa judecăţii publice, e-un rege mort. Ce să mai spunem... despre fugari...

— Cam jumătate din garnizoană trăieşte-acum drama lui Iason.

— Le-o fi ascuns mai întîi iepele.

— Sau poate este altceva. Le-o fi trimis în ascuns Seuthes oamenii lupi, şi ca să tăinuiască vorbesc de Amazoane.

— E prea posibil, tată. Noi mai avem?

— Nu. Aceştia pot, de-i scapi din mînă să facă o republică a lor.

— Şi ce-ai făcut cu ei?

— I-am dus la toate graniţele. I-am răspîndit să nu mai ştie unul de altul. De unu singur, nu-i arde lupului să facă o politică republicană. Înlătură pe cît posibil orice discuţie şi despre lupi, şi despre amazoane. Ascultă de la mine,

ostaşul nu trebuie să ştie decît că e ostaş. Din cînd în cînd să-şi mai aducă aminte şi de zei. Altfel...

— Tată, ar trebui să prindem o Amazoană. Să ne convingem. Există sau nu. Şi poate că mai bine-ar fi să prindem chiar o pereche. O amazoană şi-un trac de-al nostru. Să ne dăm bine seama.

— Eheee, ştii ce gîndeam, nainte de-a te vedea? Mă trimisese gîndul la Echidna. Avea puterea de zeiţă căci te învăluia cu vrăji. Şi vraja cea mai mare era chiar frumuseţea ei. Iar Amazoanele acestea trăiesc chiar în aceleaşi locuri cu Echidna. Am să trimit, totuşi, în taină cîţiva ostaşi din cei care-s dibace. Şi să vedem care e rezultatul. Dar astea-s lucruri de nimic. Aş vrea să ştiu cîţi oameni sînt în ostile lui Dromichete.

— Chiar dacă apreciem că triburile-n Getia au fost unite, că au venit şi dacii de dincolo de munţi, ei nu pot număra mai mulţi ca noi. Şi-apoi noi mai avem în plus ştiinţa de-a lupta în rînduri de falangă.

— Au însă avantajele terenului pe care îl cunosc la ei în ţară.

— Ţara lor toată e cîmpie.

— Apoi au avantajul luptei de gherilă şi-ai stratagemei. Gherila aceasta e ca o ciumă. Intră undeva. Şi unde intră, distruge totul.

— Asta putem s-o folosim şi noi.

— Nu vezi, ostaşii noştri fug cu amazoanele. Acolo, s-ar preda gherilele. Nu au integritatea sufletească a ostaşului. Iar stratagema nu e o luptă cu nici un fel de armă. E de ajuns un singur om, dacă gîndeşte genial pentru-o armată-ntreagă, şi-aceasta poate triumfa. De-aceea, iubiţi? Agathocle, mă tem ca nu cumva, cel ce gîndeşte stratagema să nu fie un geniu. Mă tem ca stratagema acestuia alături de fanatismul credinţei nemuririi pe care-l au ostaşii geţi, să nu-nsemneze totul. Gîndeşte bine! Ce zici, ţi-ai asuma comanda într-o luptă decisivă cu ei?

— Tată, şi noi gîndim. E-adevărat că eroismul lor e mult mai mare ca al nostru. Dar ştii mai bine decit mine că-n luptă avîntul se cîştigă sau se pierde după împrejurări! Pofta vine mîncind. Dorul de biruinţă are o nebunie a lui, care-egalează nestrămutata lor credinţă în nemurire.

— De unde vine însă, , dorul'„' acesta de care tu vorbeşti?

Şi Agathocle tăcu, căci trebuia să recunoască, oricum, că acest dor porneşte dintr-un instinct de conservare.

— E-adevărat, continuă regele, c-acest instinct de conservare există şi în fanatismul geţilor lui Dromichete, dar el mai sus. E un instinct al conservării sufletului, care conţine nemurirea. Vrei să nu mori pentru eternitate înseamnă să accepţi moartea, cum o cunoaştem noi. Şi-n faţa unui om ce crede în aceasta nu-nvingi uşor. S-a temut el Alexandru... Şi i-a lăsat de-o parte. Avea un su-prasimţ.

— Tată, ai început să mă înflăcărezi. Tu mă cîştigi de partea lor.

— Cum vine asta?

— Îmi dai credinţa şi filozofia lor ca să cîştig chiar contra lor.

— Da. Aşa e. Accasta-i stratagema mea.

— Ascultă, tată. Dar dacă, să zicem, pătrunzi cu ostile biruitor, cum fost-a Alexandru, şi-ajuns acolo eşti copleşit, aşa de-odată, de dorul, cum zic ei...

— Ce să zică? Viaţa lor crescută sub lumina nemuririi nu e doar în război. E toată viaţa lor. Zalmoxis i-a schimbat din rădăcină. A reuşit aceasta pentru că aveau deja ceva în ei. bărbaţii-aceştia. Şi să fim drepţi, chiar noi, piin sînge avem acest ceva. Numai că noi plecînd din rădăcini comune, tulpina noastră s-a rotunjit aparte. Noi am putea acum să ne reintegrăm în unitatea din care am pornit. Sîntem cu ei aceiaşi şi totuşi alţii. Să nu crezi tu că n-am gîndit, altfel, ne-am fi unit cu ei şi deveneam cu toţii o forţă de neînvins. Acesta e şi planul Dromichetului. Se poate însă? Cînd sufleteşte ne-am deosebit? El a trecut cu gîndul prea repede peste aceasta. S-ar putea însă să greşesc, căci oamenii se-apropie şi în condiţii mult mai dificile. Ş-apoi. să îţi mai spun ceva. Atuncea cînd eşti rege, nu poti admite fără umilinţă să fii sub ascultarea altui rege. De pildă, Seuthes al Odrizilor e rege, dar nu-i mai mult decît un şef de trib. Rege îi zic supuşii. Şi care sînt supuşii lui? Odrizii. Faţă de mine e un şef de trib. Iar eU sînt rege pentru toată lumea de la un cap la altul! Dar e şi altceva. Tracia care a lăsat-o Alexandru Machedon nu trebuie să stea sub vreo regenţă. Ea e regat de sine stătător şi neamestecat.

— Tată. cît mă priveşte eu nu mă dau în lături să-ţi pun în aplicare stratagema. Dă ordin şi execut.

— Ascultă de la mine, sciţii vor ataca mereu. Şi vin ca rîurile de la munte, după ploaie, pîrîiaşe. După cum vezi, vorbesc ca geţii... Nu ştii de unde, cîte sînt. Nu ştii cînd plouă. Trebuie să stai mereu de gardă. Pe sciţi nu poţi să-i cucereşti. Cînd şi-a fondat imperiul, Alexandru a vrut «M facă pe un pămînt solid. Acolo unde-s legi şi oameni. Din ce-a găsit, el n-a desfiinţat nimic. Asta-i adevărata înţelepciune. De cucerim pe sciţi, înseamnă-a merge toată viaţa după ei. Vînt şi furtună. Pe geţi şi daci e altceva-; Barbarii aceştia au dat grecilor înţelepciune. Au legi şi oameni. Aş zice că legile sînt scrise prea adine, şi oamenii şi-au regăsit zeul din ei. Nu pierzi, cind ai pămîntul acesta sub picioare! Iată de ce gîndesc să cuceresc pe geto-daci. Dacă aş face-o eu aceasta aş rămînea-n istorie ca Alexandru, iar tu te-ai spălăci în umbra mea. Şi-ar fi nedrept, îţi dau deci ţie rîndul, şi prin tine voi fi şi eu la fel de mare. Aceasta e istoria. Hai să o facem!

Mai stăm o noapte şi o zi. Naintea marilor evenimente trebuie să dormi. În somn zeii ne dau putere. Desăvîrşim un plan şi facem un consiliu. Vei merge peste Istru cu toate forţele de-aici. Îi invadezi. De se retrag în munţi, oricum noi trecem munţii şi ocupăm pe daci. Noi vrem să fim hyperboreii. Facem şi-un plan ca să vorbim oştirii. E bine să le spunem scopul. Să le formăm un sentiment al siguranţei şi al nobleţii cauzei ce-o urmărim. Să fluture în fiecare un erou. E bine să le spunem că gîndul nostru e să-mplinim ce nu-mplinit-a

Aexandru Machedonul. Astfel, mileniile ce vor veni nu ne-or acoperi în vălmăşagul vre-milor decît cu laudă. Grecii au cîştigat adesea prin marii oratori. Să încercăm şi noi aceasta.

— Tată, ca militar, retorica pe care o cunosc mai bine e lupta în falangă. Argumentaţia, concluzia şi satisfacţia convingerii îmi stau toate în lance. Prin mine ea vorbeşte. Spune-mi, l-ai cunoscut aşa de bine pe Alexandru Machedon, ţinea discursuri?

— Nu. Şi chiar îi ura pe greci pentru-aceasta. Mai mult tăcea. El îţi comunica aşa, privindu-te. Şi cînd spunea ceva, ceea ce spunea puteai s-o dăltuieşti pe piramide.

Se făcuse seară şi aşteptau să vină iscoadele de peste Istru. Cînd întunericul se lăsă bine, una din ele sosi şi nu se opri decît la cortul regelui.

— Rege, vin tocmai de la Helis. Din capitala geţilor lui Dromichet.

— Spune-mi întîi, unde se află, descrie-mi-o!

— E destul de aproape de locul unde se-mpreună braţele Istrului spre-a se desface iarăşi. Din capitală se poate observa dincolo de cele două braţe, ruinele cetăţii pe care lumea o numeşte încă Axiopolis.

— Sînt multe corăbii pe-acolo?

— Da. Cele mai multe sînt greceşti. Chiar şi la Helis am auzit vorbindu-se greceşte. Cetatea e simplă. Nu am putut intra. E o cetate şi în acelaşi timp o aşezare, ambele noi. Cum aş putea să spun, totul mi s-a părut sărac. Însă o sărăcie mîndră. Totul e pus la locul lui. Vorbesc ca noi. Unii veniţi din munţi, deşi vorbeau la fel, aveau un alt

— Ce căutau acolo, din munţi?

— Veneau cu roate de brînză şi cu ciubere şi plecau cu peşte şi oleiuri.

— Ostaşi şi ostăşime văzut-ai?

— Deloc şi nicăieri. Sau nu se poartă ca la noi în cete, pilcuri şi falange.

— Pe Dromichete ai apucat să îl zăreşti pe undeva?

— Da. Cineva spunea, dar unui om de rînd, rege. Atunci, atent am privit într-acolo. Era ca orişicare. Bărbat înalt. Acoperit pe cap, un tarabostes. Cu fruntea larg deschisă. Musteaţa se-mpreuna c-o barbă îngrijit tăiată scurt. Cămaşa albă era strînsă de-un brîu ţesut din fire moi de aur. Purta iţari, de-asemeni albi. Şi în picioare avea opinci cu margini aurite. La vorbă nu l-am auzit. Încăleca pe-un cal alb, care avea o şa cu multe aplici aurite. Şi se-ndrepta către cetate. Pentru a fi convins m-am dat delături şi-am întrebat pe o femeie, dacă într-adevăr e regele. Mi s-a răspuns că da. Am întrebat şi de oştire. Oştire sîntem noi cu toţii, mi s-a răspuns. Nu avem lefegii. Femeia bănuind ceva, mă întrebă cine sînt eu. I-am spus că sînt un grec ce am crescut la Carpi, şi-acuma fac negoţ. Plecă privindu-mă din nou bănuitor. Imediat am dispărut.

— La Istru ce ai observat?

— Aş zice, mai nimica. Totuşi geţii au case ici şi colo, lucrînd pămîntul. Dar cîte-odată îi vezi lăsîndu-şi plugu-n-fipt în ţarină şi-ncălecînd...

— Şi-n ce direcţie o luau?

— Spre Helis.

— Cînd te-au văzut că treci cu calul Istrul, ce au făcut?

— Am trecut noaptea cînd m-am dus. Cînd m-am întors, parc-am avut mereu o umbră-n spate. Pe malul nostru cînd am ajuns se mai vedea doar cît o mogîldeaţă, şi-apoi nimic.

Sosise şi cea de a doua iscoadă, şi lăncierii o aduseră în cortul regelui.

— Viu de la Amazoane, rege.

— Ai dat cu ochii de trădătorii care au fugit?

— Fiind destul de numeroşi, n-au putut şti că sînt sau nu şi eu fugit, deci m-am amestecat cu ei. Avut-am însă grijă să nu rămîn prea mult în nici un loc.

— Ce sînt, ce fac aceste Amazoane şi în oştirea cui se află?

— Rege, aceste Amazoane sînt nişte femei libere.

— Ce-nseamnă femei libere?

— Trăiesc cum vor şi unde vor.

— Cum adică, de vin din Tracia, vin ca la ele-acasă?

— Da, rege, atîta vreme cît vorbim aceeaşi limbă, spun ele, tot Tracia ar fi şi dincolo şi dincoace de istru.

— Se simte învăţătura lui Dromichete!

— Nu ştiu ce sînt holareie şi nici n-au...

— Dar Dromichete se poate bizui pe ele într-un război mai mare? N-ai auzit părerea ior despre aceasta?

— Eu cred că da, căci le-am văzut călări mergînd spre Helis, unde fac troc.

— Cu cine?

— Cu grecii.

— Spune-mi de ce-au trecut ai noştri Istrul şi s-au înhăitat cu ele?

— Rege, femeile acestea, cum să vă spun...

— Te pomeneşti că sînt zeiţe?

— Zeiţe nu sint rege, că-s multe. Apoi zeiţele nu prea muncesc.

— Şi ce muncesc?

— Pămîntul. Au pluguri cu un corn.

— De ce cu un corn '!

— Cu-o mină apasă cornul şi plugul în pămint, cu alta mină caii. Prind peşte-n Istru, merg la vînătoare.

— Atunci sînt nişte matahale.

— Nu, rege. Din contră sint prea frumoase şi ispititoare.

— Au copii, mă?

— Nu au.

— Bărbaţi?

— Numai ai noştri.

— N-or fi venit din Lesbos?

— Dar ce-i mai curios, poate că ştiţi, aproape toate amazoanele şi-au ars un sin, rege.

— Şi-au ars un sîn? Şi pentru ce?

— Trăgînd cu arcul îl striveau. Din cauza aceasta unele mureau. A încercat o dată una de şi l-a ars. A suferit, dar n-a murit. De-atuncea toate fac la fel.

— De ce n-au renunţat la arc.

— O Amazoană fără arc nu mai e amazoană. Îşi pierde-libertatea.

— Au ele-o lege-a lor?

— Nu cred. Deşi trăiesc în trib.

— E mare tribul?

— Cîteva sute. Poate de-a lungul Istrului să numere o mie. dar nu mai mult.

— Aceasta mie-mi spune că trag cu arcul foarte bine.

— Mai bine decît noi şi, mai departe. Mai au în plus otrăvuri neiertătoare în care înmoaie vîrful de săgeţi, cînd pleacă la război.

— Ei, tocmai asta e. Cu cine se-aliază la război şi contra cui?

— Lupta-ntre triburi, rege.

— Dar Dromichete nu unit-a triburile?

— Aşa se spune. Dar triburi vin şi triburi pleacă.

— Şi de vom merge cu război acolo, ce crezi, vor tra-ge-n noi cu armele?

— Depinde cum vor înţelege. Dacă bărbaţii lor de-a-cum le-or ţine-n frîu, nu ne vor fi duşmani. Altfel, oricine calcă pe pămîntul lor este duşman.

— Şi dacă le-am promite noi pămînt şi dincolo de Istru, s-ar da cu noi?

— Astea nu se dau cu nimeni, rege. Le dăm sau nu pămînt, ele tot pradă. La luptă, bărbaţii se dau înapoi din faţa lor.

— Mă, dar tu, aşa din vorbă-n vorbă nu le-ai şoptit bărbaţilor că-i... cum să spun... să aibă lîngă ei femeie cu un sîn?

— No, no. S-ar face foc. Toţi sînt îndrăgostiţi, lulea. Mă întrebau cu ochii, cum de nu am şi eu una. Cineva dintre ei îmi şi făcuse semn pe-ascuns, că mi-a găsit o Amazoană. A trebuit să fug. Ca să fiu drept, de mai întîr-ziam mă fermecau drăcoaicele acelea. Rege, de le-ai vedea...

— Hi, hi, hi, chicoti regele, făcîndu-i cu ochiul lui Agathocle. Astea-s gherilele lui Dromichet.

— Rege, spuse de astădată lăncierul de la cort, vine-o iscoadă c-un prizonier.

— Să mi-i aduci îndată!

Iscoada însă venea călare lîngă prizonierul liber ce era tot călare.

— Ce, vreţi să intraţi cu caii în cortul regelui? Da-ţi-vă jos 1 Descălecară. Prizonierul avea un chip frumos. Plete mai lungi. Ochii albaştri şi gene negre. Obrazul firi:.

Gura cărnoasă şi-arcuită. Bărbia cu gropiţă. Şi n-avea barbă. Îşi ziseră toţi că era tînăr. Un tînăr zeu ce pribegeşte. Un fel de platoşă îi rotunjea umerii şi îi încorseta viaţa rotundă ce palpita în piepţi. Prizonierul nu purta iţari. Şi se vedeau picioarele vînjoase, însă cu rotunzimi şi moliciuni. Intrară în cortul regelui uimindu-i pentru un moment pe Lysimach şi Agathocle.

— Rege, spuse iscoada, cu-o palpitaţie în glas. Ea e o Amazoană! Lysimach deschise ochii bine privind spre pieptul ei. O luă de-o parte pe iscoada care nu ieşise încă şi-o întrebă în taină la ureche:

— De ce-ai minţit că Amazoanele îşi ard un sînt?

— N-am minţit, rege.

— Nu e aceasta o Amazoană?

— Ba da! însă o fi din cele tinere de tot, care nu şi-au ars ţîţa încă.

— Ne-ncredinţăm îndată.

— Rege, continuă noul venit, ea mi-e logodnică şi cer îngăduirea regelui pentru căsătorie, desigur ţinînd seama că ea e Amazoană.

— Ascultă ostaş, replică regele iritat, eu te-am trimis cu-o misiune. Asta e misiunea ta?

— Rege, aş fi rămas ca ceilalţi, dar am purtat credinţă regelui, şi am venit ducînd cu mine un prizonier.

— Ostaş, vino-ţi în fire! Prizonier sau logodnică?

— Ea e Mathea. Urma să-şi ardă sînul. Am văzut pregătirea şi înciudat şi prins de milă nu mi-a rămas decît să o răpesc. Cînd au luat vestea că am fugit cu ea, au tras cu arcul, dar caii noştri au zburat. Îngăduie-ne, rege, să fim soţi!

— Stie vorbi în tracă?

— Da!

Regele o privi cu interes. Avea un fel de stimă şi ob-serva-n sălbăticia ei nobleţi nebănuite. Nu mai credea de mult că zeii cîteodată fac minuni, pentru a crede-acum că are-n faţă o zeiţă deghizată.

— Spune-mi, îi zise, vei renunţa la arc?

— La noi este un lucru foarte grav. Cel care părăseşte arcul e părăsit de zei. Voi păstra arcul. Însă voi trage mai puţin fără să-l sprijin. Şi-apoi voi mînui ca voi spada şi suliţa.

— Şi contra cui?

— Doar contra fiarelor. Nu contra Amazoanelor sau tracilor de-aici sau de acolo.

— Dar dacă noi ne vom lupta cu Dromichete?

— Cînd două triburi de bărbaţi se luptă între ele, noi Amazoanele nu ne amestecăm.

— Atunci cu cine vă luptaţi?

— Nu ne luptăm cu nimeni. Ne apărăm. Şi ne menţinem libertatea tribului.

— Dar Dromichete nu v-a cucerit şi nu v-a obligat să faceţi parte din Uniunea lui?

— Nu. Dromichete nu a cucerit pe nimeni. Nu ne-a impus nici o alianţă. Dacă Amazoanele cred că Dromichete are dreptate, lovesc în adversarul lui. Nu o dată s-a în-tîmplat aceasta.

— Dar dacă Amazoanele sînt atacate, Dromichet le ajută?

— Da.

— Şi pentru ce? Din bunătate?

— Din bunătate tracă!

— Mathea, aici ai fost adusă ca prizonieră. Eu nu te-n-treb ca pe-o prizonieră. Sînt curios numai să ştiu de ce sînteţi un trib doar de femei?

— Aşa am fost de totdeauna, cum sînt de altfel şi bărbaţii, pleistorii care trăiesc departe de femei.

— De ce atunci aţi făcut casă cu ostaşii noştri stricîn-du-ne orînduirea?

— Aceasta-i foarte de curînd şi nu poţi şti.

— Aceasta-i tot o formă a stratagemei Dromichetului, îi spuse în greceşte Lysimach lui Agathocle. Şi ce să facem cu aceştia acum?

— li exilăm în Lysimachia.

Regele plictisit anunţă garda să nu mai vie nimeni şi să vestească la oştire să se-odihnească pînă-n zorii zilei.

— Şi-acum să facem planul. Eu voi lua o parte din oştire, atît cît să fiu bine apărat şi voi pleca în Caliacra. Vreau să desăvîrşesc lucrările tezaurului. Iar tu, mîine vei trece Istrul.

— Ziua sîntem văzuţi.

— Atunci începem chiar din noaptea aceasta.

— Şi eu şi oastea sîntem obosiţi. Şi zic să trecem ince-pînd de mîine seară.

— Bine. Ia seama, de-aici de unde sîntem, c-o mică deplasare către dreapta şi poţi străbate fără să te-abaţi în nici o parte direct spre Helis. După ce cucereşti capitala, îţi laşi acolo un general cu o parte din oştire, apoi rnărşă luie.şti spre vest, traversînd Geţia. Oamenii tăi vor trece prin părţile muntoase pe la minele de aur. Vei lăsa pilcuri peste tot, asigurînd comunicarea lor, încît în toată Geţia să fim prezenţi. Cobori apoi pe Istru pe care îl parcurgi din nou pe malul get, cam pîn-aici. Vei avea grijă să-l prinzi pe Dromichet şi toată curtea lui. Vei trece tot prin sabie. Cu fiecare întîmplare mai importantă trimite cîte o ştafetă în Caliacra. apoi în Chersonesia. Eu mă prepar acolo cu Ptolemeu şi Pirus să dau o lovitură lui Demetrius. O să se sperie doar fiică-mea, dar o să-i treacă. Am să-l învăţ pe socru-meu ce e politica şi cît de tare este lancea generalului ce l-a slujit pe Machedon. Vom fi atunci şi mai puternici. Mîine ai timp destul şi pentru oaste. Să bem cîte-un absint şi-apoi să ne culcăm.

Nu apăruseră zorile, cînd Lysimach plecă spre Caliacra. Ostaşii care rămâneau abia simţiră ca prin vis. Dormiră duşi. Nici Agathocle nu se deşteptă. Regele nu-l trezi. Îi bîzîiră muşiele de dimineaţă, toţi întinzîndu-se a lene. Dar peste noapte, peste-acea noapte, cînd somnul biruia pe toţi, atunci se petrecu ceva. Paznicii puşi să însoţească exilarea Amazoanei şi iscoadei, erau găsiţi nu morţi, ci numai legaţi fedeleş. În gură-aveau ca să nu strige obielele de la opinci. Abia mai răsuflau. Cînd şi cum fugiseră cei doi îndrăgostiţi nu se ştia. Li se pierduse urma. Încotro fugiseră, era uşor de înţeles. Lăncierii care-auziseră discuţia, spuneau aproape pe şoptite:

— Era de aşteptat ca o iscoadă credincioasă şi mai ales îndrăgostită, care a fost respins de rege în rugăciunea lui. să fugă. Cine-i necredinciosul? El, sau regele?

— A greşit regele. Dar cînd greşeşte regele nu se cunoaşte. Aşa se zice.

— Noi ştim, regii greşesc, dar zeii nu greşesc. Ce-o zice generalul?

Generalului i se raportă scurt, dar Agathocle tăcu. Întreaga zi trecu în pregătiri febrile. Generalul convocase comandanţii. Făcuse, cum s-ar zice un Consiliu. Toţi îl încredinţară că vor urma îndeaproape poruncile. Insistară mai ales asupra trecerii Istrului. Bărcile monoxile fiind foarte strimte prezentau mari pericole, mai ales pentru animale. Se înţeleseră în a le folosi de-a curmezişul. Făcuseră o so^

coteală şi-ajunseră la rezultate îngrijorătoare. Bărcile pregătite pentru pod nu ajungeau. Se dădu ordin să se taie pădurea din apropiere. În disperare, oamenii au tăbărît peste pădure şi au tăiat-o. Unii curăţau trunchiul. Alţii scobeau. Uneori se renunţa la scobit. Se spinteca în două. Se făcu astfel stive mari de plute. Ascuţiră pilonii cei mari care erau bătuţi în solul prundului. Curînd podul era făcut şi ancorat. Teatrul acesta plăcea, văzut de sus şi într-o totală indiferenţă.

Iscoadele care se înapoiară în timpul zilei nu aduceau nimic deosebit. Dar generalul avea neliniştile lui, cînd se gînd ea la fuga celor doi. Instinctul conservării îi semnala pericolul, dar tot instinctul conservării îl acoperea în ceaţă. Trecuse cu buretele peste această întîmplare. Faţă de uriaşa maşină pusă în mişcare, şi ale cărei roade se vedeau, cazul atît de neînsemnat, dar care se lăţise totuşi în rîndurile oştirii, rămînea mic, o buturugă lîngă un car mare.

Se lăsă seara. Oştirile se profilau după coline, după perdeaua de păduri şi ajungeau la Istru cu toată încărcătura podului. Bălură-ntîi pilonii. Legară pe uscat un şir enorm de bărci pe care le traseră cu caii în apă. Aduseră şi bărci cu rame ce sprijineau podul. Trecură dincolo unii din ei. Bătură şi acolo piloni. Apoi veniră rînd pe rînd ostaşii, legînd barcă de barcă, plută de plută, pînă ce-ajunseră dincolo. Sosi în probă generalul. Dădu şi sfaturi cum să se treacă armăsarii, cărora li se pusese ochelari de pîslă. Nainte sta ostaşul ţinînd căpăstrul strîns, aşa încît să pipăie cu mîinile fruntea şi ochii animalului. Avură

grijă ca înainte să hrănească armăsarii şi să-i adape. Calul care sărea sau se rostogolea în apă, trebuia urmat în valurile Istrului de călăreţ. Dar între animal şi om se stabilea instinctul vieţii. Şi călăreţul trebuia să ducă armăsarul la celălalt mal. Începu trecerea. Primul trecu generalul cu calul său alb, care-l urmă îndeaproape cuminte şi inteligent. Veni înapoi cu o barcă. Oştirea era stimulată de gestul generalului. Cel mai adesea caii călcau chiar unde trebuie în bărci. Aveau un simţ al echilibrului, cum numai pasărea îl are. Cîteodată se întîmpla să se împiedice ostaşul, dar agăţat de gîtul calului nu se rostogolea în apă. Erau şi armăsari care se-opreau în drum, exact pe firul apei, ca prinşi de o nălucă. Ceilalţi din urmă strigau, ameninţau şi aruncau dacă aveau cu ce. Aşa se întîmpla că unul scos din fire îşi luă pumnalul de la brîu şi-l aruncă în crupa calului oprit, care sări atunci în apă mişcînd tot podul şi-a-meninţînd căderea altora. Bărcile de ajutor veniră iute re-încordînd otgoanele plesnite. Simţiră asprimea apei ce se răcise mult în ultimele săptămîni. Cînd îi plesnea în faţă valurile şi le intra pe sub cămăşi, de frig îşi subţiau burţile şi nu mai respirau. Îi învăţase cineva. Cînd se uitară bine văzură că nu trecuse decît puţină oaste şi luna suise mult pe cer. Cîţiva ostaşi la îmbarcare spuneau întruna cele trei reguli: 1. Daţi calului blîndeţe. 2. Păşiţi pe punctul echilibrului. 3. Grăbiţi-vă încet. Cel de a patrulea sfat, prin care se înţelegea că trebuie să îţi urmezi oriunde calul, cum te urmează el, nu se rostea. Oastea-l ştia din timpul zilei. Erau şi nu puţine cazuri cînd călăreţ şi cal cădeau ca somnambulii în apă. Cel mai adesea, aceştia se înecau. Cel care nu urma pe armăsar, era dat gărzii spre a fi judecat. De aceea accidentele erau spectaculoase. Omul punea în lucru întreg instinctul său. Sărea în apă lîngă cal. De nu ştia să înoate, era pierdut. Sau trebuia să sară direct pe cal, şi animalul se ducea adesea direct la fund. Dacă înota, el trebuia să vină lîngă cal şi să-l îmbărbăteze şi-apoi să îl încalece şi să-l conducă repede la ţărm. Şi o făceau aceasta cei care se născuseră la Istru, şi care-aveau caii învăţaţi cu apa. Aceştia, cel mai adesea, treceau podul făr-a cădea. Veneau în ajutor şi bărcile. Dar cum putea salva o barcă animalul? Caii de nu erau loviţi, chiar dacă se-afundau, mai reuşeau să iasă de nu erau pe firul apei, dar oamenii mai greu.

Luna începuse să coboare. O nerăbdare şi-o teamă neobişnuite măcinau nervii celor care aşteptau să treacă. Stăteau lipiţi de animale. Şi-aceasta cînd erau gata să ajungă în pilcurile cu calul prins de frîu silindu-l să păşească egal cu el. Şi cînd, în fine, puneau copitele pe pod, caii dădeau de necrezut, un mic nechez, distrînd pe oameni. Era un semn că animalul înţelegea.

Timpul... timpul... Se uitau toţi la lună ca lunaticii. Ştiau că după ce apune luna, mai trece doar puţin şi-ncep cocoşii să vestească dimineaţa. Unul dintre ostaşi venise chiar cu un cocoş.

— Foarte bine, foarte bine, zise generalul. Şi vă ordon să vă grăbiţi.

Apoi trecu din nou pe pod c-un cal ce nu era al lui. Cei ce rămaseră erau întîi încurajaţi de repetata trecere a generalului, dar pentru că erau la urmă

aveau un sentiment de părăsire. Cînd luna le părea că pică în abisuri, se mai vedeau atîtea umbre. Luntrea cea mare a lui Charon nu reuşise-a trece în Hades, pe cei care veniseră. Din spate, pe furiş veneau alte armate. Frica, şi-apoi deruta că vine-o oaste-a geţilor din spate, paraliza o clipă trecerea. Erau convoaie ce trebuiau să ţină apărarea podului. Unii dintre ei puteau trece pe timp de zi dincolo. O parte rămînea pe malul drept al Istrului. Era un întuneric beznă. Oamenii pi-păiau podul. Bezna aceasta se sparse însă undeva departe. Prin porii nopţii se furişa o ceaţă albăstruie ce clipocea a zori de zi. Atunci se auzi bătînd din aripi – un cocoş. Cm-lecul lui învioră pentru că cel ce-avea cocoşul era şi ultimul. Însă cocoşul acela avea o soartă tristă. Ostaşii care aşteptau dincolo făcuseră-n mal o groapă-adîncă. Adîncă de un metru. Luară cocoşul şi se-ndreptară acolo. Unii au priceput de ce. Iar alţii nu. Şi cum ajunseră băgară repede cocoşu-n groapă. Se auzea cîntatul lui de sub pămînt.

— Ce faceţi, mă, cu el? De ce îl chinuiţi? Scoateţi-l de acolo!

— Nu mai putem. E groapa prea adîncă.

— Săpaţi în lături, ca să puteţi coborî.

— Vezi-ţi, mă, de treabă. Nu strica obiceiul. Fă-te că n-ai văzut. Şi-l luară alţii prins şi-l duseră-nainte. Cei care au rămas îşi scoaseră lopeţile şi îngropară viu cocoşul. Cînd soarele-apăru, putu rosti:

— Măi, ăla, tu nu ştii că pînă nu răsare soarele nu trebuie să pomeneşti ce se întîmpla cu cocoşul? Vrei să mă-ngroape pe mine sau pe tine de viu? Iată, dacă nu ştii, îţi spun acum. Cocoşul acesta sub pămînt păzeşte podul nostru pe care ne-om întoarce. Tu n-ai ştiut că orice pod cere o jertfă? Fie şi un cocoş.

— Dincolo, au îngropat ceva?

— Nu, cred că au uitat.

— Dac-au uitat, acum nu se mai poate. Credinţa spune că trebuie cîte o jertfă de-o parte şi de alta. Lipseşte-a-colo. Înseamnă că vom ajunge aici şi că vom trece, o parte vii, o parte morţi.

— Ce-nseamnă-aceasta, o parte vii, o parte morţi?

— Poate să-nsemne luptă mare. Mulţi morţi ce-i luăm cu noi. Sau, cum n-am vrea, înfrîngere. Scăpăm numai cu viaţa. Ducem dincolo, o parte din fiinţa noastră.

— Şi-aceasta pentru că n-am jertfit cocoşul şi acolo?

— Eu ştiu?! Mai repede aş spune că-i un semn. Ce trebuie să fie, va fi. Semnele lui s-arată. Să mergem. S-aude cornul. Începe ocuparea Geţiei... Se fac falangele. Dar după cît se vede n-avem cu cine să ne batem. Părerea mea-i că Geţia aceasta e pustie.

Marele marş spre Helis începuse. Departe, o pulbere-al-bicioasă se tot vedea cum se ridică.

— Acolo-s călăreţii noştri. De se-ntîlneau cu geţii veneau ştafetele ca să ne spună. Deci, înainte fraţilor!

Oastea lui Agathocle era alcătuită numai de cavalerie, în dimineaţa de toamnă, această cavalerie, după o noapte nedormită, era destul de animată. Curentul Istrului, aerul pădurilor şi bucuria izbînzii care le surîdeau, făceau din ei, e-adevărat. Înainte de vreme, un fel de eroi. Mersul spre Helis, pornind de la Istru, trebuia să se termine în ziua aceea. Ostaşii grăbeau pasul, nerăbdători de bucuria ce le era promisă şi care le umplea sufletul de speranţă. Unii dintre ei strigau: Victorie... Victorie... Helis. Şi nimeni nu se îndoia de victorie... Undeva departe, apăru însă în stepa uscată, a cărei iarbă n-o mîncau caii, ceva. Puseră mîinile la ochi, spre a distinge bine. Este oaste, îşi ziceau unii. Priviţi de unde şi pînă unde vine. Întrece oastea noastră. Au armăsari negri. Ce facem? Se întrebară. Nu ne oprim? Iscoadele aduseră însă vestea că-n faţa lor e o pădure. Înaintară totuşi mai departe cu îndoială, dar înaintară. Oastea care-o văzuse ei era într-adevăr pădure, ce începea să-şi piardă frunza ridicînd negrul tulpinelor şi al coroanelor. E bine că-i pădure, spuneau unii, dar ce ascunde pădurea de acolo?

Iscoadele intrară în pădure, lăsînd caii departe. Trimiteau veşti prin ştafete că nu au observat nimic. Ajunseră deci în lăstărişul din care se zărea dincolo. Pădurea era mai mult o perdea sădită a împiedica vîntul de nord, care troienea cu zăpezi drumul la Istru. Trecuseră aşadar de ea. Se vedeau dealuri, dar dincolo-n văi nu ştiau ce-i aşteaptă. Dromichete trimise două armate cu ocolişuri departe. Una în stînga şi alta în dreapta. Iscoadele lor cocoţate în arbori înalţi le-anunţau trecerea generalului dincolo de liziera pădurii. Odată trecuţi, se năpusteau în dosul pădurii pe care-o prindeau ca-ntr-o cupă. Parte din ei se căţărau în copaci. Parte, zăreau pe la margini. Apoi aşteptau. Alte două oştiri se întindeau dintr-un punct ce era aproape de Helis, desenînd în spatele dealurilor un unghi larg deschis de armate străine. Cînd iscoadele suiră pe deal şi văzură unghiul deschis, coborîră nebune de fugă. Dar unghiul acela urmă drumul iscoadelor. Coloana care suia drumul spre Helis trebuia să intre în unghiul de moarte al geţilor, ori... în urmă să fugă. În unghiul acela Agathocle surprins, comandă o retragere în pădurea din spate. Oştirea intră disperată acolo. Însă de sus se pomeniră că sar lîngă ei scoţîndu-i din şa, geţii. Ridicară spre vîrfuri de arbori înaltele suliţi, dar geţii loveau cu topoarele. De-o parte şi alta-a pădurii strîngeau în cercuri voinice ostile getice. Pătrundeau în pădure. Măcelul era mare. Agathocle încerca cu oamenii săi să spargă cercul de foc şi să fugă spre Istru. Călăreţii şi caii alergau în derută. Prinşi în cîrlige din arbori, se prăbuşeau sub copitele cailor. Singura falangă care rămase apăra generalul. Dar în jurul lui mureau toţi rînd pe rînd. Un cîrd neînfricat care striga în vîltorile luptei Zalmoxis – Dromichete – Zalmoxis înconjură generalul. Se-auzea apoi: „S-a predat generalul”. Se predau toţi. Scăpară cei dinafară pădurii, care ridicau pulberea albă a stepei fugind către Istru. Din blestemata pădure geţii scoteau mulţime de oameni şi cai îndreptînd convoaie, sinistre de-armate spre Helis. O oaste în care se-afla Dromichete fugărea pilcuri de traci. Unii din ei

ajunseseră să treacă pe pod, alţii nemaiavînd vreme, intrară cu caii în apă. Unele cete îi ajunseră-n Istru împin-gîndu-le caii din urmă cu suliţi şi zvîrlindu-le săgeţi otrăvite în spate. Podul rămase. Altă coloană de geţi veni spre pod şi trecu dincolo. Cuceriră cetăţi, şi se-ntoarseră. Dromichete orîndui armate la Istru pe ambele părţi. Podul era încă păstrat sub pază severă. Geţii se strînseră, arseră morţii şi porniră apoi străjuind mulţimea falangelor. Convoaie de care duceau armele. Suliţi, lance, scuturi, arce, săgeţi şi deasupra lor steagul cel mare al tracilor. Fiecare călăreţ get avea în stînga şi-n dreapta cîte un cal trac legat de căpestre şi-ncercuiau hergheliile trace mînîndu-le către Helis. Prizonierii legaţi doar la mîini în devălmăşie, mergeau împinşi de la spate de năvala de cai. Singur pe cal era Agathocle purtînd sfîşiata mantie din luptă, pătată de sînge. Drumul spre Helis era încă lung şi uscat. Soarele toamnei era fierbinte ca vara. Pe unde treceau se vedeau vii cu strugurii negri-aburiţi. Fruetele coapte zemoase.

Fîntîni depărtate cu cumpăna-n sus păreau nişte berze bizare. Ostaşilor le era sete, dar marşul spre Helis era neîntrerupt. Ştafete alergau încolo şi-ncoace. Aluneca soarele încet spre apus, căzîndu-le-n spate. Din faţă sosea o briză subţire. Prizonieri şi ostaşi o sorbeau ca pe apă şi mergeau înainte spre oraşul visatei victorii, unii cu lacrimi în ochi. Cînd însă orice nădejde se şterse, ceva se vedea în zarea albită a stepei. Din piepţi izbucni cu chiot nebun, rupt parcă din rărunchii pămîntului. Ce era? Se vedea Helis. Ostaşii începură să cînte, cîntec de marşuri şi sublimă victorie. Prizonierii puseră capul în piept şi frunţile lor împungeau aerul năclăit de deasupra. Helisul se ridica parcă mai alb decît ceaţa albie a stepei. Tuturor le părea c-a po-gorît pămîntul cu ei, şi că Helis a rămas pe un munte înalt. Se-apropiau şi lumea le ieşea înainte cu flori.

Începeau drumuri frumoase mărginite cu tei şi salcîm. Helisul tot se îngrămădea înaintea victorioasei oştiri, care aducea prada în arme şi cai. Uliţele se deschideau întîi largi. Un huiet enorm, de muget de oameni, spintecat de nechezuri, înfricoşa lumea. Şi totuşi aceasta se grămădea în picioarele cailor strigînd cu putere:

— Ura! Ura! Trăiască tarabostele – rege! Dromichet! Dromichet! Dromichet!

Florile erau aruncate în sus şi cădeau peste oameni. Caii din urmă aplecau boturile, alegînd floarea din praf. Se auzea apoi:

— Dromichet şi Zalmoxis. Zalmoxis – Dromichet – Zalmoxis!

Nu departe se vedea eleşteul. Caii simţiră şi-şi îndreptară privirile-acolo, nechezînd. Dromichete trimise o gardă, care desfăcu centura de pază-a ostaşilor. Caii năvăliră spre apă. Gărzile îi minară apoi la păşune. Veneau acum să se-adape, armata de oameni şi prizonierii legaţi. Se aşezară pe burtă şi beau apa cu gura, cu ochii, cu fruntea, cu nasul. Se răsuceau apoi stînd cu ochii spre cer, între-bîndu-se: „Nu este oare aceasta blestemul zeiesc? Ce căutau cu războiu

peste fraţii de-aici. Iată acuma pedeapsa. Şi zeii vor veni la capăt de cer să ne rîdă în faţă.”

Lumea făcea loc tarabostelui – rege şi generalului trac. Trecură-nsoţiţi de o gardă, pe-alei în care înfloreau trandafirii. Caii se-opriră în faţa intrării palatului. Descălecară cu toţii. Un arcaş ceru generalului pelerina cea ruptă, pu-nîndu-i pe umăr o pelerină curată şi nouă. Intrară.

— Bine-ai sosit, general Agathocle! se adresă Dromichet. Te vom primi azi ca pe-un frate, nu ca învins. Un frate din marea familie-a tracilor.

— Te felicit, Dromichet – rege! Cerul ţi-a obţinut o frumoasă victorie. Victoria aceasta a ta n-o voi uita niciodată. Tracii din sud împreună cu mine au învăţat acum de la tine ce înseamnă o luptă. Au învăţat stratagema. Păcat că n-am putut prinde învăţătura gherilei.

— Lupta aceasta a depins de-o gherilă, care la rîndu-i a-nvăţat stratagema! Replică regele.

— Aaa! Exclamă Agathocle, lovindu-şi fruntea cu palma. Îmi amintesc, Amazoana.

Secţiune 4.03 2.

Secţiune 4.04 KALOKAGATHON

Cînd s-au găsit grajduri şi păşune pentru toţi caii, şi cînd prizonierilor li s-a dat de muncă, Dromichete împreună cu Consiliul Obştii şi al Armatei au hotărît ca fiecare ostaş participant la lupta împotriva lui Agathocle să primească cîte un cal şi armele prizonierilor sau morţilor. Din armăsarii care mai rămăseseră, aceeaşi lege încredinţa familiilor fără animale. Toţi cu condiţia de a răspunde în caz de rechiziţie în timpuri de războaie. Oştirea se mai înzestrase şi cu un pod de vase peste Istru. Prizonierii erau puşi să lucreze la marile întărituri strategice, iniţiate de Consiliu, şi care mai întîi se ridicau în jurul Capitalei. Cei ce voiră a fugi din prizonierat şi prinşi, erau trimişi la minele de aur din munţi.

O altă lege prevedea răscumpărarea prizonierilor. Schimbul se făcea la podul de vase, sub supraveghert-a ostaşilor. Se treceau vitele, caii, aurul sau oleiul de măsline la jumătatea podului. Acolo, prizonierul era dat sub supravegherea rudelor. Răscumpărarea aceasta era un fel de troc, pe care oamenii-l numeau tîrgul prizonierilor. Este de înţeles că din răscumpărarea lor cîştiga obştea învingătoare getă, şi pierdea nu comunalitatea tracă, ci rudele care răscumpărau.

Prizonierul cel mare ducea o viaţă de taraboste. Avea toate libertăţile, afară de repatriere. Cum însă Geto-Dacia era tot tracă, el se simţea ca şi acasă. Îşi adusese soţia din Epir, care n-avea regim de prizonierat. Palatul regelui li se păstra mereu deschis. Mergeau la vînătoare împreună. Voia pînă la urmă, să schimbe viaţa sa de general cu alta. Nu încerca la început să-şi definească drumul nou. Stia că trebuie să asimileze ceea ce e ştiinţa egiptenilor, filozofia sacră a inzilor, strălucitoarea influenţă elenistică.

Dar simţul său îi semnala că nu-i de-ajuns. I se cerea încă ceva, şi-acel ceva nu i se arăta. Trăia din ce în ce o criză pe care socratian şi-o explica prin insuficienta cu-nnaşiere de sine. Îşi zicea singur, cînd medita privind spre braţele cu care Istrul se despletea, pîn-să ajungă în Ocean, căci Pontus Euxin era gîndit întocmai ca ocean, că trebuie să ceară tarabostelui să-i dea de lucru, li spuse chiar odată că-ntors în Tracia va trebui ca să plătească cu turme, aur această lungă ospeţie.

— Nu e nevoie. Generale. Îi replica Dromichete. Prezenţa ta aici e mult mai mult decît oricare ospeţie.

În fond, generalul nu se simţea nici în exil şi nici prizonier. Adesea chiar gîndea că-ntors acasă va fi judecat de-acel dezastru şi condamnat la moarte. Vedea atunci în Dromichet un fel de protector, o încarnare omenească a unui zeu ce-l ţine cu discreţie în grija sa. Şi nu trăia în izolare. Lua parte la marile serbări şi se plimba pe uliţa palatului purtîndu-şi mantia de general. Străinii, care ancorau în port corăbii, se întrebau, cine e nobilul. Iar lumea răspundea, e marele general Agathocle, fiul regelui Lysimach al Traciei, care a fost generalul lui Alexandru Machedon. Plină de respect, lumea se apleca în semn de salut văzîndu-l. Împrumutase salutul roman, ridicînd mina sus. Geţii îi cunoşteau toată istoria generalului. Ce voia Dromichet, se întreba generalul, de nu dă un decret de eliberare a lui? Atît de puternice erau legile lor? Sau urmărea tarabostele cu strategia sa neîntrecută un scop? întrebări erau multe, răspunsurile puţine. Era de vină, cu siguranţă, bătrînul Lysimach, care îl hărţuia la graniţi pe taraboste. Putea să înţeleagă că se dau lupte cU se doar din mişcarea oamenilor. Împuţinarea bărbaţilor, bocetul femeilor pentru cei morţi sau strigătele de răzbunare împotriva lui Lysimach. Astfel, trecea o dată gîn-ditor pe lîngă marele tumul al Helis-ului. Pe un mormînt proaspăt deschis în care se-ngropase urne, femeile plîn-geau. Bărbaţii îşi aşezară mîna stingă pe inimă şi dreapta o ridicau spre cer. Auzi invocîndu-se Zalmoxis şi profe-rîndu-se blesteme asupra tracilor lui Lysimach. De-atunci a ocolit tumulul, cu-sufletul îndurerat.

Trecuse ani în nobilul exil al geţilor, care-i servise ca o întregire a sa, pe care generalul de-altă dată poate n-ar fi realizat-o niciodată. Rotundul acesta sufletesc pe care-l reuşise avea însă un punct deschis, care putea etern rămîne-aşa. Neîntregire. Schilodire sufletească. Chinuit, în-tîrzia serile într-un aşa sfădos colocviu cu sine însuşi şi adormea zdrobit. Toată această osteneală era pusă a doua zi pe seama faptului că e prizonier. Toate puteau să i se pară năluci, dar numai prizonieratul, nu. El era singura realitate. În fond, de n-ar fi fost numit aşa, toată această zbatere a lui s-ar fi schimbat? Alexandru Machedon tăiase nodul gordian. Era un act de forţă. O lichidare a unei datorii. O rupere de nori. O geneză sau un apocalips, doar printr-un gest. Şi care ar putea să fie acest gest pentr-un prizonier? Doar evadarea lui. Păru pentr-un moment că. a găsit soluţia vieţii sale. Se înşelase însă. Nu pentru faptul că ar

putea să evadeze. Întîi şi-ntîi că nu era în închisoare. El putea merge în nord la daci şi o va face, îşi zicea, pînă acolo unde ţine ţara hyperboreilor. Putea trece spre sciţi. Adesea mergea în coloniile greceşti. Un general avea însă onoare. Pierduse bătălia. De-ar fi pierdut şi-onoarea, ce-i mai putea rămîne? Dacă nu fuga, atunci suprema înrădăcinare aici. Poate c-aceasta era ideea salvatoare. Practic, ce-i trebuia să o desăvîrşească? Un fel de a se naşte din nou, parcurgînd toate vîrstele sale şi-ale lumii în care s-a născut. Sau... apropiindu-şi-le în suflet. Această apropiere în suflet, cum ar putea-o face? Cum? Trăindu-le închipuirea! îşi răspundea în monologul său. Era la mijloc tot Socrate, care îl rechema în sine spre a cunoaşte lumea. Va trebui să îi cunosc pe geţi, barbari aşa cum sînt. Oare faţă de greci, macedonenii, adică tracii sudici, nu sînt barbari? Oare filozofia, artele, comerţul, navigaţia, alcătuirea de cetăţi sînt ele totul? De ce acuma însuşi hellenismul e o etapă a istoriei încheiată în istorie? Nu e un semn aceasta că barbaria de care ei vorbesc e numai platoşa mîndriei? Sînt oare geto-dacii barbari? Ideea nemuririi nu a avut-o nimeni. Nici egiptenii, care atît de temători au fost în confruntarea lor cu moartea, încît şi-au prelungit o viaţă de piramide faraonice. Cît de curaţi în suflet sînt geto-dacii aceştia! Cu timpul însă, lumea va-ntoarce cuvintele pe dos şi va avea dreptate. Cînd lumea se va sufoca de arte, filozofie şi ştiinţă, de navigaţie şi de comerţ, se va întoarce către sine, să-şi regăsească sufletul barbar. Tracii de sud parcurg epigonatul grecesc. Şi îşi vor plînge destinul de-a nu putea ajunge niciodată pe greci şi mai ales voind aceasta, de-aş fi pierdut şi sufletul barbar, din care-odată ar fi putut să nască un oleandru sfînt. Dar geto-dacii au simţit aceasta. Ei numai, rămas-au ei în suflet. Noi ne-am corcit să-mînţa, şi-aşa o să rămînem pînă om dispărea. Eu? Eu ca macedonean întors în spaţiul getic ca spre obîrşii sînt doar o ghindă purtată de furtună lîngă pădurea de stejari.

Şi Agathocle îşi repeta aceste gînduri pe care le prinsese printre năluci, ca-n vise. I se părea acum că toate rosturile lumii trec prin el. El însuşi rostuind o lume.

Era o noapte getică cu cerul de pe care stelele puzderii alunecau în stepă. Visa pămîntul. Şi adormi privin-du-le, cu fruntea în pervaz.

Şi se făcea că el, Agathocle, se află rătăcit în marea stepă getă. Era atunci ca şi-n momentul în care adormise. Privea în sus s-apuce stelele care planau uşor. Dar cînd privi în jos cerul era sub tălpi şi stelele mari licurici se aşezau pe prunduri albăstrii cu pete de nisip. Şi licuricii-aceştia aveau cîntecul lor. Trecea pe lîngă steaua-i licurici. Se aşeza alături lung cu capul sprijinit în mînă pe un nisip ce devenea o pulbere de nor şi asculta din cîntecul acelei stele. I se părea frumos, atîta de frumos că-l întrista şi-l făcea fericit deodată. Şi îşi zicea în sine: Aceasta nu e steaua mea. Şi ascultă mai multe stele. Toate aveau ceva zeiesc. O vrajă sfîntă care îi deschidea în suflet fîntîni din care izvora o sete de eternitate mereu ce-l adăpa cu cîntece, lumină şi speranţă. De

ce nu eşti tu steaua mea, se auzea spunîndu-i. De ce nu eşti tu zeul meu, cîntau singurătăţile din stele.

Şi se făcea că drumul acesta printre stele ajunge la răspîntii. În jur vedea doar drumuri de lumină.

— Voinice, eşti pe-o stea, îi răsună în suflet. Priveşte într-acolo de unde ai venit.

— Văzutu-i-ai vreodată? Poţi să îi recunoşti?

— Nu i-am văzut. Dar gîndul încearcă să îi recunoască.

— Acela-i Ares, pe care tu îl vezi. Îţi caută copilăria şi adolescenţa.

— Şi pentru ce?

— Dovezi că l-ai servit.

— Vrea să mă judece?

Privi.

— Ce vezi?

— Văd zei.

— Nu! Să te susţină.

12.3

— În faţa cui?

— În faţa sorţii.

— De ce? Sînt luat ca dezertor?

— Nu!

— Atunci, ca un învins.

— Învinşii care mor luptînd sînt pentru el eroi. – Eu însă n-am murit.

— De cîtva timp mă cauţi. Şi iată m-ai găsit. Te-ntrcb-acum încotro mergem. Mai stăm aici pe loc. În stepa cerului, printre lumini şi licurici. În stelele pe lîngă care ai trecut, ce zici ai putea sta?

— Nu. Sînt mici, pot să le ţin în palmă.

— Voinice, eu sufăr suferinţa ta. Sînt o stea mare scoasă din carul meu, nu pentru că am fost rebelă, ci pentru că aşa-i destinul meu.

— Şi voi aveţi destine?

— Asemeni vouă.

— Şi ce destin îţi vezi tu singură?

— Aici, printre atîtea stele mici, o pulbere, e doar o stea mai mare, cu un destin de sfînt. Lumina ei e orbitoare. Tu să n-ai grijă. Ea va rămîne. Eu voi pleca acolo de unde am venit. Mult mai tîrziu m-aş stinge, dac-aş rămîne-aici.

— De ce nu stai aici?

— Vezi steaua-aceea mare de care îţi vorbeam? întinde mîna spre ea, cîteva clipe.

Şi-ntinse mîna. Îl dogorea plăcut, şi îi lăsa pe mîneci şi pe degete funingini albe. Întinse şi cealaltă mină. Steaua clipea. Strînse în pumni lumina

care juca precum un diamant lichid. Şi se spălă pe faţă. Picurii ce picau îi prindea iar în mînă, erau la fel curaţi. Şi-i strecură cu grijă-n sîn.

— Acuma este de tot frumos. Şi ca şi steaua ceea mare doreşti şi tu să dai lumină. Funingini albe şi diamant lichid. Aceasta-i legea noastră. Ai înţeles de ce vreau să mă duc acolo, de unde am plecat? Menirea noastră e să dăm din tot ce luăm lumină.

— Spune-mi dar sfîntă stea, iertîndu-mi curiozitatea, ce este stingerea la voi?

— E o dovadă-a nemuririi.

— Stingîndu-te, dacă te caut, eu unde te-aş putea găsi?

— Fă semnul acesta, zise. Şi-atunci lumina stelei se făcu un arc din care se desprinse o săgeată ce se opri voinicului în inimă.

— Ah, unde-i steaua mea? Plîngea voinicul căzut în stepa tracă şi prins de un vîrtcj de foc.

Din plînsul acesta se trezi cu luna drept în faţă.

Îşi gîndi visul, dar nu-nţelese mai nimic. Parcă trăise o altă viaţă străină de a lui. Privi cerul cu stelele îndepărtate. Voi să şi le-apropie ca-n jocul de copii. Dar stelele îi rămîneau departe.

O femeie nu înaltă şi nu scundă, care să fi avut vreo douăzeci şi cinci de ani, îmbrăcată într-o fotă neagră şi garnisită cu fir de aur şi într-o bluză de borangic subţire cu migăloase flori cusute în chenar, părea în portul ei simplu şi frumos, care-i punea în relief zvelteţea, un fel de amazoană. Purta opincuţe, şi ele, pe jumătate aurite. Mersul îi era legănat, deşi pasul avea o călcătură sfiită. Străjerii care treceau de colo pînă colo în apropierea palatului lui Dromichet, o priviră ca pe-o sălbăticiune, nu fără a ascunde zîmbetul lor de admiraţie. Mai îndrăzneţi, unii, descopereau ovalul feţii, linia arcuită a ochilor, fruntea boltită uşor luminată sub băsmăluţa căzută pe spate şi obraji rumeniţi de soare adunaţi în gropiţe adinei. Nostalgic le cădea privirea ades pe robusteţea delicată a sinilor ce tremurau sub borangicul subţire al iiei, înfrăţind vîr-stele primei copilării cu vîrstă adolescenţei, nu de mult depăşită.

Femeia aceea mergea, cum ar merge acasă, către intrarea palatului, fără-a privi în stingă sau dreapta, dusă năvalnic de-un gînd, pînă ce-n drumul ei străjerii încrucişară suliţele. Atunci păru a se trezi ca dintr-un vis.

— Nu-i voie! se rostiră aspru străjerii.

— Eu sînt nevasta lui Seut, şi-am fost chemată de ta-rabostele-rege.

Suliţele coborîră şi-i se făcu îndată loc. Un alt străjer o însoţi către interioarele palatului. Văzu întîi o sală mare, unde piciorul ei se îngropa în lina groasă-a scoarţelor ţesute în mulţime de culori. Putea zări, în lucrătura pe care ea păşea, un soare, o mare, şi Istrul chiar. Era aco'o locul unde se născuse. Şi vraja aceasta îi plăcea. Pereţii aveau mai multe porturi de drapele şi de torţe turnate într-un bronz cu margini aurite. Şi lîngă-acestea, mult alungite capete de lup care soseau din vremuri şi locuri depărtate încremeniseră într-un simbol.

Torţele erau neîncepute, şi fumul lor, dac-ar fi ars, nu ar fi afumat, gîndea femeia. Tavanul era din lemn prins pe mai multe grinzi cu grijă încrustate, trecute mai întîi prin foc, brunate. Pereţii erau acoperiţi cu arme. Suliţi încrucişate, halebarde, scuturi cu măiestrie ferecate. Unele aveau sclipiri adînci ce tăinuiau un fel de amintire-a morţii, primind în scrijelirea argintului lovit adînci şi dureroase răni. Nu era scut fără să poarte această amintire. Veneau în ordine arcele mici şi mari, topoarele. Privind spre arce, nevasta lui Seut îşi amintea, că soţul ei lucra în fiecare zi unul sau două. Alegea lemnul, îi încerca nobleţea de a se arcui şi de a reveni la loc. Uscarea, fierberea, căci le da răsucirea în apa clocotindă. Îşi amintea şi de săgeţile cu vîrf turnat în plumb, care mergeau la ţintă prin coama vîntului zbîrlit. Şi în acel şopron, unde şedea grămada de arce şi săgeţi nu mai păşise geta de cînd Seut nu mai venise-acasă. Şi-odată gîndul ei ajuns aici se întîlnea cu-al tarabostelui, care atunci întîmplător deschise uşa. O privi fără a-şi aminti, cine-i şi ce vrea, însă avea văzînd-o un sentiment de admiraţie pentru femeia tracă în simplitatea farmecelor ei. Se retrase către o masă a lui, lîngă fereastră, de unde se vedea în depărtare fîşia luminoasă-a Istrului. Femeia stătea intimidată lîngă uşă. Cînd tarabos-tele-o privi din nou descoperi pe faţa ei un zîmbet pe care cu vinovăţie-l ascundea. Şi zîmbetul acela revenea prins în lumini mai multe pînă ce ochii-i căpătau sclipiri ca ale stelelor. Şi se credea ca-n faţa unui zeu pe care l-a gîndit, văzîndu-l însă doar acum. Dar pentru că zeul tăcea, îndrăzni ea:

— Să fie cu iertare, mărite rege! Eu sînt nevasta lui Seut.

— A, da! exclamă Dromichet. Era să nu te mai cunosc, căci mă gîndeam că semeni nu cu dumneata, ci cu un chip al getei, aşa cum aş dori să-l ştie toată lumea în viitorul depărtat.

Femeia nu pricepu îndată, dar cum era isteaţă desluşi vorba regelui şi se îmbujora. Văzînd-o încurcată, Dromichet îi făcu semn să stea.

— Ia spune-mi, ce este cu Seut?

— A trecut timp, rege, o jumătate de an. Seut n-a mai venit. Şi regele văzu în ochii ei două mari diamante ce se topiră-n lacrimi.

— Străjerii, îmi amintesc, mi-au spus c-a fost surprins de sciţi pe cînd era cu bărcile la pescuitul de morun, aproape de vărsarea Istrului în Pont. Sciţii veneau la pradă. Pescarii cu care se afla acolo, unii-au picat în Istru. Mulţi au putut să fugă. Seut a fost luat. N-am vrut să-ţi spun. Noi am trimis la sciţi imediat după aceea soli iscusiţi cu daruri să-i caute-n Bugeag, dar nu s-au mai întors. Din stepa aceea unde se varsă Dnistr în Pont şi dincolo de ea, întotdeauna tracii noştri nu s-au mai întors.

Şi Dromichet se ridică, mergînd prin încăperea lui, neliniştit, şi se opri tăcut privind spre Istru, ca într-o rugăciune pe care numai el o auzea.

Femeia se ridică să plece, dar Dromichet îi făcu semn din nou să stea.

— Tu ce crezi, geto, Seut se va întoarce?

— Da, taraboste-rege! Se va întoarce, spuse femeia cu un temei al sufletului ce îi plăcu lui Dromichet. Se va întoarce. Zeii îmi spun în gînd, şi-şi ridică spre-un cer închipuit pe jumătate braţele pe care-alunecau subţirele mîneci de borangic.

— Atunci să aşteptăm. Zeii ne răsplătesc întotdeauna aşteptările. Am poruncit să primeşti din bunul obştei, tot ceea ce Seut ar fi primit ca cel mai bun arcaş al oastei mele.

— Mulţumesc, taraboste-rege. Şi ridicîndu-se să plece, făcu doi paşi, apoi se-opri ca sub puterea unui trăsnet.

— Rege, ţipă ea, aceasta e un semn că a murit Seut? hohoti ea în plîns.

Lui Dromichet i se umeziră ochii.

— Nu, nicidecum! îi spuse cu blîndeţe. Eu nu ascund niciodată moartea. Şi dacă ar fi murit Seut, eu ţi-aş fi spus-o cu bucuria de a fi fost un mesager al nostru către Zalmoxis. Nu. Crede mai departe în soarta lui!

Femeia deschise ochii mari voind parc-a cuprinde-n ei pe zeul de alături a cărui umbră se proiecta pînă în malul depărtat al Istrului. Apoi ieşi.

În ziua aceea Seut, primul arcaş al regelui, aşteptase răsăritul soarelui lîngă Istru, cu încă un pîlc mic de pes cari şi arcaşi. Cînd prima rază miji. gustară din apa cea sfintă şi primiră în ochi lumina iui Phoebus Apollo. Cu bucurie traseră bărcile-n apă. Încărcară năvoadele, topoarele, scuturile, arcele. Un alt grup plecă de-a lungul gurilor Islrului călări să-i întimpine cu căruţe pregătite pentru drumul napoi.

Istrul curgea liniştit primind pe coamele lui trandafirul solar. Plecară. Seut, primul arcaş, încercă atunci simţă-mintul uitat al acelui copil de-allădală, cu inima strînsă d».- teama ple:ării. Valurile duceau umbre cu ele care dispăreau în lumina solară. Luă un pumn din apa cea sfintă şi-şi lustră fruntea. Simţea cum lumina pătrunde prin ferestre deschise în sanctuarul din el. Apa îi duse după ore în şir în drumul ei către mare. Cunoşteau locurile şi la un semn se legară barcă cu barcă şi aruncară-n adine ancoră. Însă Istrul îi trăgea înainte hărţuindu-i mereu. Aruncară năvoadele. Cînd le scoaseră, priviră atenţi. Răsturnară însă toţi peştii în apă. Cînd traseră iar năvodul zvîrlit spre apa unde se-adună unda sărată şi dulce, aproape de mare, simţiră nu mişuna multă de peşte, ci puterea unei vieţi ne-mpărţite împleticită în capcana năvodului. Era, cînd îl scoase la soare-un morun. Topoa-rele-l loviră în frunte şi-l răsturnară în barcă. După pînza de cer priveau zeii cu zîmbet în barbă. Prea frumos era peştele, el însuşi un zeu al adîncului, uitat din vechime sub vrajă. Tresăriră cu toţii, împingînd barca spre mal. Malul suia umbrit de-o pădure din care veneau zvonuri de nai şi de arme. Văzură îndată pulberea albă şi călăreţii plecaţi să-i ajungă, sosiră, fără zîmbet pe faţă. În goana nebună strigau lăsîndu-le cale să fugă. Vin sciţii, vin sciţii. Şi sciţii veniră în valuri. Cîţiva dintre geţi încăle-cară şi-o roiră la fugă. Seut sărise din barcă, prinse un cal, gîndi cu-o privire cîmpul de luptă. Era totul pierdut. Rămase doar, cum spunea Dromichet, stratagema. Se

lăsă prins oprind în cale şuvoiul pînă ce-ai lui dispărură în zarea albită de pulberi. Tăbărîră pe el, îl prinseră-n lanţuri şi-] suiră-n căruţe. Cărară morunul cel mare şi-l aşezară pe iarbă. Aprinseră-un foc: lingă el şi începură a dansa într-o horă ţipînd şi ridicînd către cer braţele scurte. Veni un preot de-al lor cu multo-ajutoare şi spintecă zeitatea morună. O înfăşurarâ în multe frunze de vie şi împletiră din trestii un cearşaf pentru peşte punîndu-l pe jar. Se ridica mirosul de peşte într-un fum aromat pătrunzînd is pitele poftei. Morunul cel gras se cocea. Veni şeful de trib. Mulţi dintre sciţi, cu hîrleţele-n mîini săpară şanţuri în grabă. Îşi sloboziră picioarele şi se-ospătară din peştele gras. Mirosul suia pînă departe, şi-ajunse-n căruţa unde Seut fusese zvîrlit. Îi era foame şi mirosul de peşte copt în spuza cenuşii îi subţia sîngele şi-i aşeza goluri în creieri. Închise ochii şi-şi puse gîndirea a porunci simţului. Ca zeii, se obişnuia cu mirosul ofrandei şi deschidea nările larg spre briza de mare ce bătea către el cu mirosul de peşte care-l hrănea. Intra o dată cu aeru-n sînge umplînd golul din creieri. Seut cădea fericit pe o parte cu lanţuri de mîini şi picioare şi-apoi adormea. Adormind, mirosul ofrandei îl suia către cer.

Din leşinul acesta Seut se trezi zdruncinat de mersul căruţei. Fusese zvîrlit pe-un maldăr de arce şi suliţi, unde se mai afla pentru cai o căpiţă de fîn. Se-auzea nu departe un muget de vaci, behăit prelungit de berbeci şi nechezuri de cai. Crezu că-ntre timp a ajuns în stepele străjuite de sciţi. Hurducătura dură, în zgomot de multe copite. Deşi nu vedea, soarele de mult coborîse. Zăduful trecuse. Aerul se-ncărca cu arome amare. Vitele striveau cu grăbitul lor mers tulpina lipanilor şi scuturau praful scaieţilor făcînd armăsarii să sforăie. Uneori, gustul acela amar dispărea, aerul căpătînd arome mai dulci în respiraţia mare-a pămîntului. Mersese o zi neştiut în întinderea stepei. Căruţa în care era purtat avea coviltir de postav, ridicat pe pivoturi susţinut de-a lung şi de-a latul de frînghii răsucite. Asemenea caselor, pe-o parte şi alta acoperişul era ca la corturi de scurgerea apei din ploi, care nu treceau prin postavu-ndesit bătut întruna la piuă. Razele soarelui pătrundeau şi ele cu greu, oprindu-se-n podul căruţei. În stînga şi-n dreapta, peste două ferestre tăiate-n postav, coborîseră somnoroase pleoapele morţii. Lumina se zărea prin urzeala postavului ca-n dimineţile abia ieşite din noapte. Soarele, undeva bănuit, părea un bănuţ zdrenţuit. Seut mergea într-o casă nomadă, cum vor fi avut multe sciţii, dar el fusese zvîrlit ca un lucru într-o magazie de fîn şi de arme. Stătea în neştire, ferindu-se de colţuroasele scuturi, pe-un maldăr de fîn. Şi dimineaţa aceea prizărită-n postavul căruţei mergea către noapte. Se-auzi tropot de cai şi de vaci. Îi soseau la urechi frînturi dintr-o limbă străină. Se opri carul. Cineva trase-un crîmpei din colţul ferestrei. Nefiresc pătrunse

9 – Dromichet lumina. Umbra aceea de pîslă se risipi bolnav, cînd se deschise o uşă de cort pe care intră un bărbat scund cu obrajii căzuţi sub o barbă, nu de mult retezată, unită cu părul revărsat în dezordine. Aducea pe o strachină bucăţi din şira spinală a peştelui în care rămăsese după ospăţ şi ceva

carne. Seut i le împinse-napoi cu dispreţ, la care scitul prinse a rîde sălbatic dîndu-şi capul pe spate. Mai rîdea împreună cu alţii.

Nu mult după aceea apăru-n lumina amurgului o sta-tură-ndesată cu picioare păroase de sus pînă jos. Părul şi barba păreau cît de cît îngrijite. Însă bărbatul purta veşmînt femeiesc şi vorbea asemeni femeilor. Seut vru să rîdă, se opri însă la timp. De jos auzea mereu un cuvînt ce-i suna nefiresc în urechi frînturi din graiul latin şi cel grec. Bărbatul în rochie aducea o donicioară plină cu nişte lapte acrit în care pusese-o bucată de brînză şi-un bolovan de mămăligă de mei. Îi desfăcu mîinile şi-i făcu semn să mănînce. Seut îi mulţumi coborînd fruntea. Ana-rianul plecă. Îl văzu apoi retrăgîndu-se printre turme de oi şi de vaci. Ocolea căruţele cu coviltirul de fetru la care erau înjugaţi perechea de boi fără coarne. În stînga şi în dreapta căruţelor se mai aflau caii de pe care coborîseră bărbaţi cu chipul păros ce intrară cu toţii în casele lor cu pereţi de postav, pe căruţe cu trei rînduri de roate. Văzu, de asemeni în treacăt şi cîteva scite. Dar foamea îl împingea către laptele prins şi turtoiul de mei.

Se lăsa seara în stepă. Se-aprinseră stele pe cerul co~ borît deasupra cîmpiei. Ici, colo se vedeau licurici ca stele căzute în iarbă. Nu departe, se aprinsese un foc în care Anarianul zvîrlea găteje uscate. Cînd se văzu luna lumi-nînd orizontul, din stepă îndată veniră un grup de Anarieni îmbrăcaţi în rochiile lor lungi. Dansară pe rînd ocolind focul. Îşi desfăceau mîinile larg după ce mai întîi le-ncăl-zeau. Prindeau în mîinile lor pumni de căldură şi-şi spălau faţa cu ea. Turnau din viaţa lichidă a focului un nevăzut sînge în inima lor. Seut rămăsese cu mămăliga de mei nemîncată în mînă. Şi Anarienii pe măsură ce vrăjeau focul creşteau întruna spre lună. Rochiile lor fluturau în lumini selenare, zburau în văzduh. Undeva sus deveneau o hlamidă de nori călători în hăuri de noapte, iar ei se-a-lungeau subţiindu-se asemeni unor dîre de fum, tremurînd ca strigoii în miezul de noapte. Apoi se-ntrupau uriaşi din mari cantităţi de pămînt, făcînd umbra lor să alerge ne sfîrşită-n cîmpie. Şi uriaşii aceştia deveneau oameni, îmbrăcaţi ca femeile. Se-ntîlneau într-o horă prinşi voiniceşte de umeri, tremurînd îndelung, şi dansînd cu pasul sprinţar. Se-nvîrtea hora cum se învîrte morişca, pînă ce împăroşate picioare, se deslipeau de pămînt alunecînd pe o pernă albastră de aer scînteind în văzduh. Şi treptat, uriaşii deveniţi oameni ţopăiau acum ca piticii făcînd salturi mortale peste vulcanul de foc, pînă ce luna suită pe cer ajungea deasupra vîlvătăilor focului. Puteau lua jarul cu mîna şi-l aruncau ca pe piatră în lună. Cărbunii cădeau stinşi în cenuşă. O dîră de fum se ridica alburie în sus. Piticii creşteau şi fugeau neştiuţi în rochiile lor în cele patru părţi ale lumii.

Seut era fascinat de-această serbare a focului şi nedumerit se-ntreba dacă Anarienii voit-au pentru el această kermeză. Stătea nemişcat, cu ochii în bezna cîmpiei. Sciţii se culcaseră în casele lor de postav în dezmierdarea femeilor. Animalele curţii se strînseră-aproape. Numai cî-teva străji înar, mate păzeau mulţimea de vite şi oameni.

După somnul din zi, după kermeza Anarienilor, Seut nu avea somn. Era stăpînit de-o ispită în liniştea nopţii. Avea mîinile libere. Ar fi trebuit numai să-şi libereze picioarele. Cai buni pentru stepă erau cîţi voia ca să fugă. Dar străjile? Lîngă el avea scuturi, arce şi destule săgeţi, învăţase de copil să tragă cu două săgeţi deodată în-cordînd două arce. Va face-o. În cîteva clipe va putea săgeta străjile toate. Apoi în voie îşi va lua cîţiva armăsari şi-şi va pierde urma în noapte. Totul va fi să ajungă la Istru. De acolo nainte urmînd firul apei cei sfinte pînă la Helis. În linişte alese două dintre arcele mari, lucrate după arcul lui Cupido. Puse în tolbe săgeţi şi-şi pregăti şi un scut. Aştepta cu-ncordare momentul prielnic. Dar parcă în cugetul lui nu simţea împlinirea. Era un semn de la zei. Luă un colţ din turta de mei şi mai bău din laptele prins. Ar fi vrut ca să fugă fără jertfă de vieţi omeneşti. Şi-ar fi vrut să mai ştie din viaţa nomadă a sciţilor. Ar fi vrut să pătrundă taina destinului sciţilor. Ştiind-o, să-l ajute pe rege, şi astfel o dată şi-o dată să moară-mpă-cat, el Seut, primul arcaş al nemuritoarei Tracii de mîine. Şi gîndi să rămînă încă la sciţi, cunoscîndu-le viaţa şi lupta. Azvîrli armele şi se-ntinse pe claia de fîn. Adormi ca la Helis. Nu ştiu cînd casele cu pereţi de postav porniră la drum. Il deşteptă tîrziu acelaşi tropot iscat de copite.

Încotro se îndreptau sciţii acum? se-ntreba. Privi prin ferăstruica deschisă. Era adevărat ce simţise. Aerul tare de stepă cu seve amare se pierdea parcă în ceţuri venite din Nord, şi cînd răsărea soarele caravanele scitice mergeau către nedesluşitele ceţuri. Se vedeau în zori viorii lanţuri de munţi cu piatra albită. Mari grohotişuri rupse-seră vîna de sînge a muntelui, dînd sîngele lor jertfă pe-altaruri căzute. Departe, în neştiute tărîmuri, sta marea cea Caspică de care-i vorbise cîndva Dromichete.

Înţelese Seut că sciţii aveau un drum lung, dacă plecaseră cu mult nainte de-a se fi ivit zorile. Văzuse prin ferăstruica de pe care era ridicat un colţ de oblon, un alt orizont. Îl interesă atunci întreaga mişcare de oameni şi vite care avea un pas viu. Văzînd mulţimea de oi şi de vaci, înţelese că turmele lor se lărgeau printr-o pradă continuă. Nu ştia însă încotro se îndreaptă hălăduirea aceasta. Găsesc ei undeva o vatră? Vatra aceea este a lor? A fi nomad, înţelegea Seut acum, nu însemna să n-ai un loc în vasta întindere-a pămîntului la care să revii mereu. Şi dacă acest loc ar exista, unde e el? Şi acel mers hălăduit i se părea că trebuie să se oprească-odată nu numai în popasurile nopţii. Şi aceşti sciţi, de care el ştia că-n începuturile lor fuseseră iranieni, îşi cîştigaseră-n peregrinarea lor, prin pustele pe care le călcau, natura de nomazi, de a nu sta locului. Şi asta nu o-nţelegea el, omul de la Helis, care uimea pe toţi trăgînd cu arcul, şi care după lupte se întorcea la vatra lui. Pe cînd la sciţi, firescul vieţii lor sta-n mersul lor necontenit. Doar somnu-i reţinea acolo unde noaptea-i apuca. Acuma însă putea să ştie că-ntreaga zi nu va sfîrşi hălăduirea aceea, decît pe seară. Şi-o anumită disperare i-o da mersul acesta fără ţintă, şi se considera un rătăcit întocmai ca Ulysse, adăpostit în valvele acelei scoici ce

nu era decît corabia lui zdrenţuită de valuri şi furtună. Astfel, din disperarea pe care o trăia cădea apoi cu totul într-o absenţă, ca într-un gol lăuntric. Şi golu-acesta n-avea margini decît atunci cînd seara se opreau din nou. Aşa se şi-ntîmplă cînd poposiră pe pajiştile verzi lîngă o apă limpede ce cobora din munte. Vitele se adăpară cu un molcom nesaţ. Priveau o clipă cerul ne-nţelegînd nimic, apoi păşteau. Călăreţii coborau de pe caii care-nsoţeau de-o parte şi de alta casele lor de postav din care femeile arar ieşeau.

Nomazii sciţi, în ciuda instinctului ce îi mîna prin stepă, dădeau femeilor ce-i însoţeau iluzia statorniciei unei vetre sau cămin. Acel cămin care-n pereţii lui drapaţi le izolau de lume, şi-n care ei păstrau nestins, focul cel sacru.

Oricum, cînd seara se lăsa nevoia unei vetre li se părea la călăreţi întocmai ca un avatar de care vag îşi mai aduc aminte. De după ferăstruica sa, Seut vedea cum munţii depărtaţi se pierd în ceaţa serii, şi ceaţa aceea se-ntindea în rotocoale şi-apoi se destrăma în albăstriul serii. Şi pe măsură ce se-ntuneca, i se părea că undeva apune sau răsare-un soare, căci peste umbra vînătă în care seara se învăluia, se aşeza şi dispărea hlamida purpurie dintr-un îndepărtat vulcan.

În părţile opuse pe care Seut nu le vedea, ardeau mai multe focuri. Lemnul avea răşini şi tămîia aburul serii din care molcomea un duh plăpînd şi cald, ce-i amintea de serile din Helis la început de toamne, cînd prin şindrila caselor fumul ieşea, iar laptele fierbea şi se-afuma în tuciuri.

Căzu pe gînduri sub ferăstruica de postav, tras înapoi de amintiri spre Helis. Întîmplător se sprijinea pe maldărul de arce şi cu plăcere prinse-ovalul care cerea o încordare a mîinii. Un vechi instinct trezi în el dorul de-acasă, şi-i încolţi din nou dorinţa de-a fugi. Atunci, dintr-un perete de postav se desfăcu o uşă prin care apăru scitul cu părul lung şi cu vestmîntul de femeie. Avea în mîna dreaptă un tuci în care aburea laptele fiert şi o bucată de turtoi de mei. Îl puse-o clipă jos şi desfăcu un fel de cleşte bine ascuţit cu care îi tăie veriga lanţului de la picioare. Şi fericit, Seut îi mulţumi în limba greacă.

— Vorbeşti greceşte? îl întrebă Anarianul tot în greacă.

— Vorbesc. De ce?

— De unde ştiţi, voi tracii greaca? Şi-l îndemnă să bea laptele fiert şi să mănînce din turtoi, ceea ce şi făcu Seut.

— Puţini sînt tracii ce o cunosc. Doar căpeteniile.

— Eşti căpetenie la traci? şi se-nclină puţin în semn de stimă.

— Eu am călătorit cu căpeteniile. A trebuit să-nvăţ la Pella, în Chersones. Macedonenii sînt traci, dar ei vorbesc destul de bine greaca.

— Eşti macedonean?

— Nu. Eu sint din tribul dacilor, trib prieten şi frate cu al geţilor. Nevasta mea e getă. La Pont sînt însă colonii greceşti, şi-apoi noi tracii scriem în alfabet grecesc. Dar voi sciţii de unde învăţat-aţi greaca?

— Sîntem vecini cu coloniile greceşti, iar noi Anarienii ne ocupăm de tainele astronomiei, atît cît le mai ştim păstrîndu-le din vechea înţelepciune a iranienilor, din ale căror locuri am plecat.

— Noi, tracii, încă n-am aflat în care zeitate credeţi.

— Noi credem în Ares. El ne ajută-n luptă. Mai credem în puterea focului. Magia noastră stă în ştiinţa de-a pătrunde tainele focului. În sîngele nostru, în creierul nostru se află scînteia acelui foc dintîi. Vezi, focu-acela mare, şi-l luă de mînă coborînd din casa cu pereţi de pîslă, arătîndu-i-l, este un foc obişnuit, aşa cum sîntem noi, oamenii toţi focuri aprinse spre a se stinge-apoi din marele vulcan al focului dintîi, care nu moare niciodată, căci noi stingîndu-ne trăim în el. Focul acela pe care-l vezi că arde şi care ne-a-ncălzit acuma laptele, de bună seamă se va stinge. Eu l-am aprins, şi cînd se stinge, el tot trăieşte-n mine. Şi dacă vreau să-i dau din nou viaţă îl reaprind. Uite, vino încoa! Şi îl conduse pe Seut către un colţ, al taberei, acolo unde nu se-aflau aproape de-a-nimale.

— Uite, făcu el scăpărînd din degete şi aprinzînd doar din scînteia lor un foc vioi. Aş putea sta întreaga noapte şi să vorbim lîngă-acest foc. De vrei, putem s-o facem. Dar noi Anarienii ştim să ne păstrăm puterea focului pe care o avem. Adunăm vreascuri şi le aprindem cu focul de la noi.

Şi cîtă vreme Anarianul se împiedica în rochia lui cam lungă adunînd vreascuri, Seut căzu ca într-o vrajă încredinţat că sciţii au magia lor. Îşi amintea de ce văzuse la odrizi mergînd cu Dromichet şi de-ntîmplările trăite acolo. Şi se grăbi să-ntrebe pe Anarian, care stîrnise o vîlvătaie mare:

— Anarian, puterea voastră este mare. Aţi putea cuceri lumea.

— Nu e destul că jefuim?! Dar se opri, crezînd în sine, că e un drept al vieţii să ai ceea ce-ţi trebuie, căci el credea că lumea e o junglă. Trăieşte cel care învinge. Era însă ceva care îl ruşina cînd se afla în faţa acestui gînd. Şi conştiinţa aceasta îi ridica hotare în suflet, încît găsi să-i dea prizonierului ce îl avea în faţă, cu care se înţelegea atît de bine în greceşte, mai repede un răspuns ce ţine de credinţa lui în Ares şi de-o magie a focului.

— Voi, sciţii, sînteţi pentru noi tribul cel mai necunoscut.

— Dar sciţii sînt nenumărate triburi. Cu toţi vorbim o limbă. Sîntem ca o familie, e drept, cam numeroasă şi-adesea ne încăerăm. Nu ne-am putut uni. Şi cînd vom dispărea, vom dispărea chiar din această cauză. Sarmaţii sînt mai unitari. Ne vor supune, rind pe rînd, trib după trib. Presimt aceasta, dar n-am magia asupra oamenilor.

— Atunci, asupra cui aveţi magia?

— Asupra lucrurilor, asupra firii neînsufleţite.

— Ce, e puţin? zise Seut. Opreşti oştirile vrăjmaşe cu foc. Azvîrli asupra lor ploaie de foc. Le pui în cale munţi de foc. Îi pîrjoleşti!

— Nu am ajuns atît de departe. Focul ce îl avem e doar ca un tăciune etern aprins ce îl păstrăm în noi. Ne e teamă însă să nu-l pierdem, pierzîndu-l noi înşine am fi neoameni.

— Atunci, se mulţumeşte cu voi şeful de trib? Voi sînteţi mulţumiţi cu-acesta?

— Noi avem magia asupra lucrurilor, iar el asupra oamenilor. Soarta ne-a adunat.

— Şi voi cum vă numiţi ca trib?

— Noi sîntem, cît vezi aici, un singur trib, ce-i drept cam mic, din multe triburi cu numele Scolotes.

— Şi voi, neamul Scolotes de ce nu vă uniţi?

— Ar fi frumos un neam unit şi am avea putere, deşi ar plînge atîţia şefi de trib. S-ar putea mai tîrziu, dacă-n-tre timp sarmaţii nu ne vor înghiţi. Apoi, mai e şi altceva. Noi nu stăm locului. Purtăm în sînge acest blestem, care ne face a crede că lumea toată e a noastră, atuncea cînd ne vînturăm, cînd nu avem un petic de pămînt.

— O uniune tribală cu care să stăpîneşti o ţară, un pămînt. Să te înfigi ca arborii cu rădăcinile în sol.

— Nu. Noi sîntem ca nisipul. Avem însă în permanenţă focul cu noi. Ulysse tinjea după focul lui sacru de acasă. Aceasta, şi adevărul apoi că peste tot sîntem sub soarele ce ne-ncălzeşte. Noi nu rămînem locului. Voi, tracii v-aţi unit?

— Nu încă. Sîntem însă uniţi în suflet.

— Cum?

— Printr-o singură credinţă şi-un singur zeu.

— Şi noi avem o singură credinţă, e-adevărat şi zei mai mulţi, dar ne lipseşte puterea de-a ne statornici. N-avem această-mbătrînire. Sîntem nişte copii hai-hui.

— De ce nu vă uniţi cu noi? Aţi căpăta obişnuinţa pe care n-o aveţi.

— Obişnuinţa de-a fi nomazi la noi, nu ne-a venit de-afară. Ea nu ne-a cucerit. Ea s-a născut în noi de la-nceputul lumii.

— De este-aşa, voi sînteţi mai aproape de origini.

— Prin barbaria noastră!

— Într-un fel da, în altul, nu... O simt, dar n-aş putea să o înfăţişez în grai.

Se aşezară pe un dîmb sub discul lunii. Mult timp tăcură absenţi, sau poate adînciţi în gînduri, pînă ce Seut se auzi vorbind:

— Anarian, observ că sînteţi nişte oameni buni, voi sciţii. Noi, tracii, crezut-am şi mai credem că sînteţi fio-roşi, deşi dacă ne-am întîlni în lupte n-aş crede că ne-aţi birui.

— Părerea aceasta nu e a voastră. Ea este a agatirşilor. Şi o să-ţi spun că agatirşii se trag din neamuri apropiate de ale noastre. Ei, însă, au reuşit, în parte să se statornicească, şi prin aceasta să se unifice. Şi teama lor a fost şi

este ca noi, cei care am rămas nomazi să nu îi molipsim, să-i ducem iar în stepă şi să îi împărţim. De-aceea ne înfruntă. Voi, ar fi trebuit mult să le mulţumiţi, căci ne-au ţinut în loc.

— Şi ce aţi fi făcut?

— Vă luam oile şi vacile. De-asemeni, caii. Cu aurul n-avem ce face.

— Cum, voi nu jertfiţi în aur?

— Cum, şi de ce?

— Nu zvîrliţi aurul în apă, cînd marea e-n furtună şi sînteţi pe corăbii? Şi nu lăsaţi în sanctuare cupe de aur?

— Nu! Cu siguranţă, nu.

— Atuncea ce jertfiţi?

— Oameni şi animale. Zeul războiului ar fi fost bucuros să fiţi o sută, un pîlc de-o sută, pe care o dată prinşi, după legile noastre, am fi avut îngăduinţa să-i dăm ofrandă doar unul dintre voi. Cu siguranţă, tu ai fi fost acela!

— Şi de ce eu?

— Tu eşti mai arătos. Şi jertfa cere acest lucru. Poate că o să vezi cit o să stai la noi. Pînă atuncea însă vom face jertfa animalelor. Chiar mîine la răsărit de soare.

— Unde?

— Aici. Aproape sau mai departe de rîu.

— N-am observat altarul.

— Noi nu avem altare şi sanctuare.

— Ce faceţi atunci cu sîngele de animale pe care le jertfiţi?

— N-am să îţi spun nimic. Mai bine să vezi singur. Luna aluneca de vale şi focurile abia mai clipoceau, semn că era tîrziu. Se ridică de pe tăpşan, dar înainte de-a se despărţi de trac, scitul îi spuse:

— Să ştii, şeful de trib este bolnav şi e bătrîn. Jertfim la răsăritul soarelui în sănătatea lui. Ar fi întinerit dacă jertfeam un om!

Însă motivul acesta n-avu menirea a-l bucura pe trac, căci nu ştia prea bine dacă Anarianul n-ar fi dorit să îşi întinerească şeful prin jertfa unui trac, adică prin jertfa lui Seut. Rămase deci pe gînduri, îngrijorat. Se strecură apoi aproape nevăzut spre casa lui de pîslă, unde-ncepu din nou a face planuri de a fugi chiar în acea noapte. Dar somnul îl prinse şi nu se deşteptă decît la răsărit de soare.

Simţise însă înainte cum carul său este uşor mişcat şi răsucit, şi-avea să se încredinţeze de-acest lucru, cînd de la ferăstruica lui putea privi cum sciţii fac ofrandă zeilor. Toate căruţele fuseseră aliniate într-un careu, ce izola de restul lumii, ca zidurile de cetate, inima tribului care bătea atunci un ritm mai viu.

După reaşezarea carelor, de la fereastra lui, Seut putea să simtă pulsaţia acestui trib în ale cărui taine Anarianul începuse a-l iniţia. Ceva era pe cale a se petrece. Îi şi spusese, era ofranda pentru zei, dar nu credea c-aceasta o să fie

totul. Trezise-n el o mare curiozitate, şi-această curiozitate care îl stimula era umbrită totuşi de o teamă. Şi îşi zicea în sine: „Dacă le-ar trece lor prin cap să mă sacrifice pe mine?” îl auzise însă pe Anarian că în cutuma lor un singur om este sacrificat pentru o sută de prizonieri. Şi ceilalţi? Acuma regreta că nu l-a întrebat îndeaproape pe Anarian. În fond, ce fac ei cu prizonierii prinşi? Pentru ei, ei care sînt nomazi, prizonierii sînt povară. De le dă drumul se-ntorc încăodată împotriva lor. Unii, poate mai fug. Dar cei mai mulţi? Şi-nţelegea Seut că- -s omoriţi. Dar ce era cu el? Cu siguranţă că-l ţinea pentru o jertfa, şi că Anarianul îl pregătise, spunîndu-i pe departe ce-a-vea să se întîmple azi.

Era o dimineaţă calmă, care ieşea din noaptea somnoroasă cu ochi cîrpiţi de întuneric, dar aceşti ochi erau albaştri. Cînd pleoapele şi genele se ridicau, se auzea de dincolo de care o larmă a femeilor. Seut zări prin dunga ferestrei celeilalte, femeile. Femeile adevărate scite. Erau înalte şi purtau rochii lungi, care cădeau în cusături tivite drept dînd corpului o linie geometrică şi prin aceasta austeră. Îşi ridică privirea să le zărească faţa, dar nu putu. Aveau un coc bogat în care era prins un voal închis de borangic ce le cădea pe ochi. Iscoditor, Seut voia să ştie care e chipul ce se ascunde după voal. Putea ghici cu greu figurile şatene şi poate măslinii, cu-o linie a nasului perfectă asemenea grecoaicelor. Sprîncenele şi ochii negri ce le mai deschideau figura. Şi se-ntreba pentru ce poartă voal. Chiar şi bărbaţii se feresc de-a fi priviţi în ochi. Şi-o observase la Anarian. Simbolic, îşi zicea Seut, fiece om la ei e o cetate în care n-ar voi ca să pătrunzi, ştiind că ochii sînt o poartă, singura poartă prin care poţi intra şi vulnera cetatea-ntreagă. Rămase la acest gînd. Nu-şi mai închipui nimic.

Femeile înconjuraseră un număr de vreo douăsprezece oi din cele mai frumoase. Le pieptănau lîna crescută lung şi albă, apoi cu nişte praf de aur le poleiau corniţele ce se-aplecau în stînga şi în dreapta. Le ştergeau botul şi copitele ce căpătau culoare neagră. Se învîrteau apoi în cerc pe lîngă ele. Şi cercul le-mpingea pas după pas pînă intrau în curtea înconjurată de căruţe. Cercul acela devenea simetric şi-n el oile blînde aşteptau.

Din altă parte, patru sciţi ţineau în frîu un cal alb, de-asemeni blînd. Calul era de dinainte periat, hrănit şi primea briza dimineţii cu voluptate în nările-i lărgite. Se auzea şi un uşor nechez. Cei patru sciţi, poate cei mai păroşi din toţi, intrară de asemenea în curtea împrejmuită de căruţe. Doar cîteva momente mai trecură şi cerul începu a se roşi. Se auzi un sunet lung ca de cimpoi, din ce în ce mai tare, ca să descrească apoi pînă se stinse. Intrară repede în curte, ieşiţi ca din pămînt vreo sută dintre sciţi, care purtau cu toţii pantaloni dintr-un şaiac închis şi o cămaşă albă deasupra căreia aveau un cojocel cu blană scurtă. Cîţiva din ei, neobservaţi, plecară şi veniră-apoi ţi-nînd de braţ pe un bătrîn albit care purta pantaloni albi şi o mantie de asemeni albă din fire groase împletite. Cu repezeală se pregăti un rug. Cînd prima rază a soarelui le apăru la orizont, veni în grabă un Anarian ce se-nclină în faţa bâtrînului albit, care stătea

acum pe-un scaun scund şi aştepta. Anarianul se roti în jurul vreascurilor şi-ntinse braţele în sus, îşi scaldă ochii în lumina soarelui ce era roşu pe cerul unde nu apăruse nici un nor. Mîinile lui, de necrezut se-ntinseră printr-un efort suprem spre soare buimăcind tribu-ntreg de sciţi care stătea cu ochi holbaţi, căci mîinile oficiantului asemeni unor păsări zburau spre orizontul înroşit. Şi degetele lui scormoneau jarul soarelui şi înroşite purtau lumina de acolo, se retrăgeau treptat pînă ce ajungeau doar nişte mîini de om care dădeau lumină şefului de trib. sciţilor toţi şi sie însuşi. Mai rămînea în vîrful degetelor doar cît putea s-aprindă un foc. Şi vreascurile începuseră să ardă suind un fum subţire către cer. Se auzi din nou un sunet asemănător cu al cimpoiului, care urca acum un ton vijelios şi care încetă deodată brusc, asemeni unei morţi din trăsnet. Cercul femeilor scite se desfăcu şi mai mulţi dintre Anarieni luară oile de blană, le-aduseră în faţa rugului, le-nge-nuncheară, apoi cătară cu degetele tremurînde gîtlejul. Cînd îl găsiră, împinseră pe spate capul oilor şi începură a strînge. Se auzi ca o părere un behăit, o rugă de iertare faţă de mîna nemiloasă care strîngea. Şi ochii animalului priveau în sus cerul albastru din care alunecau picături mari de sînge, ploaie de stele roşii. Îngenuncheată şi împinsă înapoi cu capul dat pe spate, oaia nu se putea clinti. Mişca cu repejune picioarele din faţă, aflate-n aer pe cerul cu păşuni albastre ce i se prăvălea în ochi. Era o linişte desăvîrşită. Nimenea nu mişca. Doar vreascurile troznind în foc se auzeau. Şi delicata viaţă sfîrşea înăbuşită în mîinile-ncleştate. Picioarele zvîcneau uşor, mai tremurau puţin, şi cădeau moale fără viaţă.

Primii trei Anarieni îşi duceau oile pe lîngă rug, iar ceilalţi le înapoiau femeilor. Se-apropiau acum cei patru sciţi cu armăsarul alb.

Seut, la ferăstruica lui izbea cu pumnul în pervaz. E o nemernicie ca să sugrumi un cal, îşi spunea el. Nu vor să vadă sînge. Vor moartea fără sînge. Această moarte moale.

Nu avu însă timp ca să gîndească mai departe. Dar îi trecu prin minte numai o vagă bănuială că vor sacrificarea armăsarului. Şi nu vedea pe nicăieri arcaşii care să tragă cu săgeţi în cal, şi nici pumnalul cu care să izbească. Trăia un sentiment înăbuşit de indignare şi-l stăpînea un rău. Fruntea i se umplu de mari broboane de sudoare. Găsi pe-aproape donicioara cu lapte covăsit din care luă cîteva guri. Părea că a intrat într-un ocean cu sloiuri mari de gheaţă. Voia să ştie pînă la urmă ce se întîmpla şi cu calul, apoi ar fi dorit să doarmă ca într-un fel de moarte. Dar era ispitit să caute un arc şi să ţintească el în animal, să-ncurce acest rit al jertfei, dar repede se resemna. Din rîndul de Anarieni ieşi doar unul, mai vînjos, purtîndu-şi rochia. Calul stătea supus, tras deodată din patru părţi. C-un salt atletic, Anarianul cel vînjos se azvîrli pe cal. Alunecă puţin spre gîtul armăsarului, prinse zăbala de-o parte şi de alta cu două hamuri lungi ce i le petrecu pe după muşchii picioarelor din faţă, şi le legă apoi de el. În timpul acesta, alţi doi din sciţi legară picioarele-armă-serului. Anarianul încălecat trăgea de hamuri şi calul era nevoit să-şi dea pe spate capul. Mîinile

lungi ale Anaria-nului prinseră atunci sub botul armăsarului gîtlejul şi începură a strînge. Calul voi să fugă, însă era împiedicat. Se ridică neaşteptat ca o ameninţare, dar călăreţul căţărat pe gîtul armăsarului trăgea cu toată greutatea corpului în jos tot înspre spate cu mîinile înfipte-n gît. Calul ră-mase-aşa mai multe clipe. Voi să sară-n sus cu un efort suprem. Nu reuşi. Asemeni unei fiare care a reuşit să-şi prindă victima, era Anarianul. Dar armăsarul smuci o dată şi-apoi se prăbuşi împiedicat şi-năbuşit, pe-o parte. Avea ochii sticloşi şi rugători. I se lungise botul. Nările lui voiau să prindă doar un fir subţire din preţiosul aer, dar mîinile acelea de oţel strîngeau satanic. În zvîrcolirea morţii, calul se răsuci cu călăreţ cu tot, strivindu-l. Se auzi un ţipăt şi o rumoare în rîndurile sciţilor. Calul sări în sus scuturînd coama şi aruncînd pe muribund. Un scit, ieşit ca din pămînt, cu repezeală aruncă de gîtul armăsarului un laţ pe care îl legă de roţile căruţelor. Luă un bici cu plumbi şi îl lovi cu-nverşunare. Calul se strangula. Îi căzu capu-n piept şi-ngenunche murind. O clipă sciţii toţi înconjurară armăsarul vrăjiţi de frumuseţea lui. Era precum o zeitate căzută moartă între ei. La ferăstruica lui, Seut plîngea.

Anarienii cărară oile pe cal, împinseră cu toţii rugul către armăsar şi-i dară foc. Ardea întîi cu un miros şi un fum greu lîna de oaie. Fumul se răsucea în sus izbind în bolta cerului. În nevăzutele palate se deschideau ferestrele ofrandelor. Ardea şi carnea suind spre-nchipuitele portale aroma jertfelor de pe pămînt. Arsese tot în flăcări uriaşe. Totul căzuse-n scrum. Se mai vedea scheletul armăsarului îngenuncheat cu capu-n piept pînă se nărui şi el.

Se terminase jertfa. Sciţii înnebuniţi de pofta cărnii puseră oile rămase la fript şi-aduseră şi altele. Pe jos stătea în agonie Anarianul cel robust, uitat de toţi. Mulţi dintre ei, mînaţi de foamea pentru carne, călcau pe el. Dar şeful tribului făcu un semn. Veniră alţi cîţiva Anarieni şi tăbărîră pe cel căzut. Rămase unul care-i curmă şi cea din urmă clipă, strîngîndu-i cu putere gîtul. Cînd corpul îi înţepeni, scoase pumnalul şi îi tăia arterele la gît, unde se-ngrămădise sîngele. Un altul ţinea cu grijă vasul în care gîlgîia şi aburea un sînge de Anarian.

Cînd oile erau cu totul fripte, fură îndată spintecate şi ciopîrţite să ajungă la fiecare scit. Şeful tribal bău o tigvă din sîngele Anarianului. Asemeni lui îşi înroşiră buzele, la rîndul lor Anarienii. Se mai păstră o tigvă şi restul fu încredinţat să se împartă căpeteniilor. Mulţumiţi zeii şi tribul mergeau cu toţii să se culce.

Cînd curtea tribului era aproape părăsită, se mai vedea doar un Anarian ce se-ndrepta spre casa unde trăia prizonierul. Avea buzele roşii. Intră smerit, plecîndu-se, şi-i puse pe măsuţă un hartan copt de oaie şi-o tigvă, care avea-n penumbra casei cu pereţii de postav, un fel de vin mai gros din struguri negri, neamestecat. Şi încercă să bea. Dar vinu-acela gros se scurse-ntîi pe haina lui Ssut, apoi se-amestecă cu praful şi cu nutreţul de pe jos. Anarianul auzi un răcnet şi-şi puse mîinile la ochi. În faţa lui căzuse în neştire Seut.

★

Cînd după mai multe zile îl află la căpătîiul său pe Anarian, acesta îi adusese lapte, brînză şi turtoi de mei. Laptele cald îl refăcu. Se ridică din culcuşul său de fîn stînd rezemat de mormanul de arce. N-ar fi vrut să vorbească nimic. Amintirea celor văzute îi arătase un lucru de care uitase de mult. Şi acest lucru era lumea. Uimitor, ea mergea înainte, şi se gîndea atunci la Dromichet şi la hyperborei. Cu toate acestea, lumea rămăsese în marginea sălbăticiei.

Anarianul îi citise gîndul şi se-aşează prietenos lîngă el.

— Am vrut să vezi toate acestea!

— De ce?

— Mă voi destăinui. Eu sînt ca toţi de-aici un scit, însă un scit ce-ncearcă să vadă mai departe. Şi ceea ce văd eu... şi se-ntrerupse privind spre ferăstruica prin care se vedea un colţ de cer. Eu sînt încredinţat că triburile voastre vor supravieţui în lume, pe cînd noi vom dispare, de-aceea vreau... şi se opri din nou privind în jos.

— Şi ce te face, Anarian, să crezi că noi vom supravieţui?

— Întîi vă veţi salva unindu-vă. Voi aveţi ţara, Hy-perborea voastră. Dacă vă mînă gîndul să hoinăriţi ca noi, puteţi s-o faceţi, în însăşi ţara voastră.

Seut, în gînd, îi da dreptate.

— Noi însă?!... şi iar tăcu. Apoi vă veţi salva şi credinţa voastră, a nemuririi.

— Anarian, interveni energic dacul, credinţa nemuririi e pentru toţi cei care vor s-o îmbrăţişeze. Fii sigur însă că nimeni din cei ce cred în nemurire n-ar îndrăzni să bea sînge de om. Şi se uită bănuitor spre gura scitului.

— Uite-ţi, mărturisesc că eu sînt singurul ce nu beau sînge de om.

— Nu e adevărat, Anarian, mă minţi. Cînd ai venit cu tigva în care era sînge, aveai tu însuşi buze roşii. Bău-seşi sînge!

— Nu! Nu! Nu! Pe zei că n-am băut. Dacă aş refuza să beau aş fi pe dată molestat şi ars de viu.

— Deci ai băut!

— Întotdeauna mă prefac. Îmi înmoi buzele în sînge. Atît.

— De ce nu fugi de-aici? îl ispiti Seut.

— Eu port magia tribului.

— Leapădă-te de ea şi te salvează!

— Nu pot... şi se-auzi oftînd adine. Nu pot o dată pentru că sint legat de neam şi de familie.

— Te înţeleg pentru aceasta, dar pentru altele...

— Şi cu magia, tot sper să îi mai scot din nemiloasa lor sălbăticie.

— Şi de ntu poţi să pleci de-aici, de ce nu mă eliberezi pe mine? Dac-ai fi prins la noi, eu ţi-aş da drumul. Dă-mi libertatea! Ori dacă nu, omoară-mă şi beţi-mi sîngele!

— N-ai grijă, voi face multe pentru tine. Însă mai stai!

— Pînă-mi voi pierde minţile...

— Tu ai nevoie ca să stai, pentru-a vedea viaţa sciţilor.

— Anarian, mă iartă, eu care cred în nemurire nu pot vedea cum beţi sînge de om.

— Chiar şi aşa, cu-aceste semne de cruzime, dac~am rămîne-n viitor, ar fi un pic de nemurire.

— Cum?

— Noi ne vom stinge, aşa cum ţi-am mai spus, şi n-are să se ştie în lume c-am existat.

— Şi ce-am putea să facem?

— Voi sînteţi „Tracia nemuritoare”. Lumea va şti de noi prin voi. Prin tine aş putea s-arunc o punte-n viitor. Pentru aceasta voi încerca să te eliberez. Vei mai vedea şi alte întîmplări. Vorbeşti şi sci'îi greceşte. Cînd vei ajunge-n Helis dă scribului aceste amintiri. Te vei gîndi puţin atun-cea şi la mine.

Se ridică din paie şi se topi în întunericul de-afară.

Căutînd alte păşuni tribul se deplasă de acolo apro-piindu-se de Caspica. Trecură de atunci mai multe luni, pînă ce într-o seară Anarianul îi spuse-n şoaptă lui Seut că şeful tribului este pe moarte. Ar fi-nsemnat să se apropie ziua eliberării, dacă acesta va veni vreodată... Bătrînul şef de trib închise ochii pentru totdeauna. Anarienii care preparau balsamuri îl şi îmbălsămară. Tribul pleca de-a-tunci cu năsălia celui mort într-o călătorie de patruzeci de zile, cum o cerea tradiţia, să se-ntîlnească cu patruzeci de alte triburi scite. Seut văzuse prin ferăstruica sa tot ce se petrecea în trib. Sciţii, în semn de doliu, îşi tăiaseră părul, scurtîndu-şi pletele şi barba. Păreau astfel, mult mai uşori şi poate chiar mai tineri. Unul dintre Anarieni stătea pe un scaun şi-n faţa lui se perindau toţi membrii tribului. Cu o custură bine ascuţită le reteza sfîrcul urechii. Singuri, apoi, îşi crestau nasul, şi-şi încrustau mîna cea stingă.

Însă Seut n-avea să ştie niciodată ce ar putea simboliza toate acestea şi se obişnuise cu multe dintre obiceiuri, dar avea sentimentul că o putere care-l depăşise îl aruncase într-un trecut îndepărtat, dincolo de fruntariile vieţii lui de-acum în care vag mai desluşea un drum pe care el însuşi l-a călcat.

Veni şi ziua înhumării căpeteniei într-un mormînt quadrangular. Ca şi-altădată, pentru acele întîmplări deosebite, căruţele cu case de postav făcură-o curte încon-jurînd mormîntul căpeteniei. Se sugruma din nou un cal. Anarienii aduceau şi cîţiva servitori pe marginea mormîn-tului care cădeau de asemeni sugrumaţi. Însăşi nevasta mortului, legată strîns la ochi, era purtată cu de-a sila, ţipînd. Era lungită pe mormînt şi-mpunsă cu pumnalul. Sîngele ei curgea spre-a potoli setea defunctului. Era apoi îngropată lîngă bărbatul ei.

Seut dispreţuia tradiţiile hecatombelor, acele obiceiuri pe care lumea, cu timpul, ea însăşi le va dispreţui. Însă ştia Seut că viaţa unui trib e uniformă, că tribul trăieşte într-o repetiţie continuă, că viaţa lui nu are nimic nou. Pe cînd la

Helis omul era invidiat de zei. Ajuns astfel la capătul cunoaşterilor sale urma sau prăbuşirea, sau eliberarea, întreagă viaţa lui se aduna în muchea acestui timp. Şi aştepta.

Se odihneau cu toţii după o hoinăreală grea şi după hărţuiala cu triburile sarmate. Dormeau cu toţii. Veni în casa materialelor de luptă şi a prizonierului, pe care-l considera c-aduce bine tribului, Anarianul. Îi adusese hrană. Venise şi cu-o traistă mare cu carne, brînză şi turtoi. Despături în grabă o rochie de Anarian şi-l îndemnă să o îmbrace. Îi spuse-n şoaptă c-a sosit momentul. Îi arătă şi caii priponiţi trasîndu-i drumul pîn-la ei. Anarianul făcea de schimb chiar după miezul nopţii. Găsise o prăjină de statura sa pe care-o duse în marginile curţii şi ghemuii acolo rochia. Cînd luna apărea, Anarianul trimise pe toţi paznicii să se culce. Înfipse prăjina în pămînt şi o-mbrăcă cu rochia. La acest semn, Seut se furişă pînă la cai. Veni îndată şi Anarianul şi o porniră neştiuţi în stepă ascunşi de-o cută de pămînt. Departe îşi luaseră rămas bun. Luna ieşise dintre nori. Sub ea Anarianul rămase mai mult timp. Din cînd în cînd Seut îşi întorcea privirea. Zărind o mogîl deaţă care se întindea asemeni unei flăcărui după-al său fum ce căuta spre lună, pînă ce călăreţul se mistui în noaptea lui adîncă.

După multe zile şi nopţi, nu fără rătăciri, descoperi albastrul Pontului. Şi din acel moment făcu marea curbură a Euxinului şi-ajunse iar, cu un dor mare-n piept la Istru. Descăleca şi gustă apa sfîntă. Îşi lustră faţa. Şi-aduse armăsarul pe care îl spălă şi-l odihni, lăsîndu-l să mai pască. Merse pe malul stîng al Istrului pînă zări Helisul. Zburară către casă. Nevasta se uita în zare de parcă aştepta ceva. Descăleca neobservat şi-o prinse-n braţe purtînd-o aşa ca într-un zbor nebun. O aşeză pe un tăpşan pecet-luindu-i gura c-un sărut, se aruncă pe cal şi dispăru pe drumul care ducea către palat.

Şi după el, cu mîinile întinse, fugea cu paşi mărunţi nevasta – geta lui.

*

După vînătoarea de mistreţ făcută în apropierea izvoarelor Mousaios şi după pescuitul pe Istru, generalul Agathocle trebuia să se pregătească pentru drumul în munţii Rîpei, la Coloanele, acolo unde se întîlneau întru Zalmoxis, dacii şi geţii. Dar Generalul ştia că dacii coborau la Istru şi dincoace de el, pînă la odrizi vorbind aceeaşi limbă şi fiind fraţi. În Helis erau la tîrguri, aducînd miere, oloi, blănuri. Uneori cu aurul rămîneau la Helis definitiv, unde în atelierele obştei lucrau mai mulţi daci decît geţi. Chiar zeii rîvneau strălucitul metal. Apollo cobora în razele lui. Şi astfel înainte de-ospăţul care serba culegerea meiului, aşezarea lui în hambare, acel aur mărunt, care mîngîia ochii, îl pofti Dromichet pe General Agathocle să vadă împreună, într-o parte a Helisului, frumoasa lucrare a metalului nobil. Merseră. Le ieşiră înainte cîteva sute de daci şi de geţi, aurari. Îi primiră cu turtoi şi cu sare. Îi aşezară la mesele lor mici acoperite cu pînză albită de în şi le aduse în cupe de aur făcute de ei un vin negru, grecesc. Cupa de aur dădea vinului negru o vrajă zeiască, şi-

aceasta plăcu Generalului. Apoi, cei mai mari dintre meşteri îi duse în atelierele lor.

Întîi văzură primul tezaur cu aurul brut strîns cu-n-grijire în săcotei cît un pumn aşezate în rafturi. Şi-nţele-geau, trecînd mai departe, că zeul cel galben trăieşte deodată toate vîrstele omului. Copilăria dintîi sta înfrăţită în triburi. Copiii stăteau grămădiţi ghiduşind în săco-teile pline. Liberi la viaţă, rupţi din marile mituri, băieţii şi fetele fiinţei de aur se-ntîlneau cu priviri strălucite în ochi în raza de soare-a stelajelor. Un cîntec se-ascundea în molecula zeiască cu lumina dintîi a Genezei. Cîntecul acela nu se-auzea în urechi, ci în ochi. Zeii aceia cu-o lume a lor aşteptau rostul vieţii. Ardea în inima lor dorul cel mare, desăvîrşirea prin care să-şi capete nume, cununia frumosului. Şi pîn-la o vîrstă aurul suia în stelaje cu mitul dintîi, dar şi cu dorul din urmă. Aştepta, prin chemarea destinului, pe-acei lucrători cu zeieştile mîini să Ic clea o formă, un nume şi-un gînd. Cînd destinul bătea în uşiţa tezaurului veneau repede neastîmpăraţii copii din săcoteile strînse la gît. Trupul lor fraged trebuia întărit pentru viaţă. Baia de foc le plăcea, şi zeieştile mîini aranjau focul în vatră cu esenţe de fag, şi în tuciuri negruţe. În baia de foc se-nfrăţea molecula de aur cu cea de argint.

— Electrum! Electrum! exclama Generalul. Iată minunea cea nouă pe care noi tracii-am aflat-o.

— Într-adevăr, Generale, auru-acesta nou va trăi îndelung ca şi zeii. Luminile lui nu vor pieri în pulberea timpului.

Şi aurul acela topit cu argint împreună era o nouă geneză. Din cuptoru-nroşit curgea prin delicatele jgheaburi în nişte forme păroase încleiate-n nisipul munţilor albi. Dormeau un somn bun şi visau noua viaţă, şi visînd-o astfel, alergau după vis ajungîndu-l. Cîteva lovituri cu blîndeţe-aplicate în leagănul care copilul dormind se trezeşte flăcău. Pocalul de aur ieşind din formele lui, cum iese floarea din mugur de face-a-l iubi. Ştii că este în lume ceva. Copilul crescut-a şi poartă zeul în suflet. Îi mai trebuie încă s-ajungă spre visul care doarme în el. Repede este dus la zeieştile mîini ce-l cuprind drăgăstos. Cu dalte ascuţite sînt scoase din hainele lui bobi de nisip. I se taie o haină pe el şi haina se coase minune din daltă. Purpura cade în falduri schimbîncl roşeaţa-n lumină. Cu roţile mici dintr-o gresie fină, zeieştile mîini exorcizează lumina, che-mînd-o spre soare cu mîngîierea şuviţelor moi din lîna oilor albe. Zeiescul metal s-a-ntrupat într-o cupă ce rîde la soare.

— Generale, hai să vedem încrustările! Şi merseră-apoi undeva sub pămînt.

— De ce nu lucrează la soare?

— Se zice că lumina de soare şi-a aurului le ia ochii şi cad în leşin cu noaptea pe ochi. Retraşi sub pămînt lucrează sub sclipet de aur.

Coborîră pe scări pînă ce se-ntîlniră cu-o mare de foc ca-n fundul pămîntului. Simţiră o clipă taina metalului care îi biruie şi care-i azvîrle în praf

ca pe sclavi. Era o oglindă mare de aur ce prindea doar o rază de soare cu care lumina atelierul. Se văzură în oglinda aceea uluiţi, ca doi zei coborîţi din ţinuturi solare. Erau ei, cei din vis şi din aur. Se-auzeau cum cîntă metalele vii ale inimii lor la-nceputuri de lumi.

Veniră şi-i luară doi meşteri cu mîini delicate, spu-nîndu-le-ncet cu şoapte de pîslă:

— Principi ai tracilor, nu lăsaţi aurul să vă soarbă din suflet. Oglinda e pusă să soarbă lumina din soare. Sufletul trac doar o cale alege, nemurirea zeului nostru, Zalmoxis. Aurul lui sufletesc.

Şi fugiră ruşinaţi.

— Generale, dacul acesta, arătînd pe cel rămas în urmă, deşi e nebun, mie îmi place! El vrea să dea chip nesfîrşitului, şi rîde de sine spunînd că-i neghiob.

— Dar ce vrea el să lucreze?

— Om merge acolo şi om vedea minunile lui.

Mulţi dintre meşteri făceau încrustări pe vase de aur, frunze şi flori. Alţii încrustau chipul de lup stilizat îndelung. Lupul devenea mai întii cîine, dinele ce-şi caută zeul în om, şi el însuşi cîine fiind este prins de-acea vraje-a gîndirii. Urletul lui trece în aur ca pe valuri de-oceane în timp, bănuind drumul spre om. Rămaseră o clipă prinşi de-adevărul acesta ce-i tulbura în adine. Luară pe rînd cîte-o cană gravată. Pe ima se vedea un bour dormind, strîns în embrionul visului său. Li se păru că-n aceea stă neclintit imaginea lumii, cuminţenia întoarcerii-n vis, somnul de dinaintea Genezei. Oftară adînc cei doi principi, smulşi din făgaşele lor sufleteşti şi duşi înapoi către mit.

Priviră apoi altă cană. Săpată adine, le-apărea peştera.

— Generale, exclamă Dromichet sugrumat de emoţie. Generale, priveşte atent lucrătura aceasta. Cînd vom merge la sanctuarul Coloanelor ne vom întîlni cu scena de-aici.

Şi ce era scena-de-acolo? O peşteră, un Klistai şi doi boureni bot în bot şi vorbind fără vorbe.

Rămase-ndelung generalul privind, pe cînd Dromichet avea ochii umezi de-o taină.

Trecură pe lîngă alte mese, unde află pe nebunul care spunea adevărul. Era înconjurat de cîteva sute de ciocănele, din ce în ce mai mici, unele cît o gîză. Pe lîngă el se aflau vestitele bigonuri, forme de os sau de nisip, schiţe, frînturi de geometrii în aur. Pe o asemenea frîntură sta scrijelată bluza cu lucrătura cămăşii unui dac. Pe alta ha unei fete dace. Şi de ar fi lucrat-o în mărime naturală şi ar fi introdus-o în forma de metal, ce-ar fi ieşit?

— O zeiţă, răspunse în surdină Generalul.

— El este, îi spuse la ureche Dromichet, cel ce vrea să găsească chipul lui Zalmoxis.

— Este firesc, rege, să caute aceasta. Întotdeauna omul simplu vrea să îşi vadă zeul în bătătura casei. Să-i semene. Mă miră cum nu s-a sculptat pe sine însuşi în aur!

— S-a sculptat, dar e ruşine s-o arate. Nu este însă nici o blasfemie, căci fiecare trăieşte din iubirea pentru sine...

Şi Dromichet simţi nevoia să-şi întrerupă fraza.

— Vezi, Generale, acestui om îi trebuie doar un pas să facă înainte pentru a da de altă epocă, de-o altă lume, de-o altă înţelegere. Cînd el va reuşi să taie-n aur nu chipul lui, ci chipul tracului, din care şi el va fi o parte, de-abia atunci se va apropia de chipul lui Zalmoxis...

Şi tăcu.

Îl regăsi pe General căzut adînc pe gînduri. Trecură printr-un coridor şi se aflară într-o grădină în care înfloreau zănatic trandafirii. Acolo, o cvadrigă cu doi cai îi aştepta la poartă.

A doua zi trei călăreţi care veneau de la palat se-o-priră la locuinţa generalului. Unul din ei avea un papirus în mînă. Văzîndu-l, Agathocle crezu că îi aduce un decret de graţiere. Garda se înclină şi predă generalului papirusul pe care îl citi făr-a parcurge rînd urile scrise-n elenă. Ce era? Dromichete invita pe Agathocle la o ieşire-n munţi. Voia să îi arate generalului întîi sublimele privelişti. Şi cu ocazia aceasta să vadă Peştera, unde trăiesc ktistaii. Apoi să urce şi mai sus pînă ia locuinţa marelui preot, nu mai nainte de a trece pe munţii unde s-au dat lupte între titani şi zei.

A doua zi era adevărată sărbătoare în Helis. Un alai numeros, aproape o armată, însoţea pe conducător ca şi pe invitatul Agathocle. Au pornit cu toţii călări urmaţi de o gardă bine înarmată din cete şi pilcuri de-arcaşi, care duceau după ei herghelie de cai pentru schimb. Era începutul lui august. În stepă, mustul în iarbă trosnea, caii în fugă smulgeau smocuri clevetindu-le-n jocul zăbalei.

— Am un plan mare, Generale. Vom merge spre nord, unde se-mpreună Fages şi cu Baranges spre-a se vărsa apoi în Istru, nainte ca acesta să-şi desfăşoare cele trei braţe. Acolo vom întîlni ruinele cetăţii „fiului soarelui”, numite de noi Tirighina.

De dimineaţă, pînă cînd soarele suise de cădea, mic-şorînd umbra ostaşilor, au mers fără oprire. Aveau soarele-n dreapta. Dinspre munţii Colchilor ce-şi arătau colţii stîncoşi, le venea în faţă o boare de vînt. Departe în dreapta, apa lăţită a Istrului mergea în avale dînd aripi şi spor călăreţilor. În stînga, se-ntindea stepa cu tainele ei. De-acolo veneau zvonuri de dropii şi necheza armăsarul sălbatic. O linişte sfîntă se-aşeza peste tot. Curînd văzură şerpuind apa Sarangelui, năpustindu-se într-acolo. Caii-şi vîrau boturi adînci în unda cea rece. Trecură apa Sarangelui. Se deschideau văile larg, cînd deodată le apărură în faţă ruina cetăţii „fiului soarelui”, Aete.

— Aete? Palatul de unde s-au furat legendarele mere de aur?

— Da, Generale. Aete. Toate cîte se spun au fost. Priveşte! Palatul a avut şapte muri circulari şi cîte turnuri încă se văd. Porţi de aramă la care lucrat-a zeul Vulcan, Şi-acuma stau închise, prinse-n rugina timpului.

— Rege, văd chipul unei zeiţe, acolo deasupra în gestul ei sublim de-a ocroti cetatea. Mă-nşel, sau este Artemis?

— Generale, palatul avea viţă de vie sădită de mîna lui Dionisos. Viţa-şi cocea strugurii în fiecare zi şi slujitorii culegeau via aceea, făcînd must pe care-l turnau peste vin în fiecare seară.

Lăsară caii deoparte şi intrară prin ziduri crăpate. Fugeau salamandrele-n vale. Vermina acoperise trecutul.

— Hai să vedem cum rezistă cele patru fîntîni ridicate de Vulcan. În fîntîna de lapte, ultimul lapte ce curse, peste timp, se-mpietrise. Peste marmura laptelui se-ntin-dea verdele muşchi.

Iată, fîntîna de vin. Aici a băut Dioaisos din strugurii lui fermecaţi. Aici îşi ţinea cornul şi cupa de aur Aete. Din fîntîna de mirt vîntul aduna mirosuri străvechi. Veneau nimfele ce cărau apa-n bazine de la izvorul cel cald parfumînd-o cu mirt. Mai curge şi azi izvorul cel rece, ascuns sub troscotul roşu. Ierburi sălbatice au suit pînă sus în stîncă cea albă sub susur de apă.

— Cine distrus-a cetatea? întrebă Generalul.

— Destinul nefast al lînii de aur.

— Fost-a adevărată povestea cu Iason trimis de Pelias s-aducă lîna de aur, şi-adevărate-ncercările la care Aete-l supune pe Iason?

— Generale, brazda tăiată de plugul cu tauri făcuţi în dar „fiului soarelui”, se vede şi-acum, ca şi brazda trasă de Iason ajutat de Medeea, îndrăgostită de el.

— Legenda vorbeşte şi de nişte dinţi de balaur, semănaţi de Aete.

— Dinţii aceştia prin vrăji s-au făcut uriaşi bătîn-du-se între ei. Aşadar, Generale, evul de aur, ca şi lîna de aur, au poposit pe aici. Zeii bătrîni privesc încă după perdele de nori locul întîmplărilor lor. Au îmbătrînit zeii. Peste istoria lor Cronos a lăsat timpul să treacă, iar Gea uitînd de faţa pămîntului trăieşte-n adîncul lui Hades. Destinul acestei cetăţi, cunoscut de zei şi oracole devenea tragic odată cu pierderea „lînii de aur”. Întîi Aete-şi pierdea fiica. În zadar încerca el cucerind gurile Pontului să iasă în calea corăbiei Argos. Argonauţii pluteau pe un braţ neştiut al Istrului. Repede-şi pierdu el domnia părăsit de zei şi oştire, iar cetatea „fiului soarelui” prădată şi arsă, rămase de-atunci în vermină. Soarta ce-i scrisă în cartea destinelor nici Zeus n-o poate schimba. Fiu al luminii solare zămislit cu Idyra, fiica Oceanului, ce i se mai zice Oceanos Potamos, se stingea, cum îi era scris în Tabla destinului.

— Îmi vine să cred, rege, c-aici, în ţara pe unde-au trecut sau plecat, cum le spun grecii, hyperboreii, au stat izvoarele lumii.

— Da, Generale. Ăsta-i motivul care-l făcu pe-Alexan-dru să nu ne ocupe. Şi-acesta-i motivul pentru care noi ne-apărâm. Pentru că aici e axul pămintului

şi Cardinele lumii. Pe-aici coborît-au ei zeii, mergind spre Olnup. Pe-aici mers-a Borreas cu neamul hyperboreilor, din care rămas-am acum noi. Şi tot la noi va ajunge. Aşa este scris în tabla de aur a zeilor pe care Arimnii, şi ei tot hyperborei, au citit-o, aflînd tainele lumii între început şi sfîrşit. Însă misterul cu care s-acoperă matricea lumii, pe care zeii au pus-o la noi, n-a putut fi înţeles decît de Zalmoxis. El însumează şi depăşeşte istoria lumii. De aceea vom merge-n zăgazul acesta de pace pe urmele sfinte-ale zeilor.

Arcaşii însă-i lăsară să termine vorba. Şi prietenoşi îi chemară la masa gătită de ei, aproape de apă în verdeaţa curată şi cu cîntec de păsări în arbori. Brînză-afumată şi turtoiul de mei. Din burduf, laptele covăsit pus la răcoare potolea foamea şi setea. În doniţe mici cu linguri de lemn cioplite pe drum, se-afla mierea. Aroma de stupi aducea mirosul de floare. Apa de la izvor le sosea în bardace de lemn. Zeii în cer jinduind beau din cupe nectarul. Statură apoi la odihnă. Soarele-ncepea să se-aplece în cumpănă. Săriră cu toţii în picioare. Aleseră drum pe sub dealuri. Întîi pînă se-ncălzeau caii încet, apoi urmîndu-se-ntr-o fugă nebună. Le stăteau munţii în dreapta, venind de acolo miros de sulfină şi boarea izvoarelor reci. Drum lung, nesfirşit cu spaima pădurii şi-a stepei, aşteptând tenebrele nopţii. În frunte, mergea Dromichet, privind soarele ce-nroşea spre apus. Căuta în zare să vadă firul de apă ce cobora dinspre munţii albaştri. Cu cît nu-l afla. Înghiontea calul cu pintenii. Se văzu apa. I se păru însă mică. Ajunse cu calul la ea şi-o trecu. Se uită de pe-un vîrf şi văzu că departe aşteaptă întîlnirea cu apa pe care-o ştia. Făcu semn arcaşilor şi-ajunse îndată la rîul care-adu-cea nisip şi piatră din munte. Caii sorbeau cu plăcere apa cea rece.

— Pe-aici vom merge în sus. Pe-aici coborît-au hyper-boreii mergind numai pe văi pîn-la Istru şi de-acolo la fel, pînă ajuns-au la Delphi, unde au construit sanctuarul. Să mergem mai sus şi să căutăm loc de popas pentru noapte. Soarele-apunea cu mari jertfe de sînge strîns în căuşele cerului. Întunecate păduri încercau munţii să urce. Se-adăpostiră într-o vale cu multă fîneaţă. Se auzea apa şoptind primele taine-ale serii. Lemne aveau pentru foc. Drumul pe apă în sus ducea drept. Doar dealul sub care stăteau nevăzuţi le-mpiedica zarea. Puse acoto o strajă şi se-aşczară ca fanţi. Adăpară cau şi-i lasara-n verdeaţă. Intrară în rîu. Apa cea rece se-ncălzise pe piatra cea arsă de soare sub zădufuri de prunduri. O clipa doreai să adormi sub unda mereu călătoare. Arcaşii căutara mure şi zmeură şi găsiră atîta încît n-aveau unde o pune. O aduseră în cofe din care puneau în bardacele albe de lemn. Mîncară cu toţii hrana cea dulce a urşilor şi li-era de ajuns. Noaptea veni cu stele sticloase şi-o lună ce căuta molatecă-n văi, poleind cu argint căi siderale. Doar străjile stăteau treze lîngă focul cel sacru. Jigănii ce pierdeau urma pădurii rătăcind către apă simţeau tare mirosul de cai, bălegarul lor proaspăt, şi temătoare se furişau în desişuri. Nu se-auzea decît apa în eternul ei cînt neschimbat de la-nceputuri de lumi. Se treziră toţi dimineaţa, cînd lumina clipocea printre munţi.

Nişte aburi subţiri se-năl-ţauprin prundul de gîrlă şi din vîrfuri de deal. Sufletul apei şi-al munţilor se făcea nevăzut în adorarea lui către soare. Îşi lustrară feţele cu apă de munte şi rămaseră-o clipă cu ochii în soare. Armăsarii băteau din copită a drum. De-acolo drumul urca. Muntele venea către ei. Privindu-l îi mîngîiau cu genele creasta. Armăsarii gîfîiau plăcîndu-le oboseala străpunsă de aerul tare. Se-a-propia muntele căci nu-l mai vedeau, îl bănuiau doar din roca cea dură. Cu cît se-afundau păreau şi mai mult gîzele lui. Şi credeau că prima potecă a lumii o bătătoresc ei. Dar nu. Primii care-au deschis drum călcînd peste polenul genezei fost-au hyperboreii.

— Trecut-au mult de atunci? întrebă Agathocle.

— Poate că mult, Generale, de vreme ce timpul le-a pus un smalţ de legendă.

— E destul numai dacă păşeşti peste noaptea istoriei, căci dincolo timpul se-opreşte într-o amiază eternă.

Urcau peste văile apei. Uneori nu găseau drum. Peste copitele cailor se izbea unda cea repede cu grohotişuri de munte. Păşeau printre stînci unde calul îşi subţia burta să treacă. De-acolo ieşind se lăţea prundul. Arcaşii opreau caii. Puneau obrazul pe iarbă, cum ar pune barba lor aspră pe fragedul obraz de copil. Stăteau aşa în extazul acesta teluric primind viaţa adîncului din catifeaua cea verde a ierbii. Apoi se rostogoleau ca berbecii în vale. Generalul parcă tînjea după copilăria aceasta pierdută. Şi prundul deschis începea din nou urcuşul în munte. În stînga, se adunau văi cu verdeaţă şi-n faţă muntele drept îşi tăiase o fîşie din pădurea de brad, arătînd stîncă cea albă ca pe-o trăinicie a pămîntului.

— Rege, rosti Generalul. Rege, vezi locul acela, unde pădurea îşi trage cortinele de pe stîncă cea albă?

— Îl văd, Generale.

— Frumuseţea aceasta-mi aduce aminte de muntele Parnas, unde hyperboreii ridicat-au sanctuarul din Delphi. Oh, ce frumos e! Mult mai măreţ ca acolo! Gîndul mă duce, parcă visez, că vei construi pe podiş, lîngă stîncă, palatul regal.

Regele-l privea, şi căuta să desprindă parcă din ceţuri, fantome.

— O, zeii, vorbea pentru el Generalul, ştiut-au de ce coborît-au pe-aici. Mi-aş lăsa cu vorbă de moarte, mor-mîntul să-mi fie aici.

— Staţi! porunci Dromichete arcaşilor. Părăsim cursul apei şi tăiem bucla aceasta de munţi cu păşuni. Vom da de-un podiş mare – cîmpie în munte. Poposim la izvorul unde Joe trăznit-a piatra fîntînii. Hyperboreii îi zic Piatra arsă. Şi de-acolo urcăm spre un sanctuar mic. Caii mergeau fără efort pe podişul în care iarba răzbătea prin nisip pînă la solul cel tare. O fugă de cal ca-ntr-o stepă alpină, şi-ajunseră pe un vîrf la o îngrămădire de stînci, năpădite de muşchi. Înconjurară cu caii.

— Generale, se spune c-aici, pelasgii i-ar fi zis Darus pater, după muntele lor. Altarele căzute-acum în ruină ar fi fost ridicate din dragostea lor pentru zeul părinte.

— Ce căutat-au aici pelasgii?

— Pelasg a fost unul din fiii lui Borreas. Istoria lui se-ntretaie cu neamul hyperboreu. Să ne grăbim, avem mult de urcat.

Coborîră în văi largi, unde curentul de aer tuna în urechile oamenilor. Urcară şi coborîră într-una pe un pămînt frămîntat, unde caii puteau alege în voie în stînga şi-n dreapta, pînă ce văzură în faţă stîncile. Cele trei stînci cu figuri de femei.

Dromichet opri ceata acolo, de unde vedea întreaga alcătuire de munţi.

— Cine-a cioplit munţii aceştia, cine-a avut puterea de-a modela natura?

— Aaa! Făcu Dromichete. Ai spus o vorbă mare, Generale. Zeii poate au lucrat aici cu fulgerele lor. Zeii-au lucrat în orn. Le-a dat dorinţa şi o tărie de neînvins. Sta în aceasta ceva şi din mîndria ciclopilor, care au urmat tiranilor învinşi de a da lumii care va urma, pigmeilor, adevăratul lor chip, care a fost. Este aceasta un semn al căutării nemuririi. Întîi, în măreţia de-a te apropia de cer, şi de a pune sub bolta lui un om, care deşi din piatră să năzuie a fi mai mult decît ceea ce este.

— Grecii spun la aceasta megalos.

— Da. E o mărire. Un mod de-a spune zeilor că oamenii tind către zei. Şi-atît.

— Şi oare îi va fi mulţumit dimensiunea-aceasta?

— Desigur, nu.

— Şi-atunci?

— S-au ridicat pe-aceste pietre şi-au început să construiască...

— Unde?

— În suflet, Generale... Aşa ajuns-au să-şi dea seama de nemurire... ei... noi hyperboreii.

Şi generalul părea uimit. Că-n toate era un adevăr de neclintit, aşa cum stîncile acestea modelate cu chip de om stau neclintite-n vreme. Nu regreta acuma exilarea sa. Zeul care-i mergea pe urme protejîndu-l îi arăta calea Ce-l leagă, drumul parcurs în jos, vertiginoasa cădere în istoric; din mit, pe care-o resimţea egală cu durerea lumii-ntregi. Dar în acelaşi timp, norocul de-a merge înapoi pe apa care duce la izvoare, la începuturi, i se părea acum ca un mister dintîi, un prim oracol. Acum îşi dădea seama de ce nu se înţelesese oracolul din Delphi.

— Aşa e, Generale! Părea a-i spune lui, cel care-l adusese. Desigur, îi citise gîndurile. Altarele sînt vii. Zeii coboară în aburul de jertfe. Prima iniţiere este-aici. Urmează Delphi, Memphis, ce nu-s mai mult decît altarele hyperboreilor. Şi ultima iniţiere...

Îi văzu ochii Generalului. Erau albaştri, ca cerul. Aveau ceva de dincolo...

— Şi ultima iniţiere?

— E... moartea. Moartea care deschide calea nemuririi. Se umeziră ochii celor doi bărbaţi.

— Nu sînt decît la început.

— Toţi sîntem la-nceput lucrînd la acel petec mic de nemurire. Eu... cred că o s-ajung lucrînd la idealul neamului.

— Şi cum vezi, rege, aceasla?

— Ducîndu-mi neamul spre locul care l-a avut dintîi.

— Cum adică?

— Spre-a se-ntîlni cu zeii din care s-au născut. – Aşadar, istoria omenirii e ca un cerc.

— Cînd cercul acesta s-a-nchis, începe nemurirea. Hai, şi-om vedea şi mai departe!

Se-ntoarse şi întinse mîna spre-un munte conic. Un uriaş de piatră de care apropiindu-se mereu cu caii în galop, puteau distinge drumul căprioarelor, care urca şi cobora în serpentine pieptişul muntelui pînă la un izvor în vale. Coborîră cu caii de căpăstru.

— Vedeţi? De-aici porneşte apa pe care noi am mers, deci, am ajuns chiar la izvoare. Să bem.

Băură toţi cu sete, o apă a zeilor. Şi mai băură iar. Simţeau că-n piept le creşte-o putere nouă şi peste umeri le pun munţii o platoşă de piatră, pe care n-o simt grea.

— Lăsăm caii aici să pască şi un străjer. Iar noi urcăm pe urma căprioarelor.

Şirul de oameni se vedea ca şirul de furnici, şi şirul acesta se pierdu în dosul muntelui. Urcară pînă ce din tot albastrul cerului a coborît o ceaţă albă. Ceaţa se cobora în vale şi muntele părea o insulă într-un ocean cu valuri înspumate. Trăiră cu extaz un sentiment al suspendării în neant. Erau pe un pămînt ce înceta să fie al pămîntului. Şi-aveau senzaţia că au pătruns în promontoriul zeilor. Ajunseră în vîrf. De-acolo a căzut lovit titanul. Vuietul văii nu încetase de atunci. Norii trecură. În cerul albastru ce tremura în vale priviră toţi uimiţi.

— Iată întreaga vale, pe care am parcurs-o urcînd. Priviţi-o şi nu vă săturaţi. Acesta-i şi îndemnul zeului.

Se aşezară la pămînt, pe marginea prăpastiei privind halucinaţi abisul de frumuseţi cu care zeul le zidise lumea. Valea era atîta de adîncă, încît apa la care poposise-n timp de noapte părea un fir de borangic ce este smălţuit cu smalţuri de argint şi diamant. Se ridicau păşuni catifelate, păduri în care culorile s-au nuanţat în aşa fel că parcă le auzi cum cîntă. Privind în vale ceaţa albăstrie vedeau în siniliul cerului tremurător o boltă de altar cu-o marmură decolorată.

— Să ne întoarcem la izvor pe muchea muntelui. Acolo, aducem caii, şi-apoi mergem pe vîrful unde zeii au ridicat la început de lume, Columna cerului. Porniră astfel la Caerus manus spre muntele Columnei. De-acolo le venea în drum o boare rece, ca o suflare îngheţată a zeilor. Treceau prin văi înzăpezite de la-nceputul lumii. Caii setoşi rupeau cu dinţii pojghiţa poleită a zăpezii, gustînd-o. Drumul urca tăcut, în piatră. Apă nu mai era. În lupta dintre titani şi zei, şi unii şi-alţii supraveghindu-se nainte de-ncleştare, săpaseră creneluri prin care să se vadă. Caii urcau spre lună, căci luna se vedea în cerul negurii. Urcau şi coborau. Spice de nea le biciuiau obrajii. Ajunseră pe marginea unei prăpăstii ca un con. Acolo căzuse uriaşul de pe Caerus manus. Podişul care exista îi devenise o groapă de mormînt. Cutremurul ce îl făcuse prin cădere scutură munţii şi şubredele stînci căzură. Căzură peste ei zăpezile topite. Oasele lor, un postament de piatră. Caii îşi potriveau copita pe marginea îngustă a muntelui. Mergeau cu gîturile-ntinse şi ochii holbaţi. Şi ocoliră jumătate din marginea mormîntului, iar dincolo, le apăru Coloana cerului. Era adevărat, cerul se pogorîse mult. Dacă suiai acolo, nu te-agăţai de cer, te fura cerul, ca pe profeţi.

Calul Generalului Agathocle se apropie de al regelui Dromichete.

— Rege, cred că zăresc ceva sau mi se pare. E grohotiş de munte, acolo unde norii coboară peste vîrfuri, sau este lume? Dacă într-adevăr e lume venită pîn-aici ca noi înseamnă că e o sărbătoare, un eveniment aparte. Şi nu mi-ai pomenit nimic de el.

— Generale, aceia sînt oameni, care se văd întocmai ca un grohotiş de munte. Sînt geţi, dar mai mult daci, veniţi de dincolo. Azi se-mplinesc patru ani de cînd i s-a trimis zeului Zalmoxis un mesager.

— Aceasta nu se practică la noi!

— S-a pierdut obiceiul, Generale. Şi după cît se vede chiar geţii-l pierd, căci noi n-am întîlnit pe drum pe nimenea. Este adevărat că au venit de ieri. Dacii însă-au păstrat credinţele. Cu cît vom coborî spre sud, credinţele se pierd, cu cît urcăm spre nord, ele rămîn.

— Cunosc prea vag mitul acesta-l mesagerului.

— Vom fi la timp acolo. De altfel, preotul cel mare nu-ncepe ritualul fără rege. De nu veneam acum mă aştepta pînă a doua zi, cînd zeii socotesc o zi mai mult a anului. Vei înţelege tot din ceea ce-ai să vezi.

Dromichete trimise trei arcaşi să anunţe pe marele preot de venirea sa şi a Generalului. Cind sosiră acolo, lumea lăsase drum ca să pătrundă regele şi generalul cu garda care-i însoţea. Ceilalţi ostaşi rămaseră grupaţi în jurul unui colţ de stîncă spre a putea privi din depărtare semnale de la garda regelui.

— Soseşte Regele cu Generalul! Transmitea lumea din om în om.

— Ura! Ura! Ura! Se-nsufleţea mulţimea. Geţii şi dacii păreau aceiaşi oameni. Şi aclamau pe Dromichet ca pe un rege-al lor. Cei doi mari oaspeţi răspunseră flutu-rînd mîinile. Fiind călări lumea-i vedea în albele lor mantii şi îi

considera ca mesageri ai cerului coborîţi pe pămînt. Urma deci ca pămîntul să-şi trimită mesagerul său.

Le ieşi înainte Marele preot, urmat de alţii şapte. Cu toţii purtau anterie albe din în, lungi, cu mîneci largi, căptuşite pe dos cu blăniţă de miel. Aveau bărbile mari, incredibil de mari. Bărbile se-mpreunau cu mustăţile şi pletele albe, iar anteriul prelungea desăvîrşind această apariţie în alb. Pe preotul cel mare, mulţimea îl lua drept sfînt, adică omul care cunoaşte lumea de aici şi cea de dincolo. Omul prin care zeul se face cunoscut. Marele preot fusese pînă la o vîrstă un Ktistai. Trăise încă de copil anahoret în peştera ce cobora din munţi pe un alt drum, nu la o mare depărtare de Piatra arsă. Ktistaii veneau adesea la Marele Preot care se săvîrşise din această lume. Uneori cobora el pînă la peşteră. Ktistaii, anahoreţi cu toţii, îl aleseseră pe el, ca să-i urmeze, fiind cel mai în vîrstă. Ceilalţi se bucurară şi se rugară zeilor să îi dea zile multe pentru-a orîndui şi-a ajuta pe geto-daci. Acum era de tot bătrîn, păstrîndu-şi judecata limpede şi sufletul senin, încît lumea îl confunda c-un zeu. Regii de triburi veneau la el să-i sfătuiască, şi multe dintre conflictele ce bîntuiau în lumea tracilor, atît de împăr-ţită-n triburi, se terminau în împăcare. El sfătuise pe Dromichet, care voise să devină Ktistai să-nlocuiască asceza c-o muncă fără de odihnă pentru unirea geto-dacilor. Era deci, o dorinţă-a zeilor. Lumea o auzise şi vedea astfel în Dromichet trimisul cerului. Credea astfel în el. Venirea lui aici c-un general al tracilor din Sud, pe care geţii ce sosiră şi răspîndiră vestea că-i generalul învins de Dromichete, Agathocle, nepedepsit, şi care-a în drăgit pe geti şi rege. Desigur, era ceva cu totul nou, şi cine poate şti căile gîndului zeiesc, decit Marele preot şi regele? Cortegiul preoţilor ieşi cîntînd din peşteră imnuri de slavă zeului Soare şi lui Zalmoxis. Lumea prinse refrenul şi îi continuă pe preoţi. În liniştea munţilor, sub un cer senin pe care treceau repede fîşîi de neguri întunecînd o clipă lumea, se desprindeau din mii de piepturi cîntări pe care munţii le primeau pentru-a le-ntoarce cu ecou metalic. Se aştepta ca soarele să meargă spre apus, cînd mesagerul va fi jertfit. Dar se ştia cine e mesagerul? Iată o întrebare pe care lumea şi-o punea. Generalul pricepuse din toate că este vorba de o jertfă. Se făceau pregătirile, le observa. Şi Generalul putea vedea atunci imensa stîncă pe care o numeau Columna cerului. Scobită în columnă era peştera, un coridor cu tot atîtea paturi pentru suita preoţilor. Din coridorul acela se desprindeau firida cu foc sacru şi-altarul zeului luminii. Deasupra peşterii, masivul strivitor avea pe-o faţă, cea care privea spre răsărit, săpat cu greu în piatră, figura unui dac. Pe margini, numai o închipuire de scări care suiau deasupra peşterii. Pe-acolo trebuiau să urce cei şapte preoţi şi regele, ostaşii care aduceau pe mesager. Lumea-aştepta. Deodată se auzi un corn prelung. Şi lumea păru că murmură. Dar murmurul se stinse şi se-aşternu o linişte solemnă.

Ieşiră preoţii, în frunte cu cel bătrîn, ce-şi ridică o clipă mîinile spre cer şi coborîndu-le, lumea vedea lumina în dîre cum coboară din cer spre pietrele

Columnei. Uimirea dădea glas acelei izbucniri de neaşteptată revelaţie. Şi lumea-aceea toată gîndea un singur gînd, şi-acesta era zeul. Deci îl strigară: Zalmoxis – Zalmoxis – Zalmoxis. Şi munţii răspundeau numele lui. Urma calvarul preoţilor şi-al regelui. Căci trebuia să suie muntele Columnei pe piatra aproape lustruită. Întîi o suia regele. Urma apoi. Marele preot şi suita lui. Cei patru purtători de suliţi şi doi arcaşi voinici. Era cu totul un spectacol inedit pen-tru-Agathocle, care rămase în mijlocul gărzii regelui. Şi ce se va-ntîmpla? Se întreba. A început urcuşul, a început urcuşul, exclama lumea, cuprinsă de teribilul spectacol. Regele-şi lăsase pelerina. Preoţii erau desculţi. Ostaşii purtau opinci. Începu regele. Palmele sale se lipeau de stîncă asemenea ventuzelor. Vîrful opincilor prin sprijinire îl proiecta în sus. Muşchii din palme se desfăceau molatici. Mîna se arcuia pe stîncă lipindu-se din nou prin tr-o comandă a voinţei care se supunea. Era uluitor. Şi generalul care-l privea de jos, nu-şi explica. Curbura ultimă a stîncii era mai dulce, încît efortul răsplăti, şi-a-junse-n vîrf. Acolo-şi ridică o clipă braţele spre cer. Lumea de jos striga: Regele... Regele... Zalmoxis... Zalmoxis...

Urmau preoţii. Ei, după obicei urcau sub forma unui lanţ. Primul era cel mai bătrîn. Se auzi în lume un oftat şi-un geamăt de durere. Dar preotul era uşor. Lumea-l vedea cum urcă, cum ar urca o scară în care aeru-a-m-pietrit. Mai mult plutea. Cei şapte preoţi, asemenea unei omide, înlănţuiţi cu 14 mîini, 14 picioare se lipeau muntelui şi îl urcau încetul cu încetul. Urmară suliţaşii, obişnuiţi în luptă de-a se căţăra pe ziduri de cetate. Suiseră cu toţii. De-acolo nu se mai puteau urca decît punînd spre cer scară de scară. Făcură toţi o linie şi aşteptau. Alături pe Coloana mică se pregătea un rug. Şi lumea aştepta, pînă ce începu de jos să se agite întrebînd:

— Unde e mesagerul? Unde e mesagerul? De sus Marele preot întreba către popor:

— Cine doreşte să fie mesagerul nostru către Zalmoxis?

Lumea tăcu o clipă mormîntal. Apoi se auzi sute de glasuri:

— Io... Io... Io... Io... Şi preotul răspunse:

— Primul ce-ajunge-aici e mesager.

Columna era invadată în cîteva momente. Primul care sosi era un suliţaş. Restul, cînd auzi, se rostogoli la poalele Columnei. Preoţii în cor începură cîntecul, iar lumea de jos cînta şi ea. Cu toţii încetară însă, cînd cel mai alb din preoţii care urcară, îşi ridică faţa şi mîinile spre cer. Toţi se retraseră şi în lumina apusului de soare rămaseră patru suliţaşi. Formară un pătrat umăr la umăr. Îşi sprijiniră suliţele-n stîncă cu amîndouă mîinile şi aşteptară. Veni şi mesagerul, doar în cămaşa albă. La rîndu-i privi spre cer, şi cu o bucurie stranie ridică mîinile. Era consemnul că trebuie ridicat. Cei doi ostaşi voinici se repeziră de o parte şi de alta şi-l aruncară-n sus deasupra suliţelor. Se auzi un chiot de bucurii sălbatice. Şi cînd căzu, căzu în cele patru suliţi. Muri cu un surîs pe buze. Aceasta însemna că zeul l-a primit pe mesager. Jos, muntele fierbea. Şi

soarele însîngerat se prelingea pe pietrele Coloanei. Muntele tot părea că e-un vulcan care erupe. Şi începuse a se auzi din vălmăşagul lumii: Zeul... Zeul... Zeul... Mesagerul primit... Mesagerul primit...

Începu să se cînte jucîndu-se pe loc. Clocotea bucuria. Un singur om sta trist, cu ochii umezi, şi-acesta era Generalul, care-şi spunea întruna pentru el: „De ce n-am alergat eu primul? De ce?”

Şi întrebarea-aceasta era mărturisirea unui crez: Mesagerului i se dădea drumul pe-alunecuşul stîncii. Jos îl primeau ostaşii suindu-l înspre rug. Lumea se liniştea gustînd din ritmul dansului, pînă ce se vedea din toate părţile un trandafir de foc. Un abur alb urca spre cer, apoi un fum suia în trîmbe şi se pierdea în cerul înroşit din care dispăruse soarele.

Se însera repede la Muntele Columnei. Şi se făcea frig peste noapte. În timp de vară îngheţa roua pe muşchiul de pe piatră. Oamenii n-aveau unde intra. Îşi puneau şubele-n spinare, cîntau din fluier şi jucau pe loc. Lemne n-aveau pentru foc. Toţi munţii mai mărunţi de dincolo de marile prăpăstii erau din piatră. Iarbă pentru atîţia cai... Izvoare de apă, nicăieri. Caii care băteau stîncă cu copita, de sete, erau duşi pe petecele de zăpadă. Înfigeau dinţii şi începeau să sugă. Sub suflarea lor caldă zăpada se-nmuia. Chiar oamenii mîncau zăpadă, de sete. Cînd frigul începu să răzbească şi vîntul gemea repezindu-se-n văi, bărbaţi şi femei se prindeau într-o horă nebună. Fluie-raşii se aflau în mijloc frămîntînd piatra pe loc. Hora aceasta se-nvîrtea fără oprire pînă se-albeau zorile. Preoţii invitară pe rege şi general să păsuiască înăuntru, în peşteră. Aşternură miţoase şi blăni. Intrară şi stară la lumina focului sacru. Veni şi Marele Preot.

— Trebuie să adorm, rege. Mesagerul nostru ajunge ca gîndul. Zalmoxis îl aşteptă şi-mi coboară repede-n vis.

— i Unde dormi, prea cucernice?

— Am chilia mea cu un pat, în coloana cea mică. Dar nu pot adormi de acum. Pînă la miezul nopţii cercetez stelele şi observ luna. Ascult şoaptele vîntului. Chiar piatra îmi spune ceva.

— De unde luaţi apa, părinte?

— Nu avem apă. Ne este destul apa de ploaie.

— În ce o strîngeţi?

— N-are rost să o strîngem. Ridicăm faţa spre cer şi lacrima ei strînsă pe umeri de-obraz noi o bem. Cînd nu avem apă, este zăpada eternă.

— Şi focul?

— Doar focul etern. Aducem din Peşteră cîte doi un buştean şi din acela tăiem să ţinem tăciunii în vatra focului sacru.

— Părinte, de-ale mîncării?

— Legumim, rege... Căutăm muşchiul pe piatră. Ktistaii vin cu brînză şi miere la noi. Noi mai mult le privim şi le păstrăm pentru iarnă. Iarna ţine aici

trei sferturi de an. Nimeni nu poate s-ajungă la noi. Zalmoxis ne-aduce în vis toate bunătăţile lui.

— Şi ce faceţi tot timpul de iarnă?

— Iarna aici e o noapte continuă. Vîntul ne-asLupă ieşirea din grotă, aducînd avalanşe. Săpăm în muntele alb de zăpadă să ieşim afară. Atunci intră aerul proaspăt.

— Fiarele se-abat şi pe-aici?

— Numai în timpul de vară. Iarna coboară spre Peşteră.

— Fost-ai, părinte, la daci?

— Da, rege. Ei au plaiuri frumoase, lumină, verdeaţă şi se-nţeleg bine. Reuşit-ai, rege, să strîngi toate triburile?

— Înţeles-am, părinte, că Zeul ne cheamă la pace. Dar lungi şi grele sînt pătimirile oamenilor. Mulţi cred că viaţa e una, cea de aici, şi vor să soarbă cupa adînc. Vor cuceriri de popoare, vor aur, vor vin, petreceri, haremuri şi obosiţi merg către Hades.

— Rege, Zalmoxis nu cere oricui să devină un Ktistai, dar un om cumpătat poate fi şi oricine.

— Răul vine din sud de la greci. Noi, hyperboreii, pus-am acolo sanctuarul cel mare din Delphi nu pentru-a făli neamul cel grec, care-a purtat războiul la Troia pentru frumoasa Elena. Am pus sanctuarul acolo să le fie aproape. Să-şi aducă aminte. Zeiţa să-i cheme să le spună destinul pieirii.

— Mai ştiţi ce e cu sanctuarul din insulă?

— Din insula Leuce?

Generalul avu o tresărire de-o clipă. Sora sa cea mică purta numele acesta grecesc.

IX – Dromichet

— Am să mă duc, părinte, şi-acolo, de-i pace în tară. Insula este a noastră, dar la ea se duc negustorii îmbarcaţi pe corăbii şi fac daruri lui Apollo. Acolo, în paradisul acela îşi duc viaţa de-apoi eroul Achile şi zeiţa Latona, coborîtă din zeii hyperborei.

— Frumoasă a fost ziua de azi pentru mine, zise Marele preot. Mulţimea aceasta care vine aici şi îndură frigul acum, crede cu-adevărat în Zalmoxis, cînd vrea să vadă mesagerul cum moare trimis către zeu?

— Părinte, credinţa e şi una şi alta. Cu timpul însă zeul poate gîndi-va ca jertfa în oameni să nu se mai facă. Să jertfim animale. Sîngele lor e ca sîngele nostru.

— Aşa este, rege. Sînt preot bătrîn şi gîndu-mi arată că jertfele noastre pot fi renunţarea la patimi. Nu e de-a-juns, rege, să ai preoţi la Columna ridicată spre cer. Să veghezi aici, „cardinele lumii”, şi-n peştera noastră să simţi greutatea pămîntului, cum ţi-apasă pe umeri axul boreu, aşa cum simţit-a legendarul Atlas. Ceva din acestea să simtă toţi care cred în Zalmoxis.

— Poporul are, părinte, prin instinct această înclinare. Şi merge pînă la sacrificiu.

— Nici nu se poate mai frumos. La fiecare patru ani am observat mereu aceasta.

— Toate luptele pe care le-am cîştigat, se datorează lor. Căci nici o armă, nici o tactică, nici o ştiinţă militară nu poate egala dorinţa de-a învinge cu preţul morţii. Mulţi spun că mie mi s-ar datora prin lupta de gherilă şi stratagemă, însă miracolul este al lor, al celor care venit-au aici.

— Ce mare va fi ziua, rege, cînd toate sacrificiile pe care le fac oamenii în lupta între triburi sau pentru apărare, se vor întoarce pentru propăşirea lor!

— Tot ceea ce-am putut să facem pîn-acum a fost să cîştigăm pe om prin partea lui de barbarie, pentru un ideal al neamului, larg înţeles ca o unire-a tracilor. Unirea tuturor oamenilor, cîţi ei vor exista, e prea departe de noi. Va trebui să fie o lucrare a zeilor.

— Lucrare a zeilor e şi acum şi-n tot ce am dobîndit.

— Lucrarea cea din urmă, părinte, aşa cum o presimt, va fi lucrarea zeilor care vor pogorî să meargă printre oameni.

— Rege, nu m-am gindit vreodată. Gîndul acesta care mă fură ca o apă, mă tulbură. Deşi războiul Troii a fost şi un război al zeilor.

— Cînd zeii vor fi una şi nu se vor mai bate ei înşişi între ei.

Bătrînul preot oftă, căci undeva însăşi credinţa lui avea semne de îndoială în colţurile umbrite ale cugetului.

Simţi nevoit să iasă sub cerul înstelat. Merse pe piatra cea înaltă a muntelui. Privi spre stele. Zeii stăteau în Olimp, muntele sfînt, dar dincolo, acolo, în nemărginire, de unde vin clipirile albastre nu sînt acolo şi alţi zei? Dar întrebările se poticneau neputincioase. O dată şi o dată, îşi spunea preotul, şi steaua noastră va vedea faţa zeilor de dincolo şi lumea toată va fi alta. Se tînguise în neputinţa lui. Şi-acum, cînd regele îi aminti de acei zei care vor coborî să moară între oameni, îi amintea de gîn-durile sale în serile de priveghere cu ochii către stele. Ce poate să însemne aceasta, nu o ştia. Erau însă doi oameni care gîndeau la fel, şi-aceşti doi oameni se regăsiseră acolo sus, pe muntele ce leagă cerul şi pămîntul. Avu o tresărire. Ca o descoperire pe care-o aşteptase mult. Muntele lor se ridica spre cer, spre acel cer cu stele din care aştepta minunea pe care nu şi-o desluşea. Iluminarea lui de-o clipă pe care-o aştepta, ca totdeauna la patru ani, cînd zeului îi trimitea un mesager, îi arăta un adevăr atît de simplu şi de mare, cerul. Zeul lor, zeul tracilor este un zeu al cerului şi-al stelelor. Este din rîndul zeilor care vor coborî să mîntuiască lumea. La gîndul acesta simţi că o lumină dulce îi toropeşte sufletul şi că fiinţa sa trăieşte o fericire calmă. Ridică mîinile spre cer, dar braţele atinseră bolta peşterii. În ochii oaspeţilor, faţa sihastrului se prelungea extatic. Ochii îi deveniseră mari şi emanau sclipiri, fruntea avea luciri de lună sidefoasă şi radia în juru-i o incredibilă lumină. Instinctual priviră spre focul sacru. Acesta mocnea

sub spuza de cenuşă. Marele preot ridicînd braţele sus ca să găsească cerul părea că se afundă în pardoseala stîncii. Rosti cu glasul sugrumat al celui care vrea să-şi rupă lanţurile:

— Stelele...

Il luară amîndoi pe braţe. Părea un fulg pe care vîntul îl va purta spre zările pămîntului. Ieşiră în aerul îngheţat. Cerul era departe. Luna se coborîse-n văi, iar vîntul îi smulgea fîşii din caierul îngălbenit şi le-ntindea pe cerul vînăt.- Numai luceafărul privea snre muntele înalt în cerul întunecat şi poposea o clipă pe fruntea schimnicului în care viaţa îngheţase.

Străjerii chemaţi, intrară în chilia preoţilor şi-i anunţară moartea. Lumea află îndată şi muntele-ncepu să clocotească iar.

— S-a săvîrşit Marele preot! S-a săvîrşit Marele preot! Se auzea de peste tot. Marele preot un mesager sfînt. El îi va duce vestea lui Zalmoxis, că îl sărbătorim aici. Şi miile de piepturi scandau în noaptea grea tăiată de feştilele ce se-aprindeau:

— Zalmoxis... Zalmoxis... Zalmoxis...

Se încingeau apoi în horă, şi se-auzeau cum cad în văi sinistrele chiuituri, care mergeau spre inima pămîntului.

— Generale, ai prins multe evenimente aici.

— Mai mult decît îmi închipuiam.

— Şi totuşi, dorinţa zeului nu ne-a fost dat s-o ştim.

— Ba da, îl contrazise generalul. Marele preot nainte de-a muri a văzut mersul lumii. A văzut lumea spre care ne-ndreptăm. Pe căi deosebite v-aţi întîlnit în ea.

Priviră cerul în toate părţile şi nu găsiră nici un semn. Dar cerul tot era acum în suflet. Acolo se desăvîr-şise ceva. Un vînt ce începea să bată, făcea să izbîndească ziua ce tremura în aer deasupra tainicilor munţi. Lumea se liniştise şi aştepta ceva. Se pregătea rugul. De astădată pe Coloana cea mare.' Cerul se lumină deodată şi raze roşii împunseră negura care se destrăma. Atunci, o lacrimă de foc păru că se prelinge în vreascurile rugului. Şi începu o vîlvătaie. Pentru o clipă soarele muntelui păru a copleşi soarele cerului. Rugul se-ncinse, ureînd spre cer aburii vieţii care s-a stins.

*

Lumea se risipise în valea pe care preoţii o numeau a Cerbului şi care era un paradis. Regele-şi avea pe lîngă el întregul pîlc. Muntele, după plecarea lumii, rămase în tăcere, sub cerul care părea o întrebare. Bătrînul preot săvîrşit nu apucase a-l binecuvînta pe cel care-l urma. Veniră preoţii la rege şi îi cerură să încuviinţeze ca mare preot pe cel mai vîrstnic. Cînd regele plecă, cei şapte preoţi, întorşi cu faţa către soare, cîntau.

— Acuma, Generale, vom duce vestea morţii Marelui preot Ktistailor, la Peştera. Mergem pe-un drum pe care numai zeii au mers. Anahoreţii de'la Peştera nu-l calcă. Ei îl consideră al zeilor, care la rîndu-le nu îl ating.

— Atunci, de ce să-l profanăm?

— Ne vom purifica întîi. Acolo este la început de drumuri izvorul unei ape, care se varsă după ce brăzdează stepa şi cîmpia, în Istru. Izvorul ei e curat. Ne vom lustra acolo. Şi fără grijă vom parcurge întreaga vale. Mergem cu caii de căpăstru. Izvorul apei ia două paralele şi cade în cascade. Între aceste două braţe ce ţin toată valea pîn-la Peştera este o muche, atît cît să încapă pasul unui om. Din muntele din stînga ascuns în nori, apare şi dispare chipul zeiţei Gea. El e cioplit în piatră, Generale, dar nimenea nu este sigur că-i aşa, căci nimenea nu l-a văzut sub clarul cerului. Se-arată din nori, unde dispare iar. Gea înseamnă pentru noi obîrşia, iar drumul se numeşte al Obîrşiei.

— Rege, aici totul e mitic. Cerul, pămîntul, apa, focul. Şi ajungînd aici ai zice că ai ajuns unde începe lumea, acolo unde timpul şi el începe-a curge.

— Să mergem, Generale!

— Plecară, părăsind muntele sfînt. Le rămînea în spate muntele conic, pe care îl urcaseră fără cai, muntele Caerus manus.

Lumina soarelui oblăduia cu raze calde tăcuta ţară risipită-n piatră. Mergeau spre alt izvor. Caii găsiră iarbă şi călăreţii nu-i îndemnau la mers. Mîncau mergînd. Tăpşanele nu erau mari, iar iarba era fragedă şi-avea şi roua dimineţii. Drumul cotea spre stînga, pe-o şa masivă. Pri-vindu-i călăreţii i se păreau masivi, ca nişte uriaşi care puteau să strîngă pînzele pe cer, ca pînzele umflate pe corăbii. Mergînd, iarba-ncepuse a se împuţina. Şi caii primeau pinteni. Mulţi se uitau în văile din stînga, ca să privească Valea Cerbului, dar se-nşelau, căci Valea Cerbului era acoperită de nouă munţi şi văi de-acolo. Drumul începuse a se îngusta şi devenise nisipos. Se vedeau urmele de căprioară, semn că izvorul se apropia. Şi-ntr-adevăr, imediat ce ocoliră o stîncă, li se ivi în faţă un mare grohotiş de piatră albă. Nerăbdători, împinseră caii şi-ajunseră. Atunci îl auzi pe rege că şopteşte:

— Nu lăsaţi caii în apă. Păstraţi-i cu faţa-ntoarsă în partea din care am venit.

Întoarseră deci, caii, care băteau puternic cu copita-n stîncă.

— Mergem să ne lustrăm.

Şi îl urmară toţi pe rege, după ce-şi priponiră caii. Şi-ntr-adevăr din stîncă cea mai mare din care se rupsese tot grohotişul, gîigîia izvorul cu-o apă de cristal.

— Luaţi apă în corn. Beţi cît aveţi nevoie. Apoi vă depărtaţi spălîndu-vă pe pietrele uscate la douăzeci-trei-zeci de paşi de cursul apei. Lustraţi-vă mîinile şi ochii!

În ordine desăvârşită, arcaşii se lustrară. Apoi după îndemnul regelui, purtîndu-şi calul de căpăstru, se înşirară pe cărarea care urca printre şuvoaiele de apă.

— Acum, lăsaţi să se adape caii. Şi se-adăpară. Porniră să coboare pe creasta care-n stînga şi în dreapta îşi adînceau prăpăstii. Caii mergeau cuminţi.

Muchea se îngusta şi constatară că-s suspendaţi în aer. Vîntul le flutura cămăşile, şi-nvolbura coama la cai.

— Rege, ţipă Generalul, privind în stînga, în piscurile-nvăluite-n nori. Ce e...

Nu-şi termină cuvîntul căci nourii acopereau imediat vedenia.

— Rege, se pleacă peste noi.

— E semn bun, Generale. E Gea care ne conduce din Obîrşii. Acuma, Generale, noi coborînd pe-aici, sub vălul ei, refacem coborîtul lumii spre istorie.

— Trăim deci în aceste clipe întreaga preistorie?

— Da, Generale, dar sub o formă prescurtată şi degra-dată-aş spune.

— Explică-mi rege! Nu sînt în stare să-nţeleg.

— Lumea dintîi nu a gîndit pe unde trece. Ea parcurgea cu simţul. Noi ne gîndim itinerarul.

— Şi ce e rău în asta, rege?

— Mitul nu se gîndeşte, Generale! El se trăieşte. Şi noi acuma ni-l amintim şi-l desenăm cu degetele gîndului. Şi totuşi, faţă de cei ce vor veni veacuri de veacuri, noi sîntem mai aproape de origini. Avem încă în suflet polenul vremilor dintîi.

— Aşa e, rege. Eu nu mai sînt cel care mergea în Caliacra să ascundă aur. Netezesc sufletul ca să găsesc comori.

Mergeau cu grijă prin valea-n care Gea dăduse drumul omenirii.

— Rege, îl rechemă din urmă Agathocle. Rege, teribila mea călăuză în paradisul zeilor, spune-mi te rog, de ce lumea ce-a coborît pe-aici, pe drumul de obîrşii, de ce nu se întoarce măcar din cînd în cînd?

— E lenevia sufletului. Boala mortală care sfîrşeşte-n Hades. Nu trebuie, cu toate-acestea să uităm, că noi acuma nu urcăm, ci coborîm. Noi înşine nu am urcat obîrşiile decît pe-o cale ocolită.

— Şi dacă am fi încercat? Dar regele nu îi răspunse.

Cascadele se spulberau întruna pe văile lor albe. Munţii le rămîneau în ceaţă. Arcaşii păstrau botul cailor lipit de braţ, simţindu-i răsuflarea caldă. Deodată însă drumul se lăţi. Cascadele se adunau, bolborosindu-şi apele în vaduri slbe. Şi apărea verdeaţa, întîi în smocuri izolate. Se desfăceau şi drumuri, închipuiri de drumuri.

— Mergem numai pe apă, le spuse călăreţilor. Vedeţi apa aceasta a Obîrşiilor, trece pe lîngă Peştera. Ktistaii o binecuvîntează. De-acolo merge tot în vale, pînă ce la cîmpie Obîrşia se varsă în fluviul sfînt. Ne duce singură la Peştera. Şi-ntr-adevăr. Drumul se deschidea mai mult, iară verdeaţa inunda vederea. Lăsară caii-ncet care păşteau cu poftă o iarbă necălcată de la-nceputul lumii.

— Vedeţi caii aceştia, le spuse regele, o să devină năzdrăvani ca Ducipal al Machedonului. Ei nu mănîncă iarbă, mănîncă începuturi, gustă din prototipuri, găsind dulceaţa zeului.

Trecură peste tăpşane mari. Printre acestea curgea gălăgioasă Obîrşia. Dar după puţin mers drumul se împietri din nou şi se iviră-n faţă colţuri de stînci ce obligau Obîrşia să intre-n chingi.

— De-aici e-aproape, strigă regele. Mergeţi încet să nu îi speriem. Poate că ar fi mai bine să ne oprim. Şi să ne vadă întîi. Să se încredinţeze că sîntem oameni. Le fluturăm cu mîna. Şi le strigăm. Vorbesc cu noi.

Se avîntară spre un munte de piatră. O piatră neagră metalică ce scapără. Apa cotea în fel şi chip să-şi facă loc. Caii se-mpiedicau în grohotişurile de culoare-nchisă. Rămaseră la apă. De-acolo, nu departe, se deschidea păşune în care zăriră oi şi vaci.

— Rege, strigară mulţi dintre arcaşi. Am văzut oi şi vaci.

— Da, Ktistaii au oi şi vaci. Acolo, sus la zei nu e nevoie.

Trecură prin viitoarea rece pe celalt mal. Ocoliră stîn-cile prăvălite şi se aflară în faţa unui munte din care încercară în zadar să scoată-un fir de piatră cu vîrful de pumnal.

— Ce-i asta, rege? întrebă Generalul.

— Întîi descălecaţi cu toţii. Descălecară. Şi merseră de-a lungul muntelui de piatră. Cîteva stînci din cele prăvălite, făceau să nu se vadă intrare-n peşteră.

— Unde ţin vitele?

— Cred că le ţin cu ei în peşteră.

— Hă, hă, hă, hă! Rîseră cîţiva.

— Nu rîde! Ce crezi c-aici e ca la Helis? Aicea iarna năpusteşte lupul, iar vara îţi mănîncă vaca, ursul. Şi-apoi în grota rece vitele mari ţin de căldură.

— Fîneaţa unde-o fi păstrînd-o?

— Mult timp o ţin afară. Ursul şi lupul nu mănîncă fîn. Apoi au loc în peşteră. În fîn dorm ei. O să dormim şi noi.

— Şi soarele, lumina? Glăsui unul.

— Cînd muge vaca dimineaţa, ei ştiu şi se trezesc din somn.

— Nu e de glumă! Adaugă regele, animalele şi păsările au simţul timpului.

— Şi calendarul?

— Îl ştiu mai bine decît noi. O să ne-arate! N-aveţi grijă,

— Rege, sări unul. E-adevărat că pustnicii sînt, cum pălăvrăgeşte lumea, bărbaţii Amazoanelor, pe care acestea alungatu-i-au?

— Crezi oare că un bărbat ce-i alungat nu-şi găsea loc în altă casă? Sau Amazoanele, cum sînt frumoase, nu îşi găseau bărbaţi? Poveşti... arcaşule!

— Atunci, oamenii-aceştia sînt blestemaţi de zei!

— Greşeşti! Zeii nu blestemă. Ei pedepsesc. Oamenii aceştia au înţeles că drumul către zei e mai aproape prin modul lor de a trăi. În luptă, tu nu te-avînţi în dorul de-a muri luptînd şi astfel de-a intra în paradisul lui Zalmoxis?

— Da, rege. Acesta-i adevărul!

— Poate că altui neam, care nu crede în Zalmoxis, să i se pară o neghiobie. Dar care-i adevărul pîn-la urmă?

Ca să ajungi la zei nu-i numai o potecă. Drumul nostru este al vitejiei, drumul Amazoanelor e de-a trăi fără bărbat, iar al Ktistailor de a trăi în izolare. Eu însumi dat-am lege prin care Uniunea de triburi să protejeze pe Ktistai de violenţa altora, şi să impună geto-dacilor un sentiment de admiraţie şi cinste faţă de ei. Făcut-am rău?

— Nu, rege.

— Din ei se aleg preoţii. Şi ţine seamă că niciodată un arcaş nu poate deveni un preot decît dacă îşi părăseşte oastea şi toată viaţa rămîne un Ktistai. Sînt două lucruri aici. Vitejia noastră ne-aduce moartea într-o clipă. Nu? Pe cînd în moartea lor înceată, ei mor de mii de ori. Spuneţi-mi cu dreptate, dac-aţi fi zeu, nu i-aţi chema în paradisul vostru?

— Aşa e rege! Frumoasa ta învăţătură coboară de la zei. Se auzi din rînduri. Erau cu toţii aşezaţi pe bolovani. Cînd regele îşi termină cuvîntul de după stîncă apăru un Ktistai. Semăna mult cu preoţii. Purta o haină lungă de în, ca şi aceştia. Părul, unindu-se cu barba şi mustăţile, le-aluneca pe umeri. Fruntea era proeminent ieşită în afară. Ochii senini şi paşnici. Faţa albă cu trăsături decise, sculptate şi îndulcite de-o fineţe care venea din suflet. Umblau desculţi.

Ktistaiul îşi puse mîinile la piept, semn că-i salută şi se plecă cucernic. Avea o vorbă rară, gîndită. Cuvintele se înşirau ca pietrele. Bolovani şi paiele. Nisip nu exista, între ele punea un fel de duh şi pietrele atunci prindeau o legătură, lăsau să se aşeze-n rînduri altele pîn-ce se ridicau. Vorba lui construia. Şi acel duh făcea din piatra anonimă ceva. Îţi dădeai seama că pietrele vorbesc. Sufletul lor ascuns, atîta de ascuns, scotea închipuirii mărgeane şi mărgăritare. Şi ce era aceasta, se întreba chiar regele. Şi-şi răspundea în gînd: Magia către oameni, a îndepărtării lor de oameni.

Fiinţele acestea ce se păstrau mai jos de om, erau mai sus. N-aveai ce adora la ei. Puteai să îi confunzi cu-o coajă de copac. Puteai să dai cu barda în coaja-aceasta. O despicai. Poate curgea şi ceva sînge. Cioturi de lemn. Gîngănii uitate de la-nceputul erei. Orice. Dar dincolo de-aceasta era ceva care nu cere formă şi strălucirea ei. Între a fi şi a nu fi. Rămînea doar un fulger ca o închipuire din care încercai să înţelegi ceva. Şi rămîneai c-o nostalgie care-i ritma în cap admirativ: Ktistai... Ktistai... Ktistai.

Anahoretul îşi ţinea încă mîinile la piept. Semn că-i supusul tău. Regele cunoştea cifrul acesta, dar nu îl traducea arcaşilor. Lăsa să înţeleagă ei. Şi astfel, unul plin de curiozitate se-apropie cu şiretenie ca de un armăsar ce este nărăvaş, să-l prindă de căpăstru. Şi îl bătu pe umăr prietenește fără a reuşi să-i simtă carnea sau temeiul oaselor, ll bănuia că e strigoi, pînă cînd desluşi fiinţa unui om care-a rămas copil. Această impresie o avusese însuşi regele, de vreme ce mulţi dintre ei îmbătrîniţi uitară timpul socotit în ani. Regele se

veselea în sine văzîndu-i pe ostaşi atîta de surprinşi în faţa fenomenului impenetrant. Dar şi el, regele, mai păstra încă mirarea ostaşului de-acum. Căci lumea deschidea prăpăstii, oricît ai încerca cu gîndul să le sari. Greu e să crezi, îşi zicea regele, într-o realitate pe care tu nu ţi-o apropii. Partea de zeitate a fiecăruia stă în puterea de-a înţelege pe celălalt. Ostaşii lui vor trebui să treacă prin munţii-aceştia de multe ori şi să trăiască experienţe tragice. Adică să moară chiar într-o viaţă de mai multe ori.

— Aşa e, Generale? Şi Generalul parcă-i citise gîndul.

— Da, rege. Eu însumi am început să cred acum că eroismul, moartea eroică, e-o formă foarte simplă a nemuririi. Zalmoxis e tare bun. Prietenii noştri Ktistaii sînt nişte scutieri ai sufletului. Ei sînt într-adevăr sarea pămîntului.

— Da, Generale. Gîndim la fel. Dar viaţa nu-i o cărare dreaptă, încît de vrei să o conduci, eu, tu – nu poţi s-accepţi pe cei rămaşi în urmă, şi nici pe cei care-au pornit spre zei, şi în acelaşi timp nu poţi să părăseşti pe unul sau pe altul.

— Rege, aşa voit-a zeul.

— Lumea merge-n devălmăşie. Sitele cern. Pietrele macină. Nimic nu-ncepe, nimic nu se sfîrşeşte.

— Cînd înţelegi aceasta, e-un fel de a reface înţelepciunea tracă despre nemurire.

— Toate ne duc acolo, Generale. Cînd mă gîndesc la mine, mă-nchipui, aş vrea să mă închipui multiform. Să-mi explic mie-ntîi, să fiu convins de nemurire, şi-n toate s-o găsesc.

— Te-aş întreba, cu toate-acestea, rege, acelaşi fel de nemurire găseşti?

— Aş zice, da. O incoloră nemurire e la toţi. Dar... nemurirea-aceasta la uni-i mai grăbită, la alţii mai tîrzie.

— Cum am putea-o, rege, s-o grăbim?

— Să-l întrebăm pe Ktistai! Care ca şi cînd ar fi vorbit cu sine însuşi, zise:

— Răspunsul e în noi.

De după stînci apărură atunci mai mulţi dintre Ktistai. Semănau unii cu alţii, cum seamănă rîndunicile între ele. Unii din ei aveau bărbile albe amintind de Marele preot, îl cunoşteau pe rege. Rămaseră plecaţi cu mîinile-aşezate mai mult timp pe piept.

— Veniţi de la Columne, rege? întrebă cel mai alb dintre ei.

— Da, Ktistai. Şi vă aduc o veste. Marele preot a murit ast-noapte pe braţul meu şi-al Generalului.

— A murit fratele nostru? Rostiră Ktistaii în cor întocmai ca o rugăciune. Păreau pentru o clipă întristaţi, apoi se reculeseră într-o seninătate sfîntă. Erau intimidaţi de-atîta lume, ca păsările prinse-n colivii, neliniştite.

— Ktistai, sosit-au pe aici străini neamului nostru, din cei care vorbesc o altă limbă? De pildă, sciţii.

— Nu, rege. În singurătatea lui sfîntă, zeul ne ocroteşte. Ne-am ascunde în peşteră.

— Peştera-i mare, se adresă regele Generalului. Eu însumi nu am mers pînă la capăt, unde după cum Ktistaii spun, trece un fluviu subteran. Care-i străinul să intre în inima pămîntului? Mult, mai demult, unii au încercat să îi dea foc. Piatra nu arde însă.

— Nici vitele nu merg decît puţin în peşteră. Aerul e foarte rar.

— Dar lighioni nu vin din inima pămîntului?

— Totul e piatră. De afară însă vor să vie. Ursul ne fură animalele şi simte urma şi mirosul mierii. Împingem bolovani în gura peşterii. Noaptea aprindem foc. Cu toate acestea, unul dintre noi a dispărut. L-au mîncat fiarele.

— Nu aveţi arme? îi întrebă Generalul.

— Noi nu ucidem.

— Cu animalele pe care le aveţi ce faceţi?

— Le ţinem pînă ce singure dispar. Cînd simt că le-a venit sfîrşitul, pleacă-n pădure. Vitele noastre, însă, trăiesc destul de mult. Noi le-ngrijim, iar ele ne răsplătesc cu laptele şi lîna. Iarna ne ţin căldură.

ţtj Pămîntul îl lucraţi?

— Semănăm meiul, pe cîteva pajişti, pe care-l mă-cinăm în piatră.

— Şi mierea?

— Ne fură urşii stupu-ntreg, însă albinele n-au cum. Şi cioplim altele.

Unul din Ktistai se strecură în peşteră venind cu linguri noi de lemn şi cu bardace tot din lemn, din care mierea aurie le răspîndea mireazma florilor de munte. Aduceau şi arcaşilor. Mîncau şi ei miere. Pe cît goleau bardaca, ei o umpl.au cu apă. Sorbeau apa-ndulcită în care mierea îşi desfăcea parfumul şi dulceaţa, şi-aşa pînă se termina. Regele şi alaiul lui îi imitară. Mierea şi apa le limpeziră creierii şi le dădură un fel de pace în sînge şi în suflet.

Arcaşii se urcară între timp pe înălţimea peşterii ca să privească-mprejurimile. Soarele cădea drept pe piatra care frigea. Parcurseră cu ochii spre orizontul de unde coborîse. Acolo sus, de unde pleca negura şi vînturile li se părea ceva nedesluşit. Valea Obîrşiei era un imens vas ce fierbe.

— Se-apropie vitele de peşteră, spuse un Ktistai.

— De ce? Ce-nseamnă? Se întreba regele.

— Simt vremea. Adulmecă din aer apropierea ploii. Uite, hultanul! Şi arătă cu mîna pasărea ce s-adîncea în văi. Tot ce e vietate simte schimbarea vremii. Chiar noi o ştim, fără-a privi la ele. Prin mîini şi prin picioare ne umblă vremea.

O boare de vînt care venea din flancuri, schimbă însă imediat închipuirea tuturor. Văzduhul trăia o linişte şi-o tihnă care te ţintuiau în loc şi te-ndemnau la dulci visări.

— Rege, se auzi vorba arcaşului ce coborîse de pe pietrele înalte. Parc-am zărit un fulger.

— Atunci, să coborîm!

O febră de cîteva momente puse stăpînire pe toţi.

— Pregătiţi caii! Porunci regele. Mulţămim Ktistai şi Zeul să vă aibă-n pază!

Veniră toţi din peşteră cu mîinile pe piept, încovoiaţi şi cu privirea blîndă. Ostaşii care ieşiră dintre pietre pe cai, le ridicară mîna. Cerul le flutura prin degete. Curînd nu mai vedeau nimic din peşteră. Se adînciră-n vale. Regele cunoştea drumul. Intîlni un mal mare. O rîpă pă-mîntoasă, şi-alunecoasă. Vîrful era destul de sus, urcînd ca un perete. Luară caii de căpestre şi începură a urca.

Oamenii se mai ţineau de rădăcini, de colţurile pietrelor, dar caii voind să-şi ia elan prin sprijinul picioarelor din faţă, pierdeau pămîntul sub copitele din spate. Călăreţii ţipau văzîndu-şi animalele plecate înapoi pe spate. Dar animalele mlădii se redresau şi-şi înfigeau copita în pămîntul reavăn.

— Arcaşi, strigă regele, prindeţi-vă de şa căpăstrul calului din spate. Faceţi un şir unit. Dar caii nu mergeau acum în şir. Se-apropiară, totuşi. Legară cu greutate caii, dar cînd porniră iar în sus, cei care-alunecau erau săltaţi de ceilalţi bine sprijiniţi. Ideea îi venise regelui văzînd cum urcă preoţii pe piatra de pe muntele Coloanelor. Cînd regele ajunse sus, rîse cu Generalul. În urma lor, încă în vale, caii legaţi unii de alţii păreau ca un imens miriapod. Cea mai ciudată lighioană a pămîntului. Un animal cu zeci de capete, cu sute de copite. Un şarpe preistoric ieşit din grotele întunecate. Sus se-odihniră toţi. Îşi scoaseră cămăşile uscîndu-le la soare. Şi nu porniră decît atunci cînd se zvîntară. Drumul care-ncepea, ca o răsplată, era de tot frumos. Poieni pierdute printre brazi. Văi şi urcuşuri scurte. În dreapta, doar valea se-adîncea şi se pierdea departe în prăpăstii, unde se prăvălise stînci. Mergeau pe un versant asemeni celui întîlnit în drum spre Coloana cerului, numai c-aici, tot ce vedeau cu ochii era de-un verde viu, care hrănea frumoasele închipuiri. Caii mergeu cu spor. Deodată însă o boare rece îi ajungea din urmă. Întoarseră privirea departe spre Obîrşii. De-acolo începea un fel de noapte-a cerului pe care soarele nu îl parcurse.

— Daţi pinteni cailor, se auzi.

— Şi dacă dăm ce facem? Oriunde ploaia e la fel.

— S-ajungem la Piatra arsă. Acolo e podiş. Nu ne ia apa.

— Aşa e, aşa e. Pe-aici ne îneacă.

Caii zburau, dar norii care-i urmăreau din urmă îşi aveau armăsarii iuţi.

Se văzu mîna regelui ridicată în sus.

— Uite, acolo este Piatra arsă. S-alegem. Stăm în ploaie, dar pe podiş, sau ne-ndreptăm spre muntele cioplit cu chipuri de femei. Sub el e adăpost. Dar dacă mergem într-acolo, ieşim în faţa ploii. Alegeţi.

— Acolo... Acolo...

Schimbară deci direcţia. Erau la jumătatea drumului şi boarea rece le lua respiraţia. În văile acelea vîntul bubuia. Nu se puteau aude între ei. Mergeau pe

unde merge regele. Coborîşurile erau un fel de prăvăliri în care armăsarii zburau. Urcuşurile se făceau la pas. Sosi şi ploaia, întîi o pulbere care îi şficui, apoi picături mari care îi ciocăneau. Un plisc de apă flămînd ce căuta să ciugulească în creieri. Veni apoi potopul. Caii păreau că-înoată-n Istru. Şi regele urca întruna. Iar cînd ajunseră acolo sus li se părură că văd alb. Vîntul bătea în dunga ploii dîndu-i un smalţ de gheaţă. Pliscul de apă nu se mai spărgea, izbea cu furie şi des. Caii sub biciuirea grindinii păreau turbaţi. Aerul era alb şi nu se mai vedea nimic. Regele însuşi era să-şi sfarme calul de sanctuarul muntelui, fără să-l vadă. Ţipă:

— Staţi! Staţi! Opriţi! Struniţi-vă caii!

La rîndu-le toţi care mai veneau ţipau la fel. Intrară cu armăsari cu tot sub piatra sanctuarului. Caii se strîn-seră lipiţi de stîncă şi oamenii se aşezară sub burta lor, între copite.

Trecu un timp de ameţeală. Un fel de letargie. Grindina deveni nămeţi. Suflarea cailor topea zăpada, care-n-cepuse a şirui la vale. După zăpada care cădea cu fulgi cît palma, veni iar ploaia. O boare caldă sufla asupra munţilor rămaşi doar în închipuire. Apoi ploaia se prăvăli în văi cu fulgere şi trăznete şi cerul începea să apară cu petece albastre dincolo de zdreanţă norilor ce dispărea ca o nălucă. Se ridică un abur cald, asemeni unui nor vulcanic, pe care însă vîntu-l risipea. Zăpada se brăzda şi apa o săpa pe dedesubt. Se vedea iarba triumfătoare ca-n zilele de primăvară, iar caii o păşteau ca pe-o păşune caldă cu sucurile verii. Oamenii se uitau pe cer întrebători. Veniră însă repede cohorte noi de nori ce-acoperiră zîmbetul solar străbătător prin ceaţă. Şi începu din nou să tune. Arcaşii îşi potriviră arcele şi traseră în norii care păreau vrăjmaşi. Săgeţile se-nfipseră în ei, şi-nsîngeraţi de suliţa lui Apollo se prăbuşiră-n văi.

— Acum, hai să plecăm la Piatra arsă. Era un veritabil drum de iarnă, ca într-un martie ce-şi scuturase ultima zăpadă. După încercările de pîn-acum, drumul li se părea uşor. Podişul munţilor stătea ca pe-un burduf de văi şi dealuri. Şi pe acest podiş se mişca iute şi cu spor minuscula fiinţă omenească. Acum, ploaia o luase înainte şi oamenii o urmăreau, şi urmărind-o nu voiau să intre iarăşi sub copita ei. Deci, poposiră. Regele însă ştia de ce întîrzie. Gîndea că apa să se scurgă de pe piatră şi armăsarii astfel să aibă drum uscat, căci de la piatră, printre brazi, pe drum îngust porneau cu o prăpastie în stînga şi se-afundau în marea vale din care ei veniseră la început. Regele descăleca şi după el întreg alaiul. Omul şi calul nu aveau loc alături. Omul mergea nainte şi armăsarul călca exact pe urma lui.

— Cînd o s-ajungem jos? se auzi un glas.

— Nu va apune soarele, cînd caii noştri vor bea din apa din care-au mai băut la început de drum.

— Dacă ne prinde noaptea pe aici, dormim lipiţi de stîncă.

— Nicicum! Nicicum! Pas voinicesc!

Drumul era îngust. Poteca, prăpastia, desişul şi dunga cerului albastru. Rar cînd vedeau vreo coamă-n văi. Deasupra simţeau piscurile drepte din care mai cădeau fărîmituri de piatră. Poteca animalelor şi poate a Ktis-t ailor se învîrtea mereu, ameţitor. După atîta fugă dreaptă, caii o resimţeau plăcut. Se odihneau mergînd fără povara călăreţului. Ajunseră la jumătatea drumului, căci piscurile se înălţară uluitor deasupra şi valea îşi trimitea ecoul mult mai iute, cînd caii toţi şi oamenii se busculară.

— Ce e? Ce e?

— S-a oprit regele. S-a oprit regele.

— Ce spune? Ce spune?

— Să-ncălecăm... Să-ncălecăm.

— De ce?

— Pe-aproape poteca este ruptă cîţiva paşi şi n-avem cum urma decît sărind-o din fuga armăsarului. De nu se-ncumetă şi se opreşte. Vă-ntoarceţi aşadar în urmă cu cel puţin o sută de paşi spre a vă lua avînt, dar nu prea mare încît să poată vedea animalele ruptura şi să îşi potrivească săritura. Lăsaţi-le frîu liber. Ţineţi-vă de şa, căci altfel nu vă mai găsim. Într-adevăr.

Într-adevăr. Cei mai mulţi cai se-opriră şi daseră-napoi iar călăreţii îi duseră şi mai napoi. Instinctul îşi calcula efortul şi armăsarii rînd pe rînd săreau obstacolul.

— Descălecaţi! Şi răsplătiţi-i astfel pînă-n vale. Drumul se lărgea şi începuse-a se-auzi ca o părere un fîşîit de frunze. Era pădurea de foioase, căci bradul nu mai cobora în vale. Dar fîşîitul acesta creştea din ce în ce, iar armăsarii de-acum încălecaţi îşi grăbeau pasul singuri.

— Apa! Apa! strigară cu bucurie cei din faţă.

— Apa! Se auzi la cei din urmă.

În cîteva momente se năpustiră înspre apă. Descăle-cară şi caii intrară cu picioarele în apă şi se-adăpară. Apoi zburdară şi cu hărnicie începură-a paşte.

— Mai stăm puţin, zise regele, căci vine gîrla mare cu lemne şi ne izbeşte picioarele la cai.

Încălecară şi trecură gîrla, şi merseră la vale pînă găsiră locul unde au noptat.

— Ce zici, Generale, făcut-am noi ocolul lumii?

— Nici nu mi-aş fi închipuit.

— Rămîne altădată să mergem pe la dacii care îşi pregătesc Cetatea Sarmizegetusei. De-acolo nu-i departe spre sanctuarul Mumei, unde-au trăit Sibilele. Atunci vom coborî în minele de aur, iar la plecare vom alege un drum în care se-ntîlnesc, munţii de-aici ai Rîpei, cu Haemus, ca să vedem cum Iason, protejatul Junonei, scăpat-a teafăr pe Istrul, unde colţii munţilor zdrobesc corăbiile. Apoi dac-o vrea zeii, mergînd spre Argidava, vom urca muntele Parîng, şi vom ajunge la stîncă unde sublimul Prometheu a fost încătuşat.

— Rege, la noi se ştie că Prometheu a fost încătuşat în Caucaz.

— Cînd vom ajunge-acolo, vom pune pietrele ca să vorbească. Ostaşi, acum aprindeţi focul să ne uscam. Zeii ne-or ocroti, păzindu-ne de ploaie. Hai, şi-om cina. Şi mîine la răsăritul soarelui pornim spre Helis. Argonauţii noştri par obosiţi.

Ţinură focul toată noaptea şi schimbară străji. A doua zi se întorceau pe calea cunoscută. Pe la jumătatea drumului văzură de departe un grup călări. Ştafetele îl căutau pe rege să-i spună-n şoaptă, să nu audă Generalul, că Lysimach soseşte cu oştire multă spre podul lor de vase de pe Istru.

*

O parte din ştafete luară către Istru drumul direct prin stepă, unde se bănuia că se va da o luptă între garnizoanele de dincolo de apă şi de va trece Lysimach fluviul, de bună seamă lupta va continua cu garnizoana getă de dincoace. Cealaltă parte a ştafetelor pleca la Helis, unde să pună ostile în stare de război. Era şi o a treia ştafetă compusă din doi arcaşi, căreia Dromichete îi făcu semn ca să rămînă-n urmă, şi-apoi fără a fi văzuţi de General s-apuce calea către Istru, şi să-l anunţe pe Odrid trecînd în Tracia de sud, să-şi pregătească ostile promise. Semnalul plecării oştilor spre Istru urmînd să îl primească mai tîrziu.

Alaiul porni acum cu toate forţele. Caii hrăniţi şi odihniţi zburau pe drumul drept, fără prăpăstii şi bătătorit, în după amiaza zilei erau în Helis. Argaţii luară caii înspumaţi şi-i învîrtiră-n cerc. Le puseră traista cu grăunţe după gît şi îi lăsară chemaţi la oaste.

În Helis, Generalul merse la locuinţa sa. Iscoadele veneau de-acum cu ştiri de amănunt.

— Rege, garnizoana noastră de peste Istru a fost zdrobită.

— Rege, Lysimach a adus o oştire de multe mii de oameni.

— Rege, Lysimach trece podul de vase.

Nu se scurseră însă decît puţine clipe şi alt călăreţ veni zîmbind.

— Rege, podul de vase s-a scufundat cu mare parte din oştirea lui Lysimach.

— Cum s-a scufundat?

— Se crede că putrezise.

— Aşa repede? I-aţi făcut voi ceva? Pe ce trecem acum?

— Rege, caii noştri sînt învăţaţi să treacă Istrul.

— Şi ce s-a întîmplat după scufundarea podului?

— Unii, care-au venit spre malul nostru, s-au prăbuşit în apă săgetaţi.

— Şi Lysimach?

— A început să se retragă. Ostile noastre au trecut, unindu-se cu cei ce mai rămaseră de dincolo, prădîndu-l.

— Şi s-au întors?

— O parte încă stă dincolo la piloni, iar alţii au venit dincoace.

— Ce gînd crezi tu că are Lysimach?

— Eu cred că vrea eliberarea Generalului. Trimise şi alte ştafete la Istru, fără a pierde din memorie părerea împărtăşită de arcaş. Era firesc ca tatăl

O

să-şi vrea fiul ţinut ca un prizonier, cum se credea în Lysimachia. Realitatea, gindea Dromichete, sta însă în răbdătoarea încercare de-a construi în jurul lui Agathocle o stratagemă, pe care doar puţini sau nimeni chiar nu bănuise, de a schimba mentalitatea Generalului. De a-l cîştiga de partea geto-dacilor. În felul acesta, generalul se cîştiga pe sine, depăşindu-se. El însuşi simţea că e mai mult decît ostaş de cînd venise-acolo. Gîndea altfel. Lumea din nordul Istrului. departe de hellenism, nu pierduse de fel. În izolarea ei îşi conservase firea, păstrîndu-se hyperboree. Lui Dromichete îi rămăsese în memorie întreaga comportare şi reacţie a Generalului. Gîndirea lui. Replica lui, totul. Călătoria avusese darul de-a studia un om. Şi-aceasta nu era doar rezultatul unei întîmplări. Suise pe piscurile cele mai înalte ale munţilor. Călătoria voise a fi o paralelă-n suflet. Generalul însuşi simţise aceasta în propriul lui cuget. Această derulare a vieţii înapoi, împinsă spre izvoare, acolo unde putea găsi un rost al lumii şi al său. L-a găsit Generalul? Era totuşi o întrebare decisivă a lui Dromichete. Cu toate-acestea, omul rămînea, îşi spunea sieşi, fiinţa care nu e cunoscută. Desigur, acest adevăr putea pleda pentru încercarea lui de a schimba pe Agathocle. De a găsi în sufletul lui trac o licărire a vechilor hyperborei. Şi dacă va fi reuşit aceasta ar însemna nu mai puţin suprema bătălie şi cea mai scumpă din victorii. Noua magie a omului, de-a căuta un rost. Nu orice, ci numai cel care-arcuieşte totodată destinul individului şi neamului. Va fi-nţeles el, Agathocle gîndul acesta? Cum aş putea să ştiu? Astfel, se frămînta cu acest gînd, între atîtea ştiri, cînd ultima ştafetă aducea vestea că Lysimach se îndreaptă spre Chersones. Îşi propunea atuncea Dromichet să dovedească adevărurile prin fapte. Ideea o avusese mai demult. Îl va trimite pe General în propria lui ţară. Indiferent dacă aceasta va părea mulţimii ciudat. Un mare prizonier e-o mare garanţie a păcii. Dar Dromichet îşi zîmbi sieşi, spunîndu-şi. E-o garanţie de noi războaie. Concluzia era că strategiile războaielor ar trebui schimbate din temelii. Şi ce să pună-n locul lor? Lumea trebuie să îşi asume-un risc de fiecare dată, cînd vrea să meargă înainte. Realitatea, îşi spunea, e-un joc foarte labil cu definiţii lăturalnice. Voi încerca ceva. Îl voi elibera pe Agathocle. Chiar dacă experienţa mea va eşua, faptul în sine de a trimite-acasă pe un general are firescul lui. Dar pînă la urmă întreaga stratagemă nu se rezumă la acest fapt. Această stratagemă presupune o luptă chiar în mine. Şi-această luptă nu înseamnă numai cîştigarea unui om pentru un crez înalt, ci cîştigarea unui exponent. Din punctul acesta nu pot vedea mai înainte, pot doar să bănuiesc. S-ar putea ca Agathocle să îmi devină un complice, trădîndu-şi tatăl. Ar fi un lucru rău. Mai rău decît ar fi din nou un aliat al tatălui, sfidînd în noi iluzia hyperboreilor. Ce ar putea să mai se-ntîmple? Şi Dromichete parcurgea cu gîndul oameni şi fapte, locuri şi timpuri

viitoare. Agathocle ar putea fi, îşi zicea, Dromichete, profetul tracilor din sud. Da. Aceasta-ar fi. Şi gîndu-l cuceri umplîndu-i sufletul de o încredere nestrămutată. El, Dromichete s-ar fi crezut o zeitate. O zeitate tăcută, fără de mîndrie, clocotitoare în ea însăşi şi fericită de-a nu fi ştiută. El care a ajuns să pregătească un profef spre-a-şi duce neamul către ideal. Bătu din palme, dar nu pentru a se aplauda pe sine, ci ca să vină un ostaş.

— Ostaş, adu-mi pe Generalul Agathocle, aici în grabă!!

Erau momente decisive. Poate că acum se juca soarta întregii Tracii. Poate că acum zeii hyperborei s-au deşteptat din somnul lor cel lung şi-şi amintesc de ţară.

Se aşează în fereastră, drapat de o perdea, spre a studia pe Agathocle, spre a-i pătrunde gîndurile. Acesta apăru alături de arcaş, mult mai curînd decît şi-nchipui. li studia pasul. Piciorul lui i se părea că se articulează în piatră, luînd forţe necunoscute, pentru-a zbura apoi desprins de gravitate. Iată cum trebuie să meargă un general, îşi zise Dromichete. Îşi purta mantia ca şi un zeu. Avea ceva de vultur în privire. Un vultur rege. Pe frunte se-aşeza nu o seninătate clasică, pe care grecii o credeau că este doar a lor, ci o seninătate care suia din sufletul ce îşi găsise matca. Dacă acesta-i Agathocle, pe care ochii mei îl văd, atunci pot crede c-am izbutit ceva. Seninătatea pe care-o observase la Agathocle părea a fi şi-a lui. Simţea acum o linişte în suflet şi în sînge, cum o simţise cînd băuse mierea cu apă a Ktistailor. Uşile se deschiseră şi Agathocle îşi puse o mînă pe piept asemenea salutului Ktistailor, ceea ce-l ului pe Dromichete.

— General Agathocle, salutului acesta eu îi răspund, şi regele îşi aşează pe piept ambele mîini încovoindu-se, aşa cum o făceau Ktistaii.

— Rege Dromichet, nu am ajuns să mă desăvîrşesc. Cu-o jumătate din fiinţa mea poate-aş urca spre ei. Cealaltă jumătate mă îndatorează. Nu e suficient numai să cred. Va fi de-ajuns numai atunci cînd voi putea-o face.

— Generale, mă iartă că te-am chemat după un drum atît de lung.

— Ştiu, rege, am auzit de la oameni că-i război, că tata a venit cu oaste să treacă Istrul.

— S-au înecat, Generale. Podul de vase s-a ru.Dt. S-au prăbuşit în apă. Am stat şi m-am gîndit, poate c-aceste lupte noi se datoresc măsurii mele de-a te reţine-aici. Şi astfel gîndind voiesc să te redau părintelui ce este-atît de războinic, şi se-nţelege ţării. Mai ales ţării, care are atît de mult nevoie de tine, Generale. Ce zici?

— Rege Dromichet, dacă îmi dai ordin să plec, desigur voi pleca, chiar împotriva voinţei mele.

— Ştiu, Generale, că vrei încă să vezi ţara hyperboreilor.

— Într-un timp scurt eu m-am legat do ea. E-dn semn că repede m-am regăsit în ea şi tot atît de repede m-am depărtat de Tracia de sud.

— Iată-un prizonier ce nu vrea libertatea!

— Vreau mai departe, rege, să fiu prizonier.

— Generale, vei fi considerat un dezertor şi vei avea oprobiul ţării tale. Ba încă, ţi se va pune-n cap oalele sparte ale tatălui. Chiar lumea de aici se va-ntreba. Unii vor crede că eu te ţin sub forţă militară, iară Consiliul îmi va reproşa că nu vreau pacea. Şi războiul, cum bine ştim, aduce moartea şi sărăcia celor care mai trăiesc.

— Deci, primesc ordin să plec.

— Nu ordin, Agathocle, o rugăminte.

— Am crezut mult în desăvîrşirea mea, ce nu se poate decît aici!

— Oriunde e posibilă desăvîrşirea după iniţiere. Aş zice că desăvîrşirea cere prin definiţie mediul ostil. Ktistaii văd în natură mediul ostil. Tu, Generale, trebuie să-l vezi în însăşi ţara ta.

— Cum, rege Dromichet?

— Nu aş fi vrut s-o spun. Aş fi lăsat-o singur s-o gîndeşti. Dar îmi eşti prieten...

Se aşezară faţă-n faţă lîngă fereastră.

— Agathocle, te poţi desăvîrşi, desăvîrşindu-i tu pe alţii.

— Cum aş putea să cred aceasta rege?! Eu nu sînt zeu ca să desăvîrşesc pe alţii. Lupt şi puterile-mi sînt mici pentru-a-mi desăvîrşi fiinţa-mi, şi nu sînt sigur că voi reuşi. Dar şi a altora?

— Ne-nchipuit de mult vei putea face, ca şi un zeu, cînd vei putea să-i cucereşti pe traci cu sufletul de partea ta. Ai deci, o misiune grea, dar unică în lume. Du-o la bun sfîrşit. Fii un profet al tracilor. Te vor urma şi în pustiu. Aici, cel mult vei deveni Ktistai. Te vor cinsti şi oamenii şi zeii. Vorbeşte-le ce crezi. Ce ai văzut. Şi ce gîndim. Nu lăuda nimic din ce-i omenesc. Laudă zeii şi ţara lor originară, Hyperborea. Fă, tu, o nouă Tracie de sud şi împreună construim un pod de piatră peste Istru, să trecem unii şi alţii fără război, ca fraţii. Fă, tu, ca ţara sfîntă a hyperboreilor să se întindă şi la voi. Avînd o Tracie unită, vom avea pacea mii de ani. Zalmoxis va coborî întîi pe Colonada cerului în munţi şi va veni aici, cum noi sosit-am azi, spre-a se-ndrepta apoi spre sud.

Ridică mîinile în sus ca preoţii pe munte, şi-apoi le coborî cu harul lui Zalmoxis pe umerii lui Agathocle. Simţea că sufleteşte a mai urcat o treaptă, iar viaţa parcă palpita mai mult în sîngele-ncălzit de zeu.

— M-ai convins, rege. Eu însumi îmi înţeleg şi îmi iubesc acum destinul, îl ştiu pînă la capăt şi îl urmez.

— Aceasta-nseamnă cu adevărat iniţiere, Agathocle.

— O înţeleg. Şi mă grăbesc. Ţara m-aşteaptă.

Şi dispăru într-un apus de soare întocmai ca un zeu.

Secţiune 4.05 3.

Secţiune 4.06 CHEMAREA DIN URMĂ

Prietenia cu Odrid era un pas mare înainte, deşi numai primul pentru Dromichet. Tracii daos nu aveau rege, fiind conduşi de Marele preot de la

Coloane, care trimitea Ktistaii la căpeteniile aurarilor, ciobanilor, arcaşilor, suliţaşilor, cataprahtarilor. Aceştia în timp de pace erau ştafete de schimb între triburile daos şi Marele preot, făcînd legătura cu fraţii geţi coborînd pe valea Alutusului în marea stepă a geţilor şi ajungînd la palatul din Helis, unde ştafetele dacilor se întîlneau cu ştafetele lui Dromichet. Nu de puţine ori dacii erau trimişi cu ştiri la Odrid, iar ştafetele geţilor mergeau către Nord, trecînd pe la Coloane şi coborînd în plaiurile dace. Prin aceste ştafete, Dromichete orîndui la Helis o întîlnire cu toate căpeteniile de trib de dincolo şi de dincoace de munţi, din stînga şi din dreapta Istrului. Ştia că nu este uşor. Drumurile pe care le făcuse el în sus şi-n jos îi aminteau nu numai satisfacţiile. Sosi şi timpul acestei întîlniri. Călăreţi ai oastei lui Dromichet ieşiră în pilcuri către drumurile care duceau spre munţi, spre locurile de trecere ale Istrului, spre Haemus şi spre Histria. Cam în acelaşi timp, veneau coborînd pe Alutus şi pe Ordessos, Zoltes şi Oroles în echipaje îngrijite în care se afla Marele preot de la Coloane şi încă două ajutoare ale lui. Şi pe măsură ce soseau, erau conduşi în casele ce se aflau lîngă palat pentru odihnă şi ospătare. Curînd venea Odrid, surîzător, c-un pîlc de oaste şi o căpetenie a Histriei, înconjurată de un alai, călări.

După o zi de odihnă, în sala cea mare a palatului decorată cu arme şi steaguri purtînd capul de lup, aştepta Dromichet, alături de Sfat şi aleşii Adunării poporului. Printre rîndurile de suliţaşi şi arcaşi, căpeteniile îndepăr latelor triburi din Tracia, soseau la palat în sunet de cimpoi şi de tobe. Lumea aştepta în jurul palatului, presă-rînd flori. Ferestrele şi uşile rămaseră deschise, căci era zi de vară, iar cei de afară puteau auzi totul, spunînd mai departe, pînă la ultimul om.

Se ridică Dromichet. Atunci se-aşternu linişte. Vocea lui era caldă şi moale, cu un tremur ascuns. Şi-ncepu:

— Fraţi traci, bine-aţi venit. Aţi înfruntat oboseala şi primejdia drumului să ne vedem aici în marea noastră familie. Încă odată, bine-aţi venit! Cu toţii, cei care sîntem aici şi cei care ne-ascultă de-afară, toată Tracia ce crede-n Zalmoxis, cel ce ne-a dat nemurirea în suflet, putem merge pe urmele zeului gîndind şi lucrînd pentru nemurirea Traciei întregi. Cum tracii nu izgonesc din sufletul lor pe Zalmoxis, fiind mereu una, aşa şi noi între traci să fim una. Regi, principi, căpetenii veniţi aici, sau prezenţi pentru treburi în ţară, rămîn ca-nainte tot ce au fost. Unirea pentru care eu v-am chemat să v-o cer e mai presus decît mine, care rămîn ca voi toţi numai un trac, un trac în care arde dorinţa unei Tracii eterne. Nu ştiu dacă macedonenii vor putea fi şi ei alături de noi. Lysimach voieşte Tracia lui pînă la munţi, ca o împărăţie a sa, dezbinînd şi rupînd Dacia în două. Noi ne-am uni şi cu el dacă ar vrea.

Zalmoxis care ştie destinul popoarelor noastre ne va-nvăţa ce să facem. Aceasta e lupta chiar dintre tracii minaţi de tirani. Aici, noi avem Sfat şi Adunarea poporului. Tot ce fac eu se ştie în Obşte. Mai e însă mare primejdie ce vine de-afară. Dinspre Vest nu năvălesc încă triburi spre noi, temători fiind

de dîrzenia dacilor. De la Sud, odrizii regelui Seuthes III ne sînt vecinie un scut. Şi noi să fim scut pentru ei! Să nu lăsăm, uniţi fiind, să vină spre noi urgia de triburi scitice. Puterea zeului nostru a făcut ca pe-o parte din Nordul şi Estul hotarelor dace să vină Agathirşii. Bătrînii noştri vorbeau de regele lor Spargapeite ce-nvins-a pe sciţi, oprindu-i din drumul care ducea către noi. Slăbit-au între timp Agathirşii. Va trebui să-ntărim hotarul de-acolo. De asemenea zeul a însufleţit pe tracii din Histria, să se strîngă uniţi într-o uniune tribală cu numele Histria şi să-nvingă pe Ateas, regele scit. Dar, iubiţi fraţi, sciţii au slăbit şi ei ultima vreme, deşi-s mulţi. Triburile umblă răzleţite, neaflîndu-şi pămîntul. Nici n-au un zeu protector. Noi avem zeul nostru. Noi avem cerul nostru, şi un pămînt pe care ne-am născut şi murim.

— Aşa e, Dromichet, aşa e Dromichet! Zeul, cerul şi ţara?

— Pentru ţară ne găsim fraţi acum!

— Pentru ţară, pentru ţară, pentru Tracia nemuritoare!

— Să jurăm că etern vom fi fraţi! Să jurăm aici sub pecetea de foc a zeului nostru, Zalmoxis, că vom deveni Uniunea triburilor trace!

— Jurăm! Jurăm! Se ridicaseră-n picioare înălţîn-du-şi mîinile spre cerul sacru al zeului lor.

Se-auzi de departe o bubuitură de tunet.

— Zeul este cu noi, spuse-n delir Dromichet. Oaspeţii, Sfatul şi aleşii Adunării poporului ieşiră cu toţi în curtea palatului în uralele lumii care arunca cu liliac înflorit.

De la balconul palatului, printre cimpoaie şi tobe, o getă pulveriza parfumul de roze.

*

Pînă la Istru Agathocle venise supravegheat de arcaşi. De acolo, pînă la ţărmurile sudice ale Pontului Euxin mersese cu o gardă din oamenii oştirii pînă atunci prizonieri. Numai ajuns în coloniile greceşti îşi angajase cîteva pilcuri, rămase-apoi între falangele lui Lysimach. În Chersones nu găsi la palatul regal decît pe Arsinoe şi Leuce. Lysimach era plecat cu flota sa pe mare, făcînd manevră în golful Thermaic, ameninţînd astfel coastele Macedoniei, care erau în stăpînirea regelui Pirus al Epi-rului. Nu mult după sosirea sa în Chersones, ştafetele aduceau veşti că Pirus îşi părăsise ţara învins, iar Lysimach se declarase rege al unei Tracii la care alipise Macedonia. Motiv pentru care în Lysimachia, pe străzi, se ardeau torţe-n timpul serii. Lumea serba în acelaşi timp sosirea Generalului. Acesta le inspira încredere. Ştafete duceau veşti lui Lysimach, care punea la cale marele său plan de-a cuceri, alături de fiul său, o dată pentru fot-deauna, Geţia. Atunci s-ar fi putut încorona ca împărat, şi lumea ar fi văzut în el cel de al doilea Alexandru Machedon. Ştiindu-l pe Agathocle în Chersones, îi plăcea să întîrzie în Macedonia, el însuşi macedon. Trimise astfel ştiri soţiei sale – Arsinoe.

La palat, fiica cea mică, Leuce, soră de mamă, şi de tată lui Agathocle, se păstra în apropierea acestuia. Şi în puţină vreme putea şti că Arsinoe aflase de transmutarea tezaurului de la Pella în Caliacra, ceea ce explica discuţiile repetate şi aprinse purtate cu Lysimach, înaintea anexării Macedoniei. Şi Agathocle aflase, ceea ce el bănuia de mult, marea putere pe care o are femeia aceasta iînără, asupra bătrînului său tată. Dar mai ştia şi altceva, care contrazicea puterea de atracţie a tinerei femei orientale. Lysimach îşi alcătuise un harem în bună parte cu bacantele culese din coloniile greceşti. Şi Arsinoe ar fi rămas indiferentă dacă tezaurul din Caliacra, cum îi şoptise la ureche regelui, ar fi trecut în Lysimachia.

Agathocle asculta toate acestea c-un fel de jenă, însă Leuce în naivitatea ei se spovedea cu-acea nedumerire a vîrstei în care idealul nu e maculat.

— Am început să îl compătimesc pe tata. Dacă nu mi-ar fi tată, poate că l-aş urî.

— E rege, sora mea, Leuce.

— Şi dacă-i rege înseamnă să-ţi faci harem, şi-apoi să te supui orbeşte dorinţelor lui Arsinoe?

— Îţi dau dreptate cu-atît mai mult cu cît vin din prizonieratul meu din Geto-Dacia. Acolo se duce-o viaţă foarte simplă, dar adevărată. Cu tine, Leuce, pot vorbi deschis. Sîntem fraţi şi de mamă şi de tată. N-am fost prizonier acolo.

— Ai dezertat la Dromichete?

— Nicicum. El e un mare militar. M-a învins într-aşa chip, că am primit o lecţie pe care n-am s-o uit cît voi fi general.

— Şi te-au ţinut în închisoare?

— Nu. E-un om de suflet. Aveam o vilă a mea. Şi tot ce vream. Mă invita la vînătoare. Am înţeles la el ceva din marile secrete ale gherilei şi-ale stratagemei.

— Este un om cu o experienţă militară vastă. Are cred vîrstă tatei.

— Nu, Leuce, te-nşeli. Regele Dromichete e tînăr. De anii mei, dacă nu chiar şi mai puţin.

— Atuncea cum a reuşit să fie rege aşa de tînăr?

— Este un geniu... Am să-ţi povestesc multe.

— Dar de ce, Agathocle, mereu s-a războit cu noi?

— Nu el e cel ce-atacă, ci tata. El m-a eliberat, deşi alt rege m-ar fi ţinut zălog, pînă ce-şi cîştiga din nou cetăţile pe care i le-am luat, după cum ştii. Eu nu am vrut să mă întorc. Am vrut să rămîn acolo.

— Ce curioase lucruri...

— Aş vrea însă să ştii, tu singură, ce alţii nu o ştiu. Viaţa noastră aici în Tracia de sud, aşa cum însuşi Dromichete a observat, s-a îndepărtat de la firescul tracic şi s-a îndepărtat spre formele de decadenţă ale grecilor... Politeism... Poligamie. Acolo, nu. Ei cred doar într-un zeu, Zalmoxis. Căsătoria pentru ei e sacră. Nu vor războaie. Dar ştiu destul de bine să se apere. Şi mai

presus de toate sînt nişte oameni generoşi. Sub influenţa grecilor noi am uitat că sîntem traci. Ne-am înrudit cu toţi orientalii din interes politic, cum a făcut-o tata. După ce Demetrios i-a devenit socru, n-a întîrziat să-l cucerească, deposedîndu-l. Iar aliaţii cu care l-a învins, acum la rîndu-le sînt victimele lui. Regele Pirus e izgonit din Macedonia. Aceasta nu ar fi făcut-o Dromichete. A învăţat-o de la grecii care nu s-au putut uni nici sub pericolul persan. Apoi, Leuce, noi am uitat sau niciodată n-am ştiut că fraţii noştri de la nordul Istrului au coborît direct din zei. Ei sînt urmaşii hyperboreilor.

— Dar cine sînt aceştia?

— Aceeaşi întrebare i-am pus-o lui. Lui Dromichet. Ştii ce-a făcut? M-a luat cu sine să-mi arate ţara, munţii, sanctuarele, nu pentru a se lăuda, ci numai să pricep ceva.

— Dar ce vrea el pînă la urmă, Agathocle?

— El nu voia nimic. Îmi împlinea o curiozitate ce se năştea în mine.

— Ce curiozitate?

— Întîi a fost o curiozitate ostăşească, de-a şti secretele cu care el învinge-n luptă. La şefii de oştiri pe care eu i-am cunoscut, adesea auzeam de lupta de gherilă şi de stratagemă. Chiar tata mă făcea atent să nu cad victima gherilei şi stratagemei Dromichetului.

— Şi ai aflat-o?

— Într-un fel, da. Într-altul, nu. El mi-a dezvăluit secretul, ca un copil, cu bunătate.

— Şi?

— Acolo unde se sfîrşea secretul, începea marea taină.

— Ce taină?

— Taina de a muri... Tata îi crede pentru asta fanatici. Orice ostaş trăieşte cea mai mare bucurie a vieţii, de moare cîştigînd lupta.

— Cum au ajuns să creadă chiar împotriva instinctului de conservare?

— Aşa se întreba şi tata. Cred în Zalmoxis şi-n nemurire. Niciunul dintre ei nu tremură gîndind la Hades. Drumul lor merge drept către Zalmoxis. Nu însă luptînd pentru a cuceri. Sau fiind rege, să-şi aducă harem la curte. Nu petrecîndu-şi viaţa din ospeţe în ospeţe.

— Şi bucuria lor, lăsînd de-o parte bucuria morţii?

— E bucuria muncii şi-a unei vieţi curate minate de un ideal.

— Şi idealul acesta în ce constă?

— Constă în ceea ce numesc desăvîrşire.

— Şi grecii vorbesc despre desăvîrşire, însă în artă.

— Tocmai aceasta-i diferenţa. Nu este vorba de o desăvîrşire-a formelor, ci o desăvîrşire-a sufletului.

— Şi cum cred ei că pot ajunge la aceasta?

— Fiecare în felul lui. Eu l-am avut în faţă pe Dromichet. Pentru el, desăvîrşirea implică o desăvîrşire a idealului de neam. Desăvîrşind aceasta,

realizînd, cum spune el, o unitate a tracilor, el îşi desăvîrşeşte sufletul. Orice arcaş e în măsură a urma cu-aceleaşi şanse modul acesta de desăvîrşire pe care îl gîndeşte Dromichet. Şi îl urmează.

— Cine le garantează însă, c-această frumoasă şi pasionantă idee nu-i o greşeală?

— Le-o garantează cugetul propriu. Acel ceva din noi care ne spune da sau nu.

Dar Agathocle, aceasta-i o religie.

— Într-adevăr, Leuce, o religie, dar foarte-adevărată. Credinţa în nemurire care-a uimit pe greci, doar ca idee, nu-şi are frumuseţea ei doar în enunţ. Totu-i să o trăieşti.

— Şi-a încercat vreodată cineva?

— Ei, fraţii traci din nord, geţii şi dacii.

— Şi cine le-a dat modelul?

— Zalmoxis – care a fost om.

— De unde venea Zalmoxis?

— Din ţara hyperboreilor.

— Şi-această ţară era în paradisul lui?

— Paradisul, după cum ştiu, nu are ţări. Dar întrebarea ta nu e lipsită de înţelepciune. Ţara hyperboreilor începe acolo unde-s marile coloane ale cerului. Unde sînt punctele cardine şi axul boreal.

— Şi unde sînt? Tu le-ai văzut?

— Da. Ele se află în munţii Rîpei pe muntele Coloanei cerului. Sub muntele acela a stat Atlas ţinînd pe umeri axul lumii, căci lumea noastră e o sferă ce se-nvîrteşte pe un ax.

— Şi Atlas?

— Atlas e-acuma piatră. Titanii care trăit-au în vechime, luptîndu-se cu zeii învinşi, au fost încremeniţi în piatră. Atlas el însuşi, căci ajuta titanii.

— Şi ce e cu Coloana cerului?

— Am fost acolo. M-a dus Dromichete. Coloana poartă chip de om. Acolo slujeşte Preotul cel mare. E sanctuarul tuturor tracilor. În jurul muntelui lumea s-adună. De dincolo de munţi vin dacii, din nordul Istrului vin Geţii.

— Şi ce-a-nsemnat aceasta pentru tine, Agathocle?

— A însemnat o înţelegere a mea pe lume. Pînă atunci credeam, atîta cît credeam în misiunea mea de general al tatei. Gîndeam că pentru-a parveni spre zei, eu trebuie să rămîn la prima zeitate, care-mi era părintele. Cel care face cuceriri pe front, dar şi acasă. Haremuri, apoi simandicoase ospăţuri, mărire, lux, putere. Şi cînd ajungi la acest zeu, pentru a trece dincolo, tu trebuie să fii la fel ca el. Unde-i atunci desăvîrşirea? A ta şi-a neamului? Unde începe nemurirea? Spune-mi cu ce rămas-a pro-pria-ne mamă? Cu ce o să rămînă Arsinoe? Şi tu şi eu?

— Mă tulbură aceasta, Agathocle. Tu îmi vorbeşti acum ca zeii, iar eu abia că sînt o biată muritoare.

— Leuce, ai timp să fii mai mult- Aşa credeam şi eu stind lîngă Dromichete... Leuce, ştii c-am văzut Ktistai?!

— Ce sînt aceştia?

— Oameni care trăiesc în peştere. Spre-a se desăvîrşi, ei şi-au ales un mod de viaţă care să nu-i abată de la gîndul lor.

— Şi Dromichete nu-i face ostaşi?

— Nu. A dat o lege care îi apără. Îi apără şi de insulte. Mi-a explicat că un ostaş cînd moare, moare o dată, pe cînd un Ktistai moare de mii de ori spre-a se desăvîrşi, chiar în această viaţă.

— Crezi, Agathocle, că noi vom putea renunţa la modul de-a trăi de-acum?

— Eu cred. Dar n-aş voi să spun că lumea trebuie obligată, impusă a urma pe fraţii de la nord de Istru. Ei trebuie întîi să afle, să vadă, să se convingă dacă vor, şi-apoi s-aleagă. Dar cît priveşte idealul de-a fi o Tracie unită, nu mai avem de-ales.

— Agathocle, religia aceasta a oamenilor de jos, va deveni cu timpul revoluţie, atîta vreme cît la noi vor crede altă viaţă. Va trebui întîi să ne schimbăm chiar noi.

— Aşa s-a întîmplat cu Dromichete.

— Noi înşine, la rîndu-ne va trebui s-avem în faţă modelul lor.

— Tata nu îi consideră decît barbari. Barbarii nu pot fi modele pentru alţii. Cum aş putea să-l cunosc pe Dromichete? E-ntr-adevăr barbar?

— Nu. Este un rege ideal. Şi e iubit de toată lumea care respiră dintre Istru şi dincolo de munţii Rîpei. Ca să fiu sincer, mai totdeauna am crezut că este zeu, ce-a coborît în lume. De asta începea a-mi spune, cînd eu am pomenit de zei.

— Nici tata, Agathocle, nu îl dispreţuia. Avea şi are o teamă ascunsă, aşa ceva ca-n faţa unui zeu ce-l domină. Deşi tata-i bătrîn.

— Leuce, eu nu mai cred în idealurile tatei. Eu sînt discipolul acestui zeu. Nimic din raţiunea mea şi nici din suflet, nu-mi este în afara năzuinţelor acestui om. El mi-a deschis adevăraţii ochi ai sufletului. Calea pe care trebuie să merg, ce este a mîntuirii neamului şi-a mea.

— Şi ce-ai de gînd să faci?

— Vino aicea mai aproape!

Şi-apropiară scaunele de pai de pe terasa care cobora în mare. Soarele asfinţea. Singurul martor era Neptun, o zeitate încremenită în bronzul devenit ornamental.

— Leuce, hai să începem transformarea lumii noastre. Să facem, cum făcut-a Dromichete.

— Mi-e teamă, Agathocle.

Se ridică după o clipă şi fugi. I se păru că poartă după ea trena de aur şi de sînge a soarelui ce apunea. În oglinzile apei o văzu luîndu-şi faţa între mîini plîngînd.

Rămăsese deci, singur...

— Leuce, Leuce, cineva îi bătu în uşa apartamentului său pe care ştia c-o încuiase cu cheia.

Tăcu, nu răspunse.

— Leuce, a venit Dromichet!

— Care Dromichet? întrebă, regretînd c-a răspuns.

— Tarabostele!

— Care taraboste?

Se văzu apoi întorcîndu-se-n lumina solară, pe terasa de marmură, cu soarele prelungit sub apă.

— Cine m-a strigat? întrebă către valuri.

— Noi valurile.

— Şi ce doriţi voi?

Se dezlănţui atunci o furtună. Un cutremur zgîlţîi palatul întreg, năruindu-l. Rămase doar o corabie. Cînd se uită bine, pînza corăbiei nu era pînză, ci aripă-n zbor care flutura albă spre ţărmuri străine. Şi coborî pasă-rea-aceea lîngă o apă pe care-o numea sfîntă. Îşi înmuie ciocul într-însa o dată şi-l ridică spre cer mulţumind. Soarele ardea ca în stepă şi pasărea căuta undeva un umbrar. În cale-i ieşi un pom, Oleandru, care opri cu frunzele lui potopul de soare.

— Eu sînt, Oleandrul, care-a bătut la uşile somnului tău. Te-aştept de departe. Închipuirea mea te-a rostit cu acele cuvinte din zodii: Unde e vatra cu focul cel viu? S-a prăbuşit în cenuşa palatului?

— Nu. Focul cel sacru e-n inima mea. În fiece seară va luci în ferestrele tale deschise spre cer înstelat.

Veni vremea de seară. Acel Oleandru ridica ramuri în cer culegînd stele. Stelele deveneau oameni ascultînd de el ca un zeu. Corabia cu care venise plecase-napoi pe o mare frumoasă şi cu vînt ce umfla aripa albă. Cine rămase? Palatul se ridicase la loc ca în vis. O umbră coborî din corabie şi înfipse-n grădină să crească-un altoi, rupt din oleandrul cel mare. Şi crescu. La rîndu-i acesta ridica ramuri în cer culegînd stele. Stelele deveneau oameni, dar oamenii aceştia nu dădeau ascultare umbrei. Umbra se-ncovoiă şi mai tare. Plîngînd, părea a fi om. Ceru grădinarului o secure de pomi şi tăia acel arbor fantastic. Cînd căzu oleandrul altoi vui ţara întreagă şi marea sui iar în palat răsturnînd stîlpii de marmură. Vai mie, îşi zise, mă va certa zeul. Noroade străine vin şi m-atacă. Şi oamenii mei nu m-ascultă. Căzu în genunchi, iertare cerînd de ia zeu.

Umbra aceea părea o stea stinsă. Omul din ea coborî pe frontul de luptă. Şi luptînd căzu sîngerat, cu fericirea din urmă c-a murit ca soldat. Vestea se

duse departe. Oleandrul cel mare o primea tăinuind-o. Pasărea asta melancolică-n ramuri, cu aripi de plumb. Uită că nu poate să zboare şi se zdrobi de pămînt. Oleandrul o plînse şi se uscă sub potopul de soare.

— Leuce, Leuce! Cineva îi bătu în uşa apartamentului său, pe care-o ştia încuiată cu cheia.

Tăcu... Nu răspunse.

Trezită de-a binelea, plîngea cu faţa ascunsă în palme. Coborî înspre mare. Pe terasa de marmură sta gînditor Agathocle.

*

Piaţa era toată în fierbere. Mulţimea venise cu flori, îmbrăcată în straie alese. Ţimbale şi surle cîntau la începuturi de străzi. Se spunea: Vine încoronat împăratul! Vine încoronat împăratul!

— Care-mpărat? Se-ntreba.

— Regele-nvingător, Lysimach. Cuceritu-ne-a Macedonia noastră, trimiţîndu-l pe Pirus acasă.

— Vivat împăratul! Vivat Împăratul! strigau unii, cum se striga vivat şi la Roma.

Şi-ntr-adevăr sosea regele pe un cal alb, purtîndu-şi mantia regală.

— Unde e Generalul Agathocle? Întrebă plin de mirare. Unde-i regina? De ce nu o văd pe Leuce?

Dădu pinteni la cal cu mînie şi-ajunse la scara palatului. Palatul i se păru mort. Prăfuit, xvlarea se vedea trist prin geamuri murdare.

— Ce-i aceasta? Ţipă cu turbare. Luă din panoplie o sabie şi cu ea sfărîmă chipuri de bronz şi de ipsos.

Mă primiţi ca pe-un sclav? Vă trimit pe toţi în exil! Nu ieşi nimeni de frică. Slujitorii se-ascundeau. Se duse la grajduri, chemîndu-i.

— Pregătiţi-mi banchetul. Aduceţi tot haremul cu toate bacantele lumii. Să fie vin de Corint! Caviar şi homari. Nisetru prins la gurile Istrului. Cineva să mă trezească din somn.

Servitorii alunecau de teamă ca umbrele pregătind banchetul cel mare. Era lăsat să doarmă cît mai mult. Cînd se trezi, palatul i se păru altfel. Îmbietor în haine de gală şi cu farmecul ei apăru mai întîi Arsinoe. Regele se îmblînzi. Apăru şi Leuce. Maiestuos se-arătă Agathocle, salutîndu-l, punîndu-şi o mînă pe piept.

— Ce este aceasta, Generale? Salutul mi-aduce aminte de smintitele secte ce bîntuie ţările Nilului. Pari foarte schimbat. Tu nu mai eşti tu. Te-a ţinut în temniţă tîlharul acela, pe care-l voi arde în piaţă de viu.

— Nu, tată. Am avut libertăţile toate.

— Şi-a pus stratagema la lucru.

— E rău că nu ni-l facem prieten.

— Duşmanul să-mi fie mie prieten? Şi de mînie luă o cupă de vin pe care o turti în capul primei statuete ce îi ieşi în cale.

— Tată, poate c-ar trebui să reformăm unele lucruri în ţară.

— După modelul de acolo?

— Nu tocmai. S-aducem ceva care s-apropie popoarele noastre.

— Să ne întoarcem la modelele barbare?!

— Poate c-ar trebui să ne gîndim la unitatea tracilor pornind de la o singură realitate – sufletul.

— Această unitate clădită pentru traci pe unitatea sufletului este doctrina Dromichetului. Ai început a vorbi întrutotul cu un vocabular barbar. Pînă şi tonul, accentul este-al lor. Suflet ne trebuie? Spune-mi, ca general, le pui ostaşilor drept armă-n mînă, sufletul? Ha, ha, ha, ha! Ai devenit călugăr Ktistai! Te pomeneşti că la femei nici nu te uiţi de cînd venit-ai de-acolo!

Se văzu atunci marile draperii din catifele grele tre-murînd. Bacantele care-auzeau toată discuţia găsiră momentul s-apară. Păreau îmbrăcate în haine subţiri strînse pe corp. Purtau sandale cu tocuri înalte. Pe cap aveau pălării. Dar se-nşelară, corpul lor era tot tatuat. Se vedeau pe pieile goale, şerpi sugînd sîni, melci încolăcindu-se pe pîntec, nuduri în dragoste, părţi din corpul femeii în mozaicuri obscene. Trebuia să citeşti cabalistele semne. Întîi începură un dans, care era al Asiei mici. Lysimach îl ştia. Dansul pîntecului. Coregrafia, bacantele înfăţişau naşterea lumii din păcatul dintîi. Nesaţul etern. Lysimach bea cupă de cupă. Şerpoaicele numărau cupele. Agathocle gustase doar şi privea dezmăţul lucid. Leuce fugise, plîngînd, iar Arsinoe, prinsă de vinul cel dulce, făcea haz. Băură în fugă, pe neobservate, bacantele, cupele pline rămase la mese, şi aţîţate de vin începură desfătul. În dansuri obscene, venea cîte una desfăcînd nasturii hainelor. Lysimach îmbătat era, încetul cu-ncetul, dezbrăcat. Încercară la fel şi cu Agathocle, dar generalul le răsucea mîinile cu-atîta putere, încît cădeau leşinate pe jos. Se-ndepărtară de el, luindu-i pe alţii la rînd. De pe rege atîrnau hainele. Stătea, toropit de beţie, neînţelegînd ce se petrece cu el. Agathocle făcu semn arcaşilor de la uşă să-i aducă un bici. Aceştia i-aduseră îndată biciuşca făcută din piele prinsă la vîrfuri cu plumburi. Se făcu şi el ameţit, simulînd că dansează şi dansînd îşi conduce haita de fiare, ca în circul roman, şfichiuind cu un bici. Lanţul bacantelor se prinse în jocul acesta. Generalul făcu semn arcaşilor să-nchidă uşi şi fereşti. Dansul se-ncingea şi mai tare. Biciul plescăia întîi pe spinări, apoi peste pulpele groase, sîngera albaştrii lor sîni tatuaţi. Începură să ţipe. Dar aşa era jocul. Le fugărea un ritm diabolic plesnindu-le pieile goale. Unele rămî-neau în leşin, picate pe jos, altele s-agăţau de perdele, rupîndu-le şi înfăşurindu-se-n ele. Biciul cu plumbi nu ierta. Lysimach cu o cupă în mînă cînta numai el ştie ce. Biciu-l izbea şi pe el în treacăt. Crezînd că-s ţînţari ca în Indii, dădea cu palma să-i prindă. Dar biciu-l pocnea şi mai tare. Ţipa fără să ştie că ţipă. Bacantele erau scoase cu targa şi udate cu apă. Unele muriră. Şi-n grădina palatului se aprindeau ruguri.

Lysimach încercă să se ridice din scaun. Reuşi pentru-o clipă, fluturînd cu-o mînă în vînt şi spunînd:

— Gaaaata!

ţg – Dromichet

Un ostaş luă o făclie aprinsă din teaca peretelui şi de scîrbă-o turti în marmura albă. Feştila se stinse greţos în rîncedul seu suind spre tavan o dîră neagră de fum. Atunci uşile mari ale sălii săriră din ţîţînele vechi. Patru ştafete intrau în fuga cea mare.

— Rege, ţipară spre regele beat, Rege, odrizii nu mai vor să asculte de noi.

Regele păru că-şi vine în fire, o clipă, apoi se-nfundă în fotoliu mai tare, gingăvindu-şi un cîntec.

— Generale, cine e rege aici?

— Nimeni, ostaşi. Sîntem o ţară-a ruşinii. Odrizii se revoltă pe drept. Faceţi cu ei o singură tabără. Decît să fim învingători ca acum, mai bine învinşi.

Şi plecă spre uşile care dădeau în terasă. Sprijinită pe Neptun, Leuce plîngea.

— Leuce, draga mea soră, de nu ne schimbăm va trebui să murim.

*

Izgonirea lui Pirus din Macedonia o făcuse Lysimach fără mari sacrificii de oameni. Oastea, o parte, administra ţinuturile cucerite, iar alta dublată de astădată de prizonieri macedoneni, veni spre Chersones. Animalele şi armele capturate întăriră oştirea, cum nu se mai întîmplase pînă acum. Între timp, Lysimach se întîlnea cu principele Clearchos din Asia Mică. Voind să obţină sprijin în vederea constituirii unui regat, se alia adueîndu-şi oştirea. În aceste condiţii, Lysimach îşi convocă generalii la palat. Marea sală de marmură, unde cu cîtva timp în urmă dansaseră bacantele, primea pe generali. Li se ceruseră acestora din timp să studieze un plan de cucerire a geto-dacilor. Se aşezară astfel la marea masă circulară, cu hărţile în mînă. Şi îşi expuse fiecare planul. Cum era şi firesc, se alegea drumul cel mai scurt spre capitala Helis. Însă, într-un fel sau în altul, planurile se-amînară pînă ce regele, cunoscînd bine noile forţe care îi întăreau oştirea, concepea lupta printr-o înţelegere simultană a trei mari coloane care să se-ndrepte spre capitala Helis. Una urma să treacă Istrul aproape de Moesia, unde era un vad mai bun, şi unde la capătul opus al capitalei, trupele lui Dromichete nu vor veni. Prima coloană urma apoi în marşul ei spre capitală să controleze minele de aur din băile bazinului Ordessos şi să continue mai repede sau mai încet, după un ordin ce-l aduc ştafetele, drumul spre capitală. Cea de a doua coloană îşi urma drumul obişnuit, trecînd Istrul, unde se scufundase podul. Însă trecerea Istrului era prevăzută cu oarecare întîrziere, în aşa fel ca ostile lui Dro-michete să capete o deplasare spre vest şi astfel să slăbească rezistenţa pe care ar opune-o coloanei a doua. În fine, coloana a treia, compusă jumătate din ostile lui Clearchos, şi întregită

cu oşti proprii, va traversa Istria spre nord în timp de noapte, şi-n zorii zilei va trece Istrul, aproape de Tirighina, şi de acolo va coborî spre Helis. Ştafetele, prevedea planul, vor trebui să joace un rol deosebit spre a coordona înaintarea şi-a face legătura de învăluire a Capitalei. Se mai preciza încă o permanentă deplasare a oştilor în timp ele noapte.

Regele desfăcu un pergament mare, în care se vedea întreg teatrul de luptă. Planul, oricum, părea mai bun. Se putea da, astfel o mare bătălie decisivă şi poate ultima naintea imperiului pe care îl gîndise Lysimach. Planul acesta stârnise un adevărat entuziasm. Urma să se repartizeze marile comenzi. La coloana a doua, cu-o ezitare, Lysimach rosti numele fiului său, iar la coloana a treia, el însuşi regele şi principele Clearchos.

Părea că totul este stabilit pînă-n momentul cînd Agathocle ceru să se retragă din planul de atac al regelui.

— Doreşti altă coloană? îl întrebă Lysimach iritat.

— Rege, nu doresc să mai pierd o bătălie cu Dro-michete.

— Situaţia e alta acum. Stntem trei fronturi ce ne unim.

— Şi mai presus nu doresc să atac o ţară care e paşnică. Dacă avem semne însă că Dromichete a trecut Istrul cu oştiri, eu voi fi primul care voi ataca.

În sală se aşternu o linişte care îngrijoră pe generali.

— General Agathocle, vreau să te-ntreb acum, naintea luptei, căci după ce începe lupta, aş putea crede că eşti un trădător, de vrei să fii sau nu pe mai departe general?

— Nu numai că vreau să fiu pe mai departe general, dar vreau cu-nverşunare să-mi apăr ţara atunci cînd este atacată.

— Ca să îţi aperi ţara înseamnă a-i împinge mai departe graniţele, şi astfel a-i îndepărta pericolul.

13*

— Din partea geţilor şi-a dacilor ce ne sînt fraţi?

— Pericolul cel mare vine din lăuntru, şi cel mai bun exemplu eşti tu, fiu şi macedonean.

— Tată, decît un împărat nesigur de imperiul său, mai bine-un rege sigur de regatul său.

— Şi ce-ai de gînd să faci?

— Să apăr ţara. De la hotar pîn-la hotar.

— Atunci rămîi. După război nu vei avea regat. Şi te vor consola bacantele.

Aruncă pergamentul. Şi înainte de a părăsi sala consiliului mai spuse:

— Pregătiţi-vă, deci! La noapte începe marşul coloanei întîi.

Cînd coborî întunericul, prima coloană plecă. Trecu pe lîngă regatul odrizilor, unde răscoala se potolise. Atunci se afla acolo în taină una din iscoadele geţilor. Ea duse deci ştirea lui Dromichet, care trimise veste la daci.

Se înainta noaptea spre Istru, dar tot noaptea iscoadele aflau intenţia oştirilor lui Lysimach şi pentru ce acesta şi-a deplasat la graniţa de vest o parte din oştire. Voieşte să prade băile de aur. Numai atît? Trebuie să mai aştepte. Voieşte să treacă munţii? Ar fi cea mai mare greşeală, i s-ar închide trecătorile la întoarcere. Trebuie să ştim intenţia, îşi zicea Dromichete.

Între timp, Odrid trimise cîţiva călăreţi, care în timp de noapte se infiltrară în tabăra primei Coloane, şi se postară atît de-aproape de cortul generalului încît află despre intenţia lui Lysimach de a grăbi intrarea-n acţiune a oştilor ce vin prin Istria şi stepă. Tot planul se dezvăluia astfel din amănuntu-acesta. Una dintre iscoade porni spre Odrid, alta spre Dromichete, şi ultima urma să se-ntîl-nească la trecători cu un trimis al dacilor.

Cînd Dromichete află de acest plan, ceru îndată Odrizilor să treacă Istrul neştiuţi acolo unde fluviul nu se desface-n bălţi, apropiindu-se de ostile lui Lysimach. Ceru apoi şi dacilor de peste munţi să îşi coboare oşti spre băile de aur, iar altele să treacă munţii la întorsură pe văile Mousaios. Pentru oastea care venea din sud, aşa cum o făcuse Agathocle, gîndea să pună-n aplicare acelaşi plan din ultima sa luptă. Pădurea rămăsese. Trimise dar, acolo, oşti, spre a forma acele două pîlnii încoace şi dincolo de liziera de pădure. Cel mai greu front era pentru oştirea care venea din Istria. Acolo hotărî să plece un arcaş ce trebuia să joace rolul de dezertor. O mai făcuse şi-n alte împrejurări, şi-i reuşise. Era arcaşul Seut, care plecă îndată. Avea la sine un steag alb. Cind se văzu aproape de Tiarantos şi îi zări pe oamenii lui Lysimach, ridică steagul apropiindu-se.

— Eu sînt Seut. Am dezertat. Nu mă ucideţi. Duce-ţi-mă la general sau chiar la rege.

Descăleca, şi-şi azvîrli suliţa şi arcul. Tăbărîră pe el o ceată.

— De mă lăsaţi viu, vă spun pe unde-i drumul cel mai scurt, şi unde-s ostile.

— La rege cu el! La rege!

Şi-l duseră în cortul lui Lysimach.

— Cine eşti tu?

— Sînt arcaşul Seut.

— Eşti neam cu regele odrizilor, Seuthes?

— Hă, hă, făcu arcaşul. Nu sînt. – Ce cauţi, tu, pe-aici?

— Am fugit, rege.

— De ce?

— Pentru că Dromichete va pierde bătălia.

— De unde ştii tu că va pierde?

— Ieri au fost prinşi cei care-au vrut să îl ucidă pe Dromichete.

— De ce voiau să îl ucidă? E altul mai bun ca el, la voi?

— Lumea zice că nu, dar auzind că vine Lysimach cu toate ostile spre-a-i trece prin foc şi sabie, unii s-au răsculat.

— Netrebnicule, tu minţi!

— Nu mint, rege. Şi ca să vă încredinţez, vreau să vă spun doar un secret.

— Ce secret? Spune!

— Oamenii aceia erau trimişi de Lysimach.

— Tu îl cunoşti pe Lysimach?

— Nu, rege.

— Şi dacă erau oamenii lui Lysimach, răscoala a-ncetat?

— Nu. Dar regele a luat măsuri.

— Şi ce măsuri a luat?

— A chemat dacii-n ajutor.

— Prin care trecătoare vor să vină?

— Vor să coboare pe apa Alutus.

— Ia stai pe scaunul acela!

Seut gindi că prima rimă prinse. Şi-n gîndul lui îşi pregăti şi alta. Aştepta însă mai întîi să i se pună întrebări.

— Ascultă, măi Seut, cu oamenii aceia care tu zici că au fost prinşi, ce a făcut cu ei regele vostru?

— Rege, asta nu o mai ştiu.

— Dar ştii cumva ce crede Dromichete de oştirea noastră? Ştie el, unde şi cîţi sîntem?

— Am auzit că ştie.

— De la cine?

— De la iscoade.

— Nu cumva tu însuţi eşti iscoadă?

— Sînt, dacă mă faci, rege.

— Spune-mi ce ştie Dromichet!

— Rege, ce ştie el, e mult mai mult decît ştiu eu. Ştie că voi veniţi deodată din trei părţi.

— Hm! făcu Lysimach.

— Şi cum vrea să ne iasă-n cale?

— Pune de zor să sape şanţuri în jurul capitalei Helis.

— Sigur face aceasta?

— Da, rege. Şi-şi arătă mîinile cu băşici. Nici nu mai pot să ţiu frîul la cal.

— Hm! făcu din nou Lysimach.

— Măi Seut, eu te fac mare în oastea mea de nu mă minţi.

— Rege, noi nu minţim!

— Cum nu minţi, mă?! Pe Dromichete nu îl minţi cînd dezertezi?

— Nu îl mint, rege, pentru că asta e voinţa mea.

— Dar dacă voinţa ta de azi se schimbă mîine?

— O să ţi-o dovedesc, rege.

— Cum?

— Dă-mi ceva greu de care altul se fereşte-n oaste. Lysimach rămase un moment pe gînduri.

— Măi Seut, de minţi ştii ce te-aşteaptă. Nu moartea de o clipă, după care s-ajungi în paradisul lui Zalmoxis, ci mii de morţi. Te chinuim petec cu petec. Te-apropiem de moarte fără să te lăsăm să mori. Te ţinem treaz şi viu, doar cît să-nduri durerea şi la sfîrşit te ardem de viu pe rug. Am prins atîtea din iscoade şi i-am prăjit nainte de-a muri. Ţipau ca şobolanii. Măi Seut, te-aş trimite la palat. Te duci acolo ca un oştean de-al nostru numai pe drum. Cînd dai cu ochii de Generalul Agathocle îi spui că eşti trimis de Dromichet. Ştii cine este Agathocle?

— Da, rege. Se plimbă la Helis cu Dromichete. Şi nu era vreo vînătoare fără să fie şi el. Lumea spunea: Noi ne batem şi murim, iar regii între ei sînt prieteni. Iată de ce am dezertat.

— Eşti contra regilor!

— Sînt împotriva lui Dromichete.

— Atunci ai învoire să mergi în Lysimachia şi să ajungi cum îţi spusei la Agathocle. Îi spui că eşti trimisul secret al lui Dromichete. ca să-ţi comunice secretele lui Lysimach. Şi cînd te-ntorci cu ele, treci pe la mine. Să-ţi dea un plan. De nu îţi dă îi cere tu o hartă. Cu-aceea vii la mine. Drept răsplătire te fac şi general.

— Recunoscător pînă la moarte, rege.

— Dar uite, cînd te îndrepţi de-aici spre sud, de-i în-tîlni ostile noastre mărşăluind în stepă, arată-le drumul către Helis, căci ei merg numai noaptea şi horbecăiesc. De-acolo îţi vezi de drum spre Lysimachia, căci ai de mers.

— Rege, dă-mi o dovadă, să nu mă ia ca o iscoadă. Şi regele-i dădu consemnul.

Era o vară secetoasă, după o primăvară umedă. Griul se ridicase frumos şi soarele-l copsese bine. Lumea îl secerase şi-i scoase bobul pisîndu-i spicul sub copitele de cal. Miriştea rămăsese nearată. Însă venind vestea războiului, regele ordonase să fie arse miriştele pe-o por-tiune-ntinsă a stepei. Fîntînile erau destul de rare şi-n ele se turnă otravă. Dar Dromichete cu oamenii săi nu putea arde toată stepa. De aceea se gîndi la stratagema de a trimite pe Seut ca dezertor spre-a deruta astfel oştirile străine, de-a le aduce în zona arsă şi cu fîntînile-otră-vite.

Seut îşi luă deci armăsarul şi consemnul pornind spre sud, acolo unde trebuia să întîlnească armatele lui Lysimach. Era aproape miezul nopţii, cînd îi află. Le strigă tare din urmă că vine de la Lysimach cu veste. Oamenii lui Clearchos îl duseră drept la principe, unde îi înmînă consemnul. Făcu pe călăuza. Merse alături multă calc. Ajunsese la o fîntîna aproape părăsită în care apa nu era otrăvită şi oastea o secă bînd pîn-la stratul de nisip. De altfel, ştia prea bine locurile. Pătrunseră în noaptea fără lună în marea stepă. Nimeni nu observa că miriştile-a arse. Căldura se resimţea ca şi în timpul zilei. Caii-ntin-

deau din mers boturi flămînde s-agaţe-un fir de iarbă, dar iarbă nu era. Drumul prăfos, uscat, din care sub lovitura de copită ieşea un fel de scrum, care-nghiţit în întunericul ce îi înconjura le sporea setea.

— Apă! Apă! Cereau oamenii. Caii băteau de sete cu copita în scrumul necăcios.

— Apă! Apă!

— Mergeţi cu mine, spunea Seut, şi-i adîncea în stepa arsă. Răbdaţi! Ţineţi-vă puterile căci înspre ziuă, dacă mergem în pas bun dăm de fîntîni cu apă rece şi pentru, oameni şi pentru cai.

Aşa-i purtă întreaga noapte. Cînd se crăpă de ziuă, văzură la orizont fîntînile, dar mai văzură şi stepa arsă şi nu de secetă, ci de foc. Se năpustiră spre arătările ce-şi ridicau din depărtare capul de struţ. În învălmăşala aceea Seut se mistui în stepă. Nimeni nu mai ştia de celălalt. Unii nu mai ajungeau pînă la apă. Cădeau cu fruntea în rariştele arse, şi-apoi mureau. Alţii picau pe marginea fîntînii, şi-n semn de izbăvire o-mbrăţişau. Cei mai robuşti coborau cumpăna şi auzeau foşnetul apei. O ridicau cu ultime puteri închipuindu-şi prea devreme răcoarea binefăcătoare. Pentru moment aşa era, apoi se luau cu mîinile de burtă. Se tăvăleau în scrum şi rămî-neau acolo nemişcaţi. Muriră mulţi pînă ce unul spuse:

— Apa e otrăvită! Să nu bea nimeni!

— Dă-mi-o aşa, răcni un altul!

— Eu nu ţi-o dau. De vrei du-te şi ia-o. O luă, şi-apoi muri. Văzură toţi că-i otrăvită.

— Vai nouă, ce am păcătuit? Cine ne-a adus aici?

— Cine? Lysimach!

— Nu fi prost, mă, ce Lysimach a otrăvit fîntînile? Avură un moment cînd toţi cei care nu băură, îşi dară seama că omul trimis de Lysimach le-a arătat fîntînile acestea. Dar n-avusese el răgazul să le otrăvească.

Oştirea trimise ştiri în urmă lui Lysimach, şi-l căută pe călăreţ. Se-albise cerul, dar călăreţul dispăruse. Zărise cineva un punct la orizont, care se şterse o dată cu amintirea nopţii. Clearchos era neliniştit. În jurul lui imensitatea stepei. Unde mergea se ridica doar pulbere de scrum, care se aşeza pe nări. Intrînd în gură, scuipatul se-ntărea. Oastea stătea pe loc. Caii îngenuncheau cu ochi sticloşi şi rugători, apoi cădeau pe-o parte pentru totdeauna. Oamenii îşi curăţiră cîte un petic de pămînt şi cu cuţitele făcură gropi. Intrau în ele-ncovoiaţi, căci soarele ardea.

Veni şi Lysimach, care plîngea. Şi în durerea lui îşi ridicase pumnii către cer amenin ţînd.

— Rege, rege, vino-ţi în fire. Zeii sînt mai răzbunători ca oamenii.

— Ne-a înşelat iscoada! Ne-a atras în capcană. Sau poate că a murit şi el de sete. Să ieşim din capcană!

— Unde şi încotro să mergem?

— Priveşte soarele. Vine din colo şi se duce încolo. De mergem în direcţia de unde vine, ajungem către braţul Istrului. Şi-acolo avem apă. Ţipă astfel către oştirea muribundă:

— Cine vrea să ajungă la apă, să vie după mine! Oamenii, unii dintre ei, se ridicară desmeticiţi de o promisiune sfîntă, dar caii rămaseră cu toţi acolo, unde căzură.

Drumul spre bălţi era halucinant. Convoaie de oameni care nu visau decît să vadă apa. Departe se zăreau luciri de diamant sclipind sub soarele ucigător. Şi mer-seră-ntr-acolo lunatici în plină zi. Ca din pămînt ieşiră însă cete de călăreţi, pe care îi vedeau cum se resfiră, apropiindu-se de dînşii.

— Vă predaţi, sau vă împingem în smîrc? Le zise-un dac.

— Vrem apă, apă, apă, fraţilor!

— Voi nu vreţi numai apă, ci şi pămînt!

Cuvîntul pică atît de-adevărat şi cu atîta încărcătură-a morţii, că ridicară toţi braţele sus, lăsîndu-şi armele să cadă. Îi duseră spre apă.

— Cine-i acela? întrebă un dac. Pare altfel. E prea bătrîn să fie doar arcaş.

— Cine eşti tu? îl întrebă un alt dac.

— Eu? Eu sînt Lysimach, regele tracilor. Pe dată îl înconjură un pîlc de călăreţi. Unul din ei îl ridică pe calul său.

— Ce cauţi, rege Lysimach, aici?

— Ce-a spus arcaşu-adineauri. Pămînt... Acuma nu mai vreau nimic, decît să mor.

— Aceasta nu se poate. Moartea e-un lucru sfînt. Dacă eşti trac, cum de n-o ştii?

Şi Lysimach tăcu, căzîndu-i barba-n piept.

— Mai e cineva, mare? Dar nu se auzi nimic.

— El, spuse Lysimach, privind alături pe Clearchos. Îl luară sus pe cal.

— De unde-i el, căci nu vorbeşte traca?

— E aliat. Şi-a risipit oştire-aici venind din Asia.

— Nu i-ai spus „Lysimach, părnînlu-acesta-i primitor, dar cine vrea să-l ia, nu poate a-l lua decît pe pulbe-rea-ncălţărilor”.

Mii de prizonieri cu burţile umflate de apă mergeau fără cai şi fără arme spre Helis. În fruntea coloanei, regele Lysimach şi principele Clearchos. Le ieşi înainte o ceată, . În care se văzu Dromichete.

— Bine-ai sosit, rege Lysimach. Nu ţi-a spus Agathocle, cum e viaţa la noi?

Lysimach dădu din cap deznădăjduit.

— Rege Lysimach, spune-ne ce ai de gînd? îţi las libertatea, şi-ţi trimit iscoade spre generalii ce se află pe drum, căci dacă vor să vină spre Helis, noi îi primim. Îi primim bine. Uite, alege, acum. Cai şi arme le dăm noi. Şi Lysimach alesese cîte doi călăreţi.

— Le dăm şi mîncarc. Arcaşii le înmînară traistele cu bucate. Dă-le un ordin şi pune-le consemnul tău. Nu îţi impunem nici o poruncă. Eşti liber întrutotul. Lysimach scrise pe pergamente aparte şi adăugă însemnele sale. Nimeni afară de el n-a ştiut vreodată ce a scris. Iscoadele plecară spre sud şi spre vest, dar se încrucişară pe drum cu iscoadele care-aduceau veşti pentru Dromichete.

— Rege, anunţăm că armata din sud este învinsă, ca şi sub Agathocle la liziera pădurii.

Lysimach îşi dădu seama că lupta se repetase acolo la fel. Generalul care venise din sud nu întrebase pe Agathocle, din mîndrie sau speriat de întorsătura politică ce avusese loc la palat. Iată o mare greşeală, îşi spunea, părăsit de speranţă. Ce mai rămînea? Prima coloană, care întîrzia să apară. Dromichete zîmbi unui gînd. Îşi imagina ca odrizii veniţi în spatele tracilor, să-i fi împins pină-n săgeţile dacilor, coborîţi în văile Aiurus-ului... şi-acolo să-i fi făcut harcea-parcea.

— Să aşteptăm oştirea ce vine din vest, spuse Dro-michet. Dar să nu uit, rege Lysimach e-adevărat c-ai venit cu familia?

Regele dădu din cap.

— S-a încumetat să vie iar Agathocle? Lysimach făcu semn că nu.

— Spune-ne, rege, unde-i familia, căci nu o văd bine de-ncape pe mina arcaşilor. Dă-ne un ostaş care ştie unde-ai lăsat-o.

Din rînduri ieşi un arcaş, pe care-l urmă nu mai puţin de o ceată. Aşteptînd oştirea din vest se pomeniră cu un car aurit, care păru pentru toţi o arătare zeiască. În car se aflau Arsinoe şi frumoasa Leuce. Carul era îndreptat spre direcţia Helis. Pînă cînd se pierdu în ceaţa cîmpiei, carul de aur străluci ca o stea ruptă din soare.

Puţin după aceasta veniră ştafete din vest, cerînd regelui Dromichet să îi vorbească aparte. Dar regele chemă pe arcaşi să vorbească deschis.

— Rege, spuse cu glas tare arcaşul, Coloana din vest este mai mult risipită.

— Cine a risipit-o?

— Întîi s-a risipit ea.

— Şi-a trădat regele. Şi Lysimach tresări.

— Spune-ne amănunte, arcaş!

— Ostaşii ajunşi la băile unde se caută aur, au intrat buzna în puţuri surpînd peste ei boitele. Alţii luat-au bucăţele de aur şi orbiţi de strălucirile lui au fugit în lume cu el.

— De unde pînă unde ţine lumea, ostaş?

— După cîte ştiu eu, rege, puţin dincolo de munţii pe care noi îi numim Rîpei, şi-n jos pînă la greci.

— Au luat-o spre greci!

— Da! Sau spre Pontus Euxinus, unde sînt corăbii care ajung mult mai uşor în mările grecilor.

— Dacă veneau spre Pontul Euxin, se-ntilneau aicea cu noi. Şi altceva?

— Cei care rămas-au neispitiţi de vrăjile aurului, mers-au nainte. Unii luptat-au cu dacii, care i-au prins în văile Alutus-ului, dueîndu-i ca sclavi dincolo. Rege, au năvălit şi odrizii.

— Ce jafuri făcut-au?

— Le-au luat aurul celor care fugeau.

— Deci aurul nostru a ajuns la odrizi. Ai auzit, rege Lysimach, ce isprăvi fac armatele tale?

Şi dădu ordin ca toată lumea să meargă spre Helis.

*

În Chersones sosi vestea dezastrului. Se spunea că din Coloana întîi n-a mai ajuns nimeni. Mulţi au murit, alţii-au fugit cu aur, sau au căzut prizonieri. Din cea de-a doua coloană, aşa cum zvonurile circulau, mai rămăseseră doar cei căzuţi prizonieri. Coloana a treia, numită şi coloana regelui, fusese decimată prin sete şi foame. Regele Lysimach, regina şi fiica, adăugîndu-se şi principele Clearchos erau prizonieri. Şi veşti soseau din toate părţile că geto-dacii vor ocupa regatul Traciei de sud. Lumea se strînse în faţa palatului din Lysimachia. Dar cine compunea această lume? Femei, bătrîni, adolescenţi, străini şi-un număr de ostaşi, garda palatului. Mai rămăseseră la vatră cei bogaţi. La palat nu era regele să ceară socoteală. Era doar generalul Agathocle, despre care lumea auzise că refuzase participarea la luptă, şi se încredinţase numai apărării hotarelor. Se striga deci:

— Cine apără ţara? Ce se întîmpla cu noi?

Unii mai tineri, descumpăniţi de-absenţa regelui, strigară:

— Ne trebuie un rege! Ne trebuie un rege! Palatul rămînea însă mut. Lumea se agita, iar cei ce nu simpatizaseră politica lui Lysimach, trecură la ameninţări:

— Vom ocupa palatul! Vom ocupa palatul!

— Vom da foc palatului! Ne vom conduce singuri! Generalul Agathocle fu nevoit să apară la balcoanele din stradă, unde ridică mîna în semn de salut şi de linişte.

— Concetăţeni! Ţara trece prin încercări grele. Sîntem învinşi pe toate fronturile. Cei care n-au murit, sînt luaţi prizonieri. Oştire nu mai avem. Familia regală, împreună cu principele Clearchos a căzut prizonieră. Dar nu vă fie teamă, sînt veşti că la hotare este linişte. Cît voi fi eu aici, regele geto-dac nu ne va cuceri. Deşi putere are, el nu vrea să îngenunche ţara altuia. Sîntem înfrînţi pentru c-am vrut să fim cuceritori.

— Aşa e! Aşa e!

— Sîntem regat, şi-am vrut să fim imperiu. De am rămîne ce am fost!

— Regat cu rege! Strigă lumea din nou.

— V-am spus, regele e prizonier.

— Regii prizonieri sînt condamnaţi la moarte.

Ce însemna aceasta? Adevărul, de altfel cunoscut, că regii prinşi erau executaţi? Sau o ameninţare, aici acasă la Lysimach?

— Nu trebuie să aşteptăm. În situaţia aceasta de dezastru, cine ar vrea să fie rege?

Se auzi atunci un ţipăt, şi din balcon văzu înaintînd cu caii prin mulţime arcaşii grăniceri, care strigau:

— Vin sciţii! vin sciţii! vin sciţii!

Mulţimea îngrozită se precipită la rîndu-i strigînd:

— Ce facem? Ce facem?

— Ne apărăm ţara! Mergem la arme! Garnizoana regală vă dă arme.

Lumea-ncepuse să meargă să le primească, însă ştafetele care soseau pe rînd strigau sub zidurile palatului:

— Vin sciţii! Cine ne apără? Unde e regele?

— N-avem rege! Ţipa mulţimea înfuriată. Cineva spuse atunci:

— Generalul Agathocle să fie încoronat rege! Şi mulţimea repetă:

— Agathocle rege! Agathocle rege! Agathocle rege! Să formăm un consiliu de încoronare! Să formăm!

Se auziră cîteva nume, urmînd şi altele. Mulţimea se-ndesuia în neştire în piaţa palatului aşteptînd.

Bazilei şi oameni bogaţi suiră în grabă temători de urgia ce vine a sciţilor. Nu mai era timp de discursuri retorice. În balcoane, ferestre şi uşi se deschiseră larg. Consiliul de-acolo rosti cu putere învestitura de rege. Un nobil aducea mantia regală, un altul, coroana. Apăru, cu privirea în zare, temător, noul rege, unde nori depărtaţi se iscau din cerul pămîntului.

— Trăiască Agathocle, rege! Ura! Ura! Ura! Nimeni în lume nu se-ncoronase aşa repede şi sub spaimele clipei, gîndea Agathocle. Fiinţa-i se strînse-n-tr-un gînd şi gîndul acela sfîrşi în poruncă:

— Cine vrea, spuse el, să intre în noua oştire a Traciei să ne salvăm patria, să vie cu arme aici. Eu insumi voi coborî gata de luptă.

Un murmur prelung ca o revărsare de ape se-auzi peste lume. Şi lumea fugea să ia arme.

Se putea vedea după puţine momente coloane care creşteau. Lysimachia rămînea un cimitir cu singurătăţi de cavouri. În afara oraşului oamenii săpau şanţuri şi ridicau intărituri.

*

La Helis, lumea deschidea porţile oraşului. Străzile care duceau la palat erau presărate cu flori. De la balcoane se pulveriza parfumuri. Singurul obicei care era luat de la tracii din sud. Dromichete venea în triumf. În faţa coloanei călărea pe un cal alb. În spatele lui se afla Lysimach, purtînd pe umăr eşarfa cea neagră, pe care unele triburi o impuneau regelui învins. Imediat după

regele Traciei urma caru-aurit, înfăşurat în eşarfa cea neagră. Generalii lui Dromichet compuneau garda de pază a regelui captiv Lysimach şi a familiei sale. Venea apoi oştirea geto-dacă învăluind prizonierii-n convoaie. La Helis nu era om care să nu fi coborit în stradă din casele lor cu balcoane înalte. Se auzeau două nume din mulţimea ura-lelor: „Zalmoxis şi Dromichete”. În apropierea palatului, carul de aur şi regele Lysimach se îndreptară spre vila, în care nu cu mult înainte locuise general Agathocle. Prizonierii erau duşi spre locufi de muncă.

După marea încercare, peste oraş se aşternu liniştea. Şi un somn greu trimitea în ceaţa uitării amintirile triste din cele cîteva zile. Cînd se desmetici, lumea intră în fireasca ei viaţă. Curţile părăsite, e-adevărat pentru puţin timp, deveneau din nou grădini înflorite. Pomii îşi pir-guiau fructele. Nu departe, se vedea Istrul. Carele se duceau şi veneau de la port cu încărcături de corăbii. Cind vîntul bătea dinspre Istru aducea mirosul pămîntului reavăn. Lua din pădurea ce s-ascundea în orizontul albastru, primele veşti ale toamnei. Cînd soarele era sus se topea mierea albinelor în aerul cald cu aromă de faguri, iar de pe dealuri, departe, se simţea tămîioasa în strugure copt.

m

Ziua, totuşi, părea mai mică. Nopţi ie aveau răgazuri mai mari să odihnească zăduful din stepă, şi aduceau în dimineţi cu soarele palid mirosul sălbatic al ierbii.

Regele Lysimach era trist. Stătea la fereşti privind lama metalică-a Istrului. O lua prin miracol de-acolo şi tăia în felii imaginara lui lume, aruneînd-o-n abisuri. Sufla după aceea praful, praful deşertăciunilor toate.

— Ce-o fi vrînd să facă Dromichete cu noi? îl întreba regina care nu resimţea cu nimic noua condiţie. Nu avea însă baia de acasă cu filtruri albastre, prin care lumina de soare prindea reflex vioriu, şi nu avea marea care izbea înspumată în diguri şi se prelingea leneşă de patina de marmură-a scărilor. Nu avea aurul...

Lysimach îi ghicea gîndurile, şi-şi spunea:

— Sînt un rege-n exil... şi mai rău – prizonierul unui barbar. Ce ne-a adus, Arsinoe, aici? Văd numai atlas, pluş şi catifele, cumpărate din Tir şi Sidon. Ce vrea să ne-arate?

Şi dădea cu piciorul rostogolind covoarele scumpe.

— Aş vrea să mă-nchidă în peşteri!

— Lysimach, vino-li în fire! Vrei tu, rege al Traciei, să fii agăţat de cotigă, cum fost-a odată Paris, rămînîn-du-ţi ochii şi carnea în pulberea drumului? Ai fost doar învins. Un rege învins e ca şi mort. De trăieşti, se dato-reşte doar lui. Şi barbarii au suflet!

În acel timp auziră ciocănituri la uşă. Deschiseră îndată. Un arcaş însoţea o tînără fată pieptănată frumos şi-mbrăcată în alb. Ţinea un coşuleţ cu

trandafiri de toate culorile. Un mic pergament se afla acolo în coş. Veni şi Leuce. – - Cine ne-a dat trandafiri?

— Cu siguranţă regina, spuse Arsinoe.

— Regina? întrebă Lysimach. Se obişnuieşte pe-aicea regină? Bărbatul nu are soţie.

— Poate-i prea tînăr. Mai tîrziu cînd va avea şi regină, îşi va aduce ca tine harem.

Lysimach se văzu nevoit să tacă. Leuce desfăcu pergamentul şi citi: „Rege, sînteţi invitat la palat...”

— Vrea să ne judece! Leuce însă citi mai departe:, , Cu regina şi principesa Leuce. Oferim, peste trei zile un ospăţ în cinstea familiei voastre. De vă e cu plăcere, azi putem face cu toţii o plimbare la cîmp şi pădure.”

— Duceţi-vă voi, eu nu merg.

— Lysimach, nu da înapoi în faţa unui barbar) Apoi acesta e un rege. Ca orice rege coboară din familii vechi.

— Din neamul hyperboreilor, adăugă Leuce.

— Ce neam? întrebă indignat Lysimach.

— N-ai auzit, tată, de hyperborei? Eu am crezut că tu însuţi faci parte din neamul acestora, dacă eşti rege.

— Eu nu am spus niciodată că sînt hyperboreii. Am fost doar generalul lui Alexandru Machedon, şi cred că e destul.

— Dar Machedon era hyperboreu.

— Şi cine v-a băgat în cap poveştile acestea? Probabil Agathocle.

— Lysimach, o regină nu e lăsată singură cu regele învingător. Va rîde lumea de la un capăt la celălalt al pămîntului. Şi ai putea cu-aceasta să ne pregăteşti sfîrşitul, nouă şi tuturor prizonierilor. Vrei să fim arşi pe rug, aşa cum tu ai fi făcut-o lui de-l învingeai? Recunoaşte că pîn-acum eşti nu prizonier, ci invitatul lui.

— Tată, aicea stăm ca în palatul nostru şi sîntem protejaţi de furia mulţimii.

— Leuce, adu-mi sticla cu absint. Şi-apoi lăsaţi-mă să dorm. După aceasta vom vedea.

Lysimach dormi destul de mult. Îl deşteptă un cor de fete tinere, care mergînd spre Istru, trecea pe lîngă vila lor, ducînd prinoase zeilor. Şi slujitorii îi spuseseră c-a-ceste tinere se-ndreaptă spre mormîntul lui Achille pe-o insulă în Pontus Euxin.

— Acolo într-adevăr este mormîntul lui Achille? Şi insula e-n stăpînirea geţilor?

— De totdeauna!

— Regele vostru merge-acolo?

— În fiecare an jertfeşte.

Lysimach părea în parte cucerit de-această ştire. Şi ceea ce îl atrăgea era distincţia pentru un grec şi pentru un ostaş.

— Cum se numeşte insula?

— Leuce, i se spune.

— Cuuuum? Numele fetei mele? Dar slujitorul nu-nţelese şi tăcu.

— Cînd şi cine i-a dat numele-acesta?

— Legenda spune că hyperboreii. Insula n-ar fi existat. A scos-o de sub apă Thetis, mama lui Achille. Acolo locuieşte o familie de umbre, care în viaţă-au fost eroi, şi-acuma zei. Acolo umblă umbra lui Achille alături de frumoasa pentru care s-a dus războiul Troii. Unora li se arată-n vis Latona, mama lui Apollo Săgetătorul.

— Cine v-a învăţat pe voi mitologie? Aveţi cumva

Lyceum şi dascăli greci?

— Nu. O ştim din tată-n fiu.

— Şi toţi o ştiu?

— Cei mai mulţi.

— Noi, tată, interveni Leuce, am şi uitat-o. Cine va fi acela care va renaşte-o?

— Un rege, poate.

— Regele trebuie s-o ştie el întîi. Şi asta-nsearnnă un rege care-şi cunoaşte neamul şi obîrşiile lui.

— Acesta este Dromichet, spuse ostaşul.

Replica păru c-a deşteptat în sufletul Leucei îndepărtate amintiri. Trecu gînditoare în camerele ei. Deschise larg ferestrele. Din ceaţa depărtării voia un singur punct să prindă. Şi acel punct să îl supuie magiei sale sufleteşti. Nu încercase niciodată această nebunie. Să chemi nelămuritul. Să ţi-l apropii. Să proiectezi în el o amintire dintr-un trecut îndepărtat. Îşi dădea seama că-i victima unei iluzii care venea din scrierile lui Platon. Acolo, cînd citise, înţelesese bine că Anamnesisul este o amintire din alte lumi trăite. Cum ar putea să-i spuie tatălui. Ca ostaş, el nu credea în nebuniile acestea. Ea însăşi se îndoia. Care sînt oamenii ce îşi aduc aminte din alte lumi? Unii nu-şi amintesc decît foarte puţin şi din această lume. Ce legătură ar putea să aibă cu starea lor de-acum? Dar tot pe-atît de-adevărat era că toate-acestea veneau ca dintr-un punct pe care mintea ei îl născocise-a fi în ceaţa amintirilor. Dar ceea ce o chinuia, era tentaţia de a da formă acelui punct ce i se năzărise, şi care-i sta pe creieri. Voi din nou să ştie de unde a pornit. De la hyper-borei. De ce? De ei îi mai vorbise Agathocle. Îşi amintea că îi spusese atîtea întîmplări dintr-o peregrinare în care Dromichete-l însoţise. Părea vrăjit, aşa-i vorbise Aga-thocle-atunci. Şi vraja-aceasta devenise parcă şi la arcaşul care suise spre un nume, Dromichete. Ca şi cînd Dromichete stătea acolo sus, unde începe-un neam coborîtor din zei. Cum va renaşte el mitologia? Iată deci o nedumerire. Ar trebui să îl întrebe. Pe cine? Pe Dromichete. Dar cînd vorbit-a ea vreodată cu

Dromichet? Nu. Nu vorbise niciodată cu el. Dar repede se corectă căci conver saţia, îşi zise, e posibilă şi-n vis. În vis, necunoscutele simţiri care ne aparţin apar sub chipul oamenilor necunoscuţi. Atunci sînt altceva în vis cei din realitate? Eu ştiu Stele, pomi, păsări, corăbii... Chiar eu visat-am pasărea cu aripi albe şi pomul care culegea stele pe cer. În ramurile lui eram eu, cea care se trezea plîngînd. Dar pomul? Pomul acela năzdrăvan stă ca în embrionul unei amintiri. Nu seamănă cu tata. Cum ar putea un pom să semene c-un om? Nu seamănă cu Agathocle. Nu seamănă cu nimeni. Poate cu Dromichete. Tot este el barbar. Mult mai aproape de pomi, decît de oameni, ar spune tata. Atunci acest Dromichete are mai multe chipuri. Tata spunea că zeităţile indiene au mai multe capete. Ar fi un Dromichete cel din vis, arborele culegător de stele în ramurile căruia, eu pasărea, încerc să dorm. Ar fi apoi un Dromichete neînchipuit. Cum adică? Adică un Dromichete de care ştii c-a existat sau că există. Şi-atît. Dar pentru a susţine-aceasta va trebui să-i dau o materialitate, măcar un punct. Punctul din ceaţă. Mai este însă-un Dromichete, regele tracilor, mai bine zis al geto-dacilor, regele fără regină, învingătorul nostru, cel care va face să renască mitologia.

Leuce zîmbi, şi se-ntrebă, cum îl văzuse ea pe Dromichet? Era ciudoasă privind prin ferăstruica din carul lor de aur pe omul care-i învinsese. Atunci privea spre el ca spre-o gînganie. Schimbase locul între timp şi nu ştiuse. Crezînd că-i el, ura pe cel din frunte. Un general. Şi îi plăcuse privirea lui crezînd că-i altul, cînd el era chiar Dromichet. Şi? Şi sufletul a stat în cumpănă. Asemeni cumpenelor din cîmpie simt că mereu m-aplec în mine pentru-a găsi cleştarul din adîncuri. Aşa mă simt acum.

Atunci se auzi de-a lungul străzii sunînd prelung un corn.

— E Dromichete, spuse speriat Lysimach.

— De ce te sperii, tată? Eu nu m-am speriat de el. Priviră prin fereşti. În stradă, văzură un alai avînd în frunte pe Dromichet. Leuce îl privi cu mii de ochi. Dromichet avea statura impunătoare a unui imperator, şi ceea ce i se părea inexplicabil era că umerii voinici prindeau sub pelerina albă alunecări de vis. Omul acela, îşi zicea ea, are ceva aerian în el. Şi ochii ei îl cercetau stăruitor. Voi să-i vadă mîinile, şi se-ntrebă dacă vreodată vroit-a oa la vreun bărbat aceasta. Mîinile lui aveau o energie şi-o linişte care-i veneau din suflet. I se păreau că-s mîinile unui profet sau zeu. Ochii-ndrăzniră să-i caute în faţă, să-i deseneze fruntea, modul de a privi, mustaţa, gura, bărbia. Îl dcsenase-n suflet, dar tot desenul lui părea a-l cere pe cel de jos, modelul. E un om trist, îşi zise. Şi mi se pare că-n sine e sufletul unui copil ce plînge. Şi îi veni şi ei să plîngă. Cîteva lacrimi mari îi şiruiră pe obraji. Prin lacrimile-acestea portretul se tulbură o clipă, apoi reapăru cu-o claritate de cristal. De pe privirea tristă ridică lespezile grele descoperindu-i chipul din lăuntru. Ochii lui mari priveau departe, şi uncie el privea se deschideau căi de lumină. Unde văzuse ea. se întreba, sclipirile-acestea? Poate în vis şi-n frumuseţea stelelor. Avu un gînd zănatic să

curme raza de lumină care privea departe. Lumina-aceea să se oprească asupra oi. Aripa păsării din vis să fie albă. Şi el a presimţit uitîn-cîu-se spre ea. Din clipa-aceea zările toate s-au unit. Şi inima-i cînta o melodie ce nu era de-aici.

— Tată, tată! Ţipă ea rugător. Tată! Ne-aşteaptă regele. Şi îi sări de gît, înduioşîndu-l, purtînclu-l cu voinţa ei. În faţă mergea Arsinoe, care-şi pusese toate juvaieru-rile. Leuce îşi însoţea tatăl bătrîn pe scări. Alaiul tot se aplecă cu stimă. Fiica şi mama suiră în carul aurit, iar Dromichete se aşează cu calul în stingă, acolo unde se afla Leuce, iar Lysimach, căruia i se-adusese un cal alb, în dreapta.

Cornul se auzi sunînd din nou.

— Unde mergem? Cîntă vocea Leucei.

— Mergem la apa sfîntă, păru a-i spune Dromichet, care privea uimit ochii cei umezi.

De cealaltă parte discutau două evuri. Al barbariei şi-al civilizaţiei.

— Rege, de ce îi spune sfîntă? îl întrebă hipnotic pe cavalerul acela magic, care era un rege.

— Lumea fiinţează din clipa-n care Gea şi cu Uranus s-au întilnit. El e la început de lume. Din apa lui noi ne împărtăşim nainte de-a pleca la luptă.

— Despre regele Dromichet, mi-a vorbit fratele meu Agathocle.

— Şi eu vorbesc adesea despre regele Dromichet. De cealaltă parte regele Lysimach şi regina Arsinoe vorbeau în şoapte.

— Lysimach, cred că dacă i-ai restitui cetăţile de la

Istru, Dromichet ne-ar elibera.

— Nu cred, atîta vreme cît gîndeşte o Tracie unică. Sub cine e Tracia unică? Sub Lysimach învinsul?

— Caută de vorbeşte cu el. Fii prietenos, Azvîrleacestă vorbă!

— El vrea, iţi spun eu, să fiu sub ascultarea lui, cum sînt odrizii faţă de mine.

— Desigur nu e bine. Dar între a nu fi şi situaţia de-acum e-o mare diferenţă. Oştire nu mai ai. Pe Pirus şi Demetrios pe care i-ai nedreptăţit prin jocul tău politic, nu te mai poţi bizui ca aliaţi. Grecii sînt împărţiţi şi nu cutează să urce spre izvorul rece al neamului hyper-boreic.

Carul de aur, care imita carul lui Phoebus Apollo trecea pe uliţele cu trandafiri înfloriţi. După-amiaza sfîrşitului de august distila soarele în pulbere de aur şi argint. Istrul părea c-a izvorît din marginile lumii, de unde cerul însuşi se ivise. Se-ngrămădea spre ei ridicînd val după val ca la o magică chemare şi căutîndu-şi neîncetat taina ce-l duce, ieşea printr-un alt ochi de cer din lume. Oricum, privirea cădea odihnită pe verdele întunecat în care se-nchideau pădurile, apoi se înfrăţea cu fuga dealurilor risipite.

Ce-a vrut să ne arate Dromichet? Părea a întreba regina, care gîndea că getul voia să-i sugereze învinsului dorinţa sa, cetăţile la Istru. Cînd coborîră,

văzură bărcile pescarilor şi o corabie cu pînze, care se pregătea să acosteze în faţa lor. Şi bucuria de o clipă a macedonului, prins de-amintirile călătoriilor pe apă, se răsuci în girueta gîn-durilor, cînd îl cuprinse-un sentiment de groază.

— Rege Dromichet, acuma înţeleg c-a*început răs-trişte a noastră. Unde ne duce corabia aceasta? Unde ne exilezi? Dar Dromichete rîse cu putere.

— Corabia aceasta venea ca să ne plimbe. Putem să o trimitem înapoi. Şi-i făcu semn să plece. Descumpănit, regele Lysimach se aşeză pe una din banchetele din car. Era bătrîn şi obosit. Regina îl urmă. Leuce rămase jos în preajma getului. Vizitiul întoarse carul. Încălecară toţi şi se-ndreptau acum tăcuţi către palat. Prizonierii fură lăsaţi la reşedinţa lor. Dromichete îi invită din nou la marele banchet de-a doua zi. Aşa se termină cea mai bizară întîlnire dintre doi regi. Leuce se duse în aparta mentul ei şi plînse. Seara trecu ca orice seară, de exil, cu gînduri încîlcite, cu temeri, fără de speranţă şi fără orizonturi sufleteşti. A doua zi erau şi mai îmbătrîniţi. Priveau indiferenţi ce se petrece-n jurul lor. În piaţă lumea pregătea o sărbătoare. Se ridicau estrade.

— Ce sînt acelea, Arsinoe?

— Se pregăteşte ceva. Ceva ce nu-i obişnuit. Lumea ridică schele.

— E pentru noi, regină. Vom fi executaţi. Banchetul va fi petrecerea poporului şi bucuria păcii după moartea noastră.

Regina părea derutată. Coborî scările şi întrebă drumeţii de pe stradă. I se răspunse cu bucurie:

— Regele nostru, Dromichete, este serbat în seara aceasta.

— I se sărbătoreşte victoria?

— Ceva mai mult, ziua de naştere.

Regina rămase tulburată de surpriză şi le ceru arcaşilor de strajă să le aducă un buchet de flori. Sui în grabă scările şi-i duse vestea regelui, care părea că se trezeşte ca dintr-un somn letargic.

— Lysimach, am un buchet de flori şi îl trimitem prin Leuce.

— Flori? Ce face un ostaş cu florile? Trimite şi o sticlă cu absint.

— Lysimach, cum crezi c-o principesă să-i ofere regelui, oricît de barbar ar fi acesta, o sticlă cu absint?

— Atunci, i-o voi da eu.

— Aceasta este altceva. Şi ce crezi rege, că ei nu au absint?

— Nu au şi nici nu beau. De data asta va trebui să bea cum am băut noi apă otrăvită din fîntîni.

— Ai pus otravă?

— Nu. Otrava din obişnuinţă...

Sosi un buchet cu cele mai frumoase flori. La care adăugă un pergament pe care se puteau vedea însemnele regatului din Tracia, şi o chemă pe principesă.

— Leuce, te duci cu rădvanul la palat ca să-i oferi de ziua naşterii, regelui Dromichet, aceste flori.

— Eu, singură?

— Tu singură, din partea noastră.

Voi să îşi prefacă bucuria plecîndu-.şi întristată ochii, însă credea nestrămutat că zeii i-au întors destinul ca şi inima spre Dromichete. Trecu-n apartamentul ei şi-şi potrivi pieptănătura după modelul fetelor din Helis. Carul de aur porni şi nu se-opri decît la porţile palatului. Regele aflase cu cîteva momente înainte şi îi ieşi în cale. Tristeţea ochilor pe care ea o bănuise, grăia acum un sentiment de adorare. Dromichet se repezi să o întîmpine. Dar se opri cu braţele deschise. Îi luă în grabă mîna şi îşi lipi de ea obrazul. Mîna ei tremura ca un hulub gata să zboare.

— Rege Dromichet, zeii mi-au dat prilejul să îţi urez, mulţi ani. Şi îi întinse florile.

Se răsuci puţin c-un sentiment de deznădăjduire. Toată viaţa ei stătea-n această clipă. I se părea că moare şi c-a sosit în faţa judecăţii zeilor. Şi condamnată, cine s-o salveze? Simţi atunci braţul lui Dromichet care-o prindea de umeri, dîndu-i în locul prăbuşirii senzaţia de-o clipă a zborului. Fiinţa lui aeriană, care-o-ntregea în suflet, îi inspira un fel de nemurire pe care ar fi vrut să i-o rostească. Paşii lor alunecau. Mersul nu era mers. Şi fiecare se-ntreba în sine: Cine sînt eu de-a trebuit să te-ntîlnesc? Cît timp ne-am căutat să ne putem găsi acum? Şi ochii lor ardeau. Ardea în ochii lor lumina atîtor stele, care căzuseră în noapte de la-nceputul lumii.

„De la-nceputul lumii te iubesc!” I se păru că spuse regele. Într-adevăr i se păru căci regele-i adăuga:

— Cîteva zile, da, cîteva zile adunat-au răscolitoare amintiri ce mă chemau din urmă.

Ea începu să plîngă. Atunci el o îmbrăţişa, frîngînd-o în mîinile voinice. Îşi căutară ochii cu nesaţ robiţi ca de o jale-adîncă. Dorinţa pecetluindu-şi viaţa c-un sărut, ce le arsese inima.

Leuce se văzu fugind şi ghomuindu-sc în pernele trăsurii. Acasă, urcă în apartamentul ci şi adormi.

Urbea palatului din Helis se pregătea de sărbătoare. Nu era nici un colţ peste care să fi trecut cu îngăduinţă privirea. Era luna lui septembrie. Căldurile-ncetaseră. Unii culegeau via, alţii o lăsau pînă bobul îşi concentra seva cea dulce. Arăturile de toamnă erau făcute. Se slrîngeau pepenii, unii din ci ajungînd cîteodată cît roata căruţei.

Dar ceea ce dădea farmec anotimpului toamnei era sărbătoarea culesului viei. Dionisos, zeul niciodată uitat, aducea viilor agurida, rodul cum se spunea, şi dulceaţa. El întărea vinul. Pămîntul pe care-l lucrau amintea de seva care urca în fructul de toamnă. Oamenii reveneau atunci cu simţirea mai aproape de glie. Vedeau în pămînt spiritul ce rodeşte şi mulţumiţi de roadele lui nu mai întrebau fără rost despre taina creaţiei lor. Mulţumirea aceasta tihnea şi lumea ducea către ziua de iarnă amintirea tinereţilor omului. Apoi renăştea o dată cu

firea. Războaiele însă stricau armonia naturii. Suferinţele întunecau tinereţile anului, aşa cum se-ntîmplase în ultima luptă pe care-o socoteau fratricidă. Şi iată acum, cînd echinopţiul de toamnă ţinea cumpăna lumii neînclinată, în echilibrul acesta, omul părea aici jos ca un zeu. Şi zeii aceştia mici îşi sărbătoreau regele. Pentru seară, suliţele aveau înfipte în garduri şi case feştile şi torţe. Urbea, o dată pe an devenea o vatră imensă a focului sacru. Banchetul era în palat. Dar palatul nu putea ospăta întreaga mulţime. Se-aduse un număr de boi şi berbeci. Sîngele şi măruntaiele lor erau arse pe rug. Se simţea peste tot mirosul răşinii şi aburul jertfei cu prinoase de carne. Se construi apoi un scrînciob cu-o ţeapă vînjoasă în care intra berbecul sau boul, învîrtindu-i deasupra unei vetre cu foc. Bucătarii împănau în cămile vitelor fripte arome de plante. Cînd carnea rotită de scrînciob era coaptă, alaiul pornea spre palat. Regele arunca în sanctuarul oraşului jertfa sa personală. Venea să guste din carnea de bou şi berbec la fiece scrînciob. Lua cu cornul apoi din berea cea aspră ţinută-n butoaie deschise şi-ncuraja lumea să guste din mana cerească. Bărbaţii căutau la brîu cutia în care ţineau cuţitaş cu plasele de os lustruit şi tăiau şuviţe pentru ei şi femei din carnea vitelor coapte la foc. Luau cu mişcări repezi înspumată băutură de orz şi de mei cu un corn, pe care o beau răsturnîndu-l pe gît dintr-o dată. Cîte unul agita focul în vetre şi carnea rămînea mereu caldă, cu aburi molcomi adulmecînd pofta. Şi încetul cu încetul oamenii se lăsau prinşi de-un alean pe care zeii li-l dau de la moşi şi strămoşi. Chiuiau s-audă al noulea neam, nouă veleaturi în urmă, şi să plîngă în ei destinul cel trist din lumea lui Hades, sau să ţipe cu glasuri din vii, îmbătat de mustul cel dulce, Dionisos. Din chimir scoteau fluiere şi-ncepeau să doinească. Pe de lături ţipau în urechi cimpoaiele dacilor. Şi lumea juca. Dansul ţinea toată noaptea.. în horă intra şi ieşea cine vrea, dar hora nu se oprea niciodată. Zeul cel nevăzut, Dionis, pe care lumea-l credea ascuns printre oameni, murise de mult, dar renăştea în chiotul lung, ca şi-n aleanul doinit.

La palat, unde se-afla regele get sosise carul de aur. Oştenii-l lăsară în faţă. În el apunea soarele şi răsărea luna. Phoebus Apollo se-ntîlnea cu Selena în ziua cînd se năştea Dromichet. Şirul covoarelor ieşea din palat şi se revărsa roşu pe trepte pînă la carul de aur. Cobora un rege bătrîn şi învins, o regină încrezătoare-n destine şi-o principesă frumoasă, care deschidea surîzînd calea-n mulţime cu o singură floare în mînă. Se auzi cîteva trîmbiţi în sala palatului. Oşteni îngrijit îmbrăcaţi, sfetnici şi mulţi invitaţi de la curţile dace se-apropiară de uşi des-chizînd un evantai larg lui Dromichet, care venea. Urca scările principesa. Se înclină în faţa alaiului. Înălţă privirea şi mîna spre cer coborînd de acolo floarea ce semăna cu o stea. Din mîna ei steaua se prinse ca un giuvaier rar, pe inima regelui. Dromichet luă atunci în faţa alaiului din florile-stele, prinzîndu-i floare cu floare-n cosiţe şi cău-tîndu-i căpriţei, corniţele moi. Alaiul prinse a bate din palme, stîrnind vraja inimii tinere. Cei vîrstnici purtau o lacrimă-n gene după tinereţile-apuse.

Se auzi din nou trîmbiţa, apoi începu cîntec de nai şi de ţiteră. O liră şi-o harpă îndulceau aerul sălii cu aromele dulci ale coardelor. Era acolo un colţ de Eladă. În cealaltă parte şedeau gata de cînt fluieraşi şi cimpoaie. Pe mese frumoase ferecate-n aur şi-argint de la un capăt la altul aşteptau fructele coapte. Vinul bolborosea în amfore grele. Se simţea tămîioasa. Tacîmuri şi cupe de aur aşteptau oaspeţii. Era masa macedoneană.

În rotonda pereche, aproape faţă în faţă erau mese cu lemnul pîrlit la flăcări, stînd ţărăneşte pe scunde ţăruşe. Scaune rotunde şi mici cu picioarele scurte aşteptau pe mesenii din tabăra getă şi dacă. Pe masa mare, rotundă, erau bliduri şi linguri de lemn. Pentru băut cornuri de bou ferecate. Se aducea butoiul cu bere. Desfăcut, mirosea a drojdie proaspătă.

Masa grecească începea cu măsline umplute cu icre. Se-aduceau apoi stridii, turnînd peste ele sucul lămîilor coapte. După aceasta, carnea homarilor părea dulce. Pana de somn friptă plutea într-un sos de tomate cu mirodenii picante, cega, nisetrul, morunul prinşi în apele Pontului aveau frăgezime şi gust. Urma vînatul de păsări pătrunse în cuptoare cu tăvi şi înăbuşite în vin roşu. Se turna vinul grecesc în cupe adînci, care dădea minţii avînt şi vorbei dulceţi. Bucătarii aduceau la masa grecească un pilaf peste care turnau petale de roze prinse-n dulceaţă. Se curăţau portocalele, se despicau în felii, turnîndu-se-n bliduri de aur vinul cel negru din amfore.

La masa cealaltă abureau cărnuri de vacă, peşte, legume fierte întregi. Apoi, putea fi zărită o brînză-afumată lîngă turtoiul de mei. Berea se lua cu cornul din butoiul comun.

— Fiţi bineveniţi, cinstiţi oaspeţi, înclină Dromichete, vreau să închin cornul acesta pentru regele Lysimach, care îşi ridică cupa urîndu-i mulţi ani.

Înduplecat-am poporul, continuă Dromichete, să călcăm legea războiului, şi să dăm lumii acum o lege mai mare. Să punem în locul cruzimii un simţămînt omenesc. În loc de război, înţelegerea.

— Aşa e, aşa e! Astfel vorbit-a Zalmoxis! Se auzi la masa unde se bea berea din cornuri. Şi tot de acolo se auzi un dac care spuse:

— Rege Lysimach, care din aceste două mese ţi se pare aleasă?

— Masa macedoneană cu care voi geţii şi dacii ne cinstiră ţi acum!

— Atunci de ce părăsit-aţi rînduiala regatului vostru venind într-o ţară săracă, barbară şi aspră? De ce lăsat-aţi oştirea să moară în stepele noastre?

— Ostaşe şi preamărit rege, răspunse atunci Lysimach, războiul care purtat-am a fost o mare greşeală. Rogu-vă dar să-mpliniţi simţirea voastră înaltă, dîndu-mi de-acum răgazul să fiu aliat şi prieten al vostru viaţa întreagă. Numele nostru va rămîne aşa mult mai mult, decît dacă ne-am lovi în războaie. Fie, ca începînd de acum marea familie-a tracilor, ca fraţi să trăiască!

— Ura! Ura! izbucniră geto-dacii. Să nu mai existe război între traci!

— După cum vedeţi, iubiţi oaspeţi, continuă Dromichete, tot răul se-ntoarce spre bine, cînd oamenii-nţeleg binele. De la noi veţi pleca spre ţările

voastre cu oştire cu tot. Între fraţi nu trebuie să fie învingători şi învinşi. Noi, geto-dacii nu venim cu oştire spre voi, ci cu inimi de fraţi. Fraţii voştri mai tineri. Mulţi dintre noi, şi în primul rînd cu, am putea spune regelui Traciei, tată.

Se auzi o rumoare, care învioră atmosfera, apoi nestăvilite aplauze.

— Ridic cupa în sănătatea şi înfrăţirea tracilor!

În uralele care nu mai conteneau se auzi din nou acelaşi dac spunînd:

— Noi am dori din inimă, ca Lysimach, regele Traciei, să-i fie tată regelui nostru Dromichet, prin însoţirea frumoasei principese Leuce cu el.

Şi în tumultul său ridică braţele-n sus implorînd zeul. Entuziasmul era de nedescris. Arcaşii învăluiţi de mulţime lăsară porţile şi uşile deschise. Lumea se strînse aclamînd:

— Dromichet! Dromichet! Leuce... Leuce!

Careva dintre daci, un bătrîn voi să vorbească. Era un Ktistai înfăşurat în barba lui albă, era marele preot. Atunci, un arcaş spuse mulţimii:

— Cerem tuturor să asculte. Marele preot vrea să vorbească.

Se aşternu o linişte adîncă.

— Fraţilor traci, Zalmoxis m-a adus aici să văd răspunsul lui la rugăciunea mea de totdeauna – unirea tracilor.

Îşi ridică faţa şi mîinile spre cer, spunînd:

— Zalmoxis. zeul tracilor şi al strămoşilor hyperborei. ţara ta se reface. Bucură-te ca şi noi, Zalmoxis!

Mulţimea ridică şi ea în delir mîinile către cer scan-dînd numele zeului: Zalmoxis... Zalmoxis... Frăţia dintre traci.

— Fraţii mei traci, continuă Marele preot, se săvîr-şeşte în faţa noastră una din marile taine pe care zeul nostru ni le-a dat. Aceasta este însoţirea.

Lumea voi să izbucnească, dar preotul îşi ridică o mînă, şi se făcu din nou o linişte adîncă.

— La însoţire, fraţilor traci, nu poate fi decît dorinţa şi inţelegerea celor ce se-nsoţesc. Altfel e silă. Şi sila vine din Hades, pe cînd în paradisul lui Zalmoxis e înfrăţire liberă. Se cade, aşadar, să întrebăm pe principesă şi să răspundă cu-adevăr în faţa zeului cel nevăzut, care priveşte peste noi acum. Au, principesă Leuce, mergi tu cu inimă şi cu credinţă toată viaţa, oricare-ar fi cărarea ei, lingă viteazul nostru Dromichet?

Lumea era uimită. Se vedeau lacrimi pe obrajii multora.

Leuce se ridică cu demnitate şi se apropie de Dromichet luîndu-i mina. Apoi îngenunche, lipită de mantia lui.

— Rege Lysimach, continuă preotul, taina nu se-mpli-neşte fără voinţa ta ca tată.

— Îi binecuvintez, părinte. Şi scoase de pe degetele sale două inele pe care preotul le luă punîndu-le în degete la fiecare. Îi sărută pe frunte şi le ceru îngăduirea să plece şi să se roage pentru ei.

Mulţimea aclama: Trăiască Dromichete şi regina lui, Leuce!... Palatul era luat cu asalt. Cei mai dibaci urcară pe coloane. Unii ajunseră pe frontoane. Mulţimea fremăta. Se ridicară steaguri. În grabă se găsiră alte flori. Ieşiră pe balconul care da în piaţă, amîndoi, şi-atunci văzură întreg Helisul luminat de torţe. Luminile se agitau. Mocneau o clipă şi-apoi se proiectau în văzduh tăind în întuneric umbre mari.

— Rege Dromichet, îi spuse Leucje, strîngîndu-se în răcoarea serii, lingă el, asemenea spectacol nu am văzut în Chersones şi nici în Pella. Doar epoca eroică a grecilor să fi trăit aşa!

— Într-adevăr, aicea oamenii-şi trăiesc spectacolul vieţii... Nimic din viaţă nu le e indiferent. Moartea, ce pentru alţii e negaţiune, e tot aşa trăită.

— O. Dromichete, neamul acesta e de eroi. Cine vorbit-a atît de rău despre barbari? Barbarii sînt sublimi!

După cîteva zile se putea spune că Helis trecuse prin cele mai frumoase clipe ale lui. Lumea vorbea numai de frumoasa Leuce, frumoasa lor regină, care primise bine-cuvîntarea Marelui preot. Totul li se părea lucrarea zeului. Un zeu drept care îl răsplătea pe Dromichet. Astfel, credinţa în zeu şi rege avea motive-n plus a deveni fanatică. Un fanatism care avea acoperire sufletească. Puţine erau cazurile cînd regele se întîlnea cu lumea pe care-o conduce într-o atît de fericită întîmplare. Dar aceasta, îşi spuneau geto-dacii, rămîne în seama viitorului. Însă prezentul îşi avea numai o raţiune a lui, adică puterea de-a răspunde pentru ce există, care în bună parte însă cerea o recunoaştere în viitor. Şi la această proiecţie în viitor îl duceau gîndurile pe Lysimach. Dar ceea ce nu putea el distinge, era cît din ceea ce facem noi este al nostru. Căci parcursese într-un trecut apropiat printr-o mulţime de evenimente, de care, de n-ar fi fost el însuşi implicat, ar fi crezut că-s fantasmagorii. Astfel, istoria îi apărea ca o proiecţie reală a unui zeu fantast. Şi şi-o spunea aceasta, acum cînd după ce se despărţise de Dromichete, căruia îi cedase fata şi cetăţile la Istru, cînd se întorcea acasă învins, dar fără ca să fie cucerit, duşman, dar înrudit cu Dromichet. Despre această ciudăţenie, pe care o credea pe drept că nu-i o noutate delibera că trebuie aşezată în umbra conştiinţei sale. Îşi mai căsătorise şi alţi copii, în orient. Şi tocmai de aceea trecuse peste ei, atunci cînd o prerogativă a sa, numai a sa, i-ar fi cerut-o. Regatul lui, în ciuda încercărilor, era în picioare, nu se prăbuşise. < Căzuse-n pulbere o singură idee, cea de imperiu. Oştire încă mai avea. E-adevărat puţină. Dar cu o parte din tezaurul ascuns în Caliacra îşi va reface falangele, şi Lysimach va fi tot Lysimach. Dar cînd el singur îşi spunea aceasta, uita de zeul care ne dă numai iluzia că noi croim istoria. Zeul acesta îl plesnise peste ochi de-atîtea ori. Întîi îl dojenise, dar niciodată înverşunarea asupra sa nu devenise ultima lui ratio. Şi aştepta aceasta? Desigur, nu. Dar cum avea să ştie? Recunoştea în sine că nu se bucura de-un simţ intern, care să meargă dincolo de lucruri. Nu putea şti, oricît de vag, intenţiile zeului, ca să îl poată măguli. Şi-atunci?

Trecuse Istrul. Cînd ultimii arcaşi ieşeau din apă, se pomeni în faţă c-un călăreţ pe care-l cunoştea şi care-i rămăsese credincios. Nu se mai repeta acum teribila-ntîm-plare ca un spion să-l rătăcească-n stepă arsă şi cu fîn-tînile-otrăvite. Şi călăreţu-i spuse:

— Rege, ştirile-mi sînt neplăcute.

— Spune-le, oricum ar fi. Şi călăreţul îi vorbi:

— Rege, Tracia nu te mai are rege.

— Te pomeneşti că a venit în locul meu Seuthes cu odrizii lui.

— Nici vorbă, rege.

— Atunci? O fi trimis chiar Dromichet, după ce mi-a luat cetăţile la Istru şi fiica, un rege-n Chersones!?

— Nici asta, rege.

— Dar ce atunci?

— Rege, e dureros, dar âsta-i adevărul!

— Spune-l şi nu mă chinui. Nă-i fi tu regele!

— În locul tău, încoronatu-s-a ca rege chiar Agathocle.

— Cine i-a dat puterea?

— Nu ştiu. Şi-a luat-o singur. Cine putea să îl împiedice?

— În ce împrejurări a luat-o?

— A mers zvonul c-au năvălit sciţii.

— Şi el ca general care avea comanda de-a păstra graniţa, la ce îi trebuia coroana mea?

— E greu ca să-nţeleg aceasta, rege.

— Priveşte-aici. În vale este toată oastea mea. El are acasă mai mult decît am eu?

— Aş zice, nu.

— Dar stai! N-am înţeles cu sciţii ce-a făcut? Doar nu l-au cucerit ca să îi dea coroana!?

— Sciţii, ca totdeauna, au mai prădat ceva şi s-au întors la ei acasă.

— Atunci?

— Atunci, totul a fost un plan. Acuma înţeleg de ce a vrut ca să rămînă acasă, spre a mă detrona. Onoarea mea de rege şi de tată deodată detronat din amîndouă le va plăti amar. Întîi, voi merge cu oştirea să-mi iau coroana înapoi, iar capul care-a-ndrăznit s-o poarte, va cădea. Nu voi ierta.

Ascultă, pe tine te fac mare, de-mi ţii credinţă mai departe. Mergi înaintea mea în Chersones. Ia-ţi cai de schimb. Şi vino-mi înapoi cu veşti. Vezi, dacă afli ceva în legătură cu tezaurul.

— Rege, se zice că tezaurul ar fi fost luat din Caliacra.

— Tu ştiai mai nainte de-a se-ncorona că e tezaurul în Caliacra?

— Nu. Acuma toată lumea ştie de-acest lucru.

— A treia vină, a desconspirat tezaurul. Trei vieţi de ar avea, toate le-ar pierde. Te du! Păstrează-ţi pîn-la urmă credinţa ta în rege!

Plecă.

Toamna era frumoasă. O ploaie de lumină albă în timp de zi, iar noaptea era rece şi uneori ploioasă. Mergeau fără oprire. Şi nimeni nu-i întîmpina. Lupta va fi în Lysimachia sau pe aproape, îşi spunea sieşi. Vorbise mult cu Arsinoe, ce-i reproşa greşeala de a nu fi păstrat secret faţă de toţi tezaurul. Apoi îşi reproşa greşeala de a nu-l fi sechestrat atunci cînd refuzat-a comanda regelui, cu toate că pînă la urmă ar fi avut dreptate gîndindu-se la catastrofa cu care se termina războiul.

— Dacă întîmplările care s-au succedat nu am putut să le prevăd, am avut însă mereu presentimentul că Agathocle a gîndit ceva, îi spunea Arsinoe.

— O fi fost pus de Dromichete?

— Nu cred. Dac-ar fi fost aşa, nu-ţi da oştirea repede. Şi nu ne-ar fi semnat plecarea, căci orice-am spune, cu ce avem putem să-l înfruntăm pe Agathocle. Este greşit să crezi că Dromichete a avut amestec. Totul a fost tentaţia. Un rege poate a uita fiului său orice, afară de un singur lucru, tronul. Nu-i e iertat nici tatălui care a uzurpat tronul copilului, da' cum se poate a ierta copilului ce-şi năru-ieşte tatăl? într-adevăr, este cumplit. Îmi vine a crede că Dromichete are dreptate.

— În ce privinţă?

— În gîndul lui nedeclarat de a vedea în Tracia procesul decadenţei, ce mai întîi i-a măcinat pe greci.

— Poate că da, poate că nu. Cu cît efort, cu cîte sacrificii am putut da regatului o respiraţie mai largă! Şi-acum altă surpriză. O lovitură la palat. L-o fi ajutat Demetrius sau Pirus.

— Nu este imposibil! Vor să-ţi plătească în moneta cu care i-ai plătit.

— Ce-ai face tu în locul meu? Spune-mi-o drept!

— Eu n-aş da nici-o luptă. L-aş prinde şi l-aş executa. Ar muri unul singur, nu mii. Şi-ai rămînea un rege exemplar.

— Exemplar, faţă de cine?

— Faţă de lume.

— Iată o nouă întrebare, lumea. Vor zice toţi, un rege care şi-a condamnat la moarte fiul.

— Lumea se-ntreabă, cum şi de ce?

— Aş putea să îl prind şi să-l dau dispărut, sau mort în luptă.

— E altceva. Orice asasinare este o laşitate, nu are nici o scuză. Asasinarea e ceva ascuns. Un furt de viaţă. Pe cînd a judeca şi condamna apare lumii, deşi crud, ca o putere a adevărului.

— Dar dacă îmi redă coroana?

— Fii sigur, cine ia coroana, n-o ia docît să o păstreze pentru sine. De altfel cred că a trecut şi la reforme, şi poate-a dat şi legi. Cum vei putea să treci peste aceasta? Decît luîndu-le asupra ta, punîndu-ţi legea ta chiar împotriva-ţi. De altfel o să vezi. Apoi dacă se duce luptă, tu însuţi poţi muri.

Argumentele reginei izbeau cu neiertătoarele ciocane ale raţiunii în conştiinţa agonizantă a regelui. Şi pe măsură ce timpul trecea şi se apropiau de Chersones, Lysimach devenea mai neliniştit şi mai neiertător. Iscoade trimise se întorceau îngrijorate. În jurul Lysimachiei se ridicase un fel de baricade, greu de sărit cu calul peste ele. Ca să pătrundă cathaprahtarii, voit sau nevoit, căci n-aveau de ales, ei trebuiau să treacă peste strîmtori de ziduri bine păzite, sau prevăzute cu capcane. Cel care pătrundea, era lovit de săbiile lungi. Decapitat, iar calul înţepat de suliţi. Cel care scăpa era pe dată-nvăluit. Luat prizonier şi iscodit şi repede dat morţii. Alte intrări, oe păreau nepăzite, aveau săpate gropi adînci mascate, în care cal şi călăreţ se prăbuşeau mortal. Sau se prindeau de parapetul celor două maluri frînghii de cînepă, care treceau de înălţimea armăsarilor, dar care apucau pe călăreţ. Caii se duceau singuri nechezînd nainte, iar călăreţii cu oasele zdrobite se chinuiau în tină. Ce era de făcut? Se întreba Lysimach. Dacă am fi avut oştirea care am pierdut-o la geţi, aş fi înconjurat urbea, ţinîndu-l sub asediu, pînă ar fi capitulat. Aş mai fi încercat să sap tunel trecînd pe sub fortificaţii. Şi noaptea strecurîndu-ne-n oraş, i-am fi măcelărit pe toţi. Sau dacă zidurile nu-s prea departe de oraş, am pune cîlţi aprinşi în vîrfurile de săgeţi şi am da foc întregii urbi. Voind să fugă din ea, i-am aştepta noi ia ieşiri.

Se afla încă în bivuac, cînd omul de încredere veni cu calul înspumat de fugă.

— Rege, veştile nu sînt bune. Cathaprachtarii vor avea de lucru zi şi noapte ca să pătrundă în oraş.

— O ştiu. Ceea ce nu cunosc e mărimea oştirii din năuntru. Starea de spirit a urbei. Şi dacă peste tot a ridicat fortificaţii. Cum ai putut să intri în oraş?

— Numai pe mare se poate intra în Lysimachia. Pe-a-colo am pătruns şi eu.

— Spune-ne deci ce-i înăuntru?

— E ridicată toată lumea împotriva-ţi, rege. Se pregătesc gherile ca să te caute şi să te-aducă viu, spre a fi judecat de marele dezastru.

— Au început s-aplice metodele lui Dromichete, gherilele şi stratagemele. Au cerut ajutoare geţilor?

— Nu.

— Dar altora?

— N-am observat. Pe drumurile pe care-am mers nu am văzut oştiri.

— Ce zici, aş putea eu să îmi strecor o parte din oştire spre mare şi de acolo să debarc?

— Totu-i sub pază.

— Şi Agathocle, cum e văzut de lume în oraş?

— E regele care a prevăzut dezastrul şi s-a opus. Lumea e pentru el.

— Uite, ce zic. Gîndesc un plan. L-ai lua pe principele Clearchos, care-i cu mine-aici şi protejîndu-l l-ai duce pîn-la Bosfor. De-acolo, el singur va căuta să

strîngă oaste şi corăbii cu care va veni pe mare pînă la Lysimachia. Debarcă la palat. În timpul acesta, el n-o să poată face faţă atacurilor noastre, de-aici. La debarcare, cruţaţi palatul meu. Puneţi cîlţi în săgeţi şi ardeţi parte din oraş. Îl vom reconstrui cu ei.

Făcuse mai nainte cu Clearchos acest plan. Dar planul cerea un oarecare timp. Clearchos plecă. Şi se-aştepta veşti de la el. Dar veştile întîrziau să vină şi Lysimach gîndi ca să trimită garnizoanelor din Pella o poruncă de a se deplasa pe mare şi a intra cu forţa în noua capitală. Dar întrebarea care-l chinuia era dacă aceste garnizoane, care aveau corăbii, venind, nu vor fraterniza cu Agathocle. Pella era însă oraşul unde se născuse el, Lysimach. Tri-mise-acolo o solie spre-a încerca terenul. Solia se întoarse cu veşti confuze. La Pella ajunsese ştirea dezastrului lui Lysimach şi a încoronării lui Agathocle. Dar noul rege, prins de evenimente, şi între care era o nouă năvălire a sciţilor, ca şi construcţia fortificaţiilor, nu avusese timp să treacă la acte şi măsuri de-administraţie în Pella. Tre^

buia altceva acum. El însuşi, regele, de-ar fi ajuns acolo, prin simpatie ar fi putut să îi cîştige pentru sine. Altfel?! Aşadar, trebuia s-aştepte cu toate că toamna-şi scurtase zilele şi îşi lungise nopţile reci. Însă această aşteptare i se părea un fel de izolare politică şi numai o singură asigu-rare-avea de-a fi neobservat cu oastea sa puţină, do ostile lui Agathocle. Străjile; suite-n arbori sau stînd ascunse în margini de păduri, vedeau adesea care venind sau plecînd din oraş. Dar nu-ndrăzniră să le înfrunte, pentru-a păstra în taină oştirile ascunse. Cu toate-acestea, Lysimach trimise într-o noapte, cînd luna răsărea tîrziu, iscoade la fortificaţii. Acestea merseră pe cai şi îşi lăsară animalele păscînd în voie nu prea departe, spre-a le găsi îndată în caz de fugă. Întunericul protector le ajută pătrunderea pînă-n fortificaţii. Se tîrîră pînă la ziduri, şi cînd păsări luna, deschiseră mari ochii să vadă, mai întîi, unde sînt aşezate străjile. Priviră cu atenţie. Nimic. Se frecară la ochi. Unul din ei se ridică de-a lungul zidului, lipit, privind prin crăpături. Făcu un semn că nu-i nimic. Alunecară toţi ca nişte umbre spre una din intrări. Totul pustiu. Priviră-n gropi. Nimic. Fortificaţiile erau cu totul părăsite. Se pitulară pe cei mai mari tumuli, ca să privească-adînc spre marginea oraşului. Capitala lui Lysimach dormea. Se retraseră fără teamă, dar în linişte. Încălecară şi dară pinteni cailor. Cînd ajunseră în tabără, îl sculă pe rege din somn.

— Rege, o mare bucurie!

— Ce este? Ce este?

— Fortificaţiile-s părăsite.

— Aţi văzut bine? Nu cumva aveţi halucinaţii? Da-că-i aşa intrăm chiar în această noapte în oraş.

— Aşa zicem şi noi.

Oastea fu trezită şi instruită-n grabă. Totul era să se pătrundă-n linişte şi cu atenţie la capcane. Le mai cerură să îşi ascută repede topoarele spre a tăia frînghiile. Lysimach se uită la lună.

— Trebuie să apucăm luna pe cer cînd sîntem la fortificaţii, iar cînd apune, să fim la capete de străzi. Atacăm cu falange mici. Mergem pe calea cea mai scurtă spre palat. Agathocle trebuie prins viu.

Ostile încurajate merseră în pas cu luna, ajunseră în ziduri şi se feriră de gropile capcană. Unde erau fringhii le tăiară cu lama de topor. Aşteptară apusul lunii şi năvăjg – Dromichet

. 225

liră în oraş, unii ocolind spre stingă, alţii spre dreapta, Cînd ajunseră la palat, şirurile se despletiră. Străzile dormeau. Celor care se treziseră li se puseră suliţele-n git. Deschiseră îndată uşile palatului, parcurseră tiptil pe coridoare şi-apoi dădură buzna în dormitorul regelui. Se auzi îndată şi pentru cei de jos şi pentru cei din stradă:

— Dă-te prins, generale!

— Ce aveţi cu mine? întrebă Agathocle buimăcit.

— O va spune regele cel bătrîn.

Mai mulţi decît trebuia îi legară mîinile şi picioarele, punîndu-i şi un căluş în gură. Apoi îl luară pe sus cobo-iîndu-l în celulele beciului.

Mare parte din oaste rămase în preajma palatului, şi se trimise multe patrule călări peste tot locul. Iscoadele plecară spre graniţi. În dimineaţa care urma, lumea era mult mai devreme trezită.

— A venit regele cel bătrîn.

— Şi cel tînăr ce face?

— Se spune c-a fost azvîrlit în beciul palatului.

— Şi lumea pe cine vrea dintre ei rege?

— Lumea nu vrea, lumea se pleacă sub cel mai tare. Mai mult nici nu puteau spune, căci patrulele regelui cereau tuturor să meargă acasă. Cu toate acestea, se putea vedea călăreţi care căutau să părăsească oraşul nevăzuţi de patrule. Neocolind gropile şi ascunşi după ziduri se mistuiau în zarea albastră.

La palat, încă de dimineaţă, Lysimach îşi chema comandanţii şi consilierii cei vechi, care mai rămăseseră. Decretă cîteva legi şi ceru instituirea unei Adunări de salvare a Tracici, şi a unui Areopag. Mulţi dintre comandanţii, care mai tîrziu deveneau generali, intrară în ambele organisme. Comitetul de salvare a Tracici îşi propunea:

1. Să restabilească ordinea în conducerea statului trac.

2. Să asigure cu garnizoane armate, graniţele Traeiei.

3. Să înroleze ca lefegii pe toţi cei care vor să intre în armata permanentă.

Pergamente scrise în limba greacă treceau din mînă-n mînă toboşarilor care-anunţau în Lysimachia cele trei puncte pe care Comitetul avea să le

discute. Nu se vorbea nimic despre Areopag. În cîteva ore, Comitetul îşi începea dezbaterile.

Primul aliniat al restabilirii ordinei în conducerea statului era subînţeles pentru toţi că însemna discutarea lui

Agathocle. Unul dintre consilieri înfăţişa punctele dr vedere ale statului şi condamna comploturile. Se făceau apoi aluzii cu privire la finanţe şi se acuza deschis instigarea la lupta fratricidă în însuşi sinul Traciei lui Lysimach. Drept urmare, se cerca organizarea unei garnizoane pentru graniţe, pe care Comitetul o putea rezolva urgent prin angajarea de lefegii în oştirea permanentă.

Un alt consilier relua fiecare punct în parte. Restabilirea ordinii în stat însemna întîi recunoaşterea dreptului de rege al lui Lysimach, uzurpat de generalul Agathocle într-un moment de grea încercare prin care trecea Tracia. Fără rezolvarea acestui punct, se spunea, Tracia este în pericol de a îi invadată la toate graniţele el. Un stat fără rege este tot atît ca un stat cu doi regi, care în loc să se apere de pericolul din afară, se luptă intre graniţele lui.

Cuvîntul consilierului avu priză şi asistenţa ovaţiona clarviziunea lui.

Se propuse în continuare trecerea primului punct în competenţa Areopagului. Se votă apoi celelalte puncte. În acelaşi plen se institui Areopagul, care începu judecarea lui Agathocle. Generalul fu adus din beci, purtat printre suliţi şi supus interogatoriului.

— General Agathocle, răspunde în faţa Comitetului de Salvare a Traciei şi Areopagului, care au fost motivele pentru care ai refuzat să iei comanda la una din Coloanele războiului de asigurare a graniţelor?

— Aş vrea să ştiu înainte de a fi întrebat, cînd şi cine a denumit războiul, care s-a terminat printr-un dezastru, „război pentru asigurarea graniţelor”'?

— Areopagul este constituit ca să întrebe şi nu să fie întrebat. Eşti acuzat de înaltă trădare. Răspunde la întrebare.

— Nu am participat la războiul de cucerire a Geto-Daciei, şi am rămas să apăr graniţele. Cei care-au mers dincolo de Istru, mulţi au murit, sau au rămas prizonieri. Dacă aş fi condus ou una din coloanele războiului, aş fi cerut Areopagului să mă condamne.

— Pe noi nu ne interesează ce-ai fi cerut. Pe noi ne interesează să ştim motivul neparticipării.

— L-am spus. Războiul caro s-a terminat c-o catastrofă a fost nedrept. O moarte fratricidă între traci.

— Care traci?

15*

\

— Toţi tracii.

— Unii din ci au fost şi poate sînt şi-acum duşmanii Traciei de-aici, care formează statul nostru, de-a cărei uzurpare eşti învinuit.

— Dovada cea mai bună e că geţii puteau cuceri Tracia după dezastrul militar al luptelor.

— De ce n-au făcut-o?

— Pentru că vor o uniune liberă.

— Şi dacă nu s-a consimţit pentru această uniune liberă, înseamnă că liber refuzatu-s-a.

— Atîta timp cît siluiţi marea familie a tracilor cu formele statale, nu e posibilă această uniune liberă.

— Scrib, notează afirmaţia generalului Agathocle. Ea este o declaraţie făţişă a atitudinii antistatale. Am stabilit astfel vinovăţia neparticipării la războiul patriei şi atitudinea antistatală.

— General Agathocle, avînd cum spui misiunea de a apăra graniţele, cum ai făcut-o? întrebă un altul.

— După cum ştie toată lumea, au năvălit sciţii şi am recurs atunci, sprijinit de locuitorii din Lysimachia, la ridicarea fortificaţiilor în jurul capitalei.

— Cînd ai făcut aceasta? După ce sciţii singuri se retrăseseră. Deci nu mai erau, cum spui, fortificaţii contra sciţilor.

— Oricine poate să-şi dea seama că nimeni n-a ştiut de năvălirea sciţilor, ca s-avem timp să ridicăm fortificaţii înainte. Şi temători de faptul că sciţii vor veni din nou, aflînd de marele dezastru, am ridicat fortificaţia.

— E curios, că sciţii niciodată n-au sosit pînă în Cher-sones. Fortificaţia ţintea oprirea şi nimicirea trupelor care veneau de peste Istru, şi-a regelui care le conducea.

— Nu e adevărat! Insinuare! Lipsă de raţiune!

— Scrib, notează injuriile!

— Lipsă de raţiune. Şi-o dovedesc, căci la fortificaţii regele nu a întîmpinat vreo rezistenţă.

— Nu a întîmpinat vreo rezistenţă deoarece venit-a prin surprindere.

— Este o acuzare falsă atîta vreme cît o bazaţi pe-o simplă supoziţie şi nu pe probe.

— Bine, general Agathocle, ne-nvinuieşti că am substituit probele cu supoziţii. Atunci, răspunde-ne de ce încoronatu-te-ai?

În sală se auzi rumoare.

— Trebuie să mă explic. N-am vrut să uzurp tronul tatălui meu. Încoronarea mea ca rege mi-a fost cerută de popor. O căpetenie a sciţilor a trimis soli că vrea să stea de vorbă cu regele. Ori, cum regele nu se afla în ţară, ci lupta peste Istru, eu acceptat-am să fiu încoronat pentru a sprijini pacea, într-un moment, cînd n-am fi rezistat atacurilor scite. Cu toate-acestea trebuie să recunosc că am greşit încoronîndu-mă. Însă greşeala-aceasta pornit-a din dragoste de ţară.

— Scrib, notează recunoaşterea greşelii de-a se-n-corona. Şi general Agathocle, nu ştiai oare că încoronarea e un lucru sacru? Că fiu fiind al regelui, cît regele trăieşte nu poţi să-i iei coroana?

— Ce e mai sacru, o simplă datină sau ţara?

— Ţara este mai sacră. Dar ţara pentru a rămîne sacră are legi. Şi general Agathocle, călcat-ai legea cea mai mare. Şi zeii se cutremură. Nimic nu poate şterge nelegiuirea-aceasta. Te mai faci vinovat şi de alte lucruri, dar cum niciuna din învinuirile ce ar putea să vină nu poate-ntrece vina capitală, ne-oprim aici. Ostaşi, duceţi în beci pe vinovat! Rămînem să deliberăm şi-apoi să dăm sentinţa.

Ostaşii puseră-între suliţi pe general şi-l scoaseră din sală. Cei care asistau avură un moment de uşurare. Doar un moment, căci de îndată judecătorii din Areopag reluau firul interogatoriului ce culmina cu recunoaşterea vinovăţiei.

— Cu toate-acestea, zise cel mai puternic dintre ei, nu judecăm un om de rînd. Noi judecăm un general, care-a servit, e-adevărat după puteri, ţara. Şi judecăm nu numai pe general Agathocle, ci chiar pe fiul regelui Lysimach. Aşadar, cred că trebuie să medităm, să punem în balanţă şi argumentele care îl apără. El n-a ascuns că nu participă la luptă. Şi-a spus părerea pe faţă şi cinstit. A ridicat fortificaţii contra lui Lysimach, sau contra sciţilor? Iată o întrebare. Şi numai tinereţea lui şi un moment de nepricepere, ca şi voinţa celor de afară l-au adus la gestul necugetat de-a se încorona. Iată destinul nefericit al unui general! Cît trebuie să condamnăm în asta şi cît nu trebuie. Să nu uităm că-i fiul regelui şi că cuvîntul decisiv îl are Lysimach.

Dar Lysimach n-ar fi voit să se rostească şi arăta destul de încurcat. Însă mînia şi o mîndrie a celui care voieşte să se-arate deasupra slăbiciunilor îl ridică pentru-a pecetlui destinul tragic al lui Agathocle:

— Justiţia va trebui să îl condamne cu-atît mai mult cu cît e fiul regelui.

Nimeni nu mai ceru cuvîntul după rege. Cel care acuzase se ridică şi îi ceru pedeapsa capitală.

— Cine e împotrivă să se anunţe. Dar nimenea nu mai rosti nimic.

— Scrib, scrie sentinţa!

„Areopagul ţării constituit de Comitetul salvării Tracici în urma judecării generalului Agathocle, care s-a făcut vinovat de înaltă trădare, de răsturnarea ordinei în stai. de uzurpare a tronului, a decis pedeapsa cu moartea. Sentinţa va fi pusă în aplicare în 24 de ore.”

Se afişă pe porţile palatului, iar toboşarii învăţînd-o pe de rost băteau cu viole nţă-n tobe, făcînd-o cunoscută lumii.

A doua zi se putea şti unde e locul execuţiei. O piaţă, nu departe de palat, care-n rotonda ei strîngea mai multe străzi şi dincolo de piaţă o pajişte mergea pînă-n nisipul mării. Din piaţa-aceea se auzeau talazurile. Tumulturile

lui, cînd vîntul nu bătea, păreau un puls al vieţii. Cînd însă vîntul şuiera se auzea un plîns îndepărtat. Pentru aceasta oamenii, adesea, ocoleau locul acela.

— Va bate vîntul mîine-acolo? Părea că-ntreabă cineva.

— Chiar de n-ar bate, va plînge totuşi cineva...

Lumea se îmbulzea în uliţi şi pe străzi. Nimeni nu-şi amintea o altă execuţie în Lysimachia. Oraşul era nou. Prizonierii, dacă nu se schimbau cu cei ce-i prinseră duşmanul, erau executaţi pe cîmpurile de luptă. Evenimentul surprindea prin noutatea lui. Şi noutatea aceasta avea ceva în plus ce depăşea obişnuitul, căci orice întrebare se sfîrşea fără răspuns ca-ntr-un liman cuprins de ceţuri. Din marile nedumeriri scînteiau totuşi întrebări ce se. rosteau exclamativ: „Tatăl îşi execută fiul”., , Ce ciine!”... „Fiul i-a luat coroana, dar nu i-a luat viaţa!” „Nu i-a luat nici coroana.” „Atunci pentru ce-l condamnă?” „La mijloc e tezaurul.” „Tezaurul? E alt tezaur” „Care?” „Femeia”. „Ce-i cu femeia?” „Regina a ţinut morţiş să-l execute!”

„Regina nu e tracă”. „Aşa e!” „E o căţea!” „Ptiu „ „Neruşinare „ „L-a tot urît decînd a tăinuit faţă de ea tezaurul”...Cerceii şi inelele pot omorî un om „ „în fine. să ştiţi, că sîngele nu iartă-'. „Nu iartă „ „Zeii nu vor uita”. „E-adevărat, zeii l-ar fi iertat pe Agathocle, dar Lysimach, nu.” „Nu ştii că viermele crede că vede mai departe decît vulturul?” „N-are să vadă nici cît viermele. L-aşteaptă pe dinele bătrîn Hadesul negru.”

Lumea se-ndesuia din ce în ce mai mult. Ostaşii făceau ordine şi împingeau cu suliţele pe care le ţineau culcate cu amîndouă mîinile. Cordoanele de suliţaşi se aşezară suliţă de suliţă, ca să păstreze drumul liber. Însă mulţimea era ca marea, îşi azvîrlea talazurile.

În piaţă se vedeau cîţiva lemnari ce înălţau tribuna.

„Ce-i cu aceea?” Se întreba lumea. „Acolo, ăl bătrîn va sta cu aia tînără”. Se-nţelegea cine-s aceia. Tribuna era acoperită cu covoare roşii.

„Vine, vine”, se auzi din urmă mult. Şi lumea, curioasă şi răscolită de eveniment, voia să vadă. „Vrem să-l vedem pe generalul Agathocle”, se auzi-n mulţime. „Nu mai e general”, răspundeau suliţaşii, , , e degradat”. „Să nu spună nimenea cuvîntul general „, ţipau ostaşii. „Şi ce să spunem? Rege.” „Da, rege”, răspundeau copilăreşte suliţaşii cărora le curgea transpiraţia pe frunte şi obraji. „Vine, vine” se auzi din nou. Carul de aur se văzu venind. Şi ca o vijelie trecu de-a lungul străzii. „Coboară dinele bătrîn. Uite-l, e cocoşat! Coboară şi căţeaua orientului!” „Unde-i principesa? A arestat-o şi pe ea?” „Nu! A dat-o cu de-a sila după Dromichet să scape basma curată din războiul care-a ucis jumate din suflarea Traciei.” „El merită să moară!” „Să moară, dar nu întru Zalmoxis!” „Moartea şi Hadesul!” ţipă un altul. Veni apoi călări suita regelui. Membrii Comitetului pentru salvarea Traciei, „Aceştia nu salvează Tracia, salvează doar pe rege.” „Un rege care a pierdut războiul trebuie să moară”. „Ar trebui, dar el are oştire încă!” „Dacă tembelii ăştia n-ar fi venit cu el, ar fi fost el acum legat şi dus la moarte”. Veneau la rînd învestmîntaţi în mantii albe

membrii Areopagului. „Cine sînt ăştia?” „Sînt preoţi?” „Nu.” „Sînt grecii lui Lysimach”. „A introdus de ieri Areopagul, ca la greci, să dea prestanţă şi autoritate.” „Nu el comandă, vrea să spună, ci cei în alb. Cu haine albe, şi suflet negru”. „Huuuuuu!” Se auzi atunci, şi cei în alb treceau, făcîndu-se că nu aud.

Era o toamnă cînd pomii începuseră să-nflorească. Soarele palid, dar cald, urcase. Marea-aducea o briză ascuţită şi de departe ameninţau întunecate neguri. Tribuna se umpluse. Se auzi din depărtare o goarnă şi lumea tresări. „Vine... Vine... Vine...” Cuvîntul acesta zbura fatidic de la un om la altul ca un presemn al morţii. Şi-ntr-adevăr, venea. Lumea nu-i mai spunea acuma Agathocle, ci condamnatul. Vine condamnatul... Vine condamnatul... Şi oamenii plîngeau în suflet. Un cordon mare de suliţaşi avea în mijloc un voinic pe care îl duceau cu lanţuri la mîini şi la picioare, desculţ. Şi condamnatul era un om frumos... Şi căuta ca să găsească în orizontul întunecat o amintire. Era indiferent faţă de tot. Netulburat, senin ca zeii. Prezenţa lui linişti o clipă lumea, dar condamnatul era privit acum ca un simbol. Lumea privea simbolul-acesta al durerii, care o răscolea adînc.

— Adio, Agathocle, se auzi un glas, pe care vîntul îl duse pînă la urechea regelui, ce tresări. Şi Agathocle voi să îi răspundă ridicîndu-şi mîna, dar mîinile erau bătute în obezi. Întoarse faţa într-acolo şi întîlni privirea unui prieten cu ochii-nlăcrimaţi. Femeile plîngeau. Bărbaţii strîngeau pumnii pe care-i ridicau ameninţînd. În urma condamnatului şi-a suliţaşilor venea un pîlc de-ostaşi călări ce purtau arce. În piaţă, acolo unde se vedea albastrul mării, mai mulţi ostaşi aduceau vreascuri pentru rug. Se-aprinse un amnar şi vreascurile începură-a arde cu vîlvătaie sub briza mării. „îl ard de viu”, „îl ard de viu”, ţipară oamenii văzînd alunecarea flăcărilor şi fumul spulberat în vînt. „Huuuuuu... huoooo... Moarte lui Lysimach”. Dar vîntul care începuse-a bate dinspre mare le spulberă cuvintele.

Şi iată condamnatul că sosea la locul execuţiei. Unul din cei învestmîntaţi în alb luă pergamentul din mîinile ostaşilor şi-n faţa celor din tribună citi sentinţa. Mulţimea ca şi marea mugea. Şi nu se auzea nimic. Se-nţelegea cîte ceva din semne. Cel îmbrăcat în alb care citise pergamentul îşi coborîse mîna pe care o ţinuse sus. Semn că s-a dat porunca. Din pilcul de arcaşi veni un grup de zece. Şi unul dintre ei scoase-o eşarfă neagră şi îl legă la ochi pe condamnat. Îl luară-apoi de braţe alţi doi arcaşi şi merseră cu el pînă spre prundul mării. Acolo era un stîlp, de care îl legară cu ochii cei întunecaţi spre lume şi spre rege. Veniră cu toţii înapoi. La o comandă, grupul de arcaşi îşi sprijini arcele-n piept, le încordară, şi-apoi dădură drumul la săgeţi. Cu toate nimeriră în pieptul condamnatului... Sîngele şuroia încet. Şi viaţa-aluneca spre neştiutele tărîmuri ale morţii. „N-a murit Agathocle”, „N-a murit Agathocle”. Stîlpul de care sta legat îl păstra în picioare şi lumea îl vedea pe Agathocle viu,

sfidînd pătrunderea săgeţilor. „Agathocle trăieşte”, „Agathocle trăieşte”, „Regele să moară!”, „Moarte lui Lysimach!”

Furtuna se anunţa grăbit din mare. Ostaşii alergau la stîlp. Desfăceau sforile şi-n grabă aruncau pe rug viaţa care abia se stinse...

Carul de aur se-ntorcea mînat de vijelia care începuse. Carul se înnegrise. Fulgere mari despicau văzduhul cu foc. Trăznete picau în pomii înalţi. Ostaşii din rînduri căzură sub lume. Carul de aur trecea secerînd rînduri de oameni sub copitele cailor. Urletul mării acoperea glasul mulţimii. Se-azvîrlise cu pietre în carul de aur. Începea ploaia. Norii cădeau prăvăliţi peste oameni cu valuri spumoase de mare. Fugeau toţi sub blestem spre casele lor.

Cînd furtuna trecu şi cerul se-albise, la capăt de cer apăru soarele. Phoebus Apollo trimitea razele lui să caute-n mare cenuşa spulberată de vînt.

*

Execuţia lui Agathocle zguduise întreaga Tracie înce-pînd cu locuitorii oraşului Lysimachia, martorii supliciului. Zguduise şi nervii regelui pentru care nu se găseau decît două calmante, absintul şi somnul. Ambele îl îndepărtau de clocotul politic al momentului. Dintre bărbaţii mai curajoşi, ba chiar din comandanţii oastei se strînse un grup decis a pune capăt nebuniei. Aceştia şi-au împărţit oraşul după puterea influenţei lor şi au decis să scoată din rol pe cît posibil oştirea, să cucerească depozitul de arme şi să-narmeze mulţimea, să scoată hergheliile de cai de sub controlul oştilor ce vor rămîne credincioase lui Lysimach. Noaptea care urma, adică prima noapte după execuţie era considerată decisivă. Nu se ştia prea bine cîţi din conspiratori vor reuşi, toţi însă procedară cu tact. Aşteptară liniştea nopţii. O noapte în care cerul rămăsese după furtuna iscată în timpul zilei acoperit cu nori. lei, colo mai apărea cîte o umbră, care se mistuia în bezna. Dar unele din umbrele acestea aveau un rost. Dacă ar n fost bănuite şi urmărite-ndeaproape s-ar fi văzut ca-n.u şi-ntîi dădeau tîrcol cazarmei, unde era depozitul de arme. Cazarma însă avea străji la toate cele patru colţuri. Totul era nu numai să poţi trece de străji, ci să le-anihilezi cît mai mult timp posibil. Îşi dădeau seama că numai undeva de se suna alarma, tot planul ar fi fost zădărnicit..Salvarea veni de la un singur om, care-nvăţase cît trăise la geţi şi daci s-azvhie cu toporul drept la ţintă. Nu numai cu toporul, ci şi cu bilele de lemn. Urma ca dacul să-şi arunce bilă cu bilă în capul străjilor. Pentru aceasta avea nevoie ca luna să apară măcar o clipă, şi-atunci din colţul lui întunecos s-arunce cu putere bila în coiful străjii. Aceste lovituri în coif provocau un leşin subit, dar nu şi moartea. Dacul avea cu sine patru bile. poate mai mari decît un măr, un fel de portocală dură. Cu toţii pîndeau străjile şi luna. Cînd vîntul începu să bată, norii se risipiră, şi-atuncea străjile erau văzute moţăind în suliţi. Dacul îşi luă o bilă, se arcui pe spate şi azvîrli. Se auzi un pocnet înfundat, cum s-ar lovi o suliţă de piatră. Apoi o prăvălire moale. Cînd luna intră din nou în nor, ceilalţi se-apropiară de cel lovit şi îl legară fedeleş, punîndu-i şi un căluş în gură. La cel de-al patrulea cînd

ridică mîna s-azvîrle, se-ntunecă şi ţinta dădu greş. Ceilalţi care îl secundau pe dac, simţiră şi traseră cu arcul către strajă..Se auzi un geamăt şi iarăşi prăvălitul. Intrară în cazarmă. Cei de rezervă plecară în oraş şi dădură veste mulţimii să vină la depozitul de arme. Se încuiară uşile cazarmei şi se baricadară. Şi cum depozitul era destul de izolat, cei ce veniră primiră arme pe ascuns. Cu un car. transportară afară din cazarmă o mare cantitate. De-acolo o duseră pe ocolite în diferite curţi cu oameni de încredere. Dacul avuse timp să îşi găsească bilele şi să se facă nevăzut.

Cu hergheliile de cai era însă mai greu, dar şi acolo se recurse la un truc. Încă de seara, unul din conspiratori, care era ostaş în rîndurile oastei permanente, îi îmbată pe toţi îngrijitorii cailor. El însuşi era beat. Şi pe cînd ci se adînceau dormind în fin, dezlegă funia la cai, îi scoase din ostreţe, le luă piedicile, apoi deschise larg uşile grajdului şi porţile împrejmuirii. Luă un amnar şi puse foc la finul depozitat în grajd. Dar animalele simţiră focul şi prinse de teama vîlvătăii, care venea din toate părţile, fugiră împînzind străzile oraşului. Oamenii înţeleseră cînd văzură sau auziră că grajdurile militare ard. Agăţară caii şi-i priponiră în curţi. Arme aveau.

Conspiratorii îşi cîştigară prozeliţi, care duseră veştile în mulţime. Şi veştile erau de fapt porunca de a veni călări şi pregătiţi cu arme la palat, înconjurîndu-l. Cînd se iviră zorile, oraşul era asediat chiar de locuitorii lui. Cazarma, palatul şi locuinţele celor din Comitetul de salvarea Traciei sau Areopagul erau cu toate-nconjurate. Cînd se treziră, oştenii văzură că n-au arme şi nici cai. 'Primiseră vorbă că se predau. Dar la palat garda regală nu dădea semne îmbucurătoare. Lumea-ndîrjită de somnul prelungit al regelui se împingea cu caii pînă-n porţi stri-gînd ca să audă regele:

— Să iasă regele! Să iasăregele!

În locul regelui ieşise în balcoane un ostaş cu suliţă, care-anunţă că regele s-a-mbolnăvit.

— Huuuuu! Huuuuu! Se auzi la nesfîrşit. Ostaşul trebui să se retragă căci lumea începu a arunca cu pietre.

— Să vie regele bolnav! Să vie regele bolnav!

— Dacă nu vine, intrăm cu forţa şi dăm foc! Moarte regelui! Nu mai vrem rege!

Dar regele întîrzia să vină. Atunci se puse cînepă în virfuri de săgeţi pe care le aprinseră cu-amnarele şi-apoi! sloboziră în acareturile palatului. Era numai o încercare. Şi slujitorii înţeleseră, stingîndu-le. Mulţimea înghesuită ţipa agitînd suliţele şi aprinzind făclii, semn că va pune foc.

— Nu mai răbdăm! Să vină pînă mai e timp!

Uşile mari ale balcoanelor se dară de pereţi şi apăru un om bătrîn şi-ncovoiat.

— Cine eşti tu? Regele, nu tu!

— Eu sînt regele, ţipă Lysimach. Vă faceţi, că nu mă mai cunoaşteţi?

— Ha, ha, ha, ha. Hu! hu! hu!

— Noi vrem un rege tînăr şi-nţclept. Cum a fost Agathocle.

Şi Lysimach trebui să tacă.

— Îl vrem pe Agathocle! Pe Agathocle!

— Agathocle a murit ieri.

— A fost bolnav ca tine? Şi lumea rîse din nou.

— Regele nu trebuie batjocorit oricît ar greşi el! Zise autoritar Lysimach.

— Regele la judecată pentru războiul pierdut! Se auzi într-un alt flanc.

— Am pierdut lupta, dar nu războiul. Graniţele mele sînt aceleaşi.

— Dar oamenii care-au murit?

— Le-am pregătit paradisul.

— Şi noi vrem să ţi-l pregătim ţie. Moarte! Moarte regelui!

— Poporul meu...

— Nu mai sîntem ai tăi.

— De nu mă mai vreţi rege pe mine, spuneţi-mi pe cine aţi ales, ca să-i predau puterea şi coroana.

Lumea tăcu înspăimîntată de neprevăzut. Căci nimeni nu gîndise la un rege, care să ia puterea de la Lysimach. Un muget surd se auzi, ca o imensă rupere de muşchi a unui uriaş. Şi vrăjitorul cel bătrîn parcă-i paralizase cu-o singură-ntrebare.

— Găsim noi, găsim noi! Se trezi mulţimea.

— Pînă găsiţi, lăsaţi-mă să conduc. Ţara nu poate exista fără de rege.

Atunci se auzi peste mulţime un glas care sună ca o adevărată izbăvire:

— Îl proclamăm pe Dromichet, regele tuturor tracilor. Mulţimea izbucni ca un vulcan:

— Ura! Ura! Ura! Dromichet! Dromichet! Regele tuturor tracilor! Ura! Ura! La moarte Lysimach!

Ameninţările şi înfruntarea se transformară atît de repede în bucurie delirantă. Cine ar fi sosit atunci, acolo, în acea clipă, s-ar fi uimit. Doar Alexandru Machedon mai reuşise să-nsufleţească în aşa măsură un popor. Acuma însă Lysimach era acolo omul cel mai trist. O clipă reuşise să strîngă în chinga raţiunii sale fiara aceasta, care i se părea mulţimea. Şi-acuma o pierduse definitiv. Se simţea tremurînd. Şi gîndul i se-mpleticea. De-aici încolo totul e pierdut.

Mulţimea îşi hălăduia uralele pentru un rege care nu era prezent de faţă în contra unui rege deposedat de tron şi de coroană şi care mergea către moarte. Aşa gîndea Lysimach, cînd se-auzi un corn ce semăna cu cel al grănicerilor. Suna din ce în ce mai tare, „Vine-o solie, vine-o solie!” Vin grănicerii să aducă veşti.

Se auzi îndată tropot de copite şi lumea le lăsă culoare libere să treacă. Ajunşi între popor şi rege aceştia se rostiră:

— Venim să vă dăm ştire că din momentul judecării lui Agathocle, oştirile străine pătruns-au peste graniţi, iar Seleucos rege se-apropie de capitala noastră. O parte a oştirii lui îşi sapă şanţuri de-apărare în cîmpul de la Coros.

Lysimach ridică mîna deasupra noului tumult ce arunca pe toţi ca-n visuri delirante şi coşmare, din fericire în nefericire.

— Nainte de-a muri, am doar o singură dorinţă:

— S-o auzim! S-o auzim!

— Lăsaţi-mi libertatea atîta cît să mor luptînd. Mie şi gărzii mele şi celor care vor să se alăture în lupta de la Coros.

— Să jure! Să jure! Se auziră mai multe glasuri.

— Să jure! Să jure că nu va trăda! Şi Lysimach jură.

— Pregătiţi-vă dar! Plecăm la Coros!

Şi pe cînd garda şi oştirea destul de firave se îndreptau spre marginea oraşului, fortificaţiile lui Agathocle îi aşteptau.

*

La Coros, Lysimach nu se ducea să-nvingă, o ştia bine, ci doar să moară. Căci Seleucos avea oştire numeroasă şi bine instruită, cu care îl învălui. Lupta se duse pîn-la urmă. Şi Lysimach căzu ca un ostaş, fără a fi ştiut că-i rege.

„Am vrut să mor aşa, spunea văzduhului nainte de-a închide ochii. Singura mea mîntuire a fost de a muri astfel. Iertare cer vouă, ostaşilor, care-aţi murit ca să mă ridicaţi pe mine. Iertare, Agathocle, fiul meu. Iar ţie, zeule, care mă vezi murind acum, ţi-aduc prinosul meu din urmă, sufletul.”

Aşa se stinse Lysimach.

Articol V. CARTEA A TREIA

Articol VI. LEUCE

Secţiune 6.01 1.

Secţiune 6.02 CĂPRIOARA DIN VIS

Începeau la Helis sărbătorile nunţii, care erau de fapt ale lumii. Lumea care se bucura de nunta regelui ei. Erau obiceiuri peste care nu se trecea, cum soarele nu trece peste vara cea caldă, uitînd-o, şi nici peste zăpezile iernii sub care încolţea meiul. Obiceiul era nu a doua natură, ci prima. Cea care stă în marea alcătuire a stelelor Oamenii nu gîndeau însă aceasta. Era legea lor din lăun-tru. Dromichete îi găsea însă secretul, gîndirea ce stă-n orice lege. Sufletul zeului stins, care trăieşte în noi. Între una şi alta inima lui nu rupsese sensul adînc al supunerii oarbe faţă de fire. De-aceea sărbătorile nunţii pe care le pregătea obştea erau pentru sine un fel de vîrtej carc-l ducea spre începutul fiinţei. Le aşteptau, deci. Întîi şi întîi, visul, zicea Dromichet. Zeul a gîndit lumea visînd-o şi-a modelat-o cu ochii închişi, închipuirea lui să nu piardă polenul din suflet. Şi dimineaţa o întrebă ce-a visat pe Leuce...

„Se făcea că eram pe un plai înverzit. Ceru-mi aproape cobora peste umeri. Cînd voiam să privesc stăruind cu sufletul în ochi depărtarea, elementele firii ascultau. Ştiau înaintea mea ce doresc. Aşteptam parcă ceva în

dumbrăvile sfinte. Presimţeam aşteptarea. Mă aflam în afară de timp. Un zefir care adia pe frunza de pom petrecu amintirea fugară a timpului în îndepărtate cascade pulverizate-n abis. Nori albi trecători, turme de oi diafane, pe-o păşune de cer păşteau semnele noi ale vremii. Dar nu mă interesa vremea. Mi-aminteam că aştept, şi uitam iar, cînd din orizont apăru ca un zeu, vînătorul, urmărind înciudat căprioara, care cu ochii ei rugători îmi cerşea să opresc vînătorul. Mă aşezai ca Diana, răzbunătoare pe Acteonul, care călca fără de voie ţinutul ei sfînt, în drumul pe unde voia să treacă. Nu avea cîini să-l sfîşie văzîndu-l ca cerb. El pustdin fugă în arc o săgeată şi trase în mine. Săgeata lui străbătu inima-mi... Nu muream... şi căprioara fugise...” Poţi tălmăci Dromichet visul acesta?

— El are ceva sibilinic, ca orişice vis. Numai tu puteai să-l visezi. Spune-mi erai înciudată pe vînătorul acela?

— Atîta doar cît voiam să salvez căprioara.

— Va trebui să dai zeului căprioara aici.

— Dau aurul şi medalioanele mele, dar nu jertfesc căprioara.

Îşi frecă ochii... voind să înlăture gîndul. Şi-şi plecă fruntea pe umărul lui.

— Nici nu ţi-am spus că au început pregătirile nunţii.

— Cum? Se-arăiă ea curioasă de veste.

— La voi s-a pierdut obiceiul.

— Abia că-şi mai poate-aminti cineva.

— Ţi-a adus rochia cea albă şi-o betelă de aur. Un voal din fire netoarse prin care poţi să te uiţi ca prin vis. Ia vino s-o vezi. Priveşte-o!

— Minunată e lumea aici. De cînd am venit păşesc dintr-un vis în alt vis.

— După obicei trebuie să trecem prin tîrg.

— Cu ostaşi după noi?

— Numai dacă doreşti, altfel nu.

— Să mergem pe jos. Şi ieşiră. Dromichet o conduse spre arena oraşului.

— La noi se dau lupte între oameni şi fiare. O singură dată am fost, şi-am cerut să plec repede. Leul care avea o suliţă-n piept mai găsi timp înainte de moarte să sfîşie omul care-l rănise. Apoi căzură-amîndoi.

— La noi e cu totul altfel. Noi păstrat-am obiceiul cel vechi. Înainte de nuntă, şi după visul visat, vine la rînd sărbătoarea tăierii cosiţelor.

— Cum? Şi intrară-n arenă. În tribunele ei lumea era ciucur. Văzîndu-i, bătură din palme şi le deschiseră drum spre locul regal.

— Ce-nseamnă, rege, sărbătoarea aceasta?

— Înseamnă că fetele de vîrsta reginei au voie să-şi taie cosiţele, dar numai cum o să ne-arate îndată.

Curînd ieşiră din părţile-opuse ale tribunei un şir de fete cu coade galbene şi lungi. Un freamăt de veselie şi de primăvară vibra în atmosfera lumii din tribune. Leuce ir, observă cum fiecare fată îşi caută tulpina unui pom de care îşi lipea nu fără tremur corpul, îndepărtîndu-şi coadele cît mai departe de

obraz şi sprijinindu-le în solzii cojii de copac. Îndată sosiră şi bărbaţii, care purtau pe braţ topoare cu lama lată şi coada foarte scurtă.

— Ce vor să facă? îl întrebă înspăimîntată.

— Nu-ţi spun. Priveşte!

Bărbaţii se depărtară cam la douăzeci de paşi. Îşi luară topoarele ce le purtau pe braţul stîng şi începură a le cîntări cu braţul drept.

— Cine sînt fetele, şi cine sînt bărbaţii?

— Taţii şi-au adus fiicele.

— Şi vor să le omoare?

— Nu. Nicidecum! Vor să le taie coadele.

Unul din ei îşi ridică toporul şi-l azvîrli spre pomul, unde nemişcată se aşezase fiica lui. Toporul se înfipse-n pom şi dedesubtul lui cădea prima cosiţă. Fata zîmbea, şi lumea-aplauda...

— Şi dacă toporul nimereşte fata, omorînd-o?

— Înseamnă eă zeii au vrut aşa. Dar zeii protejează viaţa fetelor. Mai e şi altceva. La noi orice ostaş de nu aruncă cu toporul drept la ţintă e scos din rîndul luptătorilor. Şi cea mai mare încercare e aceasta!

— Dar fetele n-au teamă?

— Au. Dar ştiu să-nfrunte moartea.

— Eu n-aş putea.

— N-aş crede. Zeul din vis ţi-a demonstrat că poţi. El vrut-a să nimerească-n căprioară şi te-a lovit pe tine. Zeul din vis e nedibaci.

— S-a întîmplat vreodată să moară vreo fată?

— Nu! Dar s-a-ntîmplat să treacă toporul pe alături,

— Şi-atunci?

— Fata aceea nu se mai mărită.

— Şi cum se desfăşoară viaţa ei?

— Pleacă în grupul Amazoanelor.

— Rege Dromichet, ştii c-am văzut o Amazoană. Tata zicea că Agathocle pierdut-a lupta din cauză că Amazoana prinsă a reuşit să fugă peste noapte, dînd trupelor lui Dromichet ştiri cu privire la oştire.

— Care Dromichet?

— Dromichet, regele geţilor şi dacilor.

— Nu-mi amintesc de-acesta, şi rîse cu plăcere.

Şi intre timp căzu mai multe din cosite. Un băieţaş punea în cîte-un coşulet cosiţele pereche.

— Şi cu cosiţele ce fac?

— Nu fac nimic. Cînd totul se termină-aici, fetele bat un cui în pom şi-şi lasă coadele-atîrnate-acolo.

— De ce?

— Feciorii ce le plac vin şi le iau. Ei ştiu că fata pe care-o îndrăgesc lasă acolo o fundită de o culoare pe care-o agreează amîndoi. Iau coadele şi-apoi se duc să tîrguiască fata. Şi nu se termină cu-aceasta. Urmează acum săgetătorii:

Fetele cu cosiţele tăiate veneau la rînd în faţa unei plăci de lemn prinsă-n tulpina de copac. Săgetătorii, ce nu erau decît tot taţii lor, îşi mai măreau distanţa. Unul din ei îşi încordase arcul şi trase. Săgeata se opri deasupra capului. Şi trase-aşa mereu pînă ce desenă pe lemn chipul copilei sale.

Leuce privea uimită, cum dintre şirul de săgeţi abia-şi puteau unele fete scoate capul.

— Dar rege, e foarte mare şi tragică această încercare şi pentru fete şi pentru taţii lor.

— Aşa-i, Leuce. Ai dreptate, chiar dacă tu nu ai trecut prin încercarea-accasta!

— Voi n-aveţi milă?

Şi întrebarea îl tulbură adine pe Dromichet.

— Avem, Leuce! Şi-aş zice foarte multă milă. De aceea, oamenii aceştia nu greşesc. Iar mîna lor zvîcneşte ca şi inima. Ce zici, Leuce, e bărbăteşte-aceasta?

— Rege, din ceea ce îmi spui disting un rost înalt. Poate mai multe rosturi laolaltă. Aici aţi reuşit să-mpingeţi mila pînă acolo, încît prin ea s-ajungeţi să desăvîrşiţi o artă militară şi să vă ţineţi în acelaşi timp tradiţia.

— Spune-mi, Leuce, barbarul e un om milos?

— Nu.

— Atunci de ce sîntem mereu întîmpinaţi cu acest nume?

— Pentru că Se confundă trăirea voastră mitică cu barbaria. În fund. noi tracii, în general, avem prin naştere predispoziţii mitice mai mult decît alte popoare.

— Şi ce crezi tu, Leuce, predispoziţiile noastre mitice şi mila sînt ele un semn bun sau rău pentru fiinţa acestui neam?

16*

— Nu pot să îmi dau seama ce va-nscmna aceasta în viitorul mai îndepărtat. În orice caz, în felul în care voi aţi împletit virtutea ostăşească cu sentimentul milei, e-un semn al dăinuirii noastre colective şi individuale.

— Şi dacă am separa aceste două calităţi?

— Cred că am depăşi istoria. Poate că în filozofie ideea aceasta să fie chiar la Platon.

Lumea aplauda îndelung, semn că se sfîrşise sărbătoarea tăierii cosiţelor şi trebuie să-nceapă tîrgul fetelor, spre care ostaşii gărzilor de la palat îl îndemnau pe rege. Într-adevăr. În spatele arenei se deschidea un tîrg destul de animat, care plăcu Leucei. Motivul era pe loc descoperit, căci tîrgul tot avea doar două lucruri de vînzare, chiar dacă unul dintre ele era mai greu de înţeles. Ceea ce surprindea din primele momente era numărul mare de căprioare, mai

toate îmblînzite. Căprioara din vis a Leucei lua acum o formă hiperbolică. Realitatea, cum nu se-n-tîmplă în mod obişnuit, multiplica modelul căprioarei ce apăruse-n vis. Şi-această apropiere avea farmecul ei. Dar căprioarele acolo aveau un rost anume, căci fiecare dintre ele era o hieroglifă într-un destin uman. Astfel, cine trecea putea să-ntrebo pe mamele copilelor cu coadele tăiate, care veniseră cu căprioarele-nblînzite: „De vînzare-i căpriţa?”, la care fata, dar mama mai ales, uitîndu-se la cel care-a-ntrebat, îi răspundea de nu-i plăcea: „Nu-i de vînzare”. Sau, nu o dau decît pe un preţ mare. Şi trecătorul privea la căprioara cu cosiţele tăiate.

— Îmi place ciuta! Spuneau unii, mîngîind ochii căprioarei şi scărpinînd-o-ntre corniţe.

— Dacă îţi place, o să-i dau drumul aproape de casa dumitale. De ţi-o veni în casă, să n-o mai laşi să plece. Dar pînă-atunci, atîta costă... Şi se-nvoiau. De obicei cel ce trecea era cel care luase cozile dintre desenul de săgeţi. Cu banii obţinuţi pe căprioară se făcea nunta.

— Şi căprioara noastră unde-i, rege Dromichet? îl întrebă jinduitoare.

— Cred că ne-aşteaptă-acasă. De-aceea, hai să mergem. Lumea sosise la palat. Trecură peste rînduri. Şi cînd ajunseră-înăuntru îi spuse:

— Să stăm ascunşi. Aşa e obiceiul. Să nu se sperie.

— Cine?

— Căpriţa.

— Dar unde e?

Se-ascunse după uşi. Nu mult după aceasta se auzi un zvon de veselie din stradă. Lumea se aşeză pma la uşile palatului pe multe rînduri. Printre acestea trecu îndată o tînără care purta în braţe o căprioara. Îi d.e.e drumul. Şi căprioara speriată de-atîta lume intră pe uşile palatului.

— Căprioara, zise Leuce.

— Prinde-o, îi replică Dromichete.

Căprioara fiind îmblînzită se lăsă prinsă. Dromichete o luă în lume pe Leuce cu căprioara-n braţe şi-i spuse la ureche să i-o ofere lui în dar. Aşa se şi-ntîmplă. Lumea se desfăta în faţa-accstei scene, care era nu mai puţin un ritual ce se-mplinea în veselie.

— Şi-acum? Şi-acum?

— Dăm drumul căprioarei în grădină şi o lăsăm să pască.

— Şi cu lumea ce facem?

— Noi nu facem nimic cu lumea. Lumea face cu noi. Mergem fiecare şi ne gătim de nuntă. Lumea ne-aşteaptă cu răbdare. Nu te grăbi.

În apartamentele ei, Leuce găsi rochia cea albă de mireasă, beteala, voalul şi încălţările. Rochia era dintr-un borangic alb cu firul tors şi dintr-o ţesătură fină. O îmbrăcă. Croiala i se potrivea. Privi în una din oglinzile metalice, care-i dădea reflexe aurii. Îşi încălţă sandalele care erau lucrate din

fire cu-aur poleite. Îşi aşează beteala tăiată în argint. În fine, voalul, ce-i deschidea fruntea boltită le părea tuturor un fel de nimb.

De cealaltă parte se gătea Dromichet. Sub un suman de mohair care era tivit cu aur şi care se prindea cu bumbi asemenea din aur, se putea vedea cămaşa dintr-un borangic subţire ce avea piepţi lucraţi cu flori. Iţarii erau albi, iar încălţările nu mai erau opinci, ci nişte cizme scurte din piele de viţel tivite cu şireturi galbene. Pe umeri purta o pelerină care avea reflexe cafenii, în strălucirea firelor de aur ce scînteiau fanatic. De-o parte şi de alta mantia se prindea în bumbi de argint ce constelau un cer ieşit din noapte.

Se privi în oglindă şi-avu o tresărire. I se păru că este Zeu. Veni Leuce aducînd cu sine îndepărtate amintiri care lăsau în urmă pulbere de stele. Şi recea platoşă a inimii regale îşi încălzi metalele. Se-îmbrăţişară. Sărutul care se voia o vecinicie, păru o clipă. Regele şi regina ie.şiră-n faţa lumii. Plăcură mult alaiului care-i striga zvîrlindu-le necontenit flori la picioare:

— Trăiască regele Dromichet şi regina Leuce!

Şi pe cînd publicul rostea numele lor, puteau zări cu toţii la începutul străzii un pîlc de călăreţi, care avea în frunte un rege. Oamenii lăsau drum larg deschis. Şi-n faţa tinerei perechi apăru regele Oclrid.

— E de la noi alaiul acesta sărbătoresc? Cine e strălucitul oaspete?

— E Seuthes III, Oclrid, prietenul meu, rege-al odrizilor, spuse Dromichete cu glas puternic încît întreaga lume auzi şi începu să-l ovaţioneze. Odrid era îmbrăcat într-un costum cu zale de-aur şi strălucea ca Phoebus Apollo. Arcaşii, cu toţii îngrijiţi, purtau straie alese.

Cine îl cunoscuse pe Odrid, omul mai mult tăcut, cu o mişcare grea, un fel de fluviu ce se revarsă molcom, era acum mai zvelt, purificat în sine, eliberat de apăsarea grotei. Ieşirea din tenebre îi clase o nouă înfăţişare. Chipu-i n-avea crispări, purta, în schimb, la întrebările lăuntrice pietrificate în obraji şi-n întîlnirea obsesivă a ochilor cu gîndul, o umbră tragică, doliul ascuns după o draperie veselă. Şi Dromichete îi citi în suflet. El şi regina îi ieşiră în cale, îmbrăţişîndu-l, cînd garda oaspetelui se aşează în careu, iar regele Odrid rosti:

— Iubite taraboste, frumoasă şi înţeleaptă regină Leuce, sîntem aici pentru-a vă spune mulţi ani şi fericire!

Iar în uralele mulţimii nu se văzu imediat cum un oştean de-al lui Odrid îi aduse-un miel.

— Ce este? Ce este? întrebă lumea.

— Un miel, un miel.

— Ce-nseamnă la odrizi un miel?

— Nu ştim... Nu ştim...

— Ce să însemne? Bunătate şi fericire.

Mielul era primit de taraboste cu amindouă mîinile şi dat reginei, care-l ţinea la piept. Mulţimea nu înţelegea nimic, dar era prinsă prin farmecul vechimii şi-al simplităţii obiceiului. Ostaşii lui Odrid mai aduseră două desage

frumos lucrate. Din una scoase ceva care pe dată orbi cu fulgere privirea tuturor. Odrid o înălţă în aer. Ce era?

— Găina de aur, strigă cineva din mulţime. Şi-ntr-a-devăr, un bulgăre de aur cît o găină, lucrat cu gust, părea

2-16 un soare nou care se-nalţă din mîna lui Odrid. Iar tarabostele primi şi noul dar şi îl încredinţa reginei.

În fine, dintr-o desagă care se mişca se scoase o găină adevărată, care clocea pe o tipsie adîncă tot de aur.

Lumea rîdea cu poftă, înveselindu-se, şi se-auzeau urale:

— Trăiască regele Odrid! Bine-ai venit, Odrid, prietenul nostru, Uraaaaaa!

Regii şi regina plecară în. palat, iar călăreţii fură găzduiţi degrabă de-oştenii tarabostelui. Dar lumea nu plecă. Veni un car cu boi, a căror coarne erau aurite şi care-aveau la gît salbe de aur cu clopotele. În car se afla lada cu zestre a reginei. O ladă mare, ferecată şi aurită. Cimpoaiele începură a cînta. Se-adăugară fluieraşele. Copiii băteau în tobe miei. Lada era deschisă, şi cineva scotea în faţa lumii ştergare, fote şi îi, mai multe opincuţe aurite, scoarţe de lînă, miţoase pentru pat, şube cu bumbi auriţi, căciulite de miel alb şi fumuriu bine-ncreţite. Lumea se aşezase-n horă. O femeie veni şi aşternu din nou, netezind lucrurile-n ladă. Se-aduse doi copii, un băiat şi o fată în straie strălucite şi îi suiră pe capacul lăzii. Se-aduse boilor cu coarne aurite braţe de fîn. Iar lumea prinsă-n horă juca fără-ncetare zestrea.

În piaţă, puşi în frigare uriaşă, se rumeneau boii. Din care coborau, nenumărate, buţile cu vin şi bere. Dar lumea nu uitase şi jertfa pentru, zei. Şi-aceasta trebuia să fie căprioara intrată în palat. Regina însă nu se îndura de căprioară. Se-aduse-atuncea alta. Ospăţul nu începu decît cînd regii şi regina ieşiră-n stradă gustînd din carnea friptă şi închinînd mulţimii cornul cu vin sau bere. Din clipa-aceea bucătarii tăiau de-a lungul şuviţele de carne pe care fiecare le primea pe-o seîndurică şlefuită. Vinul şi berea curgeau fără-ncetare în cornurile ferecate, iar bucătarii cu gesturi largi invitau lumea să vină şi să guste carnea. Dansul în horă nu-nceta. Era o horă a zestrei, o horă a butiilor cu băutură, şi-o altă horă a cărnurilor rumenite. Singur, retras de lume, dar nu uitat, altarul jertfelor mai trimitea spre cer dîre de fum. Helis era din nou în sărbătoare.

În palat invitaţii se ospătau. Foarte mulţi daci veniseră cu darurile lor de aur şi de cai. Şi din mulţime oricine intra pe uşile palatului era chemat să se aşeze la masa regelui, să guste din bucate şi din vin. Astfel se petrecu întreaga zi. Cînd soarele-apunea, întreg alaiul de care aurite se îndrepta spre Istru. Se-mpărtăşeau întîi din apa lui şi-apoi îşi lustrau mîinile şi faţa privind adînc cum asfinţeşte soarele. În baia de lumină aurie în care se urcase şi sîngele din jertfele altarelor, se săvîrşea o taină, iar oamenii primeau din ea vestmintele uşoare ale sufletului. Odrid şi Dromichet îşi proiectau gigantica lor umbră ce se-ntindea pînă în depărtări de graniţi.

Reveneau în oraş, unde meşterii lemnului din Helis îşi ridicaseră-un scrînciob făcut din două roate mari cît casa. Una se învîrtea paralel cu pămîntul, iar alta verticală în care se-ncadrase prima se răsucea şi ea. Pe fiecare erau poliţe pentru doi oameni. La cap de osie trăgeau cîte doi cai robuşti. Cînd poliţele se umpleau, caii-ncepeau să tragă, la început mai greu, apoi fără efort.

— Ce sînt acestea, taraboste? îl întrebă Odrid.

— La noi se zice scrînciob. Cel care se-nvîrteşte pe roata mică va trebui să se-nvîrtească şi pe roata mare.

— De ce?

— Roata cea mică simbolizează zilele şi nopţile pămîntului. Roata cea mare înseamnă anotimpurile.

— Cu alte cuvinte, lumea aceasta se-nvîrte ca pămîntul poate în jurul ei şi-n jurul soarelui.

— Distracţia, de altfel, e numită „O viaţă”.

— Iarăşi te-ntreb, de ce?

— Caii învîrt din răsputeri pînă ce dă mişcare roţilor, apoi acestea continuă să se-nvîrtească singure pînă ce se opresc, iar oamenii îşi numără de cîte ori rotit-au pe crugul roţii mari, care înseamnă anul. Şi zic că vor trăi încă atîţia ani de cîte ori s-a răsucit cu ei roata cea mare.

Vrei să-ncercăm şi noi Odrid?

— Taraboste, asta înseamnă că toţi care se urcă-odată mor în acelaşi an. Sau trebuie făcută media?

— Scrînciobul acesta ca să devină un oracol va trebui să se-nvîrtească pentru fiecare-n parte.

— Aşa e. Dar lumea se înveseleşte.

— Asta se va-ntîmpla şi cu oracolele toate. Lumea va căuta frumos şi veselie, iar nemurirea se va traduce-n clipă. Vor muri zeii în oracole, şi va rămîne numai amintirea lor.

— Odrid, dacă acesta-i mersul lumii, şi în scrînciobul meu vor suna trîmbiţele morţii.

— Taraboste, vreau să te-ntreb. Lumea la voi a început să conştientizeze mitul?

— Nu, Odrid, ei îl trăiesc inconştiu.

— Aceasta este bine, taraboste. Înseamnă că ei trăiesc ca-n vremile de aur.

— Întotdeauna omul simplu îşi va avea copilăria lui, şi prin aceasta va fi mai mult ca noi aproape de origini.

— Şi noi ne prăbuşim în timpul ăsta mort?

— Nu. Noi sîntem jertfele prin care se prelungeşte viaţa unei idei sau mit.

— Cum?

— Noi care conştientizat-am mitul, gîndit-am şi acest scrînciob, care, e-adevărat, striveşte-n veselie un înţeles adînc.

— Sînt unii însă, taraboste, care în clipa-aceasta de plăcere şi-aduc aminte de-alcătuirea lumii. De armonia ei. De fericirea de a fi.

— Şi de un rost al lumii.

— Da, taraboste, omul ce moare şi care şi-a împlinit în viaţă un rost, moare cu fericirea împlinirii şi zeul îl păstrează lingă sine. De cîte ori moare un om, mi se iveşte întrebarea-aceasta. La moartea generalului Agathocle am încercat durerea acestei întrebări.

Regina sta de vorbă cu lumea şi n-auzea nimic din cele spuse de Seuthes.

— Odrid, n-am înţeles de care general vorbeşti.

— De fratele reginei, taraboste. Nu vreau ca vestea s-o afle de la mine. Tu însă trebuie s-o ştii pentru că moartea lui poate avea urmări pentru întreaga lume tracă.

— O, prietene Odrid, murit-a Agathocle? O, cît de bine-nţelesese el alcătuirea zeilor şi-a lumii. Cît ar fi cîştigat prin el ţările trace! Cum a murit, Odrid?

— La-ntoarcerea de-aici, Lysimach l-a acuzat pentru trădare. A organizat un Comitet al salvării Traciei şi un Areopag, care l-au judecat şi l-au dat morţii.

— A făcut asta Lysimach?

— Da, a făcut-o. Coroana şi tronul ce nu-i erau ştirbite au fost mult mai presus de viaţa propriului său fiu. Nu vreau decît mult mai tîrziu să afle şi regina.

— Mă întristează mult, Odrid. Sufăr o dată pentru mine, căci Agathocle mi-a fost prieten. Sufăr pentru întreaga Tracie, sufăr pentru regină.

— Dragul meu taraboste, mă iartă. Şi eu încerc aceleaşi simţăminte. Nu îţi spuneam, dar mult mai bine-acum, nu mîine, căci poţi opri din drum vestea către regină. Gîn-deşte-te la ţară.

— Dragul meu Odrid, tatăl reginei mele e asasinul lui Agathocle. Iubesc regina, şi l-am iubit pe Agathocle. Urăsc acum pe Lysimach. Ciudată alcătuire este lumea.

— Taraboste, lucrarea zeilor are tainele ei.

— Mi-aş strînge ţara şi aş porni să-l pedepsesc. Pe cine? Pe cel ce este tatăl reginei mele! N-am trecut graniţa ca să ocup alte popoare, şi-acum să-i ocup ţara? Odrid, e bine c-ai venit. Îmi eşti un sprijin sufletesc. Spune-mi ce-aş putea face.

— ' Fă-te că n-ai aflat nimic. Şi întăreşte ostile. Lysimach este bătrîn. Mult timp nu va mai fi o pată pentru poporul trac. Eu o presimt. Leuce e o regină bună, cum Agathocle ar fi fost un rege bun în Tracia. Ţările trace s-ar fi unit sub noi. Dar cine ştie, poate că zeii se grăbesc şi vor să ne apropie istoria. De nu l-

ai atacat nici pînă azi, n-o face nici de-acum. Numai regina va suferi prea mult. O moarte şi un asasinat. Pecetluieşte gura celor care dau veşti!

— Tu cum te-mpaci, Odrid, cu el?

— Plătesc tribut în aur, în animale, în tot. Sînt un supus al lui. Are spre mine întotdeauna o mînă ridicată. El pentru mine e Damocles. Dar altceva ar fi dacă regatul meu i s-ar alătura acestei Uniuni a tracilor. Noi toţi ne-am respecta şi ne-am susţine. Am fi de neînvins. Gîndul său a fost şi este de-a cuceri ţările trace sub o egidă-a lui. De-a le impune o cultură şi-n credinţă greacă, deşi macedonenii nu au privit-o niciodată cu ochi buni. Sîngele lor le spune că sînt traci, nu greci. Un singur om vrea să abată un popor întreg de la un viitor pe care îl aşteaptă. Omul acesta se va prăvăli. Zeii veghează. E-adevărat că zeii nu pot schimba moira. E-o lege absolută. Dar pot s-o îndulcească, să o grăbească. Aceasta o aştept, iubite taraboste!

— Deci, frate Odrid, mă sfătuieşti s-aştept.

— Da! Timpul aduce tot. Fii deci atent, vine regina. Nu fii trist!

— Leuce, îţi înţeleg vorba suratele de-aici?

— Da, rege, intruiotul. P'arc-aş fi locuit cu ele din copilărie.

— Cum ţi se par, sînt rele sau au un suflet bun?

— Nu am ajuns să mă întreb aceasta. Sînt însă sigură că seamănă cu mine.

— Nici nu-ţi închipui cît te vor iubi. Le-am auzit vorbind: „regina noastră... regina noastră”. Leuce este pentru ele, cum ar fi soarele pentru pămînt. Geto-dacele au în fiinţa lor ceva ce ne-amintesc de viaţa stupilor. De felul cum albinele-şi iubesc regina. Este o sete în fiecare dintre ele de a găsi, Odrid, un prototip superior, pe care să-l admire.

— Da, taraboste. Tot ce-i în lume tresare l-acest gînd. Şi ceea ce e curios că oamenii deşi iubesc pe zei, plăcerea lor e de a ridica drept zeu pe unul dintre ei.

— E o nădejde-ascunsă-n fiecare. Şi e plăcerea de a vedea pe zeu crescînd din noi. Orice copil pentru părinţi e-o zeitate. Zeul cel mic ce creşte sub puterea ochilor cu care îl vedem. Şi dacă acesta ajunge zeu cu-adevărat V

— Iată o întrebare. Îl va iubi ca zeu, sau numai ca pe copilul său?

— Ca pe copilul său.

— Ceea ce-nseanmă că zeitatea e numai proiecţia către un soare la care ochii ne sclipesc.

— Rămîne însă sîngele! Aşa-i, Odrid? Vezi, toate drumurile duc într-o politică de stat la unitatea sîngelui, a neamului. De-aceea cînd mereu gîndesc, îmi spun că nu greşesc. Şi ca să fac o glumă. Întreabă-mă, frate Odrid, ce face calul cel sălbatic.

— Da, da, ce face? Voiam chiar să te-ntreb. Dromichete îi povesti reginei istoria cu acel cal.

— Frate Odrid, calul acela e tare curios. Întîi şi-ntîi mi s-a făcut aşa o milă de el, gindindu-mă că i-am luat libertatea stepei în care poate, s-ar fi simţit mai bine. M-am dus de unul singur, c-nn cal de-al meu, luîndu-l şi pe el, întîi legat, apoi în stepă l-am dezlegat cu gîndul de-a-i da drumul. S-a ţinut după mine. Atunci l-am lovit tare cu un bici, cam aspru şi m-am îndepărtat de el. Ce crezi? A nechezat prelung. I se învolburase coama. Credeam că nu mai vine. Dar ne-a ajuns din urmă. A mers ceva mai înapoi. Apoi s-a aşezat la dreapta mea, să meargă bot la bot cu calul meu. Singura meteahnă e că-şi păstrează no biol ea lui rî* stepă. Nu vrea să tragă la căruţă. În nici un chip.

— Îi place doar să fie niînz, te pomeneşti?

— Nu! Se lasă-ncălecat şi-n luptă are un simţ al vieţii şi al morţii pe care nu-l întîlneşti la nici un cal din toate rasele pe care le cunosc. Tu l-ai văzut, regină? Ostaşii mei îmi spun în glumă că ăsta-i calul lui Alexandru Machedon. La grecii vechi, armele şi caii vitejilor făceau minuni de vitejie la cei care le moşteneau. Ăştia sălbatici devin cei mai docili de capătă nărav. Nu ştiu de ce caii fac pasiune pentru dulciuri.

— Grecii, spuse Leuce, cunosc bomboanele. Aici nu sînt. Să facem o comandă de bomboane pentru el.

— Vine exact a doua zi, să i se dea un dulciu. Te caută pe la fereşti şi uşi. Şi nu te joci cu el. Şi dacă nu vrei să-i mai dai, nainte trebui să-l înţarci ca pe copii. Altfel suferă. Unii chiar mor.

— Rege, spune Leuce revoltată, azi-noapte cineva intrat-a în apartamentul meu avînd o căprioară-n braţe.

— Bărbat sau femeie?

— Femeie. O getă. Nu, o dacă. Am cunoscut că-i dacă după coc.

— Şi ce dorea cu căprioara?

— Nu ştiu. Căprioara mea stătea pe pledul de lîngă baldachin. Cînd a intrat femeia dacă s-a speriat căpriţa mea şi a sărit cu micile-i copite peste mine, deştep-tîndu-mă.

— Ce e? Am întrebat.

— Vă dau o căprioară-n locu-acesteia.

— De ce?

Nu îmi.răspunse.

— N-o dau. E căprioara mea. Să nu mi-o schimbi, căci o cunosc. Şi cerîndu-şi iertare ieşi.

— Dacele sînt superstiţioase. Mai bine-zis credincioase. Vor să închine zeului ce-i mai frumos. Este şi-un obicei de nuntă, în care cred. Zeii nu sînt atît de pretenţioşi, precum lumea-i gîndeşte.

— Da, taraboste. În Grecia pun pe altarul cel sfînt intestinele, iar oamenii mănîncă ce-i mai bun. Şi noi jertfim ce este mai frumos. Căprioara este trimisă de zeu reginei. Femeile exagerează.

Aceasta o spunea Odrid, deşi credea ca şi femeiea dacă. Iar Dromichete se temea şi de-acel vis, care îi apărea acum ca o ameninţare.

Vestea morţii lui Agathocle îl complica. Înţelegea că ar fi devenit el furul. Dar unde-i căprioara care s-asculte de stăpînă, cum este cea pe care zeii i-au trimis-o?

— Dar nu mi-ai spus pînă la urmă, taraboste, ce s-a întîmplat cu armăsarul cel sălbatic.

— Frate Odrid, eu fac cu el o încercare. Am avut mînji din el. Încrucişez acuma o mînză de-a lui, şi-aşa voi proceda mulţi ani de-a rîndul pînă ce îi apropii rasa de sîngele lui pur.

— Şi mînjii care sînt din el îi seamănă?

— Îi seamănă, şi pînă aproape de îmbătrînirea armăsarului voi avea altul în loc cu-adevărat.

— Să ştii însă, că şi aceştia vor moşteni dorul de stepă.

— Dar dacă s-a domesticit cel care s-a născut în stepă, urmaşii lui nu vor avea mai mult ca el. Şi dacă peste timp vor avea dor din nou, vor căta stepele tale, frate Odrid. Să-i arătăm Leucei nişte mînji năzdrăvani cu botul lung, cu cozile şi coamele învolburate. Eu le apăs coamele zbîr-lite şi-atuncea îmi nechează. Mi-e teamă însă că regina va duce lingă baldachin şi mînzul.

— Rege, întrebă Leuce, pe-aici sînt veveriţe?

— Veveriţe? Sînt, dar nu la Helis. Ar putea fi, dar cine poate să le-aducă. Trăiesc mai sus prin fagii şi stejarii pădurilor din deal. Veveriţa e o sălbăticiune cu coadă frumoasă. Doar coada e de ea. Mai e plăcută atunci cînd dă de mere. E animalul care ştie să mănînce cu adevărat un măr.

— Dar ursuleţi?

— Nu e de glumă. Vine ursoaica după ursuleţi. Pleacă cu puiul şi ne ia şi pe noi. Ursul îţi fură căprioara. I-ai dat drumu-n grădină? Nu ai uitat-o-n casă? Femeile de-aici o să îţi spună regina tracilor, a căprioarelor şi a albinelor.

De la scrînciobul care amintea unora că viaţa aleargă între ritmul zilei şi al nopţii şi mai ales în ritmul anotimpurilor, voiră-a merge spre palat, dar le-apăru în faţă doi oşteni, care plecîndu-şi suliţele spuseră:

— Rege, în arenă lumea te-aşteaptă. Este al doilea an, cînd zeii vor să privească jarul pămîntului, focul ce vine din adîncuri de Hades, peste care oamenii calcă desculţi.

— Bine, venim!

Arena în care topoarele zvîrlite la ţintă tăiară cosiţele era acum locul unui mare spectacol. Se adusese tot jarul de sub vitele coapte pentru ospăţ, ca şi jarul din ruguri şi se adăugară trunchiuri de arbori în care focul pătrunse adînc. Cărbunii erau întinşi de-a lungul arenei, o sută de paşi. Ardeau pe mocnite dogorind la începutul de seară tribunele. Stelele aprinse pe cer căutau speriate în arena de foc. Cînd noaptea cădea, arena era toată un rug ce ardea. Oamenii se vedeau unii pe alţii roşii la faţă, şi-n aerul serii tremurau unde de foc. Marele

foc al pămîntului deschisese aici ochi de jăratic. Mulţimea aştepta cu pumnii strînşi şi dinţii scrîşniţi încercarea de-a trece infernul în picioarele goale. Se descălţară mai mulţi, ştiin-du-se de cînd era lumea pe locurile-acelea că cine cade pe jar e lăsat acolo ca jertfă la zei. Cine intra, trebuia să alerge pînă la capăt, sau să vină-n napoi ruşinos.

Unii se depărtară de jar pînă în zidul arenei venind în fuga cea mare pentru-a străbate mai repede. Dar paşii lor apăsaţi în cremenea jarului sfîrîiau în adînc şi aduceau leşinul în inimi. Săreau ca lăcustele venind înapoi şi tă-vălindu-se în praful arenei. Erau duşi pe margini şi hu mai îndrăznea nimeni. Din tribune se-auzeau îndemnuri, şi-aceste îndemnuri deveneau clocot. Faţă de cine? Jocul acesta era singurul joc, unde mergea cel ce vrea şi cum vrea. Se făcu linişte în toată arena. Şi-n linişlea-aceea colorată în roşu de jarul aprins se văzură cîteva bărbi lungi de Ktistai. Îşi scoaseră rasa şi-opincile. Priviră-apoi cerul, fiecare căutîndu-şi în el cîte-o stea. Stelele-acelea păreau lumii că îi saltă în sus şi că oamenii-aceştia plutesc. Porniră. O enormă săgeată părea a-nţepa inima acelei mulţimi. Se-auzi sfîrîind şi mirosind a carne friptă de om. Cu fiecare Ktistai sc-nălţa o dîră de fum sub îndepărtata lumină a stelelor. Mulţi coborîră să vadă picioarele arse şi oamenii care soseau dincolo. Şi văzură la unii ochii sticloşi, figura-alungită, corpul întins ca o rugă de zbor, muşchii-împietriţi refuzînd s-atingă pămîntul. Gîndul, puterea cea din lăuntru care poate sorbi atingerea pasului. Pămîntul învins în atracţia lui de suferinţa umană. Extazul născut în dorinţa de-a-nvinge materia şi de-a ridica sufletul sus. Cine-s oamenii-aceştia? Cine-s? Uluită, mulţimea cobora în arenă. Unii se-aruncau în jăraticul roşu, voind să-l parcurgă şi rămîneau prinşi de picioare, de mîini. Sufletul lor atunci alerga încolo şi-ncoace pe dunga de foc a arenei. Dansa pe cărbunii aprinşi. Dar cine să-l vadă? Le făcea semn să coboare ca el din tribună. Să vie pe covorul cel roşu. Să plîngă o clipă, mai multe. Şi-apoi moartea îi răsplătea pe deplin... Jarul, nimic... un petec de foc în care sufletul mai mult că se joacă. Invins-am materia, învins-am! Doar Ktistaii auzeau cuvintele umbrei, apleeîndu-şi s-audă urechile sufletului. Moartea, auzeai, moartea e totul. Cu cît e mai cruntă, cu-atît deliciul din suflet ne-apare mai mare. Veniţi către mine, găuriţi covorul de foc cu puterea de-a fi voi. Daţi-vă vouă, îmbră-ţţşînd moartea. Clipa sublimă!

Veneau la rînd alţii, care nesuportînd arderea tălpilor, mergeau de-a dreptul în mîni. Pe picioare părea a fi mult mai greu. Săgeţile focului pătrundeau mai uşor prin talpa ce calcă adînc. Alţii se rostogoleau cu o iuţeală demonică. Puţini ajungeau în partea cealaltă. Tribunele urlau. Mulţi coborau în arenă. Începuse delirul, molima-aceasta a spiritului, în fiecare ţipa dorinţa de-a învinge limita firii şi-n fiecare ţipa teama şi frica. Începea nebunia. Regele chemă atunci multă oştire şi stăvili intrarea pe dunga de foc. Se sună cornul. Ostaşii-aduceau butoaiele cu apă. Din ele aruncau jeturi departe.

Cînd luna ieşea pe arenă vedea nu pata cea neagră, ci sîngele negru, scheletele negre, pierdute în grohotişul cărbunilor stinşi. Şi focul cel sacru apunea în arenă pentru doi ani.

— Rege, rege, se auzea plîngînd lîngă el regina Leuce. Rege, du-mă de-aici!

— Unde?

— Acasă.

Dromichet tremura.

— Unde, acasă?

— Acasă la tine, unde m-aşteaptă în vis căprioara.

O duse pe braţe în carul de aur. Acasă Leuce plîngea sub baldachinul de stele. Veni căprioara cătînd cu botul ei rece căuşul pumnilor calzi.

Seara tîrziu se mai juca hora. Şi cind porţile arenei erau închise, străjerii aprindeau torţele, traversind cu ele oraşul. Lumea bătea în retragere, Dromichete şi Seuthcs pe o terasă a palatului, de unde sub luciul lunii se zărea Istrul, păreau că discută în taină.

— Odrid, lumea-a rămas la noi, în unele privinţe, cu multe secole în urmă. Spectacolul care cîştiga cel mai mult e cel care implică moartea. Ai observat delirul lumii din această seară. Dorinţa de-a învinge graniţa fizică şi în acelaşi timp durerea de a nu reuşi. Pe mine această manifestare mă tulbură.

— Ea e firească, taraboste. Să ne închipuim mulţimea că şi-ar întoarce-n sine durerea nereuşitei sale încercări. Ce-ar deveni? O lume de nebuni. Dar nebunia revărsată cu barbarie menţine sănătatea.

— Aristotel vorbeşte de un catharsis al tragediei. Priveşti la ceea ce acolo se petrece şi-n tine te eliberezi de patimi.

— Crezi, taraboste, că nu au fost atîţia oameni care să vadă încercarea deznădăjduită de-a merge pe jăratic întocmai ca o luptă cu destinul?

— Asta o cred, Odrid. Lupta aceasta inegală, întocmai ca o luptă cu destinul, era în toţi, dar nu în toţi acţiona catharsisul, catharsisul ca lege-a sufletului.

— Într-adevăr, acest spectacol mi-a amintit de „lupii” noştri. Numai că voi aţi ridicat pe-o treaptă mai înaltă dorinţa depăşirii. Aţi adus individul în faţa lui. Să se măsoare cu sine însuşi. Să-nvingă limitele sau să moară nu numai pe picioare pîrjolit, ars ca pe-un rug.

— Dar curios, Odrid! Puţinii învingători, extaticii Ktistai. Învinşi, cei prinşi definitiv de foc. Dar ceilalţi? O parte, cum spui tu, care-au primit în suflet puterea de-a-şi purga dorinţele. Şi alţii, mulţi care rînjeau ca lupii. Există astfel lupi chiar dacă noi nu ştim de ei. Şi ce ar trebui să facem în acest caz?

— Să ne certăm cu miturile şi cu mitologia!

— De ce?

— Am înţeles că traversarea cîmpului cu jar ar corespunde trecerii Persefonei în fiecare toamnă din lumea noastră, în lumea subterană a lui

Hades. În Echinoxul toamnei, Persefona îşi părăseşte mama, pentru a coborî în Hades, pînă la Echinoxul primăverii. Ea, de acolo, împinge embrionul bobului de mei să încolţească.

— Lumea nu mai gîndcşte-aceastn. Aş zice chiar că am pierdut, de l-au avut vreodată, şi înţelesul acelei mari voinţe cu care sîntem înzestraţi de zei, prin care-am şi

25G

puica să devenim odată zei. Au început să vadă în această încercare un joc olimpic. Voinţa de a cîştiga un joc. Iată deci influenţa grecilor şi a romanilor! Se naşte poate-acum un zeu sportiv. Şi nu-i aşa, Odrid, că zeul acesta nou pe care mi-l închipui frumos la trup, cu nevinovăţie a pierdut sfinţenia. Lumea va crede numai în frumuseţea lui.

— Poate ţine şi ea un loc.

— Poate că timpul, tocmai această frumuseţe va îndulci instinctele umane, adică barbaria de care grecii ne învinuiesc.

— Zeul frumos, pe care tu îl bănuieşti, va trage pe fiecare către sine. Şi un asemenea spectacol prin suferinţa lui va fi ca o purificare-a fiecăruia.

— Şi c-a s-ajung la acest stadiu, tu ce ai face-n locul meu, Odrid?

— Dacă tu vezi în asia o necesitate, poţi s-o influenţezi. Poţi s-o grăbeşti. Va fi suficient să afle lumea că regina mai plinge poate şi acum, cu totul îngrozită, pentru ca ei iubind-o să-nceapă-a plinge în loc să urle.

— Aşadar, plînsul e înc-o treaptă pe care lumea trebuie să urce cătie zeu.

— Plînsul femeilor e prea puţin.

— Desigur, lumea va trebui să plingă-n suflet.

— Astfel, tu ai îngădui dacă s-ar practica la tine, mersul acesta pe jăratic?

— Eu, da. Căci nemaiinstruind armatele de „lupi” aş pune-n locul lor altă încercare individului. Poate că l-aş putea obişnui cu două lucruri dintr-o dată. Cu încercarea morţii, şi cu puterea de voinţă. Cel ce învinge e glorios, iar cel ce moare, întocmai ca în luptă, devine un erou sau zeu. Nici un principiu nu-i eliminat. Viaţa rămîne în drepturile ei. Moartea la fel. Nu se trăieşte doar în viaţă, şi nu se moare-n moarte.

— Zalmoxis n-ar refuza hyperboreilor această încercare crudă. Există o voinţă, ar trebui să înţeleagă fiecare, şi-o vor înţelege cu timpul, care ne depăşeşte şi care totuşi stă în noi. E nemurirea pe-care ne-o insuflă zeul.

— Am să încerc şi cu ai mei.

— Crezi că va prinde?

— De ce nu?

— Nu are rădăcini acolo.

— Am să le spun că planta-aceasta creşte în solul trac. Că ea a fost, dar s-a pierdut. Şi-acum o regăsim. Mai

17 – Drom.'i'net creşte undeva la inzi. Dar dacă îmi vor cere mie să-ncerc jăraticul cu mersul meu?

— Nu o vor face-o. Numai un rege care cade e pus la încercări. Şi de se-ntîmplă, tu ai magia ta.

— Magia nu e înşelătorie. Să poţi învinge magic, înseamnă a fi putut întîi să te învingi pe tine. Să îţi supui voinţa ta, unei voinţi mai mare, care sălăşluieşte tot în tine, aşa cum reuşiseră Ktistaii, cînd traversau covoarele de foc.

— Atunci vei încerca tu singur mai întîi să treci pe jar.

— Cred că n-o să avem nevoie de cărbuni. Noi vom călca pe lava muntelui.

Tăcură.

— Sînt două feluri de magie. Una bazată pe iluzie, alta pe adevărul trăit cu toată încordarea sufletului. Trebuie să recunosc, o spun, ca rege a trebuit de multe ori în loc de vorbe să dau iluzii.

— Şi ce e rău în asta?

— N-ar fi nimica rău, dacă iluzia-ar putea să se statornicească. Ar deveni realitate. Cînd încetează, realitatea crudă o judecă şi o desfide.

— Odrid, iluzia de care tu vorbeşti are durată. Un om care trăieşte o iluzie, desigur magică, parcurge într-un timp real? Consumă timp?

— Consumă. Dar din nefericire prea puţin. Căci datele iluziei au timpul lor ce este mult mai concentrat.

— Aşadar, în mare parte sînt paradise artificiale.

— Şi cea de a doua magie stă în puterea pe care-o are zeul către sine însuşi.

— Atuncea, omul?

— Omul trebuie să caute zeul care-i ascuns în el.

— Care-i secretul?

— Secret există numai în magia iluzionară, iar în cealaltă nu există secret, ci doar puterea de-a voi.

— De pildă, cineva îmi spune, voi trece jarul, dar cînd i s-au lipit tăciunii de picioare, voinţa a murit. Chiar de nu vine înapoi şi moare ca pe rug.

— Magia presupune într-un fel învingerea pericolului morţii. Puterea de desprindere. Pe cît puterea-aceasta e mai mare, pe-atit murim. Magia adevărată e măsurarea individului cu sine şi dincolo de-orice iluzie.

— Dac-am să merg pe jar, dac-am să fiu văzut mergînd pe jar, desigur voi minţi. Şi chiar văzindu-mă, mulţi nu vor crede. Şi nu vor crede, pentru că ei nu o pot face. Şi îşi vor da cu toţii seamă că-i un farmec... Se vor sfii de mine ca rege, dar mai ales ca un deţinător al unei forţe pe care ei n-o au. Un rege Ktistai e un profet şi-un zeu, nu dintr-acei pe care lumea nu-i mai vede, ci omul care-a reuşit să afle-n el zeul ascuns.

— Iubite taraboste, mărturisesc că ştiu aceste lucruri. Departe însă de-a fi ajuns la ele. Am mulţumirea că am scăpat de „lupi';. Şi o consider iniţierea mea

dintîi. Îţi amintesc că ţi se datorează ţie. Te-aş întreba totuşi, cum vezi problema desăvîrşirii individuale, taraboste?

— N-aş face din ceea ce cred eu o teorie greacă. Ceea ce cred eu e numai pentru mine şi de aceea mult mai greu. Eu văd desăvîrşirea mea în două trepte mari. Întîi trebuie s-ajung la unitatea tracilor. Prin asta eu ajung şi ei m-ajung pe mine. Două destine vecinice. Istrul care se varsă în Pontul Euxin.

— Aceasta-i misiunea unui rege. Dar omul simplu?

— Aici mi-e greu ca să răspund, Odrid. Îmi trebuie o iniţiere mai adîncă. Nu ştiu ce-i dincolo de mine în istorie. Probabil că atunci Zalmoxis va coborî în lume cu alt chip, şi-nvăţătura lui va fi a omului de rînd.

Dacă îndeplinesc prima mea treaptă, unificarea tracilor... vreau să îţi spun, Odrid, c-această treaptă e mult mai grea decît a doua, căci eu depind de lucruri şi realităţi care îmi sînt exterioare. Doar idealul e în mine. E mult mai greu să modelezi ceea ce-ţi este în afară, şi mai ales dacă aceasta e o materie umană. Şi am un fel de teamă, căci trebuie să cuceresc nu un popor, ci individ cu individ.

— Picătura ascultă de legile rîului, după cum legile fluviului ascultă de legile mării.

— Asta mă mîngîie, Odrid, că astăzi există, cum aş putea să-i zic, legea aceasta a fluviului şi-a mării care-a intrat în suflet tracilor. E singura ce m-ar salva de la un chin tantalic. Altfel, ar trebui să număr firul de nisip din prundurile mării. Cea de a doua treaptă, e raportarea mea la mine. Aceasta e cu totul altceva. E jarul pe care eu mi-l pregătesc în suflet.

— Cum V Mi te dezvăluie! Poate că te urmez.

— Este un gînd de-acum. Poate-i prea mult, sau poate prea puţin. Un gînd. După ce am realizat un ideal al tracilor, caut un ideal al meu. Nu o încoronare. Rege nu vreau să fiu docil pînă ajung acolo unde mi-am propus. Apoi dispar.

— Unde? Şi de ce?

— Rup toate legăturile cu lumea.

— Înlocuieşti lumea cu zeii!?

— Nu chiar aşa!

— Îţi părăseşti regina?!

Şi Dromichete părea descumpănit.

— Vezi să n-audă! Mă va urma.

— Reginele, crezi oare că merg pe urmele profetului?!

— Întrebările tale, Odrid, mă-ncurcă mult, şi tocmai pentru-aceasta eu le găsesc că-s bune. Va trebui, Odrid, să am în minte ceva, o-nchipuire, greşită chiar. Din toate măcar ceva rămîne.

— Taraboste, ajuns aici nu mai eşti singur. Lumea aceasta care e a ta, te cere. Te va lega cu fire invizibile să fii al ei. Şi te crucifică.

— Crezi oare că va merge pîn-acolo, Odrid? Nu îmi va acorda favorul acesta mare? Poate că va uita... Aşa cum tot se uită-n lume.

— Atunci, tu trebuie s-o supui, s-o faci să nu te uite.

— Mi-e silă de mauzolee, Odrid. Şi de statui. A dispărut chiar şi statuia lui Zeus, lucrată de divinul Fidias. Şi ştii de ce? Era din aur, diamant şi abanos. Rămîn statuile de piatră, pe care vremea le rotunjeşte fără-ncetare. Cronos îşi are gluma lui. Cînd vor uita de mine, de-abia atunci mă voi desprinde mai uşor ca să mă regăsesc pe mine.

— Desprinderea şi izolarea de care îmi vorbeşti, e ca o revenire-n embrion.

— Într-un fel, da. În altul, nu. Este o revenire în embrionul ce visează întreaga lume. Aş zice mai curînd că este o rupere din multele velcaturi... Mai mult nu pot să ştiu. Şi am nevoie, o simt ca pe un dor, să mă iniţiez. Altfel, mă-nchipui o gînganie ce bîjbîie în întuneric.

— Şi clacă iniţierea îţi arată drumul şi mijloacele, n-ai avea, poate, viaţa, plăcuta clipă a surprizei, clipa invidiată chiar de zei?

— Iniţierea nu-nseamnă cunoaşterea destinului, decît într-o altă figuraţie. O poţi gîndi şi singur în una dintre variante. Iniţierea îţi vorbeşte sibilinic şi îţi citeşte-n suflet neaşteptatul care rămîne tot neaşteptat. Dar dincolo de tine vezi tot destinul lumii. Pe frunza-aceea care alunecă din pom, acum, mi se păru o boabă de lumină. Şi m-am uitat în sus. Acolo cerul mi se descoperi cu miriadele-i de stele. Ce dacă-aş căuta în ele steaua mea! Cînd am la în-demînă universul întreg!?

— Te înţeleg acum. Extincţia, cum îi spun indienii. Salvarea prin pulverizarea embrionului. Schimbarea firii cosmice. Şi mă întreb atunci, unde va rămînea prietenia noastră?

— În bucuria stelelor, frate Odrid.

Plecară să se culce. Cînd adormiră, lumina stelelor le pătrundea în suflet.

*

— Cine-i acolo? strigă Dromichet, trezind-o pe Leuce. Se auziră nişte voci. Scapără un amnar şi-aprinse-o luminare din ceară de albine. Baldachinul se lumină cu puzderii de stele. Stelele mătăsurilor. Din colţul încăperii se văzu silueta căprioarei. Nu mai dormiră. Deschiseră ferestrele, privind cerul. Luna aluneca spre zenit.

— Dromichet, mă visam departe de Chersoncs. Un dor de casă, care mă urmăreşte şi-acum îmi sfîşia inima. Veni atunci lîngă mine, nu ştiu de unde, Agathocle. Mă privea cu albaştrii lui ochi, adînc. Niciodată nu l-am văzut privindu-mă aşa. Priveam şi eu în ochii lui şi puteam să văd dincolo în adîncuri nesfîrşite ale unei lumi fără orizont. Şi îmi plăcea că-n ochii lui stă lumea nesfîrşită. Nu îmi vorbea, dar îi înţelegeam rostirea gîndurîlor. „Nu am venit la nunta ta. Dar de departe te-am văzut. Tata aleargă după mine. Veşnic va alerga şi nu mă va găsi. Căile cerului sînt lungi şi el a-mbătrinit, Leuce, îmi zise,

aşa-i că nu mă vei uita? O, amintirea ta frumoasă! Eu îl priveam nedumerită în ochi, căutînd departele. D< partele rămase, cl însă dispăru.”

Ştiu că în vis mi-era un dor de el de mă sfîrşcam, deşi era aproape. Şi doru-acesta rămasu-mi-a în inimă. Ce-ar fi să îl chemăm?! Cu siguranţă îşi lasă ostile şi vine.

Dromichete privea, ca să nu plîngă, fix spre o stea. Şi totuşi lacrima nu asculta alunecînd pe-obraji.

— Leuce, o gîză mi-a intrat în ochi. Ei... gata, a fugit.

— Dacă nu vine el, ne ducem noi.

— Cu siguranţă Leuce, ne vom duce, ori mai devreme, ori mai tîrziu. Va fi în stare să ne primească cu ostile zeieşti. Dar dacă noi murim şi el venind n-o să găsească decît cenuşa noastră?

— Ştii, Dromichet. că moartea ar putea ca să nu fie, cum noi am învăţat-o în mitologie.

— Dar cum altfel? Cum ţi-o închipui tu?

— Moartea-i o presimţire.

— A cui? A celui care moare? Sau presimţirea morţii altuia?

— Şi una şi-alta.

— Şi cum presimţi? – Ştiu eu?

— Uite, priveşte ce se-ntîmplă! Căpriţa stă culcată colo lîngă pantofii mei. E obosită sau poate...

— Şi ce credinţă este asta? Oierii spun despre cîinii lor c-adesea presimt moartea. E o credinţă. Se-ncolăcesc şi plîng încet, aproape neştiuţi, lîngă picioarele ciobanilor. Căpriţa-aceasta e ca un cîine credincios. Are un tremur, parcă ar fi dormit pe ierburi umede. Să îi dau lapte cald. Lui Agathocle îi plac la fel ca mie animalele. Îşi îngrijea singur calul pe care îl crescuse de mînz.

— Calul e un simbol thanatologic. Calul presimte şi el moartea. Şi presimţind-o o ocoleşte în război. Nu poate însă s-o ocolească acolo unde nu-i război.

— Dromichet, veştile vin aşa rar la voi?

— De ce? Dacă nu sînt, nu sînt.

— Oricum, de-acasă, măcar o veste aş fi primit!

— Poate s-o fi întîmplat ceva. Omul e sigur totdeauna că va muri şi nesigur de clipă. Pericole sînt pentru toată lumea. Vorbeai de presimţire.

— Dar moartea e o presimţire.

— O presimţire, dar a cui?

— A fiecăruia. O presimţire a schimbării lumii.

— Atunci nu e aşa de tragic!

— Nu e. Cu-adevărat. Dar cînd în loc de cel pe care l-ai iubit, ai doar în faţă o urnă cu cenuşă...

— Şi cîte-odată nici atît!

— Atunci, tu singur ţi-ai dori să-ţi spulbere cenuşa în cele patru colţuri ale lumii.

— Leuce, eu încă de cînd eram copil am început să mă obişnuiesc cu moartea. Fără-a le spune de închipuirea mea celor iubiţi, eu i-am crezul întotdeauna morţi. Fiecare avea în mine două fiinţe. Cea vie şi cea moartă. Cu Agathocle am fost prieten. De-atunci, pentru a amorţi durerea morţii, gînditu-l-am chiar mort. Acum, de pildă, Agathocle pentru mine-i mort.

— Crezi că eu pot să fac aşa?

— Nici eu nu am putut, dar m-am obişnuit. Cînd moare cineva nu te obişnuieşti cu gîndul c-a murit?

— Se întîmplă, la unii cîte-odată că nu.

— Şi-atunci?

— Şi-atuncea mor şi ei.

— Şi dacă Agathocle ar fi mort?

— Nu e posibil!

— Vezi, asta e durerea şi nebunia celor de aseară, care răcneau că vor să treacă peste covorul de cărbuni şi nu aveau curajul. Tu ai venit plîngînd. La fel va trebui să plîngi şi după Agathocle, căci a murit.

— Vrei să mă pregăteşti. Spartanii au reuşit să-şi pregătească fizicul, nu însă sufletul.

— Agathocle a fost executat din ordinul lui Lysimach. Ştirea mi-a dat-o Odrid, şi-apoi mi-au confirmat-o ştafetele. Obişnuieşte-te. Trebuia să-ţi spun o dată şi o dată. El ţi-a venit în vis şi va veni de cîte ori îl vei dori.

Leuce nu ştia cît este joc şi cît realitate. Îşi luă căpriţa şi se aşternu sub baldachin, dorind să doarmă sau să moară.

A doua zi se auziră ropote de cai. Veşti care se dădeau străjerilor palatului. Ştafetele nu îndrăzneau să vină-n faţa regelui. Lumea palatului cunoştea veştile, care pătrunseră şi în oraş, dar regele era cruţat. Şi totuşi, comandantul gărzii i se prezentă tainic şi-i spuse vestea.

— Lysimach a murit la Coros înfruntînd pe Seleuthes, după ce mai întîi a fost cruţat de moartea pe care mulţimea răzvrătită i-o pregătea, făcîndu-l vinovat de execuţia lui Agathocle. Tracii din sud te cer pe tine rege, Dromichet.

Ştirea avea de-a dreptul dimensiuni istorice. Pe de o parte îl izbeau cu durerosul lor destin, pe de-altă parte îl mîngîia. Căci toate dramele acestea văzute în devenirea lor duceau la izbăvirea neamului. Numai Leuce nu va afla decît durere. Odrid părea şi el uluit. Evenimentele erau atît de repezi şi cu atîta dramatism, încît în ele, lumea bă nuîa o grabă-a zeilor. Zeii care răzbună. Zeii care grăbesc istoria.

În situaţia aceasta Odrid îşi pregăti plecarea.

— Ce zici, frate Odrid, iei tot regatul Traciei şi îl administrezi, aducînd ţara în Uniunea tracică.

— Atunci să mergem amîndoi.

— Vom merge. Mai greu va fi de împăcat Leuce. Voi încerca să-i spun. Se duse vîrtej pe scările apartamentului Leucei strigîndu-i de departe.

— Leuce, Leuce! Fii pregătită sufleteşte. Îndură o nouă lovitură. Inima ta de tracă ce crede în Zalmoxis să nu se întristeze. Moartea e pentru oameni şi pentru regi, pentru fraţi şi părinţi. Lysimach a murit înfruntîndu-l pe Seleuthes. Ţara tatălui tău m-a proclamat pe mine rege. Ai deci o bucurie. Eu, însă, îi dau administraţia regatului regelui Seuthes. Prietenul meu Odrid, care aduce Tracia în Uniunea tracică. Tu, cu durerea asişti la marele moment al neamului. Moartea lui Lysimach e un simbol.

Alergă spre Leuce şi-o ridică în aer. O coborî sărutîn-d-o, şi-o ridică din nou.

— Nu fii tristă. Zalmoxis ne-a pregătit istoria. Tu vei fi regina tuturor tracilor. Ştii ce înseamnă-aceasta? Tatăl tău a murit ca să fii regina tuturor tracilor. Plînsul tău trebuie să aibă o lacrimă de bucurie. Lysimach murind pe cîrnpul de luptă e acum alături de Zalmoxis, pregătind destinele Traciei noi.

O purta prin întreg palatul în braţe.

— Pregăteşte-te de drum, mergem în Chersones. Lysimachia va rămîne capitala Traciei de sud. Capitala întregii Tracii este şi va rămîne Helis.

Mulţimea se strînse din nou în jurul palatului şi striga:

— Regele tuturor tracilor – Dromichet. Regina tuturor tracilor – Leuce. Trăiască! Trăiască! Trăiască Tracia!

Carul regal între călăreţi cu suliţi şi coifuri de aur cobora pe lingă braţele Istrului în care cădea piatra hotarului din cetatea cea veche.

Auzind de atîtea nenorociri şi morţi, bărbaţi şi femei se sfătuiră în taină să jertfească nemulţumitului zeu căprioara reginei. În paradisul din cer o vei afla-o în grădinile sacre. Astfel, palatul, tara şi regina ea însăşi va scapa de necazuri. Luară cu lacrimi în ochi căprioara cea blinda, îi căută inima, şi cu ochii închişi împinse cu vîrful cuţitului. Cu singele ei se înroşise altarul.

De undeva zeul privea. Căprioara murea cu ochii în zare după urma stăpînei... Stăpîna rămase cu căprioara.

Secţiune 6.03 2.

Secţiune 6.04 CELE DOUĂ LEUCE

Cît de repede poate cădea un regat! Oricine putea medita cu gîndul la stingerea celor doi regi Numai că Tracia lui Lysimach şi Agathocle căzuse ca o Tracie separatistă şi eu veleităţi imperiale, devenind regatul care intra în Confederaţia ţărilor trace. Nu se putea spune însă că actul acesta de unire era edificat pe o ruină, ruina regatului lui Lysimach. Era doar năruirea naturală a unei rezistenţe orgolioase, căci epigonul Machedonului, ca orice epigon, nu ajunsese, şi nici nu putea să aibă virtuţile şi viziunea marelui cuceritor. Istoria îşi deschidea o nouă pagină, la care îndelung scrisese Dromichet. Dar cine ar sta s-asculte zbuciumul istoriei, n-ar auzi decît suspinuri, chiar dacă undeva mijeşte aurora. Astfel gîndea Dromichete, cînd se-ntorcea în Helis. Leuce

aducea cu sine un mare doliu, dar regele o mîngîia cu bucuria milioanelor de traci. Atunci, regina părea o clipă deşteptată din marele coşmar al vieţii şi suflelu-i, în care se deschisese un cavou, privea

O rază nefirească de lumină albă din soarele tomnatec. De la un timp, şi-acesta începînd cu fuga căprioarei, aşa

1 se spusese, voia să-ncerce ceva ciudat pe care, îşi zicea, nici o fiinţă omenească n-a încercat-o pîn-acum. Voia să facă din durere o voluptate. O bucurie a durerii, căci celelalte bucurii i se păreau de-acuma sterpe. Ktistaii cînd mergeau pe-acel covor de foc aveau şi ei o voluptate a durerii, dar a durerii fizice. Durerea sufletului însă, e un ocean fără de margini. Şi preoteasa acestei noi dureri necunoscute încă, părea a fi credinţa. Puţin ar înţelege lu-mea-acum, căci oamenii trăiesc fie durerea care-i amintea de Hades, fie un sentiment al bucuriei, departe de vreo umbră a durerii. Avut-a cineva pînă acum gîndul şi îndrăzneala de-a trăi plăcerea dureroasă, această dulce plîn

26G

gere a inimii, sau bucuria tristă a toamnelor tîrzii cu soare?

Îi povestise regelui simţirea ei aparte, pe care graiul trac n-o cuprinsese în cuvinte.

— Nu a cuprins-o nici greaca cea veche. Noi vom fi cei care vom născoci cuvîntul.

— Cînd grecii-I vor afla, vor face-o teorie, cum au făcut din „nemurirea” omului, aşa cum a gîndit-o zeul nostru. Leuce, mai e şi altceva. Tu singură te-ai observat pe tine, dar lumea-n general se schimbă. Acel scrînciob pe care nu-l vedem şi care se-nvîrteşte cu osiile lumii, se mişcă-ncet, însă se mişcă. Şi tu apari ca un semnal. Eşti la-nceput de lumi. Sufletul tău a prins noua prototipie pe care cerul o anunţă. Aşa-i că lumea pîn-la tine a fost şi va fi încă aspră? Chiar grecii care nu se cred barbari, trăiesc sub orizontul acesta aspru. Elena, pentru care s-a â u.vl războiul Troii, a fost frumoasa lumii, dar cu un suflet aspru, şi-aceasta într-o climă blinda. Noi care coborîm din nord, hyperboreii, cu ierni cumplite, nostalgici după iarna blinda cu portocalii înfloriţi, în noi mijit-a mugurii acestei primăveri. Vor deveni cu timpul floare sub dulcile lumini în suflet pe care soarele hyperboreului Apollo ni le-a dat. Leuce nu fi tristă, atît de tristă încît să-ntunecăm luminile lui Apollo. Şi încă aş mai vrea să spun ceva. Asprimea aceasta masculină pare a fi a timpului „eroic”. Se simte firea lui Achille-n ea. Principiului acesta îi cere lumea o-ndulcire. Durerea sufletească pe care-o resimţim acum mai mult decît strămoşii noştri, primeşte-o satisfacţie pe care tu ai şi-nceput să o trăieşti. Plăcerea de a suferi. Şi prin aceasta, tu, tu Leuce, regina mea, vei sta în viitor la marile răscruci ale istoriei, acea istorie a sufletului omenesc. Fii mîndră! Tu vei fi prima femeie ce şi-a descoperit în suflet un sentiment necunoscut. Şi sentimentul acesta trebuia să fie feminin. După atîta barbarie, fie ea şi eroică, lumea-şi aşteaptă un suflet feminin. Iată,

am devenit şi eu un grec. Înclin spre teorie. Dar sînt convins de tot ceea ce spun şi teoria-aceasta voi încerca eu însumi s-o trăiesc.

— Îţi trebuie să pierzi ca mine. tată şi frate. Regatul chiar şi rămînînd cu toate-acestea. rege, cum eu rămas-am o regină.

— Iată deci înţelesuri care-ţi explică sufletul dual. Poate că mai tîrziu nepoţii noştri vor trăi în durere ca-n clementul lor. Orice s-ar spune, doar putut să dea durerii voluptate, iar bucuriei o umbră de tristeţe. Chiar zeii vor fi miraţi şi vor rîvni la bucuriile acestea triste. Vor rupe din coroana lor cîte o nes'ematăscăldînd-o-n smalţul unor lacrimi. Cu timpul sufletul uman şi-anunţă alte zeităţi. Doar una singură nu va îm-bătrîni şi nu va trece în azilul zeilor. Va fi ca la început plină de tinereţe. Şi acest zeu e cel ce crede în nemurirea sufletului. Aşadar, Zalmoxis, el însuşi e etern, iară eternitatea ce pleacă de la el. soseşte tot în el. Noile sentimente ale lumii, Leuce, vin de la zeu. Balastul lumii va rămînea departe ca într-un somn adînc. Mai viu, poate va fi doar visul. Şi căprioara ta nu va nsc;ri în vis. Ştii ce ne trebuie nouă acum? O dulce jale.

— Şi-această dulce jale ar fi uitarea.

— Nu însă o uitare ca în Hades, dată de ana cea vrăjită a Acheronului. O înseninare. Ca o privire-a zeului pe luciul unei marmuri albe. Sufletul nostru are ne-voie-acum de alb. Îşi lasă porţile deschise pentru o invazie în alb. Mult alb. Liniştea albului, care uimeşte viaţa în statui de marmură. Munţii cei albi chiar cu zăpadă. Cerul albit după furtună. Căile albe ale stelelor.

— Putină moarte, Dromichet!

— Puţină linişte. Zeii ne-au dat destulă moarte. Eu, unul, aş vrea să mă închipui în ore de repaos, plutind.

— Cum?

— Plutind pe-o plută, doar între cer şi apă. S-ascult limbajul mării, ca pe-un limbaj pe care l-am ştiut şi l-am uitat.

— Vrei liniştea originilor.

— Singura care odihneşte şi-ţi dă o bucurie a unui joc ce-ncepe.

— Mi-ar place-într-adevăr şi mie. Şi am nevoie de începutul unui joc.

— Lăsăm regatele să doarmă-n pace. Le trebuie şi lor acuma puţin somn. Haide, haide regină, să evadăm! Dar înainte de evadare ne trebuie şi nouă puţin somn. Eu voi visa cum va decurge aventura noastră.

Leuce adormi şi suspina în somn. Iar regele se bucura ascuns că a putut să o sustragă suferinţei. Şi încercă să contureze-un plan. Dădu un ordin ca patru bărci, patru corăbii cu luntraşi iscusiţi să plccc-n jos pe Istru la Achillea, undo să-l însoţească de departe. Să-şi pregătească pinzele dacă curentul îi va duce înspre marc. Mai porunci să fie aşteptat în port la Helis de o corabie cu pînze, care să aibă plute largi. Şi în corabie să se aducă cupe de aur şi-o amforă cu vin.

Dimineaţa care urma se anunţa frumoasă. Zvonuri de toamnă întîrziau să vină din depărtatele păduri, un-de-nroşisc frunza. Soarele întinsese peste lume

o cumpănă cu două aripi mari, plutind. Cerul se spălăcea albastru. Lumina picura firavă şi imaterial. Cocoşii cântau lung în zarea de lumină în care trăiau ani deodată cu o numărătoare fără număr.

— Leuce, Leuce, trezeşte-te! E zi frumoasă.

Leuce se trezi. Noaptea îi dispărea din ochi, lăsîndu-i totuşi o ninsoare neagră ca pe un doliu alb. Deschizînd ochii către cer acesta îi spălă păienjenişurile nopţii.

— Ne-aşleaptă, ne-aşteaptă...

— Ce ne-aşteaptă?

— Corabia cu pînze.

Se duseră pe jos pînă la Istru. Apa-aducea cu sine şoaptele prelungite ale drumului, povestea eternei lui călătorii, fiinţa care moare se naşte şi trăieşte în aceeaşi clipă. Istrul i se părea Leucei altul. Un Istru gînditor şi împăcat cu sine, povestea unei vieţi mereu repovestită cu farmecu-nceputului.

— Rege, ieri mi-ai vorbit că azi vom rătăci pe ape cu o plută. E-adevărat, sau am visat?

— Poţi crede c-ai visat. Oamenii merg după vis. Nă-luca-aceasta pe care o urmăm în toată viaţa.

— Unde-i corabia?

— Uite-o, e după mal.

— Hai repede, regină, căci trebuie s-ajungem!

— Unde?

— Nu ştiu. Ajungem unde ne-or duce zeii. Primeşti sau refuzi?

— Primesc.

— Atunci, suie-n corabie!

— Unde sînt lopătarii?

— N-avem nevoie. Ne duce Istru singur.

— Cum ne oprim?

— Nu ne oprim.

— Ajungem în apele Oceanului.

— Asta şi vreau.

— Şi de acolo rătăcim precum Ulysse.

— Acolo, ne-om aşeza pe plute. Oceanul este liniştit. Şi vom dormi cu ochi deschişi. Şi neştiut, cerul va po-gorî în suflet, visînd visele lui în noi.

Sosiră la corabie. Leuce se urcă, iar regele împinse şi-apoi sări pe punte. Vîntul desfăcu pînzele pe care Dromichete le răsuci contra curentului. Senzaţia era ciudată căci nu ştiau dacă sînt duşi la vale, sau vîntul îi purta din contră pe faţa mult brăzdată-a fluviului. Şi mersul era lin. Voinţa care îi ducea era cu totul blîndă. De-acolo se vedeau văile largi. Soarele domina din faţă topindu-şi diamantele în luciul depărtat al apei. Beţia lui uşoară cădea ca o magie peste pleoapele îngreunate de visare. Şi se simţea liniştea apei ce căpăta adîncuri spălînd pietrele prundului şi grohotişul gîndurilor. Durerile-amorţeau ca sub un

somn hipnotic. Istrul părea că nu mai curge linear, ci doar în jurul sufletului, căzînd de-acolo în cascade luminoase. Cînd ochii deschideau, cerul părea decis albastru şi soarele tomnatec întrebător de vreme. Şi Istrul negrăbit îşi alegea cum vrea drumeagurile lui.

— Unde sîntem aici? Se deşteptă Leuce.

— Nu am ajuns la Achillea. Acolo ne răsucim la dreapta, sau vîntul, de nu vom trage de frînghii la pînze, ne va înfige în nisipul malului. Mergem încet.

Şi rămîneau în urmă maluri cu păduri, maluri rîpoase, cărora timpul geologic le dase cînd culoarea roşului cărămiziu, cînd albul năclăit al humei şi-al ocrurilor din apus de soare. Se vedeau mirişti părăsite, viţa de vie sălbăticită şi neculeasă încă cu boabe tari şi cartilaginoase, brumate pe-un albastru vînăt. Ciorchinii atîrnau greoi pe vrejul ispitit de-atingerile apei.

— Frumoasă-i via aceea!

— Unde? Unde?

— Acolo!

Acolo, soarele se risipea în vineţiul mustului, deco-lorîndu-l şi-adăugîndu-i boabe de rubin.

— Avem şi noi rubin aici, şi-i arătă o amforă pe care nu o observase. Gustăm din el doar după ce vom da întîi ofrandă zeilor.

— Zeii din apă nu beau vin!

— Nu cei de-aici, ci zeii care locuiesc în insulă. Corabia va poposi lingă o insulă.

— Este o insulă pe Istru.

— A fost la Tirighina de nu greşesc.

Sub voluptatea soarelui care urca, pădurile creşteau involburîndu-şi coamele-aurii ca nişte munţi rotunzi, vulcanici de lavă vegetală. Se vedeau dealuri depărtate şi-n pîclă munţii sau norii albi vălătuciţi, ce atingeau în orizont pămîntul.

— Vin norii albi, vin norii albi. Unde e arcul?

— Nu sînt ce crezi. Priveşte, rege, bine. Coboară oile din munte. Vin la iernat în vale. Aduc cu ele norii din piscurile munţilor.

Într-adevăr, norii aceia albi vălătuciţi purtau în valuri zvonuri de talangă, lătrat de cîini şi-ndemnuri de cioban. Bătea talanga-n dunga toamnei. Se amestecă prin visuri zilele de vară, şoptirea toamnei şi somnul lung de iarnă. Leuce privea spre fluviul viu ce cobora din munte tălăzuind în alb zăpada de pe vîrfuri.

— Vin pe Tiarantos. Se vede apa. Curînd îi vom vedea limanul! Atenţie, Leuce! Tiarantos se-apropie vijelios, apoi lăţindu-se îşi dăruia cu generozitate apele, într-o îmbrăţişare prelungită, Istrului.

— Cotim la dreapta. Hai amîndoi să tragem frînghiile ji să păstrăm corabia pe firul apei.

Trase de frînghii cu putere. Corabia se aplecă spre dreapta, apoi coti fidelă apei. Se vedea Achillea. Istrul îşi făcea loc mai mult în mal. Scobise ţărmul alungindu-l. Patru corăbii aşteptau acolo.

. – Uite. că au venit. Corăbiile noastre. Aşa-i că-ţi pare bine?

— Parc-aş trăi pe timpul argonauţilor.

— Chiar asta-am vrut. Să ne refacem cîte ceva dintr-o memorie pierdută...

Tăceau.

Dincolo de portul ce găzduia patru corăbii, se risipeau în solul nisipos cuburi de casă, cărora soarele le reflecta varul lor proaspăt. De-acolo de pe Istru ochiul le mîngîia. Rămaseră şi ele în urmă în frumuseţea risipirii lor.

— Rege, de ce aceste locuri îţi dau în suflet un sentiment ciudat, cu totul diferit de-al basileilor din Grecia 1

— Este ceva pe care-l simt şi eu, şi niciodată nu am reuşit să mi-l explic. Cînd văd, de pildă, turmele care coboară munţii, m-aş tăvăli în tina pe care.ele-o calcă. Mi-aş lipi faţa de iarba pe care-o pasc. Pămîntul nostru are o atracţie deosebită. Noi o cunoaştem şi nu ne despărţim de el.

Mergeau acum cu soarele în faţă simţind infuzia luminii, care le dilata vederea, le pătrundea în sînge, le creştea umbra plecată peste valuri. Păreau făpturi zeieşti care au coborît din carul soarelui în care numai Apollo rămas-a. Corabia se îndrepta către-un deznodămînt, supravegheată de cele patru ambarcaţiuni ale ostaşilor. La slînga Istrului se vedea stepa sciţilor. Înalte cumpene dădeau nemărginirii acelei ierbi uscate ce se roşea spre orizont, proporţia gigantică a bcrzelor şi a gîtului do struţ. Venea de-acolo zvonul vînlului de toamnă care-aducea miazma bălăriilor, dar şi a mentelor sălbatice, carbonizate şi purtate-n aer. Stepa avea un ţiuit discret, care-amintea de linişte, o linişte ce te-ndemna să îţi cobori urechea la pămînt. Liniştea nu era sus, ci jos, în tainele pămîntului. Aveau convingerea că-i undeva, că poţi s-o prinzi, că o ascunsă printre ierburi. Cînd renunţai cre-zînd că ai putea găsi-o-n aer, te înşelai, căci liniştea era acolo furişată în ţîrîitul greierului, în murmuratul de brotac şi-n şuieratul potîrnichilor. Şi ce venea din stepă? Se întrebau. Venea ceva ce s-ar putea numi mirarea.

În partea dreaptă se vedea Pcuce. Istrul umflat lăsa cînd revenea în maluri lunci şi rovine. Acolo apa se-ncăl-zea. Peştii creşteau maî iute. Gîşte şi raţe, cocostirci şi becaţe trăiau într-o împărăţie liniştită. Şi zeii înşişi rătăceau prin părţile acelea.

— Vezi, zise regele, aici e o altă linişte. O linişte a apei. Cum a fost înainte de geneză. O linişte care nimic nu tăinuieşte. Stepa e-o întrebare, delta e un răspuns.

— Delta nu te obligă să gîndeşti. Te cere prin visare. Am putea scoate corabia din Istru şi am putea-o ducc-acolo. Am sparge liniştea aceea cu umbra noastră.

— Îmi vine, mi se pare, în urechi cîntece de privighetori, în paradisul luncilor este o măreţic-n mic şi-un farmec al intimităţii. Regină, tu ce vrei să fii, un albatros sau o privighetoare?

— Toate aş vrea să fiu. Trecînd pe-aici nu mi-ar displace trilul de privighetoare.

— Vezi, delta-aceasta pe care au uitat-o zeii, ce linişteşte sîngele în vene, e totuşi un paradis închis. Un spaţiu între ziduri nevăzute şi fără o deschidere spre cer.

E paradisul germinai cu locuinţa lui lacustră, în care nu adie vîntul aspru. Şi păsăretul care stă în deltă este un păsăret greoi. Rîndunica nu-şi face cuib aici. Nici mierla. Nici cucul. Şi nici porumbelul. Vulturul ar muri în fru-museţea-aceasta sufocantă. Mierla n-ar mai cînta. Privighetoarea însă-i ocrotită în spaţiu-acesta limitat, [ritre deltă şi mare ce-ai prefera?

— Marea.

— Şi eu la fel.

Însă alunecînd în cursul apei, acea împărăţie netulburată a sălciilor şi a păsărilor le rămînca departe. Treptat, verdele îşi pierdea sevele lui anemiindu-se în galbenul de lut al trestiei, şi de acolo începea o pustă a nisipurilor, iar dincolo în partea stingă, stepa fugise în adîncuri lă-sînd în urma ei o colbărie albă. Se vedeau departe cele patru pînze care făceau eforturi să se-apropie. Dunele de nisip se ridicau capricioase ca-n jocurile de copii, pînă zăriră primele semne ale mării, scoicile. Aveau soarele-n faţă. Şi orizontul era o mare de lumini lichide spre care înaintau. Ţărmul de-o parte şi de alta dispăruse în baia de lumină. Li se părea că merg către o ţară-a soarelui.

— Leuce, tu poţi să mai distingi ceva?

— Nu, decît apa.

Simţeau, în schimb, un suflu carc-i izbea în faţă. Şi-î respingea, ca să-i atrag-apoi cu forţă. Suflarea Istrul ui molcomă şi cu arome dulci li se părea că-i părăsise, spre-a-i biciui noua tăric-a sării.

— E marea! Ne revărsăm în mare, ţipă regele. Pînzele se umflară din plin vibrînd de-o nouă viaţă. Corabia aluneca neîntrerupt ca pe-o oglindă ce se curbă pînă ce se izbi ca de un pîntec moale. De-acolo fiinţele se despărţeau. Noul tărîm de apă avea ceva zeiesc învăluind şi dominînd fiinţa. Talazurile mării nu se spărgeau, ci se pierdeau într-o îmbrăţişare, întocmai ca o revedere după o absenţă lungă. Acolo se săvîrşca o taină a apelor, un mit neobosit ca o eternă reîntoarcere.

Corabia avea acum altă mişcare. Sîngele nou al apelor pulsa mai viu. Vîrful corăbiei se înălţa o clipă ne-maivăzînd întinderile, apoi se ridicau şi ei pe meterezele lichide străfulgerînd brăzdata faţă-a apei. Se prăbuşeau în gropi ca-n uriaşe foaie, care-i primeau cu-o zguduire moale, şi iarăşi în jocul-acesta tumultuos al mării, urcau şi coborau fără-încetare.

— Să tragem pînzele spre noi ca să cotim spre dreapta, se auzise Dromichete, văzînd că-n urmă cele patru pînze aveau un drum mult mai cotit. Traseră cu putere de frîn-ghii. Corabia se înclină, şi-un val îi împroşcă cu pulbere diamantină. Se îndreptară. Mergeau de-a lungul valurilor. Adîncurile păreau mai prietenoase. Zgomotul apei dispărea şi se auzea numai un clipocit. Se-ntinseră pe blănuri privind la cerul care se legăna deasupra. Treptat, cerul se prinse a sta în vechiul lui căuş, lăsînd ca marea să se legene. Avură un moment de reverie ce le-aducea din urmă amintirea Istrului. Fluviul mergea către un scop şi descria o traiectorie. Marea, din contră îi ţinea captivi, prinşi între valuri. Şi se lăsară legănaţi. În abandonul acesta crisparea încordării dispăruse. Marea părea mai liniştită şi mai primitoare. Plutirea pe capricioase valuri le amintea de leagănul copilăriei. Soarele era sus, sondînd adînc în tremurul de apă, ca-n nişte puţuri de smarald.

— Unde ajungem, Dromichet?

— Cred că la insulă. Dar mai avem. Unul dintre noi ar putea şi dormi. Nu numai luna, ci şi soarele are narcoza lui. Se zice că Neptun dă mateloţilor un somn odihnitor. Stai între blănuri cu faţa către soare, gîndindu-te la zei. Ei îşi trimit îndată solii să te-ntîmpine. Adu-ţi aminte cînd te trezeşti, întoarceţi ochii către mare.

— De ce?

— O să-ţi spun la urmă.

Regele se aşezase lîngă cârmă supiaveghind întinderile. Ţărmul rămase mult în urmă. Cu un cărbune spălăcit putea întinde pe un pergament o dîră. Din toate se păstrau doar două lucruri, marea şi cerul. Iar liniştea desăvîrşită în care le înfăşură îl obseda pe-această suprafaţă mişcătoare, ca pe-un pămînt ce veşnic se cutremură în clipa care vine. Ierbarele memoriei aveau safeurile-nchise. Gîndul trimis în viitor se-ntoarcea înapoi golit. Clipa prezentului se dilată în schimb. Ţinea din orizont în orizont. Aceasta ar trebui s-o ştie şi Leuce, îşi zicea regele. Leuce, insă, poate că visa pămîntul. Marea, îşi spunea regele, simplifică sublim arborescenta conştiinţei. Am totul într-o privire, care desfiinţează amănuntul. Cum şi ce vor fi gîndit Ulysse şi toţi ai lui? Avea o singură dorinţă s-ajungă în Itaca, la focul lor cel sacru. E de mirare cum Leuce doarme. Eu n-aş putea dormi pe apă decît într-o corabie închisă, şi-n întuneric. Mi-ar da senzaţia că sînt un embrion în ou, şi-aş adormi. Gîndeşte oare embrionul? Un singur gînd, somnul. Privea mereu cu stăruinţă înainte, ca să găsească un punct, dar nu-l afla. Eternul ideal al mateloţilor de a ajunge la uscat. Orice s-ar spune, pămîntul e mai sigur. Ar trebui tu însuţi să fii măcar o picătură dintr-un ocean, să poţi să-ţi cauţi firea ta aici. Vîntul sufla în pînze şi totuşi încă n-avea certitudine că merge, că alunecă. Numai privind în urmă simţea că marea i-a sorbit în depărtări. Regele-ar fi vrut ca în această părăsire, rupt de istorie, rupt de pămînt, şi poate chiai de sine, s-ajungă la rădăcina gîndului. Dar nu. Marea-) deposeda treptat de tot. Şi rămînea în faţa ei ca un

catarg cu nişte pînze zdrenţuite. Pe mare, îşi spunea, nu trebuie să te gîndeşti la tine, ci doar la mare, Să trăieşti totul din fiinţa ei. Să o divinizezi. Zeul care trăieşte-n ea este orgolios. Fiinţele îi aparţin. Le dă o parte din suflarea sa. Şi-n ce-ar consta fiinţa mării? Din nepătrunsul închis în taină. O taină a lumii care vine din geneză şi care se traduce prin frumos. Marea mai poartă încă amprentele dintîi. Dacă s-ar repeta geneza, ea n-ar fi altfel, chiai dacă fantezia unui zeu ar pune în locul mării un uriaş havuz, care să-mproaşte cu jeturile lui, şi-apoi aceste jeturi să pice în cascade. Talazul lor n-ar fi altfel decît acela pe care îl vedem la ţărmuri. Ce-ar fi această mare? Doar o fîntîna, desigur uriaşă, asemeni celora din Roma. Dar nu! Imaginaţia aceasta e urbană. Marea e simplă ca un cer lichid. Un element faţă de care zeii sînt indiferenţi. Sublimul şi groaza care le inspiră sînt ale omului. Şi dacă marea n-ar fi fost şi-am fi trăit ca pe o planetă useăcioaşâ, noi am fi desenat-o. Ne-am fi închipuit-o. Am fi creat-o. Neptun a devenit un zeu al apelor din curiozitatea de a şti ce simte omul în faţa imensităţilor marine. Zeii ne-asistă în toate. Spectacolul neaşteptatului nu e în mare. ci în noi. Noi sîntem actorii unei zguduitoare tragedii, sau tot actorii delicioasei comedii, şi lumea este teatru. Eschil a cunoscut secretul zeilor şi l-a dat omului. Iniţiaţii privesc adîncuî tainelor, alcătuirea zeilor. Iată un gînd pe care marca nu l-a spălăcit cu apa ei. Gîndul acesta mă poartă în secret spre insulă.

Privi din nou în larg, nemărginirea prinsă-n orizonturi lunecoase. Atît. Poate acolo se-ntîmplă altceva, în stufărişul acela alb, unde Poseidon îndeamnă valurile la furtună. Vor veni valuri şi mai mari şi ne vor arunca pe-o stîncă. Da, vin. Se-apropie. Talazurile se văd din ce în ce mai mult, albite-n razele de soare. Talazuri care totuşi stau şi către care mergem, rostea ca pentru sine Dromichet. Îşi puse mîinile umbră la ochi. Departe se vedea o cetăţuie albă ce tremura-n luminile răsfrînte ale apelor. Acolo e un ţărm. E insula! ţipă de bucurie. Vîntul care bătea din larg îi luă vorbele şi le izbi de valuri, spărgîn-du-le. Părăsi cîrma, însă un val care lovi corabia îl răsuci îngenunchindu-l aproape de Leuce.

— Insula! îi spuse la ureche. Îi luă aproape neştiut mîinile şi i le puse peste ochi. Îi mai şopti:

— Priveşte marea!

Leuce se desmetici cu mîinile pe ochi şi întoreîndu-se privi în valurile care îi clipoceau în urechi.

— Ce este? întrebă. Ce s-a întîmplat?

— Ne-apropiem de insulă. Păstrează-ţi visele. Adu-nă-le în gînd şi spunc^-mi-le!

Mai multe clipe, Leuce se concentra în sine. Părea că a deschis în nesfîrşita mare drumuri uscate. Pînzele nopţii, ar fi spus, aveau pe margini poleiri de aur care tăiau fîşiile de întuneric ale nopţii. Sub ele apa, apa învolburat-a mării. În ea se limpezea fiinţa visului multi-plicată-n oameni, fapte

şi întîmplări. Lumea-şi găsea atunci închipuirea ei acvatică. Oamenii nu mergeau, alunecau ca într-un dans al gîndului. Mişcările aveau o melodic, care se-nţelegea şi fără sunet. Adincurile mării, palate în care marmura îşi lustruia pereţii vineţii cu irizări de aur. Mărgeanele îşi trimiteau arborescente ramuri tremurînde spre soarele lichid. Meduzele, caii de mare, melcii cu căsuţe sidefate, valvele scoicilor de porţelan îşi revărsau tezaurul în apă. Închipuirea visului visat îşi aştepta rostirea, spre-a părăsi tăcutul paradis al apelor şi de-a se pierde-apoi pulverizate-n soare şi-n uitare.

— Leuce, spune-mi visul! Uite-am venit. Mi-aplec urechea. Şi apele-ncepură-a-i povesti:

— ”Eram tot pe corabia aceasta, cînd din senin ne pomenirăm c-un tarabostes. Înfăţişarea şi vorba îl recomandau ca pe un personaj ales. Deşi mi-nchipuiam că n-a urcat cu noi la ţărm, nu mă interesa deloc, treaba aceasta. Omul era prietenos, şi-nţelegeam că e un basileu. Avea însă ceva ciudat. Părea că nu-i convine sau nu se simte bine în hainele de basileu ce le purta. Am încercat să înţeleg că le împrumutase şi-a apărut în ambarcaţie cu un gînd rău. Dar nu. Voia o haină mai uşoară. Şi-nţe-lcgcam că vrea o haină din fire de lumini ţesută. Credeam aceasta deoarece văzusem în ochii lui nişte lumini de stele. Voia să-nceapă a spune parcă o poveste. Şi o gîndea &tunci. Mîinile lui subţiri, însă cu oase tari, puteau să semene cu mîinile conducătorilor de oşti. Şi mîinile acelea dădeau o foaie după alta dintre mai multe pergamente pe care nu le vedeam de fel. Era mirat că nu-nţeleg, sau că nu văd. Rămase undeva, probabil la-ncepul. O clipă ar fi privit în zarea ce cobora de fapt în el, apoi întocmai cum cintau aezii rosti, mişcind c-o mină ritmul versului:

„Cîntă zeiţă, minia ce-aprinse pe-Ahil Peleianul, Marea năpastă ce-Aheilor mii de amaruri aduse, Suflete mult viteze trimise pe lumea cealaltă, Trupul făcîndu-le hrană la căni şi la feluri de păsări – Altfel fu voia lui Zeus de cînd Agamemnon Atride Domnul mai mare-ntre Domni, dumnezeiescul Ahile S-au dezbinat după cearta ce fuse-ntre dinşii iscată.”

Versurile din Homer, basileul mi le rostisc-n limba cea veche, elenă, pe care o ştiu de la tata. Sunau tare frumos. Ridică fala spre mine, ca şi cînd ar fi spus, întrebîn-du-mă: Ai înţeles oare? Stam şi gîndeam frumoasa poveste a Troii, şi văzui în chipul de faţă chiar pe Ahll Peleianul.

„Mama mea Telis, continuă el, a scos insula-aceasta din mare. Cît de mult m-a iubit ea. Umbrei mele găsin-du-i odihnă şi rai. În zadar Hades trimisese pe Charon. În insulă mai este frumoasa Elena, căsătorită cu mine. Oamenii vin de departe să vadă cupa de aur în care arde cenuşa mea şi-a lui Paris. Eu îi aştept. Îi văd de departe. Uneori le aduc somnul şi-n vis ne-nlilnim. Am iubit oamenii şi mama mea Tetis mi-a aşezat raiul aici, departe de oameni, cum o cer umbrele, aproape de ţărm, cum am vrut eu. De-acum sînt două Leuce.

— De ce? întrebai eu.

— Întîi a fost numele insulei pe care stau. Apoi numele tău.

— Greşit-am cumva, că de mică ai mei datu-mi-au numele-acesta?

— Nu. Toţi cei din Itaca vor primi numele meu. Tu însuţi vei fi două Leuce la început şi la capăt de lume, cum este şi insula mea. Corabia ta mi-aminteşte de vre-mile mele, cînd aduceam vinul cu amfora, şi-l gustam din cupe de aur.

Desfăcui amfora. Vinul gîlgîia un gînd roditor. Limpezii o cupă de aur în soarele sfînt şi luai vinul cel negru cu ea. Îi dădui cupa cea plină. Cu mîinile lui lungi o cuprinse şi o sorbi în adînc. În ochii lui peste care picau întunecatele pleoape apuneau şi răsăreau stele de-a rîndul. Se vedeau oceane zbătîndu-se-n diguri, apusuri de soare mînjite cu sînge de jertfe, călăreţi dispărînd în abis, spirale neînţelese de lumi. Se aşează din nou lîngă mine vor-bindu-mi de Apollo hyperboreul. Îmi spunea că aurul pe care îl lasă la sanctuarele lui, el îi aruncă focul din soare. Jertfele-acelea răsplătesc cu lumină zilele lungi ale verii. Eu însumi. Ahile, îmi topesc aur în soare. Insula mea albă primeşte de sus lumină de aur.

Trageţi corabia unde veţi întîlni nuferii lungi cu cozile albe suite pe stînci ca şi şerpii. Să n-aveţi teamă. Eu o s-ajung mult înainte şi voi pune un semn. Voi scoate din apă o floare de nufăr, cît amfora-aceea şi-oi pune pe stîncă. Pe-acolo urcaţi. Veţi vedea caprele albe, care vin să le scărpinaţi între coarne. Au turme de iezi, de-aseme-nea albi. Prindeţi unul şi jertfiţi-l pe sanctuarele albe. Adio, acum. Pe insulă voi fi mereu lîngă voi. Aminti-ţi-vâ încă de numele meu la oracole. Adio.”

Necunoscutul care trecea drept Achille, umbra lui încarnată din apă, lumină şi duh dispăru. Pe unde trecea, apele căpătau o dîră de aur şi corabia noastră mergea pe urmele lui.

— Leuce. nu numai tu l-ai visat pe Achille. El este spiritul insulei. Încurajează şi-ndreaptă pe cei care vin. Nu e o simplă-ntîmplare. Insula pe care o vezi în jocul cel alb de lumini e Leuce. Aceasta-i surpriza pe care am vrut să ţi-o fac. După cum ţi-a spus chiar Achille sînt două Leuce. Tu însuţi exprimi două Leuce în vreme, la început şi capăt de lumi. Insula-aceasta e a noastră, a tracilor. Achille e un erou protector. E semizeul lumii de-aici. Pără-situ-şi-a locul natal, pentru că Tetis a ales locul de-aici. Aşa-i că-i frumos? Iată că noi mai păstrăm încă ceva din mirajul dintîi. Zeii vin către noi, iar noi mergem spre ei. Se simte acum mersul corăbiei, care grăbeşte chemată de insulă. Priveşte, peste puţin ajungem acolo, Leuce. Se văd sanctuarele ridicate din blocuri albe de piatră. Chiar

Zio insula loată parc-a fi albă. Marea din jur oglindind-o e albă. Cu cît mă apropii se-aşterne o linişte albă în mine. Uite, se văd şi cele patru corăbii.

— Cine sînt ei?

— Sînt ambarcaţiunile oştirilor noastre. Vor ancora şi ele aproape de noi, străjuindu-ne. Să tragem frînghiilc!

Corabia făcu un cerc mare şi potolită din mers se lipi de ţărmul stîncos lîngă şerpii cei albi de care vorbise Achille.

— Nu te speria. Păşeşte. Ţine frînghiile! Păşi pe uscat Dromichete priponind de colţoasele stînci corabia lor mică.

Vinul şi aurul le vor duce ostaşii. Hai, să căutăm semnul.

Se uitară în stînga şi-n dreapta, dar semn nu era. Se întristară de-aceasta. Însă semnul era lîngă ei, adumbrit de-o stincă înaltă. Floarea de nufăr era cît un clopot de mare. Petalele ei aveau irizaţii de sînge prinse într-un smalţ transparent. Staminele ei erau ca bulgăraşii de aur răspîndind sub lumina de soare, polen. Îşi alesese-o cărare printre cătine, din care rupînd, curgea lapte. Vîntul adia peste insulă cîntînd melodiile lui. Sus rotea cerul albastru sub reflexele albe. Insula murmura în surdină, şi în murmurul ei dormea sub soarele cald desişul de ierburi.

— Ce este-aceasta? întrebă în şoaptă Leuce. Insula poartă o vrajă. O vrajă de vis.

— E vraja dintîi pe care Tetis i-a dat-o scoţînd-o din apă. Are ceva din cîntecul vechi al sirenelor. Auzi?

— Da. Mi se pare că dorm şi visez cu ochii deschişi.

— Sînt apoi plantele care cresc pe aici. Miresmele lor care dau un somn ca de moarte şi-aleanul din vis.

— Totu-i o legănare de vis.

— Mi-aduce aminte de luna august în munţii cei sfinţi, unde se află coloanele cerului. Cînd cerul pare o turmă de oi şi vîntul le mînă-n abis, crezi că visezi cu ochii deschişi. Aici, însă în paradisul acesta de ierburi, care visează şi cîntă un cînt neştiut, misterul tc-nvăluie. Aş crede că beau o mixtură de vrăji. Dar nu noi sîntem vrăjiţii, ci locul şi iarba. Merseră deci pe potecă cu vîntul în urechi, şi vîntul le-aduse clinchet de clopot subţire, o talangă de munte subţiată de vînt.

— Leuce, mi se pare că sînt pe-aproape caprele albe. Se-auzi şi mai tare clopoţelul-talangă, şi se pomeniră cu caprele albe în faţă. Una singură, cea mai mare. capra bătrină purta clopoţel. Rînd pe rînd sosiră caprele albe hîrjonindu-şi blana de ei.

— Nu uita ce spus-a Achille! Cînd vin caprele să le scărpinam între coarne.

Veniră, o turmă. Caprele sfinte de care-ngrijeau zeii. Aveau părul lăţos desfăcut din cărarea spinării pe-o parte şi alta. Cerşeau c-un behăit dulce să le scarpinc-n coarne. Soseau şi iezii inotînd printre ierburi.

— Leuce. prinde un ied. Oricare ar fi. Impunc{i voinţa. Să nil ai milă de el.

— Nu pot, Dromichet. Cit timp l-oi ţine în braţe, mi-e milă de el.

— Atunci, prinde-l şi dă-mi-l.

— Prinde-l şi du-l tu. Eu n-am să mă uit. Diomichet ridică unul din turmă. Se uită la el cu mirai e.

Era frumos, cum rar mai văzuse. Toţi îşi zicea el. sînt la IVI. 11 puse sub haină şi iedul şezu. În timpul acesta se auzi de la mal semnal de sosire. Dromichet sună dintr-un corn mic şi şase ostaşi apărură îndată.

— Veniţi după mine, pînă ieşim din desişul de ierburi. Potecile devehiră mai largi. Iarba se culca singură într-o parte şi alta. Trecură pe lîngă o dumbravă de chipreşi şi traversară grădini cu rododendroni, dincolo de care se vedeau oleandri, măslinii sălbatici, cei sfinţi. Ierburile se împuţinau şi piatra cea albă ieşea cît mai mult deasupra muşchiului tare. Se vedeau sanctuarele. Insula îşi deschidea un fel de plai alb, curăţat de uscăciunile pomilor, şi spălat de ploi. Terenul acolo era mai înalt, apa se scurgea la vale prin crăpăturile stîncii pînă-ajungea în marc. Cele trei sanctuare clădite pe coloane înalte cu faţa spre soare ieşeau din marea tot atît de albastră precum cerul. În mijlucul apelor explozia de alb neumbrită de ierburi era pentru Dromichet, simbolic, un suflet etern deschis către izvoarele lumii. Blocurile albe de piatră suind desenau semicercuri. În mijlocul lor unde se afla altarul cel mare, construcţia era circulară. Preoţii intrau pe părţi laterale, suind treptele, monolituri pătrate. Se vedeau înlăuntrul altarului coloane cioplite din marmură de jur-împrejurul mesei cei albe pe care stătea un tripod. În pereţii de stîncă, se săpase firide şi se-aşezase acolo daruri pentru Apollo.

Se vedeau cupe, statuete de aur. În mijlocul lor strălucea ca un soare urna de aur în care Tctis turnase cenuşa fiului său. Iar deasupra statuia eroului. Dar mai măreţ între toate, în cercul de cer, din care lumina cădea albă, stătea statuia turnată în aur. a hyperboreului Apollo. Părea coborîtă din soare. Calul cu capul şi aripi de pasăre pe care sta zeul, îşi făcea loc să iasă spre lume prin porticul de marmură. În pletele blonde, învolburate de fugă se juca soarele, iar zeul ţinea cu o mînă o liră în care vîntul, bătînd, deştepta un cîntec vechi şi pierdut. În mîna cealaltă purta sus ramuri din pomul cel sfînt, oleandru. Grifonul aştepta în zborul său suspendat clipa divină a jertfei. Puiul de capră care-şi vărsă sîngele cald pe blana sa albă, pe masa de marmură. Stropii sîngelui cald se-aşe-zau peste aur. Soarele lua de acolo roşeala apusului.

Ostaşii aduseră vinul în amforă, şi purtară iedul la preoţi. Pietrarul venise cu dalta şi sparse-n pereţii altarului atîtea firide pentru atîtea cupe şi săbii de aur pe care stăteau Dromichet şi Leuce. Înţepă inima iedului, şi-n sunet de cobze fu pus pe micul lui rug. Fumul suia drept spic cerul care părea tot mai albastru, înflăcărînd privirile soarelui din ochii lui Apollo. Acolo erau cerul, marea, verdeaţa sălbatică, insula pierdută în liniştea mării, marmura albă într-ale cărei coloane zeul primise veştminte de aur, jertfă în sînge şi fum în care-aromea carnea cea dulci -a pămintului, cîntec de liră zeiască şi cîntec de preoţi şi cobze. Auzind cîntec de liră, veneau stqluri de lebede albe. Muindu-şi grele aripe în apa de mare, lustrau marmura albă, mistuindu-se-apoi spre nevăzutele ţărmuri. Preoţii coborau spre marele sanctuar mergînd spre fîntina cu apa cea sfîntă. După ei veneau toţi perpheseşii. dătătorii de aur pentru sfîntul altar,

Dromichet şi Leuce. şi-apoi credincioşii, păstrători de credinţă, bolnavii, cei răniţi în războaie, şi-atîţia. Cu toţi aşteptau ora cea marc-a amiezii a zilei aceleia. La nouăsprezece ani coboia în altar zeul luminii. Se-mplinca chiar atunci. Îşi lustra! ă mai întîi mîinile, apoi faţa. Gustară astfel din pacea cea sfîntă care da profeţie cuvîntului şi-aşteptau. Cînd soarele sus se vedea deasupra altarului, atunci în clipa aceea se petrecea în marea lumină miracolul sfînt. Mai era pîn-atunci. Lumea îşi îngrijea hainele, îşi netezea părul pe cap, zvîrlea în micile ruguri aprinse răşine. Aduseră ostaşii amfora lîngă altar. Preoţii puseră aurul tot în firide şi aşteptau clipa solemnă cu faţa-întorşi către soare. Bătăile inimii marcau timpul în secunde. Zeul urca pe drumul lui sfînt bolta cerească. Clipa aceea era doar o dată la nouăsprezece ani, cînd stelele toate îşi încheiau ciclul şi lumea-i zicea că-i ziua Leucei, ziua insulei albe, pe care Apollo a ridicat-o din ape la rugăciunea lui Tetis. Acolo, în altarul acela înccpînd şî sfîrşind drumul cel mare al lumii. Preoţii şedeau în stînga şi-n dreapta altarului, fiecare pe-o treaptă a lui, în picioare, cu mîinile strînse la piept, cîntînd în surdină. Sărbătoarea era mare. Cei care veniseră erau nişte aleşi. Ce s-ar fi întîmplat oare, dacă atunci la nouăsprezece ani, gîndea Dromichete, n-ar fi coborît zeul Apollo? Se prăbuşea o credinţă. S-ar fi stins lumina în inimi la oameni. Zeul trebuia să sosească. Altfel, Leuce şi-ar fi coborît altarele-n mare. Nu zeul e-acela ce părăseşte pe om, îşi zicea Dromichete, ci omul părăseşte pe zeu. Şi-n nebunia aceasta cel care plînge cu-amar e doar zeul.

Toţi priveau cu o spaimă şi fericire nespusă venirea, venirea celui de sus. Cu un ochi priveau într-acolo, cu altul în jos, să prindă mişcarea cea nevăzută a umbrei. Nervii plesneau de-ncordare. Dar iată că soarele sta drept deasupra căutînd insula-n mare. Văzînd-o, trimitea razele lui s-atingă pereţii de piatră şi marmură. Preoţii ridicau braţele implorînd. Mai făcuse un pas să privească chipul de aur în altarele oamenilor. Soarele o clipă păli, ca în descumpătul morţii. Şi zeul muri pentru oameni o clipă, coborînd printre ei. Caii solari rămăseseră sus. Venea cu luminile lui toate, orbindu-i pe oameni, care cădeau cu ochii în tină. Avură totuşi curajul să-şi ridice privirea spre zeu, cînd luminile lui le mîngîiau fruntea şi umerii. Îl priviră. Era îmbrăcat în zale turnate-n lumină. Faţa-i părea de copil încruntat. Văzîndu-i pe oameni c-au lacrimi în ochi, le zîmbi. Şi mîinile lui se-ntinseră gînditor cu blîndeţe spre om. Ochii lui priveau visători în azur o soartă mai bună, şi-ncrezător în destinele omului ridică braţele-n sus. Lumina se năpusti spre cerul umbrit. Făcu semn cailor solari, care îl ridică pe bolta cerească. Iar lumea cînta zeului-soare, şi fericită întindea braţele sus, iar zeul le-aprindea la fiece deget cîte o stea.

Era aceasta o magie de felul celei iluzionare, cum o trăise în ţara lui Odrid? Se întreba cu teamă Dromichet.

Era prea frumos pentru a fi numai iluzie. Şi-apoi iluzia aceasta continuă ca o purificare a sîngelui, ca o înaripare-a sufletului şi ca o primenire în lumină. Din toată-această uluire care dură cîteva clipe, rămase marea urmă de lumină.

Apollo, copilul încruntat, care zîmbeşte omului şi-asupra cărui pleacă beteala de lumină.

Uitase de Leuce, precum toţi cei de faţă nu mai ştiau de cei din jur, căci fiecare trăia numai în zeu, aşa cum zeul trăia în toţi.

Trecu un timp, pînă ce marea, cerul, şi sanctuarul-în-treg le apăreau ca mai nainte. Atunci, o nostalgie şi un regret ca după-un paradis pierdut le umplea sufletul cu voluptăţile durerii. Regele-şi aminti de sufletul reginei.

— Aşa-i, Leuce, zise Dromichet, că noi începem altă eră?

— Stelele-ncep să meargă un nou drum.

— Şi nu ştiu ce mă-ndeamnă-a crede că zeii vor veni din ce în ce mai rar.

— Ar însemna că-n ordinea solară, soarele să parcurgă mult mai mult, îndepărtîndu-şi zeul de sanctuarele pămîntului. Dar cine poate şti?!

— Oricum ar fi, sînt fericită rege că am putut privi un zeu.

— Asta înseamnă viaţă lungă. Ce vîrstă ai, Leuce?

— Chiar azi eu împlinit-am un circuit stelar.

— Ştiam. Şi de aceea te-am adus aici. Şi se cuvine s-o sărbătorim.

Chemă pe preotul cel mare, care stropi altarele cu vin. Chemă apoi pe cei de faţă. Luară cupele de aur, le limpeziră în lumina soarelui, primind apoi cu ele vin din amfora grecească. Oamenii toţi urcară cupele cu vinul gros şi soarele se bulbucea în sîngele întunecat al bobului din vii. Gustară mai întîi, apoi băură cu nesaţ cupele pline. Vinul era purificat de zeu. Curgea în el rîuri de soare, balsamul florilor, dulceaţa toamnei pîrguhă-n fructe, visări de tinereţe şi zîmbet de copil.

— Leuce, la mulţi ani! Apollo să ne aibă-n grijă! Şi-şi mai turnară-o cupă.

Lumea se veselea cuprinsă de mirajul altui zeu, dar veselia ei se termina ca înainte cu-a.cea dorinţă de-a se pierde-n tot, pe care o trăise însuşi zeul Dionis. Sufletul ei primise între timp, ca şi Leuce, un aliaj mai nou. În marea bucurie dionisiacă, în care cîntau sevele pămîntului, le rămăsese o nostalgie apollinică, a.şa cum în durere, tristeţile întunecate ale Hadesului primeau alăturea de lacrimă un zîmbet de copil.

— Aşa-i, Leuce, n-am greşit, oamenii s-au schimbat în suflet. Leuce, insula sărbătoreşte două vîrste, un început şl un sfîrşit, cum tu la fel închizi în pieptu-ţi două inimi. Ieşim din constelaţia lui Dionisos, ca să intrăm în constelaţia lui Apollo. Ce zici, vor înţelege oamenii, ce se pe-trece-n lumea stelelor şi-n inimile noastre?

— Cred că e tot atîta de frumos de a trăi adînc această nouă stare, fără a şti ce este.

— Regele şi regina au însă datoria de a gîndi la sentimentul celorlalţi.

— În felul acesta trăim o viaţă dublă. A noastră şi a lor.

— E-adevărat, Leuce. Trăim mai mult aşa. Parcă am fi pe-un drum la jumătate între zei şi oameni. Zeii ne cheamă mai întîi pe noi, iar noi chemăm pe oameni.

— Acuma am intrat în ritmul zeilor. Chiar şi biografia noastră e început de drum. Să recapitulăm. Tu ai unit pe traci, începe pentru ei o nouă eră. Teama şi groaza de război, chiar dacă nu vor înceta, vor fi din ce în ce mai rare. Ţara hyperboreilor în care Apollo hyperboreul coboară la-nceput şi la sfîrşit de ciclu cosmic, este în-treagă-acum. Aceasta e biografia noastră răsfrîntă-n acest neam hypcrboreu. Iar noi? Fiinţe singulare, ne-am regăsit cu amintirea omului dinţii. Tu eşti un rege, care-ai ajuns un ideal, rămîne doar ca să devii un zeu. Tu trăieşti lumea cu sentimentul tuturor, dar o gîndeşti apoi ca zeii, cauţi esenţele şi „anima" ce o însufleţeşte. Eu? Cum m-am definit. Pierdut-am tată, frate şi un regat, ca să cîştig împărăţia tracilor. Nu am vrut eu! Nici n-am ştiut c-aduc în suflet două Leuce. Leuce a unui Lysimach şi-a unei lumi care se-ncheie, şi-apoi acea Leuce a unui rege cu numele de Dromichet, ce este rege al unei lumi care începe. Gîndindu-ne la zei, am putea spune că viaţa noastră s-a împărţit între chemarea lui Dionisos şi Apollo.

Însă de azi pîn-la sfîrşit noi mergem pe cărările lui Apollo.

— El este zeul care nc-nsoţeşte pînă ce ne desăvîrşim în suflet. De-atunci şi de acolo ne-aşteaptă nemurirea lui Zalmoxis.

<)Oi

*

Soarele cobora. Marea îşi trimitea din insulă o briză bună pentru ţărm. Corabia plecă cu pînzcle umflata pe dîra de lumină ce se topea în ape.

Leuce rămînea în urmă privindu-i cu ochii sanctuarelor deschişi spre marea jertfă de lumină din cerul înroşit către apus.

Secţiune 6.05 3.

Secţiune 6.06 SCARĂ LA CER

La plecare, regele şi regina poposiră la Tomis. Corăbiile urmau să rămînă acolo. Drumul pînă la Tomis era ca de la vărsarea Istrului pînă la insulă. Apunea soarele cînd intrau în port. Briza rece de toamnă a mării primea o mixtură de aer cald din regiunile Istrului. Colonia grecească de la Tomis îi rezervase regelui unul din pavilioanele falezei, unde noaptea li se păru pe mai departe o călătorie în briza şi tumultul mării cu noua lor corabie închipuită.

Dimineaţa în Tomis. Ce frumos este Tomis! Marea suie-n fereastră, intră pe geam. Şi parcă stăm pe o sferă albastră. Numai cînd coborîră ochii vedeau altfel. Marea fugise în zare. Tomis avea o faleză. Lîngă ea, portul. De sus din faleză întindeai mîna şi dădeai spre vîrf de catarge. Siluete de bărci şi corăbii costeliv ieşeau din marea albastră. Dădea buzna pe străzi amintirea. Risipă de aur. inele, brăţări, pumnale-aurite bătute în pietre, zale de-ar-gint, coifuri de aur cu vîrf de sidef cules din prundul de mare. Atlasuri şi stofele scumpe. Hlamide de purpură. Blâni de samur. Încălţări tivite cu aur. Albastru de cer înstelat fluturară-n vînt desfătări de mătase şi de regeşti baldachine. Blănuri de vulpi argintii aduceau visări boreale. Blănuri de lup cu ochi de onix stăteau întinse pe jos. Apăreau curtezanele cu ochii lascivi fluturîndu-şi maramele. Se

vedea apoi piaţa de sclavi. O pădure imensă în fiare. Bărbaţi musculoşi purtau catene de mîini şi picioare. Stăpînii aveau după ei servitori cu scule de fier. Patricienii elegant răsuceau biciul cu plumbi ce plesnea pe spinări înroşite. Unii făceau schimb în natură. Căutau efemerele sclave cu ochii frumoşi cercănaţi, cu pieptul robust al hulubilor, cu coapsele pline, şi dădeau pentru-o sclavă trei sclavi. O urca în cvadrigă, şi-şi lăsa armata de sclavi în grija clienţilor. Mulţi dintre sclavi încetau de-a avea nume şi ţară. Le zicea Dads. Plîngea în inima lor Dromichet. O dată şi-o dată, le trecea la unii prin cap năstruşnicul gînd al revoltei care să rupă catena şi lanţul robiei.

O briză puternică mîna oiţele cerului spre orizonturi albastre. Văzut de sus, Tomisul tulbura amiaza din suflet. Se simţeau la margini de lumi, unde regreţi, totuşi, cînd pleci. Auziră atunci de pe lespezi de scări ce suiau din portul catargelor pe cineva strigînd cu putere în limba aheilor:

— Callatis – Callatis. Într-o oră plecăm la Callatis!

Patricienii se-mbarcau dueîndu-şi armata lor de clienţi, şi-aceştia armata de sclavi.

Însă regele şi regina nu mergeau la Callatis. Îi chema înapoi Helis.

Sosi un car deschis, cu şase armăsari. De la Tomis traversau Istria pînă la braţul fluviului, dincolo de care se putea vedea Helis. Drumul li se păru monstruos. Cu toate acestea, Istria avea farmecul ei. Colbul din legiunile prăfoase sta încă prins de rocă şi aerul le rămăsese pur. Mergeau pe un drum moale, care le prelungea senzaţia că sînt pe mare. În jurul lor, nenumărate coline de calcar le apăreau ca valuri înspumate. Istria toată era o mare împietrită sub un blestem al zeilor. Caii tînjeau după un fir de iarba. Fîntînile lipseau. Cu timpul însă peisajul se schimba. Vîntul le aducea mirozne dulci de toamnă şi armăsarii le adulmecau sorbindu-le închipuirea vegetală. Era aroma strugurilor care creşteau în voie pe dealurile-întinse ale Istriei. Drumul trecea prin viile sălbăticite, în care rodul ieşea triumfător din încîlcirea vegetală. Dorul de-a fi în soare nutrea un ideal ascuns al firii. Cioi'chinii erau buburoşi şi-acoperiţi de brumă. Şi de sub negrul vineţiu se ridica aroma tămîioasei. În bobul dulce şi cărnos se-adunau visele pămîntului. Caii se-opriră şi apucau cu buzele dulceaţa boabelor, apoi luau ciorchi-nii-ntregi şi gurile li se umpleau cu must. Nechezau scurt de mulţumire. Ostaşii coborîră de pe capră pofticioşi şi eăutară pentru rege şi regină ciorchinii mari cu boabe pîr-guite. Regina luă ciorchinele şi îl privi în soare. Rîclea în boabe mustul dulce. Cînd îl gustă îşi aminti de vinul pe care îl sfinţise Apollo. Caii se saturară! Şi-aveau în fugă o vigoare nouă şi-un fel de a se dărui ca într-un dans. Beţia aceasta le filtrase-n sînge necunoscute-alea-'nuri, şi-astfcl văzîndu-i le amintea de caii soarelui. Poate că sus, printre făgaşul norilor sînt viile cereşti din cave zeii îşi culeg nectarul.

Soarele era sus privând în puţurile apelor, cînd de departe se simţea un vînt cu-o boare dulce în care se scălda aroma stupilor de miere, aerul de

păduri, mirosul tare şi sălbatic al răgăliilor ce se usucă-n soare, parfum de fîn bătut de vînturi, fumul pămîntului de miriştea tîrziu arată şi o tărie a stepei care îşi arde iarba. Vîntul acesta bătea prin faţa lor, trecea întocmai ca o caravană pe care n-o puteau vedea. Era o lume invizibilă a I-irului care îl însoţea pîn-la fruntariile mării. Şi rmilcomîrea aceea venea dintr-un pămînt natal. Se vedea Istrul şi dincolo de el întocmai ca o cetăţuie, palatul, într-o învălmăşeală albă de steiuri risipite, care se sprijineau în orizont. Intrară-n multe văi, şi de acolo, caii se-opriră lîngă apă, unde bărci şi plute în care se aflau întinse scoarţe de lînă şi de blănuri, îi aşteptau. Erau semne că Istrul va veni mare. Priviră cerul ce semăna cu apa tulbure şi observară că începură să plutească lemne. Trecură biaţul Istrului care acum cînta o altă melodie. Apele se sfădeau adînc. Se auzeau în valurile lor pîraiele din munte şi vuietul cascadelor, învălmăşirca grohoiişului. Istrul ducea cu el muntele spart în bobul de nisip. Totul se risipea în lume. Doar el, el Istrul acelaşi rămînea. Izvoarele Pontului Euxin, gurile Istrului, care veneau acum învolburate aduceau semne noi de toamnă. Orizontul se-ntuneca şi vîntul se rotea-n vîrtejuri ducînd pe suprafaţa apei un aur ruginit. Ceva părea că s-a surpat la temelia lumii. Zeul care-şi descoperise faţa, pentru o clipă, se-ndepărta spre alte lumi, zîmbindu-le. Promisiunea unei despărţiri şi nu a unei morţi. Toamnele sînt aici, spunea Leuce, mai grele decît iernile în Chersones. Oamenii sînt aici mai gînditori. Caută zeul luminos în ei. Îl adoră privindu-şi luminile ce nu se sting în suflet. Şi deveni şi ea tăcută. Privea adesea prin ferestrele palatului spre Istru. Nu-l mai văzu. Se retrăsese într-o lume-a lui. Abia mai distingea o ceaţă albă, şi-apoi nimic. Totuşi îl auzea acolo în rosturile lui şi ale lumii sub ceţurile scitice, ce coborau de dincolo, din marca stepă care mergea spre marginile lumii. Toamna şi iarna nu se pleca. Furia timpului şi-a fiarelor ţineau pe toţi acasă. Ar fi gîndit să-i spună regelui ca iernile să ie petreacă împreună în Chersones. Să-şi facă din palatul lor o reşedinţă, acolo ur.de înfloreşte iarna portocalul. Dar nu îi spuse, căci lumea tracilor avea nevoie de-o capitală-n centrul ei şi nu la marginile calde şi-nflorite. Poate că toamnele şi iei nile de-aici au frumuseţea lor pe care, îşi zicea, le va-nţelege mai tîrziu. Aşa treceau zilele toamna eu mohoreala norilor, cu ploi mărunte cernite ca prin sită. Pădurile din nord ridicau braţe către norii care le-nvăluiau. Fantasmele acestea coborau în văi purtînd fiinţa lor eea umedă şi neagră. Urbea se pierdea şi ea în somnolenţa toamnei. Oamenii nu mai ieşeau din casă. Totul aluneca în clisa neagră-a cîmpului. Palatul părea scufundat. Atîtea ploi de toamnă făcuse găuri în pămînt. Umpluse şanţurile. Şindrila se umflase şi troznea pe case. Fumul ieşea cu greu prin marginile ei, ca dintr-o jertfă grea, pe care zeii n-o primesc. Ce făceau oamenii? Iaiă o întrebare, la care vrea să îşi răspundă Leuce.

— Ce fac oamenii?

— Lucrează, Leuce!

— Vreau să lucrez şi eu ca ei.

— Bine, atunci să mergem şi să intrăm în case.

Şi merseră. Casele-aveau curţi. O curte mică, în care iarba verde se păstra pînă da gerul. În curtea-aceea nu se călca decît pe locul de potecă. Mai toate casele aveau pridvor. Şi sub pridvor o pivniţă în care ţineau boloboa-cele cu vin, strugurii prinşi de grindă, pometuri sparte şi uscate pentru iarnă. Casa avea o tindă. În tindă se afla masa rotundă dacică cu scaune joase pe trei picioare oblice. Pereţii erau acoperiţi cu scoarţe colorate. În tindă se vedea un corn de cerb, în care oaspeţii îşi lăsară pelerinele.

— Bucuroşi de oaspeţi?

Femeia castu îşi punea mîinile pe obraji, şi îi privea cum ei au privit chipul lui Apollo.

Din tindă se trecea în camera frumoasă ce era toată îmbrăcată-n scoarţe colorate şi în ştergare albe de borangic. Pe-o laviţă, un corn de vînătoare. La fereastră atîr-nau strugurii ciorchini, iar pe pervaz gutui şi mere. Jur-împrejur era o laviţă pe care te aşezai cum vrei. În mijloc masa dacică acoperită cu ştergare, şi lîng? uşă vatra cu horn în care sc-aruncase vreascuri ce arţ-leau. Reginei îi

19 – Dromichet plăcu mica aşezare ţărănească. Şi la palat a doua zi. regele pregăti mai multe camere cu laviţi şi cu vetre.

— Ia spune-mi ce lucraţi voi?

— Ne iartă, rege, dărăcim lîna, toarcem. -- Ia să vedem cum torci?

Femeia încîntată se-mbujoră. Îşi trase băsmăluţa de pe frunte, luă fuiorul şi un fus şi începu a toarce un fir frumos şi moaie. Ţăranca era tînără şi chipeşă, şi-avea ceva sălbatic în ea, gîndea regina, ce semăna cu felul de a fi al căprioarei.

— Cu firele ce faceţi? întrebă Leuce, cu toate că ştia.

— Le punem ca urzeală sau bătătură şi ţesem scoarţe. Şi îi trecu în altă încăpere unde o parte-a hornului dădea căldură. Acolo era războiul de ţesut. În el o scoarţă începută cu un model frumos. Ţăranca arăta. Aici e soarele, aici o meiul, aici e viţa de vie. Pe zeu nu ştiu să-l fac. Va trebui să merg în insulă.

— Peste nouăsprezece ani, zise regele, uimind femeia., – Şi pînă-atunci ce fac cu scoarţa?

— Vei ţese un zeu. cum vrei să ţi-l închipui.

— Închipuirea asta, rege, e foarte grea. Cine-şi închipuie, el însuşi este zeu, ceea ce-i plăcu mult regelui Rege. mă iartă. Mă ierte totodată şi regina, spuaeţi-mi cum e zeul?

— Zeul este un om făcut doar din lumină. E un copil cam încruntat, care gîndeşte la depărtări imense, Şi tare văzînd oamenii zîmbeşte cu iubire şi-i binecuvîntează.

— Cum aş putea să ţes în scoarţă figura zeului?

— Aşa cum eu ţi-am spus-o. Gîndeşte-te la zei şi ei îţi dau închipuirea.

— Voi încerca, dar parcă am o frică.

Rămase cîteva momente gînditoare. apoi sări întocmai ca o veveriţă şi îi pofti în camera de oaspeţi. Acolo-aduse mere pe-o tipsie cu nuci şi struguri. Pe-o alta două do-nicioare cu mierea de albine, şi-ntr-un ulcior apă de la fîntîna. pe care o lăsă mai de o parte. Veni însă îndată cu o ploscă şi pahare de lemn.

— Acesta este-un vin neînceput din toamnele trecute.

Turnă. Vinul sărea în sus ca nişte bile rubinii întunecate, şi cînd cădeau una pe alta sunau dînd o mirozna dulce şi îmbătătoare de tămîios şi busuioc.

— Regină, rogu-vă, gustaţi din vinul nostru.

2Rn

Regina luă paharul nou de lemn în care vinul se urzea ca şi un farmec şi îl gustă, o dată de două ori, pînă goli paharul. Regele-i curăţă mieji, insă gazda aduse-n grabă nuci curăţate. Vinul acela li se păru din mustul viilor sălbatice în care sevele pămîntului sc^-ngrămădeau să iasă la lumină. Li se făcu foame. Femeia observă şi-aduse îndată turtiţele de mei scobite, pe care le umplea c-o zmeură ţinută-n miere, deasupra căreia adăuga cîte o lingură de unt abia bălul.

Regina se uimea. Luă şi gustă, adăugîndu-i miez de nucă.

— Nici la Atena nu am aflat ceva atît de bun, zise Leuce sincer şi îndemnîndu-l pe Dromichet să guste. Gazda umplu paharele din nou.

— Dulciul e minunat. Cum aţi putut să-l faceţi?

— Regină, e simplu. Meiul acesta e ţinut în lapte şi miere, apoi copt în cuptor. Noi rumegăm din ăsta mereu. Cînd îl mîncăm parcă ne cresc dinţii ca la copii. Apoi zmeura ţinută-n miere, poate rămîne mai mulţi ani cu gustul ei dintîi. Şi untu-i unt.

— Dacă te chem la mine la palat vei vrea să vii? Eu am să vimaici să îţi ajut ca să teşi zeul. Ce zici, ne învoim?

— Cum să nu ne-nvoim, nu eşti regina noastră? Şi-i sărută mîna cea dreaptă. O, zeule, zise ţăranca uitîn-du-se-n tavan, ce mare zi e pentru mine astăzi!

De-atuncea, femeia aceea dacă, ce se-aşezase la marginea Helisului, venea mai totdeauna la palat să pregătească tortul. Toamna mai toată, Leuce ţesuse la războiul unde Apollo avea răbdarea lui de zeu. răbdarea de-a se naşte din fire de urzeală şi de bătătură.

*

Viaţa de cancelarie a regelui părea în anotimpurile moarte mai calmă şi pentru motivul că se pusese capăt războiului în chiar lăuntrul Traciei. Ultimul ostaş al războiului fratricid fusese Lysimach. Sciţii nu mai treceau hotarele aflînd de-o Tracie unită. Grecii pierduseră cu totul gustul bătăliilor încă din epoca eroică. Pericolul nu mai venea de-afară. Putea fi încă dinăuntru. Dar cum regele Lysimach nu reuşise să instaureze-o dinastie, şi cuni

8*1

Leuce era regina regelui Dromichet, destinele se aşezară astfel ca să aducă un moment de linişte. Dar liniştea aceasta fu totuşi tulburată de nişte

veşti pe care Dromichet le rumega-n tăcere. Odrid îi trimisese ştire că în Lysimachia regina Arsinoe a dispărut plecînd cu o corabie, în timp de noapte, spre Egipt cu mare parte din tezaur, în noapte-aceea, după plecarea ei, palatul ridicat de Lysimach fu mistuit de flăcări. Şi Dromichete voia ca să găsească răspunsul la mai multe întrebări: Era o răzbunare a văduvei regine? Numai atît? La răzbuna-rea-aceasta mai luase parte altă lume? Egiptul recunoaşte primirea ei? Cum de-a putut să fugă fără să fie prinsă? Cine dintre traci au fost aceia care i-au ajutat plecarea? Şi cîte alte întrebări. Veştile care-i veneau de la Odrid, îi spuneau toate că este necesară prezenţa sa acolo. Acolo nu se stabilise însă nici Odrid. Şi Dromichet simţea golul acesta. Tracii din sud aveau nevoie de un rege al lor, dar acest rege nu exista, căci eh el Dromichet ce guverna la Helis, le rămînea ca un simbol, departe. Prima soluţie era prezenţa lui în Lysimachia să fie cit mai mare. Să îl determine pe-Odrid să-şi facă reşedinţa acolo. Şi poate între timp să îşi găsească alt oraş, sau la nevoie să clădească altă capitală nu prea departe de porturile mării, dar nici înghesuită-n Chersones. Mutarea capitalei Helis la sud de Istru i se păru un gînd bizar, deşi o depărtare a lui de dacii de la nord nu ar fi fost nici un pericol. Iată deci, îşi zicea. Tracia este un imperiu şi prima grijă e de a-i menţine unitatea. Omul de încredere, asimilat în marea masa a macedonenilor, cu un regat vecin acestora, e-adevărat destul de mic, era Odrid. Dar niciodată Odrid nu s-a gîndit a guverna mai mult decît în graniţele sale. Dar tot pe-atît de-adevărat era că regele odrizilor participa cu inima la idealul unităţii Traciei. Gîndea mult mai adine ca seniorul lui. Ceea ce îi lipsea lui Odrid era, şi trebuia s-o recunoască, el, Dromichet, o energie inepuizabilă cu care să administreze un teritoriu vast, din Lysimachia pînă la Pella. Şi îi trecu prin gînd să împartă Tracia de sud în două mari regale prietene ce aparţin marii confederaţii trace. Administraţia n-ar i'< avut decît de cîştlgat. Dar nu putea, gîndind aceasta să ocolească un pericol al dezmembrării Tracici de sud. Un singur om era chemat pînă la urmă ca să răspundă Confederaţiei, şi-acesta era Odrid. Ce rămînea atunci? O

singură soluţie, de a-l ajuta. Cum? Va trebui să mediteze îndelung. O permanentă deplasare a sa în sud n-ar fi fost imposibilă, dar prea obositoare, chiar dacă ar merge în Chersones pe mare trecînd prin Bosfor. Poate că toamnele şi iernile le-ar putea sta acolo. Pe jumătate înstrăinare faţă de geţi şi daci. Va trebui în orice caz să întărească garnizoana din est şi sud cu o oştire goto-dacă, prin care să se ducă-acolo sufletul pur al geto-dacilor. Aceasta sigur o va face. Trimise astfel veste lui Odrid să îl aştepte pentru a merge iarăşi împreună în Chersones şi poato-apoi la Peîla. Se anunţă în Helis că regele pleacă în sud. Se alese doi generali care să ţie ostile pregătite. Leuce primi cu teamă răspunderea regatului. Era regina. Întări serviciul de ştafete înzestrîn-du-l cu cai. şi-alese oameni de răspundere, înmulţind punctele de schimb, incit să se păstreze o permanentă legătură cu sudul tracic. Istrul îl trecu cu corabia, iar dincolo un car acoperit şi tras de şase cai pe care îi schimba de două ori. Îl

duse în regatul lui Odrid. Cunoştea drumurile. Odrid, ca totdeauna, îl primea sărbătoreşte. Rămase să se odihnească-o noapte în care nu dormiră, ci se sfătuiră. Proiectară acum să ridice o nouă capitală la marginea regatului odrid, şi să aşeze drumuri pietruite spre Chersones, spre Istru, spre Pella şi spre greci.

— Uite ce cred, Odrid, nu trebuie să pierdem ce-am cîştigat.

— Păcat însă că am pierdut tezaurul. Am fi putut să ridicăm oraşul..

— ; Explică-mi, Odrid, cum s-a-ntîmplat? Şi ce crezi tu?

— Arsinoe a plănuit de mult fuga sa în Egipt. Cînd Lysimach înfiinţase Comitelui de salvarea Tracici, ca şi Areopagul care aveau să îl dea morţii pe Agathocle, a presimţit pieirea regelui, ştafete personale, pe care le-au zărit iscoadele plecate de la mine, duceau ştiri peste marc. Intăriturile făcute îi dădeau siguranţa c-acolo tezaurul nu poate fi răpit. Din Caliacra cu greu l-ar fi luat. Odaia transferai în Lysimachia, i-a dat putinţă maşterii să pună-n aplicare un gînd mai vechi. Ea so-aştepta cu timpul la moartea naturală a lui Lysimach, căci regele avea. cînd a murit nu mai puţin de 65 de ani. A profitat de moartea lui în luptă. Eu nu eram în Lysimachia. Oa

9Q1

menii încredinţaţi cu paza au dispărut, şi nu se ştie cum. Ori au fugit cu toţii în Egipt, ori au fost omorîţi.

— Cum s-a aflat?

— O dată cu incendiul care-i distruse palatul.

— Cînd s-a produs incendiul?

— În noaptea cînd a dispărut şi Arsinoe.

— Se ştie cum şi cine a dat foc?

— Pină acuma, nu.

— Ce spun oamenii de la curte?

— Lucruri care se contrazic. Unii spun că slujitorii de la curte au fost trimişi cu mulţi ostaşi s-ajute la fortificaţia oraşului, umbiînd zvonul că vin sciţii. În timpul acesta la scările care dădeau în mare a ancorat corabia şi-a încărcat tezaurul. Acolo s-a urcat şi Arsinoe.

— Cine-a văzut?

— Femeile bătrine neluate la intăriturile oraşului Tot ele au văzut, cum depărtîndu-se, corăbierii-au tras cu arcele multe săgeţi aprinse. Ferestrele au fost deschise Săgeţile pătruns-au prin ferestre şi au aprins palatul. În ajutor n-avea cine veni. De pe întărituri se vedea fum şi foc. Cînd au ajuns, palatul era ars.

— Şi altă versiune?

— Alţii spun că Arsinoe ar fi fost răpită, ea împreună cu tezaurul.

— Acesta-i. cred, zvonul lansat de cei care i-au protejat plecarea. Odrid, lumea ce zice-acolo?

— Vrea să dărîme şi ruinele palatului, să lase marea să intre şi să spele tot trecutul.

— Va fi o nouă lovitură pe care soarta i-o va da Leucei. Şi am uitat să instruiesc ştafetele. Nu vreau să afle că palatu-a ars.

— Dai-, taraboste. de unde avusese Lysimach acest tezaur?

— El l-a găsit în vilele lui Filip, tatăl lui Macedon, mi-a spus Leuce şi mai nainte Agathocle.

— Tezaurul era agonisit de Filip sau era prada lui Alexandru Machedon?

— E greu de spus, căci între moartea tatălui şi-a fiului, a lui Filip şi-a lui Alexandru n-au fost mai mult de zece ani.

— Trăia Machedon cînd Lysimach descoperea tezaurul?

'94

— Nicicum. Căci Lysimach nu apărea la Pella ca guvernator decît atunci cînd părăsise Babilonul, unde murise Machedon. Tezaurul ar fi putut să fie o pradă a cuceritorului, numai în cazul cînd acesta l-ar fi trimis acasă în timpul expediţiei.

— Ceea ce ar fi bine de ştiut, e dacă acest tezaur a fost de origine egipteană. Căci dacă Filip sau Alexandru l-ar fi capturat acolo, întoarcerea lui spre Egipt ar fi ca şi sigură.

— Numai Agathocle putea să o ştie. El şi cu Lysimach au cunoscut piesă cu piesă tezaurul, care cred că era egiptean. Comorile se-ntorc de unde au fost luate. Comorile noastre de-aci sînt incomparabile. Numai să ştim a ni le apropia, şi-apoi a le păstra. Avem aur şi în munţii de apus ai dacilor. Oamenii îl scot ciocănind în mină şi-l caută-n apă cu lîna de aur. Cu blana de oaie coborîtă în rîu strîng aurul care se-agaţă de fire. Cînd scoţi blana din apă, lîna e plină de aur. Şi nu e poveste, Odrid.

— La noi „muntele magic” e un munte de aur. Oamenii sapă acolo tunele. Toată Tracia nu valorează cît mun-tele-acela. A apărut şi un duh pe care-l numesc Vîlva din munte. Se spune că-i o fecioară frumoasă ce iese în cale flăcăilor. Fecioara le spune unde să sape găsind bogăţia de aur. Dorinţa ei însă e de a ţine în taină secretul. Ni s-a-ntîmplat totuşi ca feciorul să fi spus şi altora secretul pe care Vîlva l-a încredinţat lui. Şi-atunci, fecioara i-a luat viaţa. Cu toate-acestea iubindu-l, în memoria lui şi pentru ispăşirea omorului împarte aur la toţi.

— În băile noastre din munte apare o pasăre, găina de aur, pe care nu trebuie s-o prinzi. Unde e ea, acolo-i şi aur. La daci apare piticul. El singur ştie să ciocănească în piatră şi lipindu-şi urechea aude sunet de aur.

— Se va împuţina apa şi hrana în lume, însă aurul cît a fost tot atîta rămîne.

— Da, Odrid, cît de mult a-ndrăgit lumea metalul acesta, uitînd de aurul care-i în suflet. Cînd coborît-a Apollo-n altarul din insulă, aurul lui era tot o lumină. Adică sufletul lui.

— Puţin se ştie la noi de Apollo. Şi nimeni din noi nu văzut-a vreodată vreun zeu.

— Aş vrea de multe ori 19 ani să nu mor spre a vedea pizeul Apollo coborînd în sanctuarul cel mare al insulei noastre, Leuce. Acolo văzut-am lumina.

— Mîine plecăm. Luăm cu noi un grup de oştire. Traversară spre mare. jumătate din Tracia sudică, şi-afunseră din nou în oraşul pe care Lysimach îl întemeiase. Rămăsese un simplu oraş. Ca un uriaş fără cap, lipsindu-i palatul. Lumea venise după incendiu şi-mpinse ruinelc-n mare. Lăsase doar chipul do bronz al zeului apei, Neptun, care privea trist în întinderea mării. Teste piatra cea arsă se adusese pămînt. Răsărise şi iarba. Fdst-au acolo palat? Se-ntrebau oamenii. Se vedea marca suind către cer. Atunci o vodca numai palatul.

Se auzise că a venit Dromichet cu Odrid. Lumea se-m-bulzca pe locul de la palat, călcînd în picioare umbra cea veche.

— Odrid, zise Dromichet. va trebui construit un palat.

— Nu avem unde. Locul acesta era cel mai bun. Şi pe locuri de palat ruinat nu se cade-a clădi.

— Şi aşa va rămîne. Aş vrea să vorbim cu ei. Să le ştim păsul. Să le spunem că Tracia-i mare şi că unde sîntem noi tracii, în nord sau în sud, bate o singură inimă.

— Taraboste. Oamenii mei din Odrizia sînt ca nişte copii care vor să fie pe-aproapc de vatra părinţilor. Aşa şi cu ei. N-au regele lor. Pentru-aceasta nu-l iartă pe bătrî-nul lor rege. Agathocle ar fi avut tronul întreaga lui viaţă.

— Dar Agathocle nu mai există.

— Cu timpul se va naşte din ei un rege.

— Un rege trebuie să fie dintr-o familie de regi, sau să fi dovedit fapte mari în războaie. Un rege poate să fie şi marele preot. Unde sînt sanctuarele lor? Trebuie să cobori către sud pînă la Delphi, într-o ţară străină, sau să treci marea la oracolul Dodonei. Geţii şi dacii au sanctuarele lor, ureînd unii pe-o parte a munţilor, alţii pe alta, regăsindu-se acolo într-o singură credinţă şi neam.

— Ar trebui să clădim sanctuare. Unul la Pella, altul aici. Şi poate în munţi, cel mai marc. Am lega lumea de locuri. Altfel, vor coborî toţi către mare. Vor face negoţ pe corăbii. Cei bogaţi voicăuta alte ţărmuri. Să nu uităm, Odrid, omul cere un loc, o credinţă, adică un zeu, şi un rege. Locul îl au, credinţa, care-a slăbit sub ultimul rege, o putem întări construind sanctuare. În ele o s-aduc

29G

Ktistai drept preoţi. Din ei voi pune un rege. cînd tu obosi';i bătrîn te vei duce înapoi la muntele magic.

Auzind c-au venit Dromichet cu Odrid lumea ieşise în străzi. Îi primiră mai întîi generalii din garnizoana cea vcclie, apoi marii fruntaşi ai Comunei. Cei doi regi se opriră să primească mulţimea în locul unde murise executat Agathocle, şi unde puseră flori. Lumea la rîndu-i presără cimpul acela cu flori, flori ale

sînge]ui. Şi-ndată se aşternu mare tăcere. Dromichet, alături de-Odrid, ridica mina. Vîntul care venea dinspre mare smulse mulţimii un murmur voios, apoi totul se stinse în linişte:

— Fraţilor traci, mai întîi bun găsit! Vă spun eu şi Odrid, rege al vostru ce face parte din Uniunea ţărilor trace.

— Ura! Ura! Ura!

— Acum Tracia este mare. Ea nu e Helis, undo locui? sc, nici Sarmizegetusa, nici Argedava, nici Pella şi nici Lysimachia. Tracia înseamnă tot pămîntul Tracici şi poate că mai mult decît aceasta sufletul trac.

— Aşa e, Dromichet. Trăiască Dromichet! Trăiască Seuthes II!

— Oriunde ne-am afla, nimic nu poate să ne schimbe sufleti 1. Sufletul nostru e nemuritor.

— Zalmoxis, şi regii Traciei!

— De-aceea fraţilor iubiţi, să nu vă credeţi singuri. Părintele cel mai iubit e cel care gîndeşte de departe la copii. Poporul trac este părinte regelui. Noi regii sîntem copiii voştri. Fraţilor traci, vă cer iertare că nu putem Ti deodată aici şi-n toate părţile în Tracia. Gîndiţi-vă la noi, Cum noi în orice clipă ne gîndim la voi. Aş muta capitala mai la sud, dar nu uitaţi că ea este acum chiar în mijlocul Tracici. Cu toate-acestea, voi din sud, ne râmineţi departe, şi sufleteşte nu o vrem.

— Aşa o Dromichet! Aşa e rege!

— Vreau să spun că tracii geţi nu sînt separaţi de daci. Cum bine ştiţi, munţii, ale căror vîrfuri stau dincolo în cer, par un zid de nepătruns. Cu toate astea, munţii ne ui sc. Şi mă veţi întreba prin ce. Prin semnele credinţe: în Zalmoxis, care se află-acolo sus. În sud. unde sint semnele credinţei? La Delphi, deci la greci. De ce? Pămîntul Traciei de sud nu este sfînt?

— Ba este. ba este, pămîntul de Zalmoxis binecu-vîntat.

— Credinţa noastră trebuie să lase-un semn. Să fit un semn aici. Noi trebuie să clădim în inimi, ca şi în piatră. De-aceea m-am gîndit să ridicăm în sud, pe vîrfu! cel mai mare, în Hacmus. un sanctuar lui Apollo şi lui Zalmoxis, atît de mare şi puternic, încît mulţi traci din nord să vină pînă-n sud, să se-ntărească astfel fiinţa noastră de la hotar pîn-la hotar.

— Aşa e! Aşa e! Să ridicăm un sanctuar.

— Pentru aceasta însă, va trebui să ne unim eforturile şi să ne depăşim. Numărul şi voinţa constituie, miracolul oricărei mari realizări. Piramidele din Egip; aşa s-au construit. Ne vom ghidi ce munte vom alege, ele unde să luăm piatra şi ce arhitectură să dăm templului. Vor veni geţi şi daci. Din toate triburile, cei însetaţi de o credinţă mare vor fi aici. Îşi vor aduce animalele de muncă, şi-om duce la sfîrşit gîndul acesta.

— Construim sanctuarul! Construim sanctuarul!

— Ce ziceţi va îi fapta ca şi vorba? Putem să luăm ca martor pe Zalmoxis?

— Jurăm! Jurăm î

— Atunci, din clipa aceasta să-ncepem să ne pregătim! Zalmoxis, ajută-ne!

— Zalmoxis, ajută-ne! Strigă întreaga lume către cer cu glas de rugăciune, cu braţele urcate către văzduhul nevăzut.

A doua zi ştafetele duceau la Pella şi peste tot vestea cea nouă, care se răspîndi în toată Tracia. Unii îşi cobo-rîră la sfîrşit de toamnă turmele în sudul Traciei. Şi Ie uniră cu alţi ciobani. Iernatul era blînd acolo şi-n acest timp, ei vor lucra la sanctuar. Aşadar, păstorii, ostaşii, orăşenii se învoiră-a face o singură familie ce vrea să îşi ridice-un sanctuar.

Se alesese vîrful cel mai mare din munţii Haemus. Porniră într-acolo cu sape, frînghii, animale, căruţe încărcate cu fiare de cioplit. Chemară pietrari şi cioplitori în marmură. Oştirea îşi aduse corturi şi hrană începînd astfel a mărşălui spre Haemus. Vestea se duse atît de repede şi-entuziasmul era atît de mare, că-n toată Tracia era mişcare: Dacii, cei mai îndepărtaţi, trecură munţii cu turmele de oi hălăduindu-le în văi. Trecură Istrul pe plute mari şi-ajunseră în Haemus. Pâşune-aveau pentru întreaga iarnă, care era acolo un fel de toamnă caldă. Odrid şi Dromichete găsiră muntele cel mai înalt. Era aproape de izvorul apelor, acolo unde munţii la origine erau vulcanici. Păşunea deasă, jos în vale se transforma în muşchi, care se căţărau pe piatra albă pînă spre vîrfurile ascuţite rămase goale şi strălucitoare în piatra lor de silex. Şi între vîrfurile-acestea se ridica piramidal cu vîrful retezat cel mai impunător din munţi, îşi făcea loc pe un versant al lui şi lîngă margini de păduri. Regii şi generalii călări găsiră locuri de acces pe muntele cu vîrful retezat. Priveliştea care se deschidea de-acolo le da un sentiment deosebit. Munţii cu vîrfurile albe păreau înzăpeziţi, prinşi în cleştar de gheaţă. Pădurile întunecate accentuau contrastul. Versantul care cobora spre valea munţilor cu vîrful ascuţit era mai tot o prăvălire de stînci albe sub care se vedea şi marmura. În stînga, muntele avea o coamă cu care se tega de celelalte vîrfuri. pe cînd în dreapta avea terase pe care coborai în grohotişurile unde piatra luase diferite forme. Podişul era drept ca o cîmpie, dar nu atît de mare să-ncapă sanctuarul cu lumea toată la un loc. Făcu un calcul, căci îi interesau ca marmura coloanelor să poată fi văzută de oamenii ce se opresc pe pantele de la urcare. Şi trebuia să aibă vreo douăzeci de paşi. Atunci îi veni gîndul regelui ca jertfele să aibă loc acolo sus. Tripodul va fi urcat deasupra stîlpilor de marmură, pînă la care două scări. În stînga şi în dreapta vor trebui să urce. Atunci norii vor fi aproape. Cei care cunoşteau mai bine locurile spuneau că norii se aşează-adesea peste platoul neted, iar templul va crea iluzia că-şi suie scările în cer. Preoţii vor pogorî de-acolo, ca dintr-o altă lume.

— Aşa-i, Odrid?

— Vor spune unii că într-adins căutăm norii să co-borîm din ei, noi oamenii, ca zeii.

— Nu, Odrid. Lumea va şti, căci le vom spune că nu venim din nori şi că întregul sanctuar e un simbol, care-aminteşte două lucruri, putinţa de-a ne înălţa către un zeu adevărat şi coborîrea zeului.

— Magicienii spun putinţei de-a se înălţa spre zeu ocultiis (ocultare), iar coborîrii zeului spre oameni, epi-fanie. Zalmoxis însuşi ar fi reprezentat prin viaţa lui aceste două faze.

— N-om înşela pe nimeni, Odrid. Întreaga noastră existenţă reface mitul. Caligrafia lui noi o tăiem în piatră, ca să se-ntipărească-n inimi. Zeii o ştiu şi o admiră. Este şi-aceasta o formă a nemuririi. E o pedagogie-a sufletului. Este-un memento al eternităţii. Şi scara care dă impresia că suie-n cer, nu-i oare tresărirea noastră mereu către lumină?

Odrid îi strînse braţul, semn că era de-acord cu el.

— Tarabostes, să zicem că aducem piatra şi marmura din gaura aceasta pe panta aceea dulce. Ce va rămîne dincolo de sanctuar?

— O groapă, o prăpastie pe care nimeni n-o va vedea, nici măcar zeul. Cei care vor sui acolo sus şi nu vor suporta aerul tare-al zeilor, vor cade în prăpastie de nimenea ştiuţi.

— Deci, vom aduce piatra şi marmura de-acolo, i vom clădi-o aici.

— Ai grijă, Odrid. Sanctuarul să fie rotund cu o deschidere spre răsărit. Jur-împrejur coloane dorice sculptate, care susţin un brîu de marmura tăiată-n frunze.

— Cum o să ridicăm acolo bucăţile de marmură? – Reinvăţaţi secretul egiptenilor de-a ridica cu scripetul! Puneţi slîncă pe stîncă şi sus prindeţi un scripet. Luaţi otgoanele de la corăbii şi le împletiţi în şaisprezece, împrumutaţi ţeasta inteligentă a furnicii. Şi veţi vedea cUrînd că aţi mutat munţii din loc. Ascultă. Odrid, noi trebuie s-aducem prima piatră uriaşă. Şi după noi va urma lumea. Ce zici, o facem?

— Dacă nu încercăm, zeii nu pot să ne-ajute!

— Cît poat-să tragă un cal la deal?

— Cel mult 500-700 ocale.

— Cît cîntăreşte blocul cel pătrat?

— E greu *de spus. Să întrebăm pietrarul. Pi '.rarul aprecie cam vreo cinci mii.

— Cu zece cai putem să o urcăm?

— Nu. Căci nu-i pe roate.

— De două, de trei, de patru ori. Să încercăm cu vreo cincizeci de cai.

Îi inhămară. Legară sfrîns otgoanele de piatră. Cînd primul bici căzu pe coama armăsarilor, cei ce văzînd de sus scena îşi amintiră de muncile lui Tantal şi de puterea uriaşilor. Blocul de piatră era tîrît ca Hector în cetatea Troii. Oameni şi cai nu mai vedeau decît un singur lucru, podişul muntelui, şi cînd erau aproape de-a-l urca, se auzi:

— Săriţi! Săriţi! Să nu pătrundem cu caii pe podiş. De se rup corzile, se prăbuşesc în grohotiş.

Oamenii se-aruncară sub piatra uriaşă spre-a nu aluneca la vale. Se desfăcură caii, şi cînd veniră toţi, împinseră îndată piatra pe podiş. Era cel mai voluminos conglomerat ce putea ţine loc de temelie. Şi de prin văi, oamenii toţi urcară spre a vedea minunea. Prima şi cea mai mare stîncă fusese dusă sus.

— Iubiţi fraţi, iată deci temelia pe care urmează să clădiţi. Zalmoxis să ne-ajutc!

Se auzeau în văi strigări de bucurie. Bărbaţii îşi scoaseră căciulile, femeile basmalele şi fluturau cu ele-n vînt.

Lăsară oameni de încredere şi le încredinţară planurile. Din ele se putea vedea că muntele unde avea suişuri grele va fi tăiat în scări de piatră.

— Ia uită-te, Odrid, furnicile acestea ce vin din toată Tracia. nu numai că vor ridica un sanctuar gigantic, vor şlefui şi piatra muntelui. Treziţi din somn şi încă nedezmeticiţi, zeii vor crede că visează. Odrid, va trebui să-i ajutăm pe oameni.

— Ei se ajută singuri, tarabostes!

— E-adevărat, acesta-i ajutorul cel mai bun. Şi totuşi... cu magia ta, Odrid. nu ai putea să-i uşurăm pe ei şi arimale?

— La asia mă gîndesc. Mi-e teamă însă sporindu-le entuziasmul, să nu încerce mai mult decît măsura lor de oafneni şi prin aceasta să sc prăbuşească. Mă gîndesc, tarafcoste. că omul are-n elanul său porniri fireşti faţă de care însă forţa braţelor rămîne-n urmă ruşinoasă.

— Odrid, entuziasmul acesta scornt\şte născocirea. Exis ă-un vicleşug, cu care poţi să smulgi naturii cîte-un secret. Scripetul egiptenilor a frînt magnelele pămîntu-lui. Furnicile distrug în mai puţin de-o zi un arbore, îl prăvălesc. Un armăsar ce-i mort este cărat în mai puţin de-o lună în magazia de provizii. Priveşte la furnicile acelea de jos. Pînă în primăvară zidesc aicea sus tot grohotişul strins în vale.

— Am să le încurajez strădania, dar numai pînă la un punct, fără să trec de limita umană. De trec de-aceasla. pot să devină monştri. Şi noi dorim să ne rămînă oameni, ca să îi facem apoi zei.

— Da, Odrid. Aşa e. Şi începură-a coborî.

La poalele muntelui garda se strînse în jurul lui Dromichet, semn că se-apropie plecarea, ll îmbrăţişa pt Odrid. Ridică mîinile sus către mulţimea care îl aclama, şi dispăru cu ceata de arcaşi printre stîncile munţilor.

— Dromichet, rege, spuse regina cu braţele deschise cînd coborî din carul regal la scara palatului din Helis. Dromichet, multă lume se-ndreaptă spre şantierul muntelui Haemus, unde ridici sanctuarul. Nimeni nu-i poate opri.

— Lasă-i, regină, sanctuarul e-al lor. Fiecare din trei dacă suie acolo o piatră realizăm o nouă minune a lumii. E nevoie de-o avalanşă de oameni spre

sud. Reface fibra slăbită din suflet. Tracii de-acolo au nevoie de lume3 aceasta. Altfel, fără s-o vadă, nu cred în ea.

— De ce nu m-ai luat? Vreau să duc şi eu o piatră acolo.

— Am dus eu pentru tine. Nu numai o piatră, o stîncă întreagă. Spune-mi, Leuce, ce este în ţară?

— Un singur lucru. Lumea vorbeşte că Dromichet ridică în sud sanctuar cu scară la cer.

— Şi ce cred despre asta?

— Văd în aceasta ceva care iese din fire.

— Şi cum ar fi ieşirea aceasta din fire?

— Fiecare o crede, cum gîndul îl duce. Dai comun tuturor şi mie, e dorinţa de-a merge acolo. Spune-mi ce este?

Şi-i povesti ce este scara la cer.

— Fiecare vrea să suie pe scara aceea.

— Aş vrea însă să ştiu de acuma cei care au suit scara aceea cu gîndul nainte de-a fi gata, ce-au simţit ei?

— Aceasta nu o ştiu, rege. Oamenii, în genere vor ca zeul să coboare la ei. E-n asta puţin adevăr, Dromichet. Drumul spre zei e spinos şi e lung. Mult mai uşor este să coboare zeul la ei.

— Dar scările-acelea, Leuce, nu-s scări pentru zei.

— Eu cred că oamenii trăiesc o iluzie. Cum trăiau spectatorii văzînd tragedia lui Eschil.

— Este şi-aceasta ceva. Ar trebui învăţaţi că sanctuarele au rolul de-a aminti omului că fiecare dintre noi voind sau nevoind trăieşte după-un model mitic, că ast

3^2

fel repetă opera zeilor. Că sîntem în armonie cu totul, inţelegind destinul acesta, omul devine mai bun şi mai drept avînd înţelegerea mare a lumii, începutul şi rostul sfirşftului lui.

— Dromichet, lumea nu e ca tine. Omul nu-şi poate face din sine profet. El ascultă de legile turmei. Păstorul se uită-n lună şi stele, ascultă cîntecul vîntului, priveşte zborul la păsări spre-a ghici timpul şi a-şi duce mioarelc-n stină. Pentru ei e destul şi credinţa că scara aceea din blocul de piatră suie la cer.

— Dar aceasta, Leuce, e dureros pentru mine. Mi-ar fi fost de ajuns să-l chem pe Odrid, să-i cuprindă-n bagheta lui fermecată şi ducîndu-le-n cer nu una, ci 99 de scări. Aceasta mă doare.

— Mai tîrziu, poate, vor înţelege cu toţi, că această minune e doar simulacru, cum noi înşine oamenii sîntem încercări ale zeului mare, care trăieşte prin noi toţi miliarde de vieţi deodată.

— Tu şi Odrid sînteţi cei care m-aţi înţeles. M-aţi înţeles pîn-aici. Ce vine de-acuma încolo, nici eu nu o ştiu. Doar umbrele gîndului neştiute îmi trec prin nainte. Nu presimt încă rostul din urmă ce-l au pentru mine scările-acelea.

— Tu nu faci nimic pentru tine.

— Asta credeam la-nceput. Acum am o slabă speranţă că-n toate acestea mă-mplinesc eu.

— Ciclul tău e-ncheiat, Dromichet.

— N-aş crede. Leuce. Mai am încă mult. Scara la cer pe care trebui s-o sui nu rămîne în nori. Treptele ei ingustîndu-se şi răsucindu-se întruna nu mi-ar fi fără trudă. Rege în cer nu poţi fi fără a pierde regatul de-aici.

— Cum eu am pierdut. Tu n-ai dreptul să-l pierzi. Fără el te-ntorci la-nceput.

— Atunci înseamnă a părăsi toate, fără ca lumea să piardă ceva.

În cămin vreascuri uscate ardeau. Focul aminti de lumea de-afară, unde aerul tremura între noapte şi zi.

Privi prin perdeaua cea albă.

— Mi se pare că ninge, zise Leuce. Soarele moare...

— Ţăranii nu-l lasă să moară.

— Taie-n pădure buştenii şi aduc rînd pe rînd care de lemne. Le-aşează în stive şi le dau foc.

— Pentru ce?

— Focul cel zdravăn lăţit în toate curţile lumii suie spre cer ajutînd soarele să treacă marea lui cumpănă din solstiţiul de iarnă. Închipuirea aceasta-i frumoasă amintind de timpul dintîi, cînd omu-şi găsea rosturi în curgerea lumii.

Atunci Dromichet puse pe foc lemnele groase. Deschise fereastra ca lumina din vatră să se răsfrângă pe cer. Fulgi repezi de zăpadă pătrundeau în aerul cald dispărând.

— Iată zăpada, pentru care grecii numitu-ne-au hyperborei. Nu-ti place jocul acesta de alb şi de rece?

— Nu! Mie-mi place doar albul în care bate raza de soare. Albul zăpezii mi se pare scăpat dintr-o lume a nopţii. Codrii cei negri desfrunziţi desfăcutu-şi-au bortele lor vînturînd funinginea albă. Mitologiile noastre nu vorbesc de zăpadă. Ţăranii de-aici îngroziţi de zăpadă se-mbracă în blănuri de oi, pe cind zeii neştiutori ce e frigul poartă hlamidă subţire.

Şi zilele iernii veneau. Zăpada care în glumă cădea pe pămîntul cel negru amintind îndepărtatele neguri, în nopţile lungi, se-aşeza peste ţară. Linţoliul cel rece şi alb ca un giulgiu al morţii îngheţa pe inima ţării. Nopţile păreau că vrăjesc o vrajă de moarte. Strigoii alergau în picioarele goale şi hlamidele reci de zăpadă vîrte-jau vîntul în hornuri, săltînd şindrila în streşini, ciocănind în ferestre şi urlînd ca lupu-n pădure. Coconii cântau somnoroşi cu creste-ngheţate apocalipsul col alb la-nceputuri de lumi. Casele coborau în pămînt sub

greutatea zăpezii. Luna ieşită pe cer strângea ninsoarea din stele şi-o spulbera peste lume. Pasul troznea pe zăpadă. Oamenii, în noaptea de frig tăiau cu toporul vinul în butii. Plîngea în ciotul de gheaţă mustul din toamnă. Cine mai credea încă în iluzia verii? Care-i bătrânul care s-aştepte din nou tinereţea? Şi omul cel tînăr lipit de cotlon ca motanul ce toarce, gîndeşte departe la văi aurite de soare.

Zilele scurte treceau în ceţuri aduse de Istru. Nopţile lungi ardeau ceara albinelor în candelabrul palatului. Băteau vînturi pusiii din coclaurile scitice. Încremenind codrii de ger. Se-auzeau urlînd lupii. Păsări de pradă se iuţeau în văzduh căzînd cu aripi îngheţate de moarte.

(4

Hulubii gungureau de foame şi frig în geamurile calde. Leuce deschidea ferestrele larg. Aerul cald îngheţa devenind promoroacă. Oamenii umblau îmbrăcaţi de sus pînă jos în blănuri de oaie. Sănii cu cai înhămaţi avind pe spinări blănuri alunecau scînteind pe zăpada albastră. De sub căciulile mari ieşeau odată cu vorbele spulberate în vînt fantasme de abur. Şi se-auzea:

— A-nghcţat Istrul! A-ngheţat Istrul!

— Leuce, Leuce, a-ngheţat Istrul.

— Şi ce se-ntîmplă acum. rege?

— Nimic. Istrul curge în mare pe sub gheţurile lui.

— Şi corăbiile?

— Corăbiile ne-aduse la mal stau prinse în gheaţă. Imbracă-te bine cu blana de oaie şi deasupra blana de urs, căci mergem pe Istru cu sania.

O sanie aurită, de patru cai trasă, alunecă pe pîttia-n-t insă a Istrului.

— Unde e Istrul? Unde e Istrul?

— Istru-i sub noi. Caii noştri fantastici aleargă în sus, mergînd contra apei. Sub copitele lor, Istrul cuƫge-n a-dînc.

Opriră caii. Luară topoare şi săpară în crusta r.dîncă puţuri de apă. Apa sărea pe acolo veselă-n sus şi-ngheţa)evărsîndu-se. Desfăceau mereu pojghiţa. Odată cu apa care ieşea caldă prin copcă venind din adincul pămîntului săreau peştii cu solzii de-argint pînă ce gerul îi lipea de crustele apei. Lărgeau cu putere gurile copcii şi se-auzea şopot de apă gilgîind dulce. Veniră mai mulţi oameni şi desfăcură copca larg să vie peştele mare. Istrul azvîr-iea pe-acolo vulcane de apă îngroşînd un crater de gheaţă. Se aştepta peştele marc. Soarele sc vedea undeva alb. Un vînt spulberă promoroacă în aer şi orizontul sc-nchise în mii de mărgele culori. În fine, apa zvîrli un ciortan cît o pulpă de cal. Oamenii înfipseră cîrlige în el şi-l duseră în sanie. O boare de vînt care-aducea aburi călduţi desclc.ştă pămîntul din strînsoarea cea tare a gheţii. Copca lărgită umfla pînlecul apei cu aer, Istrul respirind în adînc. Undeva se-auzi în genunchii-ngheţaţi o scrîş-nirc de gheaţă. Şi peştele mare pe care-i visau, apa-! împinse cu capul în copcă. Cîrligele prinseră în buzele mari. Săriră cu toţii lovind în crusta de gheaţă. Se ţinea de cîrlige. Cînd crusta lărgită săltă

şi mai muît. chipul ce aburca gheaţa, în gurile monstrului se aruncă cel mai marc cîrlig.

— Trageţi funiile şi aduceţi doi cai. Se-nhămoră caii ţinuţi de căpăstru şi se legară otgoanc de cîrligele prinse. Oamenii izbeau gheaţa cu furie. Se sparse-n calupuri şi monstrul ieşi şuierînd, azvîrlind din nări fuioare-nghctaU de apă. Caii şi-nfipseră potcoavele-n gheaţă şi traseră. Peştele mare îşi pierdu solz” în crusta tăioasă. Cînd îl duseră departe de copcă văzură cu toţii un somn uriaş. Un topor ascuţit căzu ca un trăznet pe cerbicoa lui spintecînd-o. O dîră de sînge-ngheţă. Şi viaţa se scurse din el ca şi cînd n-ar fi fost. Soarele privea jertfa-aburindă. O fişie se rupse prinsă în colţii de gheaţă. Se desfăeură caii punîndu-i la sania ce plecă spre dîmbul de apă-nghe-ţată. Ieşiră şi alţi peşti. Îi luară şi-mpinseră-apoi crusta spre copcă. Apa care venea îngheţa. Istrul se-acoperi ia. l'aţă de frigul de-afară. O parte a apei dormea sub cristalele reci, iar alta visa. visul etern de-a curge spre mare.

O sanie încărcase somnul pentru palat. Dar regele nu-şi opri decît parte.

— La vînătoarc de lupi mergi?

— Mi-e teamă de frig. Nu m-am obişnuit încă.

— În fiecare zi cîteva ore trebuie să stai pe-afară. Îmbrăcată în blănuri nu simţi frigul, dar trebuie să simţi respiraţia rece a iernii. Aerul de zăpadă. Fumul luminărilor aprinse-n palat pînă seara tîrziu, chiar dacă are mirosul de ceară curată, face respiraţia grea. Vintul zăpezilor ne-atinsc de lume e mai bun decît briza mărilor calde.

Trecură şi alte zile îmbătrînind anotimpul cel alb, şi sosi timpul vînătorii de lupi. Veniră 12 arcaşi pregătiţi cu suliţi, topoare, săgeţi. Luaseră cu ei o oaie tăiată de cu-rînd, înfiptă-ntr-o ţc>puşă zdravănă. Se îmbrăcară toţi în blănuri, luară amnare bune şi o porniră călări. Doar regele şi cu regina mergeau cu sania şi doi arcaşi cu-o altă sanie în care să încarce lupii. Era o după-amiază mocnită, în depărtare cerul era negru, dar sparţi de vînturi tari. norii cei negri se făcură plumburii. Cînd lăsară în urmă şi ultimilc case, Helis le apăru ca un cătun îmbrobodit în fumul ce ieşea prin şindrile. În depărtare se vedea pădurea din ce în ce mai neagră. Sosiră pe-aproape. Îşi căutară locul potrivit. Se-ascunseră cu săniile şi caii dup-un dîmb.

Zăpada scăzuse mult şi nu risca împotmolirea săniei şi-a cailor. Unul dintre arcaşi luă ţepoiul în care sta înfiptă oaia şi-l duse la o distanţă unde arcaşul putea ochi în voie. Înfipse cu putere parul în pămînt. Îl încercă. Era destul de ţeapăn să nu-l răstoarne lupii. Stătu o clipă să simtă din care parte bate vîntul. Vîntul bătea dinspre cetate în răbufniri sporadice, lovind o margine-a pădurii. Dîmbul sub care se-aşezară era şi el lovit. Făcu loc în zăpadă. Aprinse cu amnarul vreascuri sub oaia spintecată, care stătea înfiptă în ţepuşă. Lîna i se ardea lăsînd în prada vîntului mirosul de corn ars. Urma apoi sub para vreascurilor carnea cea grasă, care-ncepu să sfîrîie şi-n aerul curat să ducă aburi pofticioşi. Arcaşul puse peste vreascuri o ţepuşă de lemn tare şi-o înroşi.

O-nfipse-n burta oii spintecate pe care o întoarse către vînt. Şi cînd acesta se umfla, ţepuşa de jăratic se-aprindea făcînd să sfredelească grăsimile încinse ale cărnii. Mirosul îl lua vîntul şi îl ducea în marginea pădurii. Puse apoi cîţiva cărbuni aprinşi în burta oii, şi stinse focul, deasupra căruia rostogoli zăpada. Plecă uitîndu-se cum oaia pusă-n par lăsa în seama vîntului valuri de aburi. Abia ajunse după dîmb că se-auzi un urlet de departe. Mirosul sosise-n marginea pădurii. Nu mult după aceea şi alte urlete.

— Mi-e teamă de un lucru, zise Dromichete, să nu stîrnim prin asta nenumăratele haite de lupi flămînzite.

— Nu mai avem ce face. Vîntul a dus mirosul. Oricum, ei vor adulmeca cu toţii încoa.

— Putem noi să răspundem la cîţi şi-or lua drumul încoace? Noi sîntem 14, şi dacă vin 100, va trebui să ne luptăm cu cîte şapte lupi. Trebuie să ne retragem aproape de oraş.

— Atunci, cum vom ţinti?

— Vor fi destui.

Încălecară şi părăsiră locul, lăsînd acolo oaia. Ple-cînd se uitau toţi în urmă. Cînd ce văzură? Din marginea pădurii se desprindea un şir, care părea că nu se termină.

— Vin lupii! spuse Dromichet. Daţi bice cailor! Primii din lupi care ajunseră, se mai vedeau, mîncaseră în întregime oaia, iar ceilalţi întărîtaţi de foame o luară pe făgaşul săniei, apropiindu-se de oameni.

— Rege, unde să ne oprim?

— Întîi să vedem cît sînt de mulţi. Numără dacă poţi!

— Sini mulţi. Aceştia năvălesc în Helis.

— Să plece cineva în goană mare, s-ajungă mai repede ca noi şi să dea de veste lumii.

Plecă cel care-avea un cal mai iute. Apropiindu-se de oraş lumea-i vedea şi începuse a aprinde focuri în cîmp. Venise cu topoare, cu furci şi arce. Dar lupii se mistuiră-ncolo şi încoace. Atuncea călăreţii se îndreptară spre ei şi ajungînd pe unii îi săgeta, încît în cîmp părea că înflorise prea devreme macii. Mirosul sîngelui sc-m-prăştie şi el, iar lupii răspîndiţi fără de noimă adulmecind mirosul veniră în neştire spre călăreţi din toate părţile.

— Ne înconjoară, strigă Dromichet. Faceţi o ruptură, în partea care dă spre drumul către Helis, s-avem o poartă de ieşire. Se concentrară într-acolo. Săgeţile loveau la ţintă şi cîmpul se-nroşise. Dar lupii mergeau mereu spre sînge. Cu disperare Dromichet ieşi în goana cailor cu sania din cercul lupilor. Se depărta puţin. Opri caii din mers. Îşi desfăcu unul din ci din hamuri, dădu reginei frîul să plece spre oraş şi el rămase să despresureze pe ceilalţi doisprezece.

Sania porni către oraş. Dar caii sforăiau învolburîn-du-şi coamele şi nechczînd. Doi dintre lupi scăpară şi se aflau de-acum în faţa săniei pe

jumătate ghemuiţi gata să sară. Caii cotiră înspre dreapta şi prinseră-n copite pe unul dintre lupi ce se rostogoli în sînge. Celălalt avuse timp să-nhaţe blana de urs sub care sta regina. Blana rostogolită şi mursicată în zăpadă opri pe lup mult timp şi sania se depărta. Regina însă scăpase frîiele din mînă şi eaii speriaţi goneau apropiindu-se de uliţi. Cei care aşteptau la marginea oraşului ieşiră pe două părţi călăii să prindă frîiele cailor, care intrînd în drumuri speriaţi zvîrliră sania în şanţ. Regina se rostogolea pe dîmburile îngheţate. Lumea o duse leşinată la palat. Cei care rămaseră la marginea oraşului luară caii şi alergară înspre lupi. Acolo, cei zece arcaşi în care se număra şi regele stfnd spate-n spate se apărau de lupi. Unii ţineau cu suliţa, alţii îi aştepta să sară, şi săritura întîlnea un vîrf de lance ascuţit ce rămînea în lup cîteva clipe în care vreme se mînuia toporul. Săgeţi nu mai aveau. Şi cînd sosi vîrtejul de călăreţi lupii se-mpruştiară.

Venea dinspre pădure un fel de umbră ce se rupea-n luminile zăpezii în scame şi-n funingini negre. Mai stărui lumina cît săniile încărcară lupii săgetaţi. Caii abia puteau fi stăpâniţi în hăţuri, căci le venea din urmă duhoarea înfierbîntată a fiarelor. A doua zi porunca era ca lupii să fie jupuiţi. O groapă mare se săpase la marginea oraşului în care se turnase peste stîrvul lor pămînt şi piatră. Apoi movila de pămînt îi acoperi. Nu mult după aceea cînd Istrul îşi dezgheţase apele, plecau spre coloniile greceşti două corăbii încărcate cu blăni de lup.

După această vînătoare, pe care regele a regretat-o, regina a fost mereu bolnavă. Iarna li se păru fără sfîrşit. Palatul nu mai puţin o închisoare caldă într-o urgie a elementelor dezlănţuite. Vestea tîrzie a arderii palatului din Lysimachia o zdruncină din nou. Lumea plingea destinul unei regine nefericite, ca pe-un destin al unei flori care se ofileşte'.

Sosise însă primăvara ca o explozie de soare şi lumină, aburind brazdele, chemînd mugurii pomilor, aşteptînd rîn-dunelele. Şi bucuria anotimpului o scoase din circuitul mort al iernii, pe care nu îl cunoscuse pînă atunci regina, readueînd-o vieţii.

Regele venise de ia Peştera, unde vorbise cu Kt ist aii. Se pregătea să plece în Haemus, căci îi sosise veşti că sanctuarul este ridicat. Îşi plănuia să se întoarcă repede, şi la începutul verii să meargă cu regina, cu Preotul cel mare de la Coloana cerului, cu Ktistaii, cu toată Tracia să tîrnosească templul.

Ajunse deci în Haemus, trăind o mare bucurie, căci visul său i se-arăta de-acum turnat în piatra albă-a sanctuarului. Răsărea soarele acolo şi nu se sătura privind, cînd lîngă el veni un călăreţ ce se plecă smerit, parcă nevrînd să îşi ridice fruntea, rostind cu duioşie şi cu mult plîns în glas:

— Rege, mă iartă, în faţa ta vorbeşte un om nefericit. Mă iartă deci că trebuie să spun.

Tăcu. Peste obraji se prelinseră cîteva lacrimi. Apoi, păru că ţ ipă:

— Rege. regina a murit...

Şi Dromichet îl zgudui de umeri, dar călăreţul suspina plîngînd.

— Mă iartă...

În faţa-i, sanctuarul se roti şi i se năru. Ferindu-se de-a nu cădea pe sine, se aşeză pe-un dîmb şi se trezi stînd singur, nedumerit, cu mîinile la ochi plîngînd şi repetînd neîncetat:

— Regina a murit...

Articol VII. Cartea a patra

Articol VIII. DROMICHET

Secţiune 8.01 1.

Secţiune 8.02 VOLUPTATEA DURERII

Cei care veniseră de la Helis să lucreze la Sanctuar aflată de la ceata arcaşilor sositi vcslca morţii reginei. Ştirea se răspîndi şi miile de oameni o resimţeau năprasnic, ca pe un trăsnet. Se opriră din lucru plîngînd fiecare în suflet, apoi îşi alegeau cîte o piatră încălzită de soare şi ghemu-indu-se pe ea îşi tînguiau destinul lor uman. Sanctuarul ridicat maiestuos pînă în nori, şlefuit în marmură albă, era pe sufletul lor cernit ca un doliu. Aşadar, regina a murit... Regele este iar singur. Cine poate cunoaşte destinele omului?! Doar zeii, dar cunoscîndu-le nici ci nu le pot abale de la căile lor. Lumea stătu amorţită trei zile, apoi din letargia aceasta trezită se mîngîie cu un gînd, cu-accl gînd cu care ridicară pe cer aripa albă. Zalmoxis înflorea în inima lor o crizantemă eternă. Aveau sufletul plîns. În soarele munţilor roua spălase amintirile triste. Fiecare lua marmura ca pe o parte din suflet căutîndu-i apek-adinci şi numai apoi o prindea în templul credinţei. Roua, lacrimile, diamantele sufletului luminau alături de raza de soare. Oamenii lucrau ziua întreagă Era singurul rost. În serile calde, sub lună, se adunau şi vorbeau. Vorbind despre moartea reginei cineva o-nţclese ca jertfă în planul destinelor. Zeii care gîndit-au viaţa la oameni, gîndit-au şi viaţa popoarelor, lumea de-a-ntregul. E un asemenea zeu care să treacă dincolo de graniţi umane? Da. Şi-accsta-i Zalmoxis El spus-a că nemurirea-i a zeului. Iar omul căutîndu-şi zeul din el îşi află obîrşia. Cum însă poţi urca pe drumul acesta? Un singur drum duce spre piscuri. Şi privi spre scările care suiau nelămurite spre nori. Drumul acesta e un drum cu jăratic şi spini. Moartea reginei este în suflet o jertfă pentru noi toţi, şi-a cărei durere o trăieşte întîi regele. Bătrinul care vorbea acoperit de umbrele nopţii părea un Ktislai, căci neştiuţi veniră şi ei, lucrînd cum lucrau toţi. E-n fire, continuă el, ca omul să meargă spre zeu. Zeii cresc printre r.< i. Niciunul din zei nu moştenit-a darul zeiesc. Au urcat treaptă cu treaptă durerea. Zeii cei noi care vin şi care veni-vor, vor sui în putere prin jertfă, şi iubire da oameni.

— Din Kiistai, bătrîne, vor veni mulţi.

— Ktislaii sînt oamenii puri. Ei însă au sărit peste suferinţele lumii. Suferă pentru ei, şi atît. Întîi trebuie să suferi pentru cei mulţi, şi numai apoi pentru tine.

— Se spune că regele va aduce aici Kiistai.

— Doar Ktistaii vin în singurătate, ceilalţi fug în oraşe Ei ţin treză credinţa, suferind pentru ci înşişi, da:.îi linei în cazul acesta pentru noi toţi.

— Ce s-ar face. bătrîne, o ţară de Kiistai?

— Acum, şi numai acum, o ţară de Kiistai n-ar fi o ţara pustie. Ar fi de la un capăt la altul eroi. Şi-ar apăra credinţa şi ţara.

— – Bine, îl întrebară ceilalţi, dar Ktislaii nu ucid nici în luptă. Cum i-ar putea lua ca ostaşi, Dromichet?

— Dromichet a scos legi care-i apără. Ktistaii pe care noi:'] cunoaştem sînt foarte puţini. Şi dacă trec dincolo de gpoca noastră, nu sînt pentru noi nici un rău. Şi Dro-micj 11 nu putea să nu-i apere, cînd ei, dacă nu sînt modelul de azi. sînt modelul de miine.

— Aşadar, ţara noastră, e-o ţară de Kiistai, însă în ui ir ci lor pe carc-i cunoaştem.

— Da. Aşa este, tinere. Şi lucrul acesta prea puţin îl simţ m. Timpul ne duce.

— Şi cum vom deveni generaţii întregi de Kiistai?

— Aşa ar şi trebui. Însă unii ajung mai devreme, iar alţitîrziu. Imaginea unui Ktistai de miine nu e imaginea celui de azi. Vor semăna perfect între ei numai în suflet.

Uite, vezi, mă uit peste cei carc-au venit aici să lucie, ;' minaţi de îndemnul lăuntric. Le privesc sufletul. Lu'jnimle lor sînt de o vîrstă. Poate vor merge în viaţă la U ':, Cerul seînteie de stele, unele mari altele mici. Toate rostesc cu puterea ce-o au, aceeaşi lumină.

— Ne spune însă, bătrîne, durerea de care vorbeşti de unde s-o luăm?

— Vine ea singură. N-ai teamă. Firea e astfel clădită c-a lăsat fiecăruia, poale, prea mult.

— Dacă încerc mersul pe jar...

— Aceasta... pentru a te căli, pentru a şti să înduri un alt jar...

— Care-i acela?

— Suferinţele-n suflet.

— Şi dacă acestea nu-mi vin... -- Va trebui să le-aştepţi.

— Cît timp?

— Una sau o mie de vieţi. – Aici nu-nţeleg.

— E firesc a nu-nţelege. N-a sosit vremea suferinţei în suflet. Cei care vor veni după noi, vor începe-a simţi, cum simt zeii. Spune-mi, cu cinste, suferi de moartea reginei?

— Îmi pare rău c-a murit, aşa cum mi-ar muri sora.

— Şi sora de ţi-ar muri, ce te doare?

— Aş avea o părere de rău.

— Jarul acela pe care din doi în doi ani, cei curajoşi îl calcă desculţi în arenă, se mută cumva aici înspre inimă.

— Nu încă, bătrîne. Dar parcă o amintire mai veche mi-aduce aminte.

— Ce amintire-i aceea?

— Nu ştiu. Se rosteşte-ntr-o ceaţă pe care nu pot s-o pătrund.

— Au avut-o strămoşii din timpii de aur. Ei veneau dintre zei. Închipuie-ţi zeul acela care trăieşte încetul cu-ncetul în noi, de-atunci pînă azi, de azi pînă ce omul în care trăieşte întîlni-va pe zeu.

— Atunci, eu, sau fiecare de-aici sîntem doar trepte ale unuia ce şi-ascunde chipul în noi.

— Hai, să privim, tinere, scara. Vezi sanctuarul cu fruntea-n coroane de frunze? Ultima treaptă care se vede, ajunge acolo. Regele gîndit-a aşa. Primul din noi a fost zeu. Coborît-a în lume, în mine, în tine, în toţi şi se vrea să ne-aducă de unde-a pornit. Să nu-ţi închipui că dacă urci scara aceea şi n-ai căzut în prăpastie, ai ajuns printre zei! Nu! Poate că-ntreaga ta viaţă e numai o treaptă de-acolo. Nimeni n-o ştie.

— Cînd? Cînd mă voi întîlni cu zeul din mine?

— Cînd toate-ntrebările se vor şlefui ca marmura-aceca în care tu însuţi îţi vei vedea chipul.

— Şi regele de unde ştie el toate acestea?

— Regele şuieră. Acesla-i cuvîntul. Suferă ca un zeu. Îl aud noaptea cum plînge, pentru mine, pentru tine, pentru toţi. Ultimul plins este el însuşi. Planul acestui templu cu scară la cer el l-a creat. Noi i-am urmat calea. Cînd văzut-a că noi l-am urmat, era fericit. L-am auzit atuncea grăind. Nici o durere nu va întuneca bucuria de-acum. Nu ştiu care zei, din zeii geloşi, auzitu-l-a, şi-a-tunci îi veni vestea tristă a morţii reginei. Sufletul lui mergea pe jarul aprins în arenă. N-am văzut pîn-atunci, un om în epoca noastră suferind cum sufeiă el. Regele trece dincolo de noi. Şi forţa lui stă în a ne duce cu el. Spune-mi, simţit-ai dorinţa aprinsă de-a urma şuvoiul acesta de lume în care el a fost primul?

— Da!

— Viaţa noastră atunci îl va urma-ndeaproape. Istrul îşi varsă apele în Pont Euxin. Hierasus în Istru. Stelele mici primesc lumină de la stelele mari. Nu m-ar mira astfel, ca regele în suferinţa lui mare s-ajungă din urmă pe Kiistai!

— Şi ţara?

— Ţara găsindu-şi un altul, mai aproape de ea. lăsîn-du-l pe rege să meargă spre zei.

— N-auzit-am pînă acum de vreun rege părăsind tronul cît timp mai trăieşte, ca să meargă la zei.

— Nici eu. Dar vremile noi bat cu putere la uşă.

*

Dromichet îşi strînse oastea tăcut. Le făcu doar un semn, şi-nţeleseră – Helis. Merseră-ntruna purtaţi de un gînd. Soarele suia şi-apunea. Luna răsărea şi spălăcea în zorile zilei. Caii rupeau smocul de iarbă şi sorbeau apa în fugă. Doarla Istru se-opriră şi băură cu toţii din apa cea rece. Ridicară ochii spre cer căutînd tainice drumuri ascunse de soartă. Îşi aminti atunci Dromichet că

regina-i spusese odată că există-o bucurie-n durere. Acea bucu-rie-n durere o gindea el acum. Gîndul acesta avea o nălucă a lui, care-i sta pe aproape. Acum însă ar fi vrut să-l ducă prin ceaţa albastră spre Helis. Ajunse în zori. cînd cocoşii din Helis cintau. Cerul sta în ţîţînele lui. Istrul se vedea de departe. Pămintul era tot acelaşi. Dar sufletul? O, sufletul! Calul mergea obosit cu capul în piept. Ostaşii mergeau înainte. Dromichet râmase la urma ft15

Într-o ceaţă de gînduri. Se vedeau două stele departe coborite la scara palatului. Stelele acelea ardeau vîlvălaie de flăcări ducînd fumul în sus. Îl zgudui un fior. Este rugul! Păru că îşi spune înfigînd pintenii-n calul care sări ajungîhd ceata din urmă. Descalec ară toţi şi se-aşezară pe-o parte şi alta-inti arii. Dxpmichet mergea înain'e. Un ostaş înţelese şi-i luă calul de friu. Coborî şi păşi printre stele lunatic. Dinţii scrîşniră, muşcînd în ţipăt sălbatic, în palat era noapte. Deschise uşile mari. Se repezi la ferestre. Lumina intra în aerul mort cu mari umbre albastre tăind în felii doliul cel negru al nopţii. În mijloc era catafalcul. Regina dormea între flori şi părea că visează drumul cel lung printre stele. Dromichet căzu în genunchi, cum căzuse regina, luind legămîntul de-a-l urma pîn-la moarte pe rege. Cit trecuse de-atunei? Viaţa-i o clipă. Şi fulgerul-acesta îi arse privirea. Se ridică, implorînd veghea femeilor aplecate-n genunchi cu voalul pe faţă.

— Daţi-mi flori! Daţi-mi flori! Grăi în hohot de plîns. Mari jerbe de liliac înflorit, de trandafiri şi zambile primi îndată pe braţe. Răsfiră liliacul ca o ploaie destele şi aşează trandafirii la două colţuri de lumi.

Intrară ostaşii caro şezură de gardă. Doi dintre ei îl luară pe rege ducindu-l în camerele lui.

Helis era tot în doliu. Lumea purta peste piept eşarfele negre şi mov. Erau aliniaţi rînduri în jurul palatului, apoi de-o parte şi alta, de-a lungul pe străzi. Drumul spre rug era numai din flori violet.

Se auzi din palat un corn lung ca un plîns răsfirat. Trîmbiţaşii ieşiră în stradă, trimiţînd către cer veştile morţii. Toboşarii băteau ritmuri severe şi iuţi v 'tiu zeii adîncului. Din balcoanele caselor, suflată cădea mi-reazma de flori a parfumului.

Venise Marcele preot, coborît din Coloanele lumii. Era alb, ca un zeu îmbătrinit de-un mileniu. Mergea înaintea catafalcului ţinînd un mic rug pe care punea grăunţi de răşină. Lumea plîngea. Ne-nfricoşat faţă de moarte. Marele preot gindea alcătuirile lumii de-aici şi de dincolo, îl urma regele dcschizînd calea spre rug. Oastea îl încadra în careu, iar lumea trecea, mic şi mare, lăsînd fiecare cite-o singură floare. Cînd totul sfîrşea alaiul stătea ţărmurit la actul din urmă. Marele preot ridica rugul cel mic fumegind către cei'. Ostaşii luară catafalcul şi-i aşezară cu grijă pe rug, aruneînd peste foc grăunţi de răşină.

Vîntul Care-adia dinspre Istru ridica vîlvătăi, mistuind părerile vieţii. Din toate, în marca mulţime cutremurată de plîns. rămînea doar un gînd, o

speranţă, mai curind o credinţă. Zalmoxis spulberînd marea durere a morţii, neîmpăcatul gînd de-a nu fi.

Pe rege-l suiră în car. Nimenea, niciodată nu-l văzuse plîngînd. Plingea regele-n hohot şi lingă el Marele preot. Urna de aur pe care tremurau mîinile reci ale regelui se păstra caldă. Vedea prin violetul voalului în care era coborltă săpate litere-adînci:

..REGINA TRACIEI UNITE ŞI A LUI DROMICHET – LEUCE”

Dromichete şi Marele preot sosiseră la palat. Lumea se retrăgea în linişte. Florile primăverii aşezate rînduri pe străzi se oliliscră-ndată. Oraşul după această revărsare de oameni şi flori deveni întrutotul pustiu. O devastatoare furtună trecuse pe-acolo. Nicicînd locuitorii Helis-ului nu mai trăiseră un asemenea sentiment care să-i zguduie şi să le-aducă în inimi deznădejdile morţii. Şi acel chip ăl morţii pe care zeul Zalmoxis îl desenase frumos în flecare din inimi, să fi îmbătrînit oare? De unde răvăşirea aceasta? Ce se-ntîmplase în fiecare din ei? Moartea reginei, regina pe care tracii-o iubeau, rupsese în inimile lor o platoşă pe care numai zeii puteau să o păstreze. Şi ce găseau dincolo de aceasta? Credinţa rămînea pe mai departe, dar întîmplările şi timpul mutau hotare în suflet. Cine putea bănui ce se ascunde în sufletul lor?! Primul învins şi primul în acelaşi timp cîştigat pentru nemărginitul din inimi era însuşi regele. Alături de el cu toţii trăiau ceva nou. Zeul din ei îşi schimbase faţa ascuns. Nu-mbătrînise Apollo în inima lor. Întinereau ci Mergind spre obîrşii cu ochi de copil zîmbitor în lumină. Zeul acela iubitor de nemargini primea lumina din zare ca di:: ochi de copil. Rămînea-n bronz o faţă săpată, şi-n loc răsărea un chip viu. Vremea schimba chipul nemuritoarei lumini

Şi totuşi, îşi zicea Dromichet, credinţa-n Zalmoxis şi-a tulburat vremelnic izvorul. Se oprea, căci nu voia să ducă gîndul acesta departe. Dar cum îl părăsea însă, da loc durerii din sine:

Regina... regina... regina... sunau sparte ecouri în pereţii din cuget.

Sînt un om slab, îşi spunea. Am îmbătrînit mult. De ce nu mai vreau să ascult de-nţelepciunea zeiască? Regina există... Aşa cum umbra frumoasei Elena din Troia există etern în Leuce, paradisul din insulă. De ce plîn-gem? O, ce copii rămas-am! Regina a murit tînără. Chipul cel tînăr etern va rămîne tînăr. Îşi surise amar. E-o min-gîiere, îşi zise, nemărginitul din noi n-arc vîrstă. Da! Regina... regina... Talazurile mării se vor tot bate mereu în inima mea frîntă. Însă acum talazurile mării m-acopăr şi m-azvîrl pe uscat. Ulysse, cît suferit-ai tu, însă atunci cînd te luptai cu marea, erai întreg. Inima ta dorea să ieşi din valuri şi să ajungi să te-ncălzeşti la focul sacru de-acasă. Eu însă? Ce sînt cu? Fiintă-ndurerată. Zeul care a aflat că are inimă şi-n inima-i se zbate cea mai cumplită soartă.

Era noapte tîrziu. Stelele primăverii îşi primeneau lumina. Se auzea sub lună cum mugurii întîrziaţi plesnesc ca să-şi desfacă frunza. Însă-i păreau zadarnice. Închise, tulburat, fereastra şi se lăsă din nou în prada gîndurilor. Da,

îşi zicea străfulgerat de o idee, această suferinţă-mi trebuia. Pentru-a rămîne numai în faţa de lumină trebuie să suferi. Cu ochi măriţi piivindu-ţi suferinţa care te sfîşie, clipă cu clipă şi care nu-ţi promite repaosul. Odată şi odată trupul acesta va deveni lumină, atunci zeul din mine va răsări copil ca Apollo, zîmbindu-mi. Va trebui ca suferinţa să toarne răbdător clipă cu clipă lacrima luminii pînă ce n-oi mai fi. Şi dincolo de-aceasta? Nectarul pentru suflet al zeilor e tot o cupă ca băutura suferinţei. Dar zeii ştiu să pună pe mîinile crucificate balsamuri sufleteşti. Dau suferinţei lauri. Lacrima ei sporeşte lumina în colierul diamantelor, vîrtejurile morţii sînt învieri, eterne regăsiri în nemurire. Regină... Regină... Regină... Leuce! Nici n-am ştiut că te iubesc atît. A trebuit să mori pentru a-mi aminti de zeul părăsit din suflet. Iată, acuma l-am găsit. Nu mă lăsa să cad din nou în neiertata mea absenţă. Alungă cocleala sîngelui care îmi rugineşte creierii. Dizolvă în lumină întreagă firea mea.

Şi adormi.

Se făcea că se trezea după-un somn greu în care visul îşi obosise mintea prinsă în coşmaruri. Şi fericit era că lumea e mult mai bună decît i se-arăta în vis. O dungă ireală de lumină îi coborîse pe fereastră. Lumina aceea nu semăna luminii soarelui. La început, raza în care se scălda avea ceva de primăvară sau de toamnă. O concentrare de bucurii, de regăsiri şi despărţiri, de zîmbete şi lacrimi de adio. Şi-i părea bine, şi îi plăcea să stea la nesfîrşit în raza de lumină. N-avea nevoie de nimic. Nici chiar de bucuria de-a gîndi. Era o bucurie unică de-a exista. Orice-ncercare de gînd i se topea în baia unui diamant lichid în care înflorea minunea. Şi totuşi, răzleţe gînduri îi irizau memoria. Aşa-i, părea a spune, că orice zbucium încetează. Nu este neîmplinire, nici dor rănit. O singură dorinţă avea de a rămîne mai departe în visul acesta de cleştar. Şi totuşi voia să ispitească privilegiul pe care nu-l putea numi şi defini. Parcurse prin interioarele palatului. Aceeaşi rază de lumină îl purta. Ieşi în stradă, la fel. Bătu din palme şi suliţaşii apărură. Îi deteră calul care bătea în piatră cu copita şi încerca să sforăie şi să necheze. Voia să plece. Dar unde ar fi vrut să plece, cînd ziua se sfîrşise şi stelele-ncepură-a se ivi? Luna bătea pieziş în raza de lumină ce-l însoţea hai-hui. Intră dup-un portic şi după el îi apăru o apă. Şi calul nu voi s-o sară. Rămase deci pe loc. Şi ce era dincolo? Privi, însă de cîte ori privea, voia a iscodi şi-atunci oglinda ochilor se aburea. E interzis, îşi zise. Descăleca şi încercă să treacă apa. Lumina însă rămase singură pe cal. Apa se înnegrise mergînd în valuri repezi şi era rece, atît de rece că-i îngheţase sufletul. „Te duci, sau vii”, i se păru că este întrebat. „Nu ştiu”, răspunse. Departe se vedea mergînd la vale corabia cea neagră în care îndesite se tinguiau mulţimi de suflete. Pămîntul era tare. Un grohotiş de bulgări negri îngheţaţi. Zarea nu avea zare. Luminile ardeau cu flăcări negre, într-un palat în care străluceau pereţii de cărbune. Intră acolo. Însă ecoul paşilor plîngea. lovind>-i cu putere-n creier. Ieşi. Şi nu avea pe nimeni să întrebe. Ce să întrebe? Stătu şi se gîndi în aerul-ncărcat de ceaţă şi de smoală. Pe cine, şi ce

caut? Ah. amintirile se şterg! Vrăjită-i apa-aceea! Pe cine am pierdut? Cind? Unde? Şi ce alean m-aduce? Şi dacă am să-ntreb, va şti oricare a-mi răspunde?

Voinţa-i se muncea să scoată dintr-un grăunte al memoriei un embrion din care să-ncolţească o amintire, una măcar-. Şi nu cerea una din amintirile frumoase. Se bucura măcar de-o amintire tristă. Cum se născuse în această lume? Cine voise a se naşte? Cît va trăi aici? O. soartă nemiloasă! Prin ce putea-voi s-o învinq? Şi întrebarea i se răsuci în gînd, pînă-ncolti ceva. Şi se vedea pe sine Răpind pe un ogor, acolo sub soare de cărbune. Săpa ca să găsească firul încolţit dintr-o sămînţă rătăcită. Şi pentru ce? Care-S nădejdile ce stau ascunse în rătăcitul bob? Şi Întrebările îl ucideau. Totul depinde de-acest bob pe care n-a trecut nimic din întunericul uitării pe care-l dă apa vrăjită a morţilor. Voi lua pămîntul acesta-n lung şi lat rostogolindu-i brazda. Poate găsesc salvarea.

— Îl vezi? Şuşotea cineva. E un damnat. E pus să sape ogoarele infernului, ce nu au fost săpate de Li-nce-putul lumii.

— Şi se supune?

— O face singur. Aşa cum oamenii-şi ascultă de destin, crezînd că-şi croiesc soarta singuri.

— Şi crezi, ajunge-va la capăt?

— Are lot timpul. De-acolo vine înapoi, şi-l ia de la-nceput.

— Şi dacă smintitele lui munci duc la ceva? -- La ce-ar putea să ducă?

— Dacă străpunge el cu sapa pe sub rîul uitării şi iese dincolo?

— Nu i-a-ncolţit sămînţa asta-n cap. El caută un bob de mei ca să-şi aducă aminte ceva, căci dacă-şi aminteşte măcar un singur lucru, apa uitării se mută dincoace de el.

Şoaptele dispărură.

Şi căuta în smoala arsă bulgăr cu bulgăr salvarea şi libertatea lui. Dar lumea aceea-i era prea departe şi s-ar aşterne-acolo să moară în grohotişul de cărbuni, dar pe tărîmul acela nu se moare. Se ghemui de oboseală frînt s-adoarmă. Era să aţipească sub cerul de cărbune, cind mîna-i se opri pe un spic prins în şaiacul glugii.

— Spicul! Ţipă de bucurie. Spicul de secară care-a-n-colţit în primăvară pe cîmpul pe care calul meu, ce-i dincolo de apă, venit-a. Îmi amintesc de raza de lumină, şi ce frumoasă o, cum doar iubirea...

Cuvîntul nerostit vreodată-acolo avu o forţă magică atît de mare că clătină infernul din ţîţîni, trăgîndu-şi apele napoi departe. Fugi ca un nebun de apa-aceca neagră, pîn-ce zări porticul. Îşi văzu calul, şi-alături luminişul sub care iarba încolţea. Sui pe cal şi-ajunse îna poi acasă. Se ghemui în pat în rotocolul de lumină şi adormi.

Cînd se trezi, fereastra lui era deschisă. Cerul nălţat deasupra cu stele depărtate. Şi amintirile îl invadau plin de~ tristeţe, dar nu puteau întuneca lumină aceea strînsă cît un bănuţ în suflet.

Deschise larg ferestrele. Aprinse torţe şi ciocăni la uşa unde dormea Marele preot. Deschise. Sacerdotul sta în genunchi rugîndu-se.

— Iertare, Mare preot. Venit-am să mai schimbăm o vorbă în ceasuri grele şi de cumpănă.

Preotul se ridică din rugă, ca dintr-un somn adînc. Părea că s-a desprins din alte lumi. Il privi lung pe rege, apoi îi puse mîinile pe umeri. Se aşezară la o masă.

— Rege, îi spuse preotul cu glas prelung, ai cearcănele ofilite. Sufletul tău zburat-a în alte lumi.

— Visele, părinte, nu-s ale lumii-acesteia. Să îmi destăinui visul. Şi-i povesti tot ce visase.

— Fost-ai în Hades, rege. Numai credinţa te-a salvat. Dacă mureai visînd că eşti în Hades, acolo rămîneai. Fe-reşte-te de Hades. Fereşte-ţi gîndul!

— Visul e dincolo de noi. Nu noi îl ducem, ci el ne poartă.

— Lumina ce te poartă este lumina cea de dincolo. Văzut-ai chipul lui Apollo. Tu şi regina. Sînteţi preafericiţi. Şi Hadesul nu vă va-nvinge niciodată. Destăinuie-mi minunea din insula Leuce!

— Părinte, văzut-am sanctuarul din insula Leuce. Insula-aceea e a tracilor. Ne aparţine. Dar locurile sfinte sînt ale lumii-ntregi.

— Aşa e, rege.

— Cunoşti, părinte, miturile şi epoca eroică a grecilor. Rămas-a sanctuarul lui Apollo. Reginei i-a venit în vis Achille, spunîndu-i jertfa pe care trebuia s-o facă. Insula are capre albe, cirezi întregi de iezi. Voia un ied. Noi dusu-i-am vin dulce în amfore greceşti şi cupe de-aur. Achille-n vis băut-a vin cu cupa. Şi-am aşteptat cu toţii minunea care se întîmplă o dată numai la 19 ani. Atuncea stelele încep o nouă cale. E clipa-n care Apollo coboară-n sanctuar.

Ochii Marelui preot luceau. Şi omenescul feţii îi devenea extatic, cum însuşi ei avut-au chipul atunci cînd aşteptau pe Apollo.

21 – Dromichet

— Întreaga noastră aşteptare era egală cu viaţa-n-treagă şi cu moartea. Dacă Apollo nu venea, noi toii ne-am fi dat morţii, ca jertfă pentru minunea viitoare, sau ca pedeapsă, că începînd cu noi, s-a stins un mit. Era atît de mare dorinţa noastră, c-am desfăcut în două cerul şi Apollo venit-a în sanctuarul alb.

— Nu am venit, plîngea Marele preot. Nu am venit, ţinut în nemişcare de leşul ce-l purtam. Prea fericite rege, destăinuie-te mai departe.

— A coborît Apollo. Lumina lui ne-a ars o clipă ochii. Şi am căzut în tină. Avut-am însă dorul să îl vedem, şi înălţat-am ochii ca rimele spre el. Apollo nu este cel descris de mituri. E un copil cam încruntat, ce ne-a surîs iubin-du-ne. Cînd voi fi dincolo, părinte, voi duce semnul de-aici, ce-l port în inimă, iubirea apollinică. Totul era din zale de lumină. Un univers de suferinţă ce-a devenit

lumină. Apoi s-a înălţat. Pe urma lui plouat-a cu lumină. Auru-acela a curs pe noi. Regina îl purta pe pleoape.

— Preafericiţilor! Preafericiţilor! Voi ce văzut-aţi chipul lui Apollo veţi fi în paradisul lui Zalmoxis.

— De aceea, părinte, suferinţa de acum, o primesc ca o bucurie.

— Suferinţa care înalţă, rege.

— Şi toată viaţa, lui vreau să o închin. Am început să simt că-ncepe-n viaţa mea o nouă cale. Poate mă-nşcl, părinte, dar mi-o rosteşte sufletul. Simt cum îmi bate la porţile lăuntrice mîna destinului. Nefericirea mea e că sînt rege.

— De ce?

— De n-aş fi rege, aş deveni îndată Ktistai.

— Aceasta poţi s-o faci şi-acum.

— Părinte îmi dai o dezlegare?

— Eşti mai presus de mine, rege. În sufletu-ţi vorbesc luminile lui Apollo.

— Părinte, vreau desăvîrşirea. Vreau să renunţ la tot. Vreau să dispar în suferinţă şi înainte de-a muri s-apar încă o dată. Şi-atît. Mi-e teamă însă de ceva. Mi-e teamă că nu am pregătit un rege în locul meu. Eu reuşit-am să unific triburile trace. Să fim destul de tari prin număr. E partea către ţară din existenţa mea. Dac-am îndeplinit-o, pentru ce oare aş rămîne rege? Rege mi-a trebuit să fiu doar pentru acest scop. Desăvîrşirea unităţii nea râului. Acum urmează şi desăvîrşireâ mea. Părinte, ajută-mă!

— Şi cum o vezi tu, rege. desăvîrşireâ ta ca om?

— Prin izolare, suferinţă şi...

— Toate de care lumea fuge.

— Mi-e teamă însă de a nu pierde unitatea pe care am realizat-o.

— Atunci, rămîi pe mai departe rege. Păzeşte-această unitate pînă la urmă. Te vei desăvîrşi aşa.

— Va trebui s-aduc în locul meu un Dromichet ca mine.

— Gîndeşte-l şi creează-l rege. Şi-apoi vei merge pe urmele lui Apollo. Rege, simt inima-mi că-mi creşte, gîn-dindu-mă cît de frumos e drumul tracilor. Pornit-au ei din zei, hyperboreii, trecut-au prin vremea învrăjbirii între triburi, unitu-s-au, spre-a trece rînd pe rînd spre zeii din care-au coborît. Şi ne-ntrebăm atunci. Cine sîntem dincolo de numele hyperboreu. Ne punem întrebarea, şi-aceasta rămîne-va fără răspuns.

— De ce avem nevoie de regi sau de desăvîrşire, părinte?

— Grea întrebare, rege. Ca sacerdot eu trebuie să spun, de altfel o şi cred, c-avem etern nevoie de desăvîrşire. Însă desăvîrşireâ trece prin istorie, iar regii fac istoria. Avem nevoie de regi ca tine, Dromichet. Noi, tracii dezuniţi sîntem o lume barbară şi absurdă şi zeul nemuririi, Zalxomis, hyperboreu şi el, ne-ar părăsi. Dar vezi, Apollo, tot hyperboreu, din înălţimea lui coboară.

Nouăsprezece ani din viaţa lui e-o clipă. Rămîi dar rege, „rege al regilor”. Este destulă suferinţă-n asta!

— E-adevărat, părinte. Dar nu pot merge dincolo cu sabia-nmuiată-n sînge.

Preotul căzu pe gînduri. Voia parcă a prinde ceva din depărtarea nevăzută. Un înţeles ce era scris pe-o stea. Dar steaua rămînea departe.

—.Ştiu, rege. Eu însumi m-am izbit de-un gînd. Desăvîrşireâ individuală cu drept de nemurire cere cu timpul o credinţă nouă, care nu neagă pe Zalmoxis, dar care nu acceptă sîngele ca jertfă. Departe e de noi vremea aceea. Departe vreau să spun de oameni. Ştii la ce ar duce gîndul acesta care se va-întrupa în viitor? La separarea regelui de sacerdot. Acum, aceasta ar însemna însăşi

21*

negarea lui Zalmoxis. Şi a-l nega pe zeu, ar însemna inevitabila distrugere a neamului. Iată deci catastrofa.

— Părinte, e vorba de un om şi nu de-o ţară. Ţara îl va urma pe „om” mult mai tîrziu, cînd timpurile vor sosi. E-un drept ascuns al meu. Şi prin desăvîrşirea mea lumea va crede tot mai mult în rege. Şi sacrificiul meu va întări pe cel ce va veni în urma-mi. Lăsaţi-mă să mă sacrific. Lasă-mă deci să mor. Şi îngropaţi-mă la temelia ţării, pentru ca duhul meu să fie protector cetăţii. Asta o vreau.

— Rege, glasul tău e lege. Şi zeii te vor ajuta. Chiar dacă vom găsi un rege, chiar dacă îi vom zice Dromichet, nu e deajuns. Va trebui să treacă vreme. Să fiţi deodată doi regi c-un singur nume şi în aceeaşi ţară, să creşteţi unul lîngă altul. N-ai văzut rege, cum plîngea poporul moartea reginei?! Caverna pe care a deschis-o în sufletul mulţimii. Dacă dispari o să însemne suflete rănite, gol, prăpastie. Un rege mare e ca o axă-a lumii „axis boreus”, ca un Atlas. De-l scoţi din cazna-i la care zeii l-au supus, se prăbuşeşte lumea.

Regele reţinu pe Marele preot la palat pentru mai mult timp. Pierdut în gîndurile lui, secerdotul anula timpul şi spaţiul. Trimitea înapoi cugetul spre izvoarele lui, la începutul de lumi. Zeii nu coborîseră-ntîi în Olimp. Scările norilor coborau pe coloanele cerului la axul bo-reu. Intrarea în lume, poarta cea sfîntă-a pămîntului, rămînea tot acolo, şi deşteptat de gîndul acesta, îi amintea regelui să-l ducă sus la Coloane.

Regele aştepta veşti de la Sanctuar şi voia ca Marele preot să plece-mpreună cu el de la Helis la Haemus. Şi vestea veni. Sanctuarul era terminat. Se trimisese veşti la Pella, Lysimachia şi dincolo de munţi, la daci. După moartea reginei, vestea dădu lumii cernite o bucurie. Unii-o legau cu viaţa regelui însuşi. Multe familii se pregătiră să meargă făcînd caravană-mpreună, iar mulţi dintre daci veniră spre Istru, cătînd drumuri pe la poale de munţi. Regele plecă cu carul şi oastea. La Istru, opt plute treceau carul regal. De-acolo alese căi cunoscute pînă ajunseră în Haemus.

Muntele Sanctuarului se vedea de departe. În măreţia lui verde i se ridica de pe vîrf o delicată pasăre albă în adorarea ei către soare. Marele preot tresări lîngă rege, bănuind minunea de sus.

— O, zei, spuse el, cum reuşit-aţi să daţi omenirii duhul frumosului vostru!

Şi îndemna surugiii să ajungă mai repede. Sosiră la poalele muntelui. Mulţimea-i primea cu ovaţii. Se striga: „Apollo şi Zalmoxis, regele Dromichet”. Atunci din convoaie de lume apărură mai mulţi călăreţi, care-ndreptară oastea spre cortul regal, ridicat dinainte într-o pajişte aproape de apă, presărată cu flori. De-acolo se vedea Sanctuarul pe vîrful de munte. Nimic nu-l umbrea afară de norii care picaseră-n văi lăsînd cerul albastru. Munţii din jur erau îmbrăcaţi în păduri de-un verde închis şi-n păşuni cărora aerul tare şi floarea din munte le dădeau reflexe albastre. Se vedeau căzînd pe terase înroşite izvoare. Muntele pe care zeii îl ursiseră, avea vîrful lui retezat. Acolo era templul în marmura albă ridicată spre cer.

— Cine făcut-a coloanele? Cine săpat-a în piatră coroana de frunze?

— Zeul din oameni, părinte!

— Am crezut mai întîi că e Sanctuarul Atenei din Delphi. Frumos e şi-acela. Dar voi l-aţi ridicat chiar pe vîrf, mergînd către zei.

— Poate că-nseamnă ceva. Întîi dorit-am aceasta. Şi numai apoi am gîndit că poate să-nsemne ceva. Părinte, am observat că oamenii noştri ar voi să se-nalţe spre zeu, să-l caute în pînza albastră a cerului. Timpul nostru uman trece prea repede. Pentru aceasta cu toţii voim să ajungem mai repede. Năzuinţa noastră se-nalţă. Fiinţei umane, în sublima Leuce, zeul i-apare de cîteva ori în o viaţă întreagă.

— Sanctuarul Atenei din Delphi este un sanctuar unde zeii coboară pînă-n văile munţilor şi în sufletul oamenilor. Firescul uman te urmăreşte şi-acolo. Dar voi aţi dat omului un fel de aripă nouă, zeiască. Aţi construit scările care urcă la cer. Cine urcă în aerul acela tare, respiră ca zeii. Cine făcut-a acest plan zeiesc?

— Eu sînt acela, părinte. Aşa cum visat-am, aşa s-a ridicat sanctuarul. Zeii mi-ajută însufleţindu-mi poporul. Eu l-am gîndit după voinţa din mine a zeului. Ei, furni-cile-acestea ridicat-au un gînd, construindu-l în piatră. Îi iubesc crezîndu-i că-s zei.

— Nu m-ar uimi, rege, dacă zeii punînd meşterii ar putea ridica minunile lumii, căci zeii întrec închipuirea umană. Dar sanctuarul acesta l-aţi ridicat voi, ajun-gindu-i pe zei.

Sacerdotul privea cu nesaţ coloanele dorice înălţate spre cer, purtînd ca regina coroana de lauri pe frunte.

— Rege, sanctuarul acesta are ceva din fiinţa reginei.

— Aşa e, părinte. Nu m-am gîndit niciodată. Dacă-i aşa, găsesc durerilor mele o mîngîiere acum. Am adus urna de aur aici şi poporul va şti că prima jertfă-nchi-nată zeilor noştri a fost chiar regina. La temeliile muntelui voi cere

să sape chiliile melc. Sus, aproape de masa tripodului voi pune în stîncă urna reginei. Cînd sui-vom acolo, regina va fi lîngă noi, la hotarele cerului, pînă unde urcat-am.

— Rege, totul mi se pare că-i gata. Mă uit de jur împrejur. Muntele şi-a zidit scările-n piatră. Oricine poate urca. Urcă pe scări şi coboară pe panta izvoarelor. Aşa cred că va fi drumul. Pe scările care suie în vîrf la tripod suie marele preot, regele şi toţi care vor.

— Va fi greu pentru mine, să urc către nori. Însă voi face-o. Pe piatra Coloanelor vîntul bate mai tare.

— O dată măcar trebuie s-ajungem acolo. Să jertfim mielul cel alb aproape de cer.

— Observ însă ceva sus. O scară mai mică pe-o parte şi alta. Unde vor s-ajungă acelea?

— Eu spusu-le-am să ridice şi scările-acelea. Dar unde să ajungă nu pot să o ştiu. Mersul acesta din ce în ce mai departe e ca rîvna din noi, zeul atît de aproape, e-n noi, totuşi departe. Cine astfel poate şti unde ajung destinele noastre.

— Rege, să te gîndeşti şi la sanctuarul din Delphi, înlănţuitele vieţi şi destine în care sufletul suie către izvorul dintîi se pot şti. Graiul sibilelor rosteşte adînc citind din runa destinelor. Ştiu că presimţi drumul spre stele pe care zeii ţi-l cîntă în suflet. Dar fericirea de dincolo meriţi s-o guşti încă de-aici.

Bătrînul voia să mai spună ceva, dar ostaşii de pază anunţă pe Odrid.

— Odrid, dragul meu, zise regele îmbrăţişîndu-l plîngînd. Odrid, regina-a murit...

— O ştiu, taraboste, răspunse cu glas sugrumat. Zeii au vrut-o ca jertfă. Nici una din pietrele puse nu s-a surpat. Regina-i aici. Va dăinui pe pămînt cît va dăinui Sanctuarul.

Din cer pînă la masa tripodului, între lumea de-aici şi lumea de dincolo stau scările noastre. O suferinţă care trece-n zadar e cu adevărat dureroasă. Suferinţa ta însă suie scară la cer. Nu trebuie să uiţi, taraboste, că dincolo, noi care nu vom bea din rîul cel negru, vom trăi suferinţa de-aici în mari bucurii. Regina te-aşteaptă în drumul tău către stele.

— Părinte, marele merit îl are Odrid. El a reuşit să orînduie mulţimea de-aici. Eu am fost arhitectul, el, constructorul.

— Eu am să spun la rîndu-mi, zise Odrid, că eu doar dat-am porunci, şi ei care se văd, furnicarul acesta de la poalele muntelui, este constructorul.

— A murit cineva în încercarea de-a duce piatra acolo sus? întrebă Sacerdotul.

— N-a murit nimeni, părinte, răspunse Odrid, dar după cîte se-aude, se pregătesc unii să moară.

— De ce, şi cum?

— Au venit dacii. Ei cred în nemurire, cum credem toţi, însă ideea aceasta la ei a devenit fanatică. Vor, singuri, şi se pregătesc să se jertfească. Eu am dat ştire că opresc asemenea porniri, şi-am spus c-aştept pe Sacerdot care să ceară răzbunarea zeilor, considerînd-o sinucidere şi nu jertfire.

— Şi cum vor ei să înţeleagă jertfa? întrebă preotul.

— Suind pe scara Sanctuarului şi de acolo în gestul unui zbor să cadă în prăpastie.

— Putem să oprim scara?

— Nu! Ei au făcut-o.

— Atunci, nu ne rămîne nouă decît să-i sfătuim că jertfele au fost aduse zeului.

— Şi pentru cei puţini ce nu vor înţelege?

— Aceştia, aici ca şi oriunde, vor face ei ce ştiu. Noi însă le vom spune că cultul nostru respinge jertfa lor.

Priviră din nou. Şi-ntr-adevăr, muntele părea închipuirea unui suflet deschis către nemărginire. Toţi îşi ziceau în felul lor în gînd, c-acolo se va pregăti un zeu.

Oamenii furnicau mai departe, în jurul muntelui împresurat, îngrămădiri de care, turme, cai.

— Vedeţi, zise Odrid, cam la sfîrşitul acestei zile vom pune rînduială în toate. Cînd vom privi în sus, vom vedea pajiştile verzi cu turmele de oi şi hergheliile de cai. Căruţe, care, corturi vor trece în podişul dintre munţi, ce nu se vede. Şi oamenii vor fi grupaţi în şase pilcuri mari, iar între ele va fi un drum de trecere. Noaptea ce vine, lumea va dormi în jurul muntelui, aş-teptînd răsăritul soarelui.

Se odihniră toţi în corturi pînă seara, cînd începuse rînduială. Veniră Ktistaii şi preoţii de la Columna cerului. După apusul soarelui, Odrid lăsă la fiecare colţ de grup cîte un căpitan de oaste pentru ordine. Grupul sacerdotal, regii şi şapte generali erau chemaţi să urce muntele. Acolo pe podiş, naintea sanctuarului, se instalase corturi, care la revărsatul zorilor aveau să fie strînse. Scara de marmură ce ducea spre frontispiciu, urma a fi urcată sub licărirea stelelor de Marele preot, şi-un ajutor de-o parte, iar de cealaltă parte de Dromichete şi Odrid.

Noaptea trecu aproape toată în cîntece. Cerul se învârtea în ochii lor cu miriade de lumini ca la-nceputul lumii, iar Sanctuarul de care se lipise fiinţa lor ducea în sus un abur nevăzut care albea calea lactee a stelelor îndepărtate. Oricare va fi lumea-n viitor, medita regele, noi, cu ardoare am crezut în stele. Zeii făcut-au lumea, ea însăşi stea. Era lucrarea pe care-o cunoştea numai în parte omul. Dar stelele? Dar sorii? Era o lume nevăzută, abia ştiută ca lucrarea-a zeilor. Tainele lor rămîn de nepătruns. Rămîn de nepătruns chiar cînd fiinţa noastră ţese la pînza lor. Şi îi veni în minte Oracolul din Delphi, ce rămînea departe în umbra albă, uriaşă, a sanctuarului, care se ridica din trupul lor.

Noaptea aceasta avea în ea un tremur cosmic, o pregătire înfioratã-a stelelor. Ca pentru un nou drum. Trebuie să fie o stea, una măcar, îşi spunea regele, care să-nceapă-acum, în calendaru-acesta fără nume, o cale a sa. Şi care-i steaua? Privi nemărginirea stelelor, fulgerînd lumea cea din depărtare ce rămînea tăcută, închisă-n tainiţele ei. Poate că steaua-aceea este stinsă, stinsă cu cîte zile-n urmă? Şi cobo-rît-acum în piatra albă poate-n mormîntul-acesta alb, care s-a ridicat spre stele. Nimenea nu-i răspundea la întrebarea pe care sufletu-i rostea. Nimenea. Singurătatea stelelor parcă-i cerea un somn prelung, un fel de moarte.

Şi adia un vînt pe înălţimile podişului alunecînd pe luciul marmurei şi împletind ghirlande. Vîntul acela îşi flutura în plete vagi amintiri. Cu mîna înmuiată în lumina stelelor poleia frunţile. Poate cînta...

Din liniştea în care muntele dormea se auzi ca c-părere un cîntec de cocoş. Ciobanii aduseseră la stînă cocoşi ca să le-anunţe dimineţile în care soarele nu se vedea.

Cu grijă se lustrară în firul de izvor care cădea lîngă platou şi începură a urca scările-nalte. Cu fiecare treaptă văzduhul se-năsprea. Lespedea scărilor albea zăpada-nchi-puirii. Urcau aproape neştiut, ca un urcuş pe trepte-ae-riene pe care sufletul şi le-a zidit în noaptea-nchipuirilor. Urcau. Şi se văzură sus. Sabia vîntului tăia-n obraji felii adînci. Se-aliniară toţi lîngă o balustradă. În valea muntelui li se păru o ceaţă albă ce-ncearcă să se mistuie şi mistuindu-se îndepărta din noapte negurile. Lumina intra în găuri mari în bezna destrămată. Cerul senin şi plin de stele se desfăcea în ceţuri albe în care stelele mureau. Aerul devenea lumină, lumină rece în care înţepau acele nopţii. O clipă se petrecea ceva. Ca o încremenire. O moarte de o clipă. Murise noaptea şi ziua triumfa. Lumea de jos părea o incredibilă aglomerare de rîndunici strînse pe un. catarg al unei mari corăbii ce pleacă spre un ţărm mai cald. Şi ciripitul lor zvonea aceeaşi dimineaţă. Deodată se lumină, iar cei de jos văzură pe cei de sus şi începură a cînta. Cine îi învăţase pe cei veniţi din toate colţurile lumii acelaşi cîntec? Muntele-avea o rezonanţă-a lui, iar cei de sus trăiau impresia c-ascultă un cîntec al pămîntului. Vîntul care răzbătea prin unde care se-naripau tăia frînturi ce se rostogoleau aiurea, iar cîntecul se refăcea în unitatea lui asemeni zvonului de sînge care ne sună în urechi. Se aşteptau primele raze ale soarelui. Berbecul cu lîna albă era întrezărit acolo sus. Avea picioarele legate şi preotul îl aşezase pe tripod. Se auzeau tobiţele care grăbeau sosirea soarelui. Şi soarele sosi. Întîi de-un roşu-ntunecat, apoi mai vesel. Lama cuţitului intră în inima plăpîndă a berbecului şi sîngele stropi altarul. Se strînse-apoi într-un pahar de lemn viaţa împurpurată, pe care preotul o aruncă asupra celor mulţi. Sîngele cald pică întocmai ca un soare rupt din cardine, şi pînă jos pulverizat el deveni lumină. Se-aprinse rugul pe tripod. Fumul cel aromat, care plăcea atîta zeilor, se ridica cum se ridică lava de vulcan izbind în bolta cerului, unde se risipi. Soarele pătrundea cu raza lui în sanctuar, cătind pereţii, lustruind

marmurele noi, şi se opri cu scînteieri fanatice pe urna încrustată-n piatră. Părea că fiecare literă ia foc. În veci, îşi spunea Dromichet, cînd soarele va răsări, vedea-va urna lui de aur şi după noaptea rece va încălzi-o şi va lumina-o.

Marele preot ocoli sanctuarul de pe rotondele tripodului! Privea în soare, rostind ceva, ridicînd mîinile spre cer. Era un jurămînt. Lumea se auzea cîntînd. Cînta şi preotul, cîntecul lui, care era un cîntec numai pentru zei. Se adunară toţi cu feţele spre răsărit şi ridicară mîinile în semn de implorare către zeu. Mulţimea delira strigînd: Apollo, Zalmoxis, Apollo, Zalmoxis, şi se-auzea din nou cintînd. Cînd terminară aclamaţiile, soarele îi privea în faţă, gonind umbrele nopţii şi cearcănele oboselii. Se cobora scările albe. Înconjurară Sanctuarul cîntînd. Marele Sacerdot luă apa lustrală şi aruncă pe stîlpii sanctuarului, pe cei de faţă şi pe întreaga lume. Un general făcu un semn cu braţele. Convoaie ordonate plecau în şiruri şi se lustrau cu apa din izvoare, urcau pe scările din stînga muntelui, treceau prin faţa sacerdotului, ca să coboare-apoi pe panta muntelui. Trecură mii de oameni într-o desăvîrşită rînduială pînă se terminară. Şi doar după ei coborîră marele preot şi regii.

Ostaşii pregătiră masa. Turtoi de mei, brînză-afumată, miere şi apă de izvor. Ciobanii-aduseră şi caşuri. Unii veneau cu lapte prins în cofe.

Carul regal rămase pînă se mistui mulţimea în drumurile către case. Atunci, oastea se pregăti, şi-alaiul-întreg porni spre Helis. Iar Sanctuarul rămase-n liniştea netulburată-a munţilor şi sub singurătăţi de cer.

Secţiune 8.03 2.

Secţiune 8.04 SUFERINŢA NOULUI ORFEU

Regele îl aducea la Helis pe Marele preot şi ajutoarele lui. Odrid îi înmînase de la meşterii pietrari un sanctuar miniatură pe care-l cizelaseră în marmură. Pentru odihnă mai reţinu pe Sacerdot o zi. Apoi plecă cu el spre munţi. Se abătură pe la Peştera. Marele preot continuă drumul pe la Obîrşii, iar Dromichet rămase la Ktistai. Aceştia cunoşteau marea durere a pierderii reginei şi bucuria ridicării Sanctuarului. Rămase-acolo peste noapte. Ktistaii îi pregătiră-n peşteră o laviţă cu fîn acoperit de blănuri. Făcură foc şi tăinuiră-afară pînă ce apusese luna, şi doar apoi intrară-n peşteră. Regele venise cu două gînduri tainice acolo, pe care abia şi le rostise pentru sine. Voia să afle pe departe, ce-ar crede ei despre un rege, care se izolează ca Ktistaii, şi ar fi vrut să ştie-apoi, ce cred ei despre rnmenii ce fac „politiki” şi despre-un rege, care i-ar ţine locul multă vreme. Ktistaii însă se arătau nepăsători de-aceste rosturi ale lumii. Doar nu-i spuseseră că locul unui rege nu poate fi ţinut decît de Sacerdot, dacă acesta ar fi mai tînăr şi ar cunoaşte trebile războiului. Altfel, primeau pe lîngă ei pe orice om care e-n stare a trăi ca ei. Veniseră de curînd cîţiva Ktistai din Dacia de peste munţi.

— Sînt multe triburi mici. Toate se-mpacă între ele, şi-au trecut la Uniunea tracă. Mulţi dintre ei s-au aşezat cu turmele în partea-aceasta a

munţilor. Noi nu ştim bine dacă de-aici, sau sînt de dincolo. Cu Daiza, Druid şi Brote mă cunosc din copilărie.

— Dintre toţi tracii, spuse Ktistaiul de dincolo, noi triburile dace sîntem mai mult legaţi de munte.

— De munte şi de sanctuare.

— Ca şi de turmele de oi.

— De aurul din băi, de via de pe dealuri. Spune-mi nu ţi-au plăcut acestea?

— Cum nu? Eu am venit cu turma mea aici.

— Atunci, ce te-a determinat să îţi alegi în viaţa-a-ceasta, viaţa grea ce este a Ktistailor? Eşti supărat cu lumea? Ai suferit ceva?

— Nimic din toate-acestea. Aici, observ că viaţa nu e deosebită mult de-a triburilor.

— Atunci Ktistaii sînt pîn-la urmă un trib şi ei.

— Un trib mai credincios faţă de zei. Unde e lume multă nu poţi să fii, cum tu o vrei. Singurătatea mă face mai întreg. Regele se opri cu gîndul şi oftă.

— Dar dacă prin întîmplare ai putea fi un şef de trib, un rege, ceea ce-ţi place ţie ai putea cere tuturor, şi toată lumea te-ar asculta, şi-ar fi toţi într-un chip cu tine.

— Oile seamănă unele cu altele în turmă. Cu toate astea, ciobanii le cunosc în parte. Dar oamenii? Fiecare din ei doreşte-a fi altfel. Şi eu asemeni, voit-am să petrec departe de zgomotul lumesc, dar mai ales dorit-am să mă supun voinţei mele, şi-n felul acesta să-mi pot pătrun-de-n suflet.

— Şi ce-ai putea găsi acolo?

— Tot. Toată lumea.

— Eşti sigur de aceasta?

— Cred în aceasta, dar nu ştiu dacă o să reuşesc.

— Ţi-a spus-o cineva, sau ai gîndit-o tu?

— Eu singur am gîndit-o.

— Şi dacă reuşeşti ce se întîmplă?

— Ştiu eu!? E ca şi cînd ajung mai repede. E ca şi cînd aş termina o treabă grea mai repede şi bine. Şi nu numai atît. Aş înţelege lumea de undeva de sus, de unde aş putea să văd chiar totul uitîndu-mă nainte şi-napoia ei, de unde vine şi unde poate-ajunge.

— Şi care-i bucuria din aceasta?

— Eu cred că-n fiecare om este ceva, aşa ca o feştilă-a* prinsă într-un pahar în care e olei, şi flăcăruia-aceasta nu trebuie să se stingă.

— E un foc sacru!?

— Aşa e. Dar focul acesta sacru adoarme şi se stinge cînd s-a sfîrşit oleiul. Dorinţa mea e de-a păstra nestinsă lumina-aceasta. Aici mai mult decît oriunde pot s-o fac.

— Şi dacă reuşeşti să afli lumea toată în propriul tău suflet?

— Atunci, de-i bine, mă-ntorc spre lume. Întîi şi-ntîi pe Ktistai i-aş chema să îmi urmeze calea.

— Dar Ktistaii sînteţi doar voi, pe cînd o ţară unită, cum e Tracia acum, înseamnă lume cît e nisipu-n mare.

— De-abia atunci prin gîndu-mi ar putea să treacă dorinţa de-a fi rege, să fac din toţi ceva asemeni mie.

— Frate Ktistai, frumos e ce gîndeşti, dar întreba-”tu-te-ai cum poţi s-ajungi acolo?

— Cu viaţa mea de Ktistai.

— Şi în cît timp?

— O viaţă de vrea zeul!

— Este destul o viaţă?

Ktistaiul se gîndi mai mult. Dar regele îi aşteptă răspunsul.

— Nu e destul, nici pe departe rege...

— Şi-atunci?

— Lumina de care ţi-am vorbit rămîne... însă rămîne numa-n mine. Şi eu cît sînt?

Îşi măsura lăţimea pieptului cu o privire, spunînd:

— De-aici şi pînă-aici. Atît. Dar rege, iertată-mi fie întrebarea. Tu ce ai face dac-ai fi un Ktistai, aşa cum eu destăinuitu-m-am.

— Tocmai aceasta e problema unui rege, care nainte de-a fi rege a fost Ktistai ca tine.

Ktistaii aşezaţi în umbră şi care-l auziră părură-a tresări.

— Fraţi Ktistai, l-aţi ascultat. Frumos şi-adevărat vorbit-a. Ce spus-a el e viaţa mea întreagă. Am ajuns rege după ce am aflat în mine lumea. Şi-aflînd-o, eu tot voit-am după mine să o trag. Am reuşit să curm imensa vrajbă dintre atîtea triburi, o sută şi mai bine. Să le unesc frăţeşte. Să pun o dată capăt morţii dintre fraţi. Să devenim ce sîntem azi, o ţară mare, o împărăţie. Nimeni nu îndrăzneşte-acum să ne atace. Şi avem pace. Pînă aici, am tras cît am putut întreaga lume a tracilor dup-un destin al meu. Tracii trăiesc în suflet, acum, ca mine. Ce facem mai departe? Iată-ntrebarea. Încremenim aşa? Dacă aflăm această lume-n noi, nu ne oprim aici. Dar cine este cel care merge-nainte descoperind cărarea viitorului?

— E cel care-a ajuns întîi în acest punct. Eşti, rege, tu.

— Fraţilor Ktistai, aşa mi-am spus şi eu. Şi-n mine arde dorinţa de-a cunoaşte lumea, cum poate zeii o cunosc, dar pentru-aceasta, eu trebuie să mor ca rege. Spre a mă înălţa mai sus şi pentru mine şi pentru tracii toţi înseamnă a renunţa de-a mai fi rege. E-un fel de a muri. Treapta ce suie îmi cere jertfa-aceasta. Şi suferinţa mea acum care mă tulbură, după o altă mare jertfă, e că vom pierde tot ce am realizat, dacă aude lumea că eu am dispărut. Vreau să merg mai departe pentru ea. Dar lucrul acesta rămîne ne-nţeles. Doar voi sînteţi aceia care puteţi să mă-nţelegeţi. De-aceea am şi venit. Marele preot

nu mă desleagă decît dacă îi dau în loc un Dromichet. Toţi veţi ajunge în viitor ca mine în diferite chipuri, şi veţi trăi durerea care mă sfîşie acum. Eu, regele, cer ajutorul vostru.

Ktistaii turnară oliu sub feştilă şi se apropiam în jurul regelui privindu-l cu atenţie.

— Care din voi voieşte-a-mi ţine locul? Care iubeşte soarta Traciei? Pe cine-l voi iubi în veci?

Îi apăruse-n ochi lacrimi fierbinţi şi se simţea cuprins ca de un tremur.

— Rege, se auzi un glas, ar fi uşor ca unul dintre noi să zică da, urmîndute. Dar ce va zice lumea?

— Eu îi voi da toate însemnele regale, şi voi primi în schimb doar rasa voastră. Eu îi voi da şi numele. Cel care va merge după mine se va numi tot Dromichet.

— Dar cine are rege, priceperea şi înţelepciunea ta?

— Acel care-şi deschide sufletul spre lume. Pîn-la momentul morţii va trece mult. Eu îl voi ajuta din umbră. Dacule, tu, tu eşti departe. Sufletul tău însă nu poate merge mai departe, de nu devii ca mine rege. Treapta ce suie către zeu trece prin tronul regelui. Zalmoxis însuşi urcat-a treptele acestea. Şi de doriţi desăvîrşireâ, aceasta este calea ei.

— Prea puţină pricepere avem, rege!

— Apropierea-n suflet?

— Da, aceasta.

— Cine voieşte dintre voi să mă urmeze va căpăta-n-ţelegerea-aceasta în una, două sau trei iniţieri.

Ktistaii înţepeniră ca nişte stînci, căci ei ştiau ce-n-seamnă iniţierea, deşi nu o trăise niciunul dintre ei.

— Ne vom iniţia la Delphi, unde acum misterele din Memphis şi Dodona s-au reunit. Zeii coboară către noi.

Acesta-i drumul. Învăţătura mea de pînă-acum o concentrăm într-un timp scurt. Cine cunoaşte taina lumii, poate afla în picătura apei tot universul, eternitatea într-o clipă, cum tu chiar spus-ai, dacule, care doreşti afla nemărginirea în propriu-ţi suflet. Cine-ar avea curajul să zică da, în clipa-aceasta decisivă pentru destinul Traciei? Curajoşii ar fi în stare?

— Da, rege, mă iartă că-ndrăznesc, se ridică c-o umbră mare, clacul. Mi-e teamă de-acest pas, dar el aşa cum spusu-ne-ai, va trebui să-l facem. Şi te urmez şi-n moarte.

— Jură, deci, Dromichete, îi spuse regele, încredin-ţîndu-i numele.

Se ridicară toţi, împinseră de stîncă ce astupa intra-rea-n peşteră. Luară o făclie mare, o ridică sub cerul liber în care scînteia luceafărul, şi-n liniştea înfiorată a nopţii strigară ridieîndu-şi mîinile spre cer:

„Jurăm, întru credinţa zeului Zalmoxis, ca dacul Ktistai să devină rege cu numele de Dromichet. Jurăm!”

Se-mbrăţişară plîngînd. Sub cer se săvîrşea atunci o mare taină.

*

A doua zi cei doi Dromichet plecară la Haemus. Acolo sosiţi sub cearcăn de noapte, cînd lumea se adăpostea în văile calde, nu fură văzuţi. Merseră sus, unde construcţia era gata. Adia vîntul cu şoaptele lui neînţelese. Aveau pe umăr miţoasele grele. Cu căciulile îndesate pe cap puteau petrece sus noaptea. Simţea Dromichet că zeii vor coborî în inima lui deopotrivă aici ca şi-n Delphi. Şi sufletul i se-aşeza în tăcere pe temeliile lui, regăsind bucuria cea tristă a întrebărilor grele. Treceau rînd pe rînd valuri de timp despuind amintirile moarte rămase în urmă ca-n ceaţă. Vreau să trec peste timpul cel mort şi să văd înainte. Să pătrund apele-adînci unduite în mine. Să văd pînă unde merge adîncul. Şi ieşit de acolo să mă înalţ către margini de lumi, la hotarele unde vecinicia cade-n abis. Vreau să ajung a cunoaşte lumea ce traversează în mine. Cît mers-am şi cît încă voi merge prins în năvalnica lume cu lanţuri de fier. Gîndul acesta-i bătea cu putere în creieri şi-n piept, semănînd cu dorinţa însăşi a vieţii în clipa în care te naşti. Nu cunoscuse de-atunci asemeni dorinţi, care să-l fure cu apele repezi coborînd în viitori din munţii înalţi. Ceva trebuia să se-ntîmple, zicea.

Regele sta în încăperile lui contemplînd stelele ca într-un templu, din care lumea-a plecat. Îşi aminti de Ktistaiul dac, ca şi cînd trecuse mult timp de atunci, şi-şi spunea că noaptea de-acum, sub privegherea zeiască, simţită, ar putea să fie prea tare pentru dac. Prea mult pentru firea lui ne-ncercată. Ar fi fost poate mai bună iluzia magică a lui Odrid. El însuşi trecuse prin ea. Atunci însă cînd sfîrşise iluzia aceea îi lăsase în suflet un sentiment vag. Era o bucată de lume care trecea coborînd în abis. Un fel de stea rătăcită. Ktistaii şi-apropiaseră-n suflet mult din puterile morţii, ca să nu scape marele sens al fiinţei şi-al lumii. Şi începu a gîndi doar în sine. Calea intrării sale în taină i se părea mult mai uşoară, dar gîndul îi luase nainte. Nu era nimic mai uşor sau mai greu. Sufletul lui era însetat, întîi de a şti dacă lumina de-aici, care după moartea reginei îi ardea sufletul, trece şi în tărîmul de dincolo. Mai voia însă a şti rosturile sale în lume. Puterea lumii de dincolo resimţită adesea în suflet, totdeauna-i păruse ca un scop ultim al vieţii, acum însă-i părea ca o prelungire a ei. Împlinirea în suflet, redobîn-direa iubirii pierdute. Credea în aceasta cît poate crede un om, care voia să ajungă pînă-n hotarele morţii. Vreau să mi-adun firele vieţii-şi spunea, în iubirea de-aici şi de dincolo... Privi cerul scînteietor în noaptea cea caldă, dar capcanele gîndului îl prinseră din nou. Unde şi cum voi putea întîlni umbra reginei? Voi putea să străbat netrecînd încercările morţii, pînă la ea? îi veni în minte atunci scene din visul în care-şi căta amintirea pier-dută-n vrăjitul iaz al lui Charon.

Dromichet îşi trase mai bine căciula pe ochi şi se strînse în călduroasa miţoasă pe patul cel tare al altarului. Şi cînd pleoapa căzuse pe ochi simţea nevăzuta lumină oblăduindu-i fiinţa. Cineva îi şoptea în auzul din suflet: Hai să

privim stelele! Stelele mari ieşiseră parcă din prundul lor. Carul cel mare, luceafărul le coborîseră aproape cu-o scînteiere blajină. Şi pulberea lor de lumină i se-aşternea în suflet. Aprinseră din ele torţe străfulge-rînd marmura albă, şi-i se părea că fumegă în jur arome. Lumina tremura, şi-un fum subţire îşi ondula spiralele pierzîndu-se în pulberea de-argint, care cădea lichidă peste muri.

„Să privim cerul strălucitor de constelaţii. Departe s-a ivit calea lactee, praful stîrnit în drumurile soarelui. Să vedem Orionul arzînd, Gemenii scînteind. Să privim cu ochii sufletului, desfăcînd voalul de pe ochii Zeiţei, voalul semănat cu miriadele de stele, ” îi spuse vocea.

„Melodios Orfeu, fiul iubit al nemuritorilor şi vindecătorul de suflete, din ziua din care te-am auzit cîntînd imnuri la zei, pe cînd se serba Apollon delfianul, ne-ai vrăjit inima şi te-am urmat peste tot. Cîntul tău e ca un vin ce ne-mbată. Învăţăturile tale ca o doctorie amară uşurînd copleşirea. Urechile auziră vocea nevăzută în care cîntau strunele lirei lui Orfeu:

„- Este aspru drumul care duce de-aici către zei. O potecă înflorită, o vale abruptă cu stînci plesnite de trăsnet, imensităţi fără margini, iată destinul unui profet pe pămînt. Copiii mei, rămîneţi în poteca-nflorită-n cîm-pie, fără-a căta ţărmul de dincolo.

— Dar setea noastră, părinte, creşte cu cît noi căutăm să o stingem – spuseră cu toţii. Ne-ai vorbit de esenţa puterii. Atunci, spune-ne părinte al misterelor noastre, inspirat de divinul Eros, putea-vom vreodată să ajungem la zei, să-i vedem?

— Aceasta se poate deschizînd numai ochii din suflet. Cu ochii ce-aveţi sînteţi la noi nişte orbi. Şi voi nu ştiţi incă-a vedea cu ochii din suflet. A ajunge la minunea aceasta, vă trebuie o lucrare prea mare în inimi sau mari suferinţi pentru-a deschide ochii închişi înlăuntru.

— Tu singur, ai reuşit să-i deschizi, divine Orfeu.

— Vă invit în valea încîntătorului Tempe. Acolo vă voi deschide ochii către lumina eternă. Dar pînă atunci, viaţa noastră va rămînea castă, imaculat sufletul nostru. Căci trebuie să ştiţi că lumina zeiască înspăimîntă pe slabi şi ucide pe cei ce nu cred.

— Orfeu! Cînd tu ai fost om, ai văzut Andreonul. Cum ai putut face aceasta?

— Iubirea m-a împins. Nu puteam să mă nalţ pîn-la cerul unde Euridice, divina mea soaţă, era. Puteam coborî în Infern. Acolo pătruns, i-am chemat din iubire umbra cea sfîntă. Tot din iubire, ea coborît-a-n Infern. Pentru-a nu rămîne acolo, eu însumi trebuia să deviu un zeu, s-o salvez, din căderea în conul de umbră al lunii. Cucerii

22 – Dromichet lumea de jos şi de-aici cu strunele lirei. Am salvat patria, cum mi-o ceruse divina mea soaţă. Iată cît de frumos şi de aspru e drumul spre stele.”

Cerul cînta pe strunele lirei, cînd Orfeu dispăru.

I se părea că aude din fundul pămîntului corul copiilor morţi şi neplînşi din Tracia-ntreagă. Corul acela plîngea în cîntecul lui. Desfăcea din maramele negre trandafirii uitării cei veşnici, presărîndu-i mormîntul. Bătea în stelajele soartei vîntul destinului stins. Dispăruse deasupra cerul cu stele şi rămăsese-n tăcerea părăsitelor lunci, privighetoarea cea mută, luminat înlăuntru de lumina ţinută-n obroc. Unde e viaţa, zicea. Greu este drumul trecerii mele. Veneau spaimele. Lumina ghemui-tă-n obroc se făcea mică. Trupul firav îşi sugea zgîrciul pe oase. Tremura-n fibra de creieri dunga luminii albastre din urmă. Corpule, stinge-te! Lasă-mi sufletul treaz. Deschide lacătul de la închisoarea durerii. Rupe belciugul din inimă, inima însăşi. Lasă lumina aceea să iasă, să plece. N-a făcut nimănui rău. Din contră ea vrea să aline durerea din lume. Am ţinut-o în mine la locuri de cinste. Lumina aceea eram eu... Steaua mea, steaua ce mă urma pe cer veni spre mîna mea dreaptă. Şi în lumina ei săpasem, nu mi-amintesc cînd, brazde albastre, răsărind şi-nflorind crizanteme. Smulsei o petală dintr-una, privind-o adînc. Petala se-ntinse ca o cută de cer sub care văzui Tracia toată. Îi răsuna în urechi ca un glas cunoscut, amintind mlădierile vocii marelui mag: „Sînt născut în Tracia ta”. Trecu ca un vîrtej de la Pella pînă în Cherso-nesul prins între mări. În drum îl opri amintirea cea albă înălţată spre cer ca un semn, vorbindu-i o limbă pe care nu o-nţelegea. Văzu marele curs al fluviului Istru şi Pont Euxinul. Trecu dincolo peste munţi, în paradisul tribului dac. Aripa lui se întinse în zborul spre muntele nalt al Coloanelor cerului. Coborî în valea unde izvorul se lăţeşte-n oglinzi, în care privesc brazii şi soarele. De-acolo beau cerbii apa neîncepută a lumii. Pămîntul cînta dedesubt. Cerul se roti în vîrtejuri. Norii cei albi căutau pajiştea verde. Cînd dispărură rămase acolo mama lui Apollo hyperborea Latona. Zeul luminii ce străjuia bolta cerească şi-aduse fiul, pe Grfeu, care cu cîntecele sale deschise văile-adînci, unde-o potecă ducea spre Andreon. De-acolo apăru zeiţa Persefooa nerăbdătoare de-a-l întîlni pe Dionisos. Pajiştea înflori cu narcise din

.....

care Latona şi Orfeu îi împletiră coroana. Narcisele dădeau zeiţei un nimb din care aurora dimineţilor solare cădea pe fragezii obraji.

Cine sînt eu? Se-ntreba regele, de teamă şoptindu-şi întrebarea-n suflet. Simţea ca zeii pe care îi vedea. Latona, tînără mamă, mîngîia soarele din pletele-aurii ale nepotului Orfeu, iar Apollo ascuns în fire căta-n lumină cîntările de harfă şi de liră. Cerul se deschidea şi auzea cum cîntă ritmul în lucruri. Şi prototipurile lumii, arheii lor îşi acordau diapazoanele după cîntarea lui Orfeu. Şi muzica, închisă în cetatea ei, păstra mîndria de-a fi liberă. Era doar cînt şi strălucire. Veghea nestinsă în azur lumina cea dintîi. De-acolo privea zeul cel bătrîn cu sufletul lui tînăr, Dionisos, către zeiţa morţii şi-a infernului, care ţinea sub paza ei temeiurile lumii. Aerul tremura în irizări albastre ca un presentiment al unui mare zbor. Se adunau luminile în roiuri ocolind vidurile

mari, şi-apoi ca un reflux marin cădeau în hăuri risipind o pulbere de aur. Priveau sub ceruri zeii mici titanica pornire a unui suflet mare, pe care micul Eros îl stăpîneşte totuşi. Aripa-ntinsă peste pustietăţi de lumi nu mai bătea în aer. Părea o pînză de corăbii în care vîntul împinge cu degetele lui. Narcisele creşteau sub văzul zeilor, miraţi cînd de alături discret pătrunse în poiană cu mantia-n-cărcată de polen ceresc, sublimul Dionisos.

— Latona, iubita mamă a zeităţilor luminii, viaţa ta începe în fiecare clipă. Istoria ce nu te uită e doar papirusul pe care scrisu-s-a ceva, atît. Tu ai rămas cu tinereţea ta dintîi. O, darurile cerului nu pot să umple inima de zeu, atît de njulte-s. Latona, de cînd nu te-am văzut...

— Plăcutule Orfeu, ce totdeauna bucurii mi-ai dat, tu, care-ai îmblînzit cu lira ta şi fiarele, fii sigur că inima de zeu rămas-a simţitoare. Orfeu, inima noastră e din cîntec. Şi tu ne-o aminteşti. Chiar oamenii găsesc în colţurile-ascunse ale sufletului acordul tău de liră. Iubitei mele Persefona i-ai deschis inima prin cîntec, şi netezitu-i-ai şi fruntea pe care Hadesul o întristează. Sub cîntecul tău narcisele-au crescut în coroniţele iubitei mele.

— O, Persefona mea, cum nasc în mine toate lumile

22»

pe rînd privindu-te. Surîsul cu care mă primeşti e un vertigiu-ameţitor şi un delir în suflet.

Şi îi acoperi cu mîinile privirea ochilor.

Spune, cine sînt eu? Căci înadins schimbatu-mi-am şi vocea. Mă recunoşti?

— O, Dionisos, spuse Persefona, verb al lui Jupiter, celestă radiere de lumină, care te-ai prins în formă omenească! De fiecare dată cînd mi-apari, cred că trăiesc la început de vremi, căci lumile renasc reamin-tindu-mi-le. Trecutul, viitorul îmi vin din nou ca un prezent care nu moare şi simt cum universul scînteiază-n mine.

Lumea suia din văi. Trecea peste arcadele de munţi, ca roiuri venite din necunoscut în viaţă, purtînd în braţe roze, cîntînd imnuri de dragoste. Pămîntul se-nălţa, cerul se cobora. Oamenii zvîrleau jerbe de flori în nori trandafirii. Spre cer urca un zeu care ducea în braţe zeiţa şi iubita soaţă. Eros cînta în oameni cu lira lui Orfeu.

Regele avea o conştiinţă dublă. Trăia egal în oameni ca şi-n fiinţa zeilor. Scruta nemărginirea dincolo, pe unde dispăruseră zeii, plana asupra Traciei, văzînd-o c-o privire de la un cap la altul. Era în tot. Şi într-un timp ce se topea în juru-i, cum se topea în zale de lumină mantia lui Apollo cînd apăruse în sanctuarul insulei Leuce. Dar îi trecu prin minte-un fulger ce-l întreba de rostul existenţei sale. Fulgerul se roti ca într-un recepta-col din care nu poate evada. Gîndul se sparse-atunci şi se pulveriza în infinit. Dar auzi bătînd la poarta somnului său. magic o dimineaţă şi se trezi.

Visul său nu îi descumpănise mintea, i-o ascuţise. Şi Dromichet spera să îşi trăiască visul vieţii sale, să se-ntîlnească cu propriul destin. Şi din această întîlnire va supravieţui? Iată o întrebare, la care nu-şi putea răspunde. Clipele cădeau ca plumbii grei peste priviri, obloane definitiv închise pentru moarte. Dromichet părea însă a fi parcurs nişte etape neîmplinite ale vieţii, zone rarefiate ce ucideau prin golul lor. Şi toate-acestea fuseseră strînse-acum, . Înghesuite în nimicul lor. Rămînea însă un gol apăsător, şi-acesta era al rostului pe care doar în parte îl descifrase pînă-acum. Căci ce fusese pîn-aici? O amintire a legendarului Orfeu. Apoi un De projundis şi-un paradis zeiesc pe care şi Odrid i-l preparase în muntele lui magic şi poate chiar cu mult, mult mai multă pompă. Poate greşea, îşi spunea regele. Toate-i erau doar visuri din afara lui. Alţii trăiau în el. Şi poate că aceste vise din afară se întîlnesc cu visul lui. Şi poate că aici era secretul acestor magi. Tracia lor, dar şi a lui, nemuritoare, este un vis comun. Poate c-acesta-i promontoriul din care se va ridica un rost.

Rămase asupra gîndului ce stăruia. Se va lăsa să îşi viseze visul. Şi care-i visul lui? Are el oare-un vis? S-ar putea să dea de-un suflet în care nu se află decît un pergament nescris. Dar să vedem. Dac-aş avea un vis, de ce l-aş sonda? L-aş şti. Şi-ar fi suficient. Dar nu. Visul acesta pe care trebuie să-l visez, e chiar destinul meu. E visul sufletului meu, de-aici şi pînă-aici. Şi poate chiar mai mult. Distanţele napoi şi curbele în viitor. Aşadar, nu trebuie să gîndesc un vis. El este, trăieşte-n mine de la-nceputul lumii şi pînă la sfîrşitul ei. Totul e să-l visez acum, adică să-l parcurg cu repezeala gîndului, să-l sublimez. E ca şi cînd mi-ar fi în faţă pergamentul vieţii, şi-n loc a-i da citire, aşa cum ştiu, doar l-aş privi cu nişte ochi ce nu ne sînt obişnuiţi, care-ar pătrunde tot deodată. Dar lucrurile-acestea le-am mai gîndit cîndva. Şi parc-aş vrea să nu gîndesc nimic. Să las netulburate apele în mine.

Pecetlui astfel incintele în care dormea sufletul.

De astă dată, mai mult absent, decît pierdut în gînduri, regelui i se păru c-aude un cîntec, un murmurat de voci ca o cîntare pentru murii vechi, care-l adorm, şi se văzu pe-un cîmp în care toamnele tîrzii cu cer închis şi pîclă astupă orizontul, fugind, voind s-ajungă undeva. Era destul acel ceva. De-l ajungea, de-abia atunci venea un altceva. Nimic nu se părea întreg. Şi-acel ceva veni. Pămîntul i se deschidea ca o imensă grotă, ce îl cutremura. I se părea că plîng în inima-i toţi care au trăit pînă la el. Dar plînsul lui era cel mai amar. Atinse stîlpii acelei guri, ce se-adîncea într-o construcţie pierdută parcă în adîncuri şi se cutremură pămîntul, atît de tare că se prăvăli. Scăparea, salvarea de-a nu pica cerul pe cap, venea viclean ca o chemare înăuntru, ca un lătrat al unui cîine, care se bucură să intri într-o curte unde păzeşte el. Apoi... Şi a intrat. Acolo îşi aduse aminte că a venit pentru ceva. Îşi aminti de Persefona. Luase din poiana de narcise, în visul celălalt o floare. O căuta în buzunar şi o dădu zeiţei care-l privi cu ochii mari şi gînditori strivind o lacrimă. Zeiţa agăţă de-un lanţ de aur narcisa dată ei. Şi parcă aştepta ceva să-i spuie.

— Aşteapt-o, zise. Nu vine de aici. De ce nu ai chemat-o, cînd era Latona şi Orfeu? De ce-o cobori aici?

— Nu ştiu, zeiţă. Sau nu m-am priceput. Sau poate eu, deşi eram prezent acolo, nu m-aş fi ridicat decît cu gîndul.

— Şi nici nu ştii cît rău îi faci! Cît îi împingi în urmă destinele trăite.

— Zeiţă, mă iartă, nu am ştiut că o iubesc atît de mult. Nu o lăsam să moară.

— Ce-ai fi făcut ca să nu moară? Eşti primul muritor care rosteşti ca şi un zeu.

— Aş fi murit eu pentru ea!

— Şi crezi c-a ta nefericire s-ar fi schimbat? E mai uşor să vii aici, decît să pleci de-aici! Dar mă înduioşezi, pentru că eşti altfel decît ceilalţi pe care îi aduce întruna corabia lui Charon. Eu nu-ţi opresc dorinţa. De altfel cine vrea să intre-n Andreon e liber. Dar nu e liber să mai iasă. Voi călca legea. Eu sînt zeiţa Andreonului, dar nu un spirit infernal, şi-ţi văd în suflet lumina pe care tu o porţi. Şi mă apropii ţie. Va veni.

Umbla de colo pînă colo, dar fără a se depărta de protectoarea lui. Văzu atîtea umbre trecînd spre negrul orizont, unde se depanau triste destine. Ştia cîteva lucruri. Că îşi aşteaptă pe Leuce, apoi că o iubeşte cu disperarea celui care vine în Infern, şi că va şti ceva din soarta-i, că ea, regina i-o va spune.

Treceau pe lîngă el cu lovituri de gonguri în urechi, clipe de plumb, care-i turnau leşie-n suflet, şi care îi goleau fiinţa. O stăpînire minerală asupra inimii şi-a creierului îl deprimau. Cum era lumea de acolo? în locul sîngelui curgea în vine o apă neagră, o păcură, în cap ardeau inteligenţele cărbunelui, iar sufletul, o-nchi-puire neagră şi hidoasă. Din toate-acestea, o clipă dispăru, cînd îl izbi plăcut în inimă apropierea umbrei ei. Nu-l observase. Trecea nainte absorbită de o forţă care o mistuia. Şi se-avînta în orizontul tristei lumi. O clipă mai trecu şi zguduit ţipă, acoperindu-şi ţipătul cu pumnii.

— Leuce, regina mea! Şi tremura ca scos din fire. Umbra se-ntoarse fremătînd de-un dor de dincolo de moarte. În atmosfera plumburie o regăsi, aşa cum o ştia, gata să-ngenuncheze naintea lui, ca înaintea ne-nduple-catelor destine.

O luă în braţe, pierzînd-o printre mîini şi ascultîndu-i plînsul care se revărsa în suflet atîta de aproape, că se-auzea pe sine hohotind. Şi nu putea să nu observe dorinţa de a prinde formă, dar şi puterea de a-l dezbrăca de fire, de-a şi-l apropia prin moarte.

— Cum ai venit aicea, Dromichet?

— Am mers pe calea visului ce nu-mi da pace.

— De ce tocmai aicea, Dromichet?

— Altundeva nu mi-ar fi fost posibil. Căci mai întîi ar trebui să mor, şi-apoi murind să pot parcurge locuri interzise. Şi poate niciodată nu te-aş fi aflat.

Simţi cum umbra ei se mlădie asupra lui şi că-l cuprinde cu braţele de duh. Atunci îi apăru mai clar că e întrupată din lumini lunare, şi-o ascultă:

— ”Pentru mine ai înfruntat Infernul, cătîndu-mă aicea printre morţi. Şi iată am venit, dînd duh chemării tale. Am coborît din conul cel de umbră-al lunii, unde sînt prinsă în vîrtej plîngînd întocmai ca şi tine. Dar dacă vrei să mă eliberezi fă Tracia nemuritoare, dîndu-i lumina care trebuie să vină din viitorul ei şi-al lumii. Mila, iubirea între oameni, desăvîrşireâ. Căci astfel regă-sindu-mi aripa, eu voi putea să mă înalţ spre stele, unde ne vom afla în nesfîrşitele lumini. Dar pîn-acolo, va trebui să rătăcesc prin tulburate şi dureroase spaţii. Tu singur poţi să mă salvezi, adio, Dromichet, adio!”

Deschise ochii înviorat. Era cuprins de-un fel de frenezie. Leu.ce-i arătase drumul adevărului, care era al lui şi al umanităţii întregi. Şi ceea ce-i dădea convingerea ca şi un sentiment de împlinire e că trăise visul acesta în armătura-a două lumi. O lume a trecutului din care el avea mîndria de a fi refăcut mitul orfeic, al coborîrii prin iubire în infern. Durerea noului Orfeu îi luminase căile destinului, căci Tracia pe care el o vrea nemuritoare, îi apărea o Tracie în constelaţii noi, în devenirea sufle-tească-a lumii. Rememora apoi drumul urcat prin înţelegerea misterelor şi i se proiecta nainte adevărul pe care îl dorea să îl urmeze. Lumii de-aici îi trebuia o profeţie şi un exemplu pentru-a deschide epoca ce vine cu forţele destinului. Lumii de dincolo, promisiunea zborului spre stele a Leucei. Iar pentru sine... desăvîrşireâ.

, Dacul visă şi el sub scînteierea stelelor, acolo adormit pe lespezile albe de sub portalul înaltului altar. I se făcea că Sybila apare cu ochii mari şi zîmbitori ca într-o lume în care ceru-i ţesut dintr-o reţea de borangic lichid.

— Copil al pulberii, îi spuse ea, citeşte-mi gîndurile! El le citi.

— Fă-mă să văd cum se petrece viaţa lumilor şi-a stelelor ca şi a sufletului căile unde ajung. De unde vine omul şi unde-ajunge el.

— Priveşte cu gîndul la întrebarea ta!

Şi dacul văzu cum se aşază unul peste altul şapte ceruri din care ultimul era înconjurat de căi lactee, în cele şapte ceruri vedea asemeni şapte sfere de cristal.

— Prin traversarea lor, rosti Sybila, se împlineşte-o lege, căderea şi înălţarea-n suflet., , Şi cele şapte genii sînt şapte raze ale Verbului – Lumină. La capetele luminii sub semnul zodiacului, cel care poartă globul înţelepciunii universale, e Saturn.

— Dar spune-mi atotcuprinzătoare şi peste margini bună, Sybila, cum poate omul a traversa aceste lumi?

— Vezi roiurile imense de pe a şaptea sferă? Sînt pentru suflet germenii. Ca aburii trăiesc în regiunea lui Saturn, se poate spune fericiţi şi fără grijă şi neştiind ce-i bunătatea lor. Dar cînd au început să cadă din sferă-n sferă, se-mbracă cu o haină grea, şi pe cît vor trăi trăiesc cu energie în haina-aceea grea, pierzînd orice-amintiri celeste. Căci îmbătaţi de viaţă şi materie ei se

petrec în închisoarea lor terestră alături de Durere, Dragoste şi Moarte. Şi de acolo paradisiaca viaţă a cerului, abia-i simţită ca visare vană.

— Şi pînă unde poate merge această disperare? Oamenii cred de la Zalmoxis mai încoace în imortalitatea sufletului. Această imortalitate e pentru toţi?

— Mulţi îşi pierd sufletul, deşi el la origini e nepieritor, alunecînd fatal în regnul mineral. Pierzînd şi cea din urmă amintire a originii, scînteia care nu devine stea, se-ntoarce din eter spre un atom fără viată şi sufletul se risipeşte întocmai ca nisipul în pulbere şi vînt.

— Dar spune-mi, destinul acestor suflete se-ncheie o dată cu dezagregarea lor?

— Priveşte! Şi dacului îi apăru o lume-a monştrilor, care-l cutremură. Priveşte însă mai departe! Vezi tu aceste suflete ce năvălesc în roiuri spre suprafaţa lunii? Iată că unele vor a se-ntoarce către pămîntul de unde au plecat. Sînt ca şi păsările-n stoluri lovite de furtună. Sînt unele-mbătate de visul lor, acuma ne-mpli-nit, se încăpâţînează şi-şi capătă o energie-n luptă. Ia seama, ele primesc lumina, căci încăpăţînarea lor de-a trece dincolo de zonele nefaste, dezvăluie că au în ele ceva zeiesc şi-n fapte scînteiere.

Să-ţi spun acum, cele mai vii din ele trăiesc în regiunile solare. Cele puternice merg spre Saturn, şi unele din ele se-nalţă spre zările îndepărtate. „Căci acolo totul sfîrşeşte, totul începe în mod etern, şi cele şapte sfere spun împreună: înţelepciune! Iubire! Adevăr! Frumuseţe! Splendoare! Ştiinţă! Imortalitate!”

Sybila îi zîmbi cu ochii ei cei mari şi dispăru. Dacul întîi căzu ca într-un Chaos în care se simţi înfăşurat şi-ncins cu lanţuri grele. O boare îi alunecă apoi pe frunte şi cînd deschise ochii, naintea sa văzu pe Dromichete.

Secţiune 8.05 3.

Secţiune 8.06 PRESIMŢIREA PROFETULUI

Cei doi Dromichete mergeau aproape străini şi neştiuţi, stăpîniţi încă de lumile de dincolo. Dacul îşi recapitula cu o smerenie pe care nu o cunoscuse Ktistaiul din peşteră. Smerenie pe care vag şi-o-nchipuia ca presimţire numai, pe care însă acuma şi mai nainte-n sanctuar el o trăia. Dar ce-nsemna trăirea-aceasta? îşi dădea seama întîi şi-ntîi de măreţia care-l copleşise. Nu îl interesa fiinţa lui egală, poate cu bobul de nisip, e-adevărat însufleţit, în faţa imensităţilor solare, ci doar acea putere de-a se minuna, de a cuprinde-n suflet nemărginirea c-un dor care îl soarbe. Gîndindu-se la sine şi comparîndu-se cu cel de mai nainte, el însuşi părea altul, mai presus, nu însă din dorinţa de a creşte. I se părea că suie cu fruntea în lumina stelelor. Nimic din ceea ce era pînă atunci nu-i dezminţea misterul. Îi lumina doar calea. O forţă a binelui ce pătrundea prin lucruri se bucura de el, şi-i deschidea prin bucurie căi infinite şi mirifice şi nu-l lăsa să creadă decît că-s ale lui. El singur, mărindu-şi sufletul, a reuşit s-ajungă pîn-la ele. Simţea că-n jurul său e o lumină ce îl învăluie plăcut.

Dac-ar putea menţine-o! Cine i-a dat-o? Şi începea să înţeleagă acele vise ca o comunicare sufletească. Atît de mare i se păruse în ochii lui nepricepuţi dorul acela pentru lumi necunoscute, încît cine venea cu sufletul acolo, era ca un trimis, un pelerin al cerului.

Văile abia se mai vedeau. Regele stătea mic, căzut în sine. Părea că e cuprins de-un somn ciudat în care şi-a uitat deschise pleoapele. Voi să îl deştepte, din visul-acesta treaz, dar nu-ndrăzni.

— Hai să vorbim, îi zise Dromichet. Am început să îţi văd gîndul. Pot să-ţi zăresc cărarea înainte pe care mergi.

Deci pot să te ajut. Ce crezi tu, dacule, despre acest vis? Spune-mi aşa, cum ai vorbi cu tine însuţi.

Dacul, asemenea lui Dromichet, răspunse gînditor. Se smulse parca lumii, spre-a-şi căuta un loc în suflet. Scotea apoi ca din fîntînile adînci apa în care tremura un chip, şi-n care se recunoştea el însuşi.

— Mărite Rege, n-am darul de-a vorbi. Tu, gîndul meu mi-l ştii ca pe al tău. Chiar şi atunci cînd nu gîndeşti ceva te duce într-acolo. Aşa a fost acest vis, ce-i pentru mine ca o poartă deschisă mai devreme către timp.

— Şi de ce mai devreme?

— Pentru că altfel ea n-ar putea să se deschidă decît prin moarte. Şi poate-atunci ar fi tîrziu.

— Deci vezi în acest vis un dar ceresc.

— Asemeni călăuzei ce îţi arată calea.

— De ce atunci nu e deschisă tuturor?

— Poate că e deschisă tuturor. Dar mulţi n-o văd, sau o amînă. Uită de sine. Uitarea e un lucru foarte rău.

— E-adevărat. Mereu uităm. Vrem să reştim ce am uitat, cînd toate le avem în noi.

Şi totuşi oamenii cum pot s-ajungă să-şi cunoască sufletul?

— E simplu, rege. În liniştea şi cumpătarea vieţii de Ktistai.

— Şi dacă nu veneai aici, în Peştera era la fel?

— Nu.

— Atunci, care-i deo.sebirea? Dacul se aşează pe gînduri.

— Eu cred că cerul, spuse el, pînă la zeul cel mai mare e tot mereu schimbat. Şi noi aici la fel, în lumea noastră răsfrîngem lumea de acolo.

— Aşadar, sînt două lumi ce seamănă-ntre ele.

— Cum este omul şi umbra lui. Mai bine-zis e un model în cer şi după-acela se căznesc şi oamenii.

— Spune-mi, pătruns-a pîn-la voi, măcar din auzite, filozofia-ateniană a lui Socrate şi-a lui Platon?

— Nu, rege. Spun după gîndul meu.

— Atunci, misterele sînt ca toate-n lume copii?

— Eu cred că ce-am văzut nu mai e copie.

— Dar dincolo vedem cu aceşti ochi cu care ne privim acum?

— Aş crede că nicicum.

— Atunci, tot ce-am văzut, cu care ochi văzut-am?

— Cu ochii sufletului, rege.

— Atunci, care-i deosebirea între ei? Dacul nu mai putu răspunde.

— Mă lămureşte, rege. Deşi văzut-am cerul pe partea din lăuntru, acolo unde oamenii nu văd, nu pot să îmi dau seama, cum eu privit-am cu ochii sufletului, cum aş privi cu ochii de acum.

— Lumea de dincolo nu ne-ar rămîne în memorie. Şi nu ne-ar urmări cu frumuseţea ei, de nu ne-ar da imaginea sub aparenţă pămîntească.

— Atunci, ne-am înşelat!

— Nu, nu ne-am înşelat. Doar cheia morţii schimbă totul.

— Atuncea care-i adevărul dat?

— Cel care l-am văzut în limita memoriei şi-a omenescului.

— Şi dincolo de-aceste limite, cum e?

— Cine-ar putea să le descrie şi înţeleagă doar cu mintea? Decît la fel.

— Atuncea, rege, spune-mi în ce să cred?

— În tot. Tot ce-ai văzut rămîne, dar numai ca un sentiment mult mai puternic.

— Ar putea fi asemănat la noi aceasta cu ceva?

— Eu cred, că da. Dar cu o copie destul de palidă. Nu ştiu de-ai auzit, adesea lumea vorbeşte de un ideal. E-adevărat, lumea de la Atena, a literaţilor şi-a filozofilor. Nu-nseamnă însă că dacă noi nu l-am rostit vreodată în Tracia, el nu există, sau noi nu l-am trăit, nu l-am simţit în inimi.

— Eu nu ştiu ce e?

— Aşa nici eu nu ştiu. Căci n-am văzut pînă acum vreun ideal. Şi totuşi, ceva din ideal parc-am văzut, atunci cînd ridicat-am Sanctuarul de pe Haemus.

— Parcă aş înţelege-acum. Însă de ce nu-i ideal complet?

— Pentru că idealul stă sub o nălucă a celeilalte lumi.

— Atunci, nimenea dintre oameni nu va realiza vreodată idealul.

— În acest chip, nimenea, niciodată nu va realiza aici un ideal al cerului. Dar dacă ne rezumăm la copii omeneşti, idealul cel mare pe care cerul îl ascunde, devine mic şi îl realizăm. De pildă, eu, realizat-am două idealuri de acest fel.

— Care?

— Unirea triburilor trace, şi-apoi frumosul sanctuar din Haemus.

— Rege, am însă o mare neînţelegere, mă iartă. Cum pot pretinde zeii idealuri pe care omul nu le poate-atinge?

— Aceasta-i marele secret al lumii, cred eu. Lumea va urmări etern aceste idealuri, cu-o sete care-o soarbe, şi-n felu-acesta se va depăşi.

— Dar oamenii faţă de ei înşişi vor fi mereu o speţă neîmplinită.

— Nu numai faţă de ei înşişi, şi nu în primul rînd. Vor fi neîmpliniţi etern faţă de zei. Noi vom trăi iluzia doar temporară a împlinirii, apoi trecînd şi către alte orizonturi.

— Greşeala noastră, a celor tineri, e că vrem totul dintr-o dată.

— Totul nici nu există. Doar grecii au crezut că lu-mea-i limitată. Nici nu e înţelept să fie tot deodată, şi-apoi nici nu se poate. Dar am uitat să ne răspundem la întrebarea ce dăm lumii, care să ţină loc misterelor atît de strînse în secretul lor.

— M-am întrebat, de ce se ţin secrete, de ce-s mistere, cînd este vorba de sufletul uman?

— La Memphis, zeiţa Isis apare cu faţa acoperită de un voal. Şi nici un muritor n-a reuşit vreodată să ridice acest voal. Aşa şi cei care nu au pătruns pîn-la mistere, găsesc să li se-arate un ideal. Zeiţa Isis e în alt plan, superior, un ideal. Întreaga lume aşezată-n ierarhii, participă la ideal.

— Va fi destul de greu să facem să-nţeleagă tracii ce-i idealui-acesta.

— Cred că greşeşti. Eu am convingerea că înţeleg mai bine decît grecii ce l-au trecut în teorie. Tracii îl vor păstra în suflet. Ei îl trăiesc, fără să ştie ce-i. Să ne-amin-tim că nemurirea predicată de Zalmoxis, e cel mai mare ideal. Şi tracii cred în ea. Trăirea în credinţa lui Zalmoxis e o iniţiere. Cel care are suflet mare întru Zalmoxis, îşi poate face sufletul un sanctuar. Spune-mi, nu se în-tîmplă-aceasta cu Ktistaii?

— Aşa e, rege. Ei sînt iniţiaţi la sanctuarul sufletului lor. Dar tot atîta de adevărat e că în simplitatea lor în care-adună mirezmele singurătăţii sufleteşti, nu au acea trăire în care cîntă trîmbiţele cerului. Ktistaii toţi vor trebui să treacă pe la Delphi.

— Ciobanii singuratici care au coborît din munţii Rîpei, nişte Ktistai, în felul lor, ei fost-au cei care au ridicat frumosul sanctuar din Delphi. Şi noi, cînd vom ajunge, vom poposi la Sanctuarul nostru din Haemus.

Cineva trebuie să se sacrifice pentru puterea lui.

— Cineva care are o putere.

— Nu atît pentru moştenirea fiinţei lui, cît pentru spiritul care urmează a fi incorporat în sanctuar.

— Acolo nu e nimeni?

— Avem cîţiva căiugăiă anahoreţi.

— Şi rege, cine-ar putea să dea acestui monument; tărie şi sfinţenie?

— Cine? Cel care l-a făcut.

— Cum?

— Murind acolo pentru el.

— După cît ştiu, regii nu se jertfesc.

— O jertfă lentă. Retragere, ... Profeţie. O revenire-n lume. Şi dispariţia totală. Apoi cu timpul se vor muta aicea unii dintre magi, sau poate voi, Ktistaii prin concentrarea voastră veţi deveni voi magi. Voinţa o aveţi. Doar arta

numerelor v-ar lipsi. Doresc să sap o grotă, ca să-mi rămînă mie. Acolo voi petrece, gîndind cum să păstrez eternitatea Traciei.

— Aş înţelege, mărite rege, că vrei să îl urmezi pe zeu. Pe zeul nostru tutelar, Zalmoxis. Poate că eşti chiar eh şi-ai coborît ca să mai mori o dată pentru lume.

Dacul i se uita în ochi, şi-avea o mare tulburare. Un neastîmpăr îl făcea să creadă ceea ce însuşi Dromichet nu o credea şi n-o gîndea de fel. Zeul care a renăscut în lume, el însuşi străin de amintirea lui, şi din aceeaşi dragoste de lume, înţelegînd destinul, a coborît a doua oară, fără a şti cine e el, să moară pentru lume.

— Toţi care credem în Zalmoxis, refacem jertfa lui. Însă cu-o înţelegere mai nouă. Ideea nemuririi pe care el ne-a dat-o, găseşte însă-n noi un suflet mai bogat pe care grecii nu-l cunosc. Abia poate că îl întrezăreşte teatrul lui Euripide. Primul dintre traci care trăit-a cu suflet înnoit a fost regina. Ea cunoscut-a fericirea pe care nici un muritor n-a cunoscut-o pîn-la ea, de a avea o bucurie a durerii. Eu voi urma-o în Haemus. Voi da acolo suferinţei mele în singurătate un nimb al bucuriei, acela de a fi în stare de-a mă supune unei voinţi superioare, ce nu-i decît voinţa mea.

Dacă voi reuşi aceasta, abia atunci puteţi să vă gîn-diţi la zeul pe care doar l-am imitat. Şi mai curînd la zeul pe care l-am găsit ascuns în mine. Sufletul nostru este altul acum. Sufletul reginei, al meu, al tău, al Ktis-tailor şi va urma al Traciei întregi.

În acest timp, din spatele carului regal se auzi chiotul de bucurie al ostaşilor. Dromichet privi în afară. Şi înţelese. Departe, după coama munţilor se zărea semnul cel ridicat spre cer între două zig-zag-uri de fulgere albe. Călăreţii căutau văile îndemnînd caii. Din fuga nebună care părea a prăvăli munţii-n abisuri, arătarea cea albă rămînea singură stabilă sub cer. Semnul devenea treptat o realitate densă în fulguraţiile zării, căreia depărtarea-i da somnolenţă şi vis. Muntele îşi arăta cu încetul statura voinică, atrăgîndu-i spre el, dominîndu-i. Se furişau de-a lungul pădurilor, ocoleau grohotişul, cătau pajiştea verde, care să ducă în coastele muntelui. Şi ajunseră. Acolo opriră. Apusul de soare dădea marmurei albe un reflex vioriu. Şi cînd lumina cea caldă se-nălţa ca un abur, verdele codrului căta apele-adînci tăinuite în lacul de munte. Ktistaii îl văzură de sus. Unii din ei coborau. Alţii făceau semn celor de jos ca să urce. Lăsară caii în pajişti şi porniră pe firul de apă, unde băură, lustrîndu-şi fruntea şi părul. Urcară apoi pe platou prin panta cea lină. Priviră spre cerul care îşi revărsa albastru bogat cu talazuri de mare în văile munţilor. Li se părură o clipă că sanctuarul se-nvîrte cu munte cu tot, căutîndu-şi nainte de noapte un soare. Regele privea cu nesaţ alcătuirea, ridicată de mîinile omului. Pipăi pereţii în verticala cu care zvîcniră spre cer ritmuri cunoscute cîndva. Şi-apropie trupul şi-şi lipi fruntea de marmura rece privind către cer. O sevă suia din adînc. Gigantul de piatră îşi trimitea prin venele lui invizibile, sîngele alb. Se

îngîna şi un cînt din lirele vîntului. Rămînea însă o voce şoptită, alta cântată, ca un murmur în piatră dorind descifrarea. Parcă ceva pentru el. Un mesaj coborît din lumină de fulger şi din gură de trăsnet în rărunchii pămîntului, unde prinzînd rădăcini, a crescut furişînd printre moleculele albe ramuri de cîntec pentru frunzele mari săpate-n rotonda de sus, unde se rostesc către soare în cîntec de rugă, cuvinte şoptite cîndva, trecînd peste margini de vieţi, urmărind de-a lungul destinelor, poate un vis.

Regele sui scara cu trepte adînci şi cu năluciri de abis. Îl urmă dacul. Ajunse-n rotondă. Privi înspre locul de unde pornea soarele în fiecare din zi. Era în amurg, către seară. De-acolo apăruse o stea, care simţea ca rîndunica pe aripi dezmierdarea cea caldă-a luminii. Îngenunche către steaua ieşită-nainte. Dar razele ei albăstrii se ră.sfrîngeau auriu lîngă el. Întoarse privirea către urna de aur. Razele stelei mîngîiau litera săpată adînc, scriind-o din nou. Netezi pulberea vîntului pe globul de aur al urnei. Apoi liniştea serii şi-a munţilor cernea peste ei o ninsoare albastră. Coborau atunci scările. Ostaşii îşi aduceau caii în jurul podişului. Cinară din hrana lor rece. Noaptea era caldă şi adormiră în ierburi.

Ktistaii pe care-i aşezase regele-acolo, primiseră-ntre timp înzestrarea cu vite, îmbrăcăminte şi-unelte de lucru, în spatele muntelui ridicaseră grajduri de piatră. Îşi căptuşiseră cu blănuri chilia. Aveau laviţi şi mese. Ciopliseră în stîncă o nouă chilie. Acolo săpînd dăduseră de-o grotă, la care se-opriră. Ridicară doar zid din piatră pe piatră. Puseră laviţi cu blănuri pentru păsuirea de noapte a regelui. Aprinseră torţe intrînd în cavernă. Piatra pe jos şi pe sus n-avea urme de apă. Se aşeză lîngă zidul ridicat din piatră pe piatră, ascultînd cu-ncordare. Nicăieri mai mult ca acolo nu simţi tăcerea pămîntului. Începu a desface din zid. Îşi făcu loc, chemîndu-i cu torţele. Ktistaii veniră. Grota în care intrase, părea, neumblată şi-nchisă. Piatra nu avea muşchi. Aerul se rarefia. Urme de viaţă lipseau. Ciocăniră pereţii de-a lung şi de-a latul. Sunau peste tot înfundat. Înaintară în noaptea de piatră pînă-n-cepură să le bată-n urechi ciocanele sîngelui. Drumul mergea drept, cu o uşoară cotitură spre dreapta. Regele gîndi că arcul acesta ar putea duce către peretele de afară al muntelui, sau ar putea roti ca o spirală către un punct. Merseră deci înainte. Şi stînje'nirea umărului drept care-i făcea întruna să cotească spre dreapta, le spunea c-o s-ajungă în marginea muntelui. Însă deodată lumina feştilelor descoperi fundătura. O clipă crezură că-s prizonierii adîncului. Dar regele bătu colo unde peştera se-nfunda, ascultînd încordat. Repetă de cîteva ori. Bătu apoi şi în pereţii ceilalţi. Avea convingerea că-acolo labirintul care ieşea înafară fusese-nfundat. Ridicară torţele cercetînd îndeaproape. Dar nimic n-arăta urme de zid. Structura pietrei era neîntreruptă. Regele porunci ieşirea din grotă cu paşii grăbiţi, li puse să numere paşii parcurşi şi să-şi amintească curbura. Ajunseră la aer cu feţele galbene. Fiecare descrise pe stîncă drumul parcurs, şi regele trase concluzia că galeria e-aproape de stînca de-afară a muntelui. Se-ntrebau unii, de ce n-au

săpat-o pînă în margini cei care scobiseră-atît în tainiţa muntelui. Dacă această galerie, gîndea Dromichet, a rezultat dintr-un capriciu al naturii, orice-ntrebare pare a fi de prisos. Dar dacă oamenii săpat-au acest labirint, cu bună intenţie lă-sat-au sfîrşitul nespart. Regîndea stratagema celor care-au lucrat. Privirăndelung şi nu departe descoperiră o stîncă, prăvălită din munte. Acolo, bănui regele, duce gura nespartă a muntelui. Aduseră tîrnăcoape şi sape. Loveau şiascultau, dar nimic, pînă ce tîrnăcoapele vibrară de ecoul din grotă. Însemnă locul. Lovi apoi la depărtare de eîţiva paşi şi cremenea rămase mută. Regele socoti din nou şi puse un semn. Şi cînd izbi se auzi iar ecoul din grotă.

— Ce este-aceasta, rege?

— Ar putea fi aici doar un filon metalic, răsunînd din adîncuri. Punctul lovit care avea o rezonanţă-aparte era chiar pe bortă, în stare de-a da undei ecou.

— Aicea vom săpa, şi începu a scoate prin lovituri îndesite bucăţi de piatră din monolitul muntelui. Cînd istovi, veniră rînd pe rînd Ktistaii. Cei care treceau la odihnă, ascultau ecoul din grotă.

— Rege, îşi ridică unui din ei urechea, începe să sune a apă.

— Cum adică?

— Sună ca o fîntînă nainte de-a da apă.

— Te pomeneşti că dăm de un izvor. Şi-ar fi cu totul binevenit.

' ' îşi aşează urechea la pămînt şi regelui i se păru că tîrnăcoapele izbesc în tumulii de apărare ai cetăţii. Dincolo h'uia parcă ceva, căci sunetul era o dată absorbit şi apoi alungat. Şi stînca era dură. Săreau scîntei care le frigeau faţa şi piatra prindea mirosul tare de amnar.

„i- Ce zici, tu, dacule, ajungem pînă dincolo, cînd luna va apune?

— Rege, eu zic că ultimul strat să-l lovim o dată cu primele raze de soare. Atunci lumina va pătrunde în inima întunecată a muntelui.

— Numai s-ajungem noi acolo!

Dacul chemă în ajutor mai mulţi dintre ostaşii de la strajă. Şi odihniţi loveau cles şi adînc, scoţînd bulgări de piatră. Se auzea ecoul stîrnit ce venea să lovească în perete de stîncă bubuind ca talazul marin.

Noaptea trecea. Luna căzuse-n zenit. Se mai vedeau stelele în umbra făcliilor aprinse. Muntele gemea în adînc. Fierbinţii vulcani căutau loc să iasă. Închipuirea chema un duh al pămîntului, care trezit se mişca cu muntele tot în spinare la revărsatul de zori.

— Bang! Bang! Bang!

Cîţiva se repeziră cu caii după curbura de munte şi se întoarseră în grabă strigînd:

— Rege, rege, nu ştim ce este-acolo!

Dar regele, cum era şi firesc, nu le răspundea. Se duse o iscoadă, care văzu în lumina de torţe chipul regelui lor.

— E regele acolo! E regele acolo!

— Ce face? Ce face?

— E cu mai mulţi. Scobeşte în munte. Or fi dat de comori.

— Haide atunci şi noi.

Şi repede întreaga coloană se răsuci peste curbura de munte. Atunci se auzi, cum se desprinde stîncă din stîncă.

— Opriţi-vă! Opriţi-vă! Strigă regele în noapte. Şi săpătorii se-opriră. Nu se mai auzeau bătăile în stîncă. Deasupra cerul îşi spălăcea stelele. Dimineaţa îşi ridica aburi din văi. Toţi aşteptau parcă ceva. Unul din Ktistai privea, atent către cer în timp ce-şi ridica tîrnăcopul puternic, cu care izbi ultima piatră din stîncă ce-astupă ieşirea din peşteră. Prima rază de soare şi-nfipse săgeata în inima muntelui.

— Uraaaa! strigară ostaşii.

Molecula de piatră se trezi dintr-un somn ce ţinea de la-nceputuri de lumi. Noaptea din stîncă se stinse sub mîngîierea solară. În urechi tiuia liniştea lumii dintîi. Dar inima muntelui, simbolic, era inima regelui. Şi Dromichet îi sfătui pe Ktistai să lase galeria mult timp în curentul de aer şi sub ochiul cald de lumină. Să-mprejmuie intrarea cu spini şi s-aprindă focuri în noapte. Iar atunci cînd vara va fi pe sfîrşite, cînd aeru-i rece, să-nchidă de-o parte şi alta grota din munte. Îi sărutară pe Ktistai şi o porniră în alai către Helis.

Frînţi de oboseală, regii dormiră în drumul lor către Istru. Apa nu o trecură cu carul aşezat pe o plută. Încă-lecară şi se lăsară purtaţi în proaspăt şuvoi. Dincolo era ca în grădina de-acasă. Pe la apusul soarelui soseau în Helis. Cînd intrară-n oraş soarele mergea s-asfinţească privind către regii care purtau după ei uriaşele umbre venind de la Delphi şi Haemus. Şi în luminoasa spirală sosită din îndepărtatele vieţi îşi citeau tăinuit presimţul drumului lor către stele.

*

— A venit Dromichet – regele!

— Au venit regii. Adică cei doi Dromichete.

— Nu înţeleg, cum pot ca să existe doi regi cu numele de Dromichet.

— Nici eu nu înţeleg.

— Atunci de ce o spui?

.- O spun căci e adevărat, chiar dacă n-am ajuns s-o înţeleg. Vorbeşte toată lumea.

— Ce vorbeşte?

— C-avem doi regi. Nu te mira, te vei convinge azi sau mîine, căci regele trebuie să apară în lume, alături de celalt Dromichet.

— De ce ne tăinuim asemeni lucruri? Spune-mi ce se petrece!

— Înţeleg că vrei să cunoşti adevărul. Orice ţi-aş spune mai mult decît atît ar fi doar o scornire-a mea. Dar pot să îţi mărturisesc că deşi nu-nţeleg nimic, îmi place totuşi.

— De ce? Nu ţi-a fost prieten Dromichet? Nu este om care să nu-l iubească. Între Zalmoxis şi noi stă Dromichet. Viaţa lui toată el şi-a încredinţat-o Traciei.

— Dacă nu este trac să creadă altfel, cum poţi să crezi că eu nu l-aş iubi pe Dromichet. Ce vreau să ştiu e care-i adevăratul Dromichet. Care din ei e cel care se-apropie de nemurire. Şi dacă ochii noştri nu pot s-ajungă a-l vedea pe zeu, pe zeul nostru-al tracilor, Zalmoxis, aş vrea să-l văd pe acel om, care în inima-mi e zeu.

În jurul lor mulţimea se-ndesea cu ochi întrebători către palat. Şi se-auzea:

— Poate că este-un frate de care n-am ştiut.

— Sau fiu.

— Nu, asta-i imposibil! Regina a murit curînd după căsătorie. Iar regele nu a avut copii mai înainte.

— Atunci abdică. Şi pentru ce aceasta?

— Ce se petrece? Este ceva la mijloc!

— Dar oameni buni, spuneţi-mi. lua vorba altul, de unde vine regele acum? În ce călătorie a fost?

— Venit-a de la Delphi.

— De la Delphi? Se întrebau îngînduraţi cei mai bătrîni, care-auziseră, sau care ştiau c-acolo sînt oracole.

— La Delphi mai sînt oracole?

— Timpul Pitiei a trecut. Oracole nu mai există. Sînt sanctuare cu magi aduşi din Memphis, spuse-un bătrîn albit care părea un Ktistai.

— Adevăraţii regi îşi pregătesc întotdeauna pe cei ce îi urmează, nu din plăcerea lor, ci pentru ţară. La Sanctuarele din Delphi o fi aflat, ceea ce de fapt el o ştia, că orice rege e muritor, cînd Tracia e nemuritoare.

— Şi dacă Tracia-i nemuritoare, regele ei este la fel.

— Pînă acuma, da. De-acum însă începe marea taină. Şi oamenii vorbeau ca şi cum ar fi fost un singur om, care rosteşte-n fiecare.

— Marea taină pe care nu vom pătrunde-o niciodată şi care-i însăşi taina zeilor e de a nu şti pe cine avem între noi. Cei mai bătrîni ne spun că zeii travestiţi co-boară-n lume, trăiesc alăturea de oameni, şi mor ca ei, pentrumn vis frumos.

— He! He! făcu unul mai hîtru, tot una-i a bea bere sau chiar un vin grecesc, cu-a bea nectar zeiesc?

— Nu e tot una. Dar zeii nu coboară pentru vin şi nici pentru femei.

— He! He! Dar pentru ce?

— Coboară să simtă din marile dureri ce le trăieşte omul?

— Heeee ' Şi 7

— Şi... luptă pentru fericirea oamenilor!

— He! He! Zeii nu simt dureri, de-aceea luptă!

— Cînd au venit ca oameni, venit-au să sufere ca ei. Murind ca oameni. Condiţia de a fi zeu e ca mereu să mori.

— E în mitologie-aceasta?

— După cîte ştiu nu e. Însă va fi.

— Şi dacă zeul nu doreşte a muri?

— Zeul acela încetează de-a fi zeu. El va muri definitiv ca zeu.

— Şi ce devine?

— Depinde unde se opreşte. La om încă e bine. Şi dacă-ajunge mineral e moarte absolută.

— Văzut-ai sau bănuit-au un zeu care a coborît să moară pe pămînt?

;- Aceasta nimenea n-o poate şti. Poate nici el nu ştie, odată coborît ca om. Dar noi putem în schimb s-o presimţim.

Se adunară mulţi pe splaiul Istrului. Se tolăneau pe iarbă, sau discutau energic, plimbîndu-se-n apropierea apei.

— Dar bine, frate, ce-i cu Dromichet?

— Dromichet este Dromichet.

— Dar celălalt care-i tot Dromichet?

— D să ne spună regele. Crezi tu că Dromichet şi-a pierdut minţile? Ceea ce nu-nţelegi ar putea fi, şi cred că este, o mare-nţelepciune pe care doar treptat o s-o pricepem.

— Şi cine e cel de-al doilea Dromichet?

— Nu ştiu. Vă spun doar o părere. Cînd pentru prima dată l-am auzit mi s-a părut un Ktistai. Şi după trăsături poate e get sau dac. În nici un caz nu e din sudul Traciei.

— Deci nu e mag, cum o spun unii, adus din Delphi sau Eleusis.

— Nu. Noi încă nu avem asemeni sanctuare. Credinţa noastră a rămas doar una naturală, fără iniţieri secrete.

— Şi dacă-n Haemus noul Sanctuar va primi magi cu-nvăţături oculte de la Memphis, va schimba felul nostru de a fi?

— N-aş crede. Noi cum am fost aşa rămînem. Cel care azi voieşte a merge în Leuce sau la Memphis, Dodona sau vestitul Delphi, o poate face. Nu îl opreşte nimeni. Iniţierile au planul lor, care nu schimbă însă linia destinelor. Nimeni de-aici sau de dincolo nu poate scoate din temelia nimănui vreo cărămidă.

— Atunci la ce ar folosi iniţierea?

— La înţelegerea destinului. Şi poate la iubirea lui. Căci dacă îţi iubeşti destinul îl săvîrşeşti cu-o înţelegere supremă. Iar Dromichet şi-a înţeles destinul. Să-l aşteptăm, să ne vorbească.

Cîteva zile după sosirea regelui, confuzia s-a adîncit mai mult. Oricare raţiune era împiedicată cînd ajungea să se întrebe care e regele adevărat, apoi, de ce doi regi şi amîndoi cu-acelaşi nume. Ceva se întîmpla care stîrnea nu numai curiozitatea. Se produsese un fel de iritare, de neastîmpăr şi

nesiguranţă. Oamenii aşteptau. Ceea ce aşteptau era o lămurire a evenimentelor pe care numai regele o putea da. Şi-această aşteptare încordată le strivea nervii. Veni o nouă dimineaţă cu fel şi fel de trîmbiţaşi, care porneau spre străzile oraşului. A fost de-ajuns o dată să se spună că regele voieşte să vorbească pe la apusul soarelui. Se stropeau străzile. Ferestrele se deschideau şi se puneau în vasele de lut buchete mari de flori. Lumea se strînse c-o linişte întrebătoare la palat. Era un fel de doliu prelungit pentru regină. Veniră oamenii palatului. Sosiseră de asemenea din Pella şi Lysimachia, ca şi de peste munţi căpetenii de oaste. Şi la veranda care da spre străzile oraşului, se deschideau larg uşile. Primul care veni, era Marele preot. Bătrîn şi alb. Pletele-i se-ameste-cau cu barba şi mustăţile. Avea mersul încet şi măsurat, după un gînd, care ţintea spre alte lumi, la care ochii pă-mînteşti se îndreptau, dar fără-a cuteza. L-aduseră pe preot pînă în faţa lumii şi-i oferiră-un scaun. Apărură regii şi întreaga lor suită. Întîi o linişte ca de mormînt încremeni mulţimea, apoi o izbucnire de ovaţii trezi pe toţi. Dar lumea iar căzu în linişte ca într-o moarte, din care răsăreau, ca şi necunoscute flori, nenumărate şi mute întrebări. Cei doi Dromichet apărură în primul plan. Atunci, lumea-ncepu să strige:

— Regele! Regele! Regele! Dar cine era regele?

Dromichet ridică mîna, şi lumea care umplea străzile pînă la orizont, tăcu.

— Fraţilor, viaţa oamenilor ca şi a zeilor este făcută pentru o permanentă schimbare. Cîte-am trăit, de cînd am apărut pe lume pînă acum! în iureşul acesta al vieţii, schimbările ni s-au părut, cel mai adesea, că trec pe lîngă noi, iar noi rămînem în mişcarea lor aşa, cum sîntem şi am fost. Chiar şi acum. Eu însumi am crezut aşa. Viaţa arată însă două lucruri. Zeul Zalmoxis care trăieşte în fiecare dintre noi, în milioanele de chipuri, ne dă încrederea într-o statornicie a noastră. Pe altă parte, fiinţa care se cere perfectată în drumul către zeul, care-i model în noi, acum e altfel decît a fost. Şi mai tîrziu va fi tot altfel faţă de cum este acum. Să-ncepem cu aceasta. Şi să-ncercăm să numărăm val după val pe apa care trece. Am reuşit în timpul scurs pînă acum să ne apropiem măcar un pas de zeul ce aşteaptă-n noi? Primul care îşi pune această întrebare este chiar regele. Şi cum răspunde el? Răspunsul lui de fiecare dată ţinteşte două înţelesuri. Lumea şi Cerul. Nu tot ce am realizat aici ne-apropie de zeu. Dar tot ce ne apropie de el, nu trece prin afara vieţii. Ce am realizat? Am unit Tracia. Unind Tracia am unit fraţii. Noi n-am făcut imperii cucerind. Ne-am cucerit pe noi. Ne-am înfrăţit. Am stăvilit războiul din lăuntru. Şi întărindu-ne, am evitat războaiele venite din afară. Şi vreau să vă întreb dacă aceasta-nseamnă cu adevărat ceva pentru-acel zeu ce stă ascuns în noi?

— Înseamnă! înseamnă! Zalmoxis este fericit în noi! Strigară prinşi de o convingere nestrămutată.

— Iată atunci, c-am reuşit, schimbînd ceva în lume, să facem şi un pas către desăvîrşireâ noastră. Dar iubiţi fraţi, nu totdeauna se-ntîmplă acest noroc, şi datoria noastră este ca totdeauna să cîntărim cu-nţelepciune lucrurile.

Acum, cînd viaţa noastră are nevoie mai puţin de scut, de suliţă şi arc, să ne gîndim şi la desăvîrşireâ noastră. O formă a desăvîrşirii colective, noi am parcurs-o, şi cum am spus, chiar fiecare-n parte s-a mai apropiat de zeu. Şi în condiţia aceasta, urmează om cu om să suie scările spre Empireu.

— Scările Sanctuarului!

— Scările Sanctuarului în suflet! Treptele Sanctuarului sînt doar în marmură. Sufletul vostru le va clădi-n lumină. Oricare dintre voi poate fi un erou şi-un zeu. Nu-nseamnă însă că toată Tracia acum va fi o ţară de eroi şi zei. Dar în desfăşurarea timpului ţara de-aici va semăna cu ţara de dincolo, de unde coborît-au zeii pe Muntele Coloanei. Şi scopul nostru ultim e de-a uni şi-aceste două ţări. Între pămînt şi cer, o singură Hy-peboree!

— Ura! Ura! Tracia noastră e nemuritoare!

— Aşa e, fraţilor. Însă a fi nemuritor ca zeii înseamnă a muri mereu. Condiţia de-a fi a zeului, pe care n-am ştiut-o totdeauna, e de-a muri, pentru-a aduce fericirea altora. Vedeţi dar ce ne-aşteaptă. Dar nu vă fie teamă. Cei care vă iubesc, se vor jertfi chiar pentru voi. Şi lumea prin iubire se va apropia treptat de zeu. Dintre toţi zeii unul e cel ce-i împărţit între atîtea zeităţi ca şi în noi. Pe-acela să-l iubim.

— Acela e Zalmoxis! Zalmoxis!

— Zalmoxis, ce şi-a-ncheiat drumul aici ca un erou hyperboreu. Sufletul lui e infinit. Cu toate-acestea, el însuşi suie. Noi mergem după el. Şi fiecare scară e un izvor încă necunoscut de fericire sufletească. Nu merită să existăm pentru a şti şi a urma pe acest zeu? Credeţi că existenţa noastră nu are nici un scop sublim? Şi dacă credem în desăvîrşire, să ne-o gospodărim printr-o gospodărire-a sufletului. Şi adevăr vă zic, căci vremile au împlinirea lor. Noi cei de faţă am şi păşit într-un alt timp, acela-n care umanitatea noastră suie mai sus. Nu aveţi presimţiri în inimi? Nu aţi simţit că-n voi s-a cuibărit ceva, ceva ce nu se-aseamănă cu omul crud de ieri, sau sufletul elenizat ele azi? Să vă gîndiţi! Eu am simţit aceasta. Şi nu numai atît, am început să simt destinele pe care fraţii traci le vor urma în vreme. De-aceea am nevoie-acum să meditez un timp, retras.

— Nu ne părăsi Dromichet! Se auzi ca un vînt trist ce răvăşeşte codrii toamna.

— Tracia niciodată nu o voi părăsi. Sînt lîngă voi. Şi v-am adus un rege. El este un Ktistai, venit din Dacia. Aveţi încredere în ei. Sufletul lui seamănă mult cu-al meu. Îi dau regatul, imperiul trac, îi dau în faţa voastră sceptrul, îi dau coroana. Şi-i dau chiar numele de Dromichet. Trăiască pentru Tracia regele Dromichet!

Marele preot se ridică şi-i aşează Ktistaiului pe cap coroana. Lumea plîngea şi striga:

— Dromichet! Dromichet!

— Am să revin încă o dată, ca să v-aduc o profeţie. Şi-apoi...

— Ne va fi greu fără de tine!

— Cu cît o să dispar mai mult, cu-atît vă voi iubi mai mult...

Terasa se goli şi uşile fură închise.

De sus, lumea părea o masă de nisip stîrnită de vîr-tejuri. Gustul amar al morţii se prelungi în visul acelei nopţi care urmă. Şi după care dimineaţa aduse o înseninare. Era o primă moarte în drumul lor spre astre. Şi observau că-ntr-adevăr ceva în suflet se schimbase, aşa cum le-a prezis-o Dromichet.

De curiozitate, lumea se întreba cînd pleacă regele. Dar la palat, carul regal părea c-aşteaptă. Însă pe poarta de la sud, un călăreţ se mistuise neştiut în noapte.

Peştera regelui era aerisită. Aerul cald răzbise venti-lînd de la un capăt la altul. O controlase cu Ktistaii în amănunt ajutaţi de lumina care pătrundea pe cele două guri. Ciopliră cu toţi o stîncă, prin care introduseră un drug metalic şi o montară apoi ca uşă. Împinsă de-o parte sau alta scrîşnea rotindu-se atît cît poate să iasă sau să intre un om. Nimenea n-ar fi bănuit c-acolo se află o intrare-n munte, şi nimenea n-ar fi putut intra, căci stînca era blocată prin năuntru de trunchiuri mari de arbori. Ziua, aerul cald pătrundea, doar printr-o răsucire-a uşii, care închisă păstra căldura peste noapte. Şi Dromichet ducea o viaţă de Ktistai. Chipul lui luase între timp amprenta gîndului. Era senin şi împăcat cu sine, şi-o bucurie de dincolo de lucruri se arcuia-n lumină ca un nimb deasupra frunţii. Părul i-aluneca în plete şuviţe albe ce se uneau cu barba şi mustaţa negre. Seninătatea noului Ktistai era umbrită doar de-absenţa lui din lumea ce trebuia ajutorată, însă condiţia desăvîrşirii era recluziunea. Şi noul simţămînt care îi invadase inima cu o lumină ce îi era necunoscută şi care-l anunţa pe omul epocilor viitoare, i se cerea în fapt. Unde era suferinţa pe care el voia să o aline? Căuta mieii cu picioare frînte, caii bătrîni şi bolnavi, căprioarele prinse în zăpadă. Venea din pădure cu rătăciţii pui de urşi. Muncile cîmpului le împlinea pentru Ktistaii mai în vîrstă. Avea însă momente cînd se afla de neclintit în grota lui. Şi meditaţia îl ţintuia nopţile-adînci şi zilele de-a rîndul. Ktistaii nevăzîndu-l, se duceau pe-as-cuns dimineaţa deschizînd porticul intrării să pătrundă lumina. Îl vedeau atunci răsărit ca din piatră, adorînd soarele. Uneori noaptea de vară, şi-n nopţile iernii privea stelele. Aducea pergamentele întrebînd cerul unde e steaua pe care el o notase în hărţile lui. În nesemănatele locuri pe cer uneori licăreau lumini tremurate. Ochii lui mîngîiau îndepărtata cale lactee, în care-ncolţise vremea stelei cei noi. Timpul trecea peste lume ca vîntul. Lumea venea serbînd anual Sanctuarul, făcînd jertfe la zei, şi-amintind de regele lor Dromichet, plecat în pustie. Nimeni afară de Ktistai, care juraseră sub ceru-nstelat, nu ştiau că regele trăieşte acolo. De aceea în zilele toate de vară stătea sus pe stîncă să vadă un om. Îl privea cu nesaţ de departe, apoi se furişa în peştera lui. Sărbătorile Sanctuarului îl ţineau cu totul închis. Cînd vedea prin crăpăturile stîncii, lumea, plîngea. Le spunea Ktistailor că l-a-pucă-un alean, un dor care-l soarbe. Nu de-a se duce în lume. Ci

un dor pe care el însuşi nu-l ştia ce a fi. Dorul de moarte, îşi spunea cu ardoare, ce-i da ochilor strălucire ca stelele-n noapte.

Trecură cinci ani. Cu cîteva luni înainte de ziua sosirii acolo trimise un Ktistai la Helis, anunţ.îndu-l pe rege să vină cu Marele preot şi cu toţi cei care l-au cunoscut, s-asculte cuvîntul lui cel din urmă.

Prin Tracia toată trecu vestea ca un uragan. Valuri şi valuri de oameni \ renind peste ape şi munţi se-ndreptau spre Sanctuarul din Haemus. N-avea nimeni voie să urce pe munte. Lumea se-aşezase la poalele lui, aşteptînd norii pe care să vină profetul. Nimeni, nici Marele preot, nici regele nu pătrunseră în incintele Sanctuarului.

Sosi şi ziua mult aşteptată. Venea după noaptea care-a-dusese puhoaie de lume, răsăritul de soare al profetului. Profetul era sus, aştepta. Lumea credea că-i ridicase acolo statuia. Statuia aceea aştepta şi ea soarele. Din rasa albă de în, cînd apăru se văzu o mînă în sus. Şi de-acolo se auzi în liniştea muntelui:

— Iubiţii mei fraţi, iată-ne ajunşi peste timp şi aici, cei care dorim Tracia fericită! Voi sînteţi aceia care veţi duce-o către fiinţa sa eternă. Nu uitaţi nici o clipă să-n-toarceţi ţara spre izvoarele ei, cum v-aţi întors sufletul spre Sanctuarul de-aici. Crescut-am cu toţii în puterile zeului. Zeul, el însuşi lărgitu-şi-a în lumea lui fără margini, inima pentru voi. V-amintiţi? întrebatu-v-am dacă simţeaţi înnoirea din suflet. Bucuriei cei mari pe care-o striga Dyonisos şi durerii adînci pentru nefericirea din Hades, noi i-am dat o nouă simţire. Durerii i-am dat o bucurie a ei. pe cînd bucuriei tristeţe, care ne-apropie de simţirea zeiască. Aşa cum culorile cerului se-amestecă-n apusul cel roşu, aşa împletit-am şi noi simţirea din suflet. Ştiam dinainte că-n sufletul vostru s-a născut simţămîn-tul cel nou. Durerea pentru cel ce este aproape. Nimenea n-a numit-o aşa. Doar zeul şi-a spus-o cu buzele lui ar-se-n iubirea de oameni. Simţămîntul acesta e mila. Şi adevăr vă zic că simţămîntul acesta nou l-am adus lumii şi prin el lumea va merge spre zeu. Mila e fericirea de-a găsi zeul din suflet, iubind pe aproapele. Mutaţi-vă deci în faptele voastre, în casa din suflet, iubind pe aproapele, şi-n suflet deschideţi ferestre către zările lumii! „Tu porţi în tine, om, un prieten sublim pe care încă nu l-ai cunoscut. Căci zeul se-ascunde în tine, ca tu să-l găseşti. Şi cel care-şi sacrifică plăcerile şi opera pentru sufletul său, ca pentru zeul său, care înseamnă principiul lucrurilor, puterea creatoare a universului, ajunge la desăvîrşire.”

„Ascultaţi deci, că în voi privind aflaţi nemărginirea spaţiului şi timpului. În cîntecul stelelor răsună-o voce a numerelor şi-a armoniei astrelor.”

Să facem deci ca Tracia cea fericită pe care-o pregătim aici, s-ajungă pîn-la cer. „Să nu cădem din stea în stea şi să nu plîngem în abis o patrie uitată.” Şi nu uitaţi, urmaţi-vă un Ideal.

— Ce este idealul? Ce este idealul?

— Dorinţa înnăscută, dar uitată, pentru desăvîrşire.

— În ce să-l căutăm şi cum să îl realizăm?

— Îl căutăm şi îi răspundem în realitate după modelul lui din suflet. Cu tot ce vă-ntîlniţi desăvîrşiţi şi veţi ajunge la înţelesurile lumii. Ceea ce-i nou, e noul sens al Nemuririi, pe care nu l-am înţeles din moştenirea lui Zalmoxis.

Adevărata nemurire nu este aceea ce s-aşteaptă. Singura nemurire este aceea care se construieşte. Condiţia de a ajunge undeva. Lucrarea aceasta, ce poate fi o cizelare a destinului. Nu gîndul poartă semnul nemuririi, ci sufletul. Şi nu uitaţi că adevăru-acesta doar noi l-am cunoscut. Cinstiţi-l deci. Iar fericirea şi nemurirea Traciei le veţi realiza printr-un acord dintre destinul vostru şi-al Traciei întregi.

— Dar cine poate şti destinul?

— E mult mai bine să nu-l ştim, ci doar să-l presim-ţim, cum presimţim acum că-n noi a început o nouă vreme a omului. Aceasta însă nu ne îndepărtează de mitul nostru care străbate lumea. Noi vom rămîne ce am fost.

Şi adevăr zic vouă. cătati-vă un Ideal. Desăvîrşiţi-vă, ca să desăvîrşiţi ţara noastră întreagă!

Soarele se ascunse în norii care se grăbeau. O ceaţă coborî pe fruntea Sanctuarului, şi-apoi cuprinse monumentul întreg. Şi lumea aştepta. Şi-n aşteptarea-aceasta nu se clintea nimic. Veni apoi o briză aspră, care împinse norii în abis. Profetul dispărea.

Lumea rămase mută, pînă cînd cineva strigă:

— Dromichet a fost zeul ce-a pogorît să moară printre oameni!

— Slavă zeului nemuritor Zalmoxis! Zalmoxis... Zalmoxis.

Şi muntele părea că se cutremură primind o nouă viaţă. De astă dată de la oameni. Atunci, lumea văzu Ktistaii fugind de colo pînă colo, arătînd disperarea lor.

— Ce e? Ce e? Strigară toţi. Şi cineva răspunse:

— S-au săvîrşit profetul!

Bucureşti, 9 sept. 1983

CUPRINS

I. Cartea întîi: ODRID
1. Dincolo de Istru..... 6
2. Calul sălbatic..... 20
3. Muntele magie..... 33
II. Cartea a doua: LYSIMACH
1. Gherila şi stratagema..... 70
2. Kalokagathon..... 120
3- Chemarea din urmă..... 182
III. Cartea a treia: LEUCE
1. Căprioara din vis..... 240
2. Cele două Leuce..... 266

3. Scară la cer..... 286
IV. Cartea a patra: DROMICHET
1. Voluptatea durerii..... 312
2. Suferinţa noului Orfeu..... 331
3. Presimţirea profetului..... 346

DE ACELAŞI AUTOR:

OPERA LUI CAMIL PETRESCU, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1972.

ORELE ALBASTRE, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981.

EMINESCU – ORIGINILE ROMANTISMULUI, Editura Albatros, Bucureşti, 1983.

NEAMUL BASARABILOR, I, – CEI CARE AM FOST, Roman, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1984.

EMINESCU – METAMORFOZELE CREAŢIEI, Editura Albatros, Bucureşti, 1985.

SUB SOARELE PĂMÎNTULUI, Roman, Editura Albatros, Bucureşti, 1987.

Bun de tipar 2.VII.1988. Apărut 1988